LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

46

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI—1967

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

VOL.
46

Scrisori

1893—1904

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI—1967

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul 46 al Operelor complete ale lui V. I. Lenin inaugurează seria de volume care cuprind scrisori, telegrame şi bilete scrise între 1893 şi 1923.

Aceste documente reprezintă o parte esenţială şi inseparabilă a moştenirii literare a lui Lenin. Ele constituie o completare preţioasă la lucrările incluse în volumele anterioare şi oglindesc vasta activitate depusă de V. I. Lenin pentru crearea în Rusia a unui partid marxist revoluţionar — partid proletar de tip nou, în conducerea luptei clasei muncitoare şi a tuturor oamenilor muncii pentru victoria revoluţiei democratice, iar apoi a revoluţiei socialiste, pentru instaurarea dictaturii proletariatului şi construirea noii societăţi. Scrisorile oferă o imagine vie a activităţii teoretice şi politice a lui V. I. Lenin, învăţător şi conducător al proletariatului din Rusia şi al proletariatului internaţional.

În ediţia de faţă a Operelor lui V. I. Lenin corespondenţa lui este cel mai complet reprezentată. Dacă în ediţiile a doua şi a treia corespondenţa reprezenta două volume, în ediţia a patra — trei volume, în Operele complete ale lui V. I. Lenin ea însumează zece volume. Nu trebuie omis faptul că volumul corespondenţei lui V. I. Lenin după victoria Revoluţiei din Octombrie este deosebit de mare : numărul scrisorilor, biletelor, telegramelor scrise de Lenin din noiembrie 1917 pînă în 1923, care au fost publicate, se ridică la cîteva mii şi de aceea nu pot fi incluse toate în volume.

Pentru o parte din ele nu s-a păstrat exclusiv decît textul dactilografiat, copia dactilografiată sau manuscrisă, for-

www.dacoromanica.ro

mularul de telegramă sau un text scris de o mînă străină. Ele au fost incluse în Operele complete, întrucît s-a dedus din conținutul și din stilul lor, precum și după alte date că au fost scrise de V. I. Lenin.

Scrisorile, biletele, telegramele lui V. I. Lenin sînt dispuse în ediția de față în ordine cronologică, ca și lucrările sale. Criteriul care a stat la baza împărțirii lor pe volume a fost acela al periodizării istoriei P.C.U.S. Limitele cronologice ale diferitelor volume de corespondență au fost determinate și de volumul corespondenței rămase dintr-o perioadă sau alta.

Primul volum de corespondență, volumul 46 din ediția de față, cuprinde scrisorile scrise din 1893 pînă în 1904.

În volumul 47 sînt incluse scrisorile scrise din 1905 pînă în noiembrie 1910.

Volumul 48 cuprinde scrisorile scrise din decembrie 1910 pînă în august 1914.

În volumul 49 figurează scrisorile scrise din august 1914 pînă în 24 octombrie (7 noiembrie) 1917.

Volumele 50 și 51 cuprind scrisorile scrise din noiembrie 1917 pînă în noiembrie 1920.

Volumele 52, 53 și 54 cuprind scrisorile scrise din noiembrie 1920 pînă în martie 1923.

Volumul 55 cuprinde scrisorile lui V. I. Lenin adresate familiei sale: Mariei Aleksandrovna, Annei Ilinicina, Mariei Ilinicina și lui Dmitri Ilici Ulianov, lui Mark Timofeevici Elizarov, soțul Annei Ilinicina, și soției sale, Nadejda Konstantinovna Krupskaia, credincios prieten și tovarăș de luptă.

La secțiunea Anexe a volumelor sînt publicate unele documente colective, semnate de V. I. Lenin împreună cu alte persoane, precum și materiale cu caracter biografic legate de corespondența lui V. I. Lenin. Un mare număr de scrisori și telegrame directivă din perioada sovietică, întocmite în diferite comisariate ale poporului sau departamente, erau apoi semnate de V. I. Lenin. Asemenea documente, pentru care nu avem suficiente elemente să afirmăm că au fost scrise, dictate sau redactate de V. I. Lenin, sînt incluse, ca excepție, în Anexe, în cazurile cînd sînt de mare impor-

www.dacoromanica.ro

tanță sau sînt consacrate unor probleme de care s-a ocupat în mod special V. I. Lenin.

Scrisorile trimise de V. I. Lenin din Rusia (înainte de introducerea stilului nou) sînt datate după stilul vechi, iar cele trimise din străinătate sînt datate după stilul nou. Denumirile de ziare, numele geografice, diferite cuvinte, formulele de politeţe de la începutul scrisorilor şi sfîrşitul scrisorilor scrise prescurtat de V. I. Lenin sînt scrise în volum cu cuvinte întregi.

Pînă în prezent n-au fost găsite o serie întreagă de scrisori de-ale lui V. I. Lenin în legătură cu care există date mai mult sau mai puţin precise. Fiecare volum de corespondenţă cuprinde o listă de scrisori negăsite, unde se indică izvoarele în care este menţionată existenţa lor.

Aparatul ştiinţific şi informativ al volumelor de corespondenţă cuprinde o prefaţă, adnotări, indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin, precum şi un indice de nume. Întrucît volumele de corespondenţă cuprind un mare număr de scrisori nepublicate şi ele nu pot fi enumerate în prefaţă, documentele publicate pentru prima oară sînt însemnate la cuprins printr-un asterisc. Caracteristic pentru volumele de corespondenţă este numărul deosebit de mare de note şi date biografice referitoare la persoanele menţionate în ele ; de aceea adnotările şi notele biografice sînt, de regulă, sumare ; unele note explicative sînt date la subsol.

La sfîrşitul fiecărui volum figurează o listă de scrisori incluse în volumele de Opere din perioada respectivă.

*
* *

Volumul al patruzeci şi şaselea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde scrisorile din 1893—1904, perioadă de maturizare a crizei revoluţionare în Rusia şi de luptă a marxiştilor revoluţionari, sub conducerea lui V. I. Lenin, pentru crearea partidului proletar de tip nou.

Din punct de vedere cronologic, scrisorile cuprinse în volumul de faţă corespund volumelor 1—8 şi parţial volumului 9 din Opere complete. Ele completează lucrările lui Lenin, conţin idei dezvoltate în lucrările sale şi oferă o

www.dacoromanica.ro

imagine vie a activității sale revoluționare din perioada ședерii la Petersburg, apoi din perioada deportării și a emigrației. Scrisorile sînt o vie mărturie că V. I. Lenin a întreținut strînse legături cu proletariatul din Rusia, iar multe din lucrările sale se adresează cititorului de masă. „Nimic nu mi-am dorit mai mult, la nimic n-am visat decît să am putința de a scrie pentru muncitori", scria V. I. Lenin în scrisoarea către P. B. Akselrod din 16 august 1897 (vol. de față, p. 12). Scrisorile conțin un bogat material biografic. Pe lîngă problemele importante de muncă, care formau obiectul scrisorilor sale, V. I. Lenin era întotdeauna atent cu prietenii, cunoscuții și rudele sale, interesîndu-se de traiul și de sănătatea lor și fiind întotdeauna gata să le vină în ajutor.

Din corespondența lui V. I. Lenin din 1893—1896, în volumul de față se publică șase scrisori ; trei dintre ele sînt adresate lui P. P. Maslov, două lui P. B. Akselrod și una lui L. F. Milovidova. Volumul se deschide cu scrisorile adresate lui P. P. Maslov, căruia V. I. Lenin îi trimisese spre citire una din primele sale lucrări — „Noi schimbări economice în viața țărănească". În aceste scrisori V. I. Lenin subliniază cît de absurde și dăunătoare sînt concepțiile narodniciste asupra dezvoltării economice a Rusiei, menționînd că tezele expuse în acest articol constituie pentru el „o bază pentru concluzii mult mai importante și mai largi decît cele trase acolo" (p. 1).

Scrisorile către P. B. Akselrod înfățișează activitatea revoluționară dusă de V. I. Lenin la Petersburg și dovedesc că el conducea mișcarea muncitorească din Moscova, Orehovo-Zuevo și din alte centre industriale.

V. I. Lenin a purtat o intensă corespondență în perioada deportării în Siberia (1897—1899). Scrisorile erau adresate în special rudelor (cele mai multe mamei sale, Maria Aleksandrovna Ulianova). Aceste scrisori sînt incluse într-un volum separat. Din cele 7 scrisori incluse în volumul de față, patru au fost adresate lui A. N. Potresov, una lui P. B. Akselrod și două lui S. M. Arkanov. Aceste scrisori arată cît de intens lucra V. I. Lenin în deportare. Scrisorile adresate lui A. N. Potresov ne arată ce probleme politice, de partid, științifice și literare-publicistice îl preocu-

www.dacoromanica.ro

pau pe V. I. Lenin în anii deportării. Ele constituie o completare la lucrările sale „La ce moștenire renunțăm ?", „Încă o dată cu privire la teoria realizării", „Capitalismul în agricultură" și la alte lucrări scrise în această perioadă. De pildă, în scrisoarea adresată la 26 ianuarie 1899 lui A. N. Potresov, V. I. Lenin îl denumește pe N. G. Cernîșevski principal succesor al „moștenirii" ideologice a democraților revoluționari din deceniul al 7-lea, ceea ce n-a putut face din motive de cenzură în lucrarea „La ce moștenire renunțăm ?" În aceste scrisori, V. I. Lenin se ridică categoric împotriva narodnicilor liberali și a „marxiștilor legali", condamnă oportunismul vest-european, în fruntea căruia în 1896 se afla E. Bernstein, care încerca în articolele sale revizioniste să substituie marxismului o doctrină liberală reformistă.

În scrisorile sale, V. I. Lenin critică aspru neokantianismul, care reînvia tezele idealiste ale filozofiei lui Kant și lupta împotriva marxismului, împotriva materialismului dialectic și materialismului istoric, aducînd mari prejudicii mișcării muncitorești. În scrisoarea către A. N. Potresov din 27 iunie 1899 V. I. Lenin scrie „într-adevăr trebuie să ne răfuim serios cu neokantianismul" (p. 31). În deportare V. I. Lenin a studiat intens principalele opere filozofice clasice, lucrările neokantienilor și a întreținut o vastă corespondență în probleme de filozofie cu F. V. Lengnik ; din păcate, această corespondență nu a fost găsită.

Principalul conținut al volumului de față îl formează scrisorile lui V. I. Lenin din 1900—1904. Ele reflectă activitatea multilaterală depusă de V. I. Lenin pentru crearea în Rusia a unui partid marxist cu adevărat revoluționar, pentru elaborarea programului acestui partid, a principiilor sale politice, organizatorice și tactice. În scrisori se reflectă lupta dusă de V. I. Lenin împotriva oportunismului din mișcarea muncitorească din organizațiile social-democrate din Rusia și din străinătate ; ele atestă legătura dintre centru, pe care-l constituia redacția „Iskrei", și organizațiile sau diferiți social-democrați, precum și lupta dusă de V. I. Lenin împotriva oscilărilor oportuniste din cadrul redacției „Iskrei".

www.dacoromanica.ro

O mare parte din scrisorile din 1900—1903 (pînă la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R.) au fost adresate organizațiilor social-democrate din Rusia și diferiților social-democrați din Rusia și din străinătate, precum și agenților și membrilor redacției „Iskrei". În scrisori este fundamentat planul leninist de construire a partidului ; ele sînt consacrate concentrării forțelor revoluționare, editării unui ziar politic pe întreaga Rusie, ziarul „Iskra", și revistei „Zarea", convocării Congresului al II-lea al P.M.S.D.R.

În iulie 1900, V. I. Lenin a plecat în străinătate pentru a organiza în mod practic editarea unui organ de presa. S-a hotărît ca „Iskra" să fie tipărită la München, unde V. I. Lenin a sosit la 6 septembrie 1900. Scrisorile din această perioadă arată dificultățile întîmpinate în organizarea muncii de editare a ziarului „Iskra" și a revistei „Zarea", arată ce demersuri a trebuit să facă V. I. Lenin pentru a asigura mijloacele băneşti și materialele publicistice necesare pentru apariția lor ; aceste scrisori reflectă tratativele cu reprezentanții organizațiilor social-democrate din Rusia pentru trimiterea de corespondențe, stabilirea de legături, de întîlniri conspirative, organizarea transportului. Ele arată în mod concret cum era pregătit fiecare număr din ziarul „Iskra" și revista „Zarea", cîtă muncă redacțională efectua V. I. Lenin, cît de minuțios își pregătea articolele pentru „Iskra", cum el redacta și articolele celorlalți autori și cît de exigent era față de sine și față de colaboratorii ziarului. Scrisorile atestă atitudinea consecvent principială a lui V. I. Lenin în aprecierea articolelor și alegerea autorilor.

În această epocă social-democrația din Rusia trăia o perioadă de disensiuni și oscilări ideologice. Grupul oportunist, revizionist al „economiștilor", care sprijinea ideile bernsteinismului, s-a ridicat împotriva creării unui partid politic independent al proletariatului, îndemnînd pe muncitori să se limiteze la luptă economică. Lupta începută de V. I. Lenin și adepții săi împotriva „economiștilor" la sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut și care a luat forme deosebit de acute în anii 1900—1902 în coloanele „Iskrei" se reflectă și în scrisorile lui Lenin din acea perioadă. „Și nu trebuie să ne temem prea tare de luptă : ea

www.dacoromanica.ro

va provoca, poate, iritare la cîteva *persoane* — scria la 26 octombrie 1900 V. I. Lenin lui A. A. Iakubova —, dar în schimb va purifica atmosfera, va duce la o delimitare precisă și directă a raporturilor, va preciza care divergențe sînt esențiale și care de ordin secundar, va stabili unde se află oamenii care urmează cu totul altă cale și unde tovarășii de partid între care există divergențe în chestiuni de amănunt" (p. 56). În scrisorile din această perioadă V. I. Lenin acordă multă atenție cărții „Ce-i de făcut ?", care a însemnat zdrobirea ideologică a „economismului".

Într-o serie de scrisori adresate lui G. V. Plehanov și P. B. Akselrod se oglindește lupta de principii dusă de V. I. Lenin în problemele legate de program, care ulterior a fost adoptat la Congresul al II-lea al partidului.

Aceste scrisori completează substanțial lucrările „Prigonitorii zemstvelor și Hanibalii liberalismului", „Problema agrară și «criticii lui Marx»", „Programul agrar al social-democrației ruse", „Către sărăcimea satelor", la care lucra V. I. Lenin în acea perioadă.

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. situația din partid s-a complicat. Înfrînți la congres, menșevicii au intensificat ofensiva împotriva centrelor de partid. În noiembrie 1903 menșevicii, sprijiniți de G. V. Plehanov, au acaparat O.C., Consiliul partidului a căzut și el în mîna menșevicilor. A început o luptă intensă pentru acapararea Comitetului Central. Minoritatea discredita C.C., atacîndu-l în manifestările publice și presă. Menșevicii au pornit pe calea sciziunii.

În volum sînt incluse 111 scrisori ale lui V. I. Lenin, scrise în septembrie 1903—1904 ; ele caracterizează situația creată în partid după Congresul al II-lea, acuta luptă internă de partid dintre bolșevici și menșevici. Lenin manifestă multă neliniște pentru destinele partidului, insistînd pentru o conducere cu adevărat marxistă a mișcării revoluționare.

Scrisorile lui V. I. Lenin din această perioadă sînt trimise în special în Rusia : Comitetului Central, organizațiilor locale de partid și tovarășilor de partid. În aceste scrisori V. I. Lenin explică perseverent și cu răbdare membrilor de partid și activiștilor de partid cu munci de răs-

www.dacoromanica.ro

pundere sarcinile momentului și tactica față de menșevici, subliniază importanța cărții „Un pas înainte, doi pași înapoi", în care este amănunțit analizat întregul mers al luptei de la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. și după congres, duce o luptă activă pentru convocarea Congresului al III-lea al partidului.

În scrisoarea adresată în februarie 1904 Comitetului Central al P.M.S.D.R. (p. 374—375), analizînd starea de lucruri din partid, V. I. Lenin cheamă pe adepții vechii „Iskre" să acționeze hotărît împotriva tendințelor scizioniste și dezorganizatoare ale menșevicilor. V. I. Lenin formulează mari exigențe față de membrii C.C., îi cheamă să mobilizeze toate forțele majorității pentru a vizita toate organizațiile din Rusia, a uni pe oameni și le cere să nu fărîmițeze activitatea prin organizarea unor acțiuni de mai mică importanță, ca transporturile de literatură etc. În scrisoarea adresată în mai 1904 lui G. M. Krjijanovski (p. 380—381), V. I. Lenin arată că masa membrilor de partid este nedumerită și dezorientată, neputîndu-se adapta la noua situație. „Trebuie să înțelegem cu orice preț situația de față și să elaborăm un plan de luptă principială consecventă, dar intransigentă, în numele partinității împotriva spiritului de cerc, în numele principiilor de organizare revoluționare împotriva oportunismului" — scria tot atunci V. I. Lenin lui L. B. Krasin (p. 379).

V. I. Lenin demască în scrisori pe împăciuitoriști, care umăreau estomparea divergențelor principiale dintre bolșevici și menșevici, și critică aspru atitudinile împăciuitoriste față de menșevici ale diferiților activiști de partid din organizațiile locale.

După convingerea lui V. I. Lenin, numai Congresul al III-lea al partidului ar fi putut să pună capăt nesupunerii permanente a menșevicilor față de hotărîrile Congresului al II-lea al partidului, să pună capăt activității lor scizioniste și să unească strîns partidul pe baza programului P.M.S.D.R. În scrisorile adresate organizațiilor locale de partid, V. I. Lenin i-a chemat pe bolșevici să intensifice munca pentru convocarea Congresului al III-lea cu toată rezistența îndîrjită opusă de menșevici. Din scri-

www.dacoromanica.ro

sori reiese că imensa majoritate a comitetelor s-a pronunțat pentru convocarea Congresului al III-lea al partidului.

O serie din scrisorile lui V. I. Lenin sînt consacrate organizării Centrului din Rusia și a organului de presă din străinătate al bolșevicilor, ziarul „Vpered". „Principalul în momentul de față este tocmai acest organ, fără de care mergem spre o moarte sigură, lipsită de glorie" — a scris V. I. Lenin la 3 decembrie 1904 lui A. A. Bogdanov, R. S. Zemleacika și M. M. Litvinov (p. 439).

În scrisoarea către Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. (p. 450—451), Lenin a formulat următoarele sarcini de bază care cereau o rezolvare urgentă : organizarea Biroului Comitetelor Majorității, căruia urmau să-i fie transmise toate problemele în legătură cu congresul și întreaga conducere a comitetelor ; sprijinirea organului bolșevicilor „Vpered" ; publicarea rezoluției și a înștiințării cu privire la Biroul care organizează Congresul. Scrisorile lui V. I. Lenin învederează profunda lui convingere că în urma străduințelor și eforturilor bolșevicilor situația din partid se va îndrepta. La 24 decembrie 1904, V. I. Lenin îi comunica lui M. M. Essen : „Oamenii de aici au acum un moral ridicat și sîntem cu toții foarte ocupați : ieri s-a publicat înștiințarea cu privire la apariția ziarului nostru «Vpered». Toată majoritatea triumfă și este mai plină de curaj ca oricînd. În sfîrșit am scăpat de aceste intrigi murdare și vom începe o muncă rodnică împreună cu cei ce vor să muncească, iar nu să se țină de certuri !... Comitetele majorității se unesc, au și ales un birou, iar acum organul de presă îi va uni întru totul. Ura ! Nu vă descurajați, acum începem cu toții să ne înviorăm și ne vom veni în fire cu totul" (p. 455—456). La începutul revoluției din 1905, bolșevicii au fondat într-adevăr ziarul „Vpered", care a pregătit convocarea Congresului al III-lea.

În volum sînt incluse 128 de scrisori care n-au figurat în edițiile precedente ale Operelor, dintre care 21 de scrisori care se publică pentru prima oară. Sînt scrisori scrise în special în 1900—1904. O mare parte dintre ele sînt adresate lui G. V. Plehanov, P. B. Akselrod, L. I. Akselrod, V. D. Bonci-Bruevici și altor persoane, precum și unor organizații social-democrate. Ele înfățișează mai con-

www.dacoromanica.ro

cret și mai pregnant activitatea de partid și publicistică a lui V. I. Lenin, principialitatea și perseverența lui în rezolvarea sarcinilor propuse.

De un deosebit interes sînt scrisorile care se publică pentru prima oară. Ele sînt adresate comitetelor din Tver și din Caucaz ale P.M.S.D.R., redacției ziarului „Iskra" și unor social-democrați din Rusia și din străinătate (P. P. Maslov, G. D. Leiteizen, P. B. Akselrod, I. S. Vilenski, I. P. Goldenberg, R. S. Zemleacika, A. I. Isaenko, M. N. Leadov, V. P. Noghin).

În anexe se publică „Scrisoarea deschisă către membrii Ligii din străinătate a social-democrației revoluționare", la întocmirea căreia a participat V. I. Lenin, precum și materiale cu caracter biografic: „Interogatoriile luate lui V. I. Ulianov (Lenin) în timpul detențiunii sale în închisoarea din Petersburg. 1895—1896" și „Petițiile lui V. I. Ulianov (Lenin) 1896—1900".

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

1893

1

CĂTRE P. P. MASLOV

Am primit alaltăieri scrisoarea dv. * şi v-am scris chiar ieri, anunţîndu-vă că articolele despre reforma ţărănească [1] v-au fost trimise. Comunicaţi-mi dacă articolul asupra lui Postnikov e la dv. ** Dacă îl aveţi, trimiteţi-l cît mai repede lui N. E., cu rugămintea să-l citească şi apoi să mi-l expedieze imediat, căci am nevoie de el.

Îmi pare foarte rău că nu m-aţi găsit la Samara *** ; nu intenţionaţi să vă duceţi în capitală de sărbători ? — în caz că aţi veni, ne-am putea întîlni.

Aştept de la dv. o analiză cît mai minuţioasă şi o critică a articolului meu asupra lui Postnikov ; aţi remarcat, sper, că pentru mine materialul expus în acest articol constituie o bază pentru concluzii mult mai importante şi mai largi decît cele trase acolo. Eu consider că descompunerea păturii micilor producători de la noi (ţărani şi meşteşugari) este faptul fundamental şi principal care explică capitalismul orăşenesc şi marele capitalism de la noi, care spulberă mitul că gospodăria ţărănească este o formaţie aparte (de fapt aceeaşi formaţie burgheză, cu deosebirea că poartă lanţuri feudale şi mai grele) şi ne obligă să constatăm că aşa-zişii „muncitori“ nu constituie un grup mic de oameni cu o situaţie specială, ci doar păturile superioare ale imensei mase de ţărani, care a început să

* Adresa mea o puteţi afla la consiliul baroului de aici.

** Vezi *V. I. Lenin.* „Noi schimbări economice în viaţa ţărănească“ (Opere complete, vol. 1, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—67). — *Nota red.*

*** şi nu i aţi cunoscut pe prietenii mei de acolo.

www.dacoromanica.ro

trăiască mai mult din vînzarea forţei sale de muncă decît de pe urma gospodăriei proprii. Apreciez atît de mult cartea lui Postnikov tocmai fiindcă oferă materialul necesar pentru o analiză precisă a acestei situaţii, fiindcă demonstrează efectiv că ideile curente despre caracterul de „obşte" al satului nostru sînt absurde şi că, în fond, stările de lucruri de la noi nu se deosebesc de cele vest-europene.

M-am adresat cu acest articol la „Russkaia Mîsl"[2], care nu s-a arătat însă dispusă să mi-l publice. Mă gîndesc dacă n-ar fi bine să-l public în broşură, după ce-i voi fi făcut unele completări şi modificări.

M-ar interesa să aflu care este părerea dv. în această privinţă, ceea ce se poate face foarte bine prin corespondenţă.

Observaţiile mele la lucrările tratînd despre reformă pornesc de la principiul esenţial că reforma este produsul dezvoltării economiei de mărfuri şi că tot sensul şi importanţa ei au constat în faptul că a distrus lanţurile care împiedicau şi frînau dezvoltarea acestei orînduiri. Vom discuta mai amănunţit despre asta : poate voi reuşi să fac să vă parvină direct observaţiile trimise de mine autorului ; ar fi mai simplu şi mai bine.

Răspundeţi-mi cît mai repede, chiar imediat, căci altfel scrisoarea riscă să nu mă mai găsească aici.

Scrisă în a doua jumătate a lunii decembrie 1893
Expediată din Petersburg la Samara

Publicată pentru prima oară în 1940, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1894

2

CĂTRE P. P. MASLOV

$\frac{30}{V}$ 1894. Am primit alaltăieri scrisoarea dv. Aproape că uitasem şi de corespondenţa noastră şi de referat, dar sînt foarte bucuros să reiau corespondenţa pe marginea problemelor pe care le suscită referatul meu, cît şi pe marginea altora.

Mă mir de un singur lucru — de ce a trebuit să mă „căutaţi" ? N.M.A. * nu s-a întîlnit cu dv. la întoarcerea sa de la Petersburg la Tiflis şi nu v-a transmis (aşa cum îl rugasem) că am o adresă stabilă, cel puţin pe timpul iernii, şi anume : consiliul baroului, avocat stagiar N. N. ?

În legătură cu observaţiile dv. ** pot spune următoarele : în primul rînd, în ceea ce priveşte prudenţa excesivă în concluzii, trebuie să ţineţi seama că acest defect [sînt perfect de acord că este un defect] se explică prin intenţia de a-mi publica articolul într-o revistă liberală. Am avut chiar naivitatea să-l trimit la „Russkaia Mîsl" şi am fost, bineînţeles, refuzat ; motivele mi-au devenit cît se poate de clare citind în „Russkaia Mîsl" nr. 2 un articol despre Postnikov al d-lui V. V., „vestitul nostru" liberal de duzină. Trebuie să posezi o mare dexteritate, ca să poţi mutila în aşa hal un material admirabil şi să faci ca toate faptele să dispară în dosul unei frazeologii goale !

În fond, din aceste date eu trag concluzii importante. Anume, ele demonstrează, după mine, caracterul burghez al relaţiilor economice din cadrul ţărănimii. Aceste relaţii dez-

* Nu s a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*
** Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

văluie evident existența unor *clase* antagoniste în sînul acestei țărănimi „organizate în obști", și anume a unor clase care sînt proprii numai organizării capitaliste a economiei. Aceasta este concluzia cea mai importantă, care poate fi extinsă pe de-a-ntregul și asupra celeilalte părți a țărănimii ruse. O altă concluzie : de pe acum, o mare cantitate din cerealele produse de țărănime (probabil nu sub 1/2, ci peste) intră pe piață, iar principalul producător al acestor cereale este grupul de sus al satului de astăzi, burghezia țărănească *.

Apoi, personal acord o deosebită importanță unei legi a cărei valabilitate pentru întreaga Rusie a fost demonstrată de Postnikov, anume că în grupurile superioare ale țărănimii productivitatea e de 2—2 1/2 ori mai mare. Aceasta, împreună cu calcularea suprafeței *comerciale* a gospodăriei (punct atît de primejdios pentru neaoșiștii din Rusia, încît îl înțeleg foarte bine pe d-l V. V., care a ocolit cu grijă problema) prezintă o mare importanță sub raport teoretic.

Trec la cea de-a doua observație a dv., aceea cu privire la norma economiei naturale. Mărturisesc că aici nu v-am înțeles prea bine.

După părerea mea, noi putem acorda importanță problemei „normei" numai în sensul următor : ne interesează să știm cît de mare trebuie să fie gospodăria agricolă a unui țăran (mijlociu) pentru a putea acoperi toate nevoile lui (atît pe cele de producție, cît și pe cele personale) și pentru a-l scuti de necesitatea de a căuta cîștiguri laterale.

Este un lucru important de știut, deoarece toate gospodăriile situate sub această normă fac parte direct din cele ce-și vînd forța de muncă, iar mărimea gospodăriei poate arăta destul de precis cît de mare este importanța acestei surse de venit. Gospodăriile situate peste normă fac parte dintre cele prin excelență mic-burgheze.

În ceea ce privește caracterul „natural" al economiei, consider că el va fi cel mai pronunțat întotdeauna în grupul

* Gurvici nu are dreptate cînd afirmă că Rusia *viitorului* va fi o țară a burgheziei țărănești. Acesta nu este viitorul, ci prezentul.
O carte foarte bună : *Hourwich*. „The Economics of the Russian Village" 1892, New York.

www.dacoromanica.ro

de mijloc al ţărănimii, dar nici acolo nu vom găsi gospodării naturale fără ca o bună parte din produs să fie destinată pieţei (aproximativ 40% din buget trebuie să fie sub formă bănească). Gospodăriile din grupul inferior şi din cel superior întotdeauna vor avea un caracter mai comercial, întrucît primele vînd forţă de muncă, iar ultimele — surplusurile de cereale.

Pe baza acestui plan se face analiza grupurilor în articolul despre Postnikov.

Dv. vorbiţi separat de „norma economiei naturale" şi de „norma economiei de mărfuri". Dacă v-am înţeles bine, cea de-a doua normă este tocmai norma mea medie [17—18 dec. de arătură, după Postnikov], în care este *important*, firește, *de separat şi de calculat precis partea naturală şi cea bănească*. O „normă" ca atare a „economiei naturale" eu nu concep: economia noastră ţărănească actuală nu poate fi complet naturală, oricare ar fi dimensiunile ei.

De altfel, în această privinţă trebuie să aştept explicaţii mai amănunţite de la dv.

În ceea ce priveşte critica lucrării lui N. K. Mihailovski, nu cred să se găsească vreo redacţie s-o publice, atît din considerente de cenzură (se aude că cenzura va izgoni marxismul rus după tărăboiul făcut de „Russkoe Bogatstvo" [3]), cît şi pentru că nu sînt de acord cu dv. şi se tem de acest „grangur" înfumurat şi obraznic. În această privinţă am oarecare experienţă. [[De altfel, cred că nici *n-ar fi posibil* şi n-ar merita să-i răspundem în presa noastră.]] Mi-ar face plăcere să-mi răspundeţi.

Eu voi rămîne aici pînă pe la 12 iunie, poate chiar mai mult. Cînd voi pleca, vă voi comunica noua mea adresă. Deocamdată îmi puteţi scrie (după 12 iunie) prin M.G.G.: de acolo e mai lesne de expediat.

Expediată din Petersburg la Samara

Publicată pentru prima oară în 1940, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

3

CĂTRE P. P. MASLOV

$\frac{31}{V}$ 1894.

Am primit acum cea de-a doua scrisoare a dv. şi mă grăbesc să vă răspund: dacă nu întîrziaţi cu răspunsul, s-ar putea ca scrisoarea dv. să mă mai găsească aici (pînă la 12. VI. voi fi sigur aici).

În principiu, propunerea dv. îmi surîde. Fireşte, necunoscînd articolul dv., nu pot judeca în amănunt. În ceea ce priveşte articolul meu *, nu cred că în forma lui actuală (un simplu referat asupra cărţii lui V. E. Postnikov) ar putea fi dat la tipar **.

(În ceea ce priveşte costul publicaţiei, cred că, dacă ar fi de proporţii mai reduse, ar ieşi mult mai ieftin.)

Pe cît se vede, va trebui să amînăm treaba asta pînă-n toamnă ***, deoarece chiar dacă aţi apuca să trimiteţi articolul aici, pînă la apariţia publicaţiei mai e. Va trebui să stabilim prin scrisori toate amănuntele. Şi mai bine ar fi să ne întîlnim **** ; dacă aveţi mijloace (şi dorinţa) de a scoate o publicaţie, dacă sînteţi dispus să scrieţi şi dacă sîntem solidari, atunci s-ar putea şi ar trebui să organizăm *****.

Expediată din Petersburg la Samara — *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

4

CĂTRE L. F. MILOVIDOVA [4]

Am primit „Contribuţiile“ ****** şi m-am apucat de lucru. Dv. aţi lăsat lucrul pe jumătate. Cînd ne-am apucat să citim manuscrisul „curat“, am constatat o mulţime de gre-

* Vezi „Noi schimbări economice în viaţa ţărănească“ (Opere complete, vol. I, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—67). — *Nota red.*

** Asupra amănuntelor vom mai discuta.

*** Nu mai e mult pînă atunci.

**** Întrucît scrisorile, după cum vedem din experienţă, se grăbesc mult prea încet.

***** Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

****** Lucrarea lui F. Engels „Contribuţii la problema locuinţelor“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şeli (pînă şi schiţele, după cum m-am convins, sînt încurcate). Şi cunoştinţele noastre comune, citind lucrarea, au spus că traducerea e foarte proastă. De aceea, deşi sînt sătul pînă-n gît de ea, a trebuit să mă apuc s-o revizuiesc şi, ca urmare, manuscrisul curat s-a transformat într-unul murdar.

Nu mi-aţi putea trimite *... a lui Engels cu postfaţa din 1894 ? *Aşa ca şi pînă acum.* La aceeaşi adresă pînă în jurul lui 15 august, iar apoi la cea de iarnă.

În scrisoarea dv. nu faceţi o distincţie netă între germani şi German. Lipsa de „interese teoretice" la primii o înţeleg (deşi ea mă întristează), dar se poate spune acelaşi lucru şi despre cel de-al doilea ? Dacă o problemă este prezentată prin prisma unei anumite concepţii, nu ne putem sustrage de la analiza ei. E drept că am avut de curînd prilejul să constat chiar o incapacitate de a intui problema şi importanţa ei, dar aş vrea să ored că aici nu e cazul.

Scrisă la 21 iulie 1894
Expediată din Nijni Novgorod
în Elveţia

Publicată pentru prima oară în 1961, în revista „Istoriia SSSR" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, obţinută prin perlustrare

* În copia dactilografiată, lipsă din text. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1895

5

CĂTRE P. B. AKSELROD

Trebuie să fiţi tare supărat pe mine din pricina întîrzierii cu care vă răspund. Dar asta se întîmplă din cauze bine întemeiate.

Vă voi relata totul în amănunţime. Am fost întîi la Vilno *. Am discutat acolo despre culegere [6]. Cei mai mulţi sînt de acord că o asemenea publicaţie este necesară şi promit să ne sprijine şi să ne dea material. În genere, sînt neîncrezători (mi-am amintit, cu acest prilej, de expresia dv. în legătură cu provinciile pal. **) : să vedem, zic ei, dacă o să concorde cu tactica agitatorică, cu tactica luptei economice. Am subliniat cu osebire că asta depinde de noi.

Am fost apoi la Moscova. N-am văzut acolo pe nimeni, căci „dascălul vieţii" parcă ar fi intrat în pămînt. O fi sănătos ? Dacă ştiţi ceva despre el şi aveţi adresa lui, scrieţi-i să ne-o comunice şi nouă, altfel nu vom găsi nici o legătură acolo. Au fost acolo pogromuri [7] monstre, dar, pe cît se pare, au mai rămas cîte unii şi activitatea nu s-a întrerupt. Avem de acolo ceva material : descrierea cîtorva greve. Dacă nu l-aţi primit, scrieţi-ne şi vi-l vom trimite.

De acolo am plecat la Orehovo-Zuevo. Asemenea localităţi, pe care le întîlneşti des în regiunea industrială centrală, sînt deosebit de originale : un adevărat orăşel industrial, cu cîteva zeci de mii de locuitori care trăiesc numai din munca în fabrică. Administraţia fabricilor este aici

---

* Mă folosesc de cifrul ştiut [5].
** Cuvîntul n-a putut fi descifrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

singura autoritate. Oraşul este „administrat" din birourile fabricilor. Scindarea populaţiei în muncitori şi burghezi este foarte vizibilă. De aceea, starea de spirit a muncitorilor este destul de opoziţionistă, dar în urma pogromului care a fost nu de mult în orăşel au rămas puţini oameni de-ai noştri şi toţi sînt atît de strict supravegheaţi, încît legăturile se stabilesc anevoie. Totuşi ne vom putea procura material publicistic.

Mai departe. Întîrzierea a fost provocată de unele necazuri de pe aici. Aşa se explică de ce s-a trimis un material atît de sărac.

Nu-mi place adresa din Zürich. N-aţi putea găsi alta — în Germania, nu în Elveţia? Ar fi mult mai bine şi mai puţin riscant.

Mai departe. Cînd ne veţi răspunde — trimiţîndu-ne o *carte de tehnologie*, pe adresa: Petersburg, turnătoria de fontă „Aleksandrovski", laboratorul de chimie, d-lui Lucinski —, adăugaţi, dacă încap, şi alte materiale: broşuri apărute la Geneva, tăieturi interesante din „Vorwärts" [8] etc. Scrieţi-ne ceva mai amănunţit despre culegere: ce material aveţi; ce materiale sînt în stadiu de proiect, cînd va apărea primul volum, ce anume vă lipseşte pentru al doilea. Bani vă vom trimite, cred, dar mai tîrziu. Răspundeţi-ne *repede*, ca să ştim dacă acest mijloc este bun sau nu.

Daţi-i polonezului adresa, ca să vină el personal. Ar fi de dorit să sosească cît de curînd, căci avem dificultăţi cu transportul. Adresa: acelaşi oraş, Institutul tehnologic, studentul Mihail Leontievici Zakladnîi; să întrebe de Ivanov. Banii pentru editarea în limba rusă a cărţii lui „Geschichte etc." * ne-au fost promişi.

Vă fac şi o rugăminte: avem mare nevoie de vopsea, de ce fel de vopsea o să aflaţi de la Mögli, care are aşa ceva. Nu se poate găsi o cale să ne trimiteţi? Nu aveţi vreo ocazie? Gîndiţi-vă, vă rog, sau încredinţaţi această treabă „practicienilor" dv. Apropo, ne-aţi cerut să ne adresăm direct lor. Aşadar, comunicaţi-ne: 1) dacă ei cunosc pro-

* „Istoria etc.". Nu s-a putut stabili despre cine şi despre ce carte este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cedeul şi cifrul nostru ; 2) dacă ştiu de la cine vin aceste scrisori.

Acum vă trimitem 1) o comunicare în legătură cu expulzarea duhoborţilor * ; 2) o notă referitoare la muncitorii agricoli din sud şi 3) o descriere a fabricii Thornton ; din aceasta deocamdată numai începutul, cam un sfert.

Trebuie scris cu *tuş* chinezesc. Ar fi mai bine să se adauge un mic cristal de *bicromat de potasiu* ($K_2Cr_2O_7$) : atunci nu se va mai şterge. Trebuie folosită hîrtie *cît mai fină*. O strîngere de mînă. Al dv. ...

Salutări tovarăşului dv.

Scrisă la începutul lunii noiembrie 1895
Expediată din Petersburg la Zürich

Publicată pentru prima oară parţial în 1923, în „Buletinul Institutului V. I. Lenin de pe lîngă C.C. al P.C. din Rusia" nr. 1

Publicată în întregime în 1924, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. I

Se tipăreşte după manuscris

6

CĂTRE P. B. AKSELROD

Am primit raportul[9] de la Breslau. L-am dezlipit cu multă greutate, o bună parte din el s-a rupt (scrisoarea însă, fiind scrisă pe hîrtie bună, a rămas intactă). Pe cît se vede, n-aţi primit încă cea de-a doua scrisoare. Trebuie folosit un pap foarte subţire : nu mai mult de o linguriţă de scrobeală (şi aceasta să fie din făină de cartofi, iar nu de grîu, căci astfel e prea tare) la un pahar de apă. Numai pentru foaia de deasupra şi pentru hîrtia colorată e nevoie de un pap obişnuit (bun), pe cînd hîrtia pusă la presă se ţine bine şi cu un pap oricît de subţire. În orice caz, metoda e bună şi trebuie folosită.

Vă trimit sfîrşitul descrierii fabricii Thornton. Avem material despre grevele de la 1) Thornton, 2) Laferme, 3) Ivanovo-Voznesensk, 4) Iaroslavl (o scrisoare, foarte

* — membrii unei secte religioase. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

interesantă, din partea unui muncitor), despre fabrica de încălţăminte din Petersburg [10]. Nu vi-l trimit, fiindcă n-am avut încă vreme să-l copiez şi nu cred că ar putea ajunge la timp util pentru primul volum al culegerii. — Am intrat în legătură cu o tipografie a narodovoliştilor [11], care a mai publicat trei lucrări (nu de-ale noastre) şi care a luat una de-a noastră *. Ne propunem să scoatem un ziar [12] în care va intra materialul. Chestiunea asta se va lămuri definitiv într-o lună şi jumătate—două luni. Comunicaţi-mi urgent dacă credeţi că materialul va ajunge la timp pentru primul volum.

Al dv., *Ilin*

Reuşiţi să vă descurcaţi cu ceea ce vă trimitem noi? Trebuie să îmbunătăţim, de comun acord, metoda.

Scrisă la mijlocul lunii noiembrie 1895
Expediată din Petersburg la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1923, în „Buletinul Institutului V. I. Lenin de pe lîngă C.C al P. C. din Rusia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* Trimiteţi-ne, dacă aveţi, material pentru broşuri destinate muncitorilor. Aşa ceva publică bucureşteni.

www.dacoromanica.ro

1897

7

CĂTRE P. B. AKSELROD

Dragă Pavel Borisovici ! Sînt foarte bucuros că am reuşit, în sfîrşit, să primesc o scrisoare de la dv. (am primit-o ieri, 15 august) şi veşti despre dv. şi despre G. V. Aprecierile dv. şi ale d-sale cu privire la încercările mele publicistice * (pentru muncitori) sînt cît se poate de încurajatoare pentru mine. Nimic nu mi-am dorit mai mult, la nimic n-am visat decît să am putinţa de a scrie pentru muncitori. Dar cum să fac asta aici ? Este cum nu se poate mai greu, dar nu imposibil, aşa socot eu. Cum o duce V. Iv. cu sănătatea ?

Nu cunosc decît un singur procedeu, pe care-l şi folosesc : scriind aceste rînduri [13]. Totul este să găseşti un copist, care ar avea destul de lucru. După cîte îmi dau seama, dv. consideraţi acest lucru imposibil, şi, în general, socotiţi procedeul neindicat. Dar eu nu ştiu altul... Oricît aş regreta, totuşi nu disper : dacă nu reuşeşte acum, poate să reuşească mai tîrziu. Deocamdată ar fi bine dacă aţi scrie din cînd în cînd, chiar aplicînd acelaşi procedeu ca şi în corespondenţa cu vechea dv. prietenă **. Astfel am reuşi să nu întrerupem legăturile, ceea ce este principalul.

Despre mine vi se vor fi relatat, desigur, multe lucruri, aşa că nu mai am ce adăuga. Duc aici o viaţă izolată. Sînt

---

* Vezi „Explicarea legii amenzilor aplicabile muncitorilor din fabrici şi uzine" (Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 15—61). — *Nota red.*

** A. I. Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Grupul de conducere a „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Petersburg. În mijloc cu V. I. Lenin – februarie 1897

www.dacoromanica.ro

perfect sănătos şi mă ocup cîte puţin de revistă [14] şi de o lucrare a mea mai mare *.

O caldă strîngere de mînă. Salutări cordiale lui V. Iv. şi lui G. V. Pe Raicin nu l-am mai văzut de o lună şi mai bine. Sper să merg să-l văd în curînd la Minusinsk.

Al dv., *V. U.*

16. VIII.

Scrisă la 16 august 1897
Expediată din satul Şuşenskoe
la Zurich

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după copia scrisă de A. I. Ulianova-Elizarova

---

* V. I. Lenin lucra în acel timp la cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (*vezi Opere complete*, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1898

8

CĂTRE S. M. ARKANOV

10. V. 1898

Mult stimate Semion Miheevici,

Mă grăbesc să vă comunic, după cum am promis, rezultatele tratativelor mele cu persoana căreia intenţionaţi să-i daţi o misiune. Această persoană a refuzat şi ea, după cum mă aşteptam de altfel. Aşadar, va trebui să vă adresaţi unei alte persoane.

Al d-voastră,
Vladimir Ulianov

P. S. M-ar bucura foarte mult dacă, venind în satul Şuşenskoe, aţi mai trece şi pe la noi.

Expediată din satul Şuşenskoe în satul Ermakovskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutsia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

9

CĂTRE A. N. POTRESOV

2. IX. 1898

Am primit ieri scrisoarea dv. din 11. VIII, împreună cu lista de cărţi şi, în banderolă, „Archiv" [15]. Articolul „remarcabilului economist" este extrem de interesant şi admi-

www.dacoromanica.ro

rabil scris. Se vede că autorul a avut la dispoziţie un material foarte bogat, care, din fericire, i-a căzut în mînă. În genere, el se dovedeşte în publicistică poate chiar mai bun decît în domeniul pur economic. „Archiv" este o revistă interesantă şi am să mă abonez negreşit la ea pe anul viitor. Aş vrea să mă abonez şi la o publicaţie periodică engleză, la o revistă sau la o gazetă săptămînală ; n-aţi putea să-mi recomandaţi una ? Nu sînt de loc informat asupra a ceea ce este mai interesant în publicistica engleză şi în acelaşi timp mai uşor accesibil în Rusia.

Cît priveşte articolul lui Struve, în aprecierea căruia părerile noastre diferă, trebuie să vă spun că numai din lectura lui nu-ţi poţi da seama exact de concepţiile autorului. Eu, bunăoară, am crezut şi persist în a crede că el şi-a propus tocmai „sarcini generale de clasificare" (însuşi titlul o indică), în timp ce dv. găsiţi că „nu şi-a propus de loc aşa ceva"... Că „trebuie să combatem ideea că meşteşugurile noastre constituie aşa-zisa producţie populară", cu asta, firește, sînt de acord întru totul şi fără rezerve şi consider că este o sarcină care a rămas încă nerezolvată de „discipolii" [16] de la noi. În articolul lui Struve eu am întrezărit planul rezolvării ei.

Aţi văzut articolele lui *N. G.* din „Russkoe Bogatstvo" (din ultimele două numere) împotriva „materialismului şi a logicii dialectice" ? Sînt deosebit de interesante, bineînţeles în sens negativ. Trebuie să recunosc că nu sînt competent în problemele ridicate de el şi mă surprinde că autorul lucrării „Beiträge zur Geschichte des Materialismus" * nu şi-a spus părerea în publicistica rusă şi nu ia poziţie categorică împotriva neokantianismului, lăsînd pe Struve şi pe Bulgakov să polemizeze asupra unor chestiuni particulare ale acestei filozofii, de parcă ea ar fi fost înglobată în sistemul de concepţii al discipolilor ruşi [17]. Nu numai că astfel de articole filozofice şi-ar găsi loc în paginile multor reviste de la noi, dar ele ar putea să apară chiar într-un volum. Polemica lui cu Bernstein şi Konrad Schmidt mă interesează cît se poate de mult şi tare îmi pare rău că nu

* — G. V. Plehanov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pot face rost pe nici o cale de „Die Neue Zeit“ [18]. V-aş fi extrem de recunoscător dacă mi-aţi putea fi de ajutor. Aş fi desigur mulţumit să capăt revista fie şi pentru scurt timp. N-aveţi cumva numărul din „Die Neue Zeit“ în care a apărut (acum cîţiva ani) un articol al aceluiaşi autor despre Hegel (cu ocazia comemorării a 30 de ani de la moartea lui — sau aşa ceva) ? [19] Nici eu şi nici unul dintre tovarăşii de aici nu primim „Die Neue Zeit“, deşi de la Petersburg ni s-a promis că ni se va trimite ! Să-i ia dracu pe toţi cei care promit şi nu se ţin de cuvînt !

Interesant este în „Russkoe Bogatstvo“ (din iulie) şi articolaşul lui Ratner despre „Capitalul“. Cel mai mult mă indignează aceşti adepţi ai liniei de mijloc, ai liniei de aur, care nu au curajul să se ridice făţiş împotriva doctrinelor ce nu le sînt pe plac şi ezită, vin cu tot felul de „corijări“, ocolesc punctele principale (ca teoria luptei de clasă) şi se învîrtesc într-una în jurul problemelor secundare.

Articolele unui alt autor din „Die Neue Zeit“ despre curentele sociale din Rusia se vede că sînt şi ele extrem de interesante [20] ; mi-aţi făcut necaz vorbindu-mi de ele. „Ochii văd, inima cere...“ Dacă v-am înţeles bine, acest autor exprimă păreri pe care le-a mai expus şi în alt loc (despre primejdia einer politischen Isolierung des russischen Proletariats *). Mi se pare că „izolare de societate“ în nici un caz nu înseamnă neapărat o asemenea „izolare“ **, căci există societate şi societate : luptînd împotriva narodnicismului şi a tuturor avortonilor lui, discipolii se apropie de aceia dintre gauches *** care înclină să ajungă la o ruptură *totală* cu narodnicismul şi să-şi susţină *în mod consecvent* concepţiile. Este îndoielnic că discipolii ar evita cu tot dinadinsul pe *aceşti* oameni. Mai degrabă dimpotrivă. Atitudinea „conciliantă“ (sau, mai bine zis, de alianţă) faţă de aceşti oameni este, după părerea mea, pe deplin compatibilă

---

* — unei izolări politice a proletariatului rus. — *Nota trad.*

** Că o asemenea „izolare“ nu este în nici un caz admisibilă, aici autorul are după părerea mea, de o mie de ori dreptate, în special împotriva acestor atît de limitaţi adepţi ai „economismului“.

*** — cei de stînga. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

cu războiul împotriva narodnicismului în toate manifestările sale.

Scrieţi-mi. O strîngere de mînă. *V. Ulianov*

Ei, dar vă războiţi atîta — cu ciomegele etc. —, că şi de aici, de departe, te ia groaza ! Din fericire, Siberia răsăriteană se vede că a rămas în urma guberniei Veatka în ceea ce priveşte înclinaţiile războinice [21].

Expediată din satul Şuşenskoe la Orlov, gubernia Veatka

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1899

10

CĂTRE A. N. POTRESOV

26. I. 1899

Am primit scrisoarea dv. cu data de 24. XII. Mă bucură foarte mult că, în sfîrşit, aţi scăpat de boală. Vestea că sînteţi bolnav a ajuns pînă la noi : eu am aflat încă de sărbători, cînd am fost la Minusinsk, şi mă gîndeam cum şi de la cine aş putea avea ştiri. (Să vă scriu direct m-am gîndit că nu-i potrivit, deoarece se spunea că e o boală destul de gravă). Dar aţi înviat tocmai la timp, cînd învie şi o iniţiativă publicistică. Aţi şi aflat, desigur, despre „Nacealo", care va apărea începînd de la jumătatea lunii februarie [22]. Sper că sînteţi acum complet restabilit — doar a trecut o lună de cînd mi-aţi scris ultima dată — şi că veţi putea lucra. În ceea ce priveşte cărţile, cred că sînteţi destul de bine aprovizionat : vă procuraţi principalele noutăţi ? Dacă nu o duci rău cu banii şi ai posibilitatea să-ţi comanzi cărţi, cred că se poate lucra şi într-un fund de provincie ; eu judec, cel puţin, după mine, făcînd comparaţie între traiul de la Samara de acum 7 ani, cînd citeam aproape numai cărţi împrumutate, şi cel pe care-l duc acum, cînd fac comenzi de cărţi în mod curent.

În privinţa „Moştenirii", trebuie să mă declar de acord cu dv. că a o considera un tot unitar înseamnă a urma tradiţia nefericită a unor ani nefericiţi (1880—1890). Într-adevăr nu cred că ar trebui să abordez teme de istorie a literaturii... Singura mea justificare este că nicăieri nu propun ca moştenirea să fie preluată tocmai de la Skaldin. Evident că alţii sînt cei a căror moştenire trebuie s-o pre-

www.dacoromanica.ro

luăm. Cred că pot invoca în apărarea mea (împotriva unor eventuale atacuri ale adversarilor) textul notei de la p. 237, în care am în vedere anume pe Cernîşevski şi indic motivele pentru care nu este potrivit să-l iau pe el ca termen de comparaţie *. Tot acolo se fac afirmaţii că Skaldin este un liberalkonservativ **, că el „nu e tipic" pentru anii 1860—1870, că „nu este indicat" să luăm autori „tipici" ; nu am avut la dispoziţie articolele lui Cernîşevski şi nici nu le am, iar cele mai importante dintre ele n-au fost încă reeditate, şi de altfel e puţin probabil că aş fi ştiut să ocolesc stîncile submarine. Apoi, aş mai putea spune, în apărarea mea, că n-am făcut decît să dau o definiţie exactă a ceea ce înţeleg eu prin „moştenirea" despre care vorbesc. Fireşte că dacă articolul lasă totuşi impresia că autorul propune ca moştenirea să fie preluată tocmai de la Skaldin, această lacună nu are cum să fie remediată. Am mai omis un lucru, cel mai important poate, pentru „apărarea" mea : dacă Skaldin constituie o „raritate", liberalismul burghez, mai mult sau mai puţin consecvent şi curăţat de narodnicism, nu este o raritate, ci un curent foarte larg în anii 1860—1880. Dv. obiectaţi : „De la coincidenţă pînă la succesiune e o mare distanţă". Dar articolul susţine în esenţă ideea că liberalismul burghez ar trebui curăţat de narodnicism. Dacă acest lucru este just şi *este realizabil* (condiţie deosebit de importantă !), atunci rezultatul curăţirii, ceea ce rămîne după curăţire va fi tocmai un liberalism burghez, care nu numai că coincide cu cel al lui Skaldin, dar îl şi succede. Aşadar, dacă se vor găsi unii care vor încerca să mă compromită susţinînd că *eu* preiau moştenirea lui Skaldin, voi fi în drept să le răspund că nu-mi iau decît obligaţia *de a o curăţa* de impurităţi, iar în ce mă priveşte voi sta deoparte, căci mai am şi alte ocupaţii, mai plăcute şi mai pozitive decît curăţirea diverselor grajduri ale lui Augias... Dar m-am lăsat antrenat, închipuindu-mi că sînt într-adevăr „în apărare" !

Corespondenţa noastră a lîncezit atîta, încît mărturisesc sincer că am şi uitat cînd anume v-am scris ultima dată în

* Vezi „La ce moştenire renunţăm ?" (Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 499—544 ; v. nota la p. 513—514). — *Nota red.*
** — conservator moderat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

legătură cu articolele „Die historische Berechtigung“ *. Am impresia că v-am scris înainte de a le fi primit. Acum ştiu despre ce-i vorba în ele şi cred că ideea fundamentală a autorului merită să fie adoptată total (în special sfîrşitul, unde este vorba de cele două extreme sau stînci submarine care trebuie evitate). În motivare însă ar fi trebuit, într-adevăr, să se arate mai precis în ce constă Klassencharakter-ul ** acelei Bewegung *** la care se referă autorul (el a vorbit despre ea, dar succint şi cu totul în treacăt), şi apoi nu trebuie să se manifeste atîta bunăvoinţă faţă de fronderii agrarieni : în liberalismul lor este mai mult spirit de frondă şi „mînie“ pentru einundsechzig **** decît dorinţa de a se ajunge la „o cît mai rapidă industrializare“ a ţării. E suficient să ne amintim ce atitudine au avut faţă de muncile sezoniere, faţă de colonizări etc. Autorul ar fi trebuit să formuleze mai precis sarcina : a curăţa toate fortschrittliche Strömungen ***** de vechiturile narodnicismului şi agrarianismului şi să le utilizeze pe toate în această formă purificată. După mine, „a utiliza“ este un cuvînt mai exact şi mai potrivit decît Unterstützung und Bundesgenossenschaft ******. Această din urmă expresie indică egalitatea în drepturi a acestor Bundesgenossen *******, pe cînd ei trebuie (şi aici sînt cu totul de acord cu dv.) să meargă în coadă, uneori chiar „scrîşnind din dinţi“ ; ei n-au ajuns de loc la această egalitate în drepturi şi nu vor ajunge niciodată dată fiind laşitatea lor, fărîmiţarea lor etc. Unterstützung nu va veni în nici un caz numai de la Intelligenz und fortschrittliche Grundbesitzer ********, ci şi de la mulţi alţii, şi de la semiţi şi fortschrittliche Kaufleute und Industrielle ********* (în zadar i-a ocolit autorul : se pune totodată întrebarea dacă ei reprezintă un procent mai mic în mediul lor decît în acela al Grundbesitzer-ilor), şi de la acei Bauern **********, care tind să reprezinte Urteil, şi nu

* — „Justificare istorică“. — *Nota trad.*
** — caracterul de clasă. — *Nota trad.*
*** — mişcari. — *Nota trad.*
**** — şaizeci şi unu (pentru 1861). — *Nota trad.*
***** — curentele progresiste. — *Nota trad.*
****** — sprijin şi alianţă. — *Nota trad.*
******* — aliaţi. — *Nota trad.*
******** — intelectuali şi moşieri progresişti. — *Nota trad.*
********* — comercianţi şi industriaşi progresişti. — *Nota trad.*
********** — ţarani. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Vorurteil, Zukunft, şi nu Vergangenheit * al clasei lor, şi mulţi, mulţi alţii. În două privinţe autorul a alunecat în extrema cealaltă : în primul rînd, luptînd împotriva economiştilor, el a trecut cu vederea praktische Forderungen ** imediate, importante pentru industriellen Arbeiter, ca şi pentru Hausindustrielle şi pentru Landarbeiter *** etc. În al doilea rînd, el s-a războit cu atitudinea abstractă, dispreţuitoare faţă de elementele gemässigten fortschrittlichen **** (este drept că ele nu trebuie în nici un caz să fie dispreţuite, ci utilizate), estompînd parcă astfel poziţia independentă şi mai categorică pe care o deţine acea Bewegung prezentată de el. Sub aspect istoric-filozofic, este indiscutabilă situaţia prezentată de el (şi prezentată şi mai înainte de Inorodzew în „Soziale Praxis“ [23]) că printre Genossen ***** ai noştri de azi sînt destui verkleideten Liberalen ******. Pînă la un anumit punct, acelaşi lucru se poate spune şi despre Deutschland versus England *******. Această situaţie este, ca să zic aşa, norocul nostru ; ea ne dă posibilitatea să contăm pe un început mai uşor şi mai rapid, ne obligă să folosim pe toţi aceşti verkleideten. Or, formularea autorului poate duce la o anumită interpretare greşită (un marxist ortodox mi-a spus : asta-i de fapt o minimalizare şi o depersonalizare...), pe de o parte, şi la anumită neîncredere şi confuzie în rîndurile Genossen-ilor, pe de altă parte. În această privinţă, nici formularea lui Inorodzew nu este, după părerea mea, reuşită.

Dar în ceea ce priveşte fondul problemei eu nu sînt în divergenţă cu autorul.

În privinţa lui Parvus, nu am nici cea mai vagă idee despre el ca om şi nu contest de loc că e un mare talent. Din păcate, am citit puţine din lucrările lui.

Aveţi vreo speranţă să procuraţi „Die Agrarfrage“ ******** a lui Kautsky, apărută de curînd ?

---

* — judecata, şi nu prejudecata, viitorul, şi nu trecutul. — *Nota trad.*

** — revendicările practice. — *Nota trad.*

*** — şi pentru muncitorii industriali, şi pentru meşteşugari, şi pentru muncitorii agricoli. — *Nota trad.*

**** — moderat-progresiste. — *Nota trad.*

***** — tovarăşi. — *Nota trad.*

****** — liberali deghizaţi. — *Nota trad.*

******* — Germania în comparaţie cu Anglia. — *Nota trad.*

******** — „Problema agrară“. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Referitor la Verta, Evg. Soloviev şi M. Filippov, trebuie să vă spun că despre primul nu ştiu absolut nimic, iar pe ceilalţi doi i-am citit prea puţin. Nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin că se produce şi mai ales se va produce o „aerisire". Tocmai de aceea e neapărată nevoie nu numai de o verkleidete Literatur *...

O strîngere de mînă, *V. U.*

Expediată din satul Şuşenskoe la Orlov, gubernia Veatka

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

11

CĂTRE A. N. POTRESOV

27. IV. 1899

Dragă A. N.,

Scrisoarea dv. din 27. III, care, în sfîrşit, pune capăt unei lungi şi persistente tăceri, m-a bucurat mult. S-au adunat o sumedenie de chestiuni ce se cer discutate, şi aici nu reuşesc să dezbat mai amănunţit unele teme cu un caracter publicistic mai pronunţat. Şi acum să revin la revistă **, căci, dacă nu discut cu colegii, mă simt prea izolat şi nu pot scrie. Aici numai Iuli se ocupă cu tragere de inimă şi *activ* de toate acestea, dar păcătoasele de „distanţe nesfîrşite" care se pun între noi ne împiedică să discutăm atît de amănunţit pe cît ar trebui.

Încep cu ceea ce mă interesează şi mă frămîntă mai mult acum, şi anume cu articolul lui Bulgakov din nr. 1—2 şi 3 din „Nacealo". Aflînd din cele ce-mi scrieţi părerea dv. despre el, m-am bucurat nespus de mult să constat că, în esenţă, avem acelaşi punct de vedere, şi bucuria mi-a fost cu atît mai mare, cu cît, evident, nu prea am motive să sper că redacţia îmi va împărtăşi părerea... Dacă dv. articolul lui Bulgakov v-a produs un sentiment de „silă" şi „dez-

* — literatură deghizată. — *Nota trad.*
** Este vorba de revista „Nacealo". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gust", pe mine m-a scos de-a dreptul din sărite. Deşi l-am citit şi l-am răscitit pe Bulgakov, nici pînă acum n-am reuşit să înţeleg cum de a putut scrie un articol atît de absurd şi pe un ton atît de necuviincios şi cum redacţia n-a găsit cu cale să se desolidarizeze, măcar printr-o notă, de o asemenea „critică" la adresa lui Kautsky. Ca şi dv., „sînt convins că cititorii sînt complet (întocmai!) derutaţi şi nedumeriţi". Şi cum să nu fie total nedumeriţi cînd află, din partea unui reprezentant al „ştiinţei moderne" (nr. 3, p. 34), că în cartea lui Kautsky totul e eronat, arbitrar, o monstruozitate socială, că în ea găseşti „pe cît de puţină agronomie pe atît de puţină economie veritabilă" (nr. 1—2) etc.; totodată, ideile lui Kautsky nu sînt expuse, *ci pur şi simplu denaturate*, iar propriile concepţii ale lui Bulgakov nu apar de loc într-un sistem cît de cît constituit. Dacă omul acesta ar avea cît de puţin simţ partinic, dacă ar fi conştient de răspunderea pe care o are faţă de toţi Genossen *-ii, precum şi faţă de întregul lor program şi de întreaga lor activitate practică, n-ar cuteza „să se năpustească" (cum bine spuneţi) astfel, fără ca el însuşi să dea nimic, ci numai promiţînd... un studiu savant despre „regiunea de la răsărit de Elba"!! Se vede că el se consideră liber de orice obligaţie şi răspundere tovărăşească, un reprezentant „liber" şi individual al ştiinţei profesorale. Nu uit, firește, că în condiţiile din Rusia nu putem pretinde unei reviste să adăpostească în paginile ei numai pe Genossen-i şi să-i respingă pe ceilalţi, dar, oricum, o revistă ca „Nacealo" nu este un almanah care tolerează marxismul numai fiindcă e la modă (à la „Mir Bojii" [24], „Naucinoe Obozrenie" [25] etc.), ci un organ de îndrumare. De aceea o asemenea revistă trebuie, într-o anumită măsură, să pună frîu criticaştrilor savanţi şi, în genere, tuturor „nechemaţilor". Marele succes al revistei „Novoe Slovo" se explică tocmai prin faptul că redacţia a făcut din ea un organ de îndrumare, iar nu un almanah.

Am citit cartea lui Kautsky încă înainte de apariţia articolului lui Bulgakov şi n-am găsit la acesta din urmă *nici o* obiecţie mai judicioasă împotriva lui Kautsky, în schimb

* — tovarăşii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

am găsit o sumedenie de *denaturări* ale ideilor şi ale tezelor lui. Cît de absurde sînt, de pildă, afirmaţiile lui Bulgakov că Kautsky ar confunda tehnica cu economia, că el ar încerca să dovedească „pieirea agriculturii" (nr. 3, p. 31. Or, Kautsky afirmă *tocmai* contrarul: S. 289), că el ar contesta existenţa unei tendinţe de dezvoltare a agriculturii (nr. 3, p. 34) etc. !

Eu am scris şi am trimis la redacţie, încă de acum două săptămîni, prima parte a articolului meu „Capitalismul în agricultură (Despre cartea lui Kautsky şi despre articolul d-lui Bulgakov)", iar acum mă apuc să scriu partea a doua, în legătură cu sfîrşitul articolului lui Bulgakov *. Tare mă tem că P. B. îl va respinge, pretextînd că e prea lung (e mai lung decît acela al lui Bulgakov, pentru că a trebuit, în primul rînd, să combat argumentat unele sentinţe cu totul nefondate şi aruncate la întîmplare, cum e, bunăoară, afirmaţia că Marx se înşală atunci cînd arată că în agricultură raportul $\frac{v}{c}$ descreşte; în al doilea rînd, pentru că *trebuia să expun* ideile lui Kautsky) sau că nu ar fi de dorit o polemică (eu n-am folosit, evident, în articolul meu nici o expresie tare, de felul celor de mai sus, şi, în general, am căutat să evit orice atacuri personale la adresa lui Bulgakov. În general, tonul nu este cu nimic mai vehement decît cel din articolul meu împotriva lui Tugan-Baranovski în legătură cu teoria pieţelor **). Tare aş vrea să vă aud părerea după ce veţi citi cartea lui Kautsky şi veţi termina de citit articolul lui Bulgakov: ce anume găsiţi dv. „valabil" la Bulgakov şi dacă credeţi că articolul lui apărut în revistă poate fi lăsat fără răspuns.

În general, întreg acest „nou curent critic" din cadrul marxismului, care-i pasionează atîta pe Struve şi pe Bulgakov (căci P. B. e, şi el, cu siguranţă *de partea* lui Bulgakov), mie mi se pare cît se poate de suspect: fraze răsunătoare despre „critica" împotriva „dogmelor" etc. şi nici un fel de rezultate pozitive de pe urma acestei critici. De altfel, pentru a scrie un articol à la Bulgakov e nevoie, în afară

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 91—145. — *Nota red.*

** Vezi op. cit., p. 45—54. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de „criticism" şi de simpatie faţă de „ştiinţa modernă" profesorală, de o lipsă de tact pînă la nec plus ultra.

Lui Struve i-am trimis un răspuns la articolul său cu privire la pieţe *. Sora mea ** îmi scrie că acest răspuns va fi publicat în „Naucinoe Obozrenie" şi că P. B. intenţionează să răspundă, şi el, în aceeaşi revistă. Nu pot fi de acord cu d-ta că „centrul de greutate al problemei este imposibilitatea realizării concrete a unui principiu conceput în mod abstract", şi principala obiecţie pe care i-o aduc eu lui P. B. este că el confundă problemele teoretice abstracte cu cele istorice concrete. „Concret imposibilă" este nu numai realizarea aşa cum o descrie Marx, ci şi renta funciară aşa cum o descrie el, ca şi profitul mijlociu şi egalitatea salariului cu valoarea forţei de muncă, şi multe altele. Dar imposibilitatea realizării în formă *pură* nu poate fi în nici un caz o obiecţie. Eu nu văd nici o contradicţie între afirmaţiile mele din „Studii" [26] şi cele din „Naucinoe Obozrenie", după cum nu văd nici „apologetica burgheză" cu care Struve şi-a înspăimîntat atît de tare cititorii. Ceea ce nu mi-a plăcut îndeosebi în articolul lui este că el apelează aici fără rost la filozofia critică, după cum nu mi-a plăcut nici observaţia sa că teoria valorii şi teoria profitului ale lui Marx „sînt *indiscutabil* contradictorii". P. B. ştie doar prea bine că această contradicţie este *discutabilă*; ce rost are atunci să provoace confuzie în capetele oamenilor, cărora deocamdată *nu li se face*, de către nici unul dintre reprezentanţii „noului curent critic", o demonstraţie sistematică a acestei contradicţii şi nu li se arată cum trebuie îndreptată ea?

Dar atacul lui Bulgakov (nr. 3, nota de la p. 34) împotriva teoriei Zusammenbruch ***-ului!! — fără nici o referire la Bernstein şi pe un ton „savant" sentenţios, fără drept de apel! Ştiu că a apărut o nouă carte a lui Bernstein şi am comandat-o, dar mă îndoiesc că mi-o vor trimite. Din articolul despre această carte, apărut în „Frankfurter Zeitung" [27] şi în „Jizn" [28] (o revistă destul de bună! Mate-

* Vezi „Încă o dată cu privire la teoria realizării" (Opere complete, vol. 4, p. 66—84). — *Nota red.*

** A. I. Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*

*** — crah, prăbuşire (a capitalismului). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

rialul beletristic este chiar bun, mai bun decît toate celelalte!), m-am convins pe deplin că am înţeles greşit articolele disparate ale lui Bernstein şi că el îndrugă minciuni de-a dreptul insuportabile, aşa că trebuie să fie *begraben* *, după cum s-a exprimat autorul lucrării „Beiträge zur Geschichte des Materialismus" în scrisoarea deschisă adresată lui Kautsky. Obiecţiile — noi pentru mine — ridicate de Bernstein împotriva concepţiei materialiste a istoriei ** şi altele (după „Jizn") sînt grozav de şubrede. Dacă P. B. este un apărător atît de înfocat al lui Bernstein, încît mai că e gata „să se ia la bătaie" pentru el, e foarte trist, căci „teoria" acestuia îndreptată împotriva Zusammenbruch-ului este cît se poate de limitată pentru Europa occidentală şi cu totul nepotrivită şi *periculoasă* pentru Rusia. Ştii că de această teorie se folosesc de pe acum „tinerii" (ultraeconomiştii) noştri, care într-o publicaţie a lor au prezentat *în aşa fel* dezbaterile de la Stuttgart, încît Bernstein, Peus şi alţii au apărut ca susţinători „ai economiei, şi nu ai politicii" ? Ce părere are P. B. despre asemenea „aliaţi" ? Dacă prin succesele ultraeconomiştilor dv. înţelegeţi plecarea lui Volghin şi a tovarăşilor săi apropiaţi, atunci ştiu despre ce este vorba [30] ; toate acestea m-au uluit şi nu ştiu acum cum stau lucrurile acolo şi ce ne va aduce viitorul. Este cît se poate de păgubitor, după părerea mea, că această discuţie cu ultraeconomiştii n-a apărut *integral* în presă : ar fi fost singurul mijloc serios de lămurire a chestiunii şi de stabilire a unor teze principiale exacte. Pe cînd acum domneşte un haos total !

Cartea mea a apărut *** ; am cerut să v-o trimită şi dv. (eu n-am primit-o încă). Am auzit că P. S. a întîrziat cu prefaţa ; se pare că a încăput pe mîinile cenzurii preventive şi „a avut de suferit". Aştept cu mult interes observaţiile dv.

---

* — îngropat. — *Nota trad.*

** Apropo. Îţi aminteşti cum, în „frumoasele vremi de altădată", un cunoscut de-al nostru [29] m-a ironizat teribil şi m-a criticat vehement fiindcă am denumit concepţia materialistă a istoriei o „metodă" ? Iată că şi Kautsky a căzut în acest păcat grav, folosind acelaşi cuvînt : „metoda" („Jizn", ianuarie, II, p. 53.) Ai vreo ştire despre acest cunoscut al nostru ? O duce mai bine cu sănătatea ? Sînt speranţe să scrie ceva ?

*** Vezi „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cartea lui Karelin am comandat-o şi am citit-o înainte de a o primi de la dv. Mi-a plăcut mult; păcat, mare păcat, că a fost mutilată! Ce-ar fi să-i faceţi o recenzie?

Un cunoscut mi-a trimis şi „Notele de ziar" ale lui *A. P.* (despre „moştenire şi moştenitori"). M-ar interesa să ştiu dacă articolul următor prevede continuarea polemicii cu mine. Acest articol al lui A. P. mi-a plăcut în mod deosebit.; numărul a avut însă mult de pierdut de pe urma tăieturilor operate în articol. Eu, drept să vă spun, nu văd nici o divergenţă între noi: dv. luaţi o *altă* problemă, nu aceea a atitudinii discipolilor faţă de democratismul rus în general — renunţă ei sau nu la democratism (eu am scris *exclusiv* despre asta *) —, ci aceea a naturii relaţiilor dintre democraţii de diferite nuanţe în frumoasele vremi de altădată. Pe mine m-a interesat numai greşeala pe care o comite Mihailovski afirmînd că noi renunţăm la democratism în general, pe cînd dv. luaţi în discuţie *o altă greşeală a lui* — „estomparea" unor deosebiri de importanţă esenţială în cadrul „moştenirii". Am văzut în „Naucinoe Obozrenie" nr. 3 nota lui Maslov împotriva mea, dar, drept să vă spun, nu mi s-a părut interesantă. În treacăt fie zis: ciuntirea articolului lui A. P. mi-a confirmat părerea (tristă confirmare!!) că e „incomod" să iei un moştenitor mai proeminent decît Skaldin. Şi, în general, după părerea mea, tonul revistei este de-a dreptul „agonizant". Ceea ce înseamnă că sfîrşitul şi moartea ei sînt numai o chestiune de timp. Căci totul nu este decît speculaţie pe tema lui Ratlosigkeit ** şi a tărăgănelilor din departamentul care etc. La urma urmelor, s-ar putea să ne ţinem gura fără prejudicii pentru cauză, ba chiar aducîndu-i un anume folos. Ce-i drept, faţă de tonul care se adoptă acum, „Materialele" [31] noastre ar putea constitui un exemplu de „moderaţie" şi de „seriozitate"...

O strîngere de mînă, *V. U.*

Scrieţi-mi cît mai des, dacă nu vi-e lene, căci altfel n-am de la cine afla noutăţile publicistice.

* Vezi „La ce moştenire renunţăm?" (Opere complete, vol. 2, p. 499—544). — *Nota red.*

** — neputinţă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Vă trimit recomandat „Historische Berechtigung“ *. Să nu vă închipuiţi cumva că nu sînt punctual în restituirea cărţilor ; dar dv. nu mi-aţi fixat un termen şi, de aceea, nu i-am refuzat pe tovarăşii care m-au rugat să le-o dau şi lor s-o citească. V-aş fi foarte recunoscător dacă mi-aţi trimite şi ultimul volum din cartea lui Karelin.

N-aveţi cumva recenzii germane despre Kautsky ? Eu nu am citit decît una — în „Frankfurter Zeitung“ — furibundă şi searbădă, à la Bulgakov.

Numerele revistei ** îmi plac mult. Sînt excelent redactate. Aţi citit cartea lui Gvozdev ? Ce părere aveţi despre ea ?

Expediată din Şuşenskoe
la Orlov, gubernia Veatka

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Bolşevik“ nr. 16

Se tipăreşte după manuscris

12

CĂTRE A. N. POTRESOV

27. VI. 1899

Am primit vineri, 18, scrisoarea dv. cu data de 2. VI., dar *nu am primit* nici Mehring-ul şi nici Karelin-ul despre care îmi scrieţi că mi le veţi trimite. La început am aşteptat gîndind că s-a produs o întîrziere la poştă, dar acum trebuie să cred că pachetul s-a pierdut sau că aţi amînat expedierea. În caz că prima ipoteză e cea justă, faceţi imediat reclamaţie.

Părerea dv. despre cartea mea *** m-a bucurat nespus de mult. Totuşi cred că în ceea ce priveşte traducerea ei aţi cam exagerat : mă îndoiesc că germanii s-ar apuca să citească o lucrare plină de fapte mărunte şi, ca să spun aşa, de interes pur local. Este adevărat că l-au tradus şi pe N.—on [32] (dar el avea deja o reputaţie bine stabilită şi, pe cît se pare, recomandaţii din partea lui Engels, deşi acesta,

* — „Justificare istorică“. — *Nota trad.*
** „Die Neue Zeit“. — *Nota red.*
*** „Dezvoltarea capitalismului în Rusia“ (Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

după cum afirmă monistul, intenţiona să-i desfiinţeze lucrarea). Aţi găsit aprecieri asupra acestei cărţi în publicistica germană ? Dacă nu mă înşel, a fost tradusă şi în limba franceză. M-au mirat întrucîtva cuvintele dv. că „în sfîrşit, aţi reuşit să vă procuraţi" cartea mea... N-aţi primit-o de la Moscova sau Petersburg ? Am cerut să vi se trimită, ca şi tuturor celorlalţi cunoscuţi ai mei, şi ei au primit-o cu toţii. Dacă nu v-a venit încă, comunicaţi-mi, şi voi mai scrie o dată la Moscova. Pînă acum n-am dat peste nici o recenzie a ei în coloanele presei şi nici nu mă aştept la aşa ceva pînă la toamnă ; de altfel, dintre toate ziarele, eu nu citesc decît „Russkie Vedomosti", care continuă „să păstreze o tăcere diplomatică"...

Am citit articolul lui Bulgakov din „Archiv". Nu intenţionez să scriu un răspuns la acest articol, şi încă pentru cititorii germani : în primul rînd, mi-e greu să scriu în limba germană ; în al doilea rînd — şi acesta este principalul, căci un traducător din limba rusă aş mai fi găsit —, pentru publicul german nu merge în nici un caz un articol scris ca pentru publicul rus, adică un articol care să conţină o expunere amănunţită a cărţii lui Kautsky. La indicaţiile speciale ale lui Bulgakov (după datele statisticii germane) nu pot să răspund, întrucît nu am materialele necesare. Despre punctul lui de vedere general (kantian şi... bernsteinian, dacă mă pot exprima astfel) de asemenea nu mă apuc să scriu *pentru germani*. Cred că într-adevăr e cazul să căutăm să schimbăm părerea germanilor despre discipolii ruşi, dar pentru asta (dacă nimeni nu s-a apucat încă să scrie un articol special) ar fi de ajuns o simplă notă despre articolul meu împotriva lui Bulgakov, atunci cînd acest articol va fi publicat într-o revistă rusească *. Dacă el nu va apărea de loc... în urma stingerii din viaţă a lui „Nacealo" şi a refuzului lui „Jizn" sau al cenzurii... atunci, da, va fi cu totul altceva.

Sînt din ce în ce mai indignat de „uluitoarele descoperiri" ale discipolilor ruşi şi de neokantianismul lor. Am citit articolul lui Tugan-Baranovski din „Naucinoe Oboz-

* Vezi „Capitalismul în agricultură" (Opere complete, vol. 4, p. 91—145). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

renie" nr. 5... Ce baliverne stupide şi pretenţioase! Fără nici un fel de studiu istoric al doctrinei lui Marx, fără nici un fel de cercetări noi, pe baza unor greşeli din scheme (schimbarea arbitrară a ratei plusvalorii), pe baza ridicării la rangul de regulă generală a unui caz excepţional (ridicarea productivităţii muncii *fără* micşorarea valorii produsului: este absurd chiar şi numai să se ia aceasta ca un fenomen general), pe o asemenea bază să faci afirmaţii despre „o nouă teorie", despre greşeala lui Marx, despre reorganizare... Nu, nu pot da crezare afirmaţiei dv. că Tugan-Baranovski devine din ce în ce mai mult un Genosse *. A avut dreptate Mihailovski cînd l-a numit „omul ecou": articolaşul lui din „Mir Bojii" („după Beltov", îţi aminteşti? în 1895) şi acest articol constituie o confirmare a aprecierii atît de severe făcute de criticul cel părtinitor. Cele aflate de mine despre el ca om de la dv. şi de la Nadia constituie o confirmare. Se înţelege că toate acestea nu sînt încă suficiente pentru o concluzie definitivă şi s-ar putea să mă înşel. M-ar interesa care e părerea dv. despre articolul lui.

Şi mai este şi ideea asta a deosebirii dintre categoriile „sociologice" şi cele „economice", lansată de Struve (în „Naucinoe Obozrenie" nr. 1) şi reluată de P. Berlin (în „Jizn") şi de Tugan-Baranovski. După părerea mea, ea nu promite altceva decît să se transforme într-un joc cu totul gol şi scolastic de-a definiţiile, căruia kantienii îi dau răsunătoarea denumire de „critica noţiunilor" sau chiar de „gnoseologie". Hotărît lucru, eu nu înţeleg *ce sens* poate avea această deosebire?? Cum poate exista economicul în afara socialului??

Apropo de neokantianism. Dv. de partea cui vă situaţi? Eu am citit şi am recitit cu multă plăcere „Beiträge zur Geschichte des Materialismus", am citit în „Neue Zeit" articole ale aceluiaşi autor împotriva lui Bernstein şi a lui Konrad Schmidt (în „Neue Zeit" nr. 5, 1898—1899: numerele următoare nu le-am avut în mînă), l-am citit pe

* — tovarăş. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Stammler („Wirtschaft und Recht") *, atît de lăudat de kantienii noştri (P. Struve şi Bulgakov), şi m-am situat definitiv de partea monistului. Îndeosebi m-a indignat Stammler, la care nu văd şi pace ceva mai proaspăt şi mai consistent... Curată erkenntnistheoretische Scholastik **! „Definiţii" idioate ale unui jurist de duzină în sensul cel mai rău al acestui cuvînt şi „concluzii" tot atît de idioate. După Stammler am citit şi articolele lui Struve şi Bulgakov din „Novoe Slovo" şi am ajuns la concluzia că într-adevăr trebuie să ne răfuim serios cu neokantianismul. Nu m-am putut abţine şi am introdus cîteva observaţii şi atacuri împotriva lui şi în răspunsul dat lui Struve (la articolul lui din „Naucinoe Obozrenie" ***. De ce şi cine tergiversează publicarea acestui răspuns nu ştiu. Mi s-a spus că va apărea în „Naucinoe Obozrenie" nr. 6. Nu l-am văzut nici în acest număr. Iar tăcerea mea în tot acest timp îmi creează situaţii penibile: de pildă, articolul lui Nejdanov din nr. 4 al revistei „Jizn"), cît şi în răspunsul dat lui Bulgakov. Spun „nu m-am putut abţine", deoarece sînt conştient de lipsa mea de pregătire filozofică şi n-am intenţia să scriu pe aceste teme pînă ce nu voi face studiile necesare. Cu asta mă şi îndeletnicesc acum: am început cu Holbach şi Helvétius şi mă pregătesc să trec la Kant. Cele mai importante opere ale marilor clasici ai filozofiei am reuşit să le am, dar nu am cărţile neokantienilor (am comandat numai ceva de Lange). Scrieţi-mi, vă rog, dacă nu aveţi cumva asemenea cărţi, dv. sau tovarăşii dv., şi dacă nu mi le-aţi putea împrumuta.

În legătură cu această problemă m-a interesat în mod deosebit recenzia din „Nacealo" nr. 5 (din mai, un număr ofticos în ultimul grad) pe marginea cărţii lui Bogdanov. Nu pricep cum de mi-a scăpat anunţul în legătură cu apariţia acestei cărţi. Am comandat-o abia acum. Încă de la prima carte a lui Bogdanov am bănuit în el un monist, iar titlul şi conţinutul celei de-a doua cărţi îmi întăresc presupunerile. Cît de lipsită de conţinut şi de arogantă

* — „Economie şi drept". — *Nota trad.*
** — scolastică în materie de teorie a cunoaşterii. — *Nota trad.*
*** Vezi „Încă o dată cu privire la teoria realizării" (Opere complete, vol. 4, p. 66—84). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pînă la necuviinţă este această recenzie ! Nici un cuvînt despre fondul problemei şi... o admonestare pentru ignorarea kantianismului, deşi rezultă chiar din cuvintele recenzentului că Bogdanov nu *ignorează* kantianismul, ci *îl respinge*, situîndu-se pe un alt punct de vedere în filozofie... Cred (dacă nu m-am înşelat în privinţa lui Bogdanov) că această recenzie nu va rămîne fără răspuns. Un lucru nu înţeleg : cum de *a putut* Kamenski să lase fără răspuns articolul lui Struve şi al lui Bulgakov din „Novoe Slovo", îndreptat împotriva lui Engels ? N-ai putea să-mi explici d-ta ?

Ceea ce-mi spui despre reacţiunea declanşată la Petersburg împotriva marxismului este un lucru nou pentru mine. Nu mă dumiresc : este vorba de o reacţiune printre marxişti ? Şi printre care marxişti anume ? Acelaşi P.B. ? Nu cumva el şi compania sînt cei care dezvoltă o tendinţă de unire cu liberalii ? ? Aştept cu multă nerăbdare explicaţiile dv. Că „criticii" sînt numai nişte încurcă-lume, *care nu dau absolut nimic*, cu asta sînt perfect de acord, cum sînt de acord şi cu faptul că împotriva lor (în special în legătură cu Bernstein) va trebui să ducem o luptă grea (dar vom avea unde să ne războim ?...). Dacă P.B. „va înceta cu totul să fie Genosse", cu atît mai rău pentru el. Va fi, desigur, o mare pierdere pentru toţi Genossen-ii, deoarece este un om foarte talentat şi instruit, dar, se înţelege, „drujba-i drujbă, şi slujba-i slujbă", şi asta nu face să dispară necesitatea luptei. Înţeleg prea bine şi îţi împărtăşesc întru totul „furia" (provocată de epitetul „dezgustător" (sic ! ! !) aplicat monistului. Pentru ce ? Pentru articolul din „Neue Zeit" ? Pentru scrisoarea deschisă către Kautsky despre cine de cine va fi begraben * ?) şi mă interesează foarte mult care *a* fost răspunsul lui la scrisoarea d-tale în care îţi descarci furia. (Cartea lui Bernstein n-am văzut-o încă.) O „grundliche Auseinandersetzung ** este, firește, necesară, dar în „Nacealo" sau „Jizn" nu va apărea şi nu va putea să apară : vor apărea numai articole de importanţă secundară împotriva „criticilor" marxismu-

* — îngropat. — *Nota trad.*
** — delimitare radicală. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

lui. Pentru aceasta este nevoie de publicaţii de-al treilea gen * şi de o platformă (dacă v-am înţeles bine). Numai atunci Genossen-ii se vor delimita, în sfîrşit, de „criticaştrii" „nechemaţi" şi numai atunci nici un fel de capricii personale şi de „descoperiri" teoretice „uluitoare" nu vor mai da naştere la zîzanii şi anarhie. Numai afurisita dezorganizare din Rusia e de vină aici.

Nu mi-e de loc clar în ce fel articolul dv. despre moştenire (nu l-am citit decît pe primul) a fost îndreptat împotriva celor din Petersburg. Articolul „O problemă neactuală" nu l-am văzut. Trimiteţi-mi-l.

În privinţa Blitzableiter-ului ** aş vrea foarte mult să stăm de vorbă mai pe îndelete şi mai amănunţit. Dar, pe cît văd, va trebui să lăsăm asta pentru altă dată. Termenul meu de deportare se împlineşte la 29.I.1900. Numai de nu s-ar prelungi! Căci această mare nenorocire loveşte destul de des pe cei deportaţi în Siberia răsăriteană. Mă gîndesc să plec la Pskov. D-ta ce intenţii ai?

Nadia îţi trimite salutări.

O caldă strîngere de mînă, *V. U.*

P. S. — Recitind acum, în ciornă, sfîrşitul articolului meu îndreptat împotriva lui Bulgakov... observ că am adoptat acolo un ton împăciuitor: ...sînt, spuneam eu, un adversar „ortodox" şi categoric al „criticilor" (asta o afirm deschis), *dar* nu trebuie să exagerăm aceste divergenţe [aşa cum face d-l Bulgakov] în faţa duşmanilor comuni. Se prea poate ca acest ton „împăciuitor" [m-am străduit din răsputeri să fiu blînd şi să polemizez ca un Genosse] să apară deplasat sau chiar ridicol dacă se lansează expresii ca... „dezgustător", dacă „criticii" sînt pe cale să provoace delimitare totală. Atunci aş fi un „vinovat fără vină": fără să văd cartea lui Bernstein, fără să cunosc *toate* părerile „criticilor" şi aflîndu-mă la o „distanţă respectabilă", am privit încă lucrurile [atunci cînd am scris acest articol] întocmai „ca înainte", pur şi simplu ca un colaborator al revistei „Nacealo"... Afirmaţia

* literatură marxistă ilegală. — *Nota red.*
** — paratrăsnet. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

mea că teoria luptei de clasă nu e atinsă de „critică" este, pare-se, eronată ? [33]

Expediată din satul Şuşenskoe la Orlov, gubernia Veatka

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

13

CĂTRE S. M. ARKANOV

31. X. 1899

Stimate d-le doctor,

Dacă obligaţiile d-voastră de serviciu vă permit, v-aş ruga să fiţi atît de bun şi să treceţi seara pe la un tovarăş de-al meu bolnav, şi anume : Oskar Aleksandrovici Engberg (care stă la Ivan Sosipatov Ermolaev). De trei zile stă la pat, avînd dureri abdominale mari, vărsături şi diaree, încît ne gîndim să nu fie o intoxicaţie.

Primiţi asigurarea sincerului meu respect,

Vladimir Ulianov

Expediată din satul Şuşenskoe în satul Ermakovskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1900

14

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

De mult intenţionam să-ţi scriu despre treburile noastre, dar tot felul de împrejurări m-au împiedicat s-o fac. Duc o viaţă agitată, foarte agitată chiar, şi asta (N. B.) în ciuda măsurilor drastice, extraordinare, luate pentru a evita o astfel de viaţă ! Deşi trăiesc într-o izolare aproape totală, s-ar putea spune, mă agit cît vrei ! Trebuie să admitem însă că agitaţia asta este inevitabilă în orice situaţie nouă şi ar fi păcat să mîniem pe dumnezeu ; bine că nu-s nici pe departe atît de nervos ca dragul nostru librar *, pe care zarva de aici l-a făcut să cadă într-o neagră melancolie şi într-o stare de prostraţie trecătoare. Totuşi, în afară de asta mai sînt şi lucruri bune. Să-ţi relatez ce se petrece în „Liga social-democraţilor ruşi“ din străinătate : o fac bazîndu-mă pe fapte şi pe relatările *celeilalte* părţi...

În primul rînd, sub influenţa celor debitate de adepţii lui „Rabocee Delo“, în Rusia domină o opinie cu totul eronată despre „Vademecum“. Dacă ai sta să-i asculţi pe ei, Vademecum nu este decît un atac la diferite persoane, o întruchipare a spiritului de comandă, exagerarea unor fleacuri pentru a putea acoperi cu insulte anumite persoane, abuz de metode „inadmisibile“ etc. În realitate, în Vademecum *predomină* — într-o măsură considerabilă — aspectul *principial*, iar atacurile la persoane nu constituie decît un apendice, inevitabil în relaţiile încurcate şi extrem de încordate pe care şi-au dat silinţa să le creeze „tinerii“.

* Probabil, A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

El este un strigăt, un strigăt de protest împotriva economismului vulgar, împotriva „ruşinii şi dezonoarei" democraţiei. „N-am crezut vreodată că am să ajung să pat o asemenea ruşine!" — exclamă Plehanov în încheierea prefeţei cu care însoţeşte documentele publicate de el. „Trebuie să ieşim cu orice preţ din această stare de haos şi ruşine. Vai de partidul care rabdă o asemenea situaţie confuză!" Şi, în ciuda tuturor acuzaţiilor ce se aduc lui Plehanov, trebuie, în primul rînd, să stabilim în mod categoric că *tot fondul* broşurii lui îl constituie declaraţia de război împotriva principiilor „dezonorante" ale „credoismului" şi „kuskovismului", delimitarea principială, şi că sciziunea şi „încăierarea" din „Ligă" nu sînt decît un rezultat *accesoriu* al divergenţelor de principii.

Dacă sciziunea principială a fost însoţită de o asemenea „încăierare" (la Congresul din aprilie (1900) al „Ligii social-democraţilor ruşi" din străinătate s-a ajuns *literalmente* la încăierare, la isterie etc. etc., ceea ce l-a făcut pe Plehanov să părăsească congresul), de vină că s-a ajuns la o asemenea situaţie sînt numai *tinerii*. Ei s-au situat anume pe poziţiile economismului cînd şi-au dus, în cursul anului 1898, lupta lor sistematică, înverşunată şi necinstită împotriva grupului „Eliberarea muncii", — „necinstită" pentru că nu şi-au arborat drapelul *în văzul tuturor* şi pentru că au dat toată vina, fără nici un temei, pe „Rusia" (trecînd sub tăcere social-democraţia anti-„economistă" de acolo), pentru că s-au folosit de legăturile şi de resursele practice pe care le aveau spre a înlătura grupul „Eliberarea muncii", încercînd să explice refuzul acestui grup de a propaga idei „dezonorante" şi inepţii dezonorante prin aceea că el nu voieşte din principiu să promoveze nici un fel de „forţe tinere". Această luptă împotriva grupului „Eliberarea muncii", această tentativă de înlăturare a lui a fost făcută pe tăcute, în surdină, pe cale „particulară", prin scrisori „particulare" şi prin discuţii „particulare" sau, spus mai pe şleau: prin *intrigi*, deoarece chestiunea rolului grupului „Eliberarea muncii" în social-democraţia rusă nu a fost, nu va fi şi nu poate fi niciodată o chestiune *particulară*. *Tinerii*, care şi-au proclamat „noile" concepţii împotriva bătrînilor, şi le-au ascuns cu atîta abilitate şi

www.dacoromanica.ro

diplomaţie (dovedind astfel că pînă şi chestiunea concepţiilor este pentru ei o chestiune *particulară*), încît *expunerea* controverselor a căzut în sarcina *bătrînilor*. „Am trimis la Petersburg o expunere a controverselor noastre cu tinerii" — scrie Plehanov (Vademecum, p. XLVII). Prin urmare, încă în 1898 grupul „Eliberarea muncii" *a dovedit* că pentru el întreaga problemă o constituie nimic altceva decît oscilările principiale ale tinerilor, care sînt în stare să ajungă la totala negare a socialismului, încă în 1898 el a lansat un *apel* către social-democraţia rusă, chemînd-o la luptă împotriva oscilărilor pe plan ideologic [34], dar acest apel a fost glasul celui ce predică în pustiu, întrucît în urma arestărilor din vara anului 1898 militanţii cei mai de seamă ai partidului au fost scoşi de pe cîmpul de luptă, şi ca răspuns la acest apel nu s-a auzit decît glasul *„economiştilor"*.

Nu-i de mirare că, în urma situaţiei create, grupul „Eliberarea muncii" a ieşit din redacţie; nu-i de mirare că războiul deschis împotriva „economismului" a devenit din ce în ce mai stringent şi mai inevitabil. Dar atunci în ajutorul celor din curentul „economic" au sărit oameni pe care îi lega de aceşti economişti o veche ură împotriva grupului „Eliberarea muncii", şi aceşti oameni nu s-au dat în lături să trateze cu indulgenţă „economismul" şi să spele rufele murdare în familie, să dea „economismului" posibilitatea să-şi continue — şi încă în condiţii cu mult mai favorabile — tactica propagării „în particular" a ideilor sale sub steagul social-democratismului şi îndărătul declaraţiilor echivoce ale noii redacţii, care face pe mielul blînd ce suge de la două oi.

Încă din primul număr al lui „Rabocee Delo", noua redacţie a declarat că „nu ştie despre ce tovarăşi tineri vorbeşte P. B. Akselrod" atunci cînd se ridică împotriva „economiştilor" şi a făcut această declaraţie în ciuda faptului că lupta împotriva „tinerilor" a format în ultimii ani întreaga istorie a Ligii din străinătate şi că o persoană din chiar redacţia lui „Rabocee Delo" *aparţinea şi ea* curentului „economist" (d-l V. I—n). Unuia care se ţine departe de toate acestea, unuia care nu reflectează mai

www.dacoromanica.ro

atent la istoricul din ultimii ani ai social-democraţiei ruse şi ai Ligii social-democrate din străinătate i s-ar părea ciudat şi cu totul de neînţeles cum de o remarcă măruntă ca aceasta („nu ştim despre ce tovarăşi tineri vorbeşte P. B. Akselrod") şi *(în aparenţă)* făcută în treacăt de redacţia „Rabocee Delo" a putut fi scînteia din care a izbucnit incendiul, a putut declanşa o polemică atît de pasionantă şi a făcut ca lucrurile să se sfîrşească prin scindarea Ligii din străinătate şi destrămarea ei. Şi totuşi în această situaţie aparent ciudată nu e nimic ciudat. O mică remarcă a redacţiei în legătură cu articolele d-lui V. I—n publicat de ea a scos în evidenţă într-un mod cît se poate de clar *deosebirea radicală dintre cele două concepţii asupra sarcinilor imediate şi a revendicărilor imperioase ale social-democraţiei ruse.* Prima concepţie ar putea fi exprimată printr-o atitudine de laissez faire, laissez passer faţă de „economism", ea reprezintă tactica atitudinii conciliante faţă de el, a camuflării „extremismelor" sale, a apărării economismului de lupta directă împotriva lui, a „criticii libere", adică a criticii libere a marxismului de către tot felul de ideologi făţişi sau deghizaţi ai burgheziei. Cealaltă concepţie cere lupta necruţătoare împotriva economismului, un protest făţiş împotriva banalizării şi mărginirii care ameninţă marxismul, cere o ruptură totală cu „critica" burgheză.

Scrisă în jurul datei de 24 august 1900
Expediată din Elveţia la Ufa
Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

15

CĂTRE I. M. STEKLOV [35]

Scrisoare către Nahamkis

1. Vom publica articolul.

2. ++ articole [Notele cu privire la mişcarea de masă şi mişcarea social-democrată de masă, cu privire la faptul că social-democraţii nu pot renunţa nici un moment la

www.dacoromanica.ro

principiile lor strict social-democrate, cu privire la propagandă şi agitaţie, la corelaţia dintre drepturile politice şi libertatea politică. Cu privire la faptul că nu trebuie diminuată însemnătatea zilei de 1 Mai etc.].

3. — ar fi de dorit să se facă în articol unele modificări de mică importanţă; propunem un proiect al acestor modificări, sperînd că, examinîndu-le împreună, ne vom pune în totul de acord.

În primul rînd, trebuie trase concluziile din cele spuse, e nevoie de un rezumat, de o încheiere, aşa cum arătaţi şi dv. În al doilea rînd, în legătură cu aceasta, ar fi de dorit ca restul articolului (care în total *nu trebuie să depăşească o coală de tipar*) să fie puţin prescurtat (de pildă, ar putea fi prescurtate următoarele pasaje: p. 3 (N.B. 2); p. 39 (N. B. 16) şi alte cîteva), iar unele pasaje modificate. Credem că modificarea ar trebui să constea în următoarele: ca formă, articolul sfidează întrucîtva („scrisoare deschisă", se adresează cu „d-voastră" etc.), ceea ce, firește, nu e de dorit. Chiar dv. aţi atras atenţia asupra unor excese în polemica actuală („gealaţii d-lui G." [36] etc.) şi *aţi avut perfectă dreptate;* de vreme ce au fost exagerări, trebuie să fim acum mai precauţi: nu în sensul de a renunţa cumva la principii, ci în sensul de a nu irita, *fără nevoie*, oamenii care lucrează, aşa cum se pricep ei, pentru social-democraţie. Poate că o critică a programului revistei „Rabocee Delo" care să vorbească despre ei la persoana a treia ar fi preferabilă sub acest aspect?

Din aceleaşi considerente ar fi indicată o oarecare „îngăduinţă" faţă de latura formală a programului revistei „Rabocee Delo", care nu este doar un program de partid şi nici măcar un proiect de program de partid, aşa că nu e cazul să fie comparat cu programul social-democraţiei franceze sau germane (cel puţin cînd comparaţia se face fără nici un fel de rezerve, aşa cum faceţi dv. la p. 42 (N.B. 17)). Critica laturii *formale* a programului ar putea fi restrînsă (chiar d-ta ţi-ai exprimat dorinţa (p. 2) „de a fi lăsate la o parte" deficienţele de ordin formal), reducînd deficienţele de ordin formal, deficienţe *de amănunt*, la defectul principial *general* al programului. Noi credem că ar fi de dorit să fie modificate în acest sens observaţiile

www.dacoromanica.ro

critice făcute la p. 45 (N.B. 20), p. 39 (N.B. 16), p. 20 (N.B. 9), p. 6 (N.B. 6). Tonul vehement pe care sînt formulate, pe alocuri, aceste observaţii ar putea da motiv publicului să vorbească de anumite şicane (şi nu cu totul fără temei) *. S-ar putea ca indicarea — superfluă din punct de vedere strict teoretic — a necesităţii de a se ţine seama de condiţiile locale etc. să se datorească nu faptului că redacţia nu şi-a însuşit socialismul ştiinţific, ci că ea a ţinut să sublinieze un lucru de la sine înţeles tocmai acum cînd a considerat necesară o asemenea subliniere. Şi nu e oare necesar uneori să se sublinieze şi un lucru de la sine înţeles? Noi *nu negăm cîtuşi de puţin* că în cazul de faţă această „necesitate" se reduce în proporţie de *trei pătrimi* la „necesitatea" de a face reverenţe în faţa celor de la „Raboceaia Mîsl", dar numai în proporţie de trei pătrimi. Dacă am trece cu vederea cealaltă pătrime, am da motiv publicului să ne acuze de intenţii şicanatoare, pe cînd dacă am reduce aceste deficienţe de ordin formal, *deficienţe de amănunt*, la defectul principial general, am atenua tonul şicanator al observaţiilor noastre şi am da mai multă greutate argumentării noastre.

Şi acum cîteva observaţii mai de detaliu:

P. 17 (N. B. 8), nota 1. Nu e clară remarca „Ce înseamnă acest vis?"

P. 24 (N.B. 11). Nu se poate spune că social-democraţia „nu se preocupă prea mult de posibilitatea realizării revendicărilor ei". Noi înţelegem ideea d-tale şi sîntem de acord cu ea, dar trebuie exprimată mai precis, mai prudent: „criteriul suprem nu este posibilitatea realizării imediate" şi prin revendicările sale arată calea care *trebuie* urmată, şi nu posibilitatea unui succes practic imediat sau ceva de genul acesta.

P. 32 (N.B. 13) — „după propria-i expresie" — nu e prea tare?

P. 33 (N.B. 14) — „să acapareze etc." este o frază stîngace, imprudentă din pricina expresiei „să acapareze".

P. 35 (in fine, nota). (N.B. 15.)

* Restul textului pînă la sfîrşitul paragrafului este şters de V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Jandarmii" etc. N-ar fi mai bine ca aceste cuvinte să fie scoase sau înlocuite ?

P. 43 (N.B. 18). Prea tare. Nu se poate *renunţa* la termenul „ţărănime".

P. 44 (N.B. 19). Prea vehement şi tranşant. Problema : ce poate da ţărănimea e departe de a fi fost rezolvată de social-democraţii ruşi (vezi nota la programul grupului „Eliberarea muncii" 1885 [37]) şi e puţin probabil că va fi rezolvată în sensul că rolul politic al ţăranilor e egal *cu zero*. (Cf. „Der 18. Brumaire" [38].)

Sper să primesc răspuns de la dv., şi nu numai o scrisoare, ci şi articolul (de dorit peste două, cel mult trei săptămîni).

G. V. a văzut articolul şi s-a pronunţat şi el *pentru* publicare, semnalînd doar pasajul de la p. 24 (cu privire la posibilitatea realizării).

P. S. Cei care îşi zic „noi" în această scrisoare sînt interlocutorii dv. de la Bellerive [39]. *Deocamdată nu putem vorbi în mod absolut categoric în numele întregii redacţii*, sperăm însă să nu avem neplăceri din această pricină nici noi, nici dv.

Scrisă în jurul datei de 4 septembrie 1900
Expediată din Nürnberg la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

16

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

5 septembrie 1900. Nürnberg.

Stimate tovarăşe ! După toate semnele, nu vom reuşi să ne vedem, întrucît nu intenţionăm să venim nici la Mainz, şi nici la Paris, iar mîine vom pleca de aici [40]. Îmi pare foarte rău, dar va trebui să ne resemnăm şi să ne mulţumim cu o discuţie prin corespondenţă.

În primul rînd, mă grăbesc să aduc o îndreptare la o observaţie făcută de dv. în prima scrisoare, îndreptare pe care v-aş ruga s-o transmiteţi *şi persoanei* care v-a relatat

www.dacoromanica.ro

despre o pretinsă „promisiune" a mea de a avea o întîlnire. *Faptul nu corespunde adevărului.* Nu am promis aşa ceva, ci am declarat că vom lua legătura *oficial* (în numele grupului nostru [41]) cu Uniunea * cînd vom fi în străinătate, *dacă acest lucru se va dovedi necesar.* Dar G. a omis această condiţie, după cum a omis să adauge că eu am vorbit cu el în numele meu personal şi, prin urmare, *nu puteam* promite nimic singur, căci nu puteam anticipa o hotărîre a grupului nostru. Ascultînd aici şi cealaltă parte ** şi aflînd despre consfătuire şi despre sciziune, ne-am dat seama că în clipa de faţă nu se simte necesitatea stabilirii de relaţii oficiale. Asta-i tot. Aşadar, Uniunea nu are *absolut nici un drept* să formuleze pretenţii faţă de mine, în schimb eu am de obiectat lui G. că a făcut cunoscut şi altora conţinutul discuţiei noastre, deşi îmi promisese *formal* că, pînă ce grupul nostru nu va lua legătura cu Uniunea, nu va comunica nimic *nimănui, cu excepţia persoanei arestate.* Din moment ce îmi transmite pretenţiile sale, sper că nu veţi refuza, atunci cînd veţi fi la Paris, să-i transmiteţi şi lui această pretenţie a mea. Dacă „umblă vorba din gură-n gură" ***, vinovat de asta nu este nimeni altul decît G. ****

Să trecem acum la fondul chestiunii. O fuziune *este imposibilă.* O federaţie este, de asemenea, imposibilă, dacă luăm acest cuvînt în sensul lui real, adică subînţelegînd prin el un acord, o convenţie, obligaţii reciproce etc. „Străduinţa de a acorda unul altuia ajutor după puteri" nu este, cred eu, legată numaidecît de o federaţie, asta se poate şi fără ea, şi se poate în general, deşi nu ştiu cît e de lesne de înfăptuit. Dacă Uniunea ar fi năzuit sincer la aşa ceva, nu cred că ne-ar fi dat, chiar din capul locului, un ultimatum şi ne-ar fi ameninţat cu boicotul (tocmai acesta era sensul cuvintelor transmiţătorului scrisorii dv.);

* „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate". — *Nota red.*

** Grupul „Eliberarea muncii". — *Nota red.*

*** Este vorba de pregătirile în vederea editării ziarului „Iskra". — *Nota red.*

**** În al doilea rînd, încă o mică abatere de la fondul chestiunii: eu l-am ascultat atît pe G., *cu care m-am întîlnit mereu în decurs de cîteva zile,* cît şi partea cealaltă. Dv. n-aţi ascultat decît numai şi numai pe membrii Uniunii, şi nu şi pe reprezentanţii suficient de influenţi şi autorizaţi ai celeilalte părţi. De aceea cred ca mai degrabă dv. sînteţi cel care aţi încălcat principiul „audietur et altera pars" („trebuie ascultată şi partea cealaltă". — *Nota trad.).*

www.dacoromanica.ro

o asemenea atitudine nu e de natură să servească la îmbunătăţirea relaţiilor.

Noi sîntem un grup de publicişti independenţi. Şi vrem să rămînem independenţi. Noi nu considerăm posibil să ne desfăşurăm activitatea fără forţe ca Plehanov şi grupul „Eliberarea muncii", dar *nimeni nu e în drept să conchidă de aici* că *ne-am pierde într-o măsură cît de mică independenţa.* Asta-i *tot* ce putem spune *deocamdată* celor ce doresc să ştie, în primul rînd, care este atitudinea noastră faţă de grupul „Eliberarea muncii". Cui nu se declară mulţumit cu asta, nu-i putem spune decît : judecaţi-ne după fapte, dacă nu daţi crezare vorbelor noastre. Dacă e să vorbim însă nu de *ziua de azi,* ci de un *viitor* mai mult sau mai puţin apropiat, se înţelege că nu vom refuza să comunicăm celor cu care ne vom afla în relaţii strînse şi unele date mai amănunţite despre *forma* relaţiilor noastre cu grupul „Eliberarea muncii". Mă veţi întreba : care vor fi atunci relaţiile noastre cu Uniunea ? *Deocamdată nu vor fi de nici un fel,* deoarece hotărîrea noastră *nestrămutată* este de a rămîne un grup independent, care beneficiază de o strînsă colaborare cu grupul „Eliberarea muncii", iar această hotărîre trezeşte suspiciuni Uniunii, care se teme că nu vom şti să ne apărăm independenţa noastră deplină şi vom ajunge la un „insuportabil" (expresia vă aparţine) ton polemic. Dacă prin activitatea noastră vom reuşi să spulberăm această neîncredere a Uniunii, se vor putea statornici relaţii bune între noi ; în caz contrar — nu. *Voilà tout* *. Ne scrieţi : „Privirile Uniunii sînt aţintite asupra dv." ; este însă evident că noi am putea ajuta Uniunea nu numai pe plan publicistic, dar tot atît de evident este şi că în momentul de faţă, cînd trebuie să ne cheltuim toată seva noastră vitală spre a hrăni pruncul pe care trebuie să-l aducem pe lume **, nu ne putem apuca să hrănim copiii altora.

Dv. scrieţi că 1) nu există divergenţe principiale şi că 2) Uniunea este oricînd gata să dovedească prin fapte hotărîrea ei de a lupta împotriva „curentului economist".

---

* — Asta-i tot. — *Nota trad.*
** Ziarul „Iskra". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sîntem convinşi că *vă înşelaţi* în ambele puncte. Convingerea noastră se întemeiază pe materiale *publicistice*, ca *postfaţa* la Anti-Credo [42], *răspunsul* la Vademecum, „*Rabocee* Delo" *nr. 6*, *prefaţa* la broşura „Un punct de cotitură în mişcarea muncitorească evreiască" ş.a. Intenţia noastră este să dezminţim, *tot pe cale publicistică*, părerea că nu există divergenţe principiale (astfel încît tot vom avea *anume* relaţii cu Uniunea, relaţii ca între polemişti).

Acum ultima problemă şi *cea mai însemnată:* avem sau nu dreptate să spunem că observăm la dv. „o bruscă, foarte bruscă schimbare de păreri"? Să ne amintim ce a fost în Rusia: dv. *ştiaţi* că vrem să întemeiem o întreprindere publicistică *independentă*. *Ştiaţi* că ne situăm de partea lui Plehanov. Aşadar, aveaţi cunoştinţă de *toate acestea*, şi nu numai că n-aţi refuzat să colaboraţi, dar aţi folosit singur expresia întreprinderea *„noastră"* (vă amintiţi de ultima noastră discuţie en trois la dv. acasă?), dîndu-ne temei să ne aşteptăm la o *strînsă* colaborare cu dv. Acum constatăm însă că *nu pomeniţi nici o vorbă* de o colaborare, că ne trasaţi „sarcina" „aplanării cu orice preţ a conflictului din străinătate", sarcină pe care noi nu ne-am asumat-o şi *nu ne-o vom asuma*, fără a ne pierde, desigur, speranţa că întreprinderea *independentă* fondată de noi cu colaborarea grupului „Eliberarea muncii" poate crea o bază pentru aplanarea conflictului. Acum, pe cît se vede, vă îndoiţi că ar fi raţional ca grupul nostru să înfiinţeze o *întreprindere independentă*, întrucît — scrieţi dv. — existenţa a două organizaţii, „fiecare lăsînd pe cealaltă să acţioneze cum o duce capul", ar fi dăunătoare cauzei. Pentru noi este neîndoielnic că v-aţi schimbat brusc punctul de vedere. Noi v-am expus acum cu toată sinceritatea cum stau lucrurile la noi şi am fi bucuroşi ca schimbul nostru de păreri în privinţa „sarcinilor ce ne stau în faţă" să nu se limiteze la atît.

Adresa: Nürnberg, Ph. Rögner.

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

17

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

Mult stimate tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. şi ne grăbim să vă răspundem. Dacă consideraţi că a transmite spusele mele lui G. este o „revanşă", o obligaţie neplăcută, sînt nevoit, fireşte, să-mi retrag această rugăminte. Dacă nu vă este neplăcut, atunci transmiteţi-i cuvintele mele, dacă veţi avea prilejul, în cursul vreunei conversaţii, nu ca o pretenţie, ci ca o îndreptare. În orice caz, aveţi în vedere că eu *nu insist.*

Noi *nu apărem* sub firma „organizaţia revoluţionară Soţial-Demokrat" [43], ci, aşa cum v-am scris şi am subliniat, sîntem pe cale să înfiinţăm o întreprindere publicistică independentă *.

Dacă vom avea sau nu o polemică „insuportabilă", e o chestiune asupra căreia ne-am pronunţat în scrisoarea precedentă.

Nu intenţionăm cîtuşi de puţin să renunţăm la relaţiile personale cu cutare sau cutare membru al Uniunii, dar în momentul de faţă nu vedem utilitatea unor relaţii speciale între Grupul de publicişti ** şi Uniune, deoarece, repet, neîncrederea manifestată de Uniune faţă de noi nu poate fi risipită decît de publicaţiile ca atare, şi orice discuţii în prealabil ar fi inutile.

N-a fost şi nici nu poate fi vorba „să consideraţi obligatorie pentru dv. atitudinea Grupului de publicişti faţă de Uniune".

Dacă nu poate fi vorba în nici un caz de un refuz din partea dv. de a colabora cu noi, sîntem bucuroşi că nu v-am înţeles tocmai bine şi ne grăbim să vă trimitem adresa la care ar putea fi expediate diverse materiale din Rusia (adresa care v-a fost dată — Rögner — poate fi folosită numai din străinătate şi vă rugăm să n-o mai daţi şi altora). Comunicaţi-ne, vă rugăm, ce anume intenţionaţi să trimiteţi

* Vezi volumul de faţă, p. 43. — *Nota red.*
** V. I. Lenin, I. O. Martov şi A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pentru revistă şi pentru ziar, dacă aveţi ceva gata scris, iar dacă nu, pînă cînd credeţi că veţi putea scrie ?

Scrisă la München între 6 şi 15 septembrie 1900

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I *Se tipăreşte după manuscris*

18

CĂTRE S. M. STEKLOV

Lui Nahamkis

Răspund la întrebările dv.: 1) Rezerva cu privire la „noi" şi „redacţie" am făcut-o în legătură cu articolul despre programul revistei „*Rabocee Delo*" şi atît *. 2) Interlocutorii de la Bellerive sîntem doi: Potresov şi cu mine, noile dv. cunoştinţe. 3) Dacă înainte v-am scris că nu aveţi dreptate, iar apoi am scris şi am subliniat că aveţi dreptate, aceasta înseamnă că mi-am schimbat opinia şi am ajuns la una apropiată de a dv.

Sperăm că într-un viitor foarte apropiat vă vom putea comunica dv. şi lui Goldendah (ne punem mari speranţe în apropiata colaborare a dv., a amîndurora) forma definitivă a relaţiilor (redacţionale) dintre noi (cei doi interlocutori de la Bellerive + 1 din Rusia) şi grupul „Eliberarea muncii".

Vă mulţumim pentru articolul „Pregătirea istorică a social-democraţiei ruse", ne face plăcere să-l publicăm şi sîntem convinşi că revista noastră ** va cîştiga mult dacă va publica cît mai frecvent astfel de articole. Articolul va fi trimis grupului „Eliberarea muncii", de aceea vă rugăm să nu vă supăraţi dacă apariţia lui va mai întîrzia.

Colegul meu face o observaţie de fond: meritul primelor legături cu muncitorii nu revine grupurilor pe care le-aţi menţionat, ci ceaikoviştilor" [44].

Scrisă la 25 septembrie 1900
Expediată din München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII *Se tipăreşte după manuscris*

* Vezi volumul de faţă, p. 38—41. — *Nota red.*
** „Zarea". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

19

CĂTRE D. B. REAZANOV

Lui Goldendah

Ne bucură foarte mult că aveţi intenţia să trimiteţi atît de curînd articolul. Răspunsurile dv. la întrebările noastre ne-au satisfăcut pe deplin, demonstrînd că sîntem perfect solidari în toate problemele esenţiale şi întărindu-ne speranţa că între dv. şi noi se vor stabili legături mai trainice şi că ne vom bucura de permanenta dv. colaborare.

O caldă strîngere de mînă. Salutări tovărăşeşti din partea mea şi a lui Potresov.

Petrov

Scrisă la 25 septembrie 1900
Expediată din München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

20

CĂTRE P. B. AKSELROD

10. X. 1900

Dragă P. B.,

Am primit scrisoarea dv. împreună cu anexele. Vă mulţumesc pentru ele.

Despre revista englezească (în care erau cele două corespondenţe), sora * mea spune că nu-şi aminteşte titlul ei — „Family Pictures" [45] sau aşa ceva —, o revistă ilustrată cu coperta galbenă cu desene în roşu, de format mai mare decît al lui „Neue Zeit", şi avînd aproximativ 10 coli de tipar, şi că v-a dat-o pentru mine în prezenţa soţiei dv.

Alexei e teafăr, ne scrie, se ocupă cu stabilirea de legături. Se va elibera abia peste o lună jumătate sau două luni, mai devreme e puţin probabil. Fratele ** se mai află aici, îşi amînă mereu plecarea.

* A. I. Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*
** A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Comunicatul va fi gata zilele acestea şi fireşte că vi-l voi trimite [46]. Pentru ziar avem deja o mulţime de corespondenţe, păcat însă că predomină problemele strict muncitoreşti, greve şi iar greve, şi iar relatarea situaţiei muncitorilor. Nimic despre problemele interne în general.

Dietz s-a angajat să ne editeze revista. Literele au fost cumpărate, dar nu avem încă un girant responsabil [47]; o combinaţie a eşuat; avem în vedere altele. Dacă nu vom găsi un girant responsabil, vom muta tipografia în altă parte.

Cum o duceţi cu sănătatea? Lucraţi cu spor? Probabil că Parisul v-a istovit. Scrieţi-mi în privinţa articolului despre Liebknecht [48] pentru revistă şi *pentru ziar*, — ce se aude cu el şi pe cînd putem conta să-l avem?

O călduroasă strîngere de mînă. Vă doresc multă sănătate şi mai mult timp liber.

Al dv., *Petroff*

Iată cea mai bună adresă:
Herrn Dr. Med. *Carl Lehmann,*
Gabelsbergerstrasse, 20a.
München.

În interior, pe un al doilea plic: pentru Petrov.
(Iertaţi-mi scrisul neglijent!)

P. S. Am primit acum de la Nahamkis o scrisoare din care rezultă că în privinţa temei congreselor de la Paris [49] s-a produs o încurcătură. Dv. i-aţi propus lui Gurevici să scrie un articol pe această temă, ceea ce este foarte bine. Kolţov ne-a scris că intenţionează să scrie pe aceeaşi temă şi chiar i-a comunicat lui Nahamkis că noi „l-am însărcinat" s-o facă, ceea ce nu corespunde realităţii. N-aţi putea să-i scrieţi lui Kolţov să ia mai bine altă temă? Faceţi, vă rog, acest lucru, cu atît mai mult cu cît noi nu ştim precis unde se află el acum. Noi îi vom scrie lui Nahamkis să împartă munca cu Gurevici.

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

21

CĂTRE V. P. NOGHIN

10. X. 1900

Dragă Vasili Petrovici,

De-abia ieri am primit de la P. B. (Akselrod) adresa dv. şi rezoluţia celor 23[50] împotriva „*Credo*"-ului. Aleksei mi-a scris de mult că veţi pleca în străinătate, dar eu nu v-am putut găsi (rău a făcut că nu v-a dat adresa mea ca să-mi scrieţi !). Vă rog să ne scrieţi amănunţit şi să ne daţi veşti cum o duceţi, de cît timp sînteţi la Londra, cu ce vă ocupaţi, cum e lumea pe acolo, ce planuri aveţi, cînd intenţionaţi să plecaţi ? De ce aţi ales Londra ?

Parola n-a fost stabilită ; o schimb (deoarece nu mă cunoaşteţi. Cum v-a zis Aleksei că mă cheamă ? Din cele relatate de el vă este clar cu ce ne îndeletnicim ?) aşadar, schimb parola cu iniţialele persoanei pe adresa căreia îi scriu lui Aleksei. Aleksei îmi scrie : dacă nu reuşiţi să descifraţi adresa, întrebaţi de Novoselov. Iată iniţialele adresei : K.A.G.G. * — introduceţi celelalte litere şi „legătura" între noi va fi stabilită.

O strîngere de mînă,
Petrov

Răspundeţi pe adresa :
Herrn Philipp Rögner, Cigarrenhandlung, Neue Gasse, *Nürnberg*.
În 2 plicuri, pe al doilea : pentru Petrov.

P. S. Vă rog să ne indicaţi 2—3 adrese de oameni siguri (nerevoluţionari, din afară), pentru ca venind la Poltava să-l putem găsi pe Aleksei.

Expediată din Munchen la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

22

CĂTRE I. M. STEKLOV *

1) *Nahamkis.* Pentru ziar despre congresul internaţional + congresul naţional francez aproximativ 6 000 de semne.

2) *Pentru revistă:* Pentru a-l despărţi pe Nahamkis de Gurevici

Unde se face primirea ?
Cînd va fi luat ? (balotul)
Adresa de predare e aici.
Să scrie mai precis, au nevoie de depozit ?
(Au unde depune ?) [51]
În Rusia sperăm să găsim oameni, dar nu prea aproape de graniţă. (Primirea nu s-ar putea face la Riga sau la Pskov ?)

Dacă totul este *bine aranjat*, vom da misiuni *precise* pentru Rusia.

Articolul să fie înapoiat.

Scrisă la 10 octombrie 1900

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

23

CĂTRE P. B. AKSELROD

18. X. 1900

Dragă P. B.,

Ieri am primit lunga şi amabila dv. scrisoare din 15. X. — pentru care vă mulţumesc mult. Ne-am bucurat nespus aflînd că vă simţiţi mai bine şi lucraţi cu spor. Articolul dv. pentru ziar a început să fie transcris ! După cum se vede, ne-o luaţi înainte ; noi n-am reuşit încă să găsim pe cineva care să transcrie materialele care trebuie să fie tri-

* Concept de scrisoare, scrisă cu creionul pe pagina albă a scrisorii lui I. M. Steklov : în partea de sus a scrisorii lui Steklov este scris de mîna unui necunoscut : „primit 10. X., răspuns 10. X., conceptul a fost returnat" — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mise. Zagorskaia n-a sosit nici pînă acum, iar munca de ţinere a corespondenţei se intensifică. Mă simt uneori extenuat şi ajung să mă dezobişnuiesc cu totul de munca mea.

N-am înţeles prea bine aluzia dv. că „vom avea de lucru" cu parizienii [52]. Fireşte că vă vine greu să scrieţi despre toate, dar v-aş ruga să explicaţi Verei Ivanovna, care sperăm să sosească curînd aici, despre ce e vorba.

Girant-responsabil tot nu avem... Înştiinţarea este gata şi a fost expediată în Rusia (vi-o vom trimite în curînd), în curînd vom putea da ziarul la cules. Am primit o corespondenţă amplă (aproximativ 50 000 de litere), intitulată „Zilele de mai la Harkov", pe care intenţionăm s-o publicăm în broşură [53], iar în ziar să publicăm un scurt extras, căci n-o să ocupăm 3/4 de coală cu un singur articol! (Ziarul va avea cîte 3 coloane pe o pagină, aproximativ cîte 6 000 de litere sau, mai bine zis, „semne" într-o coloană.) (Vrem să scoatem primul număr al ziarului în 8 pagini.) Dv. ce părere aveţi?

Vă mulţumim pentru sfatul referitor la corespondenţă, vom încerca fără îndoială să-l urmăm, căci fizionomia ziarului nu va avea, desigur, decît de cîştigat de pe urma acestui lucru [54].

Sînt întru totul de acord cu părerea dv. în privinţa plecării fratelui *. Dar ce să ne facem cu el? Primim de pretutindeni avertismente — şi din Paris (că cei veniţi din Rusia îi ştiu pe toţi trei pe nume), şi din Rusia (că am fost urmărit în cursul călătoriei mele încoace [55] şi că într-o capitală de judeţ a fost arestat un om complet nevinovat şi care *nu m-a văzut* niciodată, o rudă îndepărtată, şi a fost întrebat ce însărcinări i-am dat!!), şi mă străduiesc din răsputeri să-l conving pe fratele să nu plece sau să se repeadă numai pentru două săptămîni; caut să-l conving, îl ridiculizez şi-l ocărăsc (niciodată nu l-am ocărît atît de tare) — dar totul e în zadar, o ţine una şi bună: vreau acasă! Iar acum nu s-a lăsat pînă ce înştiinţarea n-a fost trimisă în Rusia — prin urmare (în caz că înştiinţarea va ajunge la destinaţie, ceea ce e sigur) va exista un indiciu

* A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

direct că apare o nouă publicație. Și n-ar mai fi așa mult de așteptat pînă la sosirea lui Aleksei ! Acum trebuie să vină „oponentul" meu, și îi voi da să citească cele de mai sus — să poftească „să dezmintă" dacă are îndrăzneala !

Sîntem amîndoi perfect sănătoși, însă foarte nervoși, și asta mai ales din cauza acestei incertitudini chinuitoare *, afurisiții ăștia de nemți ne poartă cu vorba — ah ! nu știu ce le-aș face !...

Era să uit ! (vă rog să mă iertați că vă scriu în grabă !) — cu Buchholz s-au dus tratative — a refuzat, a refuzat net. Vrea să ne impună un Vermittlerrolle ** și basta !

O caldă strîngere de mînă. Vă rog să transmiteți salutări întregii dv. familii.

Al dv., *Petrov*

Acum a sosit Zagorskaia. Mîine mă văd cu ea.

Expediata din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

24

CĂTRE P. B. AKSELROD

19. X.

Dragă P. B.,

O mică completare la scrisoarea de ieri, ca să nu vă pun în situația de a răspunde la niște chestiuni care sînt deja erledigt ***.

Am primit acum o scrisoare de la parizieni și am înțeles imediat ceea ce ieri vă scriam că nu prea înțeleg ****, și anume : avertismentul dv. de a fi „înțelept ca șarpele" (ușor de zis !) și de a mă ține la o parte de „emigrație".

* Întîrzierea apariției ziarului „Iskra" și a revistei „Zarea". — *Nota red.*
** — rol de mijlocitor. — *Nota trad.*
*** — elucidate. — *Nota trad.*
**** Vezi volumul de față, p. 51. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Tonul scrisorilor constituie un excelent comentariu la observaţia dv., care acum îmi este cît se poate de clară.

Al dv., *Petrov*

Scrisă la 19 octombrie 1900
Expediată din München la Zurich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

25

CĂTRE P. B. AKSELROD

21. X. 1900

Dragă P. B.,

Abia ieri m-am văzut cu Zagorskaia, care mi-a transmis unele lucruri din partea dv.

Vă rog să trimiteţi articolul (despre Liebknecht) de îndată ce va fi transcris. Din cele spuse de Zagorskaia nu mi-am putut da bine seama de dimensiunile articolului ; dar nu dimensiunile interesează : ne putem restrînge oricînd şi ne vom restrînge cu plăcere pentru a face loc unui articol al dv.

În ceea ce priveşte persoana din Paris care pleacă peste o lună în sudul Rusiei şi doreşte o recomandaţie. Cred că cel mai bine e să facem aşa : să i se facă cunoştinţă cu sora mea, care se află la Paris şi va mai rămîne acolo trei săptămîni, dacă nu mai mult. Dacă sînteţi de acord cu acest plan, comunicaţi-mi numele şi adresa acestei persoane şi trimiteţi-mi şi un bileţel cu care sora mea să se prezinte la ea din partea dv. (dacă va fi cazul), trimiteţi-mi-l ori mie, ori surorii mele (Rue de la Glacière, 103. M-lle Loukachevitsch, *Paris*. Pentru Blanc).

Am auzit că aţi trimis aici perna şi revista englezească. Pe ce adresă ? Şi pe numele cui, dacă le-aţi trimis postlagernd * ? Zagorskaia n-a putut să mă lămurească.

O călduroasă strîngere de mînă. Al dv., *Petrov*

P. S. Vă trimit un exemplar din înştiinţarea noastră pentru America [56]. *Nu vrem s-o difuzăm aici*, în orice caz, atîta

* — post-restant. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

timp cît nu va fi apărut în Rusia într-un număr suficient de exemplare (iar din Rusia nu avem încă ştiri în această privinţă). De aceea ne-am gîndit ca acum să vă trimitem înştiinţarea numai dv. şi lui G. V. ; dacă însă găsiţi *necesar* să-l trimiteţi în America fără a mai aştepta ştiri din Rusia, trimiteţi-l, fireşte, şi acolo.

Al. dv., *Petrov*

Expediată din München la Zürich
Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

26

CĂTRE A. A. IAKUBOVA

26. X.

Am primit ieri scrisoarea dv. din 24. X. şi, aşa cum mi-aţi cerut, vă răspund imediat.

Scrisoarea nu o pot trimite acum : la adresa pe care o am n-o pot trimite în copertele de carte, ci numai scrisă cu mijloace chimice, şi nu am timp s-o transcriu. I-am comunicat ieri în scris adresantului * esenţialul din ea şi sper ca într-un viitor apropiat să i-o comunic în întregime. Sau o copiaţi, poate, dv. într-o carte nelegată, şi atunci o voi trimite imediat.

Am să comunic surorii mele adresa dv. ; ea n-a fost în septembrie la Paris, aşa că nu cred ca să fi fost acolo în acelaşi timp. Sper că i-aţi scris cîteva cuvinte pe adresa pe care v-am dat-o.

Şi acum să trecem la chestiunile de fond.

Scrisoarea dv. îmi dă un sentiment ciudat. Dacă lăsăm la o parte comunicările de adrese şi diversele comisioane, nu mai rămîn decît reproşuri — reproşuri neîntemeiate, neînsoţite de nici un fel de explicaţii concrete. Reproşurile astea ajung chiar pînă la un ton incisiv („sînteţi încredinţat că aţi făcut aceasta în folosul mişcării muncitoreşti din Rusia, şi nu în folosul lui Plehanov ?"), dar se înţelege că n-o să recurg şi eu la un asemenea procedeu.

* G. V. Plehanov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Îmi reproşaţi că „l-am deconsiliat“ [57]. Dv. reproduceţi cu totul inexact cuvintele mele. Îmi amintesc foarte bine că nu m-am exprimat nici atît de categoric şi nici necondiţionat : „Ne vine greu să dăm un sfat în momentul de faţă“, scriam eu, adică condiţionam de-a dreptul hotărîrea noastră de o lămurire prealabilă a lucrurilor. În ce trebuia să constea această lămurire reiese limpede din scrisoarea mea : era necesar să ne dăm bine seama dacă la „Raboceaia Mîsl“ a survenit într-adevăr o „cotitură“ (aşa cum ni s-a comunicat şi cum eram îndreptăţiţi să deducem din faptul că i-aţi propus la Plehanov să colaboreze) şi ce cotitură anume.

Despre această problemă principală, fundamentală, nu amintiţi nici un cuvînt.

Dv. ştiaţi de mult că noi considerăm „Raboceaia Mîsl“ drept un organ de orientare aparte, cu care sîntem în serioase divergenţe. În urmă cu cîteva luni, atît eu cît şi adresantul lungii dv. scrisori am refuzat pur şi simplu să colaborăm la un organ de asemenea orientare şi, evident că din moment ce noi înşine am procedat astfel, nu puteam să nu sfătuim şi pe alţii să facă la fel.

Dar ştirea despre „cotitura“ survenită la „Raboceaia Mîsl“ ne-a pus în derută. O cotitură *reală* ar putea schimba radical lucrurile. De aceea, cum era şi firesc, în scrisoarea mea eu mi-am exprimat *în primul rînd* dorinţa de a afla toate amănuntele în legătură cu *cotitura*, iar dv. nu mi-aţi răspuns la aceasta cu nici un cuvînt.

Dar poate consideraţi că aţi dat răspuns întrebării mele cu privire la cotitură în scrisoarea dv. adresată prietenului nostru ? * S-ar putea să fie aşa dacă v-aţi adresat lui Plehanov în numele redacţiei „Raboceaia Mîsl“, iar scrisoarea dv. către prietenul nostru poate fi considerată drept expresia autentică a punctului de vedere al redacţiei ? Dacă *da*, înclin să trag concluzia că nu e nici o cotitură. Dacă mă înşel, vă rog să-mi explicaţi unde anume greşesc. Acum cîteva zile mi-a mai scris un adept apropiat al lui Plehanov despre cotitura survenită la „Raboceaia Mîsl“. Dar fiind în corespondenţă cu dv., nu pot, desigur, să dau cre-

* Probabil, I. O. Martov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

zare unor asemenea „zvonuri" cît timp dv. nu le confirmaţi prin nimic.

Eu, iarăşi, mai bine voi spune din capul locului (fie şi cu riscul de a-mi atrage încă alte reproşuri) că, fiind întru totul solidar cu prietenul meu (căruia îi scrieţi), mă alătur spuselor sale: „Va trebui să luptăm împotriva dv." dacă nu s-a produs cotitura. Iar dacă s-a produs, trebuie să ne explicaţi în mod amănunţit în ce anume constă ea.

Dv. scrieţi prietenului meu: „luptaţi dacă nu vă e ruşine". El vă va răspunde negreşit la toate astea, dar vă rog să-mi permiteţi să vă răspund şi eu. Nu e de loc ruşinos să lupţi, din moment ce divergenţele au ajuns să se extindă la problemele esenţiale, din moment ce s-a creat o atmosferă de neînţelegere şi neîncredere reciprocă, de totală discordie (nu vorbesc *numai despre* „Raboceaia Mîsl": vorbesc despre tot ce am văzut şi am auzit, şi *nu atît* aici, cît acasă), din moment ce *s-au şi produs* „sciziuni" pe această bază. Pentru a ne elibera de această atmosferă sufocantă, putem (şi trebuie) să salutăm chiar o furtună năpraznică, şi nu numai o polemică în presă.

Şi nu trebuie să ne temem prea tare de luptă: ea va provoca, poate, iritare la cîteva *persoane*, dar în schimb va purifica atmosfera, va duce la o delimitare precisă şi directă a raporturilor, va preciza care divergenţe sînt esenţiale şi care de ordin secundar, va stabili unde se află oamenii care urmează cu totul altă cale şi unde tovarăşii de partid între care există divergenţe în chestiuni de amănunt.

Scrieţi că în „Raboceaia Mîsl" au fost greşeli. Greşeli comitem, desigur, cu toţii. Dar cum am putea fără luptă să facem a distincţie între aceste greşeli de amănunt şi *orientarea* care se conturează limpede în „Raboceaia Mîsl" şi atinge punctul culminant în „Credo"? * Fără luptă di-

* *Notă.* De pildă, scrisoarea dv. către prietenul meu trădează atît neînţelegeri, cît şi o orientare „economistă". Aveţi dreptate să subliniaţi că lupta economică este necesară, că trebuie să ştim să folosim asociaţiile legale, că trebuie să ripostăm în tot felul etc., să nu întoarcem spatele societăţii. Toate aceste obiecţii sînt reale şi întemeiate. Dacă credeţi că revoluţionarii privesc lucrurile altfel, înseamnă că la mijloc e o neînţelegere. Revoluţionarii declară doar că trebuie depuse toate eforturile pentru ca asociaţiile legale etc. să nu *separe* mişcarea muncitorească de social-democraţie şi de lupta politică revoluţionară, ci, dimpotrivă, să le unească strîns într-un tot indisolubil. În scrisoarea dv. nu numai că nu se remarcă tendinţa de a lega, ci există chiar tendinţa de a separa, adică există „economism" sau „bernstei-

www.dacoromanica.ro

vergenţele nu pot fi clarificate, iar fără clarificarea divergenţelor nu poate exista mişcare încununată de succes, nu poate exista nici *unitate trainică*. Şi cei ce încep lupta în momentul de faţă nu *distrug*, în nici un caz, unitatea. Unitate nu mai există, ea a fost distrusă, distrusă pe toată linia. Marxismul rus şi social-democraţia rusă sînt nişte edificii năruite, iar lupta directă este una dintre condiţiile necesare pentru *refacerea* unităţii.

Da, pentru *refacerea ei!* O astfel de „unitate", cînd ascundem de tovarăşi documentele „economiste" întocmai ca pe o boală secretă, cînd ne supărăm că au fost date publicităţii asemenea concepţii propagate sub steagul social-democraţiei, — o astfel de „unitate" nu face nici două parale, este un adevărat cant *, ea nu face decît ca boala să se agraveze, să devină malignă, cronică. Şi nu mă îndoiesc nici un moment că o luptă făţişă, cinstită va vindeca această boală şi va crea o social-democraţie cu adevărat unită, viguroasă şi puternică.

Este, poate, cam nepotrivit faptul că tocmai într-o scrisoare *adresată dv.* aduc atît de des vorba despre luptă (în presă). Dar cred că vechea noastră prietenie ne obligă în primul rînd la o *sinceritate totală*.

O strîngere de mînă, *Petroff*

P. S. Peste două săptămîni voi avea altă adresă : Herrn Philipp Rögner Cigarrenhandlung. Neue Gasse, Nürnberg (numai pentru scrisori, şi tot în două plicuri). [Vă rog să nu folosiţi în scrisorile dv. nici un fel de iniţiale, căci dumnezeu ştie dacă poşta de aici e destul de sigură.]

Scrisă la 26 octombrie 1900
Expediată din München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

nism", de pildă în afirmaţia : „In Rusia, problema muncitorească, aşa cum se prezintă ea în realitate, a fost pusă pentru prima oară de «Raboceaia Mîsl»", în raţionamentele dv. despre lupta pentru ordinea de drept etc.

Vă rog să mă iertaţi dacă referirea mea la scrisoarea dv. către prietenul meu nu vă va fi pe plac : am vrut numai să-mi ilustrez ideea.

* — ipocrizie. Aluziile la articolul lui G. V. Plehanov. „Cant împotriva lui Kant" (vezi Opere filozofice, vol. II, p. 303—326). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

27

CĂTRE A. A. IAKUBOVA *

Şi în scrisoarea adresată de dv. prietenului meu constat clar 2 orientări : întîi — dv. subliniaţi pe bună dreptate că lupta economică este necesară, că trebuie să ştim să folosim şi asociaţiile muncitoreşti legale, să „răspundem variat la cerinţele cotidiene şi vitale ale muncitorilor" etc. Toate acestea sînt lucruri întemeiate şi adevărate. Este o neînţelegere să crezi că revoluţionarii „au o atitudine negativă faţă de asociaţiile legale", că „le detestă", că „întorc spatele societăţii" etc. Şi revoluţionarii recunosc că lupta economică este necesară, că trebuie să răspundem şi la cerinţele cotidiene şi vitale, să ştim să ne folosim şi de asociaţiile legale. Revoluţionarii nu numai că n-au dat niciodată *sfatul* de a întoarce spatele societăţii, ci, dimpotrivă, au subliniat că este necesar ca social-democraţia *să se pună în fruntea* mişcării sociale şi să unească toate elementele democratice sub conducerea partidului social-democrat revoluţionar. Trebuie însă să avem grijă ca asociaţiile legale şi organizaţiile pur economice *să nu separe* mişcarea muncitorească de social-democraţie şi de lupta politică revoluţionară, ci, dimpotrivă, să le lege într-un tot *cît mai strîns şi indisolubil*. În scrisoarea dv. există însă şi o a doua orientare (dăunătoare şi, după convingerea mea, profund reacţionară) — spre *separarea* mişcării muncitoreşti de social-democraţie şi de lupta politică revoluţionară, spre trecerea pe planul al doilea a sarcinilor politice, spre înlocuirea noţiunii de „luptă politică" prin noţiunea de „luptă pentru drepturi" etc. **

Cum să delimităm orientarea sănătoasă şi binefăcătoare de cea dăunătoare ? Că nu ne putem limita la logomahie, cred că nu trebuie să vă demonstrez dv., care aţi băut din cupa „adunărilor din străinătate". Şi cred că e ridicol să ne

* Variantă a unei părţi din scrisoare. — *Nota red.*

** Despre aceasta V. I. Lenin vorbeşte şi în scrisoarea către A. A. Iakubova (vezi volumul de faţă, p. 56 57. (Nota) . — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

temem de o analiză a problemei în presă, din moment ce ea este de mult analizată în scrisori şi discuţii. De ce ar fi permis să discuţi în adunări şi să scrii scrisori, dar ar fi „un lucru foarte rău, bun numai (? ? ?) să înveselească pe duşmanii noştri", să elucidezi problemele litigioase în presă ? Asta n-o mai înţeleg. Numai printr-o polemică în presă se poate ajunge la delimitarea de care vorbesc, deoarece persoanele izolate vor cădea adesea şi în mod inevitabil în exagerări. Firește, lupta în coloanele publicaţiilor va mai provoca unele supărări, va da destule ghionturi, dar nu sîntem chiar atît de gingaşi încît să ne fie teamă de ghionturi ! Să vrei luptă fără ghionturi, divergenţe fără luptă, astea-s naivităţi de domnişoară de pension, iar dacă lupta va fi dusă *deschis*, ea va fi de o sută de ori mai bună decît „gubarevismul" din străinătate şi din Rusia şi, repet, va duce de o sută de ori mai repede la o *unitate* trainică.

Scrisă la 26 octombrie 1900

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

28

CĂTRE V. P. NOGHIN

2. XI. 1900

Dragă Novoselov,

Vă cer iertare că am întîrziat nepermis de mult cu răspunsul la scrisoarea dv. din 17. X.: tot timpul am fost absorbit de treburi şi de diverse „nimicuri" şi, în afară de aceasta, am aşteptat un răspuns de la Aleksei, pe care trebuia să-l aştept ca să pot clarifica chestiunea înştiinţării din partea redacţiei noastre. Aleksei a hotărît să n-o difuzeze deocamdată, astfel încît vă trimit un exemplar, dar *vă rog foarte mult* să-l ţineţi în secret, să nu-l arătaţi *nimănui* (în afară doar de prietenul dv. apropiat *, care are împuterniciri din partea grupului din Petersburg [58] şi despre

* S. V. Andropov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

care ne scrieţi) şi nu cumva să-l daţi cuiva. Noi am hotărît să nu difuzăm acest material în străinătate înainte de a-l fi difuzat în Rusia şi, din moment ce Aleksei nu-l răspîndeşte încă nici acolo, este foarte important pentru noi să avem grijă să nu circule aici. Cum sper că veţi participa îndeaproape la acţiunea noastră, am hotărît să fac o excepţie şi să vă dau posibilitatea de a cunoaşte înştiinţarea. Cînd o veţi citi, să aveţi în vedere că ne propunem să scoatem şi un ziar, şi o *revistă* (sau *culegere*), dar, din considerente speciale, legate de planul editării revistei [59], în înştiinţare nu se spune nimic despre ea. De aceea, unele pasaje de acolo trebuie raportate *nu numai* la ziar.

Scrieţi, vă rog, ce impresie v-a făcut înştiinţarea, dv. şi prietenului dv.

Ce fel de „revistă de agitaţie" intenţionează să scoată membrii grupului „Rabocee znamea" (la ei v-aţi referit, nu ?) ? Ce caracter va avea şi ce colaboratori ?

În ceea ce priveşte trecerea peste graniţă în Rusia, cred că asta se poate aranja uşor oricînd : avem legături cu cîteva grupuri care se ocupă cu această treabă ; în afară de aceasta, unul dintre membrii grupului nostru a primit de curînd promisiunea (după toate semnele, o promisiune serioasă) că va putea fi trecut oricine în Rusia fără paşaport. Asta, cred, e uşor de aranjat.

În ceea ce priveşte paşaportul rus, lucrurile stau mai prost. Deocamdată n-avem nimic, şi „perspectivele" sînt vagi de tot. S-ar putea să se aranjeze şi asta pînă în primăvară.

Probabil că voi rămîne aici destul de mult, aşa că vom putea continua să corespondăm fără inconveniente.

Ne întrebaţi : ce însărcinări am voi noi să vă propunem ? Cred că de o deosebită importanţă pentru noi vor fi (la primăvară sau la toamnă, cînd credeţi că veţi pleca) următoarele munci 1) trecerea literaturii peste graniţă ; 2) transportarea ei în cuprinsul Rusiei ; 3) organizarea unor cercuri de muncitori pentru difuzarea ziarului şi pentru obţinerea de informaţii etc. etc., în general organizarea difuzării ziarului şi organizarea unor legături strînse şi regulate între ziar şi diferitele comitete şi grupuri. Ne punem mari spe-

www.dacoromanica.ro

ranţe în colaborarea dv., în special în ceea ce priveşte stabilirea de legături directe cu muncitorii din diverse localităţi. V-ar plăcea o asemenea muncă? Aţi avea ceva împotriva deplasărilor? — e o muncă care ar necesita, desigur, deplasări permanente.

Mai există grupul din Petersburg, care a dat împuterniciri prietenului dv.? Dacă da, n-ar putea să ne dea o adresă conspirativă la Petersburg şi parola ca să le poată fi predată înştiinţarea noastră? Întreţin ei legături cu muncitorii în general şi în special cu „Organizaţia muncitorească din Petersburg“ [60]?

O caldă strîngere de mînă. Vă doresc să scăpaţi cît mai curînd şi mai lesne de carantina străinătăţii.

Al dv., *Petroff*

P. S. Am scris bine adresa?

Înştiinţaţi-mă de primirea acestei scrisori.

Expediată din München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

29

CĂTRE P. B. AKSELROD

3. XI.

Dragă P. B.,

Am primit ieri scrisoarea dv. şi astăzi am şi trimis surorii mele bileţelul. N-am predat scrisoarea lui V. I.

Să nu uit: comunicaţi-mi, vă rog, pe numele cui aţi trimis aici perna şi revista englezească. *Nu le-am primit nici pînă acum.* Dacă le-aţi trimis postlagernd *, precizaţi cum anume, simplu postlagernd, Bahnhofpostlagernd ** sau altfel? V. I. nu m-a putut lămuri, şi am tot aşteptat scrisoarea dv., dar văd că nu amintiţi nimic despre asta. Dacă nu ştiu pe numele cui a fost trimis coletul, nu mă pot interesa de el. Rugaţi-o pe Vera Pav-

* — post-restant. — *Nota trad.*

** — post-restant la oficiul poştal de la gară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

lovna să-mi scrie cîteva cuvinte în legătură cu aceasta şi vă rog să mă scuzaţi că vă plictisesc mereu cu astfel de nimicuri.

Cu articolul despre Liebknecht nu ştim de loc cum să procedăm. Articolul dv. are dimensiuni de articol *de revistă* : 8 pagini (după cum spune V. I., ca acelea ale revistei „Nakanune“ [61], cu corp de literă mic, adică aproximativ 8 000 de semne pe pagină) fac 64 000 de semne ; chiar dacă am lua corpul de literă mare din „Nakanune“, ar fi *aproximativ 50 000 de semne !* Formatul ziarului nostru va fi acela al ziarului „Vorwärts“, tot pe 3 coloane. O coloană va însuma aproximativ 6 000 de semne, prin urmare *jumătate* din articolul dv. ar ocupa o pagină întreagă + o coloană ! Asta n-ar fi de loc indicat pentru un ziar, ca să nu mai spun că n-ar fi potrivit să fărîmiţăm un articol cum este articolul dv. despre Liebknecht.

Voi calcula mai exact toate acestea cînd voi primi articolul. Vom face tot posibilul să-l publicăm în ziar, dar în cazul cînd, din cauza dimensiunilor, acest lucru n-ar fi cu putinţă, n-aţi vrea să fiţi atît de bun să ne permiteţi să-l publicăm în broşură, ca supliment la ziar ? (în cazul cînd pentru revistă veţi scrie un alt articol despre Liebknecht). Acum se culege broşura „Zile de mai la Harkov“ (50 000 de semne), apoi se va culege ziarul şi după aceea broşura dv. despre Liebknecht, iar pentru ziar, dacă va fi necesar, se va scrie o notă necrolog cu referiri la broşură. Ce părere aveţi ?

Repet : toate acestea sînt doar sugestii, trebuie să calculez exact, şi după ce o voi face, atunci cînd voi primi articolul dv., vă voi scrie imediat.

O călduroasă strîngere de mînă. Vă doresc din toată inima să vă restabiliţi complet cît mai degrabă. Multe salutări familiei dv.

Al dv., *Petrov*

Scrisă la 3 noiembrie 1900
Expediată de la München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

30

CĂTRE P. B. AKSELROD

8. XI.

Dragă P. B.,

Am primit scrisoarea dv. din 5, precum şi articolul *, pentru care vă mulţumesc mult. Transformarea articolului v-a dat, probabil, mult de lucru şi n-a fost de loc plăcută, deoarece a te restrînge într-o asemenea temă trebuie să fie prea puţin interesant. Cu atît mai mult preţuim faptul că v-aţi asumat o asemenea sarcină. Scuzaţi-ne că nu vă trimitem articole : din păcate, „secretara" noastră este împovărată de griji familiale, şi de aceea face faţă destul de greu corespondenţei. Vă trimit articolul „Noii prieteni ai proletariatului rus", pe care vrem să-l publicăm în nr. 1 ca foileton **. Scrieţi-ne, vă rog, care este părerea dv. — puteţi face chiar pe manuscris note marginale cu creionul —, iar apoi fiţi bun şi trimiteţi-l lui G. V.

Faţă de parizieni am hotărît să urmăm întocmai tactica pe care ne-o recomandaţi : pe de o parte, „să nu-i aţîţăm", pe de altă parte, „să ne reţinem". Ei sînt, desigur, nemulţumiţi de faptul că ne reţinem, şi nu de mult am dat (am fost nevoiţi s-o facem) o ripostă atît de categorică manifestărilor lor de nemulţumire, încît ne-am temut să nu survină o „răceală" (ne-am temut nu e bine spus, deoarece am hotărît să dăm această ripostă chiar dacă ea ar fi dus la o ruptură sigură). Ieri am primit un răspuns din partea „secretarului" grupului format de ei la Paris [62] ; judecînd după acest răspuns, ripostа noastră n-a avut urmări nefaste şi „totul e în regulă". Să sperăm că aşa va fi şi pe viitor. Că mai tîrziu va trebui, probabil, să ne gîndim la „statut" şi la celelalte lucruri plăcute şi interesante despre care ne vorbiţi, e foarte adevărat, dar aţi făcut bine fixînd pentru aceasta un termen de aproximativ o jumătate de an. Cît timp treaba nu va fi „pusă pe roate", aşa ceva ar fi prematur ; în această privinţă sîntem întru totul de acord cu dv.

* Articolul lui P. B. Akselrod „Wilhelm Liebknecht". — *Nota red.*
** Articol scris de L. Martov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu pot fi însă de acord cu dv. că ar trebui să începem să ne manifestăm aici deschis. Şi nici nu pot crede încă că „legalitatea a fost pierdută". După părerea mea, ea n-a fost pierdută *deocamdată*, iar acest deocamdată mai poate dura cîteva luni, în cursul cărora se vor lămuri multe. (Fratele a ajuns în Rusia ; deocamdată totul e în regulă. Drumeţul *, de asemenea, călătoreşte deocamdată cu bine). Şi chiar dacă legalitatea ar fi pierdută total şi definitiv, tot s-ar putea invoca considerente serioase împotriva unor manifestări deschise (legate, de pildă, de plecările acasă). De aceea, pînă la apariţia primelor numere şi pînă cînd ne vom întîlni cu toţii (cu Aleksei şi cu fratele), eu voi continua, în orice caz, să rămîn în ilegalitate. Dacă acţiunea noastră va avea succes, se poate reveni repede asupra acestei hotărîri, dar vechiul meu „optimism" în privinţa acestei condiţii a fost serios zdruncinat de „proza vieţii" [63].

În ceea ce priveşte revista, probabil că în curînd se va lămuri dacă o vom edita aici sau dacă vom pleca să ne căutăm adăpost în alte ţări. Vă voi scrie îndată ce lucrurile se vor lămuri.

Mie îmi vine peste mînă să scriu în America, deoarece nu cunosc pe nimeni acolo, şi nimeni nu mă cunoaşte, aşa că tot ar trebui să recurg la mijlocirea dv. ; n-ar fi deci mai bine să scrieţi dv. direct şi să trimiteţi înştiinţarea, menţionînd că ea vine din partea grupului rus, faţă de care dv. aveţi următoarea atitudine, că în prezent se culege în aceeaşi tipografie broşura „Zile de mai la Harkov" şi că după aceea se va culege ziarul, că, din considerente de ordin tehnic-conspirativ, în înştiinţare nu se pomeneşte nimic despre revistă (sau culegere), că pentru nr. 1 se pregătesc (sau sînt deja pregătite) cutare articole ale lui G. V., ale dv., ale lui Kautsky (Erinnerungen ** — o lucrare interesantă, pe care V. I. a şi început s-o traducă) etc. Cred că prin scrisoarea dv. se vor realiza mult mai direct şi mai bine toate ţelurile despre care ne scrieţi, şi, dacă dv. aţi trimite înştiinţarea în America, n-ar mai exista acum (aşa cred) primejdia unei nedorite publicităţi, mai ales dacă

* I. O. Martov. — *Nota red.*
** — Memorii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

aţi trimite un singur exemplar pentru a fi citit de secretarul de acolo al asociaţiei la o adunare a acesteia.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Petroff*

P. S. Am primit perna şi revista.

Scrisă la 8 noiembrie 1900
Expediată din Munchen la Zurich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegere din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

31

CĂTRE G. V. PLEHANOV

9. XI.

Dragă Gheorghi Valentinovici,

Am primit azi scrisoarea dv. şi v-am trimis imediat în banderolă, recomandat, 1) articolul lui Puttman „Ce s-a întîmplat ?" ; 2) articolul lui Bîvalîi şi 3) articolul lui D. Kolţov despre congresul de la Paris [64].

Vera Ivanovna consideră acest din urmă articol cu totul necorespunzător, şi eu mă raliez pe deplin la părerea ei ; este neinteresant şi nu se potriveşte de loc pentru revistă (cu atît mai mult cu cît despre Millerand veţi scrie dv. [65]), iar pentru ziar este prea lung. Are 22 000—27 000 de semne, iar pentru ziar este nevoie de o notă de 6 000—9 000 de semne sau ceva mai mult. De aceea ne-am gîndit să-i cerem lui Racovski să scrie un asemenea articol pentru ziar şi să respingem articolul lui Kolţov. Am hotărît să vi-l trimitem dv., cu atît mai mult cu cît aveţi intenţia să-i răspundeţi lui Racovski. Faceţi cum credeţi că e mai bine : ori respingeţi articolul lui Kolţov şi-i comandaţi altul lui Racovski, ori îl însărcinaţi pe Kolţov să refacă şi să scurteze articolul, sub îndrumarea dv. Ni se pare mai probabil că vă veţi opri la prima soluţie, şi în acest caz vă puteţi referi, desigur, faţă de Kolţov la noi ; putem să-i scriem chiar noi, de îndată ce vom fi primit răspunsul dv.

Vă trimit articolul lui Bîvalîi, ca să-l mai şlefuiţi şi să-l modificaţi în sensul în care aţi propus dv. Puteţi face, fără îndoială, modificări — şi vă rog să procedaţi aşa cu toate

www.dacoromanica.ro

articolele —, fie direct pe manuscris cu creionul, fie pe foi separate. În privinţa acestor modificări, dacă doriţi, îi pot scrie eu lui Bîvalîi, care probabil că nu se va încăpăţîna. Dacă se va încăpăţîna totuşi, va trebui să discutăm chestiunea şi să alegem : sau acceptăm articolul aşa cum l-a scris el, sau nu-l acceptăm. Nu pot fi însă de loc de acord cu propunerea dv. de a elimina menţiunea despre broşura lui Baharev, şi nu atît pentru că ar fi cît se poate de neplăcut pentru autor, ci pentru că socotesc că broşura lui Baharev este utilă (cu toate deficienţele ei), întrucît ridică o problemă într-adevăr importantă şi, în linii mari, o rezolvă just. Bîvalîi scrie nu numai despre lucruri vechi, ci şi despre lucruri noi ; dacă în perioada 1870—1880 revoluţionarii serioşi nu aveau nevoie de asemenea broşuri, astăzi avem, fără îndoială, nevoie de ele, şi ne-am gîndit să publicăm neapărat (poate în ziar, dar nu în nr. 1) o notă critică, dar aprobativă. Atragerea în mişcare a maselor tineretului muncitoresc şi intelectual aflat la vîrsta adolescenţei, faptul că acest tineret a uitat aproape complet sau, mai bine zis, nu ştie ce era şi cum era înainte, lipsa unei organizaţii de revoluţionari „versaţi" — toate acestea impun publicarea de broşuri despre normele de comportare a socialiştilor. Polonezii au scos o astfel de broşură *, mult mai substanţială, pare-se, decît a lui Baharev. Vera Ivanovna este şi ea de părere să nu se scoată menţiunea cu privire la Baharev. Nu credeţi că, în anumite condiţii şi dacă veţi considera util, ar fi indicat să se discute în revistă importanţa unor asemenea broşuri ?

Articolul lui Bîvalîi l-am destinat revistei, şi nu ziarului. Vera Ivanovna spune că, ţinînd seama de nivelul cititorilor cărora li se adresează, ziarul nostru se află cu o treaptă mai jos decît presupuneţi, probabil, dv. În general, Vera Ivanovna este foarte nemulţumită de ziar : spune că ar fi de *tipul* lui „Rabocee Delo", doar ceva mai literar, mai îngrijit... I-am trimis lui Pavel Borisovici un articol, cu rugămintea de a vi-l transmite. N-ar fi de loc potrivit ca un articol despre rezoluţia lui Kautsky să fie comprimat şi redus la dimensiunile unui articol de ziar, şi de aceea am dori să publicăm în revistă articolul sau nota dv. despre

* Nu s-a putut afla despre ce broşură este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

această rezoluţie. Sau poate intenţionaţi să vă limitaţi la foarte, foarte puţin ? Chiar şi o notă despre această rezoluţie ar avea, probabil, 10 pagini de tipar, adică circa 20 000 de semne, dacă nu mai mult.

Drept să vă spun, eu mi-am imaginat că veţi fi dispus să scrieţi o notă despre Soloviov. Nu cred ca Puttman să-şi asume această sarcină. Îi voi scrie, dar nu am mari speranţe.

Despre decembrişti ar fi dispusă să scrie Vera Ivanovna [66], dar ce facem cu materialele ? Vom scrie imediat să ni se trimită tot ce se poate. Ne veţi indica, poate, şi dv. ce ar fi mai important să avem pentru această lucrare. Cred că deosebit de importante ar fi revistele istorice, pe care nu ni le putem procura aici.

Gurevici scrie pentru revistă un amplu articol despre situaţia din Franţa, iar pentru ziar un articol despre congresul naţional. Despre congresul internaţional a vrut să scrie Goldendah sau Nahamkis, dar n-au mai scris.

Trimiteţi-ne, vă rog, articolul dv. „Socialismul şi lupta politică" (îl puteţi trimite în banderolă, recomandat, *tot pe adresa lui Lehmann)* ; nu cred că, din cauza unei critici tovărăşeşti, articolul ar putea să nu-i placă lui Aleksei, care, după cîte îmi amintesc, mi-a declarat că recunoaşte justeţea obiecţiilor lui Pavel Borisovici.

Vom renumerota unele foi (dacă n-au fost renumerotate) şi este puţin probabil ca zeţarii să le rătăcească, căci ei lucrează întotdeauna cu foi separate, aşa este cazul şi cu ziarul nostru, şi pînă acum n-au rătăcit nimic. Chestiunea „girantului responsabil" se va rezolva, probabil, mîine-poimîine, în mod favorabil (astăzi am fost informat că sînt două persoane care ar accepta : aştept pe mîine informaţii mai concrete) şi credem că totuşi nu ne vom putea dispensa (la început cel puţin) de ajutorul lui Blumenfeld, pe care Dietz s-a declarat de acord să-l primească ca zeţar şi care *ar pune* lucrurile la punct, i-ar mai învăţa cîte ceva pe nemţi etc. De îndată ce toate se vor lămuri definitiv, îi voi scrie sau îi voi telegrafia. Am dori foarte mult să avem cît mai curînd articolul dv. „Încă o dată" etc., deoarece s-ar putea să fie nevoie să-l dăm imediat la cules.

Împotriva ziarului „Raboceaia Mîsl" — propriu-zis numai împotriva articolului „Realităţile de la noi", apărut

www.dacoromanica.ro

în „Suplimentul special" — am scris încă acum un an articolul „O orientare retrogradă în social-democrația rusă" * ; acum articolul mi-a fost trimis aici și am de gînd să-l refac pentru revistă, cu un adaus îndreptat împotriva revistei „Rabocee Delo".

Nu prea înțeleg despre care „ultimul număr" al ziarului „Raboceaia Mîsl" vorbiți. Ultimul număr al ziarului a fost nr. 8 („începînd cu pagina 5" e o nouă redactare), în care, printre altele, este publicată *renunțarea* la vestitele *paralele* de la sfîrșitul articolului despre Cernîșevski, publicat în „Suplimentul special". La asta vă referiți ?

Cred că nota „Ce enormități au ajuns să spună" [67] ar fi utilă, deși mă îndoiesc că ziarul „Raboceaia Mîsl" ar fi *acum* „belicos" : ei vor să facă totuși anumiți pași „spre noi" (passez moi le mot **) și ar trebui să încercăm să-i considerăm verbesserungsfähig ***. Totuși atacul *trebuie* dat, fără îndoială : dacă nu-i vom ataca, vor rămîne incorigibili. De curînd am avut un schimb de scrisori cu vechea mea tovarășă din Uniune [68] Vetrinskaia și i-am declarat că mă raliez la cuvintele lui Aleksei : „va trebui să luptăm împotriva dv.". Luptați dacă nu vă este rușine, i-a răspuns ea lui Aleksei. I-am scris că nu mi-e rușine de loc ****.

Aș fi vrut să vă scriu și despre curentul economist și despre concepțiile lui Aleksei, dar este foarte tîrziu, și de aceea mă voi limita la cîteva cuvinte. *Curentul* economist a fost întotdeauna o eroare ; dar curentul acesta este foarte tînăr, iar *pasiunea* pentru agitația „economică" a existat *(și mai există pe alocuri)* și fără el și — în situația în care *se afla* mișcarea noastră *în Rusia* la sfîrșitul penultimului deceniu sau la începutul ultimului deceniu — ea trebuia în mod legitim și inevitabil să însoțească *pasul făcut înainte*. Această situație era atît de îngrozitoare, cum nici nu vă puteți închipui, și nu pot fi condamnați niște oameni care, căutînd să iasă din această situație, se poticneau. O oarecare îngustime era firească și

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 235—267. — *Nota red.*

** — iertați-mi expresia. — *Nota trad.*

*** — corigibili. — *Nota trad.*

**** Vezi volumul de față, p. 56. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

necesară în vederea acestei ieşiri — *era,* însă atunci cînd au început s-o ridice la rangul de teorie şi s-o lege de bernsteinism, lucrurile s-au schimbat, desigur, radical. Caracterul firesc al pasiunii pentru agitaţia „economică" şi pentru slujirea mişcării „de masă" l-aţi recunoscut, pe cît îmi aduc aminte, şi dv. în articolul „Noua campanie", scris în 1896, cînd economismul de la Vilno era deja à l'ordre du jour, iar cel de la Petersburg se năştea şi se închega.

O călduroasă strîngere de mînă. Vă rog să nu vă supăraţi că scrisoarea e cam dezlînată.

Votre, *Petroff*

Scrisă la 9 noiembrie 1900
Expediată din Munchen la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 16

Se tipăreşte după manuscris

32

CĂTRE P. B. AKSELROD

16. XI.

Dragă P. B.,

Am primit observaţiile dv. pe marginea articolului „Sarcinile vitale" * şi vă mulţumesc mult pentru ele. Ce părere aveţi despre faptul că articolul nu este scris într-un limbaj popular? Nu va fi oare disonant?

Vă trimit prefaţa la broşura „Zile de mai la Harkov" ** (în manuscrisul care se află la dv. s-au făcut unele îndreptări, fără importanţă însă). Vă rog să vă spuneţi părerea asupra acestei prefeţe şi să faceţi observaţii, fără nici o jenă, cu tocul sau cu creionul chiar pe marginea ei.

Vă mai trimit un document primit din Rusia cu privire la fuziunea Organizaţiei muncitoreşti din Petersburg cu „Uniunea de luptă" [69]. Se zice că cei din Petersburg fac mare caz de asta, că la Kiev programul ar fi fost deja adoptat.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964 ed. a doua, p. 363—368. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 356—362. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să scriem ceva despre el. N-aţi fi dispus s-o faceţi ? (După ce veţi citi acest „document" — acest „rod", cum spune fratele —, trimiteţi-l, vă rog, dacă nu mai aveţi nevoie de el, lui G. V.)

În sfîrşit, am găsit un girant : Ettinger a acceptat să semneze în orice caz primele două numere, renunţînd la orice pretenţii cu privire la „ton" etc. şi rezervîndu-şi dreptul ca, după ce vor fi apărut aceste două numere, să declare în presă că nu este de acord cu conţinutul etc. Să sperăm că va îndeplini această condiţie (ea insistă ca deocamdată, pînă la apariţia revistei, să nu afle nimeni de asta), iar între timp fie că vom găsi o altă persoană, fie că ne vom aranja altfel. Cu Ettinger am tratat, prin intermediul lui Buchholz, care *a ieşit din Uniune* cu scopul de a face unii paşi spre împăciuire. Despre aceşti paşi vă voi scrie mai amănunţit altă dată, cu atît mai mult cu cît nu prezintă prea mare interes.

Sperăm să dăm zilele acestea revista la cules.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Petroff*

Scrisă la 16 noiembrie 1900
Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

33

CĂTRE P. B. AKSELROD

19. XI. 1900

Dragă P. B.,

Am primit acum scrisoarea dv. din 17. XI. şi am citit cu mare interes observaţiile dv. Desigur că vom depune toate străduinţile să vă trimitem cît mai multe articole, deoarece acest lucru este util pentru publicaţii din toate punctele de vedere, ca să nu mai vorbim de interesul dv. firesc pentru ele. Păcat numai că secretara noastră este überarbeitet * ; e însă o stare de lucruri ce se va schimba curînd, deoarece în problema Kinderpflege ** se întreprind reforme serioase [70].

* — surmenata. — *Nota trad.*
** — grijii pentru copii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Danevici ne-a trimis pentru ziar un articol de vreo 12 000 de semne despre congresul național al francezilor, dar nu pot să-mi dau seama dacă acest articol este indicat întru totul sau nu. Se prea poate ca, primind cronica dv., să renunțăm la el : o așteptăm cu nerăbdare. Pentru revistă Danevici scrie un articol mare despre situația din Franța [71].

Scrisoarea alăturată este pentru Rolau : colegul meu îi scrie despre „ceaiul" nostru, deoarece noi presupunem că Skubik, corespondentul meu, nu se află în oraș [72]. Fiți bun, vă rog, să transmiteți scrisoarea lui Rolau, rugîndu-l să ne răspundă imediat (iertați-mă că vă deranjez cu această rugăminte ; sper că veți putea ruga pe Gurevici, de pildă, s-o facă). Dacă însă Rolau nu este în oraș, vă rog, fiți atît de bun și citiți scrisoarea adresată lui și discutați conținutul ei măcar cu soția lui Skubik : căci trebuie să obținem un răspuns precis cît mai curînd, și dacă nici Rolau, nici Skubik nu se află acolo, n-am putea ajunge la un rezultat decît dacă dv. ați discuta personal cu cineva din grupul lor.

În ceea ce privește articolul lui L. Akselrod *, sînt în totul de acord cu dv. că trebuie trimis mai întîi lui G. V.

O călduroasă strîngere de mînă. Vă rog să mă iertați că vă scriu în așa grabă.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Zurich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

34

CĂTRE P. B. AKSELROD

26. XI. 1900

Dragă P. B.,

Am primit acum o scrisoare de la prietenul nostru comun, care scrie că totul a fost pus la punct. În sfîrșit, treaba a fost pusă pe roate cum trebuie ! Vă roagă mult să trimiteți cît mai curînd (mi-l trimiteți mie) un pașaport pe

* „De ce nu vrem să mergem înapoi". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

numele de Nusperli * (ori Husperli ? Nu e clar, dar dv. ştiţi, desigur) [73].

Mîine, 27. XI., începe culesul şi putem spera deci că aproximativ în două săptămîni (sau două săptămîni şi ceva) totul va fi gata. De aceea ar fi foarte important ca într-o săptămînă să avem tot materialul, inclusiv cronica dv. externă. Sper că acest termen nu vă va pune în situaţia să întrerupeţi vreo altă lucrare, întrucît, probabil, nu v-a mai rămas mult de scris. V. I. îi scrie azi lui G. V. să zorească pe cel care scrie despre congresul de la Paris **. Referirile la articolul lui le puteţi face, evident (dacă le veţi face), şi înainte de a-l primi. O călduroasă strîngere de mînă şi multe urări de sănătate.

Al dv., *Petrov*

P. S. Voi trimite chiar astăzi la Dietz manuscrisul (lui G. V.) ***. Poate că o să înceapă şi acolo să meargă bine treaba. Ar fi timpul!

Expediată din Munchen la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

35

CĂTRE P. B. AKSELROD

7. XII. 1900

Dragă P. B., iertaţi-mă că nu v-am răspuns în scrisoarea către Bainova ; nu m-am simţit bine. Acum însă, sfătuindu-mă cu V. I., văd că situaţia este foarte serioasă : este absolut nevoie de o cronică externă, prima pagină din ziar se şi tipăreşte, iar a doua e gata, cu excepţia cronicii. Pentru cronică se prevede un spaţiu de circa 26 000 de semne ****. În cel mai rău caz vom scoate alt material.

* El scrie : „Il voi înapoia de îndată ce mă voi înregistra aici".

** C. Racovski, autorul articolului „Congresul socialist internaţional de la Paris". — *Nota red.*

*** Unul din articolele lui G. V. Plehanov, publicat ulterior în revista „Zarea" nr. 1. — *Nota red.*

**** Împreună cu articolul lui Racovski, căruia i s-a acordat un spaţiu de aproximativ 10 000 de semne.

www.dacoromanica.ro

De aceea, vă rog, trimiteţi *imediat* ce aveţi şi ce puteţi. Aştept cu nerăbdare răspunsul.

Adresa :

Herrn Georg Rittmeyer.
Kaiserstrasse 53. o.
München (înăuntru : für Meyer).

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Petroff*

Iertaţi-mă că insist atîta. Dar ce să fac ? Sper că veţi rezolva şi cu acest articol la fel ca şi cu articolul despre Liebknecht.

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

36

CĂTRE P. B. AKSELROD

11. XII.

Dragă P. B.,

Vă mulţumesc mult că v-aţi grăbit să-mi trimiteţi observaţiile dv. în legătură cu nota despre sciziune [74]. Am introdus modificările dorite de dv., însă n-am putut să scot cu totul cele spuse despre meritele revistei „Rabocee Delo", ca să nu fim nedrepţi cu adversarul, care nu are numai păcate faţă de social-democraţie.

Poletaev mi-a dat o veste care m-a bucurat mult, anume că aţi mai terminat cu iaurtul * şi aţi putea veni pentru cîtva timp la noi. Ce bine ar fi ! Cred că vă vom putea aranja aici fără nici o dificultate, se găsesc camere cu săptămîna. Doar aveţi paşaport elveţian. Aştept totuşi (spun totuşi, pentru că aştept de mult, dar în zadar) ca în curînd

* P. B. Akselrod ţinea o iaurgerie, din veniturile căreia trăia. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

să sosească amîndoi amicii. Aleksei ne scrie că „arde de dorinţa“ de a veni, dar va mai fi reţinut cîtva timp de diferite împrejurări. Celălalt amic nu ne-a scris cam de mult, dar nu cred că putem deduce de aici că i s-ar fi întîmplat ceva rău. Pînă la sosirea lor, va apărea, probabil, şi „Iskra“ (într-o săptămînă-două), şi „Zarea“ (Dietz a angajat încă un zeţar şi-i dă zor, ne grăbeşte şi pe noi. Apropo. Ne trimiteţi ceva pentru numărul acesta al revistei * ?) ; se vor mai lămuri lucrurile şi în privinţa transportului (complicată problemă !), şi în privinţa materialelor, şi după aceea ar fi cît se poate de nimerit să se organizeze o consfătuire generală. Doresc foarte mult acest lucru.

Ce se aude cu articolul lui Adler junior [75] ? Îl scrie ? Cînd va fi gata ? Scrieţi-i, vă rog, să se grăbească, iar dacă vă vine prea greu să ţineţi corespondenţă sau dacă ar fi să se piardă prea mult timp din cauza Umweg **-ului München—Zürich—Viena, daţi lui Adler adresa lui Lehmann (Herrn Dr. Med. Carl Lehmann, Gabelsbergerstrasse *20a*. München. Pe plicul interior : für Meyer), iar nouă să ne daţi adresa lui, şi noi îi vom cere să răspundă.

Vrem să scoatem „Zarea“ în 1 000 de exemplare pentru Rusia şi 500 pentru străinătate.

Aştept cu nerăbdare cronica, iar apoi întîlnirea noastră.

Al dv., *Petroff*

Pentru Gurevici :

Vă rog să vă ocupaţi de următorul lucru : avem nevoie de o adresă bună la Zürich, prin care Efimov (zeţar la Dietz) să poată coresponda cu Geneva, adică de o adresă intermediară, de transmitere. Dacă puteţi, trimiteţi-mi-o, vă rog, cît mai repede şi în orice caz răspundeţi-mi imediat, chiar şi în cîteva cuvinte.

---

* N-aţi putea face un articol din ceea ce aţi scris despre Liebknecht şi a intrat în ziar ?

** — drum ocolit. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

O călduroasă strîngere de mînă. Transmiteţi, vă rog, salutări Verei Pavlovna.

Al dv., *Petroff*

Scrisă la 11 decembrie 1900
Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

37

CĂTRE P. B. AKSELROD

14. XII. 1900, ora 12 noaptea

Dragă P. B.,

Iertaţi-mă că v-am deranjat degeaba cu telegrama mea. Văzînd dimineaţa că articolul n-a sosit, m-am gîndit că (după telegrama dv. de ieri) s-a întîmplat ceva şi m-am decis să vă cer lămuriri printr-o telegramă, asta mai ales sub impresia unei scrisori desperate primite de la tipografie. Iar peste cîteva ore a sosit articolul dv.! Mă grăbesc, aşa cum m-aţi rugat, să vă anunţ imediat sosirea lui, rugîndu-vă încă o dată să mă scuzaţi pentru telegramă.

Sînt nespus de bucuros că ne vom vedea în curînd ; „fratele" * va sosi şi el, probabil, în cîteva zile, iar peste vreo 2—3 săptămîni s-ar putea să sosească şi Aleksei.

Nici pînă acum n-am primit de la Paris articolul despre congresul internaţional, am trimis astăzi o telegramă.

S-ar putea să trebuiască să plec pentru cîtva timp înainte de apariţia ziarului pentru a face mici schimbări în aranjamentul materialului (ne-am înşelat rău de tot în calcule, socotind mii de semne în plus, şi acum trebuie să reducem mult din material !), dar asta nu-mi va lua decît 3—4 zile.

Scrieţi-mi dacă să vă închiriez sau, deocamdată, mai bine să mă interesez numai de o cameră. Îl voi întreba pe V. I. ce fel de cameră vreţi şi voi începe să caut.

* A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Iertați-mă că vă scriu atît de scurt, sînt foarte obosit și grăbit.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Petroff*

Expediată din Munchen la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

38

CĂTRE P. B. AKSELROD

24. XII. 1900

Dragă P. B.,

Am fost plecat cu treburi [76] și abia ieri, cînd m-am întors, am primit scrisoarea dv. Ziarul trebuie să fie gata astăzi: de îndată ce-l vom primi, vi-l voi trimite, dacă nu veți fi aici pînă atunci.

Fratele soseşte deseară.

Aleksei nu va scăpa de piedicile care-i stau în cale și nu va pleca de acolo înainte de 20. XII. st. v.

Mi-a fost *cu totul* imposibil să vă trimit șpalturile, nici eu nu le-am putut căpăta și am fost nevoit să plec acolo ca să mai bag niște materiale pentru pagina a 8-a. Oricît mi-a fost de neplăcut, a trebuit să împart în două articolul dv. și să las a doua jumătate pentru numărul următor *: altfel nu intra tot ce trebuia, pentru că (din considerente de ordin tehnic) s-a cules cu borghis, și nu cu petite.

Așadar, de la Vasiliev — ? de la Adler, nimic ? Nu-mi scrieți despre Adler.

Revista merge: G. V. a trimis un articol despre Struve **, în total ne-au fost trimise 6 articole.

O călduroasă strîngere de mînă. Vă doresc din toată inima să scăpați cît mai repede de gripă, care bîntuie anul acesta pretutindeni.

Al dv., *Petroff*

* „Bilanț al social-democrației internaționale". — *Nota red.*

** „Critica criticilor noștri. Partea I. D l P. Struve în rolul de critic al teoriei marxiste a dezvoltării sociale. Articolul I". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P. S. Citesc acum în scrisoarea lui Gurevici că aţi primit articolul despre Austria. Foarte bine. Aveţi un traducător foarte bun ? Dacă nu, trimiteţi-ne nouă articolul, se va traduce aici.

Pentru Gurevici

Vă mulţumesc pentru ştiri. Ar fi de dorit, firește, să avem ştiri amănunţite despre tovarăşul de la Riga : ce muncă ar dori şi ar putea să facă ? De ce timp şi de ce mijloace dispune etc.

Transmiteţi-i, vă rog, lui Skubik că i-am primit scrisoarea, dar nu i-am răspuns pentru că am fost plecat, iar acum pot să-i spun doar atît : că *omul nostru se află deja „acolo"* şi are o adresă, aşa încît chestiunea despre care am corespondat cu Skubik este lichidată.

O caldă strîngere de mînă, *Petrov*

Expediată din Munchen la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1901

39

CĂTRE V. P. NOGHIN

3 ianuarie 1901

Dragă tovarăşe,

Am primit „Revoluţia şi contrarevoluţia“ [77] şi vă mulţumesc mult că mi-aţi trimis această broşură. În ceea ce priveşte trecerea peste graniţă, în momentul de faţă nu ne putem lua nici un fel de obligaţii precise. Transportul se organizează în prezent şi se pare că va fi pus la punct, dar nu se ştie încă cum va funcţiona. După toate probabilităţile, peste 2—3 săptămîni cel mult vom fi în măsură să vă dăm un răspuns absolut precis şi, dacă vom putea, ne vom angaja cu plăcere să transportăm broşura. Despre Max Menkus nu ştim nimic şi nu-l folosim. Am primit scrisorile şi corespondenţele dv. Am şi folosit unele din ele pentru ziar. Nr. 1 urmează să fie gata zilele acestea, şi atunci vi-l vom trimite. Îl aşteptăm aici pe curînd pe prietenul nostru din Poltava. Cu bine. Ah, încă ceva. Aflînd că avem gata o traducere a cărţii lui Kautsky „Bernstein şi programul social-democrat“, un membru al grupului „Rabocee Znamea“ a făcut unui membru al grupului nostru din Rusia oferta de a o publica [78].Noi am vrea însă s-o publicăm sub firma noastră. De aceea am dori să ştim dacă persoanele care au făcut oferta n-ar fi dispuse să ne dea nouă bani pentru editarea ei, cel puţin o anumită sumă. Scrieţi-mi,

www.dacoromanica.ro

vă rog, dacă aveţi posibilitatea şi dacă aţi vrea să luaţi legătura cu ei în această chestiune.

Al dv., *Petrov* *

Articolul lui Hyndman intenţionăm să-l publicăm în curînd, cu menţiunea că „ne-a fost trimis în manuscris, *prin intermediul unui membru al grupului „Rabocee Znamea" din Petersburg*" [79]. Vă rugăm să ne comunicaţi *imediat* dacă aveţi ceva de spus în legătură cu cuvintele subliniate.

O strîngere de mînă, *Petrov*

Expediată din Munchen la Londra.

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după textul dactilografiat, cu îndreptările şi adaosul lui V. I. Lenin

40

CĂTRE V. P. NOGHIN

24. I. 1901

Dragă tovarăşe,

Primind scrisoarea dv. cu privire la paşapoarte, am scris prietenului meu (de aici), care ar putea, cred, să dea o mînă de ajutor în această chestiune ; acum aştept răspunsul său. Cred că un paşaport străin (de intrare în Rusia) s-ar putea procura (unul bulgar sau unul german) ; în ce priveşte însă un paşaport rus sau fie chiar numai un formular, adică un paşaport necompletat, nu prea sînt speranţe. S-ar putea să se facă şi asta, dar eu v-aş sfătui să întreprindeţi imediat cele necesare pentru a obţine un paşaport străin, altfel riscaţi să rămîneţi fără paşaport. Un paşaport rus, dacă se poate procura, se poate mai degrabă în Rusia.

Dacă e să nu pomenim în notă de grupul „Rabocee znamea", daţi-ne o idee ce altă menţiune să facem ? De pildă,

* Adaos făcut de mîna unui necunoscut : „Adresa : Herrn Philipp Rögner. Cigarrenhandlung. Neue Gasse, Nürnberg". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de la (sau prin intermediul) un membru al grupului „Rabocee znamea" care a activat la Petersburg în 1897, sau ceva de genul acesta. După mine, ar fi mai bine să menţionăm, într-un anume mod, prin intermediul cui a fost primit articolul ; dacă sînteţi însă de altă părere, îl vom publica, fireşte, fără a declara de la cine l-am primit.

Mi s-a comunicat numele tovarăşului din Petersburg care (undeva într-un orăşel îndepărtat de provincie) a făcut oferta de a publica traducerea cărţii lui Kautsky. Mă tem să vă comunic prin poştă numele lui, aşa că vi-l transmit iată cum. Scrieţi prenumele, numele tatălui (pe ruseşte) şi numele de familie al lui Aleksei şi notaţi-vă în ordine toate cele 23 de litere prin cifre. Numele de familie al acestui tovarăş din Petersburg e format din următoarele litere : 6, 22, 11, 22 (în locul acesteia luaţi litera următoare din alfabet), 5, 10 şi 13 [60].

În ceea ce priveşte desfacerea broşurii „Revoluţie şi contrarevoluţie", vom cere relaţii organizaţiilor din străinătate cu care întreţinem legături.

La noi problema cea mai acută este acum transportul, care, organizat recent, ne înghite o mulţime de bani. De aceea, nu vă pot da un răspuns precis în privinţa ajutorului bănesc pentru confecţionarea de paşapoarte, atîta timp cît nu se va stabili de cîţi bani e nevoie şi care sînt şansele de a dispune de toate cele necesare (în afară de bani) în acest scop. Aleksei a dat bani încă în primăvară (sic !) unei organizaţii influente pentru cumpărarea unor paşapoarte în alb (promise de ei), dar n-a primit nimic pînă acum.

N-aţi fi dispus să vă asumaţi în viitorul apropiat sarcina de a lucra permanent în domeniul transportului, adică să locuiţi în apropierea graniţei, să călătoriţi, să intraţi în legătură cu contrabandiştii etc. ? Cunoaşteţi limba germană sau altă limbă în afară de limba rusă ? *

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Petrov*

* Nu cunoaşteţi un tovaraş care ar putea îndeplini acest rol şi care să ştie idiş ? Încă ceva : nu ştiţi un tovaraş zetar în care se poate avea toata încrederea ?

www.dacoromanica.ro

Vă trimit ziarul * ; vă rog să nu-l arătaţi *nimănui* în afară de prietenul dv. şi să-mi comunicaţi ce impresie v-a făcut. Nr. 2 e sub tipar.

Scrieţi-mi pe adresa :

Herrn Georg Rittmeyer
Kaiserstrasse 53 I.
München.

(Fără nici o altă menţiune dacă scrisoarea e pe ruseşte)

Expediată din München la Londra.

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

41

CĂTRE G. V. PLEHANOV

30. I. 1901

Dragă G. V., am primit scrisoarea dv. chiar acum. Tocmai mă întorc de la o discuţie „definitivă" cu Iuda [81]. Lucrurile s-au aranjat, dar sînt foarte nemulţumit de felul în care s-au aranjat. Mă grăbesc să vă scriu ca să nu mi se şteargă impresiile.

În privinţa „opoziţiei democratice", Iuda nu a făcut nici o obiecţie : el nu este un romantic şi nu-l sperii cu vorbele. Dar în ceea ce priveşte „punctul 7" (folosirea materialului care vine la „Sovremennoe Obozrenie" în „Iskra"), el i-a jucat pe degete cu multă abilitate pe ai noştri, care, cu toţii, P. B. y compris, au trecut de partea lui, împotriva mea. El, Iuda, vedeţi dv., se aştepta ca „Iskra" să fie mai populară, mai „muncitorească" şi consideră că dacă noi folosim liber materialul care vine la „Sovremennoe Obozrenie", se poate ajunge la concurenţă... El cere „Iskrei" să nu folosească acest material decît *de comun acord* cu reprezentantul lui „Sovremennoe Obozrenie", acordul cade numai în cazul cînd nu ar exista posibilitatea de a lua legătură cu acest reprezentant, ceea ce se poate întîmpla foarte rar, căci Iuda declară deschis că intenţionează fie să găsească un repre-

* Nr. 1 al „Iskrei". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

zentant im Auslande * („la o distanţă nu mai mare de 12 ore de München"), fie să întreţină o corespondenţă foarte regulată. El ar voi să scoată *cinci* coli *lunar*, adică circa 200 000 de semne, tocmai cît intră în două coli ale „Iskrei". Şi este neîndoielnic că el *va reuşi* să procure atîta material, căci el are existenţa asigurată, scrie mult şi are relaţii solide. Un lucru e limpede : concurenţa e îndreptată nu atît împotriva revistei „Zarea", cît împotriva „Iskrei" : aceeaşi preponderenţă a materialului politic, acelaşi caracter de ziar — *cronica* evenimentelor curente, articole scurte (cu mult tact, Iuda acordă o deosebită importanţă apariţiei frecvente a unor broşurele care să conţină articole mici). Vom fi supraîncărcaţi cu materiale de tot felul, vom alerga tot timpul să aducem la îndeplinire însărcinările date de Iuda, care, ca stăpîn la „Sovremennoe Obozrenie" (e evident că stăpîn, şi încă pe deplin stăpîn, acolo va fi el, fiindcă dispune de bani şi de 99% din materiale, iar noi nu vom fi în stare decît să dăm din cînd în cînd cîte ceva acolo), va face o excelentă carieră liberală şi va încerca să desfiinţeze nu numai greoaia „Zarea", dar şi „Iskra". Noi vom alerga, ne vom agita, vom face corectură, vom transporta, iar luminăţia sa, d-l Iuda, va fi rédacteur en chef al celei mai influente (în cadrul unei largi so genannten ** „opinii publice") reviste. Iar acestor rechtgläubigen *** li se poate da o consolare „romantică" : să-i dea numele de „Supliment la revista social-democrată «Zarea»", să se mîngîie cu vorbe, pînă una alta eu voi lua totul în mîna mea. Se pune întrebarea : cum se poate ca faimoasa „hegemonie" a social-democraţiei să nu fie de data asta decît un simplu cant **** ? Prin ce se va exprima ea în afară de cuvintele : „Supliment la revista social-democrată" ? Că el ne va trimite maldăre de materiale e un fapt neîndoielnic, căci noi nici pentru „Zarea" şi „Iskra" nu reuşim să scriem.

Una din două : ori „Sovremennoe Obozrenie" este un *supliment* la *revista* „Zarea" — (aşa cum s-a convenit) —

* — în străinătate. — *Nota trad.*
** — aşa-zisă. — *Nota trad.*
*** — drept-credincioşi. — *Nota trad.*
**** — fărnicie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şi atunci ea nu trebuie să apară mai des decît „Zarea" şi să existe libertate *deplină* de a folosi materialul pentru „Iskra", ori vindem dreptul nostru de prim-născut pentru un blid de linte şi ne lăsăm genasführt * de Iuda, care ne amăgeşte cu vorbe.

Dacă ne este dat şi avem posibilitatea să obţinem o hegemonie reală, o vom obţine numai printr-un ziar politic (întărit cu un organ ştiinţific), şi atunci cînd ni se declară, cu o revoltătoare impertinenţă, că rubrica politică a ziarului nostru nu trebuie să concureze cu o întreprindere politică a d-lor liberali, rolul nostru jalnic devine limpede ca lumina zilei.

O copie după scrisoarea de faţă o anexez la „Procesul-verbal" al şedinţei de azi, ca protest al meu şi ca „opinie separată", şi vă invit şi pe dv. să ridicaţi steagul revoltei. Mai bine o ruptură decît această supunere de fapt în faţa programului Credo sub masca unor fraze sforăitoare împotriva credo-ismului.

Dacă majoritatea se va pronunţa pentru, eu mă voi supune, firește, dar numai după ce, în prealabil, m-am spălat pe mîini.

Expediată din München la Geneva
Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după copia dactilografiată, cu adausurile făcute de mîna lui Lenin

42

CĂTRE GRUPUL „BORBA" [82]

3. II. 1901

Dragi tovarăşi,

Scrisoarea prin care ne aduceţi la cunoştinţă refuzul dv. de a colabora ne-a produs o mare mîhnire. Scrisoarea noastră către Nevzorov (scrisoare la care au fost anexate special pentru dv. „înştiinţarea", „Iskra" nr. 1 şi o corectură a articolului lui Reazanov) şi scrisoarea prin care ne anunţaţi refuzul dv., fiind expediate în acelaşi timp, s-au încrucişat.

* — duşi de nas. — *Nota trad*

www.dacoromanica.ro

Chiar de aici vă puteţi da seama cît de departe de noi a fost gîndul de a vă îndepărta de la muncă. Vă rugăm să ne iertaţi de întîrziere, aici sîntem cu adevărat vinovaţi, dar nu uitaţi că şi noi suferim de pe urma „instabilităţii relaţiilor" tot atît de mult ca şi dv. Am respectat cu stricteţe hotărîrea grupului nostru de a nu difuza ziarul în străinătate înainte de a-l fi difuzat în Rusia, făcînd excepţie numai pentru persoanele cele mai apropiate, printre care vă număraţi şi dv. Pînă în ultima clipă n-am avut nici o certitudine că ziarul va fi difuzat în Rusia (nici astăzi nu putem *garanta* asta), iar bătaia de cap pe care ne-au dat-o unele tratative noi (cu liberalii democraţi, ceea ce deocamdată e *un mare secret)* ne-a ocupat tot timpul şi de aceea am întîrziat cu îndeplinirea hotărîrii luate acum două săptămîni de a vă trimite primul număr al „Iskrei".

Înştiinţarea noastră nu a fost încă difuzată în Rusia, ci a fost doar *arătată* acolo cîtorva persoane.

Cele întîmplate, repet, nu se datoresc nicidecum unei lipse de atenţie, ci situaţiei confuze şi agitate din care nu am ieşit încă. Am fi foarte bucuroşi dacă neînţelegerile generate de această situaţie ar fi lichidate şi aţi continua să aveţi aceeaşi atitudine de mai înainte faţă de cauza noastră comună.

Cu salutări tovărăşeşti, *Petrov*

Expediată de la Munchen la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

43

CĂTRE D. B. REAZANOV

5. II. 1901

Dragă tovarăşe,

Am făcut corectura la articolul dv., iar între timp, probabil, a şi fost tipărit, aşa încît modificări nu se mai pot face. Tăietura a fost făcută de noi. Fireşte, nu ne-am fi

www.dacoromanica.ro

considerat în drept să facem modificări care să afecteze ideile esenţiale ale autorului fără a-i cere în prealabil consimţămîntul. Tăietura respectivă a fost dictată exclusiv de considerente tehnice-redacţionale, şi nici o redacţie nu poate renunţa la dreptul de a opera scurtări de genul acesta. Am fost perfect convinşi că şi dv. aţi fi recunoscut că tăieturile făcute nu afectează cîtuşi de puţin nici raţionamentul autorului, nici ponderea argumentelor sale. Am dori mult să nu interpretaţi greşit cele întîmplate şi să continuaţi colaborarea dv., atît de preţioasă pentru noi.

Acordul cu liberalii, la care făceam aluzie în scrisoarea trecută *, a fost încheiat. Întreprindem şi editarea unui supliment de politică generală la revista „Zarea", în care vom publica şi o parte din materialele noastre curente. Sperăm că grupul dv.[83] ne va da concursul şi la acest supliment. Vom trimite în curînd înştiinţarea cu privire la apariţia lui.

Aţi mai auzit ceva despre istoriile de la Kiev[84] ? Se zice că ar fi fost ucise 18 persoane. Comunicaţi-mi, vă rog, ce ştiţi.

O caldă strîngere de mînă, *Petrov*

Expediată de la München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

44

CĂTRE V. P. NOGHIN

5. II. 1901

Vă mulţumim pentru scrisoare şi pentru analiza amănunţită a „Iskrei". Aprecierile cuprinzătoare şi motivate, precum şi arătarea unor deficienţe (inevitabile într-o întreprindere atît de grea) sînt atît de rare, încît le preţuieşti îndoit, iar atenţia pe care o acordaţi „Iskrei" îmi întăreşte speranţa că vom lucra împreună pentru ea.

* Vezi volumul de faţă, p. 84. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sînt întru totul de acord că cronica internă e sărăcăcioasă. Pentru numărul doi ea e mai amplă, şi totuşi continuă să fie nesatisfăcătoare : e una dintre cele mai dificile rubrici, şi abia cu începutul vom ajunge să devină satisfăcătoare.

În ceea ce priveşte corespondenţele, aprecierea dv. nu mi se pare pe deplin justificată. Coincidenţa cu nr. 10 al revistei „Raboceaia Mîsl" [de altfel, nu l-am văzut, vă rog să mi-l trimiteţi] nu mă sperie.

Ea dovedeşte că avem şi noi legături cu Uniunea de la Petersburg *, ceea ce este foarte bine.

După părerea mea, dv. daţi îndemnului de „a se feri" o interpretare greşită şi forţată în nota despre criză [85]. Din context rezultă clar că oamenii sînt avertizaţi *exclusiv* în legătură cu *grevele*, şi cum mai departe se spune că greva nu este singurul mijloc de luptă, că tocmai această perioadă grea trebuie folosită pentru alte mijloace de luptă, pentru propagandă („lămurire") şi agitaţie („pregătire la o luptă mai hotărîtă — N. B."), protestez categoric împotriva calificării îndemnului „de a se feri" drept rabocemîslism. Sfatul de „a se feri" de greve şi a se pregăti pentru o luptă mai hotărîtă este diametral opus celor propagate de „Raboceaia Mîsl". Este just ceea ce aţi spus despre demonstraţii, dar, în primul rînd, aceasta se potriveşte foarte bine cu noţiunea mai largă „de luptă mai hotărîtă", în al doilea rînd, nu era potrivit să dăm acestui îndemn o formă mai concretă, mai precisă, pentru că nu avem un motiv direct şi toată situaţia nu putea fi apreciată în amănunt. Cu ocazia unei greve şi a notei apărute în „Iujnîi Rabocii" [86], în nr. 2 se încearcă să se vorbească mai la obiect.

Nu sînt de acord că revendicarea asigurărilor de stat în caz de şomaj trebuie să fie o revendicare stimulativă. Mă îndoiesc că este justă din punct de vedere principial : într-un stat împărţit în clase, este îndoielnic că asigurările pentru caz de şomaj pot fi altceva decît o prostire a oamenilor. La noi, în Rusia, ar fi cît se poate de neindicată din punct de vedere tactic, pentru că statului nostru *îi plac* experienţele de „etatizare", îi place să facă reclamă „binelui general" la care se ajunge în urma acestor experienţe, iar

* Este vorba de grupul „Rabocee znamea". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noi trebuie să fim categoric împotriva lărgirii funcţiilor statului *actual*, dar pentru mai multe posibilităţi de manifestare a iniţiativei sociale. Pentru ajutorarea şomerilor, pentru ca ei să primească subvenţii, asta da, dar pentru „asigurări de stat“ ?

Observaţia dv. că articolul despre Zubatov se încheie prea brusc este justă [87].

Că n-am scris nimic despre împlinirea a 75 de ani de la răscoala decembriştilor e, într-adevăr, o lacună [88].

Dacă vreţi, vă pot face rost de un paşaport bulgăresc. *Scrieţi-mi dacă aveţi nevoie* şi, în caz afirmativ, trimiteţi semnalmentele.

Cu transportul stăm mai bine şi poate nu va trebui să mai apelăm la alte persoane.

Vă rog să ne trimiteţi *„Raboceaia Mîsl“*, precum şi *„Bîloe“* [89] *şi alte publicaţii din Londra*. V-aş mai ruga să trimiteţi catalogul publicaţiilor lui „Fabian Society“ * şi al altor firme socialiste. Ce ziar englez m-aţi sfătui să citesc ? N-aţi putea trimite cîteva numere ca să-mi fac o idee ? Am fost abonat la „Justice“ [90], dar am rămas nemulţumit.

În prezent n-am 4 exemplare din „Iskra“. Le voi avea în curînd. De altfel, la ce vă trebuie ? Nu uitaţi că *în nici un caz* nu trebuie difuzate în străinătate. Exemplarul pe care l-am trimis este *exclusiv* pentru dv. şi pentru prietenul dv. **, în general însă apariţia ziarului trebuie ţinută strict secret.

O caldă strîngere de mînă, *Petrov*

Vă mai trimit o broşurică de-ale noastre ***. Deocamdată tot *numai* pentru dv. şi *secret*.

Vă rog să ne comunicaţi toate impresiile dv.

Cînd proiectaţi să plecaţi în Rusia ? Ar trebui să ne întîlnim atunci. N-aţi putea trece, în drum, pe aici pentru

---

* — „Societatea fabienilor“. — *Nota trad.*

** Probabil, S. V. Andropov. — *Nota red.*

*** Probabil, broşura „Zile de mai la Harkov“, cu o prefaţă scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 355—362). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vreo săptămînă [91] ? Cum stați cu veniturile și în general cu finanțele ?

Încă o dată vă strîng mîna.

Al dv., *Petroff*

Expediată de la München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 3

Se tipărește după manuscris

45

CĂTRE GRUPUL „BORBA"

21. II. 1901

Dragi tovarăși,

Ne surprinde că insistați atît asupra „precizării relațiilor" și, spre marea noastră părere de rău, nu vă putem satisface această dorință. Activitatea noastră de-abia începe, mașina de-abia s-a pus, încet, în mișcare și depinde de colaborarea noastră energică ca ea să meargă cum trebuie, iar dv., în loc să vă puneți imediat pe treabă, nu găsiți altceva mai bun de făcut decît să vă ocupați de „precizarea relațiilor" cu o totală exactitate ! Noi credem că o colaborare strînsă și permanentă (care și-a și găsit expresia în faptul că ne-ați trimis două articole și pe care contăm și de aici înainte) este o relație destul de precisă și că de aici rezultă clar și dreptul colaboratorilor de a vorbi în numele publicației, de a atrage noi colaboratori, de a stabili legături, de a procura fonduri, de a furniza articole etc. Că această colaborare va duce în mod firesc și la o apropiere între colaboratori și redacție, că stabilirea unor acorduri definitive (în legătură cu o acțiune oarecare sau cu conducerea unei rubrici sau cu o funcție) va reclama legături directe între redacție și colaboratori — asta, de asemenea, rezultă de la sine din natura relațiilor între colaboratorii apropiați și redacție.

Sperăm că relațiile dintre noi se vor transforma, cu timpul, dintr-o simplă colaborare într-o cooperare, în ca-

www.dacoromanica.ro

drul căreia să fie repartizate anumite rubrici şi să fie organizate periodic consfătuiri redacţionale.

Apoi, noi nu contestăm nicidecum faptul că organizarea celor din străinătate va reclama (peste trei sau şase luni) crearea de noi forme, organe şi funcţii, şi în această privinţă am contat şi pe dv., dar nu ne putem apuca de toate acestea acum, imediat, cînd „Zarea" şi „Iskra" nu sînt de loc consolidate.

Sperăm că veţi înţelege situaţia noastră şi veţi fi de acord că „precizarea relaţiilor" pe viitor nu este cu putinţă în momentul de faţă.

O strîngere de mînă *.

Expediată din München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

46

CĂTRE V. P. NOGHIN

21. II. 1901

Mulţumesc pentru ziarele trimise. Zilele acestea vă voi trimite nr. 2 al „Iskrei", pe care tot nu trebuie să-l arătaţi *nimănui*.

N-aţi putea să vă interesaţi ce s-a întîmplat la „Nakanune"? Încă în ziua de 31 *octombrie* s-au trimis acolo (din partea d-lui K. Lehmann) bani şi 3 timbre pentru expedierea ziarelor. De atunci, nici un semn de viaţă!

Vă rog să trimiteţi copia protestului împotriva încorporării studenţilor. Este interesantă o comparaţie cu articolul din „Iskra" nr. 2 care tratează aceeaşi temă **.

Aleksei a promis că va reveni curînd.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

---

* Iniţial figura: „Cu salutări tovărăşeşti. Petrov". — *Nota red.*

** Vezi V. I. Lenin. „Încorporarea celor 183 de studenţi" (Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 382—387). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

47

CĂTRE P. B. AKSELROD

27. II. 1901

Dragă P. B. ! Am primit ambele dv. scrisori şi i-am expediat lui V. I. scrisoarea din Italia. Încă nu cunosc conţinutul acestei scrisori, deoarece am transmis-o prin Blumenfeld. Mîine plec împreună cu acesta ; el pleacă prin Viena mai departe, eu, prin Viena, la Praga după treburi [92]. Iertaţi-mă că din cauza întîlnirilor şi a preparativelor de plecare vă scriu pe scurt.

Dietz ne-a trimis o scrisoare prin care ne anunţă că *nu va tipări* declaraţia (despre alianţa cu liberalii), că ar fi periculos („uniune", grupuri etc.) şi se întreabă dacă, în general, nu ar fi potrivită pentru noi o tipografie secretă ! Am rămas înmărmuriţi de cele comunicate de scrîntitul şi idiotul de Dietz. Am hotărît (provisorisch *) ca *deocamdată* să mai tipărim la el „Zarea" (deocamdată), iar restul să tipărim la Geneva.

Cu parizienii au fost reluate, *pare-se*, relaţiile diplomatice.

Molotov a scris *deja* (pentru „Iskra" ** nr. 3) articolul cu privire la finanţe. A promis o cronică externă.

Pentru nr. 3 al „Iskrei" nu prea avem pînă acum material.

Iuda (viţelul) n-a plecat încă. Se pare că zilele astea o să se care, slavă domnului ! Cu el e „totul în regulă".

Din ţară ni se scrie mereu despre tulburările studenţeşti. Fratele ne anunţă că soseşte în curînd.

Numărul doi n-a ajuns încă în Rusia.

O caldă strîngere de mînă. Cînd mă voi înapoia (am să

---

* — provizoriu. — *Nota trad.*

** Articolul „Absolutismul şi finanţele" a fost publicat în „Iskra" nr. 4. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lipsesc 4—7 zile) şi voi intra în normal, vă voi scrie neapărat mai desluşit.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Zürich
Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III
Se tipăreşte după manuscris

48

CĂTRE P. B. AKSELROD

11. III. 1901

Dragă P. B.,

Am primit astăzi scrisoarea dv. (cu o copie a aprecierilor prea laudative făcute de parizieni [93]) şi mă grăbesc să vă trimit încă un exemplar din nr. 2. Cum de n-am băgat de seamă că exemplarul pe care vi l-am trimis a fost atît de prost ? De altfel, atunci n-am avut din ce *alege*.

După părerea mea, articolul lui Leiteizen nu e prea grozav... dar totuşi cred că o să meargă. Se vede că alţii l-au găsit mai bun decît mine.

Despre Schower nu ştiu nimic. O să-i întreb pe ceilalţi.

Vă trimit cîteva numere din revista „Weltpolitik" [94]. Dacă aveţi nevoie de toate numerele consecutive, va trebui, probabil, să vă adresaţi chiar autorului, care a reînceput să-şi tipărească, foarte prevenitor, adresa.

Am terminat corectura la ultima coală a revistei „Zarea". În curînd...

Despre împlinirea a 20 de ani de la 1 martie intenţiona să scrie Aleksei. Nu ştiu dacă a scris. Îl aştept să vină.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Zürich
Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III
Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

49

CĂTRE P. B. AKSELROD

20. III. 1901

Dragă P. B.,

Am primit toate scrisorile dv. şi am transmis mătuşichii veşti din partea vechiului ei prieten *. V-aţi făcut zadarnic griji în legătură cu adresele, crezînd că au survenit schimbări. Eu locuiesc tot acolo şi trebuie să-mi scrieţi la aceeaşi adresă :

Herrn Georg Rittmeyer, Kaiserstrasse 53/0. München. Înăuntru : für Meyer.

Pe soţia mea n-o aştept atît de curînd ; termenul ei de deportare se încheie abia duminică, dar după aceea va trebui să mai plece în diferite locuri, aşa încît e puţin probabil să fie aici înainte de a doua jumătate a lunii aprilie. Dar şi după ce va veni ea îmi veţi putea scrie tot la Rittmeyer, deoarece el mi-a predat întotdeauna scrisorile, iar eu, la rîndul meu, vă voi comunica din timp orice schimbare de adresă.

Cu „Zarea" avem neplăceri. Acest boier mofturos pe nume Dietz a refuzat categoric editorialul dv., se teme de referirile la „Iskra", pretinde că miroase a „grup" etc. şi invocă motivul că Bebel şi Singer (comanditarii lui la G. m. b. H. **) se tem şi ei [95] etc. Spre marele nostru regret, am fost nevoiţi să renunţăm la articolul dv. şi să-l înlocuim prin cîteva cuvinte „către cititori". Neplăcută mai e şi această nouă cenzură ! Şi coperta a avut de suferit : au fost şterse pînă şi cuvintele „cîţiva social-democraţi ruşi". O să scăpăm noi o dată şi o dată de sub „tutela" acestor Dreck-Genossen *** ?

Cu viţelul (Iuda) avem, de asemenea, neplăceri : a sosit o scrisoare de la prietenul lui (=presupusă sursă de bani=gol-

* C. Dobrogeanu-Gherea. — *Nota red.*
** „Gesellschaft mit beschränkter Haftung" — editura Dietz, — *Nota red.*
*** — rahaţi de tovarăşi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

dene Wanze *), în care se declară, pe un ton foarte iritat, că cele 200 (două sute !) de ruble sînt trimise *pentru „Sovremennoe Obozrenie"* şi ni se pune în vedere că aceşti bani *nu* sînt pentru întreprinderea noastră, ci anume pentru această întreprindere. Sîntem revoltaţi cu toţii şi am luat hotărîrea : 1) să nu publicăm declaraţia de coalizare, 2) să trimitem viţelului şi „prietenului" un *ultimatum* în care să-i avertizăm că ori finanţează solid întreprinderea *noastră*, ori renunţăm la ei, 3) să terminăm articolul în legătură cu memoriul lui Witte [96].

Nu vă daţi seama că am fost iar prostiţi de Iuda ??

Avem o singură consolare : nr. 2 al „Iskrei" a ajuns cu bine în Rusia, are succes, iar corespondenţe ne sosesc berechet. Dumnezeu ştie ce se petrece acolo : demonstraţii la Petersburg, Moscova, Harkov, Kazan ; la Moscova e stare de asediu (au fost arestaţi sora mea cea mică şi chiar cumnatul meu, care n-a participat niciodată la nici o acţiune !), încăierări, închisorile gem de lume etc.

Aşteptăm să sosească zilele acestea fratele ** şi prietenul nostru comun, Feld, care au plecat deja (în sfîrşit !) Feld a îndeplinit cu bine *(pînă acum)* tot ce i s-a cerut.

Vom tipări un manifest de 1 Mai *** şi apoi ne vom apuca de nr. 3 al „Iskrei" şi, poate, concomitent, şi de nr. 4, căci material avem din belşug.

„Zarea" va apărea sîmbătă, aşa se zice, şi vi se va trimite direct la Stuttgart.

Cu finanţele stăm *foarte* prost. De aceea va trebui, *deocamdată*, să renunţăm la absolut toate cheltuielile (pentru a-l aduce pe cel propus de dv. să se ocupe de transport).

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Meyer*

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

* — „ploşniţa de aur", sacul cu aur (pseudonimul lui D. Jukovski). — *Nota red.*

** I. O. Martov. — *Nota red.*

*** Manifestul „Iskrei" „Întîi Mai", tipărit în aprilie 1901. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

50

CĂTRE F. I. DAN

22. III. 1901

Vă mulţumesc mult pentru scrisoarea din 2. III. trimisă pe adresa Rittmeyer. Sîntem foarte bucuroşi că, în sfîrşit, am început să corespondăm (aşa cum v-am scris încă la 15 *iulie !!* *). Vă rog să continuaţi a-mi scrie regulat, ca să fim întotdeauna siguri, ori de cîte ori avem o chestiune importantă, că scrisoarea ajunge la destinaţie. Adresa la care mi-aţi scris ultima oară este una dintre cele mai bune, o puteţi folosi.

Strîngeţi bani. Nu mai avem aproape nici un ban, şi obţinerea unei sume importante este pentru noi o chestiune de viaţă şi de moarte. Zilele acestea vă voi trimite „Zarea". Aşadar, depuneţi toate eforturile în privinţa finanţelor **.

Cum stau lucrurile cu grupul doctorului *** ? Atitudinea de astă-vară a reprezentantului lor echivala cu o ruptură (a venit cu nişte pretenţii idioate), ulterior însă unul din grupul lui a reluat legăturile cu reprezentantul nostru la Berlin ****. Căutaţi să obţineţi un răspuns precis : sînt dispuşi să ne ajute ori ba ?

Trimiteţi o adresă conspirativă la care să fie adus geamantanul [97] şi o adresă mai sigură pentru scrisori şi cărţi.

Al dv., *Bătrînul*

Ce se aude cu transportul prin Finlanda [98]. Nu ştim nimic şi n-am primit de la dv. nici o scrisoare în legătură cu aceasta. Scrieţi-ne.

Dacă aducătorii geamantanului nu au o scrisoare din partea organizaţiei, nu le divulgaţi *absolut nimic.*

Expediată din München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Scrisoarea nu s-a găsit. — *Nota red.*

** Banii pot fi trimişi prin banca, printr-un cec expediat într-o scrisoare recomandata pe adresa doctorului în medicină Carl Lehmann (a treia litera este un „h" german), Gabelsbergerstrasse 20a. Reţineţi adresa, poate fi folosita şi pentru bani, şi pentru scrisori, şi pentru cărţi.

*** Nu se ştie despre ce grup este vorba. — *Nota red.*

**** M. G. Veceslov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

51

CĂTRE V. I. NOGHIN

23. III. 1901

Vă trimit 5 exemplare din nr. 2 al „Iskrei" pentru a fi difuzate şi vîndute. Dacă veţi putea aduna ceva bani astfel, ne veţi face un mare serviciu. Avem mare nevoie de bani. Poate aţi întreprinde ceva şi prin intermediul Londrei pentru difuzarea ziarului şi colectarea de bani?

Zilele acestea îl aştept pe Alexei. El a căpătat paşaport şi urma să plece la sfîrşitul săptămînii trecute.

„Zarea" urmează să vă fie expediată zilele acestea din Stuttgart.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

Expediată din München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

52

CĂTRE V. P. NOGHIN

6. IV. 1901

Chiar acum am primit, eu şi Aleksei, scrisoarea dv. despre „Zarea". Vă mulţumim foarte mult pentru aprecierile dv. sincere şi amănunţite: asemenea aprecieri sînt cu atît mai preţioase pentru noi, cu cît sînt foarte rare. Observaţia dv. că în „Zarea" nu sînt suficiente cronici şi articole politice este întru totul justă. Ne dăm perfect de bine seama de acest neajuns şi vom depune toate eforturile pentru a-l înlătura.

O strîngere de mînă. Al dv. ...

Expediată din München la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

53

CĂTRE G. V. PLEHANOV *

Am primit culegerea „*La postul de onoare*“ [99], dedicată lui Mihailovski. Este necesar ca în nr. 2 din „Zarea“ să-i facem praf şi pulbere : eu o să mă ocup de Cernov, care-l aranjează pe Kautsky à la Bulgakov. Ar fi bine dacă dv. v-aţi ocupa de Rafailov, Iujakov şi de ceilalţi „sociologi“. Va fi o revanşă împotriva lui Mihailovski.

Al dv., *Petrov*

Scrisă la 15 aprilie 1901
Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară la 7 septembrie 1956, în ziarul „Smena“ (Leningrad) nr. 210

Se tipăreşte după manuscris

54

CĂTRE K. H. BRANTING [100]

19 aprilie 1901

Stimate tovarăşe,

Din însărcinarea noastră, tovarăşul nostru de la Berlin v-a scris deja că am voi să stabilim legături mai strînse cu tovarăşii din Suedia şi Finlanda.

Acum îmi permit să vă adresez, în numele redacţiei revistei social-democrate ruse „Zarea“ (J. H. W. Dietz Verlag, Stuttgart), următoarea rugăminte.

Noi considerăm foarte important să informăm pe ruşi în general, şi pe muncitorii ruşi în special, despre situaţia politică din Finlanda şi asuprirea Finlandei, precum şi despre lupta dîrză dusă de finlandezi împotriva despotismului. De aceea v-am fi foarte recunoscători dacă aţi transmite tuturor tovarăşilor finlandezi pe care-i cunoaşteţi rugămintea noastră insistentă de a ne sprijini în această chestiune.

* Aceste rînduri sînt adăugate la o scrisoare a lui I. O. Martov. — *Notă red.*

www.dacoromanica.ro

Ar fi, desigur, foarte bine dacă am putea găsi un colaborator finlandez permanent, care să ne trimită, în primul rînd, note lunare de (4 000—8 000 de semne) şi, în al doilea rînd, din timp în timp articole mari şi cronici. Acestea din urmă ne trebuie pentru „Zarea", iar primele pentru ziarul ilegal rus „Iskra", a cărui redacţie ne-a adresat această rugăminte.

Dacă socotiţi util, vă voi trimite revista „Zarea" şi primele două numere ale ziarului „Iskra".

Articolele pot fi scrise în suedeză sau în finlandeză ; traducător găsim noi.

Vă rog mult să-mi comunicaţi dacă ne puteţi îndeplini această rugăminte.

Cu salutări social-democrate,

I. Petrov

P. S. Vă rog să mă scuzaţi pentru germana mea aproximativă.

Adresa mea este : Herrn J. H. W. Dietz Verlag.
Furthbachstr. 12.
Stuttgart.
Pe un plic interior :
An die Redaktion der Morgenröte — für Herrn Petroff.

Expediată de la Munchen la Stockholm

Publicată pentru prima oară în limba suedeză la 8 mart.e 1955, în ziarul „Morgon-Tidningen" nr. 65

Publicată pentru prima oară în limba rusă în 1957, în ed. a 4 a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 36

Se tipăreşte după manuscris Tradus din limba germană

55

CĂTRE G. V. PLEHANOV

21. IV. 1901

Dragă G. V.,

Sîntem nespus de bucuroşi că peripeţiile prin care aţi trecut s-au sfîrşit cu bine [101]. Vă aşteptăm, avem multe de vorbit : despre chestiuni publicistice, chestiuni organizatorice, despre „Iskra" (numărul 3 trebuie să fie gata pînă

www.dacoromanica.ro

la 1. V. După aceea vrem să tipărim imediat numărul 4) şi despre „Zarea". Adresa o cunoaşteţi — Velika Dmitrievna. Iată, pentru orice eventualitate, şi o altă adresă (a lui Aleksei) : Occamstr. (Schwabing) 1a, III, rechts bei Frau Kraft, unde veţi întreba de Herr Vernet ; numai că la această adresă ar fi mai bine să scrieţi în prealabil cînd anume veţi veni, deoarece altfel riscaţi să nu găsiţi pe nimeni acasă.

Vă trimit „Promîşlennîi Mir" nr. 1—11[102]. Cartea lui Frank o avem, vă voi trimite-o dacă aveţi nevoie de ea încă înainte de a veni aici.

Culegerea „La postul de onoare" o avem aici într-un singur exemplar ; vom mai comanda unul, căci e foarte căutată.

Sîntem în totul de acord cu dv. că în momentul de faţă organizarea are prioritate faţă de agitaţie. „Manifestul «Iskrei»" este doar foarte prudent în ceea ce priveşte apelul direct, sau dv. socotiţi totuşi că şi aşa ar fi primejdios[103] ?

Pe curînd.

Al dv., *Petrov*

Vă rog, trimiteţi-ne sau aduceţi cu dv. „Narodnoe Hozeaistvo"[104].

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

56

CĂTRE M. G. VECESLOV *

22 aprilie

Pentru Iuriev

Manifestele roşii trebuie să ajungă la Petersburg, de aceea geamantanul cu aceste manifeste trebuie trimis în direcţia aceea (la Pskov, dar nu la Smolensk sau la Poltava).

* Scrisoarea a fost scrisă împreună cu N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trimitem grupului de la Berlin [105] 100 de mărci *cu împrumut*. Este de dorit ca banii pentru transportul geamantanelor să fie adunaţi pe loc, iar „Iskra" să fie absolvită de această cheltuială. Procuraţi bani pentru transport prin orice mijloace, deoarece situaţia noastră financiară este proastă.

În ceea ce priveşte ieşirea dv. din grupul neutru, dv. vă daţi mai bine seama ce aveţi de făcut. Cred că ar fi bine să mai amînaţi această hotărîre, dată fiind posibilitatea de a atrage pe cineva de partea noastră.

Ştampila a fost comandată. Repetaţi adresa de la Viena pe care ne-aţi trimis-o, nu o prea înţelegem.

În ceea ce priveşte transportul prin intermediul social-democratului polonez, acceptaţi propunerea lui şi faceţi tot ce puteţi pentru a-i da cît mai repede un pud sau două de literatură, de încercare. Cîtă literatură aveţi la dispoziţie ? Vă vom trimite pentru completare exemplare din „Zarea" şi (după 1. V.) nr. 3 al „Iskrei".

N-aţi mai scris cîtă literatură legală aţi primit. Trimiteţi un raport amănunţit.

Scrisă la 22 aprilie 1901
Expediată din München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

57

CĂTRE P. B. AKSELROD

25. IV. 1901

Dragă P. B.,

E cam mult de cînd n-am mai corespondat cu dv., însă n-am reuşit să-mi fac timp, şi apoi v-a scris Aleksei despre treburile curente * ; dar nevoia ce o simt de a face un schimb de idei cu dv. a devenit prea presantă ca să mai pot amîna. Vreau să vă cer sfatul în legătură cu tovarăşii de la Paris şi cu cei de la Zürich [106] şi, în general, în legătură cu treburile noastre.

* Am avut şi gripă o săptămînă.

www.dacoromanica.ro

Ştiţi că tovarăşii de la Paris „au dizolvat (încă mai de mult, acum 2—3 săptămîni) grupul de sprijinire a «Iskrei»“ şi au refuzat (pentru a doua oară) să colaboreze cu noi, sub cuvînt că noi „am încălcat neutralitatea organizatorică“ (sic ! am fost neleali faţă de Uniune * şi am atacat-o fără motiv în „Zarea“). Aşa scrie autorul ** „Notelor la programul grupului de la «Rabocee Delo»“, făcînd în acelaşi timp aluzii fără echivoc la faptul că „Rabocee Delo“ se îndreaptă (în „Listok“ [107] nr. 6 ea s-a îndreptat chiar prea mult, după părerea noastră !) şi, prin urmare,... prin urmare... Vivrons verrons ***, încheie acest „drag tovarăş“. Pe cît se vede, el ţinteşte (ca şi unele „forţe tinere“, despre care a scris G. V.) să capete un locşor mai bun la „Rabocee Delo“. Acest lichelism ne-a indignat atît de tare, încît nici nu le-am răspuns. În nr. 4 al „Iskrei“ (nr. 3 va fi gata, după cum ni s-a promis, la 1. V. şi vrem să ne apucăm imediat de nr. 4) intenţionăm să-l ocărîm niţel pe „Rabocee Delo“ pentru nestatornicie.

Nu mai ştiu ce să fac : să-i las în plata domnului pe aceşti intriganţi sau... să mai fac o încercare ? Sînt oameni capabili, fără îndoială, au scris, au dat (amîndoi) materiale (şi Danevici la fel), au făcut colecte cu mult succes (350 frs în cap ; nicăieri în străinătate nu s-au strîns încă atîţia bani pentru „Iskra“). Şi, în fond, sîntem şi noi niţel vinovaţi faţă de ei : nu le-am dat destulă atenţie, nu le-am trimis nici un articol să-l citească şi să ne dea un „sfat tovărăşesc“, nu le-am propus nici o „rubrică“ (nici măcar o cronică externă în „Iskra“ sau note pe anumite probleme la cronica socială). Pe cît văd, în relaţiile din străinătate nu se poate, *şi nu se poate*, fără aşa ceva. Iată că şi cei de la Berlin (Arseniev a fost de curînd pe acolo) vor şi ei o anumită poziţie : să ajute „Iskra“, asta, spun ei, poate să facă şi un student, dar *nouă* sau tov. *Dvinskaia* (ea şi cu soţul ei ies din Uniune, unde, atunci cînd membrii ei au fost consultaţi numai trei din ei — *Grişiny*

* „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate“. — *Nota red.*
** D. B. Reazanov. — *Nota red.*
*** — Vom trai şi vom vedea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

*compris**! —, s-au pronunţat pentru conferinţă. Vive camarade G. !**) trebuie să ni se dea cu totul altceva, ştiţi...

Ce pacoste ! Trebuie să născocim o organizaţie ; fără aşa ceva es geht nicht ***.

M-am gîndit dacă n-am putea să încercăm următorul plan de organizare : organizaţia „Soţial-Demokrat", redacţia revistei „Zarea" şi grupurile cutare şi cutare (tovarăşii de la Berlin, de pildă, şi, *poate*, cei de la Paris etc.) sau cutare şi cutare persoane să se grupeze, să zicem, într-o *Ligă* [108]. Organizarea activităţii publicistice să se desfăşoare pe trei căi : grupul „Eliberarea muncii" să dispună de tipografia sa, „Zarea" de a sa, iar Comisia de publicistică care *va fi aleasă* să fie colaboratorul cel mai apropiat, să participe la consfătuirile redacţionale periodice şi să publice (sub semnătura Comisiei de publicistică) broşuri etc. în tipografia ziarului „*Soţial-Demokrat*" şi a revistei „*Zarea*", eventual şi într-o a treia tipografie dacă *Liga* va înfiinţa o asemenea tipografie (sînt unele perspective în această privinţă). *Instanţa supremă în rezolvarea* problemelor de publicistică din cadrul Ligii să fie *o conferinţă alcătuită din trei membri :* unul din partea grupului „Eliberarea muncii", unul din partea revistei „Zarea" şi unul din partea Comisiei de publicistică. Administraţia să fie comună şi electivă.

Iată în esenţă proiectul meu („Iskra", fiind o publicaţie rusă, se înţelege că *nu va face parte* în mod formal din Ligă). Cei de aici, inclusiv sora cea mare, sînt în principiu de acord cu acest proiect. Eu cred că o asemenea „constituţie" („austriacă", cum îi zice, în glumă, Aleksei) nu prezintă nici cel mai mic pericol pentru noi, şi avem neapărată nevoie de ceva în genul acesta, căci altfel oamenii sînt cu toţii nemulţumiţi şi te pomeneşti că or să dea bir cu fugiţii. În felul acesta noi ne luăm toate măsurile de siguranţă împotriva oricăror discordii şi certuri, păstrîndu-ne integral tipografiile şi redacţiile noastre, şi lăsăm acestor oameni un teren liber de acţiune, fără de care ei nu sînt de acord să ne ajute.

Scrieţi-mi, vă rog, cum vi se pare această idee şi vorbiţi

* — inclusiv — *Nota trad.*
** — Trăiască tovarăşul G. ! — *Nota trad.*
*** — nu merge. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şi cu G. V. (căruia nu-i scriu, fiindcă urmează să vină în curînd aici, şi în drum se va opri, desigur, şi pe la dv.). Las deoparte amănuntele : ele sînt uşor de aranjat. Dacă noi toţi (adică toţi cei de la „Soţial-Demokrat") vom ajunge la un acord în această chestiune, sînt multe şanse ca tovarăşii din Berlin (care au o tipografie şi ard de dorinţa de „a lucra" de pe o anumită „poziţie") să ni se alăture, şi atunci vom putea opune Uniunii o „Ligă" unită, care să desfăşoare o vastă activitate.

N-avem de ce ne teme de o administraţie aleasă, deoarece ea nu se va ocupa decît de transport şi de colecte de bani în străinătate ; banii vor fi împărţiţi, într-o anumită proporţie, între „Soţial-Demokrat", „Zarea" etc. ; pe „Iskra" nu o priveşte această chestiune, „Iskra" se va afla neformal în spatele revistei „Zarea" şi împreună cu ea. Formal putem declara Liga drept aliatul din străinătate al *organizaţiei „Iskrei" din Rusia,* pe cale de a se constitui.

Nici n-avem a ne teme că s-ar putea publica materiale inadecvate, întrucît (1) publicarea independentă, de către Comisia de publicistică, poate fi îngrădită prin statut ; (2) ceea ce publică comisia apare sub semnătură proprie, astfel că grupul „Eliberarea muncii" şi „Zarea" nu se confundă cu ea ; (3) din comisie pot face parte şi oameni de-ai noştri ; (4) ea este subordonată conferinţei, în care noi avem majoritatea.

Nu ştiu, bineînţeles, dacă în felul acesta vor fi mulţumiţi tovarăşii de la Paris, care se ţin atît de mîndri că nici nu ne vine să ne mai adresăm lor. N-aţi vrea dv., dacă sînteţi de acord cu acest plan, să le scrieţi şi să sondaţi terenul : ei v-au vorbit, doar, încă la Paris despre situaţia lor tristă, aşa încît acum propuneţi-le această soluţie. Dacă aprobaţi ideea, ne vom adresa lui Kolţov şi îl vom ruga să elaboreze un proiect de statut al „Ligii" *.

Acum despre letonii din Zürich. Nu ştiu dacă aţi auzit că transportul aranjat cu ajutorul lor *s-a dus pe copcă :* 3 000 de exemplare din „Iskra" (nr. 1) *au fost confiscate* de poliţie, care a pus mîna şi pe contrabandist. Apoi unul

* Ar fi bine să prezentam publicului un proiect comun al ziarului „Soţial-Demokrat" şi al revistei „Zarea".

www.dacoromanica.ro

dintre ei ne-a scris, cerîndu-ne încă bani de drum. I-am răspuns că nu-i mai putem da bani pentru un transport pe aceeaşi cale, nu ne putem asuma această răspundere în faţa organizaţiei noastre ; dar dacă el se obligă să transporte în mod special 1 pud (după cum s-a obligat într-o discuţie avută cu mine), poate veni.

N-am primit nici un răspuns. Nu ştiţi, nu cumva s-or fi simţit jigniţi ? Cum stau lucrurile la ei şi ce planuri au ? Dacă vedeţi pe careva din ei, vă rog să-i vorbiţi şi să lămuriţi lucrurile.

Începem să ne gîndim la nr. 2 al revistei „Zarea" ; e şi timpul. Articolul în legătură cu memoriul lui Witte va fi terminat în curînd *, peste 2—3 săptămîni (Dietz tărăgăneză îngrozitor — pînă acum nu sînt gata decît 9 coli). Materiale deocamdată *nu avem*, în afară de articolul lui Nevzorov despre pregătirea pe plan istoric a social-democraţiei ruse, pe care-l cunoaşteţi. Sperăm să primim din partea lui G. V. un articol de fond despre noile evenimente şi un articol contra lui Struve, precum şi un articol al dv. (la notele redacţionale), nu-i aşa ? Ni s-a promis un articol de R. Luxemburg (o nouă introducere la articolele ei „Die sozialistische Krise in Frankreich" **, pe care intenţionăm să le traducem) ; Kautsky ne-a promis un mic articol despre academici şi proletari.

Cronici externe nu avem. Cum stăm cu articolul „austriac" ? America, Elveţia nu ne dau nimic ? Am auzit că Danevici e bolnav. Despre Germania n-avem pe cine ruga să scrie ; doar pe Parvus, care a promis (?) o cronică externă, dar nu asta ne trebuie.

În nr. 4 al „Iskrei" sperăm să publicăm un articol despre teroare (al lui Aleksei) ; avem : „Absolutismul şi zemstva" (continuare), „Absolutismul şi finanţele" (al lui Parvus), cîte ceva pentru o cronică socială (există o completare despre demonstraţii) şi pentru rubrica mişcării muncitoreşti. Ne gîndim să tipărim nr. 4 într-o singură coală (nr. 3 s-a

* Vezi *V. I. Lenin.* „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 21—71). — *Nota red.*

** — „Criza socialistă din Franţa". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

umflat pînă la 2 coli, de cîte 8 pagini (7 din ele sînt gata), ca şi nr. 1, dar şi aşa a trebuit să scoatem o parte din material !). Trebuie să depunem toate eforturile pentru a grăbi apariţia „Iskrei", să facem ca ea să apară lunar.

Vă las cu bine ! O caldă strîngere de mînă şi salutări la toţi ai dv. din partea mea şi a soţiei mele.

Al dv., *Petrov*

P. S. Scrieţi-mi pe adresa lui Rittmeyer.

Să nu uit : din însărcinarea surorii celei mari vă comunic că cei 250 frs s-au primit. Despre primirea lor se publică în nr. 3 al „Iskrei" („Din America prin Akselrod"). Vă trimit prin Stuttgart 10 exemplare din „Zarea" ; trimiteţi-le lui Ingerman, Mokrievici etc. Articolul despre demonstraţii pentru germani îl scrie sora cea mare.

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

58

CĂTRE M. G. VECESLOV

Pentru Iuriev

25 aprilie

Am primit scrisoarea dv.

Trimiteţi-ne, vă rog, cît mai urgent, un raport precis, arătînd cîte şi ce fel de geamantane aţi primit, cîte aţi trimis şi cîte v-au mai rămas. Avem nevoie de el pentru a întocmi, la rîndu-ne, un raport şi bugetul nostru. Şi în privinţa publicaţiilor v-am rugat mai de mult să-mi scrieţi ce anume şi cîte exemplare aţi primit, cum le-aţi folosit, unde le-aţi trimis.

Manifestul de 1 Mai (N. B.) *nu-l avem.*

Banii (100 Mr.) au fost trimişi ; vă rog din nou să depuneţi mai multe eforturi pentru a procura bani la Berlin şi în alte locuri pentru geamantane ; ne veţi da astfel un

www.dacoromanica.ro

ajutor cît se poate de important şi de necesar. Cîţi bani ai organizaţiei voastre aveţi în casă? La cît se cifrează lunar în mod obişnuit (şi în momentul de faţă) totalul intrărilor şi ieşirilor?

Ar fi foarte important să trimitem cît mai curînd broşura „Zile de mai la Harkov" în sud, unde este foarte căutată.

În ceea ce priveşte buletinul, nu v-am înţeles tocmai bine. 1) Cine vrea să-l editeze, „Grupul de sprijinire a «Iskrei»" sau „Grupul neutru" [109]? 2) E vorba de un buletin ca cele de mai înainte sau de altfel de buletin? Noi socotim că ar fi cu totul neraţional să se cheltuiască bani pentru un buletin de tipul celor vechi şi, în ce ne priveşte, ne-ar fi greu să promitem material brut, deoarece acum ducem o muncă intensă în vederea transformării „Iskrei" într-o gazetă lunară [110] şi nu avem nici timp, nici fonduri pentru a transcrie şi a expedia materialul brut. Ceea ce trebuie să ne preocupe nu este să fărîmiţăm pentru buletine materialul existent şi să scădem, difuzîndu-l în formă brută în străinătate, atît însemnătatea lui, cît şi impresia pe care ar putea-o produce în străinătate, ci, dimpotrivă, să concentrăm întregul material în „Iskra" şi să grăbim apariţia ei cu un material prelucrat şi pus la punct. A folosi o altă tactică ar însemna să nu luptăm împotriva actualelor şovăieli şi disensiuni ideologice, ci să le sprijinim.

Nu-i de mirare că „Grupul neutru", cu componenţa şi programul lui absurd, a editat asemenea buletine, dar de la „Grupul de sprijinire a «Iskrei»" ne-am fi aşteptat să desfăşoare o activitate mai raţională şi de comun acord cu noi. Faceţi cunoscute grupului dv. aceste considerente (nu le citiţi scrisoarea în întregime, căci scrisoarea e numai pentru dv.), să-l convingeţi şi să ne comunicaţi hotărîrea lui.

Un buletin în care s-ar trece în revistă cele scrise despre Rusia în presa din străinătate ar fi altceva. Un asemenea buletin ar fi, fără îndoială, util. Trimiteţi-ne tăieturi din ziarele ruseşti. În afară de aceasta, nu s-ar putea ca revistele ruseşti, după ce vor fi citite la Berlin, să fie trimise

www.dacoromanica.ro

redacţiei „Iskrei“ ? Dacă este posibil, comunicaţi-ne ce reviste am putea primi (mai avem noi cîte ceva, dar e prea puţin).

Scrisă la 25 aprilie 1901
Expediată din München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

59

CĂTRE S. I. RADCENKO

Am primit scrisoarea dv. Sîntem întru totul de acord cu sistemul dv. de difuzare a publicaţiilor şi vă sfătuim să-l aplicaţi cu stricteţe, fără a ţine seama de sfaturile sau calomniile nimănui.

Ar fi de dorit însă să acordaţi o anume atenţie *grupului „Socialistul“* [111] şi, dacă e cazul, să-i faceţi, în limita posibilităţilor, unele înlesniri (de pildă, să-i acordaţi credit), deoarece acest grup încearcă să se apropie mai mult de noi şi promite să facă agitaţie în favoarea noastră. Drept plată pentru literatură ne-au propus o cotă-parte din veniturile lor ; *vă împuternicim* să acceptaţi propunerea *dacă* veţi găsi de cuviinţă, dacă veţi considera că *nu e dezavantajoasă* din punct de vedere financiar. (De ce *se plînge „Socialistul“* că *nu-i daţi* literatură ?)

Pe gratis să nu le daţi, dar contra plată daţi-le cît mai repede *posibil*.

Nu daţi bani lui Grigoriev, ci trimiteţi-ne totul nouă. Grigoriev, care are multe publicaţii, trebuie să-şi procure bani din vînzarea lor.

Nr. 3 e sub tipar, urmează nr. 4. Au apărut manifestul de 1 Mai şi un manifest separat al *„Iskrei“* [112].

Depuneţi toate eforturile ca să fie trimişi oameni *la Berlin* pentru a lua geamantanele *(a d r e s a)*... * parola : **din partea lui Petrov.**

* In manuscris este lăsat loc gol pentru adresă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dacă din broşura „Zile de mai la Harkov" au mai rămas 100—200 de exemplare, trimiteţi-le imediat *cu un om pe adresa...* *

Luaţi legătura cu Pskovul. Noi vom trimite geamantanele lui Lepeşinski, iar dv. le veţi lua de la el.

Scrisă la sfîrşitul lunii aprilie 1901
Expediată din München la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

60

CĂTRE GRUPUL „BORBA"

12. V. 1901

Stimaţi tovarăşi,

Fiind şi în momentul de faţă, ca şi mai înainte, din principiu partizani ai unirii, ne dăm pentru a doua oară consimţămîntul în ceea ce priveşte reluarea tratativelor referitoare la unire şi primim cu recunoştinţă propunerea grupului „Borba" de a lua asupra sa iniţiativa şi a fi mijlocitor în faza preliminară a tratativelor. Sîntem de acord cu o conferinţă preliminară a organizaţiilor social-democrate menţionate de dv.

Considerăm util să adăugăm, ca de la sine înţeles, că polemica de principii pe care am început-o cu „Rabocee Delo", n-o putem suspenda.

Cu respect, în numele grupului „Iskra"...

Vă rugăm să ne răspundeţi cît mai repede dacă toată lumea e de acord cu convocarea conferinţei [113]. Dacă s-ar ţine în mai, am putea participa în mod sigur, mai tîrziu participarea noastră se va lovi de unele dificultăţi.

Expediată de la München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după copia făcută de A. I. Ulianova-Elizarova

* În manuscris este lasat loc gol pentru adresă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

61

CĂTRE M. G. VECESLOV

Ciorna scrisorii din 18. V. 1901

Sîntem, desigur, întru totul de acord cu planul dv. de a începe imediat editarea buletinelor. Trebuie însă să perfecţionăm acest plan sub raport organizatoric, adică să rezolvăm unele probleme preliminare care se pun inevitabil. De pildă : problema dacă aceste buletine le va edita şi redacta întregul grup de sprijinire a „Iskrei" de la Berlin (dacă nu mă înşel, nu era vorba să le comunicăm deocamdată planul nostru de organizare) sau numai o parte din acest grup, sau numai cîteva persoane ? dacă din titlul buletinelor va rezulta sau nu legătura lor cu „Iskra" ? De asemenea, ar fi de dorit ca programul buletinelor să corespundă programului elaborat de noi în proiectul nostru şi ca redacţia să aibă grijă de repartizarea secţiilor (traduceri de materiale poloneze, finlandeze etc.) între persoanele care simpatizează cu „Iskra" şi sînt solidare cu ea. În sfîrşit, este necesar să fie hotărît (se înţelege că o astfel de hotărîre nu ar fi publicată) că grupul care editează şi redactează buletinele se apucă de această treabă în mod provizoriu, pentru ca s-o predea Comisiei publicistice elective atunci cînd va fi oficial constituită organizaţia din străinătate a „Iskrei" pe care proiectăm s-o întemeiem. Mai sînt şi alte probleme de care, desigur, vă veţi da seama şi le veţi rezolva atunci cînd veţi proceda la elaborarea definitivă sub raport organizatoric şi la concretizarea planului dv.

În ceea ce ne priveşte, vom alege anumite materiale din cele pe care le avem şi vi le vom trimite. Comunicaţi-ne cînd intenţionaţi să scoateţi primul număr. Proiectaţi să scoateţi buletine identice (ca format şi mărime) cu cele vechi sau altele ?

Expediată de la München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

62

CĂTRE TIPOGRAFIA ZIARULUI „ISKRA"

Va trebui să schimbăm neapărat ordinea articolelor. Culegeţi cît aveţi litere, *dar păstraţi zaţul.*

Sperăm că mîine-poimîine vom trimite articolele.

Vă trimit:

1) Corectura
2) Harkov
3) Kovno etc.
4) Samara
5) Răzvrătirea ş.a.m.d.
6) 2 poezii
7) Nijni Novgorod *.

Trimiteţi cerneală de tipar, noi nu ştim cum s-o procurăm.

Al dv., *Lenin*

Scrisă între 22 mai şi 1 iunie 1901 la München (loco)

Publicată pentru prima oară la 5 mai 1931, în ziarul „Pravda" nr. 122

Se tipăreşte după manuscris

63

CĂTRE N. E. BAUMAN

24. V. 1901

Am primit scrisoarea dv. împreună cu darea de seamă pe ianuarie, februarie, martie şi aprilie. Vă mulţumesc pentru precizia şi meticulozitatea cu care aţi întocmit nota de venituri şi cheltuieli. În ceea ce priveşte însă activitatea dv. în general, nu sîntem bine lămuriţi în ce constă ea propriu-zis şi care sînt rezultatele ei. Aţi scris că nu mai prididiti cu treburile şi că nu aveţi pe nimeni care să vă înlocuiască, dar tot nu v-aţi ţinut de promisiunea de a ne scrie în ce constă această activitate. Munca dv. se limitează la transmiterea de ziare şi broşuri la punctele indicate în darea de seamă ? Sau vă ocupaţi de organizarea unui grup, respectiv a unor grupuri ? Dacă da, unde şi ce fel de grupuri, ce s-a

* Materialele enumerate au fost publicate în parte în nr. 5 al ziarului „*Iskra*". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

făcut pînă acum şi pentru ce sînt organizate aceste grupuri : pentru activitate locală, pentru a le trimite la noi după publicaţii sau pentru altceva ?

Vă punem aceste întrebări, deoarece problema este foarte importantă. La noi treburile merg cam prost. Cu finanţele o ducem greu de tot ; din Rusia nu mai primim aproape nimic. Transportul este, ca şi pînă acum, complet neorganizat şi se face la întîmplare. În aceste condiţii, toată „tactica" noastră trebuie să urmărească *în întregime*, ca : 1) suma de bani colectată în Rusia în numele „Iskrei" să fie trimisă aici pe cît posibil integral, reducînd la minimum cheltuielile locale ; 2) banii să fie cheltuiţi aproape exclusiv pentru *transport*, deoarece pentru recepţie avem deja, la Pskov şi Poltava, agenţi relativ ieftini, care nu împovărează casa.

Gîndiţi-vă bine la asta. Pîinea noastră cea de toate zilele, cu care abia ne ajungem, o constituie, ca şi pînă acum, geamantanele. Plătim pentru două geamantane circa o sută de ruble, şi, din cauză că oamenii trimişi sînt aleşi la întîmplare, survin o mulţime de întîrzieri, tărăgăneli, pierderi etc. Organizarea trimiterii de geamantane din Riga (care, după spusele lui Raznoţvetov şi lui Ernst, este posibilă) nu progresează de loc. De la Leopold * nici o ştire. În Finlanda nu s-a organizat nimic, deşi şi acest lucru e posibil, după cum sîntem încredinţaţi din diferite părţi. Aşa stînd lucrurile, este raţional să cheltuieşti în patru luni 400 de ruble pentru recepţionarea locală şi pentru mijlocirea difuzării publicaţiilor ?

După părerea noastră, ar trebui să vă mutaţi ** în apropierea frontierei ca să puteţi transporta măcar 2—4 geamantane pe lună şi în plus 10—20 de funzi sub haine.

Expediată din München la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul. Probabil, acest nume desemna grupul de transport cu care ţinea legătura N. E. Bauman. — *Nota red.*

** Textul iniţial suna astfel : „Pînă acum aţi pus în practica două planuri de acţiune : 1) organizarea unei porţiuni întinse de graniţă sau a mai multora pentru transporturi mari. N-aţi avut rezultate ; 2) difuzarea de literatură şi colecte băneşti într-o anumită regiune. Nici acolo roadele n-au fost pe măsura străduinţelor şi a cheltuielilor. Ar fi cazul să treceţi la un al treilea plan : mutarea dv.". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

64

CĂTRE P. D. LEITEIZEN

24. V. 1901

Dragă Leiteizen,

În ceea ce-l priveşte pe „muzicant", considerăm că, întrucît el se met à notre disposition * şi este un om descurcăreţ, trebuie, desigur, să facem astfel, încît să-l trimitem imediat *chiar* la graniţă, ca să se apuce direct şi personal de conducerea transportului şi nu numai de conducerea, ci chiar de efectuarea lui (să treacă personal cu contrabandiştii).

Întrucît este de acord cu aceasta, trebuie să i se dea 200 frs (adică 100+100 despre care scrieţi) şi, pe cît se vede, va trebui să fie trimis *la noi*. Am stat şi ne-am tot gîndit dacă trebuie să treacă şi pe aici sau numai pe la Berlin, ca să stea de vorbă acolo cu reprezentantul nostru, şi am ajuns la concluzia că trebuie să treacă neapărat şi pe aici, întrucît noi avem la graniţă şi în împrejurimi o serie de legături mai mult sau mai puţin bine aranjate, şi fără să ne sfătuim cît mai amănunţit posibil cu acela care pleacă, nu putem hotărî unde anume să plece şi de unde s-o înceapă.

Acum avem bani puţini şi de aceea trebuie să fim foarte economi, nu putem cheltui pentru altceva decît pentru transport. Dar dacă muzicantul cu aceşti 200 de franci va ajunge la destinaţie şi se va întreţine un timp, atunci el va putea, cu ajutorul legăturilor pe care le avem, să se apuce şi de transportul materialelor.

Cu o caldă strîngere de mînă

Al dv., *Lenin*

P.S. În prezent aici se află Reazanov, cu care discutăm proiectul organizaţiei noastre. La început el a respins proiectul nostru în mod categoric şi chiar s-a simţit ofensat, dar mai tîrziu, punîndu-se ipoteza că toate acestea sînt *temporare*, doar pentru 1 an, personal a acceptat *ipotetic*,

* — se pune la dispoziţia noastră. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

susţinînd că Nevzorov nu va accepta *pentru nimic în lume* (?). Pentru orice eventualitate, am schiţat şi un alt proiect: o federaţie între „*Soţial-Demokrat*", „*Zarea*" şi „*Borba*"; aceasta din urmă editează exclusiv broşuri (şi nu un organ de presă), are drept de vot *consultativ* la „Zarea" şi „Iskra", varsă, ca oricare dintre federaţi, o anumită cotă din veniturile sale în casa federală şi încasează exclusiv pentru sine banii de la seratele pe care le organizează etc. Cum vi se pare proiectul? Mie nu mi se pare drept — oferă prea mult grupului „Borba" — şi nu-mi vine să cred că va fi acceptat de toată lumea.

Noi credem că putem ajunge la un acord şi cu „Borba"; se pare că şi ei vor fi gata să facă unele concesii cînd se vor convinge că nu intenţionăm să cedăm din poziţiile noastre.

Al dv., *Lenin*

Expediată din München la Paris *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

65

CĂTRE P. B. AKSELROD

25. V. 1901

Dragă P. B.,

Aţi aflat, desigur, de la G. V. despre proiectul organizaţiei noastre şi despre noua încercare „de împăcare" întreprinsă de Nevzorov, Danevici şi Reazanov (care şi-au luat denumirea de grupul „Borba"). La întrebarea lor (dacă sîntem de acord să se ţină în prealabil o conferinţă între „Soţial-Demokrat", Uniune şi „Zarea", adică între reprezentanţii acestora) am răspuns *afirmativ*. G. V. a declarat aici că va trebui, firește, să consimţim şi că v-a scris şi dv. despre asta. Astăzi Reazanov (care este aici de două zile) mi-a comunicat că a primit o scrisoare de la Gurevici, care îl anunţă că un consimţămînt oficial nu s-a primit decît de la noi, că din partea grupului „Eliberarea muncii" nu s-a primit pînă acum nimic, că el s-a văzut cu Kricevski şi cu Ivanşin şi este aproape sigur că aceştia vor fi de acord cu

www.dacoromanica.ro

convocarea conferinţei, că s-au făcut propuneri pentru Bruxelles şi a fost stabilită şi data — în jurul lui 4 iunie —, că organizaţia din străinătate a Bundului vrea să participe şi ea la conferinţă.

Scrieţi-le, vă rog, *cît mai degrabă* că grupul „Eliberarea muncii" (ca reprezentant al ziarului „Soţial-Demokrat") îşi dă *în mod oficial* consimţămîntul la ţinerea conferinţei şi arătaţi-le care este părerea dv. în ceea ce priveşte locul şi data *. În privinţa locului, noi am scris că optăm pentru Zürich sau pentru o localitate din împrejurimile lui (şi pentru grupul „Eliberarea muncii" Elveţia este, fără doar şi poate, locul cel mai indicat) şi că dorim ca data conferinţei să fie cît mai apropiată, dacă se poate în mai, căci în iunie vom fi ocupaţi şi nu vom avea timp. (Dorinţa noastră de a grăbi ţinerea conferinţei se explică în realitate prin faptul că pentru noi este mai avantajos să avem cît mai curînd mînă liberă, pentru a trece mai repede la organizarea noastră şi pentru a avea timp să ne pregătim pentru o luptă decisivă împotriva Uniunii în cazul unei rupturi. Iar în vară lupta va trebui extinsă, probabil, şi în Rusia.)

Vă rog să sprijiniţi dorinţa noastră de a grăbi ţinerea conferinţei ** (invocînd un motiv oarecare) şi alegerea, în acest scop, a Elveţiei. Cred că le-ar fi greu să obiecteze împotriva Elveţiei ; în primul rînd, două părţi din patru („Zarea" şi „Soţial-Demokrat" împotriva Uniunii şi a grupului „Borba") sînt pentru Elveţia ; în al doilea rînd, locul conferinţei reprezentanţilor din partea grupurilor elveţiene, germane şi franceze e firesc să fie Elveţia. Poate să acceptăm şi Basel, de pildă, dacă nu Zürich. Vă rog să mă anunţaţi cînd veţi trimite consimţămîntul oficial.

Acum să vă povestesc despre Reazanov. În legătură cu organizaţia *noastră* (organizaţia din străinătate a „Iskrei"), la început, el s-a cam îmbufnat aflînd că noi nu avem în nici un caz intenţia să lărgim redacţia şi că le propunem numai o participare consultativă. A vorbit cu mult patos despre Nevzorov, despre trecutul lui mare şi despre meritele lui deosebite (tot aşa a vorbit în vară Nevzorov despre

* Repet, pentru orice eventualitate, adresa lui Gurevici : Mr. E. Gourevitsch. 38 bis. Rue Gassendi, 38 bis. *Paris.*

** Se spune că ei ar vrea cam pe la 10. VI. Şi aşa e bine.

www.dacoromanica.ro

Reazanov !), s-a indignat, a făcut ironii etc. etc. Dar puțin după aceea, văzînd că toate astea nu ne impresionează de loc, a început să fie concesiv, declarînd că el va accepta, poate, și proiectul nostru („Nevzorov nu-l va accepta pentru nimic în lume"), dar că cel mai bun lucru ar fi o federație între „Soțial-Demokrat", „Zarea" și „Borba", că grupul „Borba" este gata să renunțe la a edita un organ propriu (de altfel, noi nici n-am crezut vreodată că ei ar putea fonda un organ al lor) și să se limiteze la o serie de broșuri.

În general, pe cît se vede, cu ei se va putea lucra : se vor încăpățîna oleacă, dar pînă la urmă vor accepta propunerile noastre.

În ceea ce privește apropierea de Uniune, la început Reazanov a declarat că el nu-și pune nici o speranță în conferință, că numai Gurevici nutrește o asemenea idee etc. Dar, aflînd că noi nu punem ca o condiție sine qua non desființarea Uniunii, că sîntem gata să admitem existența unei culegeri populare sau a unei reviste pentru muncitori („Rabocee Delo") alături de aceea a unui organ științific („Zarea") și a unui ziar politic („Iskra"), și-a schimbat numaidecît poziția, declarînd că i-a vorbit încă de mult despre asta lui Kricevski, că el consideră acest proiect ca un sfîrșit firesc al divergențelor și că acum este și el gata să ajute la înfăptuirea lui. Să ajute ! Poate că se va realiza, într-adevăr, o uniune *sau o federație* pe această bază, ceea ce ar fi un mare pas înainte.

Adaug că optăm pentru Zürich, fără îndoială, și fiindcă Aleksei ar dori foarte tare să aibă ceva mai mult timp pentru a discuta cu dv. despre o serie întreagă de probleme.

Dacă consultarea tuturor membrilor „Soțial-Demokratului" (în vederea răspunsului oficial către grupul „Borba") ia mult timp, încercați, vă rog, pe cît posibil să scurtați acest timp. O tărăgănare a convocării conferinței ar fi cu totul de nedorit.

În ceea ce privește participarea la conferință a organizației din străinătate a Bundului, noi ne gîndim să dăm un răspuns negativ (fără să facem din asta, la rigoare, un

www.dacoromanica.ro

casus belli *), pe baza paragrafului 1 al hotărîrilor Congresului din 1898 al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. (Potrivit celor stipulate în acest paragraf, Bundul este autonom numai în problemele care privesc în mod special proletariatul evreiesc şi, prin urmare, nu poate acţiona ca o parte independentă în tratative.)

Ce se aude cu articolul dv. pentru „Iskra" ? Intenţionaţi să daţi ceva pentru nr. 2 al revistei „Zarea", despre care v-a vorbit, desigur, G. V. ?

O cordială strîngere de mînă şi calde salutări din partea tuturor.

Al dv., *Petrov*

Expediată din Munchen la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

66

CĂTRE L. M. KNIPOVICI **

Cum aţi vrea să tipăriţi „Iskra" în Rusia ? Într-o tipografie ilegală sau într-una legală ? Dacă e vorba de o tipografie legală, scrieţi-ne imediat dacă aveţi în perspectivă ceva concret ; sîntem gata să ne agăţăm cu amîndouă mîinile de acest plan (care este posibil în Caucaz, după cum am fost încredinţaţi) ; de altfel, nici nu ne-ar cere fonduri multe ***. Dacă e vorba de o tipografie ilegală, atunci trebuie să aveţi în vedere că în ziarul nostru (de patru pagini) intră pînă la 100 000 de semne [şi asta lunar] : va fi în stare să facă faţă acestei cerinţe o tipografie ilegală ? Nu prezintă ea pentru noi un risc prea mare de a pierde o

* — caz de război. — *Nota trad.*

** Scrisoarea este un adaos la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

*** Dacă aveţi bune legături cu tipografiile legale, discutaţi neapărat cu ele această chestiune şi scrieţi-ne ; noi avem un plan al nostru, foarte practic (şi încercat) în această privinţă [114].

www.dacoromanica.ro

mulţime de bani şi de oameni ? ? N-ar fi mai bine să folosim aceşti bani şi aceste forţe pentru transporturi, de care Rusia oricum, nu se va putea dispensa ?

Scrisă la 28 mai 1901
Expediată din München la Astrahan

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

67

CĂTRE R. E. KLASSON *

Grupul care editează şi redactează ziarul „Iskra" şi revista „Zarea" vi se adresează, ca unuia care aţi luat parte împreună cu noi la una dintre primele întreprinderi editoriale marxiste [115], care întotdeauna aţi manifestat simpatie pentru activitatea politică a social-democraţiei, cu rugămintea de a sprijini băneşte această operă. În prezent, de acest sprijin depinde în *mare* măsură soarta întregii opere, deoarece fondul iniţial a fost cheltuit în întregime pentru organizarea întreprinderii, iar pentru ca aceasta să fie rentabilă, are nevoie de încă cel puţin un an de activitate intensă. În primăvara trecută (1900), unul dintre noi a stat de vorbă cu prietenul dv. (pe care acum îl întîlniţi, probabil, des), care, la rîndul său, şi-a exprimat convingerea că nu veţi refuza să ne ajutaţi. Sperăm că, date fiind legăturile dv., aţi putea aduna o sumă frumoasă, organizaţia noastră însă mai are nevoie şi de depuneri periodice.

Scrisă la 28 mai 1901
Expediată din München la Baku

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare a fost anexată la scrisoarea din 28 mai 1901 (vezi volumul de faţă, p. 115—116). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

68

CĂTRE P. B. AKSELROD

1. VI. 1901

Dragă P. B.,

Am primit chiar azi scrisoarea dv. împreună cu materialele şi scrisorile lui Deb. * Multe mulţumiri. Urmează să descifrăm materialul.

În ce priveşte propunerea lui Deb., sîntem, fireşte, de acord să-i dăm 300 de exemplare şi sperăm că rezervele formulate de el nu vor constitui nicidecum o piedică pentru publicarea amintirilor lui în revista noastră. Partea care urmează să apară în „Zarea" nr. 2 trebuie să fie predată cel mai tîrziu pînă într-o lună, adică pînă la 1 iulie, şi să nu treacă de două coli, două coli şi jumătate maximum. Sperăm că el va împărţi cele patru-cinci coli ale articolului său pe capitole, aşa ca să poată încăpea în nr. 2 şi 3 din „Zarea".

Despre conferinţă nu ştim încă nimic. Vă rog să convingeţi pe Kolţov şi pe încă cineva din organizaţia „Soţial-Demokrat" să accepte. Asta nu ne obligă doar la nimic şi, în schimb, ar face să dispară odium **-ul care planează asupra noastră că n-am dori să punem capăt discordiei. Fireşte, nu sîntem nicidecum înclinaţi să facem concesii esenţiale nici grupului „Borba", nici publicaţiei revistei „Rabocee Delo", „Listok" (ce slab este „Listok" nr. 7 ! Noi am depăşit această publicaţie chiar şi în ceea ce priveşte partea tehnică : rapiditatea informării).

Nr. 5 al „Iskrei" se află sub tipar. Editorialul (scris de Starover) este intitulat „Visuri absurde". Numărul mai cuprinde şi un foileton de G. V. — „Vin nou în butoaie vechi" — despre manifestul socialiştilor-revoluţionari şi despre cotitura lor spre social-democraţi. Apoi un articol (sau chiar două) despre măcelul care a avut loc în zilele de 4—7 mai la Petersburg (în cartierul Vîborg şi la uzinele „Obuhov"). Avem material şi pentru cronica socială şi pentru rubrica mişcarea muncitorească, precum şi pentru

* Scrisoarea lui o vom păstra, fireşte [11].
** — acuzaţia. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

rubrica „1 Mai în Rusia" — de pildă, o scrisoare impresionantă din partea unei muncitoare din Petersburg care relatează cum a fost ucis la 4 mai un muncitor (rudă de-a ei) care se afla în mulțimea care demonstra pe Nevski [117]. Apoi o scrisoare de la un bun prieten al nostru — un muncitor din Ivanovo-Voznesensk — cu privire la starea de spirit de acolo, la încercările de a serba ziua de 1 Mai și la succesul „Iskrei".

Numai cu finanțele stăm prost, încolo totul merge bine și ne dă speranțe de viitor.

Cum o duceți cu sănătatea? Merge mai ușor acum cu Erwerbsarbeit? * Aveți suficient timp de odihnă? Ce intenționați să faceți la vară?

O călduroasă strîngere de mînă. Vă rog sa transmiteți salutări întregii familii.

Al dv., *Petrov*

Expediata din Munchen la Zurich

Publicată pentru prima oara în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește dupa manuscris

69

CĂTRE P. N. LEPEȘINSKI ȘI P. A. KRASIKOV

2a 3b — r — —

1. VI. 1901

Am fi foarte bucuroși să lucrăm cu — r — —. El ar fi deosebit de util în prezent, cînd în genere mulți oscilează și cînd în străinătate în special se urzesc tot felul de intrigi. Din păcate, stăm foarte prost cu finanțele și ne este absolut imposibil să-i dăm bani de drum și de întreținere. De asemenea, este foarte greu să găsești aici o posibilitate de cîștig (despre Franța și Elveția franceză nu putem spune nimic, deoarece nu știm cum stau lucrurile acolo. În această privință — r — — este mai bine informat decît noi). În-

* — muncă pentru a-ți cîștiga existența. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tr-un singur caz am putea să-i acordăm lui — r — — sprijin bănesc : dacă ar fi de acord să vină în străinătate, să-şi procure aici un paşaport francez, cu care să treacă de două-trei ori diferite graniţe, luînd cu el cîte două geamantane. Oricum noi tot plătim pentru asemenea transporturi şi am prefera să-i plătim mai degrabă lui decît altcuiva, unui străin. Cunoscînd limba şi fiind un om ingenios, ar putea, fără îndoială, să facă această muncă, iar în drum ar mai găsi, poate, pe cineva în acelaşi scop. Dacă este de acord, să ne scrie imediat — citiţi-i această scrisoare în întregime — şi să ne comunice cît se poate de amănunţit semnalmentele sale. Vom cere imediat să ni se procure un paşaport francez cu semnalmentele sale, şi de îndată ce îl vom primi îi vom scrie să vină. Lucrul cel mai important în întreaga noastră activitate este acum transportul, şi iar transportul. Cine vrea să ne ajute trebuie să-şi îndrepte *toate* eforturile în această direcţie.

Acum, despre cele 125 de ruble. Ne-am ars de mai multe ori împrumutînd bani altor organizaţii : am dat o grămadă de bani, iar rezultatele au fost cu totul neînsemnate, *aproape egale cu zero*. De aceea ne temem să mai dăm avansuri băneşti. Mai departe : pentru noi este mai important transportul rapid al unei cantităţi mici (chiar al unei jumătăţi de pud *într-o lună*) decît transportul a 10—20 de puduri în trei-patru luni, deoarece noi punem pe primul plan editarea şi transportul lunar al „Iskrei". Deocamdată sîntem aproape cu totul absorbiţi de problema trimiterii geamantanelor. Aşadar, analizaţi în amănunţime chestiunea ; vedeţi dacă aveţi o propunere serioasă, ce fel de organizaţie a făcut-o, despre ce tip de transport e vorba, dacă nu am putea introduce acolo un om de-al nostru pentru a controla şi a participa şi apoi comunicaţi-ne. Dacă sînt de acord să facă un transport de probă fără plată anticipată, luaţi măsurile cuvenite. Dacă însă trebuie să dăm imediat o sumă mare de bani, sîntem datori să cîntărim şi să analizăm bine *toate* datele.

Expediată din München la Pskov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

70

CĂTRE GRUPUL DE SPRIJINIRE A „ISKREI" *

Doctorul ** va trebui să se stabilească la graniţă, bunăoară la Polangen (în aceste locuri noi avem legături cu partea nerusă şi dispunem şi de un depozit al nostru), să studieze condiţiile locale (acolo ar trebui să ştie letona şi germana, dar poate se va descurca şi fără), să-şi caute o ocupaţie onorabilă (ni se spune că acolo se poate trăi şi profesînd în particular), să-şi facă bune relaţii cu micii funcţionari din localitate şi să-i obişnuiască cu ideea că trece deseori graniţa. Acolo pentru trecerea graniţei nu e nevoie de paşaport, ci de Grenzkarte *** (care se eliberează pe termen de 28 de zile). Cu prilejul acestor treceri frecvente se va putea transporta (sub haine sau în geamantan, după metoda noastră, pentru care este nevoie de o mică valiză, dintre acelea în care se ţin instrumentele medicale) cîte puţină literatură, cîţiva funzi. Pentru noi este deosebit de important să se facă transporturi regulate şi dese, fie şi mici. Celui care va organiza această treabă şi va lucra *el însuşi*, va transporta *el însuşi* îi vom da noi bani de drum şi de întreţinere pe o lună-două, pînă ce se va aranja.

Scrisă la 5 iunie 1901
Expediată din München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

71

CĂTRE G. V. PLEHANOV

12. VI. 1901

Vă scriu, dragă G. V., cîteva cuvinte pentru a vă înştiinţa că astăzi a fost trimis la tipografie articolul lui Ortodox împotriva lui Berdeaev. Acest articol va ocupa locul *doi*,

* Scrisoarea reprezintă un adaos la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*
** Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*
*** — permis de trecere a graniţei. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

adică va veni după editorialul scris de d-voastră. *Trimiteți cît mai repede un titlu* pentru el, fiindcă „nu are cap".

Ne-am cam certat din cauza acestui articol cu Arseniev și cu Velika... cărora atacurile la adresa lui Kisteakovski (2×2=5) și sfîrșitul cu privire la „burghezismul" lui Berdeaev li s-au părut plump *...

O strîngere de mînă.

Al d-voastră, *Petrov*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

72

CĂTRE M. G. VECESLOV

17. VI. 1901

Am primit scrisoarea prin care mă rugați să vă trimit 100 de mărci. Cu tot regretul, nu vă pot îndeplini rugămintea înainte de a fi primit de la dv. „informațiile cele mai recente" pe care ni le-ați promis. În nici un caz nu pot lua singur hotărîrea de a vă elibera această sumă (atît din motive de ordin formal, deoarece acest lucru este de competența colegiului, cît și din motivele pe care vi le-am expus cînd ne-am întîlnit), iar să convoc acum colegiul nu pot, din cauză că unele persoane sînt plecate. Încă o dată, vă rog să nu fiți zgîrcit cu informațiile, să ni le trimiteți pe cele mai recente și cît mai amănunțite : altfel relațiile dintre noi nu se vor aranja *niciodată*. Informații de genul „deocamdată totul e în regulă" produc mai curînd o impresie negativă asupra colegiului, care hotărăște în această chestiune. Înțeleg foarte bine că adeseori se poate întîmpla ca cele mai susținute eforturi să rămînă infructuoase din cauza unor împrejurări independente de voința noastră și că în asemenea cazuri ar fi absurd să vi se facă o vină.

* — greoaie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Dar şi dv. trebuie să înţelegeţi că dacă nu avem informaţiile cele mai amănunţite şi mai precise din care să rezulte ce eforturi s-au făcut, dacă nu ştim ce anume a reuşit (respectiv nu a reuşit) şi de ce, cum stau lucrurile şi ce planuri aveţi în prezent, *nu putem* să facem noi demersuri şi să impunem iarăşi mandatarilor noştri noi sacrificii, de care *noi* sîntem răspunzători.

Expediată din München la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după o copie făcută de N. K. Krupskaia

73

CĂTRE L. E. GALPERIN

În Persia abia s-a trimis de curînd prin Viena, aşa că e prematur să se vorbească despre un insucces. S-ar putea chiar să reuşească. Anunţaţi-l pe destinatar, la Trebizonda, că trebuie să primească nişte cărţi de la Berlin şi scrieţi-ne cînd le va primi.

În ceea ce priveşte tipărirea „*Iskrei*" în Caucaz, noi i-am şi trimis lui X un chestionar *amănunţit*, dar nu am primit încă răspuns. Trebuie să ştim precis în ce constă planul (tipografie legală sau ilegală), cît de „aproape de realizare" este acest plan, ce cantitate de material tipărit prevede el (e posibil ca „*Iskra*" să apară lunar ?), de ce sumă de bani e nevoie la început şi de ce sumă lunar. În prezent stăm foarte prost cu finanţele şi nu putem promite nimic cît timp nu avem date cît se poate de amănunţite. Trimiteţi-le imediat.

Depuneţi toate strădaniile pentru a procura bani : noi am mai scris în legătură cu această chestiune, prin X, unui cunoscut de-al dv. şi vă sfătuiesc să-l rugaţi şi pe ZZ, cu care unul dintre membrii grupului „*Iskra*" a vorbit deja despre bani la începutul anului trecut (amintiţi-i de convorbirea avută la un teatru din capitală [118]), să facă demersuri în această privinţă.

www.dacoromanica.ro

Căutați neapărat căi spre țărmul răsăritean al Mării Negre. Îndreptați-vă atenția în special asupra vapoarelor franceze ; noi sperăm să găsim aici o legătură cu ele.

Scrisă între 18 și 22 iunie 1901
Expediată din München la Baku

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipărește după manuscris

74

CĂTRE N. E. BAUMAN

Ciorii

Am primit astăzi de la Nikolai (=Ernst) știrea că la el s-au transportat și se află la loc sigur 4 puduri și jumătate ; aceasta în primul rînd. În al doilea rînd, că el are *întotdeauna* posibilitatea să treacă peste graniță pe omul nostru împreună cu un contrabandist și că e nevoie de asemenea oameni. Iată dar ce vă propunem noi : mergeți imediat la fața locului, duceți-vă cu unul dintre pașapoartele dv. la Nikolai la Memel, aflați totul de la el, apoi treceți granița cu Grenzkarte sau cu un contrabandist, luați publicațiile care se află de cealaltă parte (adică în Rusia) și duceți-le peste tot. Evident că pentru reușita acestei acțiuni *e nevoie* — ca să-l ajutați pe Nikolai și să-l controlați — de încă un om din partea rusă, care să fie totdeauna gata să treacă granița clandestin și care să se ocupe mai ales cu recepționarea publicațiilor în partea rusă și cu transportul lor la Pskov, Smolensk, Vilno, Poltava. [Noi ne-am pierdut cu totul încrederea în Nikolai & Co, *am hotărît să nu le mai dăm nici un ban*, și numai atunci cînd un om cu totul al nostru va participa direct la transport ne putem pune speranțe în folosirea acestei căi.] Dv. ați fi potrivit pentru această treabă, căci 1) ați mai fost o dată la Nikolai și 2) aveți două pașapoarte. Este un lucru dificil și serios, care cere schimbarea domiciliului, dar este totodată de cea mai mare importanță pentru noi. Gîndiți-vă bine și răspundeți-mi imediat, fără nici o amînare. Dacă nu vă asumați

www.dacoromanica.ro

această misiune, va trebui s-o încredinţăm altcuiva. De aceea, încă o dată vă rugăm insistent să ne răspundeţi imediat.

Scrisă la 25 sau 26 iunie 1901
Expediată din München la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

75

CĂTRE G. V. PLEHANOV

7. VII. 1901

Dragă G. V.,

Cum merge cu lucrul ? Eu tot nu mi-am putut face timp să vă scriu în legătură cu sfîrşitul articolului lui Ortodox, adică cu adaosul, trimis mai tîrziu, despre articolul lui Berdeaev din „Mir Bojii" nr. 6. Struvefreundliche Partei [119] al nostru *a respins* acest sfîrşit cu o majoritate de 2 3/4 voturi contra 1 1/4 (ăsta-i Aleksei, care „s-a împărţit" în 3/4 şi 1/4) ; eu am rămas în minoritate cu *„pentru"* al meu. Nu le-a plăcut nici nota despre amorul romantic şi nici caracterul general al adaosului. După părerea mea însă, acest adaos, într-o formă concisă, răspicată, clară şi concretă, i-a închis gura acestui domn ; în special versurile finale sînt excelente !

Din Rusia ni se scrie iarăşi că se fac pregătiri pentru congresul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia ; într-un oraş s-a primit chiar o invitaţie. Este extrem de important să ne grăbim cu programul. Scrieţi-mi, vă rog, dacă intenţionaţi şi dacă puteţi să vă apucaţi de el. Căci, în afară de dv. şi de P. B., n-are cine să-l facă ; toate formulările trebuie să fie bine gîndite, iar în învălmăşeala de aici este absolut imposibil să te concentrezi şi să chibzuieşti. Vechile proiecte de program şi articole (adică un proiect şi un articol), pe care vi le-a adus Aleksei şi pe care nu trebuia să le ia înapoi, nu ştiu dacă v-ar folosi. Ce

www.dacoromanica.ro

credeţi ? Dacă aveţi totuşi nevoie de ele, vi le vom trimite imediat.

Cărţile lui Şahovskoi şi Tezeakov le-am comandat. Vă trebuie pentru program ? Intenţionaţi cumva să întocmiţi pe baza lor revendicările în folosul muncitorilor agricoli ? Care e părerea dv. despre revendicările în folosul ţărănimii ? Admiteţi, în genere, posibilitatea de a include aceste revendicări într-un program social-democrat rus, sau nu ?

Şpalturile articolului dv. n-au sosit încă. În „Zarea" nr. 2 va apărea : Starover — despre „Russkoe Bogatstvo", V. I. — despre Berdeaev, eu am scris un articol în legătură cu memoriul lui Witte şi am criticat prefaţa * (mă gîndesc să vă trimit articolul pentru a vă cere sfatul, dar nu ştiu dacă mai e timp), Aleksei are un referat : „Sarcinile intelectualităţii socialiste" ; dv. ştiu că l-aţi citit, cum îl găsiţi ? Eu am să mai scriu împotriva lui Cernov **. Dv. ne veţi da recenzia la culegerea „La postul de onoare" ?

Pentru „Iskra" (nr. 6 se culege şi va apărea în iulie ; nr. 7 trebuie să apară în august) aşteptăm de la dv. articole în legătură cu scrisoarea unui muncitor şi despre „Renaşterea revoluţionarismului în Rusia".

Parvus tot mai insistă cu „organizarea" lui ! !

Kautsky a fost pe aici, în trecere. Pleacă în vacanţă şi nu promite să scrie nimic acum.

Nevzorov a trimis la „Iskra" un articol „abject" (după părerea lui V. I. şi a lui Puttman) împotriva articolului „Cu ce să începem ?" [120] — ridică în slăvi comitetele, apără (în termeni evazivi) pe „Rabocee Delo" etc. I-l vom restitui autorului (vom face o copie şi, dacă doriţi, v-o trimitem).

Referitor la proiectul unei federaţii sau unei fuziuni cu Uniunea, aţi văzut, sper, contraproiectul nostru. Dacă nu, rugaţi-l pe Kolţov să-l ia de la Dvinskaia. Nu cred să iasă nimic din toate astea.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

* „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului" (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 21—71). — *Nota red.*

** „Problema agrară şi «criticii lui Marx»" (op. cit., p. 95—268). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi acum în legătură cu banii trimişi de belgieni pentru mişcarea noastră. Părerea mea e să se acorde o treime lui „Rabocee Delo" ; nu merită să dăm prilej de discuţii pentru 50—100 de franci.

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

76

CĂTRE P. B. AKSELROD

9. VII. 1901

Dragă P. B.,

Vă trimit articolul lui Nevzorov, pe care noi l-am respins. Citiţi opera acestui individ (am auzit că v-aţi interesat de ea) şi, după ce aţi citit-o, trimiteţi-o, vă rog, imediat lui G. V., care se interesează şi el de parizieni. Sîntem de părere să păstrăm o copie ca document.

Nr. 6 al „Iskrei" se află la cules — va avea probabil 6 pagini, deoarece avem destul de mult material pentru cronica socială şi cu privire la mişcarea muncitorească. Pentru nr. 2 din „Zarea" am primit 1) editorialul, intitulat „Şi acum ?" — scris de G. V., şi 2) un articol de L. I. — „De ce nu vrem să mergem înapoi" ? semnat Ortodox. Mai scriu Arseniev şi Velika Dmitrievna, apoi avem referatul lui Aleksei (cum ţi s-a părut ? Velika Dm. n-a fost mulţumită). Eu am scris un articol în legătură cu memoriul lui Witte şi cu prefaţa la acest memoriu, în care l-am ocărît, fireşte, pe d-l R. N. S. * ; Velika Dmitrievna este foarte nemulţumită şi va trebui să trimitem articolul lui G. V. etc. : acest domn R. N. S. e un punct nevralgic !

Cum staţi cu lucrul şi cum o duceţi cu sănătatea ? Veţi lua o vacanţă mai lungă anul acesta ? unde intenţionaţi s-o petreceţi ? Aş dori foarte mult să veniţi aici, să mai vorbim ba de una, ba de alta ; mă tem însă să vă chem, ca

* Vezi volumul de faţă, p. 125. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu cumva să vă faceţi iar nervi în loc să vă odihniţi. Dacă această perspectivă nu vă înspăimîntă, veniţi, zău.

Din Rusia ni se scrie că se vorbeşte tot mai insistent despre congres. Asta ne obligă să fim mereu cu gîndul la program. Publicarea proiectului de program este *extrem* de necesară şi ar fi de o deosebită importanţă [121]. Dar, în afară de dv. şi de G. V., nu are cine să se ocupe de asta : pentru aceasta e nevoie să te concentrezi şi să gîndeşti în linişte. Vă rog să ne daţi o mînă de ajutor, dacă treburile şi starea sănătăţii vă permit. Sau poate că vă veţi întîlni cu G. V. şi veţi fi împreună o bucată de vreme, în acest caz n-aţi putea folosi acest timp ?

Kautsky a fost în trecere pe aici (s-a dus să-şi petreacă vacanţa în Tirol), am uitat însă să vorbim cu el despre Erfurter Programm * (pe care-l studiază acum Aleksei). A promis o prefaţă specială ?

Despre ce cărţi i-aţi spus surorii lui Aleksei că au fost trimise ?

În privinţa cronicii externe pentru „Zarea", nu prea avem speranţe : Parvus vrea să scrie numai despre organizare, Rosa Luxemburg şi Danevici vor da (poate) ceva despre Franţa, asta-i tot ; *nimic* despre Germania, nici despre Austria... Stăm prost !

Şi acum, la revedere ! Iertaţi-mă că vă scriu rar : în forfota de aici nu-ţi mai rămîne timp de aşa ceva. Acum sînt aici londonezii **, mie îmi plac. Dar dv. ?

O călduroasă strîngere de mînă. Vă rog să transmiteţi salutări întregii familii. Al dv. ...

Adresa lui Leiteisen : 52, Faubourg du Temple, *Mr. Gouman. P a r i s ;* pe plicul interior : pour Mr. Basile.

[Cît priveşte reeditarea primului număr al „Iskrei", deocamdată trebuie să mai aşteptăm : în curînd se va lămuri cum stau lucrurile cu *mia* de exemplare din „Iskra", care s-a dovedit că n-au fost confiscate, şi cu încercarea ce se face în prezent de a transporta această mie de exemplare.]

* — Programul de la Erfurt. — *Nota trad.*
** V. P. Noghin şi S. V. Andropov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nota despre Adler va putea fi publicată încă în nr. 6 al „Iskrei“ [122] dacă ne va parveni cel mai tîrziu pînă într-o săptămînă.

Despre proiectul de acord cu Uniunea n-am ce să vă scriu : n-a intervenit nimic nou, iar despre cele vechi ştiţi, desigur, de la sora lui Aleksei.

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

77

CĂTRE G. V. PLEHANOV

13. VII. 1901

Am primit scrisoarea dv. din 11. În ce priveşte post-scriptumul lui Ortodox [123], părerea majorităţii o să v-o expună chiar astăzi Aleksei. Eu nu sînt de acord cu această părere şi (personal) m-ar interesa să cunosc şi opinia dv. în legătură cu acest P.S., precum şi cu părerea că, de vreme ce articolul a fost acceptat în întregime, post-scriptumul ar putea fi respins pentru „deficienţe de stil“. Iar „salvarea“ P.S.-ului despre care îmi scrieţi n-ar fi posibilă decît dacă Pavel Borisovici ar fi categoric *pentru*, şi nici în acest caz nu este sigur : voturile se vor împărţi pe din două, căci Aleksei este acum aproape total împotrivă.

În general, cred că în orice problemă care atinge cît de cît punctele „controversate“ ar trebui să vă interesaţi la sursă de motivaţia părerilor pe care le susţin Struve-freundliche * ai noştri : asta se poate face prin scrisori trimise pe adresa aceluiaşi Lehmann (în general, acum trebuie să scrieţi *pe adresa lui Lehmann*) cu menţiunea für Meyer şi „pentru Puttman“. Căci eu n-aş putea, în nici un caz, să expun părerile lor. Aceasta se referă, de exemplu, şi la articolul meu împotriva lui R. N. S. **

* — amicii lui Struve. — *Nota trad.*

** „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului“ (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 21—71). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vă mulţumesc mult pentru că v-aţi oferit să-mi trimiteţi material împotriva lui Cernov. Am început acum să mă ocup de el * şi mi-ar fi, cred, utile şi unele materiale referitoare la Franţa şi la Belgia (Vandervelde et Destrée. „Le socialisme en Belgique", lucrare citată de Cernov, precum şi noua lucrare a lui Vandervelde **). Trimiteţi-mi însă materialul numai în cazul cînd nu aveţi nevoie de el şi numai dacă mi-l puteţi lăsa pentru cîteva săptămîni. Aş avea mare nevoie de lucrarea lui Liebknecht : „Zur Grund- und Bodenfrage" ***, pe care n-am găsit-o aici nici la Parvus, nici la bibliotecă. Dacă o aveţi, vă rog să mi-o trimiteţi pentru scurt timp.

Cernov citează pe un oarecare Gerolamo Gatti : „Le nuove correnti dell'economia agricola" (Milano—Palermo, 1900) ****, care se războieşte făţiş cu marxiştii. Nu cumva ştiţi cine e individul ăsta şi dacă merită să fie citit ? Nu există o traducere franceză ? (nu cunosc limba italiană, doar dacă m-ar putea ajuta sora mea).

O caldă strîngere de mînă. Scrieţi-mi despre articolul meu.

Al dv., *Petrov*

Expediată din Munchen la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 16

Se tipăreşte după manuscris

78

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT *****

18. VII.

Am primit scrisoarea dv. Comunicaţi cînd anume, indicaţi precis data, dacă puteţi pleca personal sau puteţi

* V. I. Lenin lucra la studiul „Problema agrară şi criticii lui Marx" (op. cit., p. 90—268). — *Nota red.*

** *Vandervelde, E.* „La propriété foncière en Belgique", Paris, 1900. — *Nota red.*

*** *Liebknecht, W.* „Cu privire la problema funciara". — *Nota trad.*

**** *Gerolamo Gatti.* „Agricoltura e socialismo. Le nuove correnti dell'economia agricola" (Milano—Palermo, 1900). — *Nota red.*

***** Scrisoarea a fost scrisă împreuna cu N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trimite pe cineva (la Königsberg sau Berlin) să ia geamantanul. Atunci literatura primită va trebui să fie transportată la X, la adresa : ... * Cunoaşteţi măcar puţin limba germană ? Veţi avea de-a face cu un neamţ. Calculaţi de ce sumă aveţi nevoie pentru fiecare călătorie la Königsberg şi comunicaţi cît de dese pot fi aceste călătorii. Pentru eventualitatea că va pleca cineva la Berlin, vă dăm o adresă (şi parola) ca să puteţi lua geamantanul. Trebuie să aveţi lucruri cu care să umpleţi geamantanul.

Scrisă la 18 iulie 1901

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

79

CĂTRE L. N. RADCENKO

Lui Paşa. De ce n-am primit scrisori de atîta vreme ? Cum staţi cu tehnica ? De ce nu trimiteţi niciodată corespondenţe ? Aveţi în vedere că în curînd veţi primi o scrisoare semnată Iablocikov, cheia cifrului este „Pe plaiu-ntins sub geana mării" (sau „Şcolar"). S-ar putea întîmpla ca acest om să vină el la dv. E de-al nostru trup şi suflet. Căutaţi să-i faceţi legături în... ** cu muncitori şi intelectuali ***.

Am primit prin cineva de la dv. şi de la... **** un bilețel cu o adresă. Pe această adresă v-am trimis o scrisoare în care am scris cu cerneală simpatică ceea ce trebuia să vă comunicăm. N-am primit răspuns. Probabil ca dv. să nu fi primit scrisoarea noastră. Răspundeţi urgent la această scrisoare şi stabiliţi corespondenţa cu noi. Vă trimitem adresa *****.

Scrisă între 18 şi 27 iulie 1901
Expediată de la München la Harkov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* În manuscris a fost lasat loc liber pentru adresa. — *Nota red.*

** Aici nu s-a reuşit sa se descifreze un cuvînt şters din manuscris. — *Nota red.*

*** Acest alineat a fost scris de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

**** Aici nu s-a reuşit să se descifreze un cuvînt şters din manuscris. — *Nota red.*

***** În manuscris nu se indică nici o adresă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

80

CĂTRE P. B. AKSELROD

21. VII. 1901

Dragă P. B.,

Intenţionam de mult să vă răspund la scrisoare, dar am tot amînat, aşteptînd să primesc întîi articolul. Nu vă grăbiţi cu el dacă vă e prea greu, sau chiar nu-l mai citiţi, ca să vă repauzaţi şi să vă trataţi cum se cuvine. G. V. mi-a scris destul de amănunţit în privinţa modificărilor pe care el le socoate utile, iar eu mă voi strădui, bineînţeles, să le fac pe *toate* [124] (numai în ceea ce priveşte schimbarea de *ton*... nu ştiu dacă voi reuşi. Nu mă cred în stare să scriu pe un ton diplomatic despre un domn care mă scoate din sărite. Şi nu ştiu dacă G. V. are întrutotul dreptate afirmînd că cititorul nu-mi va înţelege „ura" : aş putea să mă refer, cu titlu de exemplu, la Parvus, care, citind prefaţa, fără să ştie cine este autorul, a simţit aversiune faţă de acest „gotcan", cum s-a exprimat el, dar asta în paranteză fie zis). Sînt foarte nemulţumit că v-am încărcat cu aceste două treburi (să citiţi articolul meu * şi pe cel al lui Ortodox) tocmai cînd aţi plecat în vacanţă şi la tratament. Încercaţi să întrebuinţaţi profitabil timpul de cură şi în nici un caz să nu vă obosiţi prea mult cu examinarea manuscriselor.

Vă rog să-mi scrieţi (şi să-mi trimiteţi manuscrisele şi toate celelalte) *numai* pe adresa :

Herrn Dr. Med. Carl Lehmann.

Gabelsbergerstrasse 20 a/II.

München (în interior : *für Meyer*).

Adresa lui Rittmeyer *nu mai e bună* (dacă ne-aţi trimis ceva pe adresa lui Rittmeyer încă înainte de primirea acestei scrisori, ne va mai parveni).

Nu cumva aveţi cartea lui Liebknecht „Zur Grund- und Bodenfrage" (Leipzig, 1876) ? sau poate o are vreunul din Genossen-ii ** din Zürich ? Am *mare nevoie* de ea pentru

* „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului". — *Nota red*
** — tovarăşii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

un articol pe care-l scriu împotriva lui Cernov *, iar aici nu se găseşte nici la bibliotecă, nici la Parvus, nici la Lehmann.

Şi acum, la revedere! Vă strîng mîna şi vă doresc o vacanţă plăcută şi să vă restabiliţi *complet*.

Al dv., *Petrov*

P. S. Încă o rugăminte: n-aveţi cumva dv. (sau Greulich) *procesele-verbale ale congreselor Internaţionalei?* sau „Vorbote“ [125] (în care au apărut, după cîte ştiu, dări de seamă amănunţite)? Acest Cernov nu-mi dă pace, fiindcă, nemernicul de el, *denaturează* evident lucrurile referindu-se la procesele verbale ale congreselor Internaţionalei şi categorisind drept „marxism dogmatic“ pînă şi „obştile solidarizate“ (ale lui Rittinghausen) [126]. V-aş fi foarte recunoscător dacă m-aţi putea ajuta să-mi procur aceste materiale.

[Dacă cercetarea acestor materiale vă dă bătaie de cap, *renunţaţi, vă rog*, am să mă descurc eu].

Şi încă o rugăminte. (Simt că mă obrăznicesc cerîndu-vă atîtea, dar m-am pornit şi nu mă mai pot opri. *Dar vă conjur*, dacă vă dau bătaie de cap, dacă trebuie să alergaţi după cărţi, nu mă luaţi în seamă şi nu daţi curs cererilor mele. O să văd eu ce fac. Pe Cernov tot îl desfiinţez.) Iată ce vă rog. Dobitocul ăsta de Cernov citează articolul lui Engels „Ţăranul german“ (apărut în „Russkoe Bogatstvo“, 1900, nr. 1). Caut articolul şi văd că este o traducere a articolului lui Engels „Die Mark“ (Anhang la broşura „Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft“) [127] (eu nu am decît ed. a 4-a a acestei broşuri, din 1891). La sfîrşitul traducerii sînt însă adăugate *pe ruseşte două tirade care nu figurează în original* şi care cuprind expresii cît se poate de dubioase: „restaurarea (sic!) mărcii“ etc.

Ce-i asta? O „adaptare“ a lui „*Russkoe Bogatstvo*“? În cazul ăsta trebuie făcuţi de două parale. Dar înainte de

* „Problema agrară şi «criticii lui Marx»“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

asta trebuie să fac cercetări amănunţite : într-o notă la articolul în limba rusă se menţionează că articolul lui Engels „a apărut în deceniul al 9-lea într-o revistă germană, fără semnătură. Dar într-un extras trimis de Engels unuia dintre prietenii săi, el este semnat cu iniţiale". Nu ştiţi : 1) Care este această „revistă germană" ? „*Die Neue Zeit*" ? 2) Nu aveţi una din primele ediţii ale broşurii „Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie etc." cu Anhang „*Die Mark*" ? Trebuie să verific dacă nu cumva tiradele care lipsesc în ed. a 4-a au figurat în primele trei ediţii (deşi lucrul e puţin probabil).

Mai am nevoie pentru confruntare de broşura : *W. Wolff* „Die schlesische Milliarde" [128], pe care n-am găsit-o la biblioteca de aici şi nu este nici la Buchhandlung * „Vorwärts" — e epuizată **.

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară, parţial, în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

81

CĂTRE G. V. PLEHANOV

25. VII. 1901

Dragă G. V.,

Am primit ieri cărţile în problema agrară şi vă mulţumesc pentru ele. Acum sînt înfundat în articolul meu „agrar" împotriva lui Cernov (în parte şi împotriva lui Hertz şi Bulgakov). Cred că acest Cernov trebuie desfiinţat *fără milă* ***.

A fost adineauri pe aici Velika şi mi-a citit părţi din scrisoarea pe care i-aţi trimis-o. În ceea ce priveşte şpalturile, am făcut „tot ce trebuie", adică am trimis lui Dietz corecturile să le introducă în text dacă nu e prea tîrziu ;

* — librărie. — *Nota trad.*
** Ultimele trei paragrafe se publică pentru prima oară. — *Nota red.*
*** Vezi „Problema agrară şi «criticii lui Marx»". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

dacă e prea tîrziu, vom face *neapărat* o menţiune la sfîrşitul volumului, aşa că nu va fi o nenorocire prea mare. Şpalturile au fost la soţia mea, care le-a confruntat cu manuscrisul (acolo unde dv. aţi făcut observaţia: „La mine n-a fost asta!" a fost greşeala dv., căci la dv., după cum am văzut chiar acum în manuscris, este scris „insurecţia din mai". Am corectat şi asta). Întrucît greşelile corectorului sînt inevitabile, de acum înainte vom adopta efectiv „tactica" propusă de dv.: vom trimite autorului *prima* corectură (a doua ar fi prea tîrziu), ca să îndrepte nu litere şi semne — asta-i treaba corectorului şi nici nu prezintă mare importanţă —, ci *numai* fraze sau cuvinte omise sau un cuvînt pus în locul altuia şi care *denaturează sensul*.

Am primit de la P. B. articolul meu * împreună cu o scrisoare: este şi dînsul de părere să atenuez unele expresii. Am şi *introdus*, bineînţeles, toate atenuările care mi-au fost indicate în mod concret de dv. şi de P. B. În ceea ce priveşte schimbarea de ton a întregului articol, respectiv înlocuirea tuturor atacurilor printr-un ton didactic, caustic şi condescendent, deşi acest plan al dv. îmi place, mă îndoiesc însă că *aş putea* face una ca asta. Dacă n-aş fi fost „pornit" împotriva autorului, n-aş fi scris aşa. Dar dacă sînt „pornit" (ceea ce este de înţeles nu numai pentru noi, ci şi pentru orice social-democrat care va citi prefaţa), nu pot ascunde asta şi nu mă pot preface. Voi încerca să mai atenuez tonul şi să fac unele rezerve: poate că voi reuşi cît de cît.

Voi comunica lui Aleksei părerea dv. despre referatul lui (pe care o aşteaptă de mult şi cu nerăbdare). Aleksei a uitat, pesemne, să vă comunice că i-a propus *personal* lui Reazanov tema sa despre Mihailovski (şi că acesta a şi început să scrie). *Eu* înţelesesem că dv. veţi face o recenzie la articolul „La postul de onoare", pe care vi l-am trimis.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

* „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dacă-l vedeţi pe Kolţov, transmiteţi-i multe mulţumiri din partea mea pentru „Volnoe Slovo“ [129].

Era să uit. Aş vrea să vă cer un sfat în următoarea chestiune. Dobitocul de Cernov citează un articol al lui F. Engels — „Ţăranul german“ —, apărut în „Russkoe Bogatstvo“, 1900, nr. 1, în care *la sfîrşit* Engels spune că trebuie „restaurată marca“. Am găsit articolul. Este o traducere a anexei (Anhang) la „Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft“ — „Die Mark“ [130]; în „*Russkoe Bogatstvo*“ *figurează la sfîrşit două paragrafe* (18 rînduri) *care nu există în original.* Am verificat tot restul traducerii paragraf cu paragraf, dar aceste două paragrafe dumnezeu ştie de unde au fost luate. Această neobrăzare trebuie dată în vileag numai... numai să nu fie o neînţelegere aici. Să nu existe cumva un *alt text* al acestui articol al lui Engels. În nota la traducerea rusă, redacţia revistei „Russkoe Bogatstvo“ afirmă:

„Articolul de faţă (al lui Engels) a apărut în deceniul al 9-lea [în 1882? prefaţa la „Entwicklung“ poartă data de 21. IX. 1882] într-o revistă germană [?? „Die Neue Zeit“? sau „Der Sozialdemokrat“ din Zürich [131]? Dv. nu ştiţi unde anume?] fără semnătură [???]. Dar într-un extras trimis de Engels unuia dintre prietenii săi [sic!! lui Danielson? N-aţi auzit de la Engels ceva despre asta?], el s-a semnat cu iniţiale“. În afară de asta, pretind ei, partea istorică a articolului este identică cu prefaţa la „Schlesische Milliarde“ şi cu un articol din „Neue Rheinische Zeitung“ *(aprilie—martie 1849).*

N-aţi vrea să mă ajutaţi să mă descurc? N-a apărut cumva în „Neue Rheinische Zeitung“ sau altundeva *un alt text* al articolului „Die Mark“? E posibil ca Engels să fi renunţat *ulterior* la sfîrşitul cu privire la „restaurarea mărcii“??

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

82

CĂTRE P. B. AKSELROD

26. VII. 1901

Dragă P. B. ! Am primit scrisoarea dv., pe care am citit-o cu toată atenţia (ca şi Aleksei, de altfel). M-am bucurat mult că aţi făcut observaţii [132] atît de minuţioase. Dar n-aveţi dreptate socotindu-mă „încăpăţînat" peste măsură („de-a binelea"). Am luat în consideraţie *toate* indicaţiile dv. de a atenua unele pasaje (ca şi toate indicaţiile lui G. V.), şi am schimbat peste tot. „O copeică la rublă" uneşte pe toţi muncitorii : am adăugat, în paranteză, „după părerea economiştilor". În loc de „limitarea absolutismului" am pus „lichidarea", aşa cum aţi propus. P. 82—83, imprudente în expunerea vederilor noastre în ceea ce priveşte utilizarea liberalilor (conţinînd idei exprimate imprudent), *le-am suprimat,* după cum m-aţi sfătuit. Am dat, de asemenea, o notă cu o trimitere la broşura dv. „Situaţia istorică", menţionînd că dv. aţi analizat amănunţit problema atinsă în treacăt de mine. Am pus cîteva cuvinte despre faptul îmbucurător că liberalii (prin R.N.S.) vădesc mai multă înţelegere pentru mişcarea muncitorească. Am suprimat „regretul" că memoriul lui Witte a apărut însoţit de o asemenea prefaţă. Am mai scos încă cîteva expresii tari, atît din prima cît şi din a doua jumătate a articolului. Nu sînt chiar atît de îndărătnic în ceea ce priveşte atenuările parţiale, dar nu pot renunţa principial la ideea că avem dreptul (şi datoria) să-l criticăm aspru pe R.N.S. pentru jongleriile lui politice. Căci el nu e decît un jongler politic, lucru de care m-am convins definitiv citind şi recitind prefaţa, şi am pus în critica mea tot ce acumulasem în ultimele luni (Verhandlungen * cu „viţelul", încercările de a ajunge la un acord etc. **) ; ca să zic aşa, mi-am uşurat sufletul răfuindu-mă cu acest individ. Eu am considerat că lămurirea caracterului constituţional al zemstvei constituie centrul de greutate al întregului articol.

* — tocmelile. — *Nota trad.*
** Vezi volumul de faţa, p. 81 83. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Liberalismul „zemstvei" este în domeniul influenţei asupra opiniei publice ceea ce este economismul în domeniul influenţei asupra muncitorilor. Trebuie să combatem atît prima limitare, cît şi pe cea de-a doua.

Cu articolul *vom rezolva*, probabil, mîine. Dacă îl vom trimite acum la tipar, voi căuta să vă trimit un exemplar din prima corectură : poate ne mai daţi unele indicaţii, şi atunci vom avea timp să facem îndreptările (în prima şi a doua corectură).

O caldă strîngere de mînă. Vă doresc o vacanţă plăcută şi să vă refaceţi complet. Poate ar fi mai bine să nu vă trimit nimic o vreme, ca să nu vă tulbur vacanţa şi tratamentul ?

Al dv., *Petrov*

Scrieţi-mi pe adresa : Herrn Dr. Med. Carl Lehmann
Gabelsbergerstrasse 20 a/II
München (înăuntru *für Meyer*).

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

83

CĂTRE P. B. AKSELROD

30. VII. 1901

Dragă P. B. !

Am primit de la dv. pe „Liebknecht" şi „Vorbote". Multe, multe mulţumiri !

Mai întîi despre o chestiune specială. Am hotărît să organizăm o întîlnire cu autorul articolului „Renaşterea revoluţionarismului în Rusia" *, dar în nici un caz la München. Ne-am gîndit la Zürich, pentru ca delegatul nostru (intenţia este să mă trimită pe mine), cu ocazia

* L. Nadejdin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acestei călătorii, să se întîlnească şi cu dv. Întîlnirea se proiectează pentru *8—10* (pînă la 12) august st.n.

Vă rugăm răspundeţi dacă ne putem folosi de locuinţa dv. pentru această întîlnire şi dacă atunci veţi fi la Zürich ca să ne putem întîlni (mai bine zis, dacă pot veni la dv., pentru că, fiind la cură, n-are rost să vă deplasaţi dv., iar eu o pot face mult mai uşor).

Acest domn va veni la dv. (aşa îi scriu acum surorii lui Aleksei la Geneva, care va transmite indicaţiile noastre acestui domn, dacă dv. nu veţi da alte dispoziţii), se va prezenta drept *Sokolovski* şi vă va spune (dv. sau soţiei dv.) că doreşte să-l vadă pe reprezentantul „Iskrei". În acelaşi timp, sora lui Aleksei îmi va trimite o telegramă că domnul respectiv a plecat, şi eu voi ajunge la timp la Zürich, fără să-i comunic locul meu de domiciliere (ni-e teamă să fim prea sinceri cu el !).

Am văzut revista narodovolistă „Vestnik Russkoi Revoliuţii" [133] (ne-a arătat Reazanov un exemplar), dar, în pofida promisiunilor, noi nu am primit-o încă. M-am uitat numai prin articolul de fond şi am văzut o recenzie asupra „Iskrei" (care dovedeşte că revista are simpatie faţă de „Iskra", dar este *pentru* eroare). Probabil, în curînd o vom primi şi noi şi dv.

Am primit prefaţa scrisă de Kautsky. Observaţiile dv. la articolul meu * din scrisoarea de astăzi adresată surorii mele mi-au explicat într-o anumită măsură atitudinea dv. Sper să mai discutăm aceste lucruri şi — au revoir !

Al dv., *Petroff*

G. V. ne scrie că-l veţi vizita. Cînd intenţionaţi să vă duceţi la el ? Dacă vă grăbiţi cu plecarea, noi putem grăbi venirea noastră la Zürich pentru a ne întîlni cu Sokolovski.

Expediată din München la Niedelbad (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

84

CĂTRE G. V. PLEHANOV

30. VII. 1901

Dragă G. V.,

Am primit scrisoarea dv. din vilegiatură şi cărţile noi („Final Report", Blondel et Vandervelde et Destrée). Multe mulţumiri.

Cartea lui Tezeakov nu am primit-o *şi cred că nici n-am s-o primesc,* deoarece a fost comandată la depozitul Kalmîkova [134], care *este expulzată pentru trei ani* din Petersburg şi *şi-a închis depozitul* (după ultimele ştiri, absolut precise !).

Vă trimit chiar azi pe Kuloman.

În ceea ce priveşte falsul din „Russkoe Bogatstvo" în legătură cu Engels *, voi lua toate măsurile.

Cu recenziile nu prea ne-am lămurit. Toţi sînt ocupaţi acum cu articolele lor (Velika — împotriva lui Berdeaev ; Puttman — cu note de jurnal = împotriva revistei „Russkoe Bogatstvo" ; eu — cu un articol agrar ** etc.). De altfel, cu recenziile nu-i nici o grabă.

Am trimis la tipar articolul meu împotriva lui R.N.S., după ce am atenuat o serie de expresii prea tari ***. I-am adăugat o postfaţă în care am făcut o paralelă între un articol al lui Dragomanov („Bate şi ţi se va deschide") şi articolul lui R.N.S., conchizînd în favoarea primului. Voi atenua şi aici (la insistenţele Velikăi) unele expresii. Dar tonul general al criticii mele nu poate fi schimbat în mod radical.

Din Rusia mi se scrie că acolo lumea se pasionează teribil după *Berdeaev.* Uite cine ar trebui desfiinţat, şi *nu numai* în domeniul filozofiei ! E drept că Velika scrie un articol pe marginea ultimului lui articol din „Mir Bojii".

Mă bucură mult ştirea că vă veţi întîlni cu P. B. şi că vă veţi ocupa de program. Va fi un mare pas înainte dacă

---

* Vezi volumul de faţă, p. 135. — *Nota red.*
** „Problema agrară şi «criticii lui Marx»". — *Nota red.*
*** „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vom veni în faţa oamenilor cu un astfel de proiect cum e al dv. şi al lui P. B. Şi e un lucru imperios necesar.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Petrov*

Expediată din München în cantonul Vaud (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

85

CĂTRE L. E. GALPERIN *

Am trimis o telegramă, sensul ei e clar — sîntem de acord. Dar aveţi în vedere că legăturile telegrafice sînt foarte primejdioase, după telegrame se fac copii. Străduiţi-vă să vă limitaţi la legăturile poştale. Nu e nevoie să veniţi pentru a discuta probleme de amănunt. Totul poate fi lămurit prin corespondenţă. Aveţi un zeţar experimentat? Dacă aveţi, atunci putem folosi matriţele, care sînt uşor de expediat (în reviste etc.). Avantajele acestei metode: 1) nu e nevoie de litere, 1a) e mult mai rapidă, 2) e nevoie de mai puţini oameni — prin urmare, e mai sigură în ceea ce priveşte conspiraţia, 3) ziarul va părea că vine din străinătate, ceea ce e iarăşi avantajos sub aspectul conspiraţiei. Zilele acestea vă vom trimite pe adresa lui K. ... **, cu titlu de experienţă, matriţe în scoarţele unei cărţi. Scoateţi-le cu băgare de seamă, faceţi toate experienţele cu ele şi comunicaţi-ne urgent rezultatele. Un „aparat universal pentru stereotipie", necesar pentru a turna litere după matriţe, costă aproximativ 300 de mărci, dar nu ştim dacă poate fi cumpărat în Rusia. Comunicaţi ce format are maşina voastră. Puteţi tipări în formatul „Iskrei" noastre? Trimiteţi cît mai repede posibil măcar un model de-al vostru.

Dacă staţi bine cu partea tehnică, încercaţi să tipăriţi cît mai repede, integral, măcar un număr din „Iskra" (dacă e greu să scoateţi un număr în 8 pagini, cum e nr. 6,

* Scrisoarea a fost scrisă împreună cu N. K. Krupskaia. — *Nota red.*
** Pseudonimul nu a putut fi descifrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

atunci scoateţi măcar nr. 5, care e de 4 pagini). Pentru noi e foarte important ca pînă la conferinţa de aici [135], adică peste o lună (maximum o lună şi jumătate), să avem un exemplar al „Iskrei" scos în Rusia.

De cînd se socoteşte datoria de 800 de ruble? Acum stăm prost cu banii, şi această datorie ar putea fi achitată numai dacă cu mijloacele voastre tehnice puteţi scoate măcar 3 000—5 000 de exemplare din „Iskra" (de 4—8 pagini) lunar. Dar dacă veţi reuşi, vom avea venituri.

Unde aţi trimis pachetele primite? De ce să trimitem la Ekaterinoslav 5 puduri? Nu cutezăm să trimitem de prima dată mai mult de 1—2 puduri, mai bine să coste mai mult. Pentru Ekaterinoslav se poate face menţiunea „Bücher" *. Cît timp va dura transportul? Este foarte important. Adresele scrieţi-le în aşa fel, încît cuvintele să fie separate, pentru că altfel nu se înţelege care e numele, care e denumirea oraşului sau a străzii.

Scrisă între 31 iulie şi 12 august 1901
Expediată din München la Baku

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

86

CĂTRE L. I. GOLDMAN

Lui Akim

Dragă tovarăşe,

Ne-aţi făcut o mare bucurie cu pachetul pe care ni l-aţi trimis! E făcut minunat, a spus-o chiar Ţvetov. Ne-aţi înţeles greşit. Nu am fost cîtuşi de puţin împotriva editării „Iskrei" în Rusia, dimpotrivă, noi considerăm că în urma acestui fapt cauza n-are decît de cîştigat şi întotdeauna am dorit-o, dar, recunoaştem, nu prea am avut încredere în reuşită. Acum dv. ne-aţi făcut să căpătăm această încredere. Vă trimitem articolul lui X, care este destinat pentru nr. 2 din „Zarea"; după părerea noastră însă, ar fi foarte util să-l publicaţi în broşură. După ce îl veţi citi, veţi fi, credem, de acord cu noi. Tipăriţi-l în 1 000 de exemplare. Nu vom mai întîrzia cu materialele,

* — cărţi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

fixaţi termenul pentru broşura următoare. După aceea vom trimite materiale pentru ziar *. Repetăm, ne-aţi produs o mare bucurie.

Despre istoria cu Veto va apărea o notă în nr. 7, e curată prostie.

Aveţi perfectă dreptate atunci cînd scrieţi că „Iskra" trebuie sa se organizeze. Dar nu aveţi dreptate atunci cînd afirmaţi că trebuie *să lăsăm* o organizaţie în Rusia.

Să facem asta cu anticipaţie, ca să spunem aşa, ar fi fost imposibil ; numai atunci cînd lucrurile sînt puse pe roate ne poate deveni clar care trebuie să fie profilul organizaţiei. Acum — aveţi dreptate — e un haos (provocat în parte de modalitatea de transportare), despre aceasta ne scriu cei mai mulţi dintre reprezentanţii noştri. Ne gîndim să procedăm în felul următor : să trimitem în Rusia la 2—3 persoane un proiect de organizare elaborat de noi şi cu ajutorul acestor persoane să elaborăm un statut al organizaţiei. Nu avem manifeste de la Odesa. Trimiteţi-ne.

[Noua cunoştinţă cu care v-aţi întîlnit aici vă transmite din partea ei personal de trei ori ura pentru acest mare succes ! !] **

Scrisă între 31 iulie şi 12 august 1901
Expediată de la München la Chişinău
Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

87

CĂTRE S. O. ŢEDERBAUM

Am primit chiar acum scrisoarea cu planul alcătuit de fratele lui Pahomie, Iablocikov şi Bruskov. Nu vă ascundem că nu numai că nu putem fi de acord cu nici una dintre părţile acestui plan (deşi în legătură cu prima parte ar mai fi de discutat), dar pur şi simplu ne-a surprins, mai ales partea a doua : 1) să meargă cu toţii la Petersburg, 2) să organizeze un organ regional al organizaţiei din Rusia a „Iskrei". Am fost atît de uimiţi, încît ne cerem scuze cu anticipaţie pentru vreun cuvînt tare care ne-ar putea scăpa în cele ce urmează.

E de necrezut ! După un an de eforturi desperate, abia-abia s-a reuşit ca, în vederea îndeplinirii acestei sarcini mari şi extrem de actuale, să se formeze un stat-major

* E foarte important pentru noi să avem cît mai curînd ediţia rusa a ziarului „Iskra". Dacă nu puteţi altfel, editaţi articole separate din „Iskra".

** Post scriptumul este al lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de conducători şi de organizatori în Rusia (acest stat-major este încă mic, căci, în afară de cele 3 persoane pe care le-am amintit, mai avem încă vreo 2—3; or, pentru un organ pe întreaga Rusie e nevoie de zeci de asemenea colaboratori energici, *nu numai* în sensul publicistic al cuvîntului), şi deodată să dărîmăm tot edificiul şi să ne reîntoarcem la vechile metode meşteşugăreşti! O tactică mai funestă pentru „Iskra" nici că se poate! A înfiinţa un organ regional ca fostul „Iujnîi Rabocii" înseamnă a cheltui din nou o mulţime de bani şi forţe pentru redacţie, tehnică, expediţie etc., şi pentru ce? Pentru 5 numere într-un an şi jumătate! Dar acum n-ar atinge nici măcar această cifră, în nici un caz, într-un an şi jumătate, căci „Iujnîi Rabocii" avea avantajul de a fi fost înfiinţat de un comitet deja format, care era la apogeul dezvoltării sale, adică de o întreagă organizaţie. Voi sînteţi, deocamdată, numai trei. Dacă în loc de a duce lupta împotriva îngustimii care-l face pe petersburghez să uite de Moscova, pe moscovit să uite de Petersburg, pe kievlean să uite de tot ce nu e Kiev, dacă în loc de a deprinde oamenii (şi e nevoie de ani de zile pentru ca ei să capete asemenea deprindere dacă vrem să formăm un partid politic care să-şi merite denumirea) cu conducerea mişcării pe întreaga Rusie, dacă în loc de toate acestea vom încuraja din nou metodele de muncă meşteşugăreşti, îngustimea locală şi dezvoltarea unei social-democraţii provinciale în locul uneia pe întreaga Rusie, asta nu va fi decît provincialism şi nimic altceva. Ne-am convins din experienţă că avem puţine forţe pentru a înfiinţa un organ cu adevărat politic, puţini colaboratori, reporteri, puţini oameni cu legături politice, puţini practicieni în tehnică şi expediţie.

Ei sînt *puţini* în întreaga Rusie, iar noi sîntem sfătuiţi, de dragul înfiinţării unui nou ziar local, să-i mai fărîmiţăm şi să abandonăm ziarul pe întreaga Rusie, care a şi început să apară şi care necesită un sprijin sub toate aspectele! În cel mai bun caz, în cazul unui succes strălucit al acestui nou plan, se va ajunge la minimalizarea tipului social-democraţiei ruse, la minimalizarea însemnătăţii ei politice, căci un ziar politic nu poate fi un ziar „local"; într-un organ local rubrica de politică generală va avea

www.dacoromanica.ro

întotdeauna de suferit. Dv. sorieți : organ „de masă". Nu înțelegem ce-o mai fi și asta ? Nu cumva și fratele lui Pahomie a început să creadă că trebuie să ne coborîm de la cei înaintați la masă, să scriem mai simplu și mai apropiat de viață ? ? Care este scopul nostru : să ne apropiem de „masă", sau să ridicăm această masă, care a și început să se frămînte, la nivelul unei mișcări politice organizate ? De scrisori din fabrici și uzine ducem noi lipsă sau de materiale care să cuprindă demascări politice, cunoștințe politice, *generalizări* politice ? Iar pentru lărgirea și aprofundarea *generalizărilor* noastre politice să ne apucăm să divizăm problema generală în probleme regionale ? Și în afară de minimalizarea politică, în caz că s-ar realiza planul în legătură cu organul regional, ziarul ar avea de suferit inevitabil și sub raport tehnic. Dacă ne *unim* toate forțele pentru „Iskra", putem organiza (fapt *dovedit* după un an de experiență) o gazetă lunară cuprinzînd un material cu adevărat politic, pe cînd în cazul unui organ regional nu am putea conta, în momentul de față, nici pe 4 numere anual. Iar dacă nu te avînți, plin de nerăbdare, de la un plan la altul și dacă nu te descurajează insuccesele vremelnice și dezvoltarea înceată a ziarului pe întreaga Rusie, s-ar putea foarte bine să ajungi, în șase luni sau într-un an, să ai un organ bilunar (la care ne gîndim mereu). Presupunem, bineînțeles, că fratele lui Pahomie, Iablocikov și Bruskov se situează pe aceeași poziție, că ei aprobă atît orientarea, cît și planul de organizare a „Iskrei" ; dacă însă ei și-au schimbat punctul de vedere în aceste probleme, atunci e altă poveste. Nu pricepem în ruptul capului de ce și-au pierdut ei încrederea în acest plan și de ce atît de repede ? (fiindcă nu se poate ca ei să nu-și dea seama că noul plan îl dă peste cap pe cel vechi). Din pricina transportului ? Dar pînă acum n-am încercat decît *o singură dată* să găsim o cale, și această încercare n-a dus încă la un eșec total ; iar de abandonat nu trebuie să abandonăm nici după 2—3 *insuccese*. Nu cumva acești oameni au început să încline mai mult spre editarea în Rusia decît în străinătate ? Dar ei știu doar că s-a făcut *totul* pentru editarea ziarului în Rusia și că

www.dacoromanica.ro

s-a cheltuit în acest scop vreo 1 000 de ruble, și rezultatele încă nu se văd. Trebuie să spunem că noi considerăm orice plan de editare a unui organ regional sau local de către organizația din Rusia a „Iskrei" cu totul greșit și dăunător. Organizația „Iskrei" există pentru a sprijini și a dezvolta acest organ și pentru *a uni* astfel partidul, iar nu pentru *a-i fărîmița* forțele ; fărîmițarea este destul de mare și fără această organizație. În ceea ce privește plecarea tuturor la Petersburg, vom spune numai că avem puțini ca P., B. și fratele lui Pahomie, și de aceea trebuie să-i ferim. Dacă ei ar sta cu toții în aceeași localitate, pericolul unei căderi generale ar fi de o sută de ori mai mare. Dacă ei consideră că un singur om acolo e puțin (ei își dau mai bine seama de asta), atunci să i se alăture și cel care se va elibera la toamnă (fratele lui Pahomie), dar nu amîndoi. Apoi, atît în interesul securității lor cît și în scopul muncii de unificare, să nu uite că este foarte recomandabil să-și schimbe domiciliul din timp în timp. Dacă vom reuși, în sfîrșit, să atragem de partea noastră Comitetul din Petersburg, atunci va trebui neapărat să-l facem să se ocupe în mod foarte serios de „Iskra", de apariția ei mai frecventă, și să lupte împotriva oricăror noi încercări de muncă meșteșugărească. Metodele de muncă meșteșugărești sînt un dușman mult mai rău decît „economismul", deoarece tocmai în metodele meșteșugărești se află, după profunda noastră convingere, rădăcinile *vitale* cele mai trainice ale economismului. Și nu va exista niciodată o mișcare politică (politică nu numai în vorbe, ci și în fapte, o mișcare care să exercite o influență directă asupra cîrmuirii și să pregătească un asalt general), cît timp nu vom fi biruit aceste metode meșteșugărești și nu le vom fi discreditat total. Dacă Petersburgul cumpăra 400 de exemplare din „Iujnîi Rabocii", grupul „Soțialist" s-a angajat să difuzeze 1 000 de exemplare din „Iskra". Să organizeze deci difuzarea acestui număr de exemplare și să aranjeze lucrurile astfel ca în acest ziar să fie o rubrică amănunțită cu știri din Petersburg (dacă va fi nevoie, se va putea face un supliment special), și atunci va fi realizată sarcina care umbrește în ochii dv. toate celelalte sarcini de cucerire a Petersburgului. Socotim ne-

www.dacoromanica.ro

cesar să amintim că în ceea ce priveşte accesibilitatea pentru muncitori, toţi *„practicienii"* sînt de acord că „Iujnîi Rabocii" nu este superior „Iskrei", aşa că şi acest argument cade de la sine. Ar fi absurd şi criminal să se fărîmiţeze forţele şi fondurile ; „Iskra" duce lipsă de bani, şi nici unul din agenţii din Rusia nu-i trimite o leţcaie, iar în timpul acesta fiecare face planuri să scoată o nouă publicaţie, care reclamă noi fonduri. Toate astea înseamnă nestatornicie. Trebuie mai multă răbdare ; cu planul nostru ne vom atinge scopul, chiar dacă asta nu va fi aşa de curînd. La ce ne putem aştepta dacă s-ar pune în aplicare planul propus se vede din trista experienţă a lui „Rabocee Znamea". Cunoscuţii noştri au trecut atît de grabnic la înfăptuirea planului lor, încît Iablocikov, în pofida convenţiei stabilite, a părăsit Odesa, unde era necesară prezenţa unui agent de-al nostru, şi a plecat la Petersburg. Cerem ca noul plan să fie abandonat. Dacă argumentele noastre nu par convingătoare, să se amîne orice alte planuri pînă la congresul nostru, pe care, dacă va fi necesar, îl vom convoca atunci cînd lucrurile se vor aranja într-un fel oarecare. În ceea ce priveşte literatura de popularizare, se prevede doar extinderea editării de broşuri de popularizare. Această scrisoare exprimă nu numai părerea grupului nostru, ci şi pe aceea a grupului „Eliberarea muncii".

Scrisă în a doua jumătate a lunii iulie 1901
Expediată din München la Vilno

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 4

Se tipăreşte după copia dactilografiată obţinută prin perlustrare

88

CĂTRE P. B. AKSELROD

4. VIII. 1901

Dragă P. B.,

Am primit scrisoarea dv. din 30, iar astăzi scrisoarea dv. de la Niedelbad, în care ne comunicaţi că se poate aranja o întîlnire la dv. Asta mă bucură mult. Sper să ne întîlnim

www.dacoromanica.ro

săptămîna aceasta şi vom vorbi pe săturate, de aceea mă limitez la cîteva rînduri, în legătură cu o chestiune.

Chiar astăzi am trimis prin Stuttgart o scrisoare la Zürich, adresată unui oarecare Finn : scrisoarea conţine o recomandaţie către dv. Pe acest Finn l-au cunoscut *(puţin)* în Rusia *(înainte de a fi arestat)* soţia mea şi sora mea. Făcea impresia unui om superficial, dar n-am avut motive să ne îndoim de corectitudinea lui. Cînd cu arestările de la Moscova [136] a fost ridicat împreună cu vestitul agent provocator *Ruma* şi deportat la Astrahan. Deportaţii din Astrahan (pe care îi cunoaştem foarte bine) nu se îndoiau nici ei de corectitudinea lui Finn, cu atît mai mult cu cît Finn a fost *unul dintre primii* care au recunoscut că Ruma e un trădător.

După expirarea termenului de deportare, Finn a venit în străinătate şi s-a stabilit la Berlin, unde la început reprezentanţii noştri au fost, se pare, prieteni cu el, iar apoi relaţiile s-au răcit : iar *ieri* ne soseşte de-odată o scrisoare de la un berlinez, cu un conţinut cu totul neaşteptat, şi anume că „Finn nu respectă etica de partid", că „face o proastă impresie", că „a ştiut că Ruma are legături cu Zubatov", că nu este considerat spion, dar ni se recomandă să fim precauţi faţă de el.

Uluiţi de această scrisoare, am exagerat cu precauţia pînă acolo, încît nici *nu m-am întîlnit* cu Finn * (Aleksei i-a indicat numai locul de întîlnire, fără să fi arătat cîtuşi de puţin că are vreun amestec în toată treaba asta), s-a întîlnit cu el numai soţia mea, care i-a spus că *locuiesc* la *Stuttgart* şi în prezent mă aflu acolo.

Iată de ce i-am trimis scrisoarea prin Stuttgart şi vă rog să-l lăsaţi să creadă acest lucru.

Finn face publicistică şi cred că Aleksei şi cu mine am greşit că nu ne-am întîlnit cu el şi n-am lămurit lucrurile personal. Pe cît se vede, Finn s-a certat cu berlinezii pentru că a refuzat să îndeplinească cererea lor de a expune pentru „Iskra" *toate peripeţiile* afacerii Ruma, ceea ce i-a făcut pe ei să-l considere suspect. Finn i-a spus soţiei că nu poate satisface cererea lor, pentru că atunci Ruma va

* (Pe Finn nu l-am cunoscut şi nici nu l-am văzut vreodată).

www.dacoromanica.ro

avea dovada că el, Finn, are legături cu presa ilegală. În schimb, i-a oferit soției mele cîteva rînduri în care se relatează pe scurt despre *legătura indubitabilă dintre Ruma și Zubatov.*

Pentru a lămuri mai bine cum stau lucrurile, îi voi scrie imediat surorii mele, care l-a cunoscut pe Finn înainte de arestare și s-a întîlnit cu el la Moscova. Am s-o rog să-mi răspundă și mie *și dv. direct.* Pe dv. vă rog să stați de vorbă cu el și să tatonați terenul, și, dacă se va putea, să-l mai reținеți două-trei zile la Zürich pentru ca să mă pot întîlni și eu cu el (e mult mai bine să mă întîlnesc acolo decît aici) și să încerc să repar greșeala făcută în urma uluitoarei scrisori a berlinezilor.

Finn pleacă mai departe, la G. V. Dați-i cîteva rînduri pentru G. V. și, în același timp, trimiteți lui G. V. această scrisoare a mea, pentru ca el să știe cum stau lucrurile.

Încă o dată, rămîneți cu bine.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

89

CĂTRE P. B. AKSELROD

24. VIII. 1901

Dragă P. B.,

Vă trimit articolul lui Nevzorov refăcut de el. În privința acestui articol avem următoarea dilemă: să-l publicăm în „*Z a r e a*", ori să nu-l publicăm de loc. Voturile s-au împărțit pe din două (Aleksei și Arseniev *pentru*, Velika Dmitrievna și cu mine *contra*). Vă rog să vă dați și dv. votul în această chestiune. Trebuie să spun că mă indignează îndeosebi faptul că toți (pînă și Arseniev !) declară că articolul este „abject", „trădător" (așa l-a calificat și G. V.), și totuși vorbesc de publicarea lui ! După părerea mea, este o tactică foarte proastă, o tactică

www.dacoromanica.ro

de îngăduinţă şi de prea mare toleranţă. În apărarea articolului se invocă : „Este o scrisoare a unui colaborator către redacţie. *E neplăcut* să-l refuzăm". Eu, dimpotrivă, socot că dacă un colaborator adoptă *asemenea* maniere, noi nu trebuie să le admitem. Ducă-se cu dumnezeu la „Rabocee Delo" (Nevzorov ne-a scris chiar, întrebîndu-ne dacă nu sîntem împotriva acestui lucru ! ! ? sic !), în felul acesta „vom demonstra" mult mai bine care îi e fizionomia şi îl vom putea combate mai în voie decît dacă i-am publica articolul în revista noastră „Zarea". (Unul dintre argumentele *pentru :* să publicăm articolul ca să avem prilejul să răspundem la argumentele publicate.)

Aşadar, hotărîţi dv.

Cum e cu articolul lui Finn ? Dacă e bun (aşa cum aţi scris), n-ar fi nimerit să-l publicăm în „*Zarea*" ? N-ar fi cazul să mi-l trimiteţi ?

Cum o duceţi cu sănătatea ? Am auzit că vă aflaţi în apropiere de Thun, sper însă că scrisoarea vi se va transmite.

Cînd credeţi că veţi fi la G. V. ? Ne punem mari speranţe în dv. în privinţa programului.

Şi acum, rămîneţi cu bine ! O călduroasă strîngere de mînă. Vă doresc o refacere grabnică.

Al dv., *Petrov*

Nr. 7 al „Iskrei" va apărea zilele acestea. Articolul lui G. V. (al doilea articol împotriva lui Struve) a fost trimis la „Zarea". Urmează articole scrise de Nevzorov, Aleksei, Velika Dmitrievna, Arseniev, un articol în problema agrară (îl scriu eu) * şi unul al lui G. V. împotriva lui Bernstein (o recenzie la traducerea rusă a cărţii acestuia). Cronică externă nu avem. Poate că o va scrie Danevici ? El a trimis a doua scrisoare pentru „Iskra" (va intra în nr. 8).

Expediată din München la Heiligenschwende (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

* „Problema agrară şi «criticii lui Marx»". (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 95—268). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

90

CĂTRE P. B. AKSELROD

30. VIII. 1901

Dragă P. B.,

Am primit astăzi scrisoarea dv. şi tot astăzi i-am trimis lui Dietz corectura articolului meu*. Am făcut modificarea indicată de dv. — i-am separat în final pe liberali de revoluţionari, cu care erau înglobaţi în acelaşi „noi". Cu „lapsusul providenţial" n-am mai putut face nimic: modificarea acestui pasaj ar fi necesitat intervenţii prea mari şi, în afară de aceasta, spiritul întregului articol nu permite modificarea lui în sensul înlăturării „unilateralităţii" (aveţi dreptate, desigur, că problema este tratată în mod „unilateral"; dar într-un articol polemic consacrat unui atac pe unul dintre flancurile adversarilor noştri cum aş mai fi putut să respect cerinţa multilateralităţii? Vreau să spun că *deficienţa* este prea profundă pentru a putea fi înlăturată printr-o modificare izolată, şi nicidecum că ea n-ar exista).

Am primit toate scrisorile dv. Nu ştiu ce-i cu sora mea, fiindcă n-am cam de mult nici o veste de la ea.

Cred că aţi primit scrisoarea lui Aleksei în care vi se relatează despre piedicile ce stau în calea conferinţei **. Aşteptăm să vedem cum veţi rezolva dv. şi Danevici problema.

A apărut numărul şapte, pe care vi l-am trimis imediat. În numărul opt va intra articolul lui Reazanov „Cîrciuma ţarului" (despre monopolul alcoolului), apoi s-a preconizat un articol despre noua lege (din 8 iunie) prin care se repartizează nobililor pămînturi în Siberia ***. Pentru cronica socială avem o informaţie despre congresul liberalilor ****, precum şi materiale despre tratamentul scandalos

---

* „Prigonitorii zemstvelor şi hanibalii liberalismului". — *Nota red.*

** Conferinţa „de unificare" (Zürich, 4—5 octombrie 1901) (vezi adn. 135). — *Nota red.*

*** Vezi *V. I. Lenin.* „Iobăgiştii la lucru" (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 86—91). — *Nota red.*

**** Vezi *V. I. Lenin.* „Congresul zemstvelor" (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 92—93). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

aplicat deportaţilor în Siberia, despre adîncile frămîntări dintr-o provincie periferică cum este Kursk, despre revolta unor elevi de liceu şi de şcoală normală. Apoi am primit un articol foarte interesant al unui muncitor — un răspuns lui Dadonov, care a insultat în „Russkoe Bogatstvo" pe muncitorii din Ivanovo-Voznesensk [137]. Se spune că e un articol foarte bun (eu nu l-am citit încă), aşa că nu ştim unde ar fi mai bine să-l publicăm, în „Iskra" sau în „Zarea". Pentru „Iskra" nr. 8 avem o scrisoare a lui Danevici din Franţa.

Iar pentru „Zarea" tot n-avem încă cronică externă! Nici cronică internă nu ştiu dacă vom avea [138]. Mare pacoste! Ce proporţii ia această „Zarea"! Avem deja 6 coli + încă 4 (Plehanov „Critica") + 2 (acelaşi împotriva lui Bernstein) + 2 (Nevzorov + Aleksei) + 2—3 (Velika Dmitrievna şi Starover)... Eu m-am împotmolit de tot cu problema agrară.

Sper să ne vedem în curînd.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Petrov*

Expediată din München
la Heiligenschwende (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

91

CĂTRE G. V. PLEHANOV

18. IX. 1901

Dragă G. V.,

Acum am făcut introducerile pe care mi-aţi cerut să le fac în articolul dv. împotriva lui Bernstein, de asemenea l-am împărţit pe capitole. Tare mă tem că n-am făcut bine împărţirea (şi nota despre Kautsky). Dar le veţi putea schimba uşor *în corectură*.

Vă mai atrag atenţia asupra introducerii pe care am făcut-o la p. 77 din manuscris (verso), care nu mi se pare prea bună, şi asupra a ceea ce am şters (la p. 78). Nu credeţi că toate acestea s-ar putea atenua?

www.dacoromanica.ro

Articolul dv. împotriva lui Bernstein e dat la cules. Corectura v-o trimitem împreună cu manuscrisul, ca să vedeţi ce introduceri am făcut.

Anexez o scrisoare pentru Racinski.

N-am avut de mult ştiri de la dv. Sînteţi sănătos ? Intenţionaţi să-i faceţi o vizită lui Pavel Borisovici şi cînd anume ?

Eu lucrez asiduu la articolul meu „agrar" *, care devine prea stufos.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

92

CĂTRE L. I. AKSELROD

Mult stimată L. I.,

Vă rog foarte mult să puneţi *imediat* pe cineva să transcrie principalele documente ale conferinţei noastre şi să le trimiteţi de îndată pe adresa

Herrn Dr. Med.
Carl Lehmann
Gabelsbergerstrasse 20 a
München.

Avem mare nevoie *acum imediat* de aceste documente, deoarece trebuie să le vadă prietenii care pleacă zilele acestea în Rusia. De aceea vă rog foarte mult să puneţi urgent 2—3 domnişoare să transcrie documentele de mai jos :

1) Rezoluţiile de la Geneva.

2) Cele 2 chestiuni ridicate de Frei în cuvîntarea sa.

3) Declaraţia uniunii cu privire la Bund şi răspunsul nostru prin care Bundul este recunoscut, dar restul „nu ne priveşte".

* „Problema agrară şi «criticii lui Marx»" (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 95—268). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4) Amendamentele uniunii la rezoluţiile de la Geneva.
5) Declaraţia grupului „Borba".
6) *Declaraţia noastră că părăsim conferinţa* [139].
Într-un cuvînt, toate documentele prezentate biroului. Răspundeţi, vă rog, cît mai repede la München (noi plecăm chiar astăzi).

O caldă strîngere de mînă.

Frei

Scrisă la 5 sau 6 octombrie 1901 la Zurich (loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

93

CĂTRE GRUPUL ISKRIST DE LA PETERSBURG *

Comunicaţi-ne numaidecît şi informaţi-ne în continuare în mod regulat ce orientări există în cadrul Uniunii de la Petersburg, în ce măsură sînt ele reprezentate în Uniune în general şi în organul său central în special, dacă respectivii sînt oameni activi şi de prestigiu etc. Este absolut necesar să fim întotdeauna informaţi în modul cel mai precis cu privire la situaţia din cadrul Uniunii de la Petersburg [140].

Scrisă după 15 octombrie 1901 Expediată din München

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

94

CĂTRE G. V. PLEHANOV

21. X. 1901

Dragă G. V.,

V-am trimis zilele acestea nr. 1 din „Neue Zeit", în care e publicat articolul lui Engels despre program [141]. Cred că nu e lipsit de interes pentru lucrarea dv., adică

* Scrisoarea reprezintă un adaos la o scrisoare a lui I. O. Martov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pentru întocmirea proiectului de program. Astăzi v-am trimis corecturile : după ce le vedeţi, vă rog să le trimiteţi cît mai repede direct la Dietz cu menţiunea „Druckfertig !“ *.

Am găsit unele materiale pentru o cronică internă **, şi zilele acestea mă voi apuca serios de ea (acum nu prea mă simt bine, din călătoria făcută [142] m-am ales, pesemne, cu o gripă). Dat fiind că după această lucrare va trebui să mă ocup de „Iskra“, iar apoi de o broşură pe care o tot amîn ***, pentru program nu-mi va mai rămîne timp, şi dv. sînteţi singura noastră speranţă.

Nu ne-aţi putea indica pe cineva din Franţa pentru corespondenţă ? (Danevici, probabil, va refuza.)

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

95

CĂTRE L. I. AKSELROD

22. X. 1901

Mult stimată L. I.,

Iertaţi-mă că nu v-am răspuns imediat şi că vă scriu atît de puţin, dar am făcut iarăşi un fel de gripă şi nu sînt bun de nimic. Părerea mea este că dacă nu se poate face o dare de seamă asupra conferinţei, ar trebui să procedăm în felul următor : să tipărim în ordine toate documentele şi declaraţiile prezentate biroului la conferinţă (rezoluţiile de la Geneva ****, amendamentele la aceste rezoluţii, declaraţia uniunii şi declaraţia noastră cu privire la Bund, declaraţia noastră că părăsim conferinţa etc.), cuvîntările însă nu trebuie să le tipărim (nu

* — bun de tipar. — *Nota trad.*

** Vezi „Cronica internă“ (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—348). — *Nota red.*

*** V. I. Lenin se referă la „Ce-i de făcut ?“ (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—190). — *Nota red.*

**** În manuscris „de la Londra“ (evident, o greşeală). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

numai că nu trebuie să le rezumăm amănunţit, ci nu trebuie să le tipărim de loc), ci să punem numai cîteva cuvinte *de legătură* între documente. Ele mi se par în sine atît de elocvente şi pline de semnificaţii, încît este suficient să le tipărim (indicînd numai cum, în ce ordine şi cu ce ocazie au fost prezentate sau citite) — pentru a explica în întregime tuturor oamenilor cu cap plecarea noastră [143].

Dacă nu aveţi propunerile făcute de Frei, întrebaţi-i pe Leitzen şi pe Dan, s-ar putea să le aibă ei.

Încercaţi să vă limitaţi la o astfel de expunere a documentelor şi trimiteţi cît mai repede totul la Geneva : acolo se vor tipări şi se vor face, dacă va fi cazul, mici modificări.

O strîngere de mînă. Al dv. ...

Expediată din München la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

96

CĂTRE G. V. PLEHANOV

2. XI.

Dragă G. V.,

Am primit scrisoarea dv. Articolul dv. l-am prevăzut să intre în nr. 10 al „Iskrei". Nr. 9 apare în cîteva zile : a întîrziat din cauză că a crescut la 8 pagini.

Aţi primit nr. 1 şi 3 din „Neue Zeit" (vă rog să mi le *înapoiaţi* cînd nu veţi mai avea nevoie de ele) ? Vi le-am trimis pentru articolele lui Engels şi Kautsky despre program, care s-ar putea să vă fie de folos. Cînd credeţi că veţi termina cu programul ?

Nu ne scrieţi nimic despre recenzia la Operele lui Marx [144]. Vrem să credem că ne-o veţi trimite totuşi, căci avem absolută nevoie de ea pentru „Zarea" nr. 2—3. La 4. XI va apărea vol. IV : scrisorile lui Lassalle către Marx, dar nu face să mai scriem o recenzie despre acest volum, ca să nu întîrziem apariţia.

www.dacoromanica.ro

Eu sînt aproape gata cu cronica internă *. Aleksei a scris despre Lübeck. Avem următoarele recenzii : a dv. despre Franck, trei ale lui Aleksei + a dv. despre Opere Marx +, poate, una a Velikăi Dmitrievna despre „Svoboda". Atîtea sînt de ajuns.

Also ** nr. 2—3 din „Zarea" este gata ; nu ne-a mai rămas decît tipăritul ; la jumătatea lunii noiembrie ar putea să apară.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

P. S. Întreb cu atîta insistenţă despre program, deoarece trebuie să ştim dacă imediat după apariţia nr. 2—3 din „Zarea" vom avea material pentru nr. 4, ca să-l dăm la cules. Dietz mă pisează într-una.

Dacă n-aţi trimis încă articolul lui Reazanov, trimiteţi-l *imediat*, că, de nu, îl mănîncă de viu pe Aleksei. Reazanov (şi o dată cu el şi din pricina lui şi Parvus) este teribil de ofensat de amînarea articolului şi îmi pare că vrea să se retragă. „Habar n-aveţi ce înseamnă să fii redactor !" — ne-a declarat Parvus.

Ce ziceţi de asta ?

Scrisă la 2 noiembrie 1901,
Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

97

CĂTRE E. L. GUREVICI

3. XI. 1901

Dragă tovarăşe,

În discuţia pe care am avut-o aici înainte de plecarea dv., ne-aţi declarat că, oricum ar evolua relaţiile dintre noi — chiar dacă am ajunge la divergenţe —, dv. veţi continua în orice caz că colaboraţi la publicaţiile noastre. Ulterior, după tristul rezultat cu care s-au soldat tratativele noastre de ordin organizatoric, ne-am făcut din nou

* Vezi volumul de faţa, p. 154. — *Nota red.*
** — Aşadar — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

asigurări reciproce că nu înţelegem „să ne declarăm război" şi că, deşi temporar au intervenit divergenţe între noi, rămînem aliaţi politici.

De aceea sperăm că veţi continua să trimiteţi scrisori din Franţa la „Iskra". Din păcate, noi n-am reuşit să obţinem un răspuns precis de la omul de aici din grupul dv. Comunicaţi-ne, vă rog, dacă mai intenţionaţi să colaboraţi la publicaţiile noastre.

Ştiţi, desigur, cît de mult preţuim noi colaborarea dv. publicistică, şi dacă acum, după constituirea „Ligii", în raporturile organizatorice dintre noi şi grupul dv. au intervenit unele complicaţii, în orice caz, noi nu vom crea impedimente în calea continuării legăturilor dintre noi pe tărîm publicistic. Noi am dori continuarea acestor legături.

Cu salutări tovărăşeşti...

P. S. Din spusele lui Reazanov am dedus că declaraţiile mele în sensul că divergenţele noastre s-ar putea răsfrînge asupra acordului nostru pe tărîm publicistic au fost greşit înţelese. Eu m-am referit doar la acordul cu privire la broşuri („Liga" a înfiinţat o redacţie specială pentru broşuri), dar relaţiile pur publicistice dintre redacţia publicaţiilor „Zarea" şi „Iskra" şi colaboratori nu au fost afectate de întemeierea „Ligii".

Expediată din München la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după o copie făcută de N. K. Krupskaia

98

CĂTRE G. V. PLEHANOV

3. XI. 1901

Dragă G. V.,

Velika Dm. a venit astăzi la noi cu „o mină gravă", declarînd că are o misiune „diplomatică". Ne-am şi mirat, căci aici n-are ce căuta diplomaţia, este un lucru *de la sine înţeles*, dar Velika Dm. făcuse o glumă. Vă trimit 50

www.dacoromanica.ro

de ruble. Dacă nu vă ajung aceste 50 de ruble şi cei 292 de franci care v-au rămas, scrieţi-ne neapărat şi cît mai repede ; vă vom trimite şi alţi bani, căci acum situaţia noastră financiară s-a îmbunătăţit. (Nu ştiu dacă vi s-a spus sau vi s-a scris că în prezent avem perspective frumoase, sperăm adică să primim periodic sume destul de mari — de exemplu, zilele acestea am primit suma de 1 000 de ruble [145] —, aşa încît cu ceea ce ni se trimite din Rusia sperăm să ne menţinem minimum 2—3 ani, deşi cheltuielile generale cresc.) Vă rugăm să ne scrieţi, fără a vă jena, ori de cîte ori aveţi nevoie.

V-am scris ieri despre diverse lucruri *. Aţi primit scrisoarea ?

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Petrov*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

99

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

10. XI. 1901

Dragă Leiteizen,

M-am întîlnit cu domnul căruia i-aţi divulgat un secret al Ligii şi care e furios.

Trebuie să vă spun că aţi făcut o greşeală destul de mare chiar.

În primul rînd, de ce aţi vorbit despre acest domn ** lui Leibov şi Wasserberg, care *nu sînt* membri ai Ligii ? ? Domnul se plînge în special de asta şi are dreptate. Atitudinea Ligii faţă de terţe persoane trebuie să fie cunoscută *numai* membrilor Ligii. Cred că ar fi cazul să-i faceţi de două parale pe aceşti Leibov şi Wasserberg şi pe viitor să nu le mai acordaţi atîta încredere ; dacă d-voastră aţi găsit de cuviinţă să le spuneţi unele lucruri, ei trebuiau să-şi ţină gura.

★ Vezi volumul de faţă, p. 155—156. — *Nota red.*
★★ A. I. Finn-Enotaevski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În al doilea rînd, dacă aţi fi lichidat toată istoria de la început, *aţi fi prevenit* vizita acestui domn la G. V. şi la noi. Doar sînteţi o persoană oficială, faceţi parte din administraţie. De aceea trebuia *să luaţi* de la acest domn o declaraţie, oricare ar fi fost ea, s-o discutaţi în colegiu şi să-i daţi răspunsul colegiului. Trebuia să-i spuneţi acestui domn că el poate avea legături cu Liga *exclusiv* prin intermediul dv. şi, de aceea, *orice* pretenţie faţă de Ligă în general sau faţă de unul dintre membrii ei în special *este obligat* să v-o prezinte dv. şi că nu este în drept să se adreseze în acest sens altora (lui G. V. sau nouă).

După părerea mea, dv. aţi încălcat statutul (care obligă direct administraţia să cerceteze toate pretenţiile) şi vă faceţi vinovat de indiscreţie şi de pasivitate pe deasupra.

Acum s-a terminat. Nu vă supăraţi de sinceritatea mea. Acum l'incident est clos *. Firește, i-am spus acestui domn că nu-l sfătuim să se adreseze Ligii cerîndu-i socoteală (adică s-o întrebe dacă are sau nu încredere în el. ş.a.m.d.). N-ar avea nici o raţiune. Liga nu este datoare să-i răspundă. Iar Finn ar trebui să facă următoarele : să ia *toate* măsurile pentru a elucida cazul Ruma (cu *toate* implicaţiile *lui*), să adune *toate* mărturiile posibile şi să se adreseze Ligii cu rugămintea de a cerceta chestiunea şi de a publica rezultatele cercetării (acuzaţiile aduse lui Ruma şi, eventuellement, scoaterea din cauză a celorlalţi).

El a recunoscut că e singura ieşire din situaţie şi s-a apucat să-şi scrie depoziţia. Dacă mai cunoaşteţi încă un martor, luaţi măsuri pentru a căpăta depoziţii de la el.

Prin urmare, în prezent tactica noastră este : în cadrul Ligii — deocamdată o atitudine *rezervată* faţă de acest „domn". Dar *nici un cuvînt* despre asta nici celor din afara Ligii şi *nici chiar* membrilor îndepărtaţi ai Ligii. N'est ce pas ? **

Al d-voastră, *Frei*

Expediată din München la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — incidentul este închis. — *Nota trad.*
** — Nu-i aşa ? — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

100

CĂTRE G. V. PLEHANOV

11. XI. 1901

Dragă G. V.,

Am primit corectura dv. pentru „Iskra" în *ultimul* moment. Numărul zece apare peste o săptămînă.

Bonci-Bruevici ne-a trimis prin Dietz o scrisoare în care ne comunică că *v-a trimis* articolul „Victimele ţarismului rus" şi că dv. i-aţi fi spus că articolul ne-a fost trimis nouă.

Ce-i cu asta ? Nu-mi amintesc absolut *n i m i c*.

Aleksei *a auzit* ceva de asta *acum un an*, dar spune că noi nu l-am primit.

Răspundeţi, vă rog, *cît mai repede* despre ce este vorba. *Ar trebui să înapoiem articolul imediat*. Bonci-Bruevici ne roagă insistent să-l înapoiem.

Al dv., *Lenin*

P. S. Aşteptăm recenziile.

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

101

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

14. XI. 1901

Dragă Leiteizen,

Mă grăbesc să răspund la scrisoarea dv., pe care am primit-o chiar acum.

Credeţi-mă, nu aţi fost chiar atît de imparţial în chestiunea „incidentului". Divulgînd un secret unei persoane care n-a ştiut să-l ţină, este clar că aţi comis o indiscreţie. Firește că oricui i se poate întîmpla aşa ceva şi vă rog să mă credeţi că nu revin asupra faptelor decît pentru a lichida definitiv incidentul. Trebuie totuşi să recunoaşteţi că am

www.dacoromanica.ro

fost puşi în situaţia de a avea momente şi explicaţii *penibile* nu din vina noastră, pentru că nu noi i-am spus lui Leibov, ceea ce nu putea să nu-l înfurie pe „domnul" în cauză !

Acum să venim la fondul chestiunii. De îndată ce „domnul" a aflat (nu importă de unde) de o hotărîre adoptată de Ligă împotriva lui (sau că unul dintre membrii Ligii şi-a exprimat părerea că trebuie să fim rezervaţi faţă de el *, ceea ce este acelaşi lucru), *Liga a fost implicată* în această afacere. Aici nu mai putem schimba nimic, aşa cum nu poţi lua înapoi un cuvînt scăpat.

Şi, pentru numele lui dumnezeu, nu mai adăugaţi la prima greşeală încă una : nu spuneţi *acum* — „Liga n-are nici un amestec" !

Liga a fost implicată, şi acum *totul* este s-o scoatem din încurcătură.

„Domnul" a vrut să se adreseze Ligii pentru a-i cere socoteală în legătură cu atitudinea faţă de *el* (cred că nu m-aţi înţeles prea bine !), adică s-o întrebe pe ce bază membrii Ligii au făcut să planeze bănuieli asupra lui.

L-am convins că nimeni n-a făcut să planeze nici o „bănuială" asupra lui, iar Liga nu este obligată să răspundă dacă are rezerve faţă de cineva anume.

Cu asta am terminat problema *personală* a „domnului". Mai rămîne însă o problemă socială, cazul Ruma, despre care ni se scrie de mult că trebuie elucidat.

Rezervele faţă de „domn" au fost determinate tocmai de faptul că şi el a fost „implicat" în acest caz.

De aceea a trebuit să-l sfătuim pe „domn" să facă „investigaţii şi cercetări" în afacerea Ruma şi toate implicaţiile ei.

Întrucît „domnul" a acceptat, e de datoria noastră să-l ajutăm : în primul rînd, pentru a elucida sub toate aspectele procedeele şi reţeaua agentului provocator Ruma, ceea ce este obligatoriu şi în interesul *mişcării ;* în al doilea rînd, pentru că noi, membrii Ligii, sîntem cam vinovaţi pentru faptul că Liga i-a pricinuit „domnului" o mare neplăcere, pe care, *poate, nu o merita.*

* Vezi volumul de faţă, p. 158—159. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să admiteţi că avem dreptul şi sîntem datori să avem rezerve faţă de X.Y.Z., dar nu trebuie să vorbim despre ele acestor X.Y.Z. Dacă s-a întîmplat, trebuie să împărţim „păcatul" pe din două.

Nu trebuie ca la prima greşeală să mai adăugăm una, spunînd *acum* că asta nu ne priveşte, după ce tot noi am început...

Al dv., *Frei*

P. S. Salutări lui Efron ! El este mulţumit de rezultatele conferinţei şi de organizarea Ligii ?

Expediată din München la Paris *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

102

CĂTRE G. V. PLEHANOV

19. XI. 1901

Dragă G. V.,

Vă cam inoportunez cu scrisorile mele. Vă bombardez aproape *zilnic* cu scrisori.

V-am trimis articolul „Actuala criză industrială" *. După părerea mea, articolul nu e rău şi ar putea fi tipărit, cu mici modificări, în nr. 4 al revistei „Zarea". Vă rog să-l citiţi *cît mai repede*, într-un moment de răgaz, şi să vă pronunţaţi asupra lui. Dacă îl veţi găsi bun, îl vom da *repede* la cules (peste vreo săptămînă şi jumătate), pentru ca tipografia Dietz să nu stea fără lucru. Poate ar vrea Kolţov să facă unele îndreptări, dacă va fi cazul ?

În problema tipăririi documentelor conferinţei, majoritatea s-a pronunţat *pentru* tipărirea lor imediată (Vel. Dm., Blumenfeld, doi membri de la Berlin şi eu, adică cinci din nouă cîţi sîntem — şase redactori şi trei administratori). Prin urmare, s-a hotărît. Dacă se poate, B. Abr. să se grăbească.

* Articol scris de A. I. Finn-Enotaevski. Nu a fost publicat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu aveţi un exemplar în plus din ediţia rusă a articolului „Şi acum ?“ Noi nu mai avem. Vă rugăm să ne trimiteţi unul.

Al dv., *Frei*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

103

CĂTRE L. I. AKSELROD

27. XI. 1901

Mult stimată L. I.,

Vă mulţumesc pentru cartea dv. [146], pe care mi-a arătat-o V. Iv. Regret, dar nu reuşesc să-mi fac timp s-o citesc : în primul rînd, de un timp încoace am fost foarte ocupat cu broşura (împotriva revistei „Rabocee Delo“) *, iar în al doilea rînd, sufăr iarăşi de o boală „nelămurită“. Treaba stă şi nu ştiu dacă voi putea să mă apuc iarăşi de lucru prea curînd ! Şi am treburi urgente.

În ce priveşte recomandaţia către Popova, spre marea mea părere de rău, nu sînt de loc potrivit pentru aşa ceva. Personal n-o cunosc şi n-am cunoscut-o vreodată pe Popova. Am avut de-a face cu ea *numai prin Struve* (pe care înţelegeţi, cred, că nu-l pot ruga în nici un caz să recomande cartea dv. Or, el este şeful redacţiei publicaţiilor Popovei ! !). Aşadar, dacă m-aş adresa Popovei, rezultatul ar fi mai curînd negativ.

Dar nu numai atît. Nu de mult (acum o lună sau o lună şi jumătate), i-am scris Popovei, rugînd-o — *era prima oară* cînd o rugam ceva — să-mi trimită un exemplar din traducerea volumului al II-lea al lui Webb, redactat de mine şi apărut de curînd [147], şi n-am primit nici un răspuns, nici cartea pînă în ziua de azi !

Cu Vodovozova am fost cîndva în corespondenţă, ca să zic aşa, „amabilă“. Dar la ultima mea scrisoare *(de afaceri)*

* „Ce-i de făcut ?“ — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(trimisă încă în primăvară!) *nu mi-a răspuns*. După cum vedeţi, nici în acest caz nu sînt omul potrivit.

Trebuie sau să căutaţi pe cineva cu legături mai solide în cercurile publicistice şi editoriale, sau să vă adresaţi direct cîtorva editori, trimiţîndu-le cartea dv. [Poate vă ajută Filipov? Doar aţi mai tipărit la el! Eu am rupt legăturile cu el.]

Berg vă va scrie sau va sta de vorbă personal cu dv., vrea să plece în curînd.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Frei*

Expediată din München la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

104

CĂTRE G. V. PLEHANOV

1. XII. 1901

Dragă G. V.,

Am citit scrisoarea dv. despre articolul lui Finn. Văd că sînteţi mult mai sever decît mine. Mie articolul mi s-a părut acceptabil. Dar argumentele dv. m-au convins pe deplin şi sînt de acord că se impune o amputare. *I-am şi spus* autorului că vor fi necesare unele modificări şi prescurtări. El nu s-a opus categoric, dar şi-a exprimat „dezideratul" de a nu se tăia prea mult, spunînd că, în caz contrar, ar prefera să-şi publice articolul în altă parte.

Vom încerca să-i scriem autorului: avem adresa lui, dar nu prea ne vine la îndemînă să-i scriem.

Nu mă angajez însă să modific articolul. Va trebui s-o faceţi dv., dacă ne vom hotărî să-l publicăm.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Frei*

Critica făcută de dv. articolului lui Finn m-a făcut încă o dată să mă gîndesc cît de săracă este rubrica economică a „Iskrei", lucru despre care mi-aţi vorbit la Zürich. De ce nu trimiteţi nimic pentru această rubrică? De la note de o

www.dacoromanica.ro

jumătate de coloană (4 000 de semne, 4—6 pagini de-ale dv.) pe marginea evenimentelor zilei, cum ar fi, de pildă, congresul cooperativelor, date noi despre sindicate, cronicile economice din „Economist“ [148], greve mari, noi date statistice etc. etc. şi pînă la articole de o coloană şi jumătate sau două şi foiletoane de circa 20 000—25 000 de semne (circa 30 de pagini de-ale dv.), toate ar fi extrem de importante ! ! Se ştie că dv. urmăriţi mai asiduu decît oricine literatura economică şi v-ar veni mai uşor decît oricui să scrieţi, măcar din cînd în cînd, astfel de note ! Daţi-ne, zău, o mînă de ajutor, altfel „Iskra“ va deveni monotonă. Desigur că nici prin gînd nu-mi trece să vă distrag de la munca de elaborare a programului, care trebuie făcut *urgent* şi în primul rînd, dar cred că printre picături aţi putea scrie note şi mici articole pe marginea ultimelor numere ale revistelor economice etc.

Şi rubrica istorică a „Iskrei“ este slabă : foiletoane despre revoluţiile din Europa etc. Cred că la această rubrică s-ar putea face şi traduceri. Trimiteţi-ne, vă rog, material potrivit : aţi spus o dată că aveţi ceva în vedere.

Al dv., *Frei*

Sînt mereu suferind şi „mă canonesc“ cu broşura * pe care o scriu împotriva revistei *„Rabocee Delo“* şi care merge ca racul.

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

105

CĂTRE L. I. AKSELROD

17. XII. 1901

Mult stimată L. I.,

Am primit cele trei scrisori ale dv. şi mă grăbesc să vă răspund. Nu pot veni în nici un caz [149]. Acum trebuie să

* „Ce-i de facut ?“ (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—190). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mă ocup numai eu de tot ziarul, iar treburile administrative s-au complicat din cauză că transporturile nu merg bine, şi în Rusia e haos ; broşura am lăsat-o în părăsire. Sînt în mare întîrziere ! Şi nici pregătit nu sînt : chiar şi o notă pentru nr. 13 al „Iskrei" l-am rugat pe Berg s-o scrie, pentru că de multă vreme n-am mai citit nimic în legătură cu istoria mişcării noastre revoluţionare. Cred că nu aveţi dreptate susţinînd că nu sînteţi potrivită cu starea de spirit a oamenilor. Jubileul lui Plehanov este o festivitate cu un caracter atît de *precis*, încît, desigur, vor veni oameni de o anumită orientare şi cu o anumită stare de spirit.

Adresa pentru scrisorile destinate lui Ţvetov (Blumenfeld).

Herrn Dittrich Buchbinder.
Schwanthalerstrasse 44.
München.

Vă comunic această adresă, deoarece în caz că trimiteţi pe adresa mea scrisorile pentru el, pot întîrzia cu *două* zile. El locuieşte în celălalt capăt al oraşului şi noi ne întîlnim rar.

„Ciudata" scrisoare cu întrebările referitoare la d-na D. nu trebuia trimisă lui Blumenfeld, ci la adresa anexată la scrisoare.

O strîngere de mînă. Al dv., *Frei*

Expediată din München la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

106

CĂTRE ORGANIZAŢIILE DIN RUSIA ALE „ISKREI"

1) Lui Iakov
2) Comitetului Moscova
3) Petersburg+Nijni
4) Lui Bakunin ?
5) „Scrisoare către organele social-democrate ruse" [150].

www.dacoromanica.ro

Am aflat acum că membrii Uniunii intenționează să organizeze o conferință a comitetelor mai importante pentru rezolvarea conflictului din străinătate [151].

Trebuie să depunem *t o a t e* eforturile pentru ca un număr cît mai mare de comitete și grupuri să accepte următoarele propuneri :

1) Conferința trebuie amînată fără discuție, cel puțin pînă în primăvară (pînă la paște etc.). Motivele : a) trebuie să participe delegați *și* din partea *„I s k r e i"*, *și* din partea Ligii din străinătate, iar asta cere timp și bani. O conferință fără delegați din partea *„I s k r e i"* și a Ligii nu este legală și nu are nici o rațiune. b) Trebuie să așteptăm apariția unor broșuri din partea ambelor părți în care să fie expusă esența divergențelor. Pînă ce nu vor apărea aceste broșuri, conferința nu va putea aprecia situația cu toată competența, și, de aceea, deliberările ei ar rămîne în aer. În nr. 12 (din 5 decembrie 1901), *„Iskra"* face promisiunea categorică de a publica foarte curînd (cam într-o lună și jumătate) această broșură, în care vor fi analizate foarte amănunțit toate divergențele. Vom demonstra în ea *cît de dăunătoare* este orientarea grupului *„Rabocee Delo"*, vom da în vileag rușinoasa lui nestatornicie și neputința lui în fața bernsteinismului și economismului. Broșura este terminată în parte și în curînd va fi gata. Apoi, în momentul de față (la jumătatea lunii decembrie st. n.), în străinătate un reprezentant al grupului „Rabocee Delo" și un reprezentant al Ligii țin referate despre divergențe. Aceste referate vor apărea și ele foarte curînd în presă ; a convoca conferința fără a aștepta apariția lor înseamnă a arunca banii în vînt și a face sacrificii inutile.

2) La conferință, dacă ea se va ține, vom trimite un reprezentant *s p e c i a l*. De aceea să ni se comunice *neapărat* și urgent (1) dacă data conferinței a fost fixată ; (2) unde anume ; (3) cînd și (4) parola și casa conspirativă unde se va ține conferința. Trebuie să se ceară *în mod formal* comitetelor și grupurilor să comunice aceste date, sub amenin-

www.dacoromanica.ro

ţarea că vom declara conferinţa nelegală şi vom aduce imediat la cunoştinţa oamenilor că se urmăreşte soluţionarea cazului fără a asculta ambele părţi.

3) Dacă comitetele sau grupurile vor alege la conferinţă reprezentanţi care simpatizează cu „Rabocee Delo", trebuie să protestăm imediat şi *formal* împotriva acestui lucru şi să cerem reprezentanţi aleşi *atît* dintre partizanii lui „Rabocee Delo", *cît şi* dintre aceia ai *„Iskrei"* (adică din partea majorităţii şi a minorităţii).

4) În cazul cînd conferinţa se va pronunţa împotriva *„Iskrei"*, va trebui *să ieşim* din comitetele şi din grupurile care nu vor fi de acord să protesteze în mod public împotriva acestui fapt, să ieşim şi să scriem imediat în *„Iskra"* despre ieşirea noastră şi motivele care au determinat-o. Oamenii noştri trebuie să înceapă încă de pe acum să se pună de acord în vederea acestei acţiuni.

5) Să ni se comunice fără întîrziere rezultatul şi să fim înştiinţaţi pe loc de *toate* acţiunile întreprinse. Să se depună *toate eforturile* pentru ca partizanii „Iskrei" să se pună pretutindeni de acord şi să fie solidari în acţiune.

Scrisă înainte de 18 decembrie 1901
Expediată din München

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

107

CĂTRE I. G. SMIDOVICI

Am primit ştirea că Akim tipăreşte „Vpered" [152]. Refuzăm să credem aşa ceva şi vă rugăm să ne explicaţi dacă nu cumva e o neînţelegere la mijloc. Nu ne vine să credem că nişte oameni care au strîns sute şi mii de ruble în numele „Iskrei" pentru tipografia „Iskrei", care fac parte din organizaţia din Rusia a „Iskrei" să treacă într-ascuns la alt ziar, şi asta tocmai în momentul cel mai critic pentru noi, cînd transporturile s-au întrerupt, cînd întregul Nord şi centrul (ba chiar şi Sudul ! !) ne asaltează cu plîngeri că

www.dacoromanica.ro

nu primesc „Iskra" şi cînd singura salvare era retipărirea „Iskrei" în Rusia, — că aceşti oameni pot face aşa ceva, şi încă printr-o înşelătorie, căci Akim ne-a scris că tipăreşte nr. 10 şi eram încredinţaţi că o face, iar Frumosul n-a suflat o vorbă despre planurile sale măreţe, — nu ne vine să credem că este cu putinţă o asemenea faptă, care încalcă nu numai toate regulile organizaţiei, dar şi alte reguli mai elementare.

Dacă această ştire de necrezut este totuşi adevărată, *cerem* să avem imediat o întrevedere pentru a pune capăt acestui nemaipomenit dezmăţ, şi, în ceea ce ne priveşte, rugăm insistent pe Iakov şi pe Orşa să facă rost de bani de unde vor şti şi să-şi pună imediat în aplicare planul lor de a veni aici.

Scrisă la 18 decembrie 1901
Expediată din München la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

108

CĂTRE G. V. PLEHANOV

19. XII. 1901

Dragă G. V.,

Am primit astăzi scrisoarea dv. din 17 şi mă grăbesc să vă răspund. În privinţa plecării la Bruxelles [153] v-am răspuns *acum o săptămînă şi mai bine,* i-am trimis lui P. B. această scrisoare lungă (deoarece cuprinde şi planul numărului 4 al revistei „Zarea"), rugîndu-l să v-o transmită *imediat.* Dacă scrisoarea nu s-a pierdut, e scandalos din partea d-sale că a reţinut-o ! ! Îi voi scrie chiar acum.

Mă raliez la părerea lui Aleksei că *trebuie* să faceţi acest drum. Kricevski ne poate face rău, iar acum, cînd pornim lupta *hotărîtoare* împotriva lui, trebuie să fim ca niciodată cu ochii în patru. N-o să putem duce casă bună cu ei.

www.dacoromanica.ro

Vă trimit 230 de mărci, 80 de mărci=100 frs., pe adresa Biroului internaţional şi 150 de mărci pentru drum. Nu e puţin ?

Luaţi un *bilet circuit* (valabil 2 luni) cu oprire la München (dacă e imprudent să-l luaţi de la Geneva, comandaţi-l la Zürich). La Zürich convingeţi-l şi pe P. B. să vină. Aşa la începutul lunii ianuarie ne vom afla cu toţii laolaltă şi *vom termina* şi cu programul (lucru foarte important), şi cu nr. 4 al revistei „Zarea" etc.

Aştept să primesc „Zarea" din zi în zi. În scrisoarea despre care am vorbit mai sus i-am comunicat lui P. B. sumarul.

Scrieţi pentru „Iskra" o scurtă dare de seamă sau o notă despre şedinţele Secretariatului internaţional.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Frei*

Scrieţi-mi dacă veniţi la noi.

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

109

CĂTRE P. B. AKSELROD

19. XII. 1901

Dragă P. B.,

Am primit chiar astăzi o scrisoare de la G. V., care-mi scrie *că n-a primit scrisoarea aceea mare*, adresată de mine dv. şi d-sale şi trimisă *pe adresa dv.* acum o săptămînă. Să se fi pierdut oare ? ? *

Scrisoarea conţinea planul nr. 4 din „Zarea" şi multe alte lucruri !

Răspundeţi-mi tout de suite s'il vous plaît **.

Al dv., *Frei*

* Dacă s-a pierdut, trebuie să facem gălăgie la poştă.
** — imediat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

G. V. pleacă pe 29 la Bruxelles. Îl rugăm să vină şi pe la noi. Veniţi şi dv. ! Pînă atunci programul şi nr. 4 din „Zarea" vor fi gata. Veniţi, zău aşa !

O călduroasă strîngere de mînă. Al dv. ...

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

110

CĂTRE G. V. PLEHANOV

20. XII. 1901

Dragă G. V.,

Am uitat să vă rog să căutaţi la d-voastră scrisoarea trimisă de soţia mea *în legătură cu articolul „Partidul muncitoresc şi ţărănimea"* * (două sau trei foi de scrisoare scrise îndesat, fără titlu şi semnătură).

Nu ne-aţi dat nici un răspuns în legătură cu tipărirea acestui articol în „Zarea". Vă reamintesc să nu uitaţi să ni-l trimiteţi negreşit *înainte de plecare* (sau să-l luaţi cu dv.).

Vă rugăm să ne scrieţi, după ce veţi hotărî definitiv, cînd intenţionaţi să plecaţi şi cînd proiectaţi să veniţi la noi.

Se vorbeşte că Berg a avut succes la Paris. Iar în Rusia aliaţii n-au făcut nici pe dracul. Acum e momentul să-i zdrobim.

Scriu împotriva lor o broşură **, şi pe măsură ce scriu îmi creşte furia. E prost că broşura prea ia proporţii !

Al dv., *Frei*

Expediată de la München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 421—429. — *Nota red.*

** Vezi „Ce-i de facut ?" (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—190). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

111

CĂTRE P. B. AKSELROD

23. XII. 1901

Dragă P. B.,

Scrisoarea am trimis-o nerecomandata pe adresa d-voastra în urmă cu două săptămîni *. Dacă este posibil, faceţi un demers la poştă anexînd un plic cu scrisul meu, în caz că v-ar putea fi de folos.

Firește că e mai bine ca G. V. să ne viziteze la întoarcere. I-am trimis bani de drum. Sper că aţi primit revista „Zarea".

Aţi putea să vedeţi acum broşura (cartea ?) mea împotriva economiştilor ? Dacă puteţi, v-aş trimite zilele acestea sau la începutul săptămînii viitoare jumătate din manuscris, pentru că aş vrea să mă sfătuiesc cu d-voastră. Răspundeţi-mi.

Pe curînd.

Al dv., *Frei*

Expediată din München la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

112

CĂTRE L. I. GOLDMAN

...Am susţinut întotdeauna că funcţiile se repartizează de la sine ; noi, cei de aici, edităm publicaţii şi scriem articole pentru ziar etc. Cei din Rusia difuzează publicaţiile şi stabilesc legături. De transport se ocupă anumite persoane, desemnate de comun acord de cei de aici şi de cei de acolo, şi care ţin legătura şi cu unii şi cu ceilalţi. Aşa ar fi ideal...

...De multă vreme ne roade mîhnirea că în Rusia organizarea (fapt de importanţă primordială) merge greu şi

* Vezi şi scrisoarea lui V. I. Lenin către P. B. Akselrod din 19 decembrie 1901 (vezi volumul de faţa, p. 170—171). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

— vă amintiţi? — astă-vară v-am trimis chiar un „plan“ [154] (din păcate, nu am păstrat copia scrisorii în care era expus acest „plan“), dv. însă mi-aţi răspuns: „Nu avem oameni“. Acum, după cîte văd, socotiţi că se poate porni la această muncă, iar noi sîntem cu toţii gata să vă dăm ajutor tuturor, în măsura în care acest lucru depinde de noi. Dar rolul nostru este cu totul secundar aici. Dv. aveţi legături cu X.Y.Z. [155], prin urmare toate „sursele“ de literatură converg spre dv. Stabiliţi legătura între dv. şi dispuneţi de aceste surse: dacă găsiţi oameni potriviţi pentru treaba asta şi care v-au cîştigat toată încrederea, formaţi din ei, cu consimţămîntul tuturor, un comitet de organizare, iar noi vom scrie, fireşte, oriunde vom putea să se dea ascultare acestui comitet. Numai că acest comitet de organizare trebuie să se gîndească *numaidecît* la toată Rusia, şi nu la o singură regiune, deoarece întreg viitorul „Iskrei“ depinde de faptul dacă ea va fi în stare să învingă metodele meşteşugăreşti locale şi regionalismul şi să devină *efectiv* un ziar pe întreaga Rusie...

Scrisă în decembrie 1901
Expediată din München la Chişinău

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Proletarskaia Revoliuţia“ nr. 1

Se tipăreşte după manuscrisul „Raportului organizaţiei «Iskra» pentru Congresul al II-lea al P.M.S.D.R.“, copiat de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

1902

113

CĂTRE L. I. GOLDMAN

Dv. consideraţi că este necesar să ţinem în secret existenţa unei tipografii a „Iskrei" în Rusia *, adică sînteţi împotrivă să popularizăm pe scară largă în străinătate exemplarul tipărit în Rusia [156] ?

Cît despre faptul că în general treaba merge prost, lucru de care vă plîngeţi amarnic, după cum mi-a relatat cel cu care v-aţi întîlnit de curînd **, aici vă putem ajuta prea puţin. Membrii din Rusia ai organizaţiei „Iskra" trebuie să alcătuiască un nucleu solid şi să facă totul pentru a realiza o bună difuzare a „Iskrei" în *întreaga* Rusie. Aceasta este exclusiv sarcina organizaţiei din Rusia. Dacă vom reuşi s-o îndeplinim, buna desfăşurare a muncii noastre va fi asigurată. Iar dacă nu, e inevitabil ca lucrurile să meargă prost ***. Pentru o bună difuzare şi din motive de *prestigiu* ar fi foarte important să tipărim în Rusia unul din 2—3 numere ale „Iskrei", alegîndu-le pe acelea care prezintă un interes permanent. De pildă, poate, nr. 13[157].

Dar, din moment ce aţi început tipărirea, căutaţi să scoateţi un număr *mult* mai mare de exemplare : să încercăm

---

* Primele cuvinte sînt scrise de N. K. Kruspkaia. — *Nota red.*
** Probabil, I. B. Basovski. — *Nota red.*
*** Credeţi că Dementiev ar putea face munca de difuzare ?

www.dacoromanica.ro

măcar o dată *să satisfacem* întreaga Rusie. Vă amintiţi cum vă plîngeaţi chiar dv. că „Iskra" e prea puţin răspîndită. Încă o dată salutări şi felicitări pentru succes !!

Scrisă la 3 ianuarie 1902
Expediată din München la Chişinău

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

114

CĂTRE V. N. KROHMAL

3. I. Am primit de la Kiev o corespondenţă în care se critică acţiunile comitetului. În corespondenţă se afirmă (1) că comitetul nu este la curent cu situaţia (în noaptea de 1 spre 2 decembrie s-au operat arestări, dar comitetul nu poate afla cine a fost arestat şi de ce), că nu este operativ. (2) Trebuie scos un manifest adresat muncitorilor, în care să se vorbească despre mişcările studenţeşti şi să se arate cum trebuie să acţioneze muncitorii. Comitetul a fost de acord că este necesar un asemenea manifest, dar nu l-a scos la timp. Ne pregătim să publicăm această corespondenţă în nr. 14, care va apărea peste 10 zile. De aceea, la primirea acestei scrisori, răspundeţi *i m e d i a t* dacă aveţi de spus ceva în legătură cu aceste două cazuri sau trimiteţi o relatare amplă în legătură cu ele. Corespondenţa, în general, nu este lipsită de interes, dar noi n-am vrea să publicăm o critică la adresa unui comitet prieten fără să ştim care este părerea lui. *Vă rugăm* să vă grăbiţi cu răspunsul *.

Scrisă la 3 ianuarie 1902
Expediată din München la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

115

CĂTRE G. V. PLEHANOV

7. II. 1902

Dragă G. V. ! Vă trimit dv. proiectul de program ** cu modificările lui Berg. Vă rog să-mi scrieţi dacă veţi intro-

* Adaos la o scrisoare scrisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 201—207. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

duce modificările sau veţi prezenta un contraproiect. Aş vrea să ştiu, totodată, care pasaje nu v-au satisfăcut.

În ceea ce priveşte religia, am citit în scrisoarea lui K. Marx asupra Programului de la Gotha o critică vehementă a revendicării Gewissensfreiheit * şi afirmaţia că social-democraţii trebuie să declare război făţiş oricărui religiösem Spuk ** [158] ; consideraţi posibil acest lucru şi în ce formă ? În ceea ce priveşte religia, noi avem mai puţine motive de prudenţă decît germanii, ca şi în ce priveşte „republica", de altfel.

Vă rog să-i daţi lui Kolţov să transcrie exemplarul dv., n-o să-i ia prea mult timp.

Ce se aude cu articolul dv. (în cazul în care v-aţi apucat să scrieţi articolul pentru „Zarea", aşa cum presupunem noi) ? Cînd credeţi că-l veţi termina ?

Tot nu mi-aţi trimis „Neue Zeit" (nr. *1* şi *3*) şi *scrisoarea în legătură cu programul agrar!!* Vă rog să mi le trimiteţi sau să-mi scrieţi de ce aţi întîrziat cu trimiterea lor.

V-am abonat, pe 1902, la „Conrad's Jahrbücher" [159]. „Wirtschaftliche Chronik" pe 1901 va apărea, pe cît se aude, în februarie, şi atunci vi se va trimite. V-aţi abonat la „Torgovo-Promîşlennaia Gazeta" [160] şi aţi început s-o primiţi ?

Ce se mai aude la dv. despre rabocedelişti ? Noi nu mai ştim nimic despre ei.

Broşura mea este la cules ***.

„Vorwärts" a refuzat să publice măcar un răspuns prescurtat, şi chestiunea a ajuns la Vorstand ****. Bebel e, zice-se, de partea noastră. Să vedem.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Frei*

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

* — libertăţii conştiinţei. — *Nota trad.*
** — opiu al religiei. — *Nota trad.*
*** „Ce-i de făcut ?" — *Nota red.*
**** — C.C. (al social-democraţiei germane) — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

116

CĂTRE L. I. AKSELROD

18. II. 1902

Mult stimata L. I.,

Ca raspuns la scrisoarea dv., mă grabesc să vă comunic ca articolele lui Struve şi Bulgakov au aparut în *mai 1897* în revista „Novoe Slovo" (nr. 8, după numerotaţia lor speciala) [161].

Ne bucură ca în curînd veţi termina articolul; vă rog să-mi trimiteţi o dată cu el şi articolele lui Struve şi Bulgakov.

Aţi utilizat articolele lui Vl. Cernov despre metoda subiectivă, Berdeaev etc., apărute în ultimele numere din „Russkoe Bogatstvo" ? Ce bine ar fi dacă aţi pune la punct măcar în cîteva rînduri pe acest flecar ! În „Sozialistische Monatshefte" [162], numărul 2 (pe februarie), un oarecare Lozinski îngroapă şi el materialismul şi ridică în slăvi pe Berdeaev.

De la Vologda (unde se află deportaţi Berdeaev şi Bogdanov) ni se comunică că deportaţii poartă aprinse discuţii filozofice şi se pare că Berdeaev, fiind cel mai bine pregătit dintre ei, „are victoria".

O caldă strîngere de mînă.

Al dv. ...

Expediată din Munchen la Berna

Publicata pentru prima oara in 1920, in „Culegeri din Lenin", vol XI

Se tipăreşte după manuscris

117

CĂTRE P. B. AKSELROD

3. III. 1902

Dragă P. B.,

Berg vă adresează o misivă cu caracter operativ, pe care am citit-o în colectiv. Nu-mi rămîne decît să adaug că propun următoarele amendamente la proiectul meu *

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p 201—207. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(amendamente în sensul dorit de G. V.) : — vedeţi fila următoare *. Din aceste amendamente veţi vedea că nu mai poate fi vorba de divergenţe „principiale".

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Trimisă din München la Zürich *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

118

CĂTRE P. B. AKSELROD

22. III. 1902

Dragă P. B.,

Cum vă simţiţi de cînd v-aţi întors ? V-aţi revenit în urma vieţii în aer liber şi a „reacţiei" la care vă aşteptaţi cînd aţi plecat de aici ?

Velika Dmitrievna v-a trimis programul lui G. V. şi proiectul nostru „de aranjare a chestiunii într-o comisie" [163], o comisie de arbitraj sui-generis. *Se pare* că proiectul va cădea din cauză că G. V. nu acceptă, dar nu ştiu încă precis. M-ar interesa să ştiu ce impresie v-a făcut noul proiect al lui G. V. şi către care dintre aceste două proiecte înclinaţi acum ?

Broşura dv. [164] a început să fie transcrisă *abia acum :* pînă acum tovarăşa care transcrie a fost ocupată cu transcrierea materialului pentru „Iskra" (din cauza plecării lui Ţvetov, [treburile] ** „Iskrei", care mergeau ca pe roate, se urnesc acum foarte greu : în martie va apărea un singur număr). E clar că dacă broşura va fi editată aici, apariţia ei va întîrzia inevitabil ; dacă ţineţi mult să nu întîrzie, comunicaţi-ne ; în acest caz am putea trimite broşura la Geneva. Dacă urgenţa nu vă preocupă prea tare, vom da broşura la cules după ce se va termina transcrierea şi după sosirea lui Ţvetov.

* Vezi „Trei amendamente la proiectul de program" (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 208). — *Nota red.*

** Cuvîntul a fost introdus după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Încă ceva în legătură cu programul. Noi socotim că n-ar fi de loc de dorit ca programul să fie pus la vot în cadrul *întregii* Ligi (şi nu exclusiv în cadrul redacţiei), cu alte cuvinte n-ar fi de dorit să ajungem la polemică între noi (deşi, dacă încercările de a ne pune de acord n-ar da rezultate, n-ar fi un lucru uşor de evitat). Care este părerea dv. ?

O calduroasă strîngere de mînă. Vă doresc multă sănătate.

Al dv. ...

Expediata din Munchen la Zurich — *Se tipăreşte după manuscris*

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

119

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

Încă o dată zur Frage (în problema) Kricevski. G. V. declară că în colonia de la Paris *s-a afirmat sus şi tare* că menţionatul Boris Kricevski a primit o scrisoare *de mulţumire* de la Millerand (pentru corespondenţele sale publicate în „Vorwärts") şi chiar *s-a lăudat* atunci cu ea. Acum, cînd s-a pornit polemica între „Vorwärts" şi „Zarea" [105] şi problema se pune tranşant, este necesar să depunem *imediat toate* eforturile pentru a proceda la o cercetare riguroasă („pasionată") a chestiunii. Vă rog să treceţi imediat la această treabă. Adunaţi mărturii de la toţi martorii, atît de la aceia care au văzut ceva, cît şi *de la aceia* care *au auzit* ceva în legătură cu această chestiune, şi, după ce le veţi aduna, scrieţi-ne o scrisoare în care să enumeraţi pe toţi aceşti martori şi mărturiile lor. În ultimă instanţă, ar trebui să vă adresaţi lui Petit, dar ar fi mai bine să-i luaţi „ca din oală".

Aşadar, la acţiune ! Cu toată energia !

Aşteptăm răspuns !

Al dv., *Frei*

Scrisă înainte de 23 martie 1902 — *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

Expediată din München la Paris

www.dacoromanica.ro

120

CĂTRE P. B. AKSELROD

27. III. 1902

Dragă P. B.,

Am primit scrisoarea dv. şi mă grăbesc să vă răspund. Ideea dv. de a publica articolul în „Zarea", şi nu în broşură (supliment la „Iskra") îmi place foarte mult, atît în general, cît şi în special, avînd în vedere planurile noastre de mutare la Londra (despre care vă scrie Evgheni) [166]. Din articolul dv. s-a transcris aproape jumătate şi vi-l voi trimite atunci cînd va fi transcris în întregime : transcrierea merge repede acum. Va fi foarte bine dacă vom publica în „Zarea" acest articol, care are tocmai caracter de articol de revistă. Chiar dacă vor fi necesare unele modificări, scrisoarea este „către «Iskra»", ele vor fi minime.

După cîte ştiu, nimeni nu s-a apucat să scrie şi nu intenţionează să scrie o recenzie asupra publicaţiei „Kanun revoliuţii" [167]. Vă rog s-o scrieţi dv. : „Zarea" duce mare lipsă de recenzii.

În ceea ce priveşte programul, vă voi trimite zilele acestea observaţiile mele la proiectul lui G.V. * (acum ele se află la prietenul nostru bolnav) ** ; le-am arătat prietenilor de aici şi ei m-au sfătuit să nu le trimit lui G. V., întrucît acum se agită ideea instituirii unei comisii „de arbitraj, sau de coordonare". Mi-ar fi plăcut însă să vă trimit aceste observaţii dv. personal, ca să vedeţi Bedenken *** ale mele expuse acolo în mod sistematic. În ceea ce priveşte adunarea [168], nu cred că *în momentul de faţă* ea ar putea duce lucrurile la bun sfîrşit. Nu ştiu ce va hotărî colegiul în planul său (îi vom aduce la cunoştinţă chiar astăzi planul dv.), dar tare mă tem că, întrucît nu s-a pregătit un al treilea proiect, *întrucît votanţii au rămas aceiaşi*, întrucît nu există un acord *ferm* în privinţa sistemului de vot, în favoarea cui să se voteze şi *ce semnificaţie să se*

* Vezi „Observaţii la al doilea proiect de program al lui Plehanov" (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209-232). — *Nota red.*

** A. N. Potresov. — *Nota red.*

*** — considerente. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

atribuie votului, nici adunarea noastră de la Zürich nu va duce la nimic. În ceea ce priveşte însă importanţa publicării programului, aveţi *de o mie de ori* dreptate.

Aţi văzut „Calendarul“ [169] grupului „Borba“ ? V-a plăcut ?

A apărut „Revoliuţionnaia Rossiia“ [170] nr. 4. Lucrează oamenii.

Iertaţi-mă că vă scriu atît de puţin şi pe apucate. Sînt foarte grăbit.

Al. dv. ...

Expediata din Munchen la Zurich

Publicata pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. II

Se tipăreşte după manuscris

121

CĂTRE A. A. BOGDANOV

Dragi tovarăşi,

Ne bucură mult propunerea voastră de a publica broşuri. De broşuri tocmai se simte lipsă şi am putea să editäm lesne şi în orice cantitate. (În ceea ce priveşte transportul, *nu garantäm* că acum am putea transporta en masse în mod regulat, sperăm însă că şi asta se va aranja din ce în ce mai bine.) V-am ruga însă foarte mult să nu insistaţi asupra condiţiei de a accepta sau a respinge broşurile en bloc, fără modificări parţiale. Această condiţie ne stînjeneşte mult şi ar împiedica mult toată treaba. Un exemplu : chiar primul articol — despre organizare (despre sarcinile de ordin tehnic ale organizării) — pe care ni l-aţi trimis. După părerea generală a redacţiei, acest articol (interesant şi valoros în fond) *nu merge în forma actuală*, deoarece conţine unele lucruri cu totul deplasate şi lipsite de tact (de pildă, „conducerea unipersonală“ şi „dictatura unui membru al comitetului“ etc.) şi are şi unele mici lipsuri care se cer corectate. N-ar fi de loc complicat să ne punem de acord în privinţa acestor modificări, care nu sînt esenţiale din punctul de vedere al autorului (dar sînt absolut necesare).

www.dacoromanica.ro

Gîndiţi-vă bine la aceasta şi nu zădărniciţi o treabă importantă din dorinţa de a ne pune condiţii care ne-ar incomoda.

Repetăm : în linii mari e un articol interesant şi valoros ; în general *sîntem de acord şi cu condiţia* de a accepta sau a respinge integral articolele, fără modificări de amănunt. Dar dacă am porni de la această condiţie, am fi *nevoiţi* să respingem chiar primul vostru articol, ceea ce ar fi în detrimentul cauzei. În privinţa unor modificări *de amănunt* însă, putem, fără îndoială, să ajungem la un acord cu dv. Încercaţi măcar o dată şi permiteţi-ne să facem aceste modificări cu titlu de experienţă. Dacă doriţi, vă vom comunica ulterior mai amănunţit ce anume trebuie schimbat.

Scrisă între 28 martie şi 19 aprilie 1902
Expediată din Londra la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

122

CĂTRE G. V. PLEHANOV

4. IV. 1902

Dragă G. V.,

Vă trimit articolul meu despre otrezki *. După ce-l citiţi, vă rog să-l trimiteţi lui P. B. împreună cu această scrisoare, căci *dacă* dv. acceptaţi planul pe care l-am propus iniţial (cu alte cuvinte, ca acest articol să fie, ca să zic aşa, o susţinere în comun a proiectului nostru comun), trebuie să convenim asupra modificărilor ce se impun. Dacă însă nu veţi fi de acord cu el, va trebui să găsim o altă soluţie.

Eu am citat în cîteva locuri partea generală a programului (declaraţia de principii) după proiectul meu ; e de la sine înţeles că voi face modificările respective în cazul cînd proiectul meu va fi respins. (În acest caz, aş putea

* „Programul agrar al social democraţiei ruse" (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—340). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lua citate din Programul de la Erfurt [171] dacă n-aveţi nimic împotrivă.)

Velika Dmitrievna a făcut pe alocuri unele observaţii marginale, fără să propună întotdeauna modificări concrete. Scrieţi-mi, vă rog, care e părerea dv. în legătură cu aceste puncte. Referitor la unul dintre ele, aş vrea să spun cîteva cuvinte în apărarea mea. Velika Dmitrievna propune să scoatem paginile 79—82 * ; eu nu ţin cu tot dinadinsul ca ele să rămînă. Dar ea a văzut acolo şi „o încurajare a corupţiei", întrucît proiectul nu acordă prioritate micilor arendaşi (ai pămîntului naţionalizat), ci preconizează arendarea pămîntului în mod egal marilor şi micilor arendaşi, *cu condiţia* respectării legilor agrare şi (N. B.) culturii raţionale a pămîntului şi creşterii vitelor.

Ea obiectează : asta ar fi o „crimă", căci „totul ar fi acaparat de cei bogaţi", iar agrotehnica mai perfecţionată va lipsi de lucru pe $^{9}/_{10}$ dintre muncitori, cărora nu le vor fi de ajutor nici un fel de legi agrare.

Această obiecţie mi se pare neîntemeiată, întrucît (1) ea presupune o societate burgheză foarte dezvoltată şi în care ţăranul care se poate lipsi de muncitori angajaţi este o raritate ; (2) în aceste condiţii, „bogătaşii" pot primi pămînt numai în cazul cînd marea gospodărie este „pusă la punct" sub aspectul tehnic şi economic ; cum asta nu se poate face dintr-o dată, o trecere bruscă, de care se teme Velika Dmitrievna, nu se poate produce ; (3) înlăturarea muncitorilor de către maşini este, fără îndoială, un rezultat inevitabil al marii producţii, dar se ştie că noi nu ne punem speranţele în frînarea dezvoltării contradicţiilor capitaliste, ci în deplina lor dezvoltare ; agrotehnica perfecţionată presupune totodată o creştere substanţială a industriei şi părăsirea ocupaţiilor agricole de către populaţie pe scară largă ; (4) măsura propusă nu numai că nu va folosi unor „criminali", dar, dimpotrivă, este *singura care se poate concepe* în societatea burgheză şi care se opune „crimei", căci ea îngrădeşte de-a dreptul şi *exploatarea*

* Vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 332—333. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

muncitorului, şi *irosirea pămîntului,* şi degradarea şeptelului. În societatea burgheză micul producător este acela care *iroseşte în mod special* forţa omului, a pămîntului şi a animalelor.

Dacă credeţi de cuviinţă să fie scoase p. 79—82, sfătuiţi-mă, vă rog, cum să schimb nota de la p. 92 *.

Ce părere aveţi : se poate publica partea agrară a programului (şi comentariile la ea) separat de întregul program şi înaintea publicării lui ?

Am primit ieri şpalturile articolului lui V. I. şi le-am trimis lui Dietz. Tot ieri am trimis pe adresa dv., în continuare, şpalturile acestui articol. (Pentru ca treaba să meargă mai repede, V. I. ar putea trimite şpalturile corectate direct lui Dietz.)

Sînt trei săptămîni de cînd nu se mai ştie nimic de bietul Ţvetov. S-o fi prăpădit. Ar fi o mare pierdere pentru noi !

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Frei*

5. IV. P. S. Chiar acum am primit scrisoarea dv. Am predat-o tovarăşilor. Vă vom răspunde zilele acestea.

Vă rog să ne trimiteţi *i m e d i a t* proiectul lui Berg (ceea ce dv. numiţi proiectul comisiei) pe adresa *F r a u K i r o f f, Schraudolf*strasse, 29, III 1. bei *Taurer. E x t r a u r g e n t,* căci ei *n u a u o c o p i e* şi nu înţeleg observaţiile dv. (Personal, aş prefera să se publice ambele proiecte, sub forma „celei de-a treia căi", propusă de toţi, dar văd că majoritatea este acum de altă părere.) Cărţile în probleme de agricultură vi le voi trimite. Pe cît se pare, Velika Dmitrievna este gata să mai renunţe la „hulirea" marxiştilor legali.

Expediată din München la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 331—332. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

123

CĂTRE G. V. PLEHANOV

17. IV. 1902

Dragă G. V.,

Mai am o rugăminte. Scrieţi, vă rog, o scrisoare lui Quelch şi rugaţi-l să ne ajute în chestiunea în care i s-a adresat prietenul meu (cu o scrisoare din partea Velikăi Dm.), iar astăzi mă voi adresa şi eu : să facă tot ce e posibil şi tot ce depinde de el, căci e o chestiune foarte importantă. Îi puteţi scrie şi în franceză. O scrisoare a dv. mi-ar fi de mare folos într-o chestiune care a început să fie aranjată, dar trebuie dusă pînă la capăt.

Pentru orice eventualitate, vă dau adresa lui :

M-r. *H. Quelch.*
37 A. Clerkenwell Green.
London E. C.

Deocamdată scrieţi-mi pe adresa lui Alekseev, care stă la doi paşi de mine. Sper să mă aranjez definitiv într-o săptămînă.

O caldă strîngere de mînă.
Al dv. ...

P. S. Vel. Dm. are perfectă dreptate : la început Londra îţi face o impresie detestabilă !!

Zeţarul vostru e hotărît să vină la noi ?

Unde-s Berg şi Velika Dm. ? Nu ne-aţi putea spune cînd porneşte primul dintre ei ?

Cărţile în probleme agrare vi le-am trimis prin Vel. Dm. Le-aţi primit ?

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

124

CĂTRE P. B. AKSELROD

18. IV. 1902

Dragă P. B.,

Profit de ocazie pentru a vă scrie cîteva cuvinte : Scrisorile care s-au primit chiar acum pentru B. N. trebuie să-i parvină cît mai repede cu putinţă. Dacă el nu e la dv., trimiteţi-i scrisorile cît mai repede.

Dacă Berg se află la dv., rugaţi-l să-mi scrie cîteva rînduri despre planurile lui : unde şi cînd pleacă, pe cîte zile. Şi principalul : dacă a primit cele 2 scrisori pe care i le-am trimis sîmbătă (12) dimineaţa de la oficiul poştal central ?

Noi ne aranjăm acum şi avem o mulţime de treburi. Deocamdată scrieţi-ne pe adresa lui Alekseev, el îmi dă scrisorile imediat (Mr. Alexejeff. 14. Frederickstr. 14. Gray's jun. Road. London W. C.). Sper că aţi primit scrisoarea mea trimisă din Köln *.

Cum merge articolul d-voastră ?

O strîngere de mînă.

Al dv. ...

(Prima impresie la Londra e detestabilă. Şi toate sînt atît de scumpe !)

Expediată din Londra la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

125

CĂTRE P. B. AKSELROD

23. IV. 1902

Dragă P. B.,

Vă dau noua mea adresă (pe care v-aş ruga să n-o daţi nimănui, nici măcar membrilor Ligii, în afară de persoa-

* Este vorba de „Observaţii la proiectul de program al comisiei" (Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 238—249). O parte din aceste „Observaţii" Lenin le-a scris la Köln, unde s a oprit în cursul calatoriei de la München la Londra. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nele cele mai apropiate, ca L. Gr. sau B. N.; ceilalți să continue să-mi scrie pe adresa lui Alekseev, iar cei mai străini — pe adresa lui Dietz. Dacă se poate, v-aș ruga ca și atunci cînd vorbiți de noi să ziceți München în loc de Londra și să ne numiți cei de la München, nu cei de la Londra).

Mr. Jacob *Richter* (Holford)
30 Holford Square. Pentonville. *London W.C.*

Probabil că Berg a și plecat: am primit astăzi de la el o scrisoare în care comunică că va pleca joi. Dacă mai e la dv., transmiteți-i că dacă nu-l găsește pe Alekseev, să meargă la Richter, care locuiește la doi pași de el.

Dacă „fosta economistă" (persoana care v-a plăcut atît de mult) e la dv., întrebați-o, sau mai bine-zis interogați-o, dacă *a expediat* la München scrisorile recomandate ce i-au fost înmînate la 11. IV. 1902. Dacă le-a expediat, să ne trimită imediat recipisele. Dacă nu le-a expediat, luați-o la rost și întrebați-o unde sînt scrisorile sau, mai bine, spuneți-i să ne scrie (pe adresa lui Alekseev).

Vă trimit chiar azi în banderolă (nerecomandat) un lucru de mare interes pentru L. Gr.: să-i acorde toată atenția.

A scris G. V. editorialul promis pentru nr. 20 al „Iskrei"? Dacă da, l-a trimis la tipografie? S-a mai trimis la tipografie ceva din partea dv.? Dacă nu, *cum rămîne* cu editorialul? Chiar ne-ați lăsat cu toții descoperiți? Berg nu scrie nimic despre asta !?!?

O caldă strîngere de mînă.

Al d-voastră ...

Expediată din Londra la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

126

CĂTRE P. B. AKSELROD

3. V. 1902

Dragă P. B.,

Zilele trecute v-am trimis o „scrisoare pentru K." *, fără să adaug un rînd pentru dv., pentru că eram extrem de ocupat. Mă iertaţi, sper ?

Aş vrea să vă scriu acum cîte ceva în legătură cu articolul despre otrezki **. L-am îndreptat, ţinînd seama de *toate* indicaţiile şi cerinţele înaltului colegiu. Acum el este trimis lui G. V. *spre a vă fi transmis dv.*, nu uitaţi să i-l cereţi dacă îl ţine mult (căci tipografia Dietz n-are de lucru !). Berg este mulţumit de îndreptările mele, dar mi-a comunicat că în special dv. aţi făcut obiecţii împotriva articolului. Dacă nu vă ia prea mult timp, vă rog să-mi scrieţi ce anume nu vă satisface. Mă interesează mult. (Dacă scrieţi un articol, vă rog să nu vă întrerupeţi lucrul, căci discuţia nu este de loc de „actualitate", ci în mare măsură post festum.)

Nu înţeleg bine, de pildă, nici adaosul dv. „...care apasă ca un jug greu asupra ţărănimii..." (rămăşiţele iobăgiei). În primul rînd, el este de prisos, căci nu aduce nimic în plus *ideii*. În al doilea rînd, nu e exact (nu numai asupra ţărănimii apasă ele greu, şi ele sînt dăunătoare nu numai pentru că apasă ca un „jug" greu asupra unei pături sociale sau alteia).

Programul a fost trimis la transcris şi va apărea ca editorial în nr. 21 al „Iskrei". Încă nu m-am hotărît să scriu o critică (aprobată de înaltul colegiu), căci aş vrea să mai recitesc de cîteva ori „în tihnă" programul după ce va fi apărut în presă ; şi încă nu mi-am revenit complet după zăpăceala de la Londra ***.

Ce mai fac L. Gr. şi Boris Nikolaevici ? Cum o duce L. Gr. cu munca ? Dar Boris Nikolaevici cu sănătatea ? *Noi (probabil) vom conta pe el cît de cu-*

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*
** „Programul agrar al social-democraţiei ruse". — *Nota red.*
*** Mutarea redacţiei „Iskrei" de la München la Londra. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

rînd; de aceea, să caute să se întremeze mai repede şi cît mai bine.

O caldă strîngere de mînă şi urări de sănătate.

Al dv. ...

P. S. Comunicaţi-i lui B. N. că la Voronej au fost arestate 40 de persoane (aşa se aude), în scrisoarea de azi se dau următoarele nume: „Karpov, Liubimov, Korostenev, Kardaşev, Butkovski, Mahnoveţ şi Gubareva; ultimii patru au fost eliberaţi fără a fi anchetaţi. La Ufa au fost operate opt percheziţii şi două arestări: Boikov şi Sazonov, studenţi". Tovarăşii din Voronej ar fi fost arestaţi (1. IV), „din ordin venit de la Petersburg-Kiev" (sic!). Asta-i *tot* ce se spune într-o scrisoare adresată nouă *direct.*

S-au făcut o mulţime de arestări! *E aproape sigur* că a fost arestat şi cel în care ne pusesem atîtea speranţe, pe care l-aţi văzut şi l-aţi cunoscut la Zürich şi la noi; chiar el! Asta-i cît se poate de prost!

N. B. L. Gr. să-mi trimită numaidecît numărul din „Pridneprovskii Krai" [172] cu spaţiile albe pe care l-aţi primit dv.

Expediată din Londra la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

127

CĂTRE A. I. KREMER

Lui Aleksandr

4. V. 1902

Stimate tovarăşe,

Avem motive serioase să credem că delegatul nostru (la conferinţă) a fost arestat curînd după conferinţă şi n-a avut vreme să-şi transmită funcţia [173]. De aceea, vă rugăm să ne comunicaţi: 1) cine a mai fost ales, în afară de delegatul nostru, în comitetul de pregătire (sau de orga-

www.dacoromanica.ro

nizare etc.) şi 2) cum să stabilim legătura cu aceste persoane (adresa, cifrul, parola etc.) ?

Răspunsul l-aţi putea scrie, dacă e nevoie, şi cifrat cu cerneală simpatică, comunicînd cheia cifrului aducătorului personal. În general, este mai comod de întreţinut legături prin aducător, care în cazuri urgente ar putea să telegrafieze, iar în cazuri de mare urgenţă sau de forţă majoră să decidă pe loc.

Expediată din Londra la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

128

CĂTRE UNIUNEA SOCIAL-DEMOCRAŢILOR RUŞI DIN STRĂINĂTATE

Pentru Uniune

4. V. 1902

Datorită unor împrejurări cu totul neaşteptate şi neprevăzute pentru noi, am primit abia ieri scrisoarea dv. şi deci n-am putut răspunde mai înainte. De la delegatul nostru n-am primit nici o indicaţie cu privire la „locul convenit". De aceea, ar fi mai nimerit să luaţi chiar dv. măsuri ca manifestul să ajungă la comitete [174]. Probabil că unul dintre ai noştri a fost arestat. Deocamdată nu publicăm nimic despre arestările de la Belostok. Vă rugăm insistent să faceţi toate comunicările *importante* prin tovarăşul de la Paris (Leiteizen), ca să ne parvină mai repede, trimiţîndu-ne (pe adresa : Herrn Philipp Rögner. Cigarrenhandlung. Neue Gasse. 44. Nürnberg) o copie sau o scurtă expunere a celor transmise parizianului.

Pentru redacţia „Iskrei", *Frei*

Expediata din Londra la Paris

Publicată pentru prima oara în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

129

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

5. V. 1902

Dragă Leiteizen,

De-abia acum am primit scrisoarea în care ne înştiinţaţi de sosirea dv. Mă grăbesc să vă comunic că *ieri* v-am trimis o scrisoare *foarte importantă* pe adresa 130 Mont Parnasse 130 (pentru dv.). Luaţi *neapărat* toate măsurile ca această scrisoare să vă parvină şi executaţi sarcina urgentă expusă în scrisoare. Pe aceeaşi adresă a mai fost trimisă şi înainte o scrisoare, care trebuie de asemenea să vă parvină.

Săptămîna viitoare vom fi în mod sigur aici şi ne bucurăm mult că veţi veni şi dv. Luaţi un tren de dimineaţă şi veniţi la domnul (tovarăşul) pe a cărui adresă scrieţi dv. N-aş putea să vă spun categoric să nu luaţi bilet aller-retour : *deocamdată* nu se întrevede necesitatea de a vă reţine aici în mod special.

Nu aveţi nevoie de indicaţii şi ghiduri pentru drum şi pentru a vă putea orienta la început la Londra ?

Pe curînd !

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Paris — *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

130

CĂTRE P. N. LEPEŞINSKI ŞI I. I. RADCENKO *

Am primit statistica. Multe mulţumiri. Vă mai rog să trimiteţi materiale în legătură cu evaluarea pămînturilor în gubernia Vladimir, vol. V, nr. III, 1901 (jud. Gorohovaia), şi celelalte volume.

Scrisă la 5 mai 1902
Expediată din Londra la Pskov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII — *Se tipăreşte după manuscris*

* Scrisoarea este un adaos la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

131

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

6. V.

Am primit o scrisoare. Se pare că Copacul a fost arestat. Claire trebuie să se salveze cu orice preţ, şi de aceea trebuie să treacă imediat în ilegalitate. Întrevederea cu Saşa * (despre care Copacul a mai apucat să ne scrie) s-a soldat cu desemnarea unei comisii însărcinate cu convocarea congresului peste cinci luni.

Acum sarcina noastră *principală* este să pregătim acest congres, adică toţi oamenii care sînt ai noştri *trup şi suflet* să pătrundă într-un număr cît mai mare de comitete şi să caute să submineze C.C. din Sud al comitetelor din Sud (= titirezul). Acest „titirez", pe care Genosse (acuzat de unii că e agent provocator, ceea ce nu e încă dovedit) îl învîrte între degete, este principala piedică (la care se mai adaugă şi Petersburgul). — De aceea, sarcina imediată este : Kurţ + Embrion să intre amîndoi imediat în comitete. Apoi, Claire şi Hoinarul să le urmeze exemplul. Aceasta este principala sarcină, căci altfel vom fi inevitabil înlăturaţi : subordonaţi totul acestei sarcini, nu uitaţi deosebita importanţă a Congresului al II-lea ! La aceasta adaptaţi... ** şi pregătiţi bine atacul împotriva centrului, Ivanovo etc., Uralului şi Sudului. Aspectul formal capătă acum o deosebită importanţă.

Hoinarul bănuieşte că la mijloc e o provocare. Aici nu poate fi vorba de aşa ceva, sîntem doar la Londra. E foarte probabil ca de la unii dintre oamenii noştri arestaţi să se fi aflat multe fire ; aşa se explică totul. Pazeşte-te cu străşnicie, de dragul „sarcinii principale" ***. Dacă noi (adică *voi*) nu veţi face faţă acestei sarcini, e jale.

---

* Denumire conspirativă pentru Conferinţa comitetelor P.M.S.D.R. de la Belostok. — *Nota red.*

** În manuscris urmează un cuvînt şters, care n-a putut fi descifrat. — *Nota red.*

*** Pregatirea Congresului al II-lea al partidului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trimite-i imediat această scrisoare în întregime Hoinarului şi spune-i să ne scrie neapărat şi mai des ; toate scrisorile lui au ajuns cu bine aici.

Dacă se confirmă căderea Copacului, trebuie să avem cît de curînd o întrevedere cu Claire sau cu Hoinarul ori să convenim în amanunţime prin scris, dacă există adrese bune (?), pentru a vă comunica *toate* amănuntele despre Saşa (trimite cît mai repede adresa pentru scoarţe).

În privinţa paşaportului, faceţi singuri demersurile, nu vă bizuiţi pe noi. N-ar fi bine să-l schimbaţi pe Claire cu Hoinarul, din moment ce pe primul îl cunosc toţi ?

Cine va fi delegat din partea Moscovei ? Este un tovarăş sigur ? Are un înlocuitor bun ? Aşadar, încă şi încă o dată : intraţi în comitete. Nijni este sigur ?

Scrisă la 6 mai 1902
Expediata din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte dupa manuscris

132

CĂTRE G. V. PLEHANOV

Am primit articolul cu observaţiile dv. * Constat că aveţi o concepţie cu totul originală despre tactul în relaţiile cu colegii de redacţie ! Nu vă jenaţi de loc cînd e vorba să alegeţi expresiile cele mai jignitoare, ca să nu mai vorbesc de „votarea" propunerilor, pe care nici măcar nu v-aţi dat osteneala să le formulaţi, şi chiar de „votarea" în legătură cu stilul. Aş vrea să ştiu ce aţi spune dv. dacă aş răspunde şi eu în felul acesta la articolul dv. despre program ? Dacă v-aţi pus drept scop să faceţi imposibilă munca noastră în comun, pe calea aleasă de dv. veţi putea

* „Programul agrar al social democraţiei ruse" (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 297—340). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ajunge repede de tot la un astfel de rezultat. Cît despre relaţiile personale — nu cele de muncă —, le-aţi stricat definitiv, sau mai exact: aţi reuşit să le puneţi capăt definitiv.

N. Lenin

Scrisă la 14 mai 1902
Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

133

CĂTRE F. V. LENGNIK

Aşadar, sarcina dv. este acum să *vă constituiţi* în comitet pentru pregătirea congresului [175], să primiţi în acest comitet pe bundist * (cîntărindu-l *pe toate feţele.* — N.B. !), să introduceţi oameni de-ai noştri în majoritatea comitetelor, păzindu-vă pe dv. şi păzindu-i şi pe ei cu străşnicie pînă la congres. Luaţi aminte la acest lucru, extrem de important ! Aici fiţi cît mai curajos, mai cutezător şi mai inventiv, iar în rest cît mai liniştit şi mai precaut.

Fiţi înţelept ca şarpele şi blînd (cu comitetele : Bundul şi Petersburgul) ca porumbelul.

Al. dv., *Bătrînul*

Scrisă la 23 mai 1902
Expediată din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* K. Portnoi. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

134

CĂTRE L. I. AKSELROD

14. VI. 1902

Mult stimată L. I.,

Fiţi bună şi trimiteţi lui Arseniev (L. Gr.) scrisoarea alăturată.

Cum o mai duceţi ? Cum merg lucrările ? Vă sfătuiesc să vă faceţi vacanţa vara. Vă invidiez teribil, eu nu-mi pot face timp de odihnă, şi stau prost de tot cu nervii.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Trimisă din Londra la Zurich

Publicată pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

135

CĂTRE I. I. RADCENKO

I s-a dat acum *bundistului* adresa dv. conspirativă pentru a se prezenta la dv. Asta în legătură cu congresul. Dv. împreună cu el (+ biroul sau încă cineva) trebuie să formaţi în Rusia comitetul pentru pregătirea congresului. Trebuie să fiţi mai *autoritari* şi *precauţi*. Luaţi asupra dv. un număr cît mai mare de regiuni în care să vă angajaţi cu pregătirea congresului, invocaţi biroul (denumindu-l altfel), într-un cuvînt, faceţi în aşa fel, încît *să aveţi toată* acţiunea *în mînă*, iar Bundul să-şi vadă deocamdată numai de treburile lui. Noi vom angaja aici o serie de tratative în vederea realizării unei apropieri şi vă vom înştiinţa imediat.

Aşadar, deocamdată *schiţaţi* o componenţă a „comitetului din Rusia pentru pregătirea congresului", care să fie cît mai avantajoasă pentru noi (poate că ar fi bine să declaraţi că aţi şi organizat acest comitet şi că sînteţi foarte bucuros de *participarea* Bundului, sau aşa ceva). Asumaţi-vă *ne-*

www.dacoromanica.ro

apărat funcţia de secretar în acest comitet. Aceştia sînt primii paşi. Pe urmă vom vedea.

Spun „schiţaţi" componenţa, ca să aveţi mai multă libertate de acţiune : nu vă legaţi chiar de la început mîinile în faţa Bundului (aţi putea spune, de pildă, că a fost stabilită legătura cu regiunea Volgăi, cu Caucazul, cu centrul — avem un om de acolo — şi cu Sudul, unde pleacă doi oameni de la noi) şi faceţi astfel încît să fiţi stăpîn pe acţiune. Şi totul cît mai precaut, fără a vă atrage reproşuri.

Scrieţi-mi dacă vă e clar rolul dv. Poate că vom mai avea timp să ne mai scriem.

Trimiteţi-ne neapărat în mod *regulat* gazeta săptămînala pe adresa lui Rögner : avem nevoie de o corespondenţă cît mai regulată. Şi noi am vrea să trimitem o revistă săptămînală specială : comunicaţi-ne cît mai curînd adresa unui medic, a unui tehnician, a unui biciclist, a unui actor etc. etc.

Al dv. devotat ...

Scrisă la 22 iunie 1902
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manu cris

136

CĂTRE L. I. AKSELROD

23. VI. 1902

Mult stimată L. I.,

Cu tot regretul, nu vă pot îndeplini în nici un caz rugămintea şi nu pot veni la Berna. Stau foarte prost cu sănătatea şi nu ştiu zău dacă voi putea să-mi ţin referatul la Paris, căci nu am avut timp să mă pregătesc. Sînt într-o Arbeitsunfähigkeit * aproape totală şi stau foarte prost cu nervii. Dacă aş putea, m-aş sustrage şi de la obligaţia de la Paris, dar ar fi prea necinstit să-i duc [176]. Dacă n-o să mă

* — incapacitate de muncă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

fac de rîs la Paris şi o să reuşesc să mă repauzez după aceea, voi căuta (poate la toamnă) să vin neapărat la d-voastră, acum însă nu pot.

O caldă strîngere de mînă şi mulţumiri că ne daţi veşti despre dv.

Al dv., *Lenin*

P. S. Soţia mea mă roagă să întreb dacă s-a primit scrisoarea pentru L. Gr. şi scrisoarea ei cu privire la bani (cu rugămintea de a cere banii înapoi sau de a-i transfera pe numele lui Richter).

Expediată din Londra la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

137

CĂTRE G. V. PLEHANOV

23. VI. 1902

Dragă G. V.,

Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă primind scrisoarea dv., care pune capăt gîndurilor de „război intestin". Cu cît acest război ni se părea inevitabil, cu atît era gîndul mai greu de suportat, întrucît el ar fi avut consecinţe dintre cele mai triste asupra vieţii de partid...

Voi fi bucuros să discutăm, atunci cînd ne vom întîlni, despre începutul „istoriei" de la München [177], nu pentru a dezgropa trecutul, ci pentru a mă lămuri ce v-a putut irita atunci. Vă daţi seama, cred, că nici nu mi-a trecut prin gînd să vă supăr.

V. I. mi-a arătat scrisoarea dv. în legătură cu articolul, adică cererea dv. de a vi se da posibilitatea să vă expuneţi părerea în articolul dv. programatic. Personal găsesc că e o decizie foarte bună şi cred că posibilitatea de a releva o deosebire de 25% (atunci cînd se consideră absolut necesar să fie relevată) o are şi a avut-o întotdeauna fiecare membru al redacţiei (aşa cum a fost cazul cu problema naţio-

www.dacoromanica.ro

nalizării, pe care dv. aţi formulat-o oarecum diferit în acelaşi articol, sau cu problema liberalilor în recenzia din „Zarea“ nr. 2—3). Sînt gata şi acum să discut încă o dată cu dv. modificările care ar fi de dorit să le fac în articolul meu * şi să vă trimit şpalturile în acest scop. Alegeţi soluţia care vi se pare mai convenabilă. Trebuie să terminăm *cît mai repede* „Zarea“, căci tratativele tărăgănează din cale-afară. În orice caz, eu voi comunica imediat propunerea dv. lui A. N. şi lui Iuli.

Nu am încă şpalturile articolului dv. şi de aceea nu vă pot răspunde la întrebarea cu privire la pasajul despre Marx.

După părerea mea, scrisoarea socialistului-revoluţionar nu prea face să fie publicată ; ei au un organ de presă, n-are decît să polemizeze acolo (căci articolul e curată polemică). Despre Belgia ar fi bine să publicăm articolul Rosei Luxemburg, dacă asta s-ar putea face repede.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

P. S. Zilele acestea plec în Germania să-mi văd mama şi să mă odihnesc [178]. Sînt într-o stare de epuizare nervoasă şi mă simt foarte rău. Sper că în curînd ne vom întîlni la Londra.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925. în „Culegeri din Lenin“, vol. III

Se tipăreşte după manuscris

138

CĂTRE G. V. PLEHANOV

2. VII. 1902

Dragă G. V.,

Iertaţi-mă că vă scriu în pripă. Am venit în vacanţă aici, în Bretagne (unde îi aştept pe ai mei). Cînd eram în trecere prin Paris, Berg mi-a dat o notă a sa şi am primit articolul trimis de dv., semnat Veteran.

* „Programul agrar al social democraţiei ruse“ (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 279—340). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sînt în totul de acord cu Veteran. În chestiunea publicării unei note despre Leckert în „Iskra" am avut de dat o mică luptă cu Berg şi cu Velika Dmitrievna, care, aşa cum se întîmplă de obicei, s-au enervat amîndoi şi au început să vorbească de inevitabilitatea terorii şi să susţină că noi trebuie să exprimăm (într-un fel sau altul) această idee. Nota din „Iskra" a fost deci un compromis : e tot ce am putut *o b ţ i n e*[179].

Acum Berg însuşi se pronunţă mai categoric împotriva actelor teroriste, chiar dacă sînt săvîrşite de oameni ca Leckert.

Se pune însă problema : e nimerit să publicăm articolul dv. semnat Veteran ? *Dacă ţineţi, îl vom publica neapărat* (şi va mai putea intra în numărul viitor), dar n-ar fi mai bine să-l transformaţi în articol de fond pentru nr. 22, îmbinîndu-l (ca să zic aşa) cu articolul lui Berg „Cum să luptăm" ? Vă trimit alăturat acest articol, în care, după părerea mea, sînt pasaje ce necesită unele modificări, pasaje supărător de evazive în problema Leckert.

Anexez şi o notă în legătură cu scrisoarea popii. Care e părerea dv. ?

Deci, dragă G. V., vă rog să-mi răspundeţi cît mai curînd şi să-mi înapoiaţi toate aceste trei materiale direct la Londra (J. Richter, 30. Holford Sq. 30. Pentonville : London W. C.). Scrieţi-mi tot pe această adresă.

După mine, cel mai bine ar fi să vă expuneţi părerea *într-un articol de fond :* aşa ziarul nostru va avea de cîştigat în fondul chestiunii (eventualele *„obiecţii" împotriva* „Iskrei" vor fi atenuate), iar impresia pe care o va face în mase va fi mai puternică. Pentru dv. e simplu şi uşor să transformaţi acest articol în articol de fond, *substituindu-l* astfel articolului „Cum să luptăm". După mine, această substituire ar fi cea mai bună soluţie.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Loguivy (Coasta de nord a Franţei) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr 6

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

139

CĂTRE I. I. RADCENKO

Lui Arkadi din partea lui Lenin

Dragă prietene,

În primul rînd, vă felicit din inimă pe dv. (şi pe prietenii dv.) pentru marele dv. succes: trecerea la reorganizarea comitetului local. Această acţiune poate marca un punct de cotitură în toată mişcarea noastră şi, de aceea, ducerea ei *pînă la capăt* este sarcina cea mai importantă şi cea mai imperioasă. Păziţi-vă straşnic ca să reuşiţi s-o îndepliniţi.

Trec la chestiunea care ne interesează. Mă rugaţi să vă ajut „cu un concept de plan concret de activitate locală coordonat cu activitatea pe întreaga Rusie". Pentru a vă îndeplini neîntîrziat rugămintea, vă scriu numai eu (ca să nu zăbovesc încercînd să stabilesc legătura cu ceilalţi membri ai redacţiei, în prezent împrăştiaţi în toate părţile; s-ar putea ca ulterior să adauge şi ei ceva la scrisoare). Nu sînt convins că am înţeles bine rugămintea dv. În prezent sursele mele de informare sînt: scrisoarea dv. din 21 VI şi scrisoarea lui 2a 3b cu privire la cele două întîlniri (a dv., a lui 2a 3b şi Krasikov) cu Vanea (Uniunea din Petersburg) [180]. Judecînd după aceste surse (în special după cea de-a doua), Vanea „se dovedeşte în prezent un tovarăş de idei de-al nostru, care recunoaşte sincer deficienţele vechii lui poziţii". Pornind de la toate acestea, voi continua să scriu adresîndu-mă dv. şi lui Vanea şi lăsînd cu totul la latitudinea dv. hotărîrea de a transmite lui Vanea (*şi lui Manea* = organizaţia muncitorească) scrisoarea mea acum sau mai tîrziu, de a o transmite în întregime sau cu unele modificări, pe care, în caz de nevoie, să las să le faceţi tot dv. (comunicîndu-ni-le nouă pe toate pe cît posibil).

La drept vorbind, în momentul de faţă nu vă pot da „un concept de plan concret de activitate locală coordonat cu activitatea pe întreaga Rusie"; e o sarcină pe care n-o pot îndeplini fără a avea *o serie* de consultări *amănunţite*, atît cu Vanea cît şi cu Manea. Tot ce vă pot da e un con-

www.dacoromanica.ro

cept din care să rezulte ce acţiuni practice urmează să întreprindă Vanea, dacă a devenit un alt Vanea sau vrea de facto să devină. Acţiunile pe care le-aţi iniţiat în comun la cea de-a doua întîlnire cu Vanea (înfăţişate în scrisoarea lui 2a 3b) mi se par cu totul juste. Sînt perfect de acord că, „în primul rînd, trebuie să te declari deschis adept al unor anume concepţii". Asta în primul rînd, şi e un lucru care nu se poate face decît printr-o declaraţie *publică* [181]. Ştiu prea bine că în rîndurile majorităţii sau ale multora dintre tovarăşii lui Vanea (comitetele şi membrii lor) dăinuie o puternică prejudecată împotriva unor astfel de declaraţii sau, cel puţin, ei nu au deprinderea lor. Nu este un lucru greu de înţeles dacă luăm în considerare un stadiu al mişcării pe care l-am depăşit şi greşeli pe care le-am lichidat acum. Dar tocmai pentru că Vanea ocupă o poziţie atît de importantă, tocmai pentru că şi în trecut îşi declara deschis vechile sale concepţii, cu totul opuse celor „iskriste", i-aş sfătui insistent pe tovarăşi (pe Vanea) să-şi învingă această lipsă de deprindere şi această prejudecată. Activitatea noastră locală suferea pînă acum cel mai mult de îngustime şi izolare, de lipsa de dorinţă a activiştilor din organizaţiile locale de a trece cu hotărîre la studiul *activ* al problemelor care privesc întregul partid. De aceea, Vanea, trecînd în rîndurile partizanilor social-democraţiei revoluţionare, trebuie să se desprindă din capul locului de această tradiţie şi să-şi proclame *în auzul tuturor principalele sale concepţii teoretice şi idei organizatorice* şi să declare că porneşte imediat el însuşi la înfăptuirea acestor idei, invitînd şi celelalte comitete să-l urmeze. Această declaraţie va fi de mare importanţă atît pentru Vanea, cît şi pentru întreaga Rusie, ea va fi de mare *importanţă* chiar luată ca atare. Sa nu ne temem că vom supăra pe vechii prieteni ai lui Vanea, care au împărtăşit alte concepţii. Orice supărare va trece fără urmă tocmai fiindcă Vanea va recunoaşte *personal*, deschis şi sincer că, aşa cum l-au convins evenimentele şi experienţa, vechile lui concepţii teoretice, principii tactice şi planuri organizatorice, legate într-un fel sau altul de economism, au fost eronate. El nu se va deda aici la nici un atac împotriva aces-

www.dacoromanica.ro

tor concepţii vechi, ci *îşi* va recunoaşte pur şi simplu evoluţia. Sinceritatea unei asemenea recunoaşteri va avea o influenţă de zece ori mai mare asupra unificării *efective* a tuturor social-democraţilor ruşi şi a încetării totale a „polemicii" dintre ei decît o sută de proteste împotriva „polemicii".

Prin urmare, în primul rînd, şi cel mai important, este o declaraţie deschisă în presă (într-un organ local sau în „Iskra", cel mai bine şi într-o parte şi în alta). Această acţiune nu trebuie amînată nici măcar cu o săptămînă, pentru că *fără ea* toate celelalte acţiuni pot rămîne *foarte uşor* fără rezultat (un eşec etc.), iar în cazul în care *va fi îndeplinită,* imediat ne vom consolida pe calea cea nouă.

Ce ar urma să figureze în această declaraţie? Dacă Vanea mi-ar fi cerut un sfat tovărăşesc în acest sens, i-aş fi răspuns *(dar nu înainte de a mi-l fi cerut):* 1) recunoaşterea renunţării la vechile concepţii (teoretice, tactice, organizatorice) şi o caracterizare cît mai generală (de dorit în cîteva cuvinte) a acestor concepţii. 2) Recunoaşterea trecerii în rîndurile partizanilor „Iskrei", ai concepţiilor ei teoretice, tactice şi organizatorice, recunoaşterea ei drept organ *conducător* (N.B. — ceea ce nu înseamnă cîtuşi de puţin că urmează să fie obligatoriu de acord în toate privinţele cu el. Înseamnă numai a fi solidar cu principiile *călăuzitoare* ale unui astfel de organ. Această recunoaştere este *pe deplin* compatibilă cu existenţa unor divergenţe în probleme particulare, în cazul că ele există, indicînd că eu doresc cutare şi cutare schimbări şi, ca partizan de astăzi al „Iskrei", mă *voi strădui să le obţin,* voi lupta în cadrul „Iskrei" pentru înfăptuirea lor). 3) Punerea pe primul plan a unificării, mai bine zis a *refacerii* efective a partidului muncitoresc social-democrat unic pe întreaga Rusie *printr-o* activitate comună, care trebuie să înceapă cu gruparea în jurul „Iskrei" spre a o transforma într-un instrument de agitaţie efectiv pe întreaga ţară. Această activitate trebuie să ducă la formarea unei organizaţii de luptă pe întreaga Rusie, capabilă să dea un atac hotărîtor împotriva absolutismului. 4) Recunoaşterea (pe care Vanea a făcut-o, dar care n-a fost dată publicităţii) necesităţii de a reorganiza

www.dacoromanica.ro

structura şi activitatea lui Vanea şi a lui Manea (a relaţiilor lor etc.), preconizarea revizuirii structurii (ca să spunem aşa). 5) Recunoaşterea necesităţii de a se apropia cît mai mult de organizaţia din Rusia a „Iskrei" *şi de a fuziona* cu ea pentru înfăptuirea sarcinilor, comune de aici înainte pentru Vanea şi pentru această organizaţie. 6) Desemnarea unuia sau a mai multor membri ai Comitetului organizaţiei din Petersburg (poate din partea lui Vanea şi a lui Manea etc.) care să treacă imediat la înfăptuirea practică a celor expuse mai sus, a *fuzionării* cu „Iskra" şi a *unificării* partidului *.

Se înţelege că din aceste 6 puncte, al 6-lea nu va fi dat publicităţii sub nici un motiv, dar, poate, nici alte puncte. Declaraţia ar putea să conţină puncte de suspensie sau pur şi simplu să menţioneze că punctele cutare (sau „urmarea") nu pot fi publicate din motive conspirative. Repet, dacă Vanea a devenit într-adevăr partizanul nostru, el nu trebuie să amîne această declaraţie *nici cu o săptămînă.*

La o asemenea consfătuire a delegaţilor Comitetului din Petersburg cu Sonea (organizaţia din Rusia a „Iskrei") şi cu redacţia „Iskrei" (din străinătate) va fi elaborat un veritabil plan concret nu numai de reorganizare a activităţii la Petersburg, ci şi direct de unificare a partidului, de constituire a Comitetului de organizare în vederea pregătirii congresului partidului etc. etc.

Apoi, la cea de-a doua consfătuire a voastră se preconiza ca, „înainte de executarea proiectului menţionat (trimiterea în iulie a unor delegaţi în străinătate), delegaţii să ia cunoştinţă de starea de lucruri din diferite regiuni ale întinsei noastre patrii pentru a avea o bază de discuţii la consfătuire". E o hotărîre pe care (sincer vorbind) o consider greşită şi v-aş sfătui să renunţaţi la ea. Asta înseamnă să tărăgănezi lucrurile şi să alergi după doi iepuri. Să prindem mai întîi pe unul : să ne înţelegem între noi (noi şi Vanea), *ceea ce va duce* la o solidaritate deplină a lui Vanea cu Sonea. Iar dacă această solidaritate va fi obţinută, *următoarea* sarcină practică (vizitarea diferitelor regiuni

* § 6 a şi fost hotărît *de facto* la cea de a doua consfatuire a voastra : trimiterea unor delegati în strainatate pentru a încheia un acord definitiv

www.dacoromanica.ro

din Rusia) va fi uşor îndeplinită de Vanea + Sonea (+ sau = ?). Acum însă n-are rost să ne fărîmiţăm forţele : mai întîi (1) *să-i convingem* definitiv pe Vanea şi Manea, apoi (2) *să expunem* sus şi tare punctul nostru de vedere, mai departe (3) să ne înţelegem imediat cu „Iskra" (în străinătate, unde „Iskra" deţine o întreagă arhivă de date în ceea ce priveşte situaţia din diferite regiuni ale întinsei noastre patrii : nu subapreciaţi această arhivă, tovarăşi !) şi (4) cu Sonea, şi atunci vom trece la vizitarea diferitelor regiuni din Rusia cu scopul practic de a unifica *efectiv* activitatea (şi de a convoca un congres general al partidului).

Iată, dacă vreţi, „un concept de plan concret" al sarcinilor imediate. Dacă § 2 presupune dificultăţi, putem trece pe primul loc § 3 (se înţelege că asta va provoca o oarecare întîrziere, dar o întîrziere inevitabilă în anumite condiţii). Trebuie însă să obţinem cu orice preţ şi 2 şi 3. În acelaşi timp este extrem de important ca membrii lui Vanea care vin aici să aibă împuterniciri cît mai largi posibil, să fie pe cît posibil 2, şi nu 1 (asta depinde întru totul de condiţiile locale, şi dv. sînteţi în măsură să hotărîţi).

Cu asta cred că am terminat. Comunicaţi-mi, vă rog, cît mai repede, părerea dv. dacă am înţeles bine ce mi-aţi cerut, dacă „planul" meu „concret" este realizabil etc. Mă tem că lucrurile nu stau chiar atît de bine, că Vanea nu a trecut încă total de partea noastră. Mi se pare foarte suspect că nu i s-a dat încă Manei „Ce-i de făcut ?" *. N-ar strica să repetaţi consfătuirea cu Vanea in pleno (cu Comitetul din Petersburg *în plenul său*), ceea ce ar fi foarte important pentru *a stabili cu exactitate* dacă există adversari, cine anume şi care sînt punctele principale pe care le susţin ei. Tot atît de importantă ar fi şi o întîlnire a dv. directă cu Manea. *Urgentaţi pe cît posibil* venirea lui Vanea aici (bine ar fi să vină şi Manea !) *şi să vină neapărat* (să plece *direct* la Londra : daţi-le adresa *de la Londra* şi, pentru orice eventualitate, şi adresa lui Meşcereakov din Belgia). Dacă veţi face asta, veţi avea un mare succes, care va garanta roadele muncii dv., chiar

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 6. Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—195. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

dacă pe moment veţi avea un eşec total, şi să nu uitaţi că un asemenea eşec este foarte posibil şi că, de aceea, este obligatoriu să fie asigurată cît mai repede şi fără cea mai mică întîrziere prima acţiune *reală* (declaraţia, plecarea la Londra).

Dacă Vanea va deveni *în fapt al nostru* trup şi suflet, peste cîteva luni vom ţine cel de-al doilea Congres al partidului şi vom transforma „Iskra" în organ de presă al partidului, bilunar sau chiar săptămînal. Încercaţi să-l convingeţi pe Vanea că nu intenţionăm cîtuşi de puţin să-l distragem de la activitatea *locală*, că Petersburgul este o „localitate" care are şi o importanţă *generală* pentru Rusia, că fuziunea lui Vanea cu Sonea va întări în mare măsură activitatea locală şi că în acelaşi timp va face imediat ca partidul să nu mai fie o semifantomă, ci să ajungă la o existenţă reala şi să devină o forţă de prim ordin.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Scrisă între 9 şi 16 iulie 1902
Expediata din Loginov la Petersburg

Publicata pentru prima oara în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţia" nr. 3

Se tipareşte după manuscris

140

CĂTRE G. V. PLEHANOV

12. VII. 1902

Dragă G. V.,

Am primit articolul dv. * Multe mulţumiri pentru modificările făcute. Acum l-am trimis la Londra. În ceea ce priveşte articolul lui Berg, V. I. crede că poate merge alături de celălalt, eu însă cred că e mai bine să-l amînăm. Îl vom ruga pe Berg în acest sens.

Scrieţi-mi la Londra, pentru că nu ştiu sigur cît voi mai sta aici. Oricum, voi mai sta minimum o săptămînă şi în cazul în care îmi veţi scrie în acest răstimp, vă dau adresa :

* „Critica criticilor noştri", articol publicat ulterior în „Zarea" nr. 4. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

M-me Leguen (pour M. Olinoff)
Loguivy (par Ploubazlanec).
Côtes du Nord.
France.

De ce n-aţi mai plecat la Bruxelles ? [182] Nu se mai ţine conferinţa ? În orice caz, sper să ne întîlnim la Londra. Planul lui L. Gr. de a înlocui această întîlnire cu o călătorie în Elveţia, unde să plec eu şi cu Berg pentru 10—12 zile (sic !) pentru a ne întîlni acolo cu cîţiva ruşi veniţi din ţară, nu mi se pare de loc izbutit. Ce se poate face în 10—12 zile ? Doar trebuie să facem cunoştinţă cu fiecare în parte din cei veniţi din Rusia şi să ne dăm seama bine ce sînt ei, în plus ar mai trebui să avem multe convorbiri şi cu alţii. Şi nu putem sta mult timp în Elveţia (nu ne putem lăsa treburile). În sfîrşit, cei veniţi din Rusia trebuie să studieze întreaga corespondenţă cu Rusia (sau o parte din ea) (dacă aceşti tovarăşi veniţi din Rusia sînt iskriştі), ceea ce nu se poate face decît la Londra. Fără a studia această corespondenţă, întîlnirea noastră nu numai că nu-şi va atinge scopul, dar va fi aproape fără sens. Din aceste trei motive ţin foarte mult ca ea să aibă loc la Londra.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

P. S. După părerea mea, nu are rost acum să ne unificăm cu „membrii Uniunii", căci sînt tare insolenţi şi l-au supărat rău pe Berg la Paris [183]. El vă va transmite, probabil, scrisoarea mea, unde motivez amănunţit necesitatea de a fi severi şi mai precauţi cu ei. În prezent, în Rusia activitatea noastră a luat mare avînt, iar „membrii Uniunii" ameninţă să se manifeste independent ! Doamne fereşte...
„Zarea" zace încă. Dietz se amuză : nu-i e dat ei să apară !

Expediată din Loguivy la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

141

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

16. VII. 1902

Îţi trimit alăturat o scrisoare pentru Arkadi *.

Am primit astăzi scrisoarea ta, corecturile şi banii. Merçi.

Cu „consfatuirea" din Elveţia [181] e o încurcătură nemaipomenită. În primul rînd, cine a avut ideea convocării acestei „consfatuiri" ? *Noi nu.* Probabil e o năzdrăvănie a lui B. N., care ar trebui luat la rost serios pentru uşurinţa lui (călătoria prin străinătate, flecăreala cu Korenevski despre congres etc.) ; te rog *să-l certi rău,* dacă n-ai făcut-o pînă acum. M-am gîndit s-o fac eu, dar cred că e mai bine s-o faci tu, căci eu sînt foarte furios.

Nimeni nu poate aranja o „consfătuire" : ca să se întrunească o consfătuire, trebuie *să fie toată lumea* (iar despre Arkadi şi Sonea ** nu ştim nimic precis). Ca să se întrunească „consfătuirea", e nevoie să fie de faţă şi unii dintre cei din străinătate (de pildă, Dimka, bătrînii, poate Aleksandrova etc.), şi *nici vorbă n-a fost despre asta.* Nimeni n-a pregătit nici măcar programul consfătuirii şi nimeni nu ştie ce trebuie să spună acolo : despre organizaţia din Rusia a „Iskrei" ? fără delegaţii acestei organizaţii ? ? E nemaipomenit cît de pripiţi şi nechibzuiţi pot fi unii ! !

Acum însuşi L. Gr. vrea să amîne asta pentru „la toamnă". Te rog străduieşte-te şi tu să se termine cu năzbîtia asta cu „consfătuirea". *Trebuie* să te vezi imediat cu Opincă : el se va întîlni şi cu cei din Elveţia şi va veni şi *personal* la noi. Nu e de ajuns ? Apoi, se pare că Bucătarul trebuie să mai înveţe ; să înveţe la Zürich ; asta e foarte bine. S-ar putea ca el, ca şi B. N., să mai rămînă *luni* de zile în străinătate ? ! ? Atunci de ce atîta zor să ne întîlnim ? Cînd va voi să plece, el *însuşi* va trebui să vină la noi, aşa că n-are rost să-l aducem acum. Şi ce mai e şi prostia asta pe care B. N. şi V. V. i-o scriu lui Berg : „nu se poate discuta fără P. B." Cu cine ? Cu

* Vezi volumul de faţă, p. 208—211. — *Nota red.*

** Numele conspirativ al centrului iskrist din Samara. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Bucătarul ? El e acolo unde este şi P. B. Cu cele trei persoane ? Şi ele sînt tot acolo la P. B. Cu Opincă ? El va fi tot acolo. Sfătuieşte-l pe Berg să-i certe rău pe V. V. şi pe B. N. pentru această prostie şi scrie-mi care este părerea lui Berg şi dacă putem spera că le va răspunde în aşa fel, încît să le taie pofta de a se mai ţine de năzdrăvănii. Şi apoi P. B. a venit la München, va veni şi la Londra. Nimeni nu s-a îndoit că venirea lui G. V. *(v a f i)* necesară.

I-am scris lui G. V. că nu ştiu nimic despre „consfatuire" şi că *trebuie* să avem o *întrevedere de lucru* (cu Opincă etc.) la Londra, unde, firește, va fi şi el. Dacă e nevoie, îi voi mai scrie o dată.

Depune *toate* insistenţele pe lîngă L. Gr. să-l convingi să renunţe : el nu-şi imaginează clar din *cine* va fi alcătuită, *în ce scop* se va întruni şi *ce caracter* va avea această „consfătuire".

Al tău...

Cred că nu e nevoie să înapoiez corecturile ? N'est-ce pas ?

Ce-i cu articolul lui V. I., n-a fost cules încă ?

Te rog nu uita : în articolul meu referitor la problema agrară este un citat din Bulgakov : vol. ? p. ? Nu se poate să rămînă aşa, şi dacă nu voi sosi la timp şi nu voi apuca să văd corecturile, să scoţi tu nu toată nota, ci numai : „vol. — p. — " [185].

Expediată din Longuizy la Londra

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

142

CĂTRE I. I. RADCENKO

Scrisoare către Arkadi

Dragă prietene,

Am recitit lunga dv. scrisoare din 6 iunie şi aş dori să mai adaug unele lucruri la scrisoarea mea precedentă *.

* Vezi volumul de faţa, p. 200—205. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

M-a bucurat foarte mult ceea ce-mi scrieţi despre convorbirea cu muncitorii. Primim rar asemenea scrisori, care ne insuflă mult optimism. Transmiteţi neapărat asta muncitorilor dv. şi spuneţi-le că-i rugăm să ne scrie chiar ei, *nu numai pentru presă*, ci şi aşa, în vederea unui schimb de păreri, ca să păstrăm legătura dintre noi şi înţelegerea reciprocă. Totodată, personal mă interesează îndeosebi ce părere au muncitorii despre „Ce-i de făcut?“ *, căci n-am primit încă aprecieri de la muncitori.

Aşadar, puneţi în legătură directă cu noi cercul dv. de muncitori, precum şi pe Manea **: e foarte important, căci astfel se vor consolida atît legăturile lor cu „Iskra“, cît şi poziţia dv. în mediul lor. Apoi, dacă printre conducătorii lui Manea sînt într-adevăr oameni capabili, ar fi bine ca unul dintre ei să vină la noi; daţi-le această idee şi vedeţi care e părerea lor.

Apoi încă trei puncte.

1) Dacă Vanea *** e de-al nostru, cum ar trebui să vă definiţi atitudinea faţă de el? Ce credeţi? Dacă Vanea şi Manea sînt ai noştri *trup şi suflet* (şi dacă vor publica declaraţia de care v-am scris — lucru extrem de important), nu s-ar putea să vă primească în Comitetul lor Central [180] şi, *în afară de aceasta*, să vă însărcineze în mod formal cu funcţia specială de unificare pe întreaga Rusie? (adică „C.C. încredinţează lui N. N., membru al C.C. şi al organizaţiei «Iskra» din Rusia, organizaţie cu care C.C. este întru totul solidar, încredinţează lui N. N. conducerea muncii de pregătire a unificării partidului în spiritul «Iskrei»“).

Eventual, s-ar putea şi aşa (eu, bineînţeles, nu fac decît simple sugestii, şi atît): „C.C. al Comitetului din Petersburg, declarîndu-se pe deplin solidar cu organizaţia «Iskrei» din Rusia, primeşte cu plăcere în comitet, cu consimţămîntul unanim al acestuia, un grup de persoane care

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—195. — *Nota red.*

** Denumirea conspirativă a Organizaţiei muncitoreşti din Petersburg. — *Nota red.*

*** Denumirea conspirativă a Comitetului din Petersburg. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fac parte din această organizaţie şi care se ocupă în mod special cu transportarea «Iskrei» şi cu difuzarea ei *în întreaga Rusie*. C.C. detaşează pe lîngă acest grup, spre a-i da ajutor, pe cutare membri şi alocă atîtea fonduri, iar unul dintre membrii acestui grup (Arkadi) va intra în C.C. al Comitetului din Petersburg, rămînînd şi membru al organizaţiei «Iskra» din Rusia, şi se va ocupa în mod special de pregătirea unificării întregului partid în spiritul «Iskrei». Prin grup înţeleg persoanele pe care le-aţi trimis după peşte [187] etc. Repet : eu nu fac decît să sugerez diverse variante acceptabile şi posibile, îndeplinind rugămintea dv. de a vă da o „schiţă concretă de plan", dv. urmînd să folosiţi sugestiile mele după cum veţi crede de cuviinţă. Scrieţi-mi neapărat cum stau lucrurile în prezent şi în ce direcţie le orientaţi. Bateţi fierul cît e cald şi nu uitaţi că în privinţa planului cuceririi definitive şi irevocabile a „diapazonului" (= a Comitetului din Petersburg = a lui Vanea), trebuie să ne punem de acord în cele mai mici amănunte. Şi trebuie să fiţi înţelept ca şarpele faţă de tinerii dv. prieteni !

Dacă e posibil aşa, ar fi cel mai bine. În acest caz, dv. aţi intra în Comitetul de organizare (pentru pregătirea lui Saşa *) ca delegat din partea lui Vanea, iar din partea lui Sonea ar mai intra încă o persoană dintre ai noştri. Răspundeţi-mi cît mai curînd cum priviţi dv. această problemă ; *aţi discutat*-o cu Vanea şi cu *Manea ?*

2) Este neapărat necesar ca dv. să organizaţi C.O. în Rusia şi să-l luaţi în mînă : dv. din partea lui Vanea, Claire din partea Sonei + încă unul dintre ai noştri din Sud — aşa ar fi ideal. Cu Bundul trebuie să fiţi foarte precaut şi rezervat, să nu vă daţi cărţile pe faţă ; *să nu-i permiteţi să-şi bage nasul* în treburile din Rusia — să-şi vadă numai de treburile lui ; nu uitaţi că nu e un prieten de nădejde *(b a p o a t e n e e c h i a r d u ş m a n)*.

3) Explicaţi pretutindeni tuturor că afirmaţia că redacţia „Iskra" ar vrea să devină C.C. al partidului din Rusia este o calomnie. E o absurditate. C.C. nu poate să existe

* Denumirea conspirativă a Congresului al II-lea al partidului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

decît acolo unde se desfăşoară acţiunea, şi visul nostru este ca el să se formeze din C.O. şi din muncitori revoluţionari. Relaţiile dintre redacţia „Iskrei" şi C.C. ar putea fi aşezate pe baza principiului împărţirii funcţiilor (conducere ideologică şi *conducere practică*), iar în ceea ce priveşte unificarea ar putea servi consfătuirile convocate regulat sau, eventual, prezenţa aici a unui delegat permanent dintre cei 5 (să zicem) membri ai C.C. Trebuie demascată această calomnie, răspîndită de „Borba". Nu vrem să răspundem în presă acestor nemernici : mai bine îi pedepsim prin tăcerea „Iskrei".

Poate că şi îndoielile lui Vanea (despre care ne-aţi scris) se explică prin faptul că el are o idee nebuloasă despre acest lucru ? Încercaţi să-i lămuriţi pe deplin pe Vanea şi mai ales *pe Manea.*

O călduroasă strîngere de mînă. Vă doresc înainte de toate să vă ţineţi bine.

Al dv., *Lenin*

[P. S. Dacă lui Vanea îi va da în gînd să ceară o determinare precisă a relaţiilor dintre el şi Manea, dintre membrii lui şi membrii Manei care fac parte din C.C. din Petersburg, cred că cel mai bine ar fi *să amînaţi* asta pînă la întîlnirea care va avea loc aici şi să-i declaraţi *deschis* lui Vanea : „Una din două — ori sîntem pe deplin solidari, şi atunci, lucrînd împreună timp de o lună, vom ajunge la un acord atît de deplin, că nu va rămîne nici urmă de neînţelegere, întrucît toţi vom fi iskrişti. Ori vor apărea disensiuni, şi atunci ne vom despărţi în pace. Dar nu vrem să ne facem iar de rîs ticluind acorduri etc. !" Din scrisoarea dv. din 6 iunie rezultă că aşa le-aţi răspuns din capul locului şi bine aţi făcut.]

Scrisă la 16 iulie 1902
Expediată din Loginov la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

143

CĂTRE I. I. RADCENKO

Dragă prietene,

Ştirea primită recent de la dv. că prietenii lui Vanea — „aliaţii" (= partizanii grupului „Rabocee Delo") — au fost eliberaţi ne face să avem iarăşi dubii. Va rezista Vanea * acum ? În orice caz puneţi chestiunea pe tapet, căutaţi să obţineţi un răspuns categoric, iar în cazul în care acest răspuns este negativ, să-l faceţi de două parale şi, în orice caz, să ne comunicaţi imediat care este situaţia. Dacă Vanea din nou ne-a scăpat din mînă (sau e gata să ne scape), este şi mai imperios necesar să acordaţi o atenţie de trei ori mai mare Manei, dacă e posibil direct, iar dacă nu prin intermediul noilor dv. prieteni, cu care aţi avut o convorbire, pe care ne-aţi relatat-o atît de amănunţit şi de interesant.

Trebuie să vă propuneţi drept sarcină (în cazul în care Vanea dă *cel mai mic* semn de nesiguranţă sau caută să se eschiveze) să porniţi un război necruţător al iskriştilor din Petersburg împotriva rămăşiţelor economismului **. Firește că n-are rost să le vorbiţi lor de acest război, dar trebuie să depuneţi toate eforturile pentru a-l pregăti şi, pe cît posibil, trebuie să-l pregătiţi pe două fronturi. Adică, în primul rînd, străduiţi-vă să menţineţi legăturile personale pe care le-aţi stabilit cu prietenii noştri din partea intelectuală a organizaţiei Vanea, să vă întîlniţi cu ei, să-i influenţaţi, să-i ruşinaţi, să vă întîlniţi cu tineretul lor, să pregătiţi delimitarea iskriştilor de oamenii nestatornici. Al doilea flanc, un flanc mult mai important, îl constituie muncitorii. Cercul dv. reprezintă un teren admirabil, iar dv. trebuie să faceţi în primul rînd ca acest cerc să intuiască, să concretizeze şi să dea amploare ostilităţii sale faţă de Vanea. Să daţi acestui cerc să citească „Ce-i de făcut ?" şi să ajungeţi (ceea ce nu-i de loc greu, după cum rezultă din scrisoarea dv.) la o solidaritate *deplină*, subliniind în

* *Vanea* — denumirea conspirativă a Comitetului din Petersburg. — *Nota red.*
** In manuscris textul de mai sus a fost şters cu creion roşu. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mod deosebit şi foarte insistent că „Ce-i de făcut?" este îndreptată tocmai şi în mod special împotriva tipului de „petersburghez". Puneţi punctul pe i în convorbirile cu ei, invocaţi-l mereu pe Vanea ca pe un exemplu negativ, un exemplu de ceea ce nu trebuie făcut. Sînt dispus să vă ajut cu tot ce pot în această direcţie, de pildă cu o serie de scrisori către cerc. De la început acest cerc trebuie să devină conştient şi totalmente iskrist, conştient şi *necondiţionat* ostil întregului spirit vechi „petersburghez", atît celui de la „Raboceaia Mîsl" şi „Rabocee Delo", cît şi oricărei nestatornicii. *Atunci (şi numai atunci)* vom face următorul lucru: declaraţia pe care l-aţi sfătuit pe Vanea s-o facă şi despre care v-am scris amănunţit *, această declaraţie are s-o facă cercul, într-o formă modificată, desigur. Cercul va ridica „steagul revoltei" împotriva economiştilor lui Vanea şi va declara deschis că porneşte o campanie cu scopul de a atrage de partea sa pe toţi ai Manei.

Nu mă îndoiesc nici un moment că această campanie se va încheia cu o victorie rapidă şi deplină şi consider că principala dificultate nu este această campanie, ci necesitatea de a-i face pe oameni să accepte o campanie deschisă, fără să se abată iarăşi pe calea compromisurilor cu Vanea, pe calea unor mici concesii, a tergiversărilor etc. *Absolut* nici un fel de compromisuri, o luptă *necruţătoare* împotriva tuturor rămăşiţelor de economism şi primitivism, iată ce trebuie să vă propuneţi, după părerea mea, să obţineţi în cercul dv. E mai bine să pierdem pentru pregătiri trei luni sau o jumătate de an, dar să obţinem crearea unui cerc iskrist *combativ*, decît să unim nişte oameni care n-au o poziţie fermă cu diplomaţii şi Cunctatorii lui Vanea.

Profitaţi de faptul că aveţi mînă liberă în cerc şi căutaţi să vă impuneţi linia fără să lăsaţi să se apropie de cerc oameni care nu sînt trup şi suflet cu noi.

Dacă veţi aranja astfel lucrurile, veţi fi independent în ceea ce priveşte şovăielile şi oscilările lui Vanea şi veţi avea un punct de sprijin *propriu*. Iar dacă vă va împinge nevoia să faceţi din cînd în cînd diplomaţie cu Vanea,

* Vezi volumul de faţă, p. 201—203. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să nu faceţi niciodată această diplomaţie în cadrul cercului, ci să fiţi întotdeauna *intransigent* cînd e vorba de Vanea. Atunci tactica dv. va fi simplă : Vanea se apropie de noi, îl mîngîiaţi pe creştet, dar nu slăbiţi cuţitul din mînă, adică nu-i ascundeţi că asta nu-i de ajuns, că trebuie să se apropie de-a binelea şi chiar să intre în rîndurile noastre, că nu vă mulţumiţi cu puţin. Se îndepărtează Vanea de noi, nu-i iertaţi nici o greşeală, nici o gafă. Una dintre principalele sarcini ale dv. trebuie să fie să-l *prindeţi* cu orice gafă, pe care s-o daţi în vileag şi să o veştejiţi în cadrul cercului (iar în măsura posibilităţii, uneori chiar în „Iskra").

Într-un cuvînt, faţă de Vanea trebuie să adoptaţi un principiu : vreau pace cu tine şi, de aceea, pregătesc din toate puterile războiul împotriva ta.

În încheiere — un sfat practic. Prin firea sa, Vanea e diplomat şi tipicar. El a ridicat acum chestiunea modificării colibei şi nu este exclus ca sub pretextul plauzibil al acestei „revizuiri a structurii" să caute să tărăgăneze treaba, să născocească mii de compromisuri etc. Nu vă lăsaţi momit. Ridiculizaţi fără cruţare această pasiune pentru întocmirea de statute. Statutele nu-s totul, iar cine îşi închipuie că plecînd de la anumite idei tactice şi organizatorice se poate scrie un statut model, n-a priceput absolut nimic şi trebuie *hărţuit* fără milă pentru această neînţelegere. Dacă Vanea îşi imaginează că vor discuta statutul sub toate aspectele lui, că vor modifica 40 de paragrafe din 50 şi numai după aceea se vor pune pe treabă, că avînd un nou statut şi treaba va merge altfel, dacă aşa îşi imaginează lucrurile (aşa rezultă), înseamnă că el s-a lepădat de vechile prejudecăţi numai în vorbe, şi în fapt mai nutreşte încă sute de idei stupide împotriva cărora trebuie să luptăm, nu şagă. Atacaţi tipicăria şi formalismul şi demonstraţi că principalul nu sînt statutele, ci 1) să ne potrivim în concepţii, după ce am *reflectat* cît se cuvine asupra lor şi 2) *să cădem de acord* în activitatea practică.

Fiindcă acesta este punctul nostru de vedere, nu ne sinchisim că dv., Vanea, vă jucaţi de-a statutele şi declarăm deschis că ştiţi, e de datoria dv. să aflaţi cine sîntem, ce vrem şi cum lucrăm noi nu numai din publicaţii, ci şi din întîlniri personale în Rusia şi în străinătate (astfel de în-

www.dacoromanica.ro

tîlniri sînt inevitabile în activitatea revoluţionară). Nu vreţi să mergem umăr la umăr — n-aveţi decît s-o spuneţi deschis, fără să vă eschivaţi, dar să ţineţi minte că împotriva tuturor eschivărilor vom lupta „ca la război". Să nu credeţi că veţi ascunde de noi aceste eschivări tot revizuind statutele etc. Dacă vreţi să mergeţi alături de noi, puneţi-vă *de îndată* pe treabă şi veţi vedea că această muncă pentru orearea unui ziar pe întreaga Rusie, în legătură cu ziarul şi pe baza lui, însăşi această muncă va arăta ce forme noi sînt necesare şi va arăta, probabil (sau chiar sigur), că în cazul unei activităţi autentice, vii, aceste forme se conturează de la sine, fără nici un fel de statute. Atunci cînd vom fi puternici, vom organiza de patru ori pe an în Rusia şi de două ori în străinătate (sau invers, depinde de împrejurări) întîlniri şi conferinţe, iar diferitele statute le vom stabili la aceste conferinţe (cu alte cuvinte : vom da dracului toate aceste statute).

O caldă strîngere de mînă şi aştept cu nerăbdare să-mi răspundeţi dacă scrisorile mele îşi ating ţinta, dacă vă dau ceea ce vă trebuie.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 22 iulie 1902
Trimisă de la Loguivy la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

144

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

24. VII. 1902

Dragă L.,

Adresa surorii mele este : M-me Elizaroff. *Loguivy* (par Ploubazlanec). Côtes du Nord. De fapt, Anei şi mamei nu prea le place aici şi poate că se vor muta, dar nu ştiu încă unde (pe scrisoare se poate pune adresa Expédition). Mîine eu pornesc spre casă. Pot spune că mie mi-a plăcut mult aici şi am petrecut o vacanţă destul de frumoasă, numai că,

www.dacoromanica.ro

din păcate, mi-am închipuit prea repede că sînt bine, n-am mai ţinut dietă şi acum gastrita mă supără din nou. Ei, dar astea-s fleacuri.

Veţi mai sta mult în satul dv. ? Ar fi bine să îmbinaţi plăcutul cu utilul (funcţia) şi să vă odihniţi bine cît mai mult timp. Cînd vă veţi întoarce să-mi daţi de veste.

Sînteţi mulţumit de rezultatul tratativelor cu L. Gr. şi Iuriev ? Aţi ajuns la un acord deplin şi speraţi să obţineţi acum rezultate mai bune ?

Din Rusia avem ştiri bune în legătură cu cotitura comitetelor spre „Iskra", chiar şi a celui din *Petersburg* (sic !). Să vă povestesc un mic fapt interesant. Cineva a trimis o broşură la „Rabocee Delo". În ea (la p. 9 ; ni se dă exact pagina !) figurează o notă : „vezi admirabila carte a lui Lenin *". Partizanii de aici ai Uniunii dau alarma şi scriu la Petersburg : faceţi bine şi ştergeţi asta, căci loviţi şi în voi, şi în noi. Răspunsul : lăsaţi-ne să aranjăm lucrurile după cum ne-o cer împrejurările, iar broşura daţi-o la „Iskra".

Asta rămîne deocamdată entre nous. Şi totuşi, e caracteristic !

Nu ştiu dacă cei din Petersburg vor rezista mult pe noua poziţie.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Scrieţi-mi la Londra.

P. S. Era cît pe-aci să uit. „Le Socialiste" mi-a trimis o înştiinţare că abonamentul meu a expirat în decembrie 1901. Aşa să fie ? N-au făcut vreo încurcătură ? Vă amintiţi că aţi fost o dată acolo cu fişa lui Iurdanov ? Dacă da, n-a rămas cumva la dv. vreo hîrtie, sau nu vă mai amintiţi nimic ?

Expediată din Loguivy la Paris

Publicată pentru prima oară în 1952, în ed. a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 34

Se tipăreşte după manuscris

* „Ce-i de făcut ?". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

145

CĂTRE G. V. PLEHANOV

28. VII. 1902

Dragă G. V.,

Vă trimit 100 de mărci bani de drum. M-am bucurat foarte mult cînd am aflat că proiectaţi să staţi aici 2—3 luni, şi nu cîteva zile : probabil în acest răstimp vor veni oameni din Rusia.

Scrisoarea dv. a fost expediată în Franţa, dar eu am plecat curînd de acolo şi ne-am încrucişat pe drum. De aceea nu mi-a parvenit încă.

O strîngere de mînă şi pe curînd.

Al dv., *Lenin*

Expediată de la Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

146

CĂTRE V. G. ŞKLEAREVICI

29. VII. 1902

Am primit comunicarea dv. cu privire la „moştenire" [188]. Multe ni se par şi nouă „stranii şi de neînţeles" aici, în special indicaţia ca Tecla * să găsească un avocat. De ce să facă Tecla treaba asta, şi nu moştenitorul ? Se înţelege, încercarea moarte n-are, şi vom încerca poate, dar trebuie să chibzuim bine totul, fiindcă altfel ne putem face de rîs, jucîndu-ne cu baloane de săpun. Prin urmare, luaţi toate măsurile pentru a cerceta lucrurile şi comunicaţi-ne cum ar putea fi „pus moştenitorul la dispoziţia noastră" ? Să-l trimiteţi în străinătate ? Caracterizaţi-l *amănunţit*. Apoi, de

* Numele conspirativ al redacţiei „Iskra". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ce moştenitorul „dv." nu s-a adresat avocaţilor care au avut de-a face cu comoştenitorii ? (Noi, se-nţelege, nu putem cheltui bani pentru aceasta.)

Este foarte important să ne faceţi o legătură trainică şi *stabilă* cu *organizaţia muncitorească din Sud*[189]. Aveţi grijă de asta şi scrieţi-ne cît mai amănunţit în acest sens *.

Expediată din Londra la Coreise

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

147

CĂTRE P. G. SMIDOVICI

2. VIII. 1902

Am primit scrisoarea dv. şi vă răspund deocamdată în cîteva rînduri, deoarece mă simt foarte rău şi stau la pat.

În ceea ce priveşte chestiunea ridicată de dv., n-am văzut *nici o* scrisoare. Cred că la mijloc e o neînţelegere. Cine ar fi putut să se gîndească la o „dezorganizare" a cercurilor, grupurilor şi organizaţiilor muncitoreşti, şi nu la înmulţirea şi la întărirea lor ? Îmi scrieţi că n-am arătat cum poate o organizaţie strict conspirativă să întreţină legături cu masele muncitoreşti. Nu cred să fie aşa, deoarece (deşi asta vient sans dire **) la p. 96 chiar dv. citaţi pasajul referitor la necesitatea de a avea „o serie întreagă (N. B. !) [*o serie întreagă ! !*] de alte organizaţii (pe lîngă organizaţia centrală a revoluţionarilor de profesie), care să existe *în număr cît mai mare* (subliniat de Lenin) şi să aibă funcţiile cele mai felurite" ***. Dar dv. greşiţi văzînd un contrast *absolut* acolo unde eu nu stabilesc decît o gradaţie şi indic limitele punctelor extreme ale acestei gradaţii. *Pornind* de la grupul de revoluţionari de profesie, închegaţi într-un nucleu restrîns şi conspirativ (centrul), şi *terminînd* cu or-

* În manu cris acest alineat a fost şters. — *Nota red.*

** — se înţelege de la sine. — *Nota trad.*

*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964 ed. a doua, p. 123. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ganizaţia *de masă*, care este „o organizaţie fără membri", se întinde un lanţ întreg. Eu arăt doar direcţia în care se schimbă forma verigilor : *cu cît o organizaţie este mai „de masă", cu atît ea e mai puţin închegată, mai puţin conspirativă*, iată teza mea. Iar dv. înţelegeţi asta în sensul că între masă şi revoluţionari nu este nevoie de intermediari !! Dar, daţi-mi voie ! Tocmai aceşti intermediari sînt esenţialul. Şi din moment ce eu arăt însuşirile verigilor extreme şi subliniez *(şi subliniez înadins)* necesitatea verigilor intermediare, este de la sine înţeles că aceste verigi intermediare se vor afla *între* „organizaţia de revoluţionari" şi „organizaţia de masă", se vor afla *între* ele prin tipul de organizare, adică vor fi mai puţin înguste şi conspirative decît centrul, dar mai mult decît „sindicatul ţesătorilor" etc. De pildă, într-un „cerc de fabrică" (trebuie să ne străduim, *fireşte*, ca în fiecare fabrică să existe un cerc de intermediari) trebuie să găsim neapărat „punctul de mijloc" : pe de o parte, întreaga sau aproape întreaga fabrică trebuie *să cunoască* pe cutare muncitor înaintat şi să aibă încredere în el, să-i dea ascultare. Pe de altă parte, „cercul" trebuie sa-şi organizeze în aşa fel activitatea încît *nu toţi* membrii lui *să fie* cunoscuţi, iar acela care are cele mai multe legături cu masa *să nu poată fi* prins asupra faptului, să nu poată fi învinuit vreodată de ceva. Nu rezultă oare asta de la sine din cele expuse de Lenin ?

Idealul unui „cerc de fabrica" este cît se poate de limpede : patru-cinci muncitori revoluţionari (dau doar un exemplu) — iar masa nu trebuie să-i cunoască *pe toţi* aceştia. Pe unul, să zicem, va trebui să-l cunoască, şi acesta trebuie ferit de orice posibilitate de a fi dat în vileag ; despre el să se spună : ăsta-i de-al nostru, e un om cu cap, *cu toate că nu ia parte la revoluţie* (nu se vede). Un altul ţine legătura cu centrul. Amîndoi au cîte un înlocuitor. Ei înfiinţează *cîteva* cercuri (cercuri sindicale, cercuri de studiu, cercuri de difuzare a publicaţiilor, cercuri de luptă împotriva spionilor, cercuri înarmate etc. etc.) ; bineînţeles, cercul pentru identificarea spionilor sau pentru procurarea de armament va avea cu totul alt grad de conspirativitate decît cercul pentru citirea „Iskrei" sau cercul pentru citirea

www.dacoromanica.ro

de literatură legală etc. etc. Conspirativitatea va fi invers proporţională cu numărul membrilor cercului şi direct proporţională cu distanţarea scopurilor cercului de *luptă directă*.

Nu ştiu dacă face să se scrie în mod special de asta: dacă credeţi că da, înapoiaţi-mi prezenta scrisoare, voi reflecta asupra conţinutului ei, precum şi asupra conţinutului scrisorii dv., ca material. Cu tovarăşul din Petersburg sper să mă întîlnesc şi să discut amănunţit cu el aici.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată de la Londra la Marsilia

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

148

CĂTRE V. A. NOSKOV

4. VIII. 1902

Dragă B. N.,

Am primit ambele dv. scrisori şi m-am bucurat mult aflînd şi dîndu-mi seama din ele că pretinsele „neînţelegeri" sînt de fapt nişte *baloane de săpun*, aşa cum i-am scris Bucătarului (în scrisoarea mea către el mi-am exprimat această convingere).

Vă plîngeţi de „agenţii" noştri. Şi eu aş dori să discut cu dv. pe această temă, care mă frămîntă mult şi pe mine. „Agenţii au fost recrutaţi cu prea multă uşurinţă"... scrieţi. Ştiu, ştiu prea bine şi nu uit niciodată acest lucru, dar tocmai aici e tragicul (tragicul, ăsta e cuvîntul!) situaţiei noastre, că *sîntem* nevoiţi să procedăm aşa, că *nu sîntem în stare* să lichidăm marea neorînduială care domneşte în activitatea noastră. Ştiu bine că vorbele dv. nu conţin un reproş la adresa noastră. Dar încercaţi să înţelegeţi situaţia noastră şi *puneţi-vă în situaţia* de a spune nu „agenţii voştri", ci „agenţii *noştri*". Dv. puteţi face asta şi (după mine) trebuie s-o faceţi; numai în acest caz *orice* neînţelegeri vor fi lichidate o dată pentru totdeauna. Înlocuiţi

www.dacoromanica.ro

persoana a doua cu persoana întîi, supravegheaţi şi dv. pe agenţii „noştri", ajutaţi la recrutarea, la scoaterea şi înlocuirea lor, şi atunci nu veţi mai spune cît de „antipatici" sînt agenţii noştri (aceste cuvinte nu sînt greu de înţeles : ele sînt considerate ca expresie a înstrăinării dv., sînt considerate aşa de toată lumea, şi de membrii colegiului nostru de redacţie, care nu au avut prilejul să se explice cu dv.), ci veţi vorbi de deficienţele activităţii *noastre comune*. Acestea sînt foarte numeroase, şi o dată cu scurgerea timpului mă apasă tot mai tare. Acum se apropie vremea (o simt) cînd problema se va ridica acut : sau Rusia va da oamenii ei, va ridica oameni care vor veni în ajutorul nostru şi vor îndrepta situaţia, sau... Şi deşi ştiu şi văd că se ridică asemenea oameni, că numărul lor creşte, această creştere este însă atît de lentă şi se produce cu atîtea întreruperi, iar „scîrţîitul" maşinii te calcă atît de rău pe nervi, încît uneori ţi-e greu de tot.

„Agenţii au fost recrutaţi cu prea multă uşurinţă". Da, dar vedeţi că noi nu ne creăm „materialul uman", ci luăm — şi nu putem să nu luăm — *ceea ce ni se dă*. Fără asta nu putem trăi. Pleacă un om în Rusia şi declară : vreau să lucrez pentru „Iskra" ; omul e cinstit şi devotat cauzei. El pleacă şi devine „agent", deşi *niciodată* vreunul dintre noi n-a împărţit asemenea titluri. Ce mijloace avem noi pentru a-i verifica pe „agenţi", pentru a-i conduce, pentru a-i plasa în anumite locuri ? De cele mai multe ori nu putem obţine nici măcar scrisori, şi *în 9 cazuri din 10* (o spun din experienţă) toate supoziţiile pe care le facem noi aici în legătură cu viitoarea activitate a „agentului" se duc de rîpă *a doua zi după trecerea frontierei*, iar agentul lucrează cum îl taie capul. Vă rog să mă credeţi că încep să-mi pierd orice încredere în presupunerile, itinerariile, planurile etc. pe care le facem aici, deoarece ştiu dinainte că ele nu sînt de nici un folos. Sîntem „siliţi" să ne zbatem ca peştele pe uscat, *făcînd (din lipsă de oameni)* o muncă pe care nu ar trebui s-o facem. Căci pentru a numi agenţi, pentru a-i supraveghea, pentru *a răspunde* de ei, pentru a-i grupa şi a-i conduce *efectiv*, pentru asta trebuie să fii peste tot, să te deplasezi peste tot, să-i vezi pe toţi la treabă. Pentru asta este nevoie de un colectiv de *organizatori şi conducători*

www.dacoromanica.ro

practici, pe care noi nu-i avem, adică îi avem, dar într-un număr foarte, foarte mic... Iată care e nenorocirea noastră. Cînd vezi lipsa de organizare care domneşte în activitatea noastră practică, eşti uneori atît de amărît, încît nu mai eşti în stare de muncă, şi un singur lucru te mai consolează : înseamnă că este viabilă cauza noastră de vreme ce *progresează*, progresează văzînd cu ochii, *în ciuda* acestei dezorganizări. Înseamnă că mustul fierbe cît fierbe şi o sa iasă vin bun.

Înţelegeţi acum de ce chiar o simplă remarcă a unui iskrist : „cam slăbuţi agenţii «dv.»“ ne poate face să desperam ? Treceţi dv. mai repede în locul celor „slăbuţi“ — i-am răspunde noi. Noi declarăm, susţinem, scriem şi în cărţi că toată nenorocirea e că „sînt o mulţime de oameni şi *oameni nu-s*“, şi ni se scot mereu ochii cu această lipsă de oameni. Nu există decît o singură soluţie, soluţie *imperios* necesară şi urgentă în sensul cel mai strict al cuvîntului, fără nici o exagerare — căci timpul nu aşteaptă, iar duşmanii cresc şi ei : şi cei de la „Osvobojdenie“ [190], şi socialiştii-revoluţionari, şi tot felul de grupuri social-democrate noi, începînd cu uşuratica şi fandosita „Jizn“ şi terminînd cu intriganţii de la „Borba“. Soluţia e ca iskriştii ruşi să se adune, în sfîrşit, *să găsească oameni* şi să ia în mînă administraţia „Iskrei“, căci o fi pămîntul nostru întins şi bogat, dar n-avem nici o rînduială. Ei *trebuie* să găsească oameni, fiindcă oameni *există*, dar trebuie în acelaşi timp să-i ferească şi să-i păstreze ca pe ochii din cap, nu numai în sensul propriu al cuvîntului — să-i ferească de poliţie —, dar şi să-i păstreze pentru această muncă urgentă, să-i ferească de a se lăsa antrenaţi de alte *sarcini*, folositoare poate, dar *neactuale*. Cînd, din lipsă totală de oameni, *sîntem nevoiţi* să ne agăţăm şi de cei mai „slăbuţi“, nu e de mirare că nu putem privi liniştiţi cum alţii amînă activitatea noastră „pentru mai tîrziu“.

Dacă toţi iskriştii existenţi *astăzi* s-ar apuca *de îndată*, fără nici o amînare, de *administrarea „Iskrei“*, de organizarea *independentă* a transportului ei peste graniţă, de transportul ei la destinaţie, de procurarea materialelor pentru ea etc., atunci *am avea un C. C. efectiv*, un C.C.

www.dacoromanica.ro

care să dispună de facto de „agenţi" (căci de agenţi trebuie să dispună C.C., iar nu redacţia) şi *să conducă* întreaga activitate practică.

Unii spun : dacă nu sînt oameni, de unde să iei un C.C. ? Iată însă că noi găsim oameni, chiar slăbuţi, dar găsim. Unul bun între 10 slăbuţi nu dă tonul, dar experienţa nu se duce în vînt. Muncind, oamenii învaţă : unii se retrag, alţii le iau locul şi, *o dată ce treaba a fost pornită,* alţii *se vor simţi atraşi* de zece ori mai puternic spre această muncă organizată. Dacă am forma astăzi un C.C. (nu unul oficial), mîine el va deveni oficial şi *va absorbi,* cu o energie de zece ori mai mare decît acum, oameni capabili din fiecare organizaţie locală. Şi numai această „absorbţie din organizaţiile locale" e în măsură să ducă la o astfel de organizare a muncii, încît aceste organizaţii locale *să fie servite* cum se cuvine.

Iată de ce eu şi pe Semion Semionîci [191] sînt *gelos,* foarte gelos, şi orice privire (chiar o privire) aruncată „unei persoane străine" mă tulbură. Şi nu pot proceda altfel, deoarece dacă iskriştii nu vor spune : asta este munca *m e a,* dacă ei nu vor spune aceasta cu glas tare, dacă nu se vor ţine de această muncă cu ghearele şi cu dinţii, dacă nu vor începe să-i certe pe ceilalţi pentru că nu-s destul de dîrji [dv. mi-aţi spus o dată : certaţi-i pe iskrişti ! iar eu v-am răspuns : nu eu, ci *dv.* trebuie să-i certaţi, căci numai cine participă la activitatea *practică,* şi-i cunoaşte toate dedesubturile are dreptul de a certa], dacă iskriştii nu vor face asta, înseamnă că ei *vor* să ne lase „numai cu oamenii slăbuţi", ceea ce ar fi începutul sfîrşitului.

E timpul să închei. Aş dori mult ca dv. şi Bucătarul să vă faceţi o idee cît mai concretă despre situaţia noastră, să vă puneţi în situaţia noastră şi să nu spuneţi voi, ci *noi.* În tot cazul, e necesar ca Bucătarul să ne scrie cît mai des, să ne scrie *direct* şi să ne lege *m a i s t r î n s* de Semion Semionîci şi pe acesta de noi.

Cît despre venirea dv., dacă sînteţi nevoit să mai rămîneţi la Zürich, lucrurile se schimbă. De ce vă simţiţi prost ? Sînteţi sănătos ? N-aţi avea nevoie de vacanţă ?

Eu o duc destul de prost cu sănătatea, aşa încît nici nu poate fi vorba de o călătorie.

www.dacoromanica.ro

Scrieţi-mi ce părere aveţi despre Zernova şi Sanin. Despre ultimul am auzit unele lucruri de la diferite persoane şi am rămas cu impresia că nu e bun de activist, că prea e sălbatic („wild"). E adevărat că nici Zernovoi * nu e om de treabă. După cîte se zice, nu numai că i-ar place „aventura" (ceea ce n-ar fi încă un păcat), dar nici n-ar fi un om sigur.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Trimis din Londra la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

149

CĂTRE KARTAVŢEV **

4. VIII.

1) Am mai primit 2 scrisori de la dv., dar n-am înţeles nimic din ele. Scrieţi cu o soluţie prea slabă. Încercaţi de fiecare dată soluţia înainte de a începe scrisoarea. E cît se poate de neplăcut să primeşti o scrisoare şi să n-o poţi citi.

2) Aţi primit scrisoarea noastră în care vă rugam sa ne trimiteţi vreo trei sute de ruble din banii noştri?

3) Ce veşti aveţi din închisoare?

4) Adresa lui Illg o scrieţi greşit, trebuie scris ***:

5) Comunicaţi ce se întîmplă la dv. în comitet. Se spune că la Berlin a venit un oarecare „Leonti" (Potemkin) ****. Se spune că el ar fi declarat tovarăşului nostru de la Berlin că a) Comitetul din Kiev retrage toate împuternicirile celor ce sînt „partizanii batrînilor", b) că este indignat de scrisoarea „Iskrei" şi se va opune recunoaşterii „Iskrei" drept organ al partidului, c) că comitetul l-a însărcinat să stabilească legături cu grupul de la „Jizn", pe care cei de la Kiev proiectează s-o declare organ de partid, d) că comitetul nu e în stare să-i contracareze pe socialiştii-revoluţionari, nu cutează să deschidă gura împotriva terorii şi nu intenţionează decît să se opună difuzarii unor lucrări ca „Din ce trăiesc unii" etc. E posibil să fie o neînţelegere la mijloc şi de aceea am rugat să i se transmită lui Leonti să ne scrie şi să ne expună amănunţit situaţia. El însa nu ne scrie. Spuneţi-ne despre ce este vorba.

---

* Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul. — *Nota red.*

** Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul. — *Nota red.*

*** In manuscris nu figurează nici o adresa. — *Nota red.*

**** Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vă rugăm insistent ca în toate chestiunile importante să vă adresaţi *direct* nouă, pentru că transmiterile prin *Berlin etc.* încurcă întotdeauna lucrurile. Credem că şi aici e o încurcătură la mijloc. În cazul că se dă o însărcinare cuiva care pleacă în străinătate, trebuie să i se ceară în mod obligatoriu să nu se rezume la o întîlnire cu unul dintre membrii Ligii, ci să se adreseze *neapărat* redacţiei fie personal, fie printr-o scrisoare scrisă *de mîna lui* (să nu pună pe alt membru al Ligii să scrie scrisoarea) (recomandatele din străinătate pe adresa lui Dietz sau pe alte adrese sînt *absolut* sigure). Aceste măsuri sînt necesare, pentru că membrii Ligii şi chiar membrii administraţiei ei sînt răsfiraţi în toate colţurile Europei şi multe fapte în ceea ce priveşte legăturile cu Rusia le sînt necunoscute *.

O adresă pentru o întîlnire cu dv. nu avem. Probabil că ne-aţi trimis-o într-una din scrisorile pe care nu le-am putut descifra, dar aici nu putem face nimic. Aşteptăm răspuns.

Faceţi-ne legătura cu Vakar.

Scrisă la 4 august 1902
Expediată din Londra la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

150

CĂTRE I. I. RADCENKO

6) Ne e tare teamă pentru Arkadi; să se ferească şi să nu facă economie la bani, mai bine să nu-i trimită Teclei.

La punctul 6. Din moment ce a fost filat, Arkadi trebuie să plece neapărat din Petersburg. Cum tot ne vom întîlni aici cu Kolea [192], Arkadi poate pleca. Să nu uite că acum nu-l avem decît pe el şi de aceea trebuie să se păzească *cu orice preţ* **.

Scrisă la 7 august 1902
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Adaos scris de mîna lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*
** Adaosul e scris de mîna lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

151

CĂTRE G. V. PLEHANOV

8. VIII. 1902

Dragă G. V.,

Ieri a venit la noi tovarăşul * pe care-l aşteptam şi pe care vechiul prieten care v-a adus banii [193] îl cunoaşte. Prin urmare, transmiteţi, vă rog, acestui vechi prieten s-o pornească, căci avem nevoie de el pentru tratative comune, iar tovarăşul sosit acum nu va sta aici decît o săptămînă şi jumătate — două săptămîni.

Apoi, în privinţa întîlnirii tovarăşului sosit aici cu dv. Acest tovarăş doreşte să se întîlnească cu dv., şi o asemenea întrevedere ar fi cît se poate de utilă pentru munca noastră. Întrebarea este numai dacă dv. să veniţi mai devreme, ca să-l prindeţi aici, sau, dimpotrivă, să-l aşteptaţi la Geneva, *căci el va pleca într-acolo*. Neştiind că veţi veni în curînd aici, el a şi cerut ieri să-i dau o scrisoare către dv.

Trebuie să ţineţi seama de următorul lucru : în Elveţia (la Montreux mi se pare) s-au adunat acum aproape toţi rabocedeliştii (Martînov, Akimov, Olhin, pleacă şi Kricevski ş.a.), iar oaspetele nostru se duce *să se întîlnească cu ei*. La prima impresie, oaspetele pare iskrist şi tot aşa îl prezintă şi prietenii din Rusia. Şi... totuşi. Cine ştie ce minciuni ar putea să spună membrii Uniunii (rabocedeliştii) ? E bine ca *ultimii* cu care se va întîlni să fie ei ? Dacă va pleca urechea la vreo nouă calomnie etc. ? De aceea ne-am gîndit că ar fi mai bine ca să facă cunoştinţă cu dv. la Geneva şi să vă întîlniţi eventual de mai multe ori. Aşa aţi putea sta de vorbă cu el şi în timpul cînd se va întîlni cu membrii Uniunii şi după ce se va întîlni cu ei. Poate aşa s-ar dezminţi din capul locului o nouă bîrfeală ? etc.

Discutaţi (împreună cu vechiul prieten) aceste considerente, *hotărîţi* unde să vă întîlniţi cu tovarăşul care a venit

* V. P. Krasnuha. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi răspundeţi mai repede. Numai să nu se întîmple să plecaţi în direcţii contrare — ar fi cel mai rău lucru.

Dacă veţi hotărî să vă întîlniţi la dv. (în orice caz, vechiul prieten să vină încoace), o să vă mai scriu o scrisoare amplă cu toate datele referitoare la tovarăşul sosit aici.

Adresa d-voastră este sigură pentru scrisori? Sînteţi convins că scrisorile nu sînt citite?

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată de la Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

152

CĂTRE I. I. RADCENKO

12. VIII. 1902

Am primit astăzi scrisoarea dv. din 25. VII şi am citit-o împreună cu cetăţeanul. Ne miră de ce dv., care sînteţi membru al Comisiei de organizare [194], nu puneţi în aplicare vechea intenţie de a coopta noi membri din rîndurile muncitorilor care sînt în afara Manei * ? Cetăţeanul consideră că e singura măsură care o poate schimba complet pe Manea, şi această măsură trebuie aplicată cît mai iute.

Sînteţi dator să-l salvaţi pe Arkadi ; dv. răspundeţi de el şi o să vă judecăm dacă n-o să-l alungaţi din Petersburg înainte de a fi arestat. Să nu se lase antrenat de activitatea vie şi să uite că jandarmii n-au murit. Am avea mare nevoie de un om în Sud (la Harkov sau la Kiev !) ? Nu l-am putea trimite pe Arkadi acolo ?

Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Manea — denumirea conspirativă a Organizaţiei muncitoreşti din Petersburg. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

153

CĂTRE P. B. AKSELROD

19. VIII. 1902

Dragă P. B.,

Chiar în clipa asta am primit o telegramă că Columb e la dv. Mii de salutări vechiului nostru prieten ! Alătur o scrisoare pentru el *. Probabil, se va odihni puţin la dv., va vedea cum stau lucrurile şi apoi va veni la noi împreună cu B. N.

G. V. scrie că ar trebui să vă duceţi la München [195]. Eu sînt perfect de acord cu el, cu ceilalţi n-am avut încă timp să discut, dar sînt sigur că vor fi de acord şi ei. Scrieţi imediat dacă aveţi nevoie de bani pentru călătorie. Probabil că iar va trebui să facem rost de bani, deoarece nu avem în casă decît vreo 100 de ruble. Se înţelege că o să facem noi rost.

Am să-i transmit lui L. G. — ic ceea ce m-a rugat G. V.

Cum o duceţi acum cu sănătatea ? V-a priit vacanţa de vară ?

O strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

154

CĂTRE E. I. LEVIN

Dragi tovarăşi,

Scrisoarea dv. prin care ne faceţi cunoscute vederile şi planurile actualei redacţii a ziarului „Iujnîi Rabocii" [196] ne-a făcut o mare bucurie. Ne alăturăm din toată inima propunerii dv. de a stabili cele mai strînse legături şi o vie colaborare între „Iujnîi Rabocii" şi „Iskra". Trebuie să luăm imediat cele mai energice măsuri pentru ca aceste legături să devină şi mai strînse şi să trecem la *acţiuni unite*, care vor decurge din unitatea noastră de vederi. În pri-

* Scrisoarea n-a fost găsită. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mul rînd, ne vom folosi în acest scop de propunerea dv. de a începe tratative cu Cernîşev. Daţi-ne adresa lui. El nu va veni în străinătate (aşa cum am auzit) şi nu va trece pe la noi * ? În al doilea rînd, daţi-ne şi numele reprezentantului dv. oficial. Comunicaţi-ne imediat o adresă directă pe care să vă putem trimite scrisori din străinătate *şi din Rusia*, precum şi adresa unei case conspirative în care oamenii noştri să se poată întîlni cu dv. Noi am luat unele măsuri pentru ca membrii organizaţiei din Rusia a „Iskrei" să se întîlnească cu dv. şi să discute amănunţit toate chestiunile. Spre a nu pierde vreme, scrieţi-ne mai amănunţit despre activitatea dv. Care sînt planurile practice imediate ale redacţiei „Iujnîi Rabocii" ? Întreţine ea legături cu comitetele din Sud şi are relaţii formale cu ele ? Din cele ce ne spuneţi despre intenţia dv. de a duce activitatea aşa cum a fost dusă *pînă la constituirea* „Uniunii comitetelor şi organizaţiilor din Sud" [197], deducem că atît componenţa, cît şi *orientarea* actualei redacţii a lui „Iujnîi Rabocii" diferă de componenţa şi de orientarea vechii redacţii din primăvară, cînd a avut loc conferinţa. Care este deosebirea de orientare şi pe ce poziţie se situează comitetele din Sud, cu alte cuvinte care din ele sînt pentru orientarea „Uniunii comitetelor şi organizaţiilor din Sud" şi care pentru orientarea dv. ? Care este părerea dv : sînt deosebiri profunde, nu constituie ele o piedică în calea unităţii partidului, şi ce măsuri ar putea fi luate pentru a realiza cît mai grabnic solidaritatea ? Care este atitudinea celor 6 grupuri din provincie, despre care ne-aţi scris, faţă de comitetele din Sud (şi faţă de ambele orientări pe care le menţionaţi dv.) ? Dorim mult să ne ajutaţi să elucidăm pe deplin toate aceste probleme, întrucît asta ar contribui în mare măsură la apropierea între prietenii dv. şi membrii organizaţiei din Rusia a „Iskrei" care activează în Sud.

Scrisă la 22 august 1902
Expediată din Londra la Harkov

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

* Să-i scrie din străinătate pe adresa lui Dietz, în *d o u ă plicuri* rugîndu-l să trimită imediat scrisoarea la redacţia „Iskrei".

www.dacoromanica.ro

155

CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA AL P.M.S.D.R.

Lenin către Comitetul din Moscova

Dragi tovarăşi,

Am primit scrisoarea dv. în care aduceţi mulţumiri autorului cărţii „Ce-i de făcut?" şi ne comunicaţi hotărîrea cu privire la reţinerile de 20% în folosul „Iskrei". La rîndul meu, vă mulţumesc călduros pentru mesajul dv. de solidaritate şi simpatie. Pentru un autor care scrie ilegal, un fapt ca acesta este cu atît mai preţios, cu cît el este nevoit să lucreze rămînînd cu totul străin de cititor. Orice schimb de idei, orice comunicare cu privire la impresia produsă de cutare sau cutare articol sau broşură asupra diferitelor pături de cititori este pentru noi de o deosebită importanţă şi vă vom fi profund recunoscători dacă nu ni se va scrie exclusiv despre activitatea depusă, şi asta nu numai în vederea publicării, ci şi pentru ca autorul să nu se simtă desprins de cititor.

Noi am publicat în nr. 22 al „Iskrei" hotărîrea dv. cu privire la reţinerile de 20% în folosul „Iskrei". Mulţumirile aduse lui Lenin am decis însă să nu le publicăm, în primul rînd fiindcă dv. le-aţi trimis separat, fără a menţiona că aţi dori să le vedeţi publicate. Iar în al doilea rînd, nici forma în care sînt adresate ele nu le făcea prea potrivite pentru publicare. Vă rog să nu credeţi însă că nu este important pentru noi să dăm publicităţii declaraţiile de solidarizare a comitetelor cu anumite concepţii. Dimpotrivă, tocmai acum, cînd ne gîndim cu toţii la unificarea social-democraţiei revoluţionare, *acest lucru este deosebit de important.* Ar fi foarte de dorit ca Comitetul din Moscova să se solidarizeze cu cartea mea printr-o *declaraţie* care să apară imediat în „Iskra". Era de mult timpul ca comitetele să-şi proclame în mod deschis poziţia de partid, să lichideze tactica consimţămîntului tacit, predominantă

www.dacoromanica.ro

în decursul „perioadei a 3-a". Iată un considerent de ordin general în favoarea unei declaraţii făţişe. Iar în special, eu, de pildă, *am fost acuzat în presă* (de grupul *„Borba"* în „Listok" [198] al său) că intenţionez să transform redacţia „Iskrei" într-un Comitet Central rus, care „să comande" „agenţilor" etc. Este aici o denaturare evidentă a celor expuse în „Ce-i de făcut?", dar m-am săturat să tot scriu într-una: „denaturaţi lucrurile". Consider că trebuie să-şi spună cuvîntul practicienii care activează în Rusia şi care *ştiu cît se poate de precis* că „Iskra" „comandă" doar dînd sfaturi şi spunîndu-şi părerea, şi care *văd* că ideile *organizatorice* expuse în „Ce-i de făcut?" exprimă actualitatea zilei, o problemă spinoasă a *adevăratei* mişcări. Cred că aceşti practicieni trebuie să ceară chiar ei cuvîntul şi să declare sus şi tare cum văd *ei* problema, cum, din experienţa muncii lor, ajung la concepţii solidare cu ale noastre în ceea ce priveşte problemele organizatorice.

Mulţumirile pe care le aduceţi pentru „Ce-i de făcut?" noi le-am înţeles şi nici nu puteam să le înţelegem decît în sensul că aţi găsit în această carte răspunsuri la *propriile voastre* probleme, că din cunoaşterea *directă* a mişcării voi *înşivă* v-aţi convins de necesitatea unei activităţi mai temerare, mai de amploare, mai *unificate*, mai centralizate, mai strîns unite în jurul unui ziar central, convingere exprimată şi în carte. Iar aşa stînd lucrurile, o dată ce aţi ajuns la această convingere, e de dorit ca acest lucru comitetul să-l declare sus şi tare, invitînd şi celelalte comitete să lucreze alături de el în aceeaşi direcţie, ţinîndu-se de acelaşi „firicel", propunîndu-şi aceleaşi ţeluri organizatorice de partid imediate.

Sperăm, tovarăşi, că veţi găsi cu cale să daţi citire scrisorii de faţă în adunarea generală a comitetului şi că ne veţi comunica hotărîrea dv. în legătură cu problemele ridicate în ea. (Voi adăuga, în paranteză, că şi Comitetul din Petersburg ne-a comunicat că se consideră solidar cu noi şi intenţionează acum să dea o declaraţie similară.)

www.dacoromanica.ro

Aţi avut suficiente exemplare din „Ce-i de făcut ?“? Muncitorii au citit-o ? Ce părere au avut despre carte ?

O caldă strîngere de mînă tuturor tovarăşilor şi le urez deplin succes.

Al vostru, *Lenin*

Scrisă la 24 august 1902
Expediată din Londra

Publicată pentru prima oară în 1922, în : P. N. Lepeşinski „La răspintie“, Petrograd

Se tipăreşte după manuscris

156

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „IUJNÎI RABOCII“

Dragi tovarăşi,

Lunga voastră scrisoare ne-a făcut tuturor o mare bucurie. Trimiteţi, vă rugăm, cît mai rapid adaosurile promise şi corespondaţi cît mai des cu noi. Sperăm să trimitem în curînd un tovarăş la voi în vederea unor tratative mai amănunţite şi definitive, deocamdată însă ne limităm la ceea ce este cel mai important.

Aveţi de o mie de ori dreptate declarînd că trebuie să fuzionăm cît mai curînd într-o organizaţie unică pe întreaga Rusie, care să-şi pună drept scop pregătirea unităţii ideologice a comitetelor şi a unităţii practice, organizatorice a partidului. Noi am făcut, din parte-ne, paşi importanţi în această direcţie datorită faptului că Comitetul din Petersburg a devenit pe de-a-ntregul iskrist, a dat o declaraţie în presă în acest sens şi a fuzionat de facto (asta rămîne strict entre nous) cu organizaţia din Rusia a „Iskrei“, oferind membrilor ei locurile cele mai influente în grupul central al comitetului. Dacă vom reuşi ca şi Sudul să se solidarizeze în întregime cu noi şi să fuzionăm complet, sarcina unificării efective a partidului va fi pe trei sferturi realizată. Iar noi trebuie s-o urgentăm. Vom lua imediat măsuri, în primul rînd, pentru a trimite la dv. membri ai organizaţiei „Iskrei“ din Rusia în vederea încheierii unui

www.dacoromanica.ro

acord ; în al doilea rînd, pentru a stabili aici legătura cu Cernîşev. În ceea ce vă priveşte, grăbiţi tipărirea (sau publicarea în „Iskra") a declaraţiei voastre de principii, care să precizeze total poziţia voastră în partid, şi luaţi toate măsurile pentru fuzionarea efectivă cu organizaţia „Iskrei" din Rusia.

În încheiere, cîteva cuvinte în legătură cu problemele ridicate de dv. În ceea ce priveşte ţărănimea şi programul agrar, nu ne este clar ce anume vă nemulţumeşte în proiectul nostru de program agrar şi ce modificări aţi dori să facem. Precizaţi-le mai bine. Aţi văzut articolul despre programul agrar * în „Zarea" nr. 4 ? Observaţiile voastre cu privire la deficienţele „Iskrei" dovedesc cît de important este pentru noi să întreţinem relaţii mai asidue şi mai regulate pentru a ne înţelege în toate privinţele. Cu forţele îngrozitor de puţine pe care le avem, numai printr-o strînsă unire a *tuturor* social-democraţilor putem asigura succesul în lupta atît împotriva „aventurierilor", cît şi împotriva guvernului. Dar, de pildă, noi n-am ştiut pînă acum aproape nimic despre punctul dv. de vedere, despre activitatea dv. practică — oare acest lucru este normal ? De asemenea, este normal, de pildă, ca dv. să lucraţi acum singuri la organizarea transporturilor, şi noi la fel ? (Scrieţi-ne cît mai amănunţit cum, ce şi unde întreprindeţi acţiuni, de ce mijloace dispuneţi etc.) De acelaşi fapt, de lipsa de forţe, trebuie să ţinem seama cînd se discută problema unui organ special, a continuării apariţiei ziarului „Iujnîi Rabocii", a transformării lui în „Russkii Rabocii". Trebuie să judecăm lucrurile pe toate feţele. Spuneţi-ne de unde să luăm forţe pentru două organe de presă, atunci cînd ştim prea bine că ele nu ne ajung nici pentru unul. Nu veţi da astfel un imbold Petersburgului (elementelor neiskriste din Petersburg) să publice „Raboceaia Mîsl" tot ca organ „de clarificare", de popularizare etc., şi asta într-un moment cînd Petersburgul se pregăteşte să lichideze „Raboceaia Mîsl" şi să treacă, în sfîrşit, la o adevărată activitate pentru „Iskra" ? Nu va avea de suferit de pe urma planurilor voastre munca voastră de organizare a unei colaborări regulate din

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—340. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

Rusia la „Iskra“ ? — iar fără această colaborare „Iskra“, se ştie, nu poate deveni un adevărat organ de partid, şi nu uitaţi că în afară de dv. putem spune că nu există alţi oameni pe care să putem conta pentru asta. Iar dacă iskriştii nu se vor apuca de acest lucru, cine să se apuce şi cînd ? În sfîrşit, discutaţi cît mai amănunţit dacă sarcinile unei literaturi de clarificare, de propagandă şi de popularizare destinate „omului mijlociu“ (cum vă exprimaţi dv.) sînt compatibile cu sarcinile unui ziar ? Că trebuie să existe o literatură specială pentru omul mijlociu şi pentru masă e indiscutabil, dar ea nu poate fi reprezentată decît prin foi volante şi broşuri, deoarece *nu poţi explica* cum trebuie omului mijlociu *fiecare* problemă în cadrul unui ziar. Pentru asta trebuie s-o iei *de la început*, cu noţiunile elementare, şi să mergi pînă la sfîrşit, disecînd o problemă sub toate aspectele ei. Un ziar nu ar fi în nici un caz în stare să facă aşa ceva chiar dacă dispune de forţe literare ideale. Nu uitaţi, în sfîrşit, că munca voastră va avea, cu sau fără voia voastră, importanţă pentru întreaga Rusie şi că vorbele, ideile, teoriile despre ziare *speciale* „pentru intelectuali“ şi „pentru muncitori“ pot avea un rol nefast nu numai independent de dorinţa voastră, ci chiar şi în pofida rezistenţei pe care aţi opune-o dv. personal. Oameni ca dv. nu constituie decît un mic grup printre social-democraţi, iar în masa social-democraţilor ruşi mai persistă multă, foarte multă îngustime de vederi. Nu intenţionăm, desigur, să ne limităm într-o problemă atît de importantă la aceste observaţii fugitive, dar vă rugăm numai să nu vă pripiţi cu luarea hotărîrii şi să dezbateţi lucrurile sub toate aspectele. Considerăm că menţinerea unui grup aparte (redacţia ziarului „Iujnîi Rabocii“) este chiar *de dorit*, cel puţin pînă la congresul partidului, numai că acest grup n-ar trebui să se grăbească cu publicarea unui ziar propriu.

Scrisă la 16 septembrie 1902
Expediată din Londra la Harkov

Publicată pentru prima oară
în 1924, în revista
„Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

157

CĂTRE G. M. ŞI Z. P. KRJIJANOVSKI *

Scrieţi o scrisoare Sonei ** şi întrebaţi pe Maneaşa despre ceea ce a rugat-o Columb. El i-a scris pe adresa care i-a fost dată imediat ce a venit în străinătate, dar n-a primit răspuns. S-a primit scrisoarea ? Maneaşa ţine legătura cu domnul *** cu care Columb a rugat-o să o ţină ? Salutări călduroase tuturor din partea lui Columb. El a plecat la Geneva.

Scrisă la 23 septembrie 1902
Expediată din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

158

CĂTRE V. P. KRASNUHA ŞI E. D. STASOVA

Scrisoarea către Vanea şi Varvara Ivanovna este *personală*. Vă rugăm să le-o daţi imediat numai lor.

Ştirea despre „victoria" scandalagiului ne-a nedumerit cu totul [199]. Cum, a fost de-ajuns să plece Casian şi Acul pentru ca iskriştii să-şi piardă orice capacitate de acţiune ? Protestul lui Tokarev-scandalagiul n-ar fi trebuit să aibă altă urmare decît propunerea voastră *de a fi supus la vot* ; majoritatea să fi declarat acolo, pe loc, în primul rînd că, în ceea ce priveşte fondul chestiunii, el nu are de partea lui decît o infimă minoritate ; în al doilea rînd, că plîngerea lui cu privire la încălcarea statutului este o şicană absurdă (întrucît, potrivit prevederilor statutului trebuie să fie consultaţi toţi tovarăşii care se află la Petersburg, şi să nu stea treaba în loc pînă ce vor fi consultaţi cei ce lipsesc din localitate).

* Această scrisoare e un post-scriptum la scrisoarea lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

** Sonea — denumirea conspirativă a centrului iskrist din Samara. — *Nota red.*

*** Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dacă scandalagiul a pus chestiunea delimitării (dacă el a avut această îndrăzneală), majoritatea trebuie să adopte imediat o hotărîre de excludere a lui din Uniune.

Toate acestea dovedesc că el provoacă cu insolenţă „la război", iar iskriştii se vor compromite pentru totdeauna dacă nu vor răspunde declarîndu-i un război înverşunat şi necruţător. Nu vă temeţi de nici un fel de ameninţări din partea lui Tokarev-scandalagiul, nu vă speriaţi de publicitate, declaraţi imediat război, aşa cum v-am scris mai înainte *, şi adoptaţi cît mai urgent hotărîrile pe care vi le propunem mai sus. Chiar dacă Tokarev va atrage pe unii de partea sa (chiar dacă veţi rămîne jumătate sau *mai puţin)*, trebuie să mergeţi pînă la capăt şi să cereţi excluderea lui necondiţionată, fără a vă teme de loc de o „scindare" a Uniunii.

Şi în faţa muncitorilor trebuie să veniţi cu un ultimatum : ori scindarea Uniunii şi război, ori muncitorii să se pronunţe pentru condamnarea categorică a lui Tokarev şi pentru excluderea lui.

În ceea ce ne priveşte, vom scrie imediat o scrisoare lui 2a 3b. Publicarea declaraţiei din Petersburg în „Iskra" *se amînă* [200].

Repetăm : asta este o chestiune *de onoare* pentru iskriştii din Petersburg... Fireşte că toate acestea trebuie să le faceţi acum numai într-o adunare generală, la care să-l invitaţi neapărat şi pe el şi să înscrieţi hotărîrile adoptate în procese-verbale, pe care să ni le trimiteţi imediat.

Scrisă la 24 septembrie 1902
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

159

CĂTRE A. M. KALMÎKOVA

27. IX. 1902

Am primit scrisoarea dv. Vă mulţumesc mult pentru acest amănunţit răspuns. Potrivit dorinţei dv., pînă la sosirea

* Vezi volumul de faţă, p. 214—215. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vicontelui nu voi ridica problema generală a finanţelor şi nici *nu voi expune* conţinutul scrisorii dv. decît în linii mari : nu voi vorbi de „posesorii" indicaţi de dv., sau de cuantumul sumei, şi nu voi preciza cît de curînd ne-o puteţi pune la dispoziţie (întreaga sumă imediat sau treptat). Oricum, eu tot voi avea cu Vicontele convorbiri vertrauliche * în toate problemele importante ; aşa că mai bine îi voi arăta lui în primul rînd scrisoarea dv. şi împreună vom decide amîndoi limitele, ca să zic aşa, în care vom comunica mai departe conţinutul acestei scrisori.

Personal sînt de părere că ar fi mai bine ca deocamdată să nu spunem nimănui la cît se ridică suma (asta s-o ştim numai noi) şi nici să nu pomenim absolut nimănui de posibilitatea de a primi dintr-o dată întreaga sumă, deoarece acum se prevăd o *sumedenie* de „eventuale" cheltuieli în vederea unor „eventuale" întreprinderi. Numeroasele cazuri de evadare pun „la dispoziţia" „Iskrei" o mulţime de oameni, *cu condiţia ca ea să-i întreţină pe toţi ;* dacă însă vom face acest lucru pe scară mare, cu uşurătate şi în mod nechibzuit, într-o jumătate de an sau într-un an vom rămîne „fără o leţcaie". Dacă vom fi „mai strînşi la mînă", multe din întreprinderile periferice „se vor descurca cu mijloace proprii". Aşa stînd lucrurile, e mai bine să *puneţi chestiunea ca şi pînă acum* (adică să declaraţi în faţa tuturor celor interesaţi) că *d v.* mai puteţi da încă *destul* de mulţi bani, să zicem *„peste* 10 000", dar, în primul rînd, nu pe toţi o dată, şi, în al doilea rînd, că *înţelegeţi* să daţi numai în caz de extremă necesitate, recomandîndu-le să-şi caute singuri surse regulate pentru cheltuielile curente. Repet, aceasta este deocamdată părerea mea personală, iar părerea Vicontelui nu o cunosc încă. Am vrut să ridic aici, împreună cu Vicontele, problema unei oarecare împărţiri „amiabile", „amicale" a funcţiilor, pornind de la ideea că, la urma urmelor, e mai bine să profităm de pace pentru a ajunge la un modus vivendi trainic decît să amînăm iarăşi lucrurile pînă la un conflict „întîmplător". Dar dacă vom reuşi să facem toate astea, dacă vom hotărî în felul acesta, dacă va mai fi cazul să ridicăm problema — nu ştiu încă.

* — confidenţiale. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Acum stăm foarte prost cu banii şi avem de acoperit cheltuieli *urgente.* De aceea vă rog să ne trimiteţi imediat, dacă puteţi, *2 000 de mărci :* expediaţi imediat suma pe care o aveţi disponibilă, iar restul cereţi să ni se trimită şi expediaţi-l cît mai curînd (şi comunicaţi-ne cînd îl vom primi). După părerea mea însă, ar trebui să cereţi mai mult : cereţi *3 000 de r u b l e* şi păstraţi-i, ca să putem primi repede bani de la dv. Altfel n-o s-o mai scoatem nicicum la capăt : şi aşa sîntem datori 150 de ruble şi amînăm pentru săptămîna viitoare plata a 50 de ruble. Pentru plecările (necesare) avem nevoie de aproximativ 300 de ruble, pentru cei de aici vom avea în curînd nevoie de 200 etc. Scrieţi-ne cît mai repede ce aţi hotărît, cînd veţi primi banii şi ce sumă.

Îi voi transmite lui Brok cele cuvenite. La noi se află o mulţime de lume şi e mare forfotă. Iar zilele acestea vor mai sosi încă mulţi alţii !

Nu ne scrieţi nimic despre planurile dv. de a veni încoace, ne scrieţi foarte vag cum o duceţi cu sănătatea, spuneţi numai că vă simţiţi prost, dar nu şi ce aveţi. Sînt neliniştit şi pentru că nu primesc veşti de acasă.

Multă sănătate.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Dresda

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

160

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

Dragă Leiteizen,

I * mi-a dat rezoluţia dv. pentru consfătuirea pe marginea formulării. „Comunicatul confidenţial" mă satisface pe deplin, dar verdictul trebuie să fie, după mine, mai tare, mai categoric. În special, aş propune :

§ 3 trebuie să fie contopit cu § 4, fiindcă este neterminat şi nu spune nimic.

* Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

La § 1 să se adauge : „analizînd amănunţit toate datele personale ale lui Gurovici, comisia a ajuns la concluzia că trăsăturile sale morale nu au nimic comun cu ale unui revoluţionar sincer şi cinstit".

La § 2 „Prin urmare, Gurovici minte sau ascunde multe lucruri în ceea ce priveşte sursele sale de venituri".

§ 3. Vezi mai sus (şi § 4).

§ 5. Comisia consideră că, chiar dacă în unul din aceste cazuri s-ar putea admite că jandarmii au aflat anumite lucruri dintr-o altă sursă, accidentală şi necunoscută, confruntarea tuturor cazurilor face cu totul inadmisibilă o asemenea ipoteză şi nu ne permite să ne îndoim de trădarea lui Gurovici.

§ 6 să fie trecut în locul lui § 5.

§ 7. Să se introducă „unanim şi insistent". Să se adauge : „Comisia consideră că această părere este confirmată pe deplin de numeroase amănunte care i-au fost comunicate şi pe care nu le poate da publicităţii din motive de conspiraţie. Ea face însă cunoscute unele dintre ele printr-o circulară confidenţială către organizaţiile revoluţionare".

Cuvintele „luînd în consideraţie" trebuie mutate din introducere la puncte la concluzie, deoarece multe puncte nu sînt legate între ele şi, ca atare, nu au suficientă pondere.

Luînd în consideraţie toate cele spuse mai sus, comisia consideră că afirmaţia acuzatului Gurovici că nu există probe de culpabilitate neîndoielnice şi dovezi incontestabile în nici un caz nu-i poate servi drept justificare. Un delict cum e angajarea secretă în poliţia politică, în genere vorbind, nu poate fi dovedit decît în cazuri cu totul rare cu probe de culpabilitate indiscutabile şi prin fapte concrete pe care să le poată verifica orice om. Totuşi, discutînd toate probele de culpabilitate şi verificînd minuţios numeroasele declaraţii ale revoluţionarilor, comisia a ajuns la convingerea fermă că (mai amănunţit) Mihail Ivanovici Gurovici (de profesiune * etc. mai amănunţit) a fost *agent al ohranei* şi a acţionat în organizaţiile revoluţionare din Petersburg ca agent *provocator*.

* Aici ar fi bine să se adauge : vîrsta, semnalmentele etc. şi să se exprime dorinţa ca fotografia lui să fie multiplicată.

www.dacoromanica.ro

De aceea comisia invită pe toţi cetăţenii cinstiţi din Rusia să-i aplice lui Gurovici un boicot sever şi să-l urmărească ca pe un trădător şi un spion.

Iată părerea mea, dragă L. Vă rog să luaţi în consideraţie că n-am avut timp să mă gîndesc destul la formulări (pentru că I. îmi cere să-i dau imediat manuscrisul) şi că n-am făcut decît să schiţez modificările pe care le-aş dori. Este necesar ca impresia produsă să fie cît mai puternică *: aş insista ca sentinţa să fie publicată într-o foaie volantă cu fotografia lui şi să fie dată o introducere din partea „Iskrei", în care să se vorbească de necesitatea de a duce o luptă sistematică împotriva provocatorilor şi spionilor, de organizarea unor detaşamente pentru demascarea lor, urmărirea şi persecutarea lor ş.a.m.d.

Dacă „luptătorul" ** va încerca să se eschiveze, obligaţi-l să-şi consemneze în procesul-verbal opinia separată, ca să ştie că această încercare de eschivare nu trece neobservată.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Scrisă înainte de 5 octombrie 1902
Expediată din Londra la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

161

CĂTRE L. I. AKSELROD

Marţi, Geneva

Mult stimată L. I.,

Referatul cred că trebuie să-l fixăm *pentru sîmbătă.* Ieri am ţinut referatul la Lausanne, astăzi aici, poimîine se proiectează să aibă loc aici dezbateri [201]. *Vă rog* să faceţi tot ce trebuie pentru ca să se ţină *cel tîrziu* sîmbătă, înainte am vrut să-l fixăm pentru vineri, oamenii spun însă că e mai bine sîmbătă. Pentru mine e foarte important să

*Fiind o hotărîre judecătorească, sentinţa trebuie să fie foarte amănunţită şi *să nu vă temeţi de loc de repetări.*

** Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mă eliberez cît mai repede şi, dacă e nevoie de discuţii, mă gîndesc să le fixăm duminică, nu mai tîrziu. Trebuie să mă duc să-l prezint şi la Zürich.

Aş vrea să plec vineri la 12,45 şi să ajung la dv. pe la 4 şi ceva. De la gară vin direct la dv. Vă rog să-mi răspundeţi imediat dacă referatul a fost fixat într-adevăr pentru sîmbătă.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Frei*

Scrisă la 11 noiembrie 1902
Expediată din Londra la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

162

CĂTRE P. A. KRASIKOV

Dragă prietene,

Nu găsesc însemnările mele de la întrunirea noastră de aici [202], şi pace. Dar ele nu folosesc la nimic. Întrunirea a fost în fond o consfătuire, iar voi doi * vă amintiţi, desigur, mai bine decît mine ce s-a discutat acolo. Nu pot să reconstitui şi să prezint în formă oficială cele discutate acolo, şi n-aş putea-o face chiar dacă aş avea notaţiile fragmentare, făcute exclusiv pentru mine, uneori nu prin cuvinte, ci prin semne. Dacă trebuie să hotărîm într-o problemă serioasă, scrieţi-ne făcînd o propunere precisă, adresată nouă (la redacţie) şi vă vom răspunde imediat. Dacă nu aveţi încă un asemenea prilej, în privinţa tacticii generale am căzut întru totul de acord.

M-am bucurat mult de tot aflînd că aţi pus repede pe picioare C.O. [203] şi că l-aţi constituit din şase persoane. M-a mirat doar că aţi cooptat şi pe alţii *înainte* de constituirea formală, *înainte* de a invita Bundul. Parcă stabilisem altfel, nu ? De altfel, asta n-are prea mare importanţă dacă sînteţi convinşi că nu veţi avea vreun inconvenient.

* V. P. Krasnuha şi P. A. Krasikov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Fiţi mai severi cu Bundul ! Scrieţi şi celor din străinătate (Bundului şi celor de la „Rabocee Delo") pe un ton cît se poate de sever, reducînd funcţia străinătăţii la una minimă, ca să nu poată căpăta vreodată o importanţă deosebită. Cu tehnica congresului puteţi însărcina delegaţi speciali din partea voastră sau *agenţi* speciali ai voştri : nu încredinţaţi această sarcină *n i m ă n u i* şi ţineţi minte că cei din străinătate sînt slabi în ale conspiraţiei.

Comunicaţi ordinea de zi a congresului numai în linii mari. Cereţi-ne în scris să vă comunicăm care este ordinea de zi a noastră (a redacţiei), cine sînt referenţii noştri şi cîţi delegaţi avem noi (din partea redacţiei). Grăbiţi pe cît puteţi pregătirile în vederea congresului.

Încercaţi să daţi mandate celor plecaţi în străinătate, căci asta înseamnă mai puţine cheltuieli.

Comunicaţi-ne obligatoriu şi cît se poate de precis orice acţiune oficială întreprinsă de C.O. Şi încă ceva : „Rabocee Delo" trage să moară, şi ar fi foarte important ca voi (în numele C. O.) să le vorbiţi serios, fără să-i certaţi, cît de bine ar fi să fuzioneze, ce foloase aduce smerenia etc.

Aşadar, grăbiţi-vă ! Dacă va fi nevoie de bani, vom mai face noi rost *.

Scrisă la 11 noiembrie 1902
Expediată de la Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară parţial în 1920, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

Publicată pentru prima oară integral în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

163

CĂTRE L. I. AKSELROD

28. XI. 1902

Mult stimată L. I.,

Vă mulţumesc pentru scrisoare şi pentru bani, care au sosit astăzi.

* Ultimul paragraf a fost şters în manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Am primit „Krasnoe Znamea“ [204], dar n-am citit-o încă. Am fost destul de obosit de călătorie, dar încep „să-mi revin“, deşi mîine trebuie să ţin referatul şi aici.

Ce plictiseală ! Încă nu ştiu dacă voi scrie o broşură împotriva eserilor.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“ vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

164

CĂTRE G. V. PLEHANOV

1. XII. 1902

Stimate Gheorghi Valentinovici,

Eram gata să vă scriu şi să vă întreb care e cauza tăcerii dv., cînd am primit scrisoarea dv. Însărcinările le vom îndeplini.

De ce nu amintiţi nimic nici de (1) tema pentru „Iskra“, nici de (2) foiletonul asupra lui Tarasov [205] ? N-aţi primit scrisoarea mea din Berna ? Vă rog să-mi răspundeţi cît mai curînd dacă intenţionaţi să scrieţi pentru „Iskra“ un editorial pe această temă sau pe o temă asemănătoare. [Cît mai curînd, deoarece nr. 28 este gata, iar nr. 29 a început să fie cules. Editorialul din nr. 28, scris de Vera Ivanovna, este îndreptat împotriva socialiştilor-revoluţionari ; ea dovedeşte că aceştia denaturează istoria, pretinzînd că pe vremea organizaţiei „Narodnaia volea“ [206] oamenii politici n-ar fi fost prigoniţi etc. Articolul este intitulat : „Le mort saisit le vif“.]

Cum decurg discuţiile dv. cu „Vladimirov“ ? Ce se aude cu referatul dv. ? Ce se întîmplă cu cercurile lui Lalaianţ etc. ? Dar cu cei de la „Jizn“ ?

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

www.dacoromanica.ro

Era să uit că Lev *
Vă rog să expediaţi scrisoarea anexată prin poşta centrală.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 16

Se tipăreşte după manuscris

165

CĂTRE E. I. LEVIN

Vă scrie Lenin. Succesele C. O. şi tenacitatea de care dă el dovadă ne bucură nespus de mult. Este foarte important să faceţi imediat toate eforturile pentru a duce lucrurile pînă la capăt şi cît mai repede cu putinţă. Înlocuiţi cît mai degrabă omul din partea Petersburgului (ar fi bine cu Ignat) şi scrieţi-ne ceva mai amănunţit despre atitudinea diferitelor organizaţii (comitete) faţă de C. O. Ignat are să se vadă curînd cu Tekla ** ? Trebuie s-o ştim cît mai precis şi mai repede.

Lista problemelor a fost întocmită aproximativ astfel (în ordinea discutării lor) : 1) poziţia faţă de Boris *** ? (Dacă va fi vorba numai de federaţie, ar fi cazul să ne despărţim de la bun început şi să ţinem şedinţe separate. Toată lumea să fie pregătită pentru această eventualitate.) 2) Programul. 3) Organul partidului (ziarul. Unul nou sau unul dintre cele existente. Să se insiste asupra importanţei acestei probleme preliminare). 4) Organizarea partidului (principiul fundamental : două instituţii centrale, nesubordonate una alteia. a) Organul Central — conducerea ideologică. În străinătate ? b) Comitetul Central — în Rusia. Toate dispoziţiile practice. Întrevederi regulate şi frecvente între aceste instituţii şi anumite drepturi de participare reciprocă sau, uneori, de cooptare reciprocă. Este extrem de important să se pregătească dinainte terenul pentru adoptarea acestui principiu fundamental şi toată

* Aici propoziţia se întrerupe. — *Nota red.*
** Denumirea conspirativa a redacţiei „Iskra". — *Nota red.*
*** Bundul. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lumea să-l înţeleagă pe deplin. Apoi : maximum de centralizare posibilă. Autonomia comitetelor locale în problemele locale, cu drept de veto al C.C. în cazuri excepţionale. Înfiinţarea de organizaţii regionale numai cu consimţămîntul şi cu aprobarea Comitetului Central). 5) Diverse probleme de tactică : teroarea, sindicatele, legalizarea mişcării muncitoreşti, grevele, demonstraţiile, insurecţia, politica agrară şi acţiunile printre ţărani şi în cadrul armatei, agitaţia în general ; manifeste şi broşuri etc. *etc.*, pe care le menţionez fără a respecta o anumită ordine. 6) Atitudinea faţă de celelalte partide („Osvobojdenie", socialiştii-revoluţionari, polonezii, letonii etc.). 7) Rapoartele delegaţilor *(e foarte important* să se prezinte rapoarte din partea fiecărui comitet şi ca ele să fie cît mai complete (să fie întocmite *imediat* şi, pentru mai multă siguranţă, copiile să fie predate la C. O. spre a ne fi trimise nouă). În rapoarte să se încerce întotdeauna o caracterizare a *socialiştilor-revoluţionari* locali şi o apreciere a forţei şi a legăturilor lor). 8) Grupurile şi organizaţiile din străinătate („Rabocee Delo", „Borba", „Jizn", „Svoboda" [207]. O comisie specială sau C.C. să preia sarcina de a elabora un plan al unificării lor). 9) 1 Mai. 10) Congresul din 1903 de la Amsterdam [208]. 11) Probleme organizatorice interne : finanţele, tipul de organizare a comitetelor, sarcinile C.C. în legătură cu transportul şi difuzarea literaturii etc. O parte din probleme vor fi discutate probabil în comisii.

Repet, e vorba numai de o indicaţie aproximativă, aici s-a discutat în comun numai ordinea punctelor 1—5. Dintre membrii redacţiei eu am fost de părere ca punctul 3 să ocupe unul dintre primele locuri (adică chiar locul al treilea), iar un alt membru (Pahomie) a cerut ca el să fie trecut după punctul 5. Consider că e important să rezolvăm mai întîi punctul 3, pentru ca dintru început să dăm bătălia împotriva tuturor adversarilor într-o problemă fundamentală şi vastă şi să avem elucidat întregul tablou al congresului (să ne despărţim pentru un motiv serios).

Comunicaţi-ne dacă veţi avea referenţi şi în ce probleme anume (ad 5 — amănunţit).

www.dacoromanica.ro

Ce broşură cere Ignat să se publice? Nu cumva scrisoarea către Erema? *.

Aveţi grijă ca *fiecare* comitet (şi grup) să răspundă oficial, *în scris*, dacă recunoaşte C. O. Şi asta imediat.

Vă sfătuiesc ca înştiinţarea cu privire la C. O. s-o tipăriţi şi în Rusia (adică trebuie tipărită nu numai în „Iskra"): poate fi şi multiplicată la hectograf, numai s-o publicaţi.

Proiectul de probleme al întregii redacţii şi lista referenţilor noştri le vom trimite după ce ne vom pune de acord în această privinţă cu toţi membrii redacţiei, care sînt stabiliţi în momentul de faţă în diferite ţări.

Numiţi imediat membri ai C. O. în principalele centre (Kiev, Moscova, Petersburg) şi indicaţi-ne adresele conspirative speciale unde pot fi ei găsiţi, ca să putem trimite pe toţi cei ce pleacă în aşa fel ca ei să fie la dispoziţia totală a C. O. Acest lucru este iarăşi cît se poate de important.

În sfîrşit, încă ceva: întrevederea dintre Ignat şi Tekla ar trebui să aibă loc *după ce* 1) el se va întîlni, pe cît va putea, cu toţi; 2) veţi primi din partea tuturor recunoaşterea oficială a C. O.; 3) *veţi înştiinţa oficial şi grupul „Rabocee Delo"* că va fi vizitat de un împuternicit membru al C. O. Numai în aceste condiţii întrevederea dintre Ignat şi Tekla ar putea constitui punctul de plecare al unor viitoare acţiuni practice serioase. De aceea, Ignat trebuie să se grăbească cu aceste măsuri preliminare şi să nu uite că la Tekla el trebuie să vină înarmat cu *cele mai largi* împuterniciri şi (notaţi bine acest lucru!) încredinţate oficial.

Scrisă în jurul datei
de 11 decembrie 1902
Expediată de la Londra la Harkov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin" vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* *V. I. Lenin.* Scrisoare către un tovarăş cu privire la sarcinile noastre organizatorice (Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—31). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

166

CĂTRE G. V. PLEHANOV

14. XII. 1902

Stimate G. V.,

N-am mai primit de mult veşti de la dv. şi între timp s-au adunat o mulţime de treburi şi de probleme.

În primul rînd, în legătură cu articolele pentru „Iskra". Pentru nr. 30 (nr. 29 apare mîine sau poimîine) avem articolul lui Iuli „Bilanţ de toamnă". Ar mai fi *nevoie* de încă un articol. Ce credeţi ? Comunicaţi-ne, vă rugăm, dacă scrieţi ceva şi cînd ne trimiteţi ; la fel în legătură cu foiletonul : în nr. 30 ar fi foarte binevenit foiletonul, propus de dv., împotriva maculaturii lui Tarasov. Aştept răspuns.

Apoi în legătură cu broşura împotriva socialiştilor-revoluţionari. L. Gr. mi-a spus — şi v-a scris şi dv. — că ar fi mai bine s-o scrieţi dv., căci, pe lîngă o critică „dogmatică", aţi putea face şi o *paralelă istorică* cu perioada 1870—1880. Sînt întru totul de acord cu L. Gr. că ea este foarte importantă : eu nici nu mă pot gîndi la aşa ceva. Aş fi foarte bucuros dacă v-aţi apuca dv. de această broşură. Pe mine nici nu prea mă atrage s-o scriu, şi apoi, în afară de tot soiul de treburi curente, mă mai aşteaptă una : să pregătesc nişte prelegeri pentru Paris (după cum îmi comunică Iuli, intenţionează să mă invite să ţin acolo 3—4 prelegeri în problema agrară). Aşadar, totul pledează pentru ca scrierea broşurii să vă revină, şi ea ne este necesară în lupta împotriva socialiştilor-revoluţionari. Ei trebuie analizaţi minuţios şi sub toate aspectele, deoarece ne aduc multe prejudicii şi nouă şi cauzei. Scrieţi-ne deci ce aţi decis.

Răspunsul lui L. Gr. pentru „Revoliuţionnaia Rossiia" a intrat în nr. 29 : înseamnă că-l veţi primi la sfîrşitul săptămînii, şi apoi l-aţi mai văzut şi în spalt.

Am aflat azi că veţi merge la Bruxelles, la conferinţa internaţională (probabil la sfîrşitul lunii decembrie sau la începutul lunii ianuarie [209]), şi că veţi prezenta acolo un referat. Sper că veţi trece şi pe la noi, nu ? Pînă aici e o aruncătură de băţ, şi în timpul sărbătorilor drumul e ieftin

www.dacoromanica.ro

de tot. Şi aici, în primul rînd, ar fi extrem de necesar un referat al dv., căci în oraş sînt mulţi *muncitori* molipsiţi de anarhism (m-am convins de asta cînd am ţinut referatul despre socialiştii-revoluţionari, care nu i-a interesat pe localnici [210]). Dv. însă aţi avea, cu siguranţă, o anumită influenţă asupra lor. Totodată, şi asta-i principalul, la noi s-au strîns o serie de teme importante despre care trebuie să discutăm, în special în legătură cu problemele din Rusia : acolo s-a format, în cele din urmă, „Comitetul de organizare" de mult pregătit, care poate juca un rol *important*. Şi ar fi foarte bine să-i răspundem împreună la o *serie întreagă* de întrebări pe care el *ni le-a adresat* (cu privire la măsurile de unificare a partidului, la ordinea de zi a congresului general, la referatele ce vor fi prezentate *din partea noastră* etc. Întrebări, în general, extrem de importante şi care capătă acum o însemnătate cu totul specială). Scrieţi-mi, vă rog, cînd anume se va ţine conferinţa de la Bruxelles, cîte zile va dura şi dacă aţi putea veni pe aici. Apoi poate c-ar fi nimerit ca, într-un fel sau altul, să profităm, chiar la această conferinţă, de faptul că a fost alcătuit un Comitet de organizare. Scrieţi-ne cît mai repede, şi noi vom întreba pe cei din Rusia : poate că mai e timp să vă trimită chiar de acolo o declaraţie sau o scrisoare dacă aveţi, bineînţeles, nevoie de aşa ceva.

Cu cei de la „Jizn" vă vedeţi ? Cum merge „apropierea" de ei şi ce şanse sînt ? Dar rabocedeliştii ? Cred că ar fi bine să participe şi ei la „cercul marxist" condus de dv. şi să începem să ne apropiem (neformal) de ei. În perioada actuală nu are rost să ne certăm cu ei şi nici nu avem de ce : înlocuind „Rabocee Delo" cu „Krasnoe Znamea", ei au acceptat, în esenţă, planul nostru de „repartizare a funcţiilor publicistice", iar în broşura lui Martînov „Muncitorii şi revoluţia" nu e nimic *dăunător* (în afară de faptul că el e un *prost* „vizionar").

O caldă strîngere de mînă

Al dv., *Lenin*

www.dacoromanica.ro

Cît despre bulgar, aici e vina mea *. Îmi pare rău. N-am scris, fiindcă nu mi s-a cerut, şi nu mi-am închipuit că veţi fi îngrijorat.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol IV

Se tipăreşte după manuscris

167

CĂTRE FIT **

16. XII.

Am primit scrisoarea dv. din 15. XI.

I. Scrisoarea a fost scrisă cu un cifru necunoscut nouă, dar am reuşit să descifrăm totul în afară de adrese. (Nu cifraţi decît fraze întregi, căci altfel cheia este uşor de găsit.) Vă rugăm repetaţi adresele...

III. Trebuie să intraţi neapărat în comitet şi să începeţi agitaţia dinăuntru pentru recunoaşterea necesităţii de a adera la organizaţia pe întreaga Rusie. Totodată să influenţaţi în acelaşi sens şi Uniunea din Sud. Nu este normală existenţa a două organizaţii în acelaşi oraş [211] şi trebuie ca, pînă la urma, ele să fuzioneze şi să formeze un comitet iskrist ; desigur, dv. ştiţi mai bine cum s-o faceţi.

(Se înţelege că trebuie să procedăm la fuziune numai dacă ne este asigurată victoria. În caz contrar e mai bine să aşteptaţi, menţinînd o organizaţie de partea „Iskrei" şi descompunînd-o pe cealaltă din interior ***.)

IV. Despre Comitetul de organizare.

V. Ni s-a comunicat că la Odesa a fost interceptat un transport al „Iskrei". Ce s-a întîmplat de fapt ?

Scrisă la 16 decembrie 1902
Expediată din Londra la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

** Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul. — *Nota red.*

*** Acest pasaj a fost intercalat în scrisoarea lui N. K. Krupskaia. Ulterior punctul III a fost tăiat în întregime. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

168

CĂTRE L. I. AKSELROD

18. XII. 1902

Mult stimată L. I.,

Am primit astăzi scrisoarea dv. şi mă grăbesc să răspund pentru a vă felicita că aţi făcut o achiziţie atît de mare şi de importantă ca Stavski. În scrisorile care ne veneau de la Rostov pe Don era menţionat numele lui, eu însă ştergeam acest nume de teamă să nu-l compromit *. Anexez pentru dv. şi *pentru el* „Iskra" nr. 29, ca să-i arătăm cît mai repede cum au fost descrise evenimentele la noi. Mai anexez şi o scrisoare pentru el cu o rugăminte în privinţa broşurii despre evenimentele de la Rostov [212].

Despre „zeţarul Mişa". Acest nume conspirativ nu mi-e cunoscut, însă pe Vas. Andr. Şelgunov, pe care l-a menţionat el, îl cunosc şi am lucrat cu el. De aceea, vă rog să-i transmiteţi lui „Mişa" salutări din partea mea, de vreme ce Şelgunov i-a vorbit de mine, şi rugămintea de a ne scrie amănunţit despre toate, adică despre treburi şi despre el personal, *cine* e el şi ce planuri are, dacă a venit pentru mult timp în străinătate etc. De altfel, trebuie să vă ocupaţi o dată de aceşti oameni : este foarte important să-i atrageţi cu totul de partea noastră. Dacă în prezent nu aveţi timp să vă ocupaţi de ei, trimiteţi-i la Zürich sau la Geneva la ai noştri. S-ar putea în curînd să reuşim să vă trimitem în ajutor de aici un tovarăş tînăr, capabil şi foarte energic (i se zice „Pană").

De altfel, „Mişa" se înşală în ceea ce priveşte Odesa : am primit de acolo scrisori de pe „cîmpul de luptă". Acolo există Uniunea revoluţionară a social-democraţilor din Sud şi Comitetul. Acesta din urmă e „borbist", antiiskrist. Uniunea e mai aproape de „Iskra", dar deocamdată *nu cu totul* „a noastră". Comitetul din Odesa a scos nr. 3 din ziarul „Rabocee Slovo" (ziar tipărit). Uniunea scoate foi

* Vezi V. I. Lenin. „Evenimente noi şi probleme vechi" (Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 56—62). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

volante. Din ce „grup" a făcut parte „Mişa" ? din Uniune, Comitetul din Odesa sau din alt grup ?

Soţia mea va îndeplini rugămintea cu privire la Petersburg şi Moscova, adică va scrie cui trebuie.

O călduroasă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

169

CĂTRE G. V. PLEHANOV

19. XII. 1902

Stimate G. V.,

Am primit scrisoarea d-voastră şi mă grăbesc să vă răspund. Prin urmare, scrieţi broşura. Asta mă bucură mult. La rubrica foileton a „Iskrei" ar fi bine să publicăm unele capitole din broşură, printre care şi cel menţionat de dv. Îl aştept *săptămîna viitoare*, altfel nu va intra în nr. 30. Ar fi de dorit însă să intre, pentru ca să nu slăbim atacul împotriva eserilor.

Sper că îi veţi răspunde lui Tarasov (supliment la nr. 3) ? Vă rog să nu renunţaţi la intenţia dv. Este absolut necesar să i se dea o lecţie bună.

Trimiteţi-mi două rînduri — dacă scrieţi ceva, ce anume şi cînd credeţi că veţi fi gata, ca să ştiu cum să organizez numărul viitor.

Nu-mi pot da seama dacă deplasarea la Bruxelles e necesară, pentru că nu ştiu ce va fi la conferinţă. Bani avem acum (America a trimis 5 000 frs), prin urmare, dacă e nevoie, se poate pleca. După părerea mea, Ghinzburg ar putea să vă înlocuiască *numai ca o excepţie, numai o singură dată*, dar în nici un caz permanent, pentru că s-ar prea putea ca şi acolo să fie nevoie de acţiuni energice.

Dacă veţi hotărî să plecaţi, scrieţi-ne sau telegrafiaţi-ne în privinţa banilor.

www.dacoromanica.ro

Levinson ne ameninţă cu plecarea, pentru că Lalaianţ a fost numit şef al tipografiei, iar el e certat cu Lalaianţ. I-am scris lui Lalaianţ rugîndu-l „să aplaneze" lucrurile. Ajutaţi-ne şi dv. să-l calmăm pe Levinson şi să-l convingem pe Lalaianţ să fie „precaut" în relaţiile sale cu el.

Trimit la cules (lui Lalaianţ) începutul traducerii broşurii lui Kautsky şi o broşură populară despre viaţa de cazarmă. Vă rugăm să vă uitaţi prin ele măcar în corectură.

La Petersburg *muncitori de ai noştri* ne-au cam fost luaţi, au fost luaţi şi intelectuali de-ai noştri, şi atunci economiştii au aţîţat o parte dintre muncitori.

Inde * bucuria lui Nadejdin. Ar trebui însă să-l săpunim pentru demagogia lui. Mizerabilul !

Lepeşinski a fost mutat în fortăreaţă „pînă la interogatoriu". Este ameninţat că va fi deferit curţii de apel (ceea ce înseamnă o condamnare la muncă silnică). S-a găsit la el o scrisoare cu privire la C.O.

În prezent la Berna e Stavski, un muncitor de la Rostov, bun orator. L. I. a stabilit legături cu el : e iskrist. Ar trebui să ni-l apropiem mai mult.

Cei de la Tomsk au reeditat proiectul nostru de program, cu o prefaţă plină de ditirambi la adresa „Iskrei" — „Zarea" şi a întregii ei activităţi.

În curînd vom primi ştiri noi despre demersurile C.O.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Cu transporturile stăm prost de tot ! Mare nenorocire ! !

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

* — De aici. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Casa din Helford Square nr. 30 din Londra în care au locuit V. I. Lenin și N. K. Krupskaia în 1902 – 1903

www.dacoromanica.ro

170

CĂTRE G. V. PLEHANOV

25. XII. 1902

Dragă G. V.,

Astăzi am primit scrisoarea dv. şi a lui A. N. (nu înţeleg cum de mi-au adus-o în zi de sărbătoare !). Pe cît se vede, în situaţia dată trebuie să facem o serie de mutări forţate, cum zic şahiştii. În aceste condiţii trebuie să-l aducem pe Bonci la noi, iar iniţiativa dv. (de a merge la Bonci-Bruevici şi a-l „invita" să intre în Ligă) va avea, cred, aprobarea tuturor.

Dar ce facem mai departe ? După mine, dacă tratativele dv. cu Bonci-Bruevici vor fi (sau au fost) încununate de succes, trebuie în primul rînd (după ce îl veţi încredinţa că îi veţi pune candidatura la Ligă şi că aveţi mari speranţe de succes) să-i cereţi şi lui *să facă un pas formal.* Cu alte cuvinte, să declare oficial şi în mod public că în cadrul grupului de la „Jizn" s-a produs o *sciziune* şi că el *intenţionează* să adere la „Iskra".

După părerea mea, fără un astfel de pas noi *nu putem* pune *formal* candidatura lui la Ligă, pentru că formal Bonci-Bruevici nu a ieşit încă din grupul „Jizn" şi ar fi un nonsens să primim un om dintr-o altă organizaţie. De altfel, dacă Bonci-Bruevici se mai *războieşte* cu Posse, mai *„face împărţeala"* cu el, susţinînd interesele noastre, nu putem garanta de pe acum rezultatele împărţelii ! ! *Nu trebuie să uităm acest lucru.* Iar dacă „Bonci se orientează în mod categoric spre noi", după cum scrie A. N., cererea noastră n-o să-l deranjeze de fel şi va recunoaşte chiar el că atîta timp cît formal n-a părăsit grupul „Jizn" şi nu şi-a spus ultimul cuvînt, noi, *Liga,* nu-l putem vota. Dacă sciziunea grupului „Jizn" este o chestiune *definitiv* hotărîtă şi *absolut* inevitabilă, Bonci are tot interesul şi chiar este obligat să declare *cît mai repede* acest lucru în mod public, fie chiar printr-o scri-

www.dacoromanica.ro

soare * către „Iskra". Această scrisoare o publicăm imediat în nr. 30, îi prevenim pe adversari, „îl obligăm pe Bonci" (şi pe noi, întrucît scrisoarea va fi publicată **). Aşa ar fi cel mai bine şi cel mai sigur, altfel am putea avea neplăceri...

Iată care e părerea mea: şi eu consider necesar să se facă „anumite avansuri" lui Bonci (despre care scrie A. N. şi pe care le faceţi dv.), dar dacă el nu va face un pas formal şi atîta timp cît nu-l va face, trebuie să ne limităm la avansuri, care formal nu creează încă obligaţii pentru Ligă, şi să nu mergem mai departe.

Mai departe nu vom mai avea dificultăţi. Cînd Bonci-Bruevici va ieşi din grupul „Jizn" făcînd şi o declaraţie, cînd grupul lui de transport va adera la această declaraţie, îi va fi uşor să primească literatură de la administraţia noastră şi să înceapă transportarea. Dacă va fi nevoie să primim şi acest grup de transport (cum, de altfel, presupuneţi dv.), atunci ne vom lua toate informaţiile de la Bonci şi vom discuta pe cine şi cum să primim.

[Dv. îmi scrieţi: „Aşteptăm instrucţiuni pentru tratativele cu grupul de transport". Mai întîi de toate însă grupul de transport *să relateze amănunţit totul*, căci de unde putem şti pe cine cuprinde el?]

P. S. Nu ne răspundeţi nimic, dragă G. V., în legătură cu foiletonul dv. pentru „Iskra"? dar în legătură cu articolul despre Tarasov?

O strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

P. S. Vă rog să trimiteţi sau să daţi această scrisoare lui A. N.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* Că sciziunea în cadrul grupului „Jizn" s-a produs *pentru că* eu et Co. *ieşim* din acest grup şi *am dori* să lucrăm pentru „Iskra şi Zarea", împărtăşind aceleaşi idei sau situîndu-ne pe poziţii apropiate... iată în ce sens trebuie scrisa scrisoarea.

** Scrisoarea n-a fost publicată în „Iskra". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

171

CĂTRE A. N. POTRESOV

26. XII. 1902

Vă trimit nr. 29 şi „O problemă vitală“ *. Celelalte două broşuri *încă nu* le-au găsit ; „biblioteca“ de aici este într-o *stare deplorabilă* şi, aflîndu-se în comună, a împrumutat ceva din dezordinea bîrlogului [213].

Despre „Jizn“ i-am scris ieri lui G. V. rugîndu-l să vă transmită şi dv. **

Să faceţi cunoştinţă cu Sanin (prin G. V. sau prin Lalaianţ). E un mizantrop, rămas în urmă în toate privinţele, se pare însă că ar putea scrie. Ar fi foarte bine să-l putem influenţa, să-i trezim interesul şi să-l atragem în activitatea noastră. În prezent traduce pentru noi lucrarea lui Kautsky („Die sociale Revolution“).

O strîngere de mînă...

Vă mai trimit şi manuscrisul : „File din viaţa unui *tînăr* revoluţionar“. Vă rog să ni-l înapoiaţi chiar dv. (după ce îl veţi arăta numai lui G. V., ca nu cumva să se piardă) şi comunicaţi-ne ce părere aveţi şi ce să facem cu el.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin“, vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

172

CĂTRE V. I. LAVROV ŞI E. D. STASOVA

27. XII.

Am primit scrisoarea lui Vlas. Vă vom ajuta pe cît ne va sta în putinţă. Ne-am dat seama de mult în ce situaţie disperată sînteţi şi vrem să vă venim în ajutor.

Dar dv. trebuie să ne faceţi imediat un istoric exact al sciziunii de la Petersburg. Răspundeţi-ne la următoarele

* Articol scris de A. I. Bogdanovici. — *Nota red.*
** Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

puncte : 1) Comisia de organizare (din vară) a fost aleasă numai de Uniunea de luptă (= comitetul de intelectuali ?) sau şi de Organizaţia muncitorească ? 2) Cînd a fost aleasă ? 3) Există un document în care să se precizeze împuternicirile ei (sarcinile ce i s-au dat) ? 4) Ce motive invocă scandalagiul & Co. atunci cînd susţin că alegerea ei nu e valabilă ? 5) În Comisia de organizare au fost delegaţi din partea Organizaţiei muncitoreşti (doi ?) şi cine i-a ales ? 6) De unde a fost dat afară scandalagiul : din Comisia de organizare, din comitetul de intelectuali sau din Organizaţia muncitorească ? 7) Ce e cu această Organizaţie muncitorească care scrie acum declaraţii ? E o organizaţie nouă ? Reorganizată ? De cînd ? Cum ? 8) De ce nu ni s-a trimis manifestul din septembrie al Comitetului Organizaţiei muncitoreşti ? 9) De ce nu s-a scos măcar un manifest scris de mînă împotriva lor ? Sau să ni se fi trimis o contradeclaraţie. Nici una dintre acţiunile lor nu trebuie să rămînă fără răspuns. 10) Ce fel de C.C. există acum ? Mai există Comisia de organizare ? Aveţi de partea voastră muncitori ? De ce nu se formează o contraorganizaţie din aceşti muncitori ? De ce nu protestează muncitorii voştri împotriva muncitorilor adepţi ai scandalagiului şi ai comitetului lor ?

Trimiteţi-ne imediat adrese conspirative noi, absolut sigure, pentru cei ce vin acolo. Nu daţi aceste adrese (ale noastre) nimănui. Alegeţi dinainte o locuinţă pentru a ascunde o anumită persoană. Căutaţi în special să ştergeţi urmele relaţiilor acesteia cu vechii membri (Barza etc.), care, fără îndoială, sînt urmăriţi.

Scrisă la 27 decembrie 1902
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

173

CĂTRE F. V. LENGNIK

27. XII.

Am primit scrisoarea despre coup d'état * şi vă răspundem îndată. Sîntem uimiţi cum de a putut Zarin să lase lucrurile să ajungă pînă la un asemenea scandal ! ! Iată urmările greşelii lui de a nu fi intrat în comitet ! — şi de cînd am stăruit noi să intre. Deocamdată nu vom publica nimic în legătură cu declaraţia, deoarece n-am primit nici declaraţia şi nici scrisoarea îndreptată împotriva ei. Porniţi imediat războiul, siliţi-l pe Zarin să intre în luptă, întocmiţi un proces-verbal despre ruptură (sau despre numărul voturilor pro şi contra) şi scoateţi un manifest local despre cauzele sciziunii (ale divergenţelor). Nu are sens să publicăm o declaraţie fără asemenea documente oficiale despre fiecare acţiune a voastră. Consemnaţi fiecare acţiune a rabocedeliştilor, precum şi acţiunile întreprinse de voi împotriva lor şi nu daţi înapoi cu nici un pas. Trebuie, cu orice preţ, să-i prindeţi asupra faptului şi să dovediţi că ei sînt împotriva C.O., iar voi sînteţi pentru. În jurul recunoaşterii (sau nerecunoaşterii) C.O. trebuie să daţi *imediat şi pretutindeni* bătălia generală : transmiteţi cu mai multă insistenţă această directivă lui Zarin şi genossen-ilor ** lui cei mai apropiaţi.

Aşadar : Zarin să lupte cu o energie întreită şi să apere Kievul, iată prima lui datorie.

Literatura se află în Rusia şi trebuie s-o primiţi în curînd. Trimiteţi *neapărat* cel puţin 2 puduri la Petersburg oamenilor noştri.

Scrisă la 27 decembrie 1902
Expediată din Londra la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928. în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

---

* Acapararea Comitetului din Kiev de către „economiştii" rabocedelişti. — *Nota red.*

** — tovarăşilor. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

174

CĂTRE BIROUL ORGANIZAŢIEI DIN RUSIA A „ISKREI“ [214]

În prezent principala noastră sarcină este : să întărim Comitetul de organizare, să luptăm împotriva tuturor acelora care nu vor să-l recunoască, iar apoi să pregătim congresul cît mai repede. Vă rugăm să faceţi tot posibilul pentru ca toţi să înţeleagă cum se cuvine această sarcină şi să o înfăptuiască energic. Ar fi timpul ca Brutus să intre în scenă ! Trebuie să dăm cît mai rapid o înştiinţare privitoare la C.O. *

Scrisă la 28 decembrie 1902
Expediata din Londra la Samara

Publicată pentru prima oara in 1928, in „Culegeri din Lenin“, vol. VIII

Se tipareşte dupa manuscris

* Scrisoarea este un post scriptum la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1903

175

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

1. I. 1903

Dragă tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. din 21. XII. şi toate cele 19 manuscrise [215]. Intenţionez să inserez unele din corespondenţe (în special cele despre sectanţi) în numerele imediat următoare ale „Iskrei", poate chiar în nr. 31, care va apărea cam în două săptămîni.

Nu sînt bine lămurit dacă e cazul să publicăm „din materialele rămase de la «Jizn»". Pe de o parte, ar fi lucrul cel mai firesc, asta intră în uzul curent, şi n-ar avea de ce să dea loc la nedumeriri în Rusia în special dacă le-am însoţi de o notă (sau de o scrisoare a dv. către redacţie) cu privire la încetarea apariţiei ziarului „Jizn".

Pe de altă parte, din scrisoarea dv. reiese că n-a fost dorinţa organizaţiei „Jizn" să predea materialele sale ziarului „Iskra", şi că acest gest vă aparţine dv. În acest din urmă caz, scrieţi-ne dacă doriţi ca materialele respective să fie publicate *fără nici o rezervă şi fără a indica proveniența lor.*

Vă rog să mă lămuriţi asupra acestei chestiuni şi să-mi comunicaţi cum credeţi că e mai bine să le publicăm. Vă rog să răspundeţi pe adresa de mai jos, pe care v-aş ruga să n-o daţi nimănui, ci s-o folosiţi numai dv.: Mr. Jacob Richter.

30. Holford Square 30. Pentonville London W. C.

O strîngere de mînă, cu bine.

Lenin

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Okteabr" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

176

CĂTRE A. N. POTRESOV

1. I. 1903

Celelalte broşuri (dintre cele cerute de dv.) nu le avem, nu le-am găsit.

Manuscrisul „tînărului revoluţionar" vă rog să ni-l înapoiaţi după ce l-aţi arătat lui Plehanov (sau chiar dacă nu i l-aţi arătat).

N-aţi fi dispus să scrieţi pentru „Iskra" o notă, un articol sau un foileton la a douăzeci şi cincea comemorare a morţii lui Nekrasov ? Ar fi bine să publicăm ceva. Răspundeţi-ne dacă aveţi intenţia să scrieţi.

În ceea ce-l priveşte pe Bonci, dorinţa mi-a fost în mare măsură satisfăcută printr-o scrisoare trimisă de el aici, însoţită şi de 19 manuscrise rămase de la „Jizn". Asupra unui astfel de gest formal, şi nicidecum asupra „lepădării" (şi de la ce „lepădare" ? ?), am dat eu sfatul *să se insiste*, fără a-l considera conditio sine qua.

(Intriga lui Posse însă ar fi trebuit scoasă la iveală, şi am insistat să-l împingem pe Bonci la un gest public nu pentru a-l pune pe el într-o lumină proastă, ci pentru a scoate în evidenţă atitudinea lui Posse, pentru *a-l provoca* şi pe Posse la acelaşi lucru.)

O strîngere de mînă...

Nu am încredere în transporturile organizate de „Jizn". Firesc, avem *mare nevoie* de bani, şi ar trebui să acceptăm *multe concesii* (şi nu numai avansuri), dacă *a s t a* ne-ar putea aduce o sumă oarecare. Dar anume „*pentru* asta" şi „de dragul acestui ţel"...

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol IV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

177

CĂTRE I. V. BABUŞKIN

Pentru Noviţkaia din partea lui Lenin

Dragă prietenă,

În ceea ce priveşte „examenul“ [216], trebuie să vă spun că nu putem întocmi de aici o programă de examen. Să scrie fiecare propagandist programa după care ţine sau urmează să ţină prelegerile, şi atunci voi răspunde amănunţit. Îmi cereţi să vă pun cît mai multe întrebări. Bine. Dar aveţi grijă să-mi răspundeţi la toate: 1) Care este statutul actual al Comitetului din Petersburg? 2) Se duce vreo „discuţie“? 3) Cum se raportează ea la C.C. şi Organizaţia muncitorească? 4) Atitudinea C.C. faţă de organizaţia raională şi faţă de grupurile muncitoreşti? 5) De ce, fără să facă vreo obiecţie, muncitorii iskrişti au permis muncitorilor adepţi ai scandalagiului să se intituleze „Comitet al organizaţiei muncitoreşti“? 6) Au fost luate măsuri pentru a se urmări pas cu pas activitatea organizaţiei zubatoviste din Petersburg? 7) În cercurile muncitoreşti se ţin în mod sistematic prelegeri (sau se organizează discuţii) pe tema organizării, a importanţei „organizării revoluţionarilor“? 8) Se propagă pe scară largă în rîndurile *muncitorilor* ideea că ei, tocmai ei, trebuie să treacă cît mai frecvent şi în număr cît mai mare în ilegalitate? 9) S-au luat măsuri pentru a face să sporească înzecit numărul corespondenţilor din Petersburg, de unde nu ne-au mai venit scrisori de atîta amar de vreme, din păcate? 10) Li se insuflă tuturor muncitorilor ideea că *ei* sînt aceia care trebuie să organizeze tipografia pentru manifeste şi să le difuzeze cu socoteală?

Aveţi aici 10 întrebări. În aşteptarea răspunsului, o călduroasă strîngere de mînă. Fiţi cu băgare de seamă şi dispăreţi neapărat la primul semn că sînteţi urmărită.

Scrisă la 6 ianuarie 1903
Expediata din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

178

CĂTRE G. V. PLEHANOV

10. I. 1903

Dragă G. V.,

Vă rog să daţi lui Liubov Isakovna scrisoarea alăturată ; d-sa mi-a dat adresa dv. Scrisoarea este foarte urgentă şi foarte importantă, şi dacă d-sa lipseşte, trimiteţi-o *imediat* ; mai întîi însă citiţi-o dv. Materialele despre greva de la Rostov au întîrziat şi de aceea trebuie să urgentăm broşura. Dacă cei de la Rostov se află la dv., la Geneva, *vă rugăm să-i zoriţi şi dv. pe ei.*

Foiletonul pentru nr. 31 a fost cules, iar şpalturile v-au fost trimise. Dacă aveţi de făcut îndreptări *mari*, trimiteţi *imediat* şpalturile.

Care-i situaţia cu broşura ? *. Cînd credeţi că o veţi termina şi cam cîte pagini va avea ? Informaţi-mă în mare ca să ne putem face planul de tipărire.

Dar urmarea articolului „Proletariatul şi ţărănimea" ? Îl veţi încheia cu încă un foileton ? Îl veţi trimite încă pentru nr. 32 ? (Dacă nu-l veţi trimite, va trebui probabil să publicăm articolul „Problema zilei", trimis de Iuli, tot un articol împotriva eserilor, cu referire specială la editorialul din „Revoliuţionnaia Rossiia" nr. 14, un articol mare, care va apărea tot în cîteva numere. De aceea ar fi foarte bine dacă am termina mai întîi articolul dv.). *Răspundeţi urgent.*

Cum a mers referatul dv. din 7 ? Ce se întîmplă cu „Jizn" ? Bonci-Bruevici mi-a trimis materialele — am reţinut o parte pentru nr. 31. Ne-a trimis şi o scrisoare cu privire la transporturi : ei nu au *aproape nimic* în această direcţie, după cum prevăzusem. În ceea ce priveşte **banii şi tipografia**, ar trebui să ne străduim să obţinem de la ei dovezi materiale ale simpatiei lor nemateriale faţă de noi. Apropo, i-aţi scris lui L. G. (care acum e la Paris) despre alegerea Boncilor în Ligă ?

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

* Vezi volumul de faţă, p. 247. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P. S. Aş vrea să vă mai cer un sfat în legătură cu prelegerile (în problema agrară) pe care ar urma să le ţin la Şcoala superioară de la Paris. Ei m-au invitat, am acceptat, dar... dar ce mai societate (Cernov, Filippov, Tugan) ! ! Totuşi, „ai noştri" îmi scriu de la Paris : ce vă interesează „societatea" ? Pentru a o contracara, e foarte important să se ţină o expunere şi acolo. Ce părere aveţi ?

Expediată din Londra la Geneva
Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

179

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „IUJNÎI RABOCII" *

Încă o dată : îl rugăm pe Jenea [217], îl implorăm chiar să ne scrie mai des şi mai amănunţit, în special să ne comunice imediat, chiar în ziua cînd se va primi scrisoarea, măcar prin cîteva rînduri, dacă a primit scrisorile noastre anterioare, ce răspuns a dat Boris şi ce intenţionează în legătură cu „declaraţia". Nici pînă astăzi n-am primit această declaraţie, ceea ce e scandalos ! În sfîrşit : vă sfătuim insistent să publicaţi declaraţia cît mai urgent. Dacă Boris se încăpăţînează, faceţi-o fără el. Aşteptăm cu nerăbdare răspuns.

Scrisă la 10 ianuarie 1903
Expediată din Londra la Harkov
Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

180

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

12. I. 1903

Dragă tovarăşe, am primit toate scrisorile şi materialele de la dv. Vă mulţumesc pentru ele. În ceea ce priveşte transportul, vom transmite totul administraţiei. Vă sînt re-

* Scrisoarea este un adaos la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cunoscător pentru ştirile cu privire la parizian : cu banii stăm prost.

O strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Okteabr" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

181

CĂTRE L. I. AKSELROD

15. I. 1903

Mult stimată L. I.,

Am primit materialele celor de la Rostov (mai exact numai nişte aluzii la materiale !) şi o scrisoare de la trei dintre ei. N-o să reuşesc s-o public în nr. 31 şi, după părerea mea, nici nu face s-o publicăm : nu miroase a bine această declaraţie de solidaritate a celor trei care au fugit în străinătate [218] !

De ce n-ar scrie ei la Rostov pe Don, pentru ca *Comitetul din regiunea Donului* (care, de altfel, îi cunoaşte şi va fi avînd încredere în ei) — 1) să trimită o declaraţie de solidaritate şi 2) să ne traseze în mod *oficial* sarcina să publicăm o broşură cu privire la evenimentele de la Rostov ? N-ar fi mai bine să aşteptăm puţin să ne vină o *astfel* de declaraţie decît să publicăm o scrisoare particulară ?

Poate nu au adrese conspirative la Rostov ? Dacă lucrurile stau aşa, să ne dea toate indicaţiile şi noi vom încerca să trimitem pe cineva pentru refacerea legăturilor.

O strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

182

CĂTRE E. D. STASOVA

Am primit (de undeva din străinătate) un nou document de-al lui Tokarev-scandalagiul, datînd din octombrie 1902 ; programul şi principiile acestei organizaţii — un lucru confuz şi periculos. Ne pare rău şi sîntem foarte supăraţi că nu ne-aţi trimis imediat şi direct (în două exemplare, pe adrese diferite) tot ce s-a scos la Petersburg. N-am primit pînă acum nici măcar primul manifest al oamenilor scandalagiului (din iulie — „protestul" împotriva recunoaşterii „Iskrei") şi am aflat despre el din „Otkliki" [219], ceea ce e de-a dreptul scandalos ! ! Să fie atît de greu să trimiteţi nişte manifeste cînd toate scrisorile ajung aici cu bine ? ? Şi mai scandalos este că întîrziaţi atît cu răspunsurile : Ignat ne-a comunicat că el a scris de mult de tot un manifest de răspuns la neroziile acestuia, iar voi l-aţi pus bine ca să-l înlocuiţi cu altul mai lung, mai plicticos şi mai siropos, şi pînă la urmă n-aţi mai tipărit nici unul ! ! Dacă nu l-aţi putut tipări, era atît de greu să-l puneţi într-un plic şi să-l trimiteţi aici ?

Explicaţi-mi, pentru numele lui dumnezeu, ce-i aici : o totală nepricepere a vreunuia din Comitet (sau a întregului Comitet ?) sau o opoziţie conştientă şi intrigăraie în Comitet ?

Nu ne putem scutura de impresia pe care ne-am făcut-o inevitabil din toate astea, şi anume că adepţii lui Tokarev vă înlătură în mod sistematic, vă trag pe sfoară şi, dacă nu azi, mîine chiar o să „vă dea pe uşă afară", şi pentru totdeauna.

V-aşi sfătui insistent ca în locul fostului membru în C.O. din partea Petersburgului * să-l alegeţi pe Bogdan : el o merită pe deplin. Şi, în general, se pare că fără a avea revoluţionari de profesie treburile nu se vor urni din loc.

Scrisă la 15 ianuarie 1903
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* V. P. Krasnuha, arestat în noiembrie 1902. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

183

CĂTRE COMITETUL DIN HARKOV AL P.M.S.D.R.

15. I. (Din partea lui Lenin.)

Dragi tovarăşi,

Vă mulţumesc mult pentru scrisoarea dv. amănunţită în legătură cu situaţia existentă : asemenea scrisori ni se scriu rar de tot, deşi avem multă nevoie de ele şi ne sînt necesare într-un număr de zece ori mai mare dacă vrem să creăm o legătură viabilă între redacţia din străinătate şi activiştii din ţară şi să facem din „Iskra" o oglindă a întregii noastre mişcări muncitoreşti, care să o reproducă fidel atît în ansamblu, cît şi cu toate particularităţile ei. De aceea vă rugăm foarte mult să continuaţi să ne scrieţi în acelaşi spirit şi, măcar din cînd în cînd, să reproduceţi şi convorbiri ale dv. cu muncitorii (ce discută ei în cerc ? ce doleanţe au ? ce nelămuriri ? ce probleme ? care sînt temele discuţiilor ? etc. etc.).

Planul organizaţiei dv. este, se pare, destul de potrivit pentru o organizaţie raţională de revoluţionari, în măsura în care se poate vorbi de un element „raţional" cu o asemenea lipsă de oameni şi în măsura în care un plan poate rezulta limpede dintr-o scurtă relatare.

Scrieţi-ne mai amănunţit despre independenţi. Apoi încă cîteva întrebări : n-au mai rămas cumva la Harkov muncitori care au trecut prin şcoala şi tradiţia de la Ivanovo-Voznesensk ? Sînt chiar persoane care au făcut parte din această grupare „economistă" şi „antiintelectualistă" sau numai succesori de-ai lor ? De ce nu ne scrieţi nici un cuvînt despre „foaia volantă a caselor muncitoreşti de ajutor" şi nu ne-o trimiteţi ? Am văzut aici numai o copie manuscrisă din nr. 2. Ce asociaţie o scoate ? Sînt economişti inveteraţi sau numai nişte tineri necopţi ? Este o organizaţie pur muncitorească sau se află sub influenţa intelectualilor economişti ?

A mai rămas vreo urmă din gruparea „Harkovskii Proletarii" [220] ?

www.dacoromanica.ro

Se citeşte „Iskra" în cercurile muncitoreşti ? Se dau explicaţii la articole ? Ce articole se citesc mai cu plăcere şi ce lămuriri se cer ?

Se face propagandă în rîndurile muncitorilor pentru metodele conspirative şi pentru trecerea a cît mai mulţi dintre ei în ilegalitate ?

Căutaţi să folosiţi mai mult mişcarea zubatovistă din Petersburg şi trimiteţi-ne corespondenţe din partea muncitorilor.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 15 ianuarie 1903
Expediată din Londra
Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

184

CĂTRE E. D. STASOVA

16. I. 1903

Am primit chiar acum (din Geneva) „Raboceaia Mîsl" [221] nr. 16, iar din Petersburg „Listok «Rabocei Mîsli»" nr. 2 şi 3. Acum e limpede ca lumina zilei că adepţii lui Tokarev-scandalagiul vă înşală şi vă duc cu vorba, dîndu-vă asigurări că sînt de acord cu „Zarea" şi cu „Iskra". Lansaţi imediat un protest vehement (dacă nu puteţi să-l tipăriţi, trimiteţi-l urgent aici, şi în orice caz trimiteţi o copie), porniţi un război aprig, extinzîndu-l printre muncitori. Orice întîrziere şi orice conciliere cu adepţii lui Tokarev ar fi în momentul de faţă nu numai o mare prostie, ci şi o ruşine. Atîta timp cît îl aveţi acolo pe Bogdan, nu vă puteţi plînge de lipsă de oameni (vi s-au trimis ajutoare). Răspundeţi imediat ce intenţionaţi să întreprindeţi.

Expediată din Londra la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

185

CĂTRE I. V. BABUŞKIN

16. I.

Am primit din Geneva „Raboceaia Mîsl" nr. 16 (pe cît se pare, tipărit şi chiar scris de „Svoboda", adică de Nadejdin), care a şi început să se intituleze organ al „Comitetului din Petersburg". Ziarul publică şi o scrisoare de justificare a lui Tokarev-scandalagiul şi a adepţilor lui, o justificare meschină, care în fond nu e reabilitare, ci un *compliment* făcut „Svobodei". Dacă oamenii lui Tokarev afirmă că sînt solidari cu „Zarea" şi cu „Iskra", asta nu-i decît o mare înşelătorie şi o adevărată potlogărie : ei vor să cîştige timp pentru a se întări. De aceea vă sfătuim cît se poate de insistent să publicaţi îndată un manifest de protest în numele Comitetului (dacă nu-l puteţi publica, trimiteţi-l aici) şi să respingeţi orice cochetării şi metode împăciuitoriste, să porniţi un război cumplit şi distrugător împotriva lor, demascînd trecerea lor de la social-democraţie la „Svoboda" „socialist-revoluţionară". Felicităm pe Noviţkaia pentru atitudinea ei fermă şi vă rugăm încă o dată să continuaţi a activa în acelaşi spirit combativ, fără nici o şovăire. Declaraţi război oamenilor brutei şi trimiteţi la dracu pe toţi împăciuitoriştii, pe toţi aceşti inşi cu „concepţii insesizabile" şi pe toţi molîii !! Mai bine un peştişor mai mic decît un bărzăune mare. Mai bine să aveţi 2—3 oameni energici şi devotaţi trup şi suflet decît zece molîi. Scrieţi-ne cît mai des şi comunicaţi-ne *fără întîrziere* cum se poate ajunge la muncitorii voştri (faceţi-ne şi o caracterizare a lor) pentru ca în cazul unor arestări să nu ne împotmolim.

Scrisă la 16 ianuarie 1903
Expediată din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928. în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

186

CĂTRE F. V. LENGNIK

Către Kurz

17. I. 1903

Am primit ieri „Kievskii S. D. Listok" nr. 1 din 30 *noiembrie* (sic !) de la un particular. E scandalos că iskriştii noştri sînt întotdeauna la coadă ! De ce n-a trimis Zarin această publicaţie la timp ? De ce nu ne-a scris nici o vorbă despre ea ? Îl implorăm pe Zarin să ne pună în legătură directă cu unul din membrii comitetului, care să fie un om punctual, activ şi să ştie tot ce se întîmplă. Să ne trimiteţi imediat orice publicaţie (indiferent cine ar scoate-o) în două exemplare, pe două adrese diferite, unul în plic, altul ambalat într-un ziar rusesc. Puneţi-ne imediat în legătură cu *Vakar*. Tare ne e teamă că iskriştii din Kiev, care se complac în rolul de simpli spectatori, vor avea din cauza inactivităţii lor aceeaşi soartă cu cei din Petersburg. Nici despre primirea şi *difuzarea* (N. B.) literaturii nu ni se scrie nici un cuvînt ! ! Îţi vine să urli !

Expediată din Londra la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

187

CĂTRE L. I. AKSELROD

27. I. 1903

Mult stimată L. I.,

Îmi pare rău că nu vă pot trimite imediat „Problemele idealismului", care sînt la V. I. Eu am să-i cer cartea, dar vă sfătuiesc să-i scrieţi lui A. N. (Mr. Potressoff, Pension

www.dacoromanica.ro

Pilivet. Montreux) : el o are şi s-ar putea să nu aibă acum nevoie de ea.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Berna

Publicată în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

188

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

27. I. 1903

Dragă tovarăşe,

Am primit toate materialele trimise de dv. În ceea ce priveşte publicarea lor, nu vă pot răspunde pe loc şi detaliat, deoarece le voi vedea abia pentru nr. 33. „Asasinarea lui Sipeaghin în provincie" va fi publicată ca foileton. Am primit şi scrisoarea unui muncitor trimisă de soţia dv. Multe mulţumiri.

O strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Geneva

Publicata pentru prima oară în 1928, în revista „Okteabr" nr. 8

Se tipareşte după manuscris

189

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

27. I.

Îţi scrie Bătrînul. Ţi-am citit scrisoarea plină de năduf din 3. I. şi-ţi răspund pe loc la ea. Despre corespondenţă, căţei * etc. îţi răspunde, mai jos, secretara ** ; eu nu pot să ştiu cine este vinovat, trebuie să păstrăm o permanentă legătură. Măcar de două ori pe lună ; pînă acum n-am avut

* Denumirea conspirativă a grupului iskrist de la Baku. — *Nota red.*

** N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

o asemenea legătură şi mult timp n-am ştiut nimic de d-ta. Nu uita că dacă nu primim scrisori, nu putem face nimic, nu ştim dacă oamenii se mai află în viaţă şi sîntem siliţi să-i considerăm ca şi inexistenţi. Nu mi-ai răspuns la întrebarea în legătură cu mutarea lui Brutus : atîta timp cît el nu se mută, sînt puţine speranţe, văd eu, ca lucrurile să se aranjeze cu bine. Acum să venim la chestiune. Certîndu-ne, d-ta ne supraestimezi puterile şi influenţa de care ne bucurăm : noi am ajuns aici la un acord în privinţa C.O., am insistat să se ţină o consfătuire a acestuia, să fii invitat şi d-ta şi ţi-am scris *. Mai mult decît atît nu puteam face şi deci nu sîntem răspunzători. Cauza tuturor relelor este că Brutus nu a fost la C.O., şi tot ce a urmat s-a făcut fără el (şi fără noi, de altfel). Noi nu am primit un membru necunoscut (unul molîu şi prost, l-am cunoscut personal la Pskov, un tip legat de familie şi de localitatea lui, înapoiat, care nu-i bun de nimic, l-am şi certat pe Pankrat din cauza lui), noi nu am mutat biroul şi nu l-am învestit pe Pankrat cu nici un fel de „puteri". Dar dacă s-a ajuns ca Pankrat să fie singurul (N. B. N. B.) om activ din C.O., nu se putea ca el să nu-şi asume, în cele din urmă, puterea. Ne scrii : oameni sînt, dar noi nu-i avem, nu-i ştim, nu-i vedem. Am ajuns la neurastenie fiindcă nu găsim nici un om pentru C.O., unde e nevoie de oameni activi, care să alerge peste tot, de oameni liberi, care să treacă la munca ilegală. Pankrat este singurul care a trecut în ilegalitate, a început să meargă, să alerge peste tot, a ajuns să ştie totul şi şi-a autoatribuit gradul de caporal. Noi, bineînţeles, nu l-am împiedicat, căci nu puteam şi nici n-am vrut s-o facem, fiindcă nu avem altul ! ! ! Înţelege o dată acest lucru ! Pankrat e neglijent şi delăsător, dar e deştept, priceput, cunoaşte munca, ştie să lupte şi e om de înţeles. Acum s-a împotmolit [la Paris] nu se ştie pe cîtă vreme şi ne certăm cu el, gonindu-l în Rusia, căci altfel Comitetul de organizare e egal cu zero. Curînd va veni „dumneaei" (fratele lui Akim) ; ne vom strădui s-o facem să intre în C.O., căci pare destul de energică „dumneaei". „Pană" nu vrea să plece. Nu avem

* Vezi volumul de faţă, p. 258. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

paşapoarte şi nici copii. Dacă Brutus se va muta într-o localitate apropiată şi animată, îl vom ajuta să-şi recapete biroul * şi poate că totul se va aranja. Altfel toate vor merge (dacă vor merge) după voia domnului, după voia lui Pankrat şi după voia „dumneaei", şi noi n-avem ce face aici.

Literatura a fost expediată. E un transport de peste 40 de puduri. Declaraţia C.O. o publicăm în nr. 32, care va apărea poimîine.

Unchiul stă tot deoparte (ca şi Brutus) şi n-a plecat nicăieri ! Dacă s-ar stabili împreună cu Brutus măcar la *Poltava*, ei şi-ar lua biroul.

Sînt foarte supărat pe Zarin : nu scrie nimic concret, e indolent, nu ştie nimic despre Kiev, a lăsat să se producă sciziunea chiar sub nasul lui. E de-a dreptul inadmisibil să te înstrăinezi atît de tare de treburile locale !! Şi cu ce sîntem noi vinovaţi dacă din cei 2 „membri cu drepturi egale" ai C.O., Zarin „stă şi tace", iar Pankrat — cum, necum — tot mai mişcă ? Cred (nu ştiu sigur) că Zarin este cam lipsit de iniţiativă şi prea legat de legalitate şi de localitatea lui. Iar acum oamenii ăştia se ţin singuri deoparte, fără ca noi să avem, crede-mă, vreo vină sau să dorim aşa ceva **.

Scrisă la 27 ianuarie 1903
Expediată din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

190

CĂTRE A. N. POTRESOV

27. I. 1903

Am primit nota despre Bonci şi o voi transmite mîine lui L. G. Pe cît se vede, din „lichidare", în afară de „persoana" lui Bonci (pe care mătuşa îl prezintă într-o lumină

* Biroul Comitetului de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al partidului. — *Nota red.*

** Ultimele două paragrafe sînt tăiate în scrisoare. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu prea favorabilă ca *persoană*), n-am apucat absolut nimic şi nici nu ne-am „pricopsit" cu ceva. Totul a încăput pe mîna d-lui Kuklin, după cum rezultă din „Jizn" nr. 6.

Iuli *este aşteptat* la Berna : iată ultimele noastre ştiri.

Cu bine, *Lenin*

Expediată din Londra la Montreux

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

191

CĂTRE G. V. PLEHANOV

28. I. 1903

Dragă G. V.,

Vă trimit declaraţia C.O. (a intrat în nr. 32) şi un articol al lui Pană pentru nr. 32 ; vă rog să ni le înapoiaţi pe amîndouă *cît mai repede posibil* — declaraţia C.O. trebuie păstrată (fiind un document foarte important), iar în ceea ce priveşte articolul lui Pană, hotărîrea trebuie luată ţinînd seama de abundenţa articolelor împotriva eserilor. Cei de la Rostov scriu un protest. Una la mînă. Pană — nr. 2. A. N. a scris şi el, probabil (nouă ne comunicase că e pe punctul de a termina), despre eseri. Trei la mînă. Articolul de fond „Pretinşii prieteni ai proletariatului" — patru. Trebuie să vedem ce facem, căci des Guten zuviel *. Cel mai bine ar fi ca dv. să discutaţi această chestiune, pentru că îi aveţi aproape şi pe cei din Rostov şi pe A.N., cu care puteţi sta de vorbă. După părerea mea, dv., şi numai dv., trebuie să scrieţi în orice caz un articol de fond *(fulminant)* pentru că dv. aţi fost acela care a dezbătut în mod public chestiunea şi tot dv. v-aţi întîlnit cu tovarăşii din Rostov. Apoi şi protestul celor din Rostov trebuie publicat tot în nr. 33, dar să fie cît *mai scurt* şi mai sachlicher **. Şi articolul lui Pană (care nu e prea mare), după părerea mea, trebuie publicat, pentru că e un răspuns serios la un gest cu

* — ce-i prea mult nu-i bun. — *Nota trad.*
** — la obiect. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

totul neserios. Articolul lui A. N. ar putea fi amînat, pentru că nici nu e un răspuns şi nici nu e la ordinea zilei, ci „în general" atacă pe părinţii moderaţi şi pe odraslele lor eseriste.

Gîndiţi-vă la toate astea şi răspundeţi-mi cît mai repede ce aţi hotărît.

Articolul despre Nekrasov va intra în nr. 33.

Mi-a venit aici de cîteva zile „Proletariatul" [222] armenesc (cu titulatura Partid. munc. soc. dem. *din Rusia*), precum şi un manuscris (o notă despre el) : am să fac să intre în nr. 33.

Vă trimit şi „Proletariatul". Fiţi bun şi rugaţi-l pe Lalaianţ sau pe altcineva *să traducă integral* din acest număr *tot* ce se referă la naţionalism şi la *federalism* şi să-mi trimită mie *urgent*. Trebuie să publicăm o notă despre aceste probleme (nota care a fost trimisă necesită îndreptări, şi nu le putem face fără să avem textul).

Ce ziceţi de Boncii ăştia ! ? „Ne-am ales" numai cu această pereche, ceea ce nu e prea mult ! D-l Kuklin este acela care lichidează totul (vezi „Jizn" nr. 6). Încercaţi să-l cunoaşteţi prin Bonci. Poate mai smulgem ceva ! Parcă l-aţi mai cunoscut ? Măcar ceva pentru congresul din Rusia ? pentru C.O. (în străinătate este un membru al C.O., l-am putea trimite la Kuklin dacă este nevoie) ! Doar n-o să mănînce Kuklin tipografia. Ar trebui să le pretindem o contribuţie de 10 000 pentru că nu am înjurat „Jizn" (doar n-am apărat-o pe degeaba, afirmînd că nu trebuie luată în serios !) sau ca să n-o înjurăm de-acum înainte...

Al dv., *Lenin*

P. S. Aţi văzut broşurica lui Rudin („s.-r.", „Cu privire la problema ţărănească") ? Nişte nemernici şi nişte obraznici ! Pentru ceea ce a scris Rudin şi pentru ceea ce s-a scris în nr. 15 despre socializare mă mănîncă *grozav* palmele. *Vă rog* să-mi răspundeţi dacă scrieţi broşura, cît de mare va fi şi cînd credeţi că veţi fi gata ? Totuşi n-ar trebui să umplem „Iskra" cu astfel de broşuri ; ar fi mult mai bine să scriem o broşură în care să analizăm *toate aspectele*, acum transporturile merg bine : *i-am da* gata dacă am

www.dacoromanica.ro

avea o analiză concretă şi principială în fond. Merită să scriu împotriva lui Rudin ? Cum credeţi ? Am o idee : să scriu un articol împotriva lui Rudin [223] şi să publicăm separat nişte „articole împotriva eserilor" împreună cu „Aventurismul revoluţionar".

Ce credeţi ?

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

192

CĂTRE E. D. STASOVA

De ce nu ne răspundeţi nimic relativ la „Raboceaia Mîsl" nr. 16, publicată la Geneva, după toate aparenţele, de Nadejdin * ? Nici acum n-o să protestaţi ? ? E de-a dreptul scandalos că „Listok «Rabocei Mîsli»" nr. 1 a fost ars ; fireşte că acest număr necesita unele modificări, şi chiar modificări serioase, dar de ce nu le-aţi făcut ? e îngrozitor ce se petrece la dv. ! De ce a fost reţinută foaia volantă consacrată bicentenarului presei [224] ? Trimiteţi-ne imediat orice publicaţie, scoasă de voi sau de alţii, muncitorească sau studenţească, trimiteţi-ni-le pe toate fără excepţie, menţionînd dacă pot fi citate şi dacă au fost difuzate fiecare în două exemplare şi pe două adrese, sau, mai simplu, în plicuri sau ambalate într-un ziar legal şi expediate în banderolă, dar într-o banderolă solidă, în cruce.

De ce nu trimiteţi „Iskrei" dări de seamă din partea Comitetului din Petersburg cu privire la sumele pe care le colectaţi ? Trimiteţi neapărat. Avem mare nevoie de corespondenţe din partea muncitorilor din Petersburg, vă rugăm insistent să depuneţi mai multe strădanii pentru procurarea unor asemenea corespondenţe, în special despre şomaj, apoi despre impresia produsă de publicaţiile noastre.

Modificaţi „Listok «Rabocei Mîsli»" nr. 1, scriind mai sobru şi mai concret, şi daţi publicităţii istoricul sciziunii

* Vezi volumul de faţă, p. 267. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

din cadrul comitetului. Cît despre „Raboceaia Mîsl" al lui Nadejdin, *nu se poate* — pricepeţi ? —, *nu se poate* să nu protestaţi în mod public împotriva lui.

Scrisă la 28 ianuarie 1903
Expediata din Londra la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

193

CĂTRE UNIUNEA SOCIAL-DEMOCRAŢILOR RUŞI DIN STRĂINĂTATE [225]

Către Uniunea s.-d. ruşi

Ca răspuns la scrisoarea Uniunii S.D.R. adresată Ligii social-democraţiei revoluţionare ruse primită de noi la 4. II. 1903, ne grăbim să informăm Uniunea S.D.R. că împărtăşim întru totul părerea ei în ceea ce priveşte necesitatea constituirii în străinătate a unei secţii a C.O. din Rusia. E drept, noi nu putem fi de loc de acord cu părerea „Uniunii S.D.R." că C.O. „atribuie în mod greşit sau inexact apariţia sa unei iniţiative particulare", deoarece C.O. se referă din capul locului la hotărîrea conferinţei (hotărîre în virtutea căreia s-a constituit C.O.). În afară de asta, C.O. a fost format de către organizaţiile care au participat la conferinţă. Dacă C.O. nu se declară din capul locului — fără să consulte celelalte organizaţii de partid — instituţie oficială de partid, asta este, după părerea noastră, o dovadă că şi-a înţeles sarcinile cum se cuvine, că procedează cu tact şi prudent, însuşire atît de preţioasă într-o serioasă problemă de partid.

De altfel ne grăbim să menţionăm că noi nu acordăm prea multă importanţă sus-menţionatei divergenţe dintre noi şi Uniunea S.D.R. ; dimpotrivă, avem toate speranţele că ea va fi lesne aplanată pe măsura extinderii activităţii C.O.

Totodată, noi am considera iraţional şi nu tocmai legal din partea noastră „să se treacă *imediat* la constituirea unei

www.dacoromanica.ro

secţii din străinătate a C.O.", atîta timp cît această constituire n-ar fi urmarea unei invitaţii directe din partea C.O. din Rusia. Ni se comunică că C.O. a şi scris Bundului în Rusia şi Uniunii S.D.R. din străinătate. Nu sîntem în posesiunea textului nici uneia dintre aceste două scrisori. Dar de aici rezultă, în orice caz, că C.O. din Rusia a început să facă anumite gesturi în direcţia arătată. Nu credem că ar fi raţional din partea noastră să începem să acţionăm fără a aştepta rezultatul acestor iniţiative ale C.O.

Socotim că este de datoria noastră să aducem imediat la cunoştinţa C.O. din Rusia scrisoarea Uniunii S.D.R. şi să-i comunicăm totodată că ar fi de dorit, după părerea noastră, să se constituie imediat în străinătate o secţie a C.O. din Rusia. Noi am propune să aşteptăm răspunsul la C.O. din Rusia. Dar dacă tovarăşii din Comitetul din străinătate al Bundului şi din Uniunea S.D.R. consideră util să organizăm înainte de primirea unui răspuns *o consfătuire neoficială* a reprezentanţilor Comitetului din străinătate al Bundului, ai Uniunii S.D.R. şi ai Ligii social-democraţiei revoluţionare ruse, noi nu am avea, firește, nimic împotrivă.

Liga social-democraţiei revoluţionare ruse

Scrisă la 4 sau 5 februarie 1903
Expediată din Londra la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

194

CĂTRE I. O. MARTOV

5. II. 1903

Îţi trimit o copie după scrisoarea Uniunii şi proiectul nostru de răspuns *. Răspunsul a fost trimis lui Plehanov, dîndu-i-se indicaţia să aştepte scrisoarea ta din Paris. Organizează imediat o consfătuire cu P. Andr. şi cu Borisov şi răspunde-i *urgent* lui Plehanov dacă eşti de acord cu răs-

* Vezi volumul de faţa, p. 276—277. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

punsul sau dacă necesită unele modificări. Ar fi de dorit, firește, să nu întîrziem cu răspunsul către membrii Uniunii ; dacă se vor face modificări, se va produce destulă întîrziere. Poate că am renunța la unele modificări fără importanță. Dacă sînt însă divergențe de fond, o să întîrziem, desigur, cu răspunsul (i-am scris asta și lui Plehanov), pentru ca modificările să fie adoptate de toată lumea.

După părerea mea (cu care V. I. și L. Gr. s-au declarat de acord), lucrul cel mai important în acest caz este ca 1) secția din străinătate a C.O. [226] să fie o secție a Comitetului de organizare *din Rusia*. Membrii Uniunii, se pare, vor *două* secții egale în drepturi : una în Rusia și alta în străinătate ; nu putem în nici un caz și sub nici o formă să acceptăm sau să permitem o asemenea interpretare. C.O. din Rusia trebuie să acționeze prudent (înștiințarea lui este exemplar alcătuită din acest punct de vedere), dar, în *toate* chestiunile și *ori de cîte ori* i se adresează cineva, el trebuie *să adopte* un ton cît se poate de grav și de sever, astfel încît să rezulte că el conduce totul și că nimeni din partid nu poate întreprinde *nici o* acțiune de partid, nimic cu caracter general obligatoriu *decît din însărcinarea Comitetului de organizare din Rusia.*

În scrisoarea lor, membrii Uniunii recunosc totuși (sau recunosc pe trei sferturi) C.O., și cu cît el este mai mult recunoscut, cu atît trebuie să adopte o atitudine mai severă și o poziție mai fermă. Este cît se poate de important ca el să găsească din capul locului tonul just și să aibă o asemenea comportare, încît poziția partinică să fie clară : *ori* recunoașterea *acestui* C.O. și *subordonarea* față de el, *ori* război. Tertium non datur. Acum sînt multe șanse ca C.O. să fie recunoscut de toată lumea fără a supăra și fără a irita pe cineva, dar și fără a face *nici o concesie*.

2) C.O. trebuie să reducă la minimum funcțiile secției *sale* din străinătate. Secția din străinătate doar „administrează" treburile *din străinătate* (pregătește unificarea) și *ajută* secția din Rusia. În orice altă problemă care ar depăși cît de puțin aceste limite, secția din străinătate a C.O. *trebuie să ceară părerea* C.O. *din Rusia și să*

www.dacoromanica.ro

ţină seama de hotărîrea lui. De aceea insist în mod deosebit ca C.O. din Rusia să scrie *urgent* o scrisoare către Uniune, Ligă şi Bund, făcîndu-le cunoscută intenţia sa de a forma *o secţie a lui care să exercite cutare şi cutare funcţii.* Este necesar ca C.O. din Rusia să fie cel care să stabilească „limitele atribuţiilor" secţiei sale din străinătate, şi eu propun mai jos un proiect de delimitare a acestor funcţii la *trei* — şi numai la trei — puncte bine precizate. Te rog foarte mult să analizezi acest proiect împreună cu P. A. şi cu Boris şi să-l aprobaţi (respectiv să puneţi la vot modificările). (Vom trimite toate aceste date şi lui Iuri *, rugîndu-l să aştepte venirea lui P. A. şi a lui Boris, care trebuie să facă tot ce le stă în puteri pentru a-şi grăbi venirea.)

(Desigur că P.A. ar putea să scrie şi de aici o scrisoare către Ligă, Uniune şi Comitetul din străinătate al Bundului, dar cred că ar fi prea puţin indicat, căci el ar putea fi suspectat de vreo uneltire sau ficţiune. Cel mai bine e să mai aşteptăm o săptămînă-două, dar să facem în aşa fel ca scrisoarea să fie trimisă cu orice preţ din Rusia.)

Cred că mai trebuie să ne gîndim să alegem din partea noastră un membru în C.O. (secţia din străinătate) şi să-l punem la vot dinainte, deoarece, ţinînd seama că membrii colegiului sînt în localităţi diferite, lucrul acesta poate necesita mult timp şi ar fi neplăcut să ne lăsăm aşteptaţi din această cauză. Personal, votez pentru L. Gr.

Nu mai am timp de loc să-i mai scriu şi lui Plehanov. Tu dă-i însă *imediat scrisoarea mea şi răspunsul către Uniune*, iar eu îi voi scrie deocamdată numai cîteva cuvinte.

O strîngere de mînă, *Lenin*

Expediată din Londra la Paris

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

* Denumirea conspirativă a grupului „Iujnîi Rabocii". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

195

CĂTRE G. V. PLEHANOV

5. II. 1903

Stimate G. V.,

Am primit articolul şi scrisoarea dv. Încă nu ştiu în ce număr va intra acest articol. O să vă scriu zilele acestea, dar asta depinde şi de răspunsul dv. cu privire la articolul despre Nekrasov.

Pentru a da mai repede răspuns Uniunii, am procedat astfel. Împreună cu V. I. şi L. Gr. am adoptat aici un proiect de răspuns şi l-am trimis lui Iuli (acolo e important să fie discutat şi cu P. And.). Iuli trebuie să vă trimită *imediat* acest răspuns însoţit de scrisoarea mea.

Dacă sînteţi de acord cu răspunsul, transmiteţi-l lui Olhin (şi înţelegeţi-vă cu el fie să păstreze legătura *prin dv.*, fie să-i daţi adresa lui Richter. Mai bine ar fi prin dv.).

Dacă nu sînteţi de acord cu răspunsul, puneţi imediat la vot îndreptări precis formulate (sau un text nou), iar lui Olhin spuneţi-i că va mai dura, fiindcă proiectul trebuie supus la vot într-un colegiu ai cărui membri nu se află toţi în aceeaşi localitate.

Mă bucură mult faptul că scrieţi un articol de fond intitulat „Pretinşii prieteni ai proletariatului" şi că în prefaţa la lucrarea lui Tun îl distrugeţi pe Tarasov (o filă din istoria gîndirii socialiste). Fireşte că prefaţa la lucrarea lui Tun este locul cel mai potrivit pentru asta.

Stricarea drumului prin Austria al „Iskrei" e o prostie. Pînă în prezent, acolo totul merge perfect pe cele *trei* căi. Dementiev lucrează de minune şi scrie regulat.

(Ar fi bine să-l chemaţi şi pe A. N. să-şi dea votul în privinţa scrisorii către Uniune, a tacticii C.O. în general şi a alegerii unor membri din partea noastră ai secţiei din străinătate a C.O.)

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

P. S. Aşadar, aştept zilele acestea articolul de fond! N'est ce pas?

www.dacoromanica.ro

P. P. S. Scrieţi-ne, vă rugăm, *pînă la ce punct* au ajuns tratativele cu Olhin ? *Aţi proiectat vreo acţiune de unificare, şi ce anume ?* Aţi discutat despre „Borba", „Svoboda", „Krasnoe Znamea" ?

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

196

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

8. II. 1903

Stimate tovarăşe,

Am primit toate materialele. Mulţumiri. Beletristica nu ştiu încă dacă va merge. Materialul despre sectanţii din armată aş vrea să-l dau în nr. 33. Despre cel cu greva din Galiţia deocamdată nu pot spune nimic, e prea mare.

În ceea ce priveşte colectele băneşti (pentru literatura de popularizare), toată lumea trebuie să se adreseze de fapt (ca şi în problemele administrative) lui Mr. Leo Alleman 26. Granville Square 26. Kings Cross Road London W.C. M-am întîlnit cu el zilele acestea şi, după cîte am înţeles, el este de acord cu mine că alte liste de subscripţie nu şi-ar avea rostul. Liga are doar liste de subscripţie : ele trebuie popularizate pe scară mai largă. În ceea ce priveşte biblioteca „Iskrei", aceasta depinde numai şi numai de colegiul de redacţie. Mai discutaţi cu Plehanov. Ca să fiu sincer, acum n-aş fi de acord. Pentru a iniţia o „bibliotecă", trebuie să avem un redactor special (pe care nu-l avem) sau forţe speciale (de care nu dispunem). Trebuie să avem cărţi şi broşuri *selecţionate* după anumite criterii (ceea ce nu avem). A edita laolaltă în aceeaşi bibliotecă pe Kautsky, Tun etc. e cît se poate de artificial, după părerea mea.

Ce nevoie avem de „bibliotecă" ? Dacă vom avea broşuri bune, le vom publica şi fără bibliotecă. În prezent avem puţine broşuri, *iar traducători buni nu avem.* (Mă chinui cumplit să îndrept o traducere), — atunci ce rost are să *promitem* în mod public o „bibliotecă" ? ?

www.dacoromanica.ro

Dacă veţi reuşi să organizaţi traducători *b u n i* şi să alegeţi lucrări de valoare pentru tradus, va fi o treabă *f o a r t e* utilă, care va avea un succes sigur.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Okteabr" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

197

CĂTRE F. V. LENGNIK

Unele idei în legătură cu scrisoarea lui 7 ţ. 6 f *
(Lui Zorin de la Lenin)

Scriu sub impresia proaspătă a scrisorii dv., pe care am terminat-o de citit. Vorbăria nechibzuită din scrisoare m-a revoltat, de aceea nu mă pot abţine să nu-mi spun părerea deschis. Vă rog să daţi scrisoarea mea autorului şi să-i spuneţi că n-are sens să se supere pentru vreun cuvînt mai tare, căci nu e destinată tiparului.

Scrisoarea cred că merită răspuns, pentru că reliefează un element caracteristic pentru mentalitatea multor revoluţionari de astăzi. Să aştepte porunci, să ceară *totul* de sus, de la alţii, din afară, să dea din umeri a neputinţă atunci cînd treburile locale nu merg din cauza inactivităţii, să vină cu plîngeri peste plîngeri, să descopere reţete care vindecă uşor şi ieftin.

N-o să reuşiţi să descoperiţi nimic, domnilor ! Dacă *dv. înşivă* nu veţi fi activi, dacă veţi îngădui să se producă sciziuni chiar sub nasul dv., iar apoi vă veţi văicări într-una, *nu există reţete care să vă fie de folos.* Şi nu e de loc nimerit să ne bombardaţi cu plîngeri. Să nu credeţi că ne ofensăm pentru acuzaţiile şi atacurile dv. : aşa ne-am obişnuit cu ele, că nu ne mai ating !

* Nu s-a putut stabili al cui e pseudonimul — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Literatură „de masă" tipărită în „zeci de puduri" — acest strigăt războinic al dv. nu este decît *o reţetă născocită* pentru ca cei din afară să vă vindece de propria dv. inactivitate. Credeţi-mă, asemenea reţete nu vor da rezultate *niciodată.* Dacă dv. nu veţi fi energici şi expeditivi, nimeni nu vă va ajuta niciodată. Nu e de loc rezonabil să ţipaţi *daţi-ne* cutare şi cutare, *puneţi-ne la dispoziţie* cutare şi cutare, deoarece *dv. sînteţi aceia care trebuie să luaţi şi să puneţi la dispoziţie.* Este inutil să ne scrieţi cerîndu-ne un lucru pe care noi nu-l putem face aici, iar dv. de acolo puteţi şi trebuie să-l faceţi, mă refer la transportarea literaturii pe care o editäm şi v-o punem la dispoziţie.

Unii „activişti" locali (care capătă această denumire pentru lipsă de activitate), citind numai cîteva numere din „Iskra", fără să lucreze activ pentru a o primi şi răspîndi în masă, găsesc o scuză uşoară : nu e ceea ce ne trebuie. Serviţi-ne o literatură *de masă,* pentru masă ! Mestecaţi-o dv.. daţi-ne-o în gură, iar noi o să încercăm s-o înghiţim.

Cît de absurde apar aceste lamentări aceluia care ştie şi vede că ei, aceşti „activişti" locali, nu ştiu să organizeze difuzarea nici a ceea ce au. Oare nu e ridicol să citeşti : serviţi-ne zeci de puduri, cînd *nu sînteţi în stare* să luaţi şi să transportaţi nici măcar *cinci puduri?* Faceţi întîi asta, stimaţi „visători de o oră" (pentru că primul eşec vă dezaxează complet, vă clatină chiar toate convingerile !). Faceţi asta, şi atunci cînd o veţi face nu o dată, ci de zeci de ori, şi capacitatea de a edita literatură *va creşte* în pas cu cererea.

Spun : va creşte, pentru că în ţipetele dv. despre o literatură de masă (preluate necritic şi fără cap de la eseri şi svobodişti şi de la tot soiul de „inactivişti" dezorientaţi) daţi uitării un mic amănunt... şi anume : că nu sînteţi în stare să luaţi şi să răspîndiţi nici măcar *a suta parte* din literatura de masă pe care o editäm în prezent. Să ne uităm pe una din ultimele liste ale unuia din puţinele (foarte puţinele, jalnicele, ruşinos de puţinele) noastre transporturi. *Cuvîntările celor de la Nijni Novgorod, lupta de la Rostok,*

www.dacoromanica.ro

broşura despre greve, Dikstein * — mă limitez numai la atît. Patru, numai patru lucrări ! Foarte puţin !!

Într-adevăr, foarte puţin ! Avem nevoie de patru sute, şi nu de patru.

Dar, îmi daţi voie să vă întreb, aţi fost în stare să difuzaţi *măcar patru, dar în zeci de mii de exemplare ?* N-aţi fost în stare. N-aţi fost în stare să difuzaţi nici cîteva sute de exemplare. *De aceea* şi strigaţi : *daţi-ne* zeci de puduri ! (Băgaţi-vă bine în cap : nimeni nu vă *va da* nimic niciodată dacă nu veţi şti să *luaţi.)*

Aţi ştiut să folosiţi acele *sute* care v-au fost *furnizate, aduse, puse în gură ? ?* Nu, nu v-aţi priceput. Nici măcar în jurul unui lucru atît de mic n-aţi reuşit să stabiliţi o legătură între *mase* şi social-democraţie. Primim lunar zeci şi sute de foi volante, înştiinţări, corespondenţe şi scrisori din toate colţurile Rusiei, şi n-am primit *nici o* înştiinţare (gîndiţi-vă bine la sensul exact al acestor cuvinte : „nici o înştiinţare" !) dacă aceste sute de exemplare au fost răspîndite *în masă*, ce impresie au produs asupra *masei*, ce părere are *masa* despre ele, dacă s-au ţinut convorbiri în *masă* în jurul *l o r.* Ne lăsaţi în situaţia în care autorul scrie, iar cititorul (intelectual) citeşte, pentru ca apoi acelaşi cititor gură-cască să tune şi să fulgere împotriva autorului pentru că el (autorul !!!) nu furnizează pretutindeni „zeci de puduri". Omul a cărui singură sarcină e *s ă s t a b i l e a s c ă l e g ă t u r a* între autor şi masă se umflă în pene ca un curcan şi ţipă : daţi-ne literatură de masă, *fără să fie în stare în acelaşi* timp să folosească nici *a s u t a p a r t e* din ceea ce are.

Veţi spune, firesc, că, de pildă, „Iskra", acest produs principal al nostru, nu are cum *să fie legată* de mase. Ştiu că aşa veţi spune. Am auzit de sute de ori această afirmaţie şi întotdeauna am spus că nu este adevărat, că cei

* Astea-s vechituri ! — ne veţi răspunde dv. în cor. Da. Toate partidele care au *o bună* literatură de popularizare difuzează *v e c h i t u r i :* pe Guesde şi Lafargue, pe Bebel, Bracke, Liebknecht etc. *z e c i d e a n i î n ş i r.* Auziţi : zeci de ani ! Iar literatura de popularizare *e o literatură bună, potrivită numai cînd* serveşte *zeci de ani* de-a rîndul. Pentru că o literatură de popularizare înseamnă *o serie de manuale pentru popor,* iar manualele expun principii fundamentale, care nu se schimbă cîte *o jumătate de secol.* Literatura „de popularizare", pe care o găsiţi „captivantă" şi pe care „Svoboda" şi eserii o editează lunar cu pudurile, este *maculatură* şi *escrocherie.* Escrocii întotdeauna se agită şi fac multă galăgie, iar unii naivi îşi închipuie că ei sînt oameni energici.

www.dacoromanica.ro

ce spun asta încearcă să se sustragă, sînt niște molîi și niște nepricepuți și așteaptă să pice pară mălăiață în gura lui nătăfleață.

Cunosc din exemple concrete că oamenii activi *au știut* „să stabilească legătura" între „Iskra" (această „Iskra" ultraintelectualistă, după părerea unor intelectuali săraci cu duhul) și *masa* de muncitori, atît de înapoiați, de puțin evoluați, cum sînt cei din guberniile industriale din regiunea Moscovei. Am cunoscut *muncitori* care difuzau ei înșiși „Iskra" în rîndurile masei (de acolo) și nu spuneau decît că au prea puține numere. Am ascultat recent de tot pe „un soldat venit de pe cîmpul de bătaie" povestind cum într-unul din aceste colțuri industriale îndepărtate din Rusia centrală „Iskra" este citită concomitent în numeroase cercuri, în adunări de 10—15 persoane, comitetul și subcomitetele citind în prealabil *chiar* ele număr de număr, *stabilind* în comun cum anume trebuie utilizat fiecare articol într-o comunicare agitatorică. Și au știut să folosească chiar și acele puține 5—8 (maximum : *opt !!)* exemplare, singurele care ajungeau la ei din cauza neîndemînării activiștilor de la graniță (care niciodată nu reușesc să organizeze nici măcar primirea transporturilor și care speră că autorul va naște pentru ei nu numai articole, ci chiar oameni înzestrați cu mîini !).

Spuneți-mi, vă rog, cu mîna pe inimă, dacă mulți dintre dv. au folosit *astfel f i e c a r e* din exemplarele „Iskrei" (ajunse *la* dv., aduse *la* dv.) ? Nu vreți să spuneți ? Atunci să vă spun eu : unul *dintr-o sută* de exemplare care ajung în Rusia (din voia soartei și din lipsa de energie a „cititorilor") este folosit în *acest fel*, fiecare notiță fiind folosită ca pretext agitatoric, fiecare notiță fiind citită într-un cerc de muncitori, *în toate* cercurile formate *din toți* muncitorii care obișnuiesc să se întrunească în orașul respectiv. Iar niște oameni care nu știu *să prelucreze* nici măcar a suta parte din materialul care le parvine țipă : dați-ne zeci de puduri ! Formula lui Șcedrin (treaba autorului e să scrie) apreciază încă prea, prea optimist pe „cititor" !!

Cititorul de astăzi (dintre social-democrații intelectuali) a ajuns să se plîngă de *autori* pentru că intelectualii locali sînt molatici și „dau porunci" muncitorilor fără să facă

www.dacoromanica.ro

nimic pentru ei. Plîngerea e justificată, de o mie de ori justificată, dar... aţi nimerit adresa ? Poate că ne-aţi permite *să trimitem această plîngere expeditorului*, punîndu-l să plătească şi o dublă amendă ?? Dar dv. ce păziţi, stimaţi domni reclamanţi ? Dacă prietenii voştri *nu ştiu* să folosească „Iskra" pentru a fi citită în cercurile de muncitori, *nu ştiu* să aleagă oamenii care să aducă şi să împartă literatura, *nu sînt în stare* să-i ajute pe muncitori să formeze chiar ei cercuri în acest scop, atunci de ce *n u - i a l u n g a ţ i* pe aceşti prieteni ologi ?? Gîndiţi-vă numai în ce situaţie vă puneţi cînd vă plîngeţi *nouă* de propria *v o a s t r ă* neîndemînare ??

Este *f a p t* că „practicienii" nu folosesc nici a suta parte din ceea ce *ar putea* l u a. Şi e iarăşi fapt că aceşti practicieni stau şi descoperă tot felul de literatură „de masă" numai ca să scape ei cu asta. De pildă, în scrisoarea lui, 7ţ 6f ne recomandă „nouă" (nouă, fireşte) trei feluri de literatură.

1) Ziarul popular. Rumegaţi îndelung fiecare fapt, aşa ca el să fie de folos chiar şi fără a fi digerat. Aşa încît *n o i*, «activiştii», să nu mai avem nevoie nici de stomac.

N-are a face că n-a apărut încă pe lume un astfel de „ziar" „popular", pentru că un ziar *r ă s p u n d e* la *toate* întrebările, iar literatura populară *î n v a ţ ă* un *anumit* lucru. N-are a face că *toate* mostrele noastre de literatură de acest fel, începînd cu „Raboceaia Mîsl", continuînd cu „Vpered", „Rabocee Delo", „Krasnoe Znamea" şi tutti quanti, se dovedesc inevitabil nişte avortoni, iar nu ziare populare. N-are a face că *toate* încercările ziarelor „muncitoreşti" nu făceau decît să întreţină şi întotdeauna vor întreţine împărţirea în mişcare intelectuală şi mişcare muncitorească (împărţire provocată de sărăcia de gîndire şi stîngăcia intelectualilor, care ajung să-şi plîngă stîngăcia peste mări şi ţări !). N-are a face că *toate* încercările de ziare „muncitoreşti" au generat pînă în prezent şi întotdeauna vor genera la noi primitivism şi nişte teorii speciale, profunde, ca acelea enunţate la Kazan şi la Harkov. N-are a face. Doar *răpitoarea* „Svobodă" şi *răpitorii* eseri scot totuşi — şi încă cîte ! — ziare şi ziare-reviste popu-

www.dacoromanica.ro

lare, de rămîi mut de admiraţie în faţa lor !! „Narodnoe Delo“ [227], „Krasnoe Znamea“, „Svoboda“ — revistă pentru muncitori, „Otkliki“ — ziar-revistă pentru muncitori, „Lucina“ — pentru ţărani, „Raboceaia Mîsl“ — ziar editat la Geneva de muncitorii din Petersburg !! Chiar dacă toate sînt spanacuri, sînt spanacuri de *masă*.

Iar voi nu aveţi decît „Iskra“, ce plictiseală ! Numărul 31 şi tot „Iskra“, în timp ce ceilalţi oameni fermecători, după două numere sub un titlu (un spanac), scot imediat trei numere sub alt titlu (alt spanac). Asta înseamnă energie, nu glumă, aceasta-i amuzant, e nou ! În schimb social-democraţii noştri...

2) La „ei“ şi broşurile sînt mereu noi şi fiecare retipărire este considerată o nouă broşură, şi totul este trîmbiţat cu glas tare şi se numără paginile (**un milion** de pagini : vezi „Revoliuţionnaia Rossiia“ nr. 16. Au bătut recordul ! Sînt campioni !).

În schimb la noi ! Retipăririle nu sînt considerate broşuri — mentalitate de intelectuali, de publicişti !! Sînt reeditaţi nişte Diksteini vechi de cînd lumea, cînd toate domnişoarele de la Paris şi de la Cernigov ştiu că *zece* broşuri noi (zece spanacuri) fac de o sută de ori mai mult decît una veche, dar bună.

Numai germanii fac aşa — reeditează în 1903 pentru a *unsprezecea* oară „Ţelurile noastre“ a lui Bebel, scrise cu 34 de ani în urmă ! ! Ceea ce-i plictisitor la culme. La noi, „fermecătorii“ eseri pufnesc în rîs. Iar „activiştii“ noştri locali nu ştiu să se folosească nici de *vechile* broşuri ale lui Plehanov (scrise acum 20 de ani : nişte vechituri ! la arhivă cu ele !), nici măcar de o broşură „oarecare“ (una singură !) despre greve şi memoriul lui Witte !

Nu mai vorbesc de faptul că „activistul“ local n-a mişcat un deget ca să stoarcă broşuri *bune* de la autorii care zac în deportare, *ca să organizeze colaborarea publiciştilor locali la „Iskra“*. Ce rost are ? E mai lesne să te plîngi decît să organizezi o treabă atît de grea ! Iar cititorul de astăzi îşi zice „iskrist“ fără să roşească pentru că adresează „Iskrei“ plîngeri şi nu se ruşinează de loc că la „Iskra“ în 99 de cazuri din 100 scriu aceiaşi 3 oameni şi jumătate. Şi nici

www.dacoromanica.ro

nu trebuie să se gîndească că apariţia „Iskrei" nu poate fi suspendată, că apariţia la două săptămîni a unei publicaţii de 1 coală şi jumătate sau de 2 coli presupune multă bătaie de cap. Şi totuşi el exclamă cu o uşurinţă de admirat: 31 de numere, iar pe teren mai sînt mulţi plîngăreţi, nepricepuţi şi ologi !! Un argument zdrobitor... numai că nu se ştie pe cine zdrobeşte şi ce ?

3) Foile volante.

Daţi-ne foi volante ! Comitetele nu pot da !! Scrieţi foi volante, furnizaţi-ni-le, aduceţi-ni-le (şi difuzaţi-le ?).

E consecvent, nimic de zis. Eu deschid gura, iar dv. puneţi-mi în gură : iată noua formulă a relaţiilor dintre „autor" şi practicianul „iskrist" ! Să ajungi să spui că organizaţiile locale (formate din „activişti" gură-cască ?) nu pot scoate foi volante de interes local, că aceste foi volante trebuie să vină din străinătate, asta depăşeşte *orice limită*. E o splendidă încununare (din punctul meu de vedere) a edificiului întregii scrisori a lui 7 ţ. 6 f. şi nu pot să termin decît cu această „cunună". Orice adaosuri ori comentarii n-ar face decît să-i pălească strălucirea.

Scrisă în jurul datei de 12 februarie 1903
Expediată de la Londra la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Molodaia Gvardita" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

198

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

21. II. 1903

Stimate tovarăşe,

Iertaţi-mă că nu v-am scris de atîta timp. Sînt tare ocupat cu pregătirea referatului pe care urmează să-l ţin la Paris, unde voi pleca zilele acestea [228].

Toate materialele dv. s-au primit şi urmează să vă răspundă un tovarăş de redacţie, căruia i le-am predat.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. *Lenin*

www.dacoromanica.ro

P. S. Aici puteţi scrie pe vechea adresă, iar dacă aveţi ceva important de comunicat la Paris, scrieţi pe adresa de mai jos :

M-r Zagorsky.
Boulevard Port Royal. 85.
Paris.

Pe plicul din interior : pentru Lenin.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Oktеabr" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

199

CĂTRE COMITETUL DIN NIJNI NOVGOROD

Comitetului din Nijni

În legătură cu casaţia, eu (Lenin) socot că hotărîrea voastră este rezonabilă [229] ; cu tovarăşii din colegiu nu am avut timp (şi, într-un fel, nici nu puteam încă) să mă sfătuiesc *. Curajul muncitorilor din Nijni Novgorod, care au cerut să nu se ţină seama de interesul lor personal, s-ar cuveni să fie relevat în „Iskra", ar fi de dorit să faceţi o scrisoare către redacţie pe marginea acestui fapt.

Am primit, prin Berlin, o lungă „Scrisoare către redacţia «Iskrei» din partea Comitetului din Nijni Novgorod" despre teroare, scrisoare în care se susţine teroarea (parţial şi condiţionat) ; (după toate aparenţele) ea nu e încheiată. Scrieţi-ne *imediat :*

1) dacă ea a fost trimisă oficial de Comitetul din Nijni Novgorod ;

2) repetaţi sfîrşitul ei (scrisoarea are şapte paragrafe şi se termină cu cuvintele : „Ei purifică atmosfera, adesea prea încărcată, şi învaţă guvernul să se comporte mai prudent cu revoluţionarii").

3) Comunicaţi-ne dacă permiteţi să facem unele îndreptări de stil (pe alocuri stilul lasă mult de dorit, probabil

* Poate voi reuşi să mai revin asupra acestei probleme.

www.dacoromanica.ro

din cauză că scrisoarea a fost copiată în grabă, cu greşeli şi neciteţ).

Noi credem că vom publica scrisoarea însoţită de un răspuns al nostru [230].

Vă rugăm *stăruitor* să ne informaţi în scris şi *fără întîrziere* asupra fiecărei acţiuni oficiale întreprinse de Comitet (trimiterea documentului pentru caractere tipografice..., lista de manifeste, răspunsuri adresate unui alt comitet sau unui grup din străinătate etc. etc.). Altfel neînţelegerile *, greşelile şi tărăgănelile vor fi inevitabile. Iskriştii trebuie să fie uniţi şi să informeze „Iskra" rapid şi multilateral.

O caldă strîngere de mînă.

Scrisă înainte de 25 februarie 1903
Expediată din Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

200

CĂTRE G. V. PLEHANOV

2. III. 1903

Propun tuturor membrilor redacţiei să coopteze pe „Pană" ca membru al redacţiei cu drepturi depline. (Cred că pentru cooptare e nevoie nu de majoritate, ci de *unanimitate.)*

Avem *mare nevoie* de un al şaptelea membru al redacţiei şi pentru un vot mai comod (6 e un număr cu soţ), şi pentru completarea forţelor.

„Pană" scrie de luni de zile pentru fiecare număr. Lucrează foarte activ pentru „Iskra", ţine referate (şi are mare succes) etc.

La rubrica articole şi note de actualitate el ne este nu numai foarte util, ci de-a dreptul necesar.

* De pilda, am auzit o mulţime de comentarii şi vorbe rele la adresa manifestului Comitetului *împotriva* demonstraţiei din ziua procesului [231]. Manifestul l-am primit de curînd de la Berlin, cu totul *întîmplător* şi cu întîrziere. Oricum, dar asta-i scandalos ! Îi era atît de greu Comitetului să ne scrie şi nouă *despre manifest* şi să ni-l trimită *imediat după apariţie ?* Pentru dumnezeu, luaţi toate măsurile şi corectaţi aceste deficienţe.

www.dacoromanica.ro

Este, fără îndoială, un om dotat, convins, energic, cu perspective de dezvoltare. Va face mult la traduceri şi la literatura de popularizare.

Trebuie să antrenăm forţe tinere, asta le va stimula şi le va face să se considere publicişti de meserie. Şi este clar că ducem lipsă de aceştia (e suficient să ne gîndim 1) cît de greu găsim redactori de traduceri ; 2) ce lipsă ducem de cronici interne şi 3) ce lipsă ducem de literatură de popularizare). „Pană" îşi încearcă forţele tocmai în domeniul literaturii de popularizare.

Eventualele argumente contra : 1) tinereţea ; 2) *(o ipotetică)* plecare apropiată în Rusia ; 3) o pană (de data asta fără ghilimele) cu reminiscenţe de stil de foileton şi cu multe preţiozităţi etc.

Ad 1) — „Pană" nu este recomandat pentru un post independent, ci pentru colegiu. În cadrul acestui colegiu, el va căpăta experienţă. El are, fără îndoială, „simţ" de om de partid, de om al fracţiunii, iar cunoştinţe şi experienţă va căpăta cu timpul. Că se ocupă şi munceşte este tot atît de neîndoielnic. Trebuie cooptat ca să fie definitiv ataşat şi stimulat.

Ad 2) Dacă „Pană" se va pune la curent cu toate lucrările, s-ar putea să nu plece aşa curînd. Iar dacă va pleca, şi în acest caz legătura organizatorică cu colegiul, subordonarea faţă de acesta nu e un minus, ci un mare plus.

Ad 3) Deficienţele de stil nu sînt un defect mare. Astea-s lucruri care se îndreaptă. În prezent acceptă „îndreptările" fără discuţii (fără să-i facă prea multă plăcere). În cadrul colegiului vor fi discuţii, hotărîri şi atunci „indicaţiile" vor căpăta o formă mai precisă şi mai consecventă.

Prin urmare, propun ca

1) toţi cei şase membri ai redacţiei să voteze cooptarea lui „Pană" ca membru cu drepturi *depline*.

2) dacă va fi cooptat, să se treacă apoi la precizarea definitivă a relaţiilor în cadrul redacţiei şi la reglementarea voturilor, la elaborarea unui statut cît mai precis. *Aceasta ne e necesar şi nouă* şi are importanţă pentru congres.

P. S. Cred că n-ar fi bine *de loc*, şi ar fi chiar peni-

www.dacoromanica.ro

bil, *să amînăm* cooptarea, căci mi-e limpede că pe „Pană" îl roade nemulţumirea (fireşte, fără s-o spună), fiindcă tot mai stă „în aer" şi tot mai este tratat (aşa i se pare lui) drept un băieţandru.

Dacă nu-l vom coopta imediat şi va pleca, să zicem într-o lună, în Rusia, *sînt convins* că el va interpreta asta numai *drept o lipsă de dorinţă* de a-l primi în redacţie. S-ar putea să-l „pierdem", ceea ce ar fi tare rău.

Expediată de la Paris la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

201

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE ÎN CADRUL UNEI SCRISORI CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

Am primit scrisoarea C. O.

Propun următorul răspuns :

„După părerea noastră, în ceea ce priveşte ordinea de zi, lucrurile stau în felul următor. Această problemă a ordinii de zi va fi definitiv *rezolvată chiar de congres*, şi numai de el. Prin urmare, a vorbi de voturi deliberative la acest punct este absolut inutil. În afară de aceasta, *marea majoritate* a comitetelor a şi recunoscut că «iniţiativa» convocării congresului «aparţine *în exclusivitate*» C. O. De aici rezultă că sarcina pregătirii *prealabile* a congresului, inclusiv a *pregătirii prealabile* (a propagandei) a ordinii de zi revine în *mod exclusiv* C. O. De aceea, este absolut de prisos să propunem indiferent cui *să pună la vot* şi o ordine de zi *«preliminară»* ; asta *nu poate* avea o însemnătate *hotărîtoare*. Pe de altă parte, asta *n-ar duce* decît la tergiversări şi nemulţumiri, căci unii se vor simţi *ofensaţi* (comitetele care n-au fost consultate) şi vor fi *în mod inevitabil* nemulţumiri şi plîngeri. Prin urmare, atît pentru a fi loiali din punct de vedere formal, cît şi pentru a ne purta cu tact, nu trebuie să adoptăm *nici o* hotărîre *formală* de a aduna voturi ale comitetelor sau ale alt-

www.dacoromanica.ro

cuiva. O asemenea hotărîre nu ar face decît să submineze autoritatea C. O., care ar pierde inițiativa *exclusivă* ce i-a fost recunoscută.

Dacă însă e prea greu să fie schimbată o hotărîre adoptată (și formal ireproșabilă), atunci s-ar putea ajunge, eventual, la următoarea soluție : în loc să se ceară votul (comitetelor) să se prevadă o *consfătuire* cu ele, adică să se stipuleze că C. O. va folosi pe cît posibil întrevederile și convorbirile în vederea unei *consfătuiri*.

În concluzie, vă sfătuim să grăbiți cu congresul. Cu cît îl veți convoca mai repede, cu atît va fi mai bine. Treceți imediat la *pregătirea* mai activă *a comitetelor*, la desemnarea delegaților, la cucerirea comitetelor din *Nikolaev* și Odesa. Principalul este să insuflați convingerea totală că iskriștii fermi vor avea în mod cert majoritatea".

Nevzorov s-a făcut ieri de rîs : și Charles Rappaport și Kricevski l-au pus la punct. Iskriști n-au fost [232].

Voi pleca, probabil, duminică. Trenul sosește nu la 6, ci la 3,45 și la 10,45. Voi veni cu unul din ele.

Al tău...

Scrisă între 4 și 7 martie 1903
Expediată de la Paris la Harkov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipărește după manuscris

202

CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE

Scrisoare către C. O.

Am primit astăzi regulamentul congresului. Așadar, noi nu v-am înțeles și v-am răspuns în legătură cu ordinea de zi, în timp ce întrebarea dv. se referea la *regulamentul* congresului. Ne grăbim să vă comunicăm că în linii mari sîntem foarte mulțumiți de proiectul dv., întocmit minuțios și rezonabil. Paragraful 19, care a dat naștere la discuții, ni se pare rațional : a exclude de la congres anumite organizații (iar regulamentul este, în ultimă instanță, un regu-

www.dacoromanica.ro

lament care prevede condiţiile de excludere a unora şi drepturile de care se bucură ceilalţi) este într-adevăr penibil, şi acest lucru nu poate fi făcut fără consimţămîntul majorităţii comitetelor. Noi v-am sfătui numai să fixaţi un termen, formal şi obligatoriu, cît se poate de scurt (cel mult o săptămînă, să zicem), în care comitetele şi organizaţiile *să fie obligate* să elaboreze şi să trimită modificările la proiectul de statut. Este o măsură cît se poate de necesară pentru a evita orice tergiversări, de care trebuie să ne temem mai mult ca de orice. (Probabil că Ignat a protestat temîndu-se de tergiversări. Noi îi înţelegem temerile, dar, dacă veţi reuşi să terminaţi repede consultările, lucrurile se pot îndrepta.)

În ceea ce ne priveşte, vom scrie organizaţiilor iskriste, sfătuindu-le să adopte proiectul dv. imediat şi în întregime. Vă rugăm insistent să puneţi în mişcare toate forţele existente pentru a termina cel mai tîrziu într-o lună şi cu expedierea şi comunicarea proiectului (pe baza § 19), şi cu „sesiunea" comisiilor de arbitraj, şi cu stabilirea componenţei delegaţiilor.

V-am sfătui, în mod neoficial, să recomandaţi, totodată, tuturor organizaţiilor cu drepturi depline ca, *în limita posibilului*, un delegat (din cei doi) să fie desemnat dintre tovarăşii cunoscuţi prin activitatea lor de pînă acum şi care se află în străinătate. Asta pentru a evita mărirea cheltuielilor şi a dificultăţilor pe care le presupune trecerea delegaţilor peste graniţă.

În mod oficial vă cerem : 1) să completaţi proiectul dv. numai cu o notă la § 19 : „Organizaţiile care nu-şi prezintă observaţiile în decurs de o săptămînă de la primirea proiectului se consideră că au adoptat proiectul de regulament al congresului" ; 2) să desemnaţi persoane care să înlocuiască pe delegaţi în cazul cînd aceştia ar fi arestaţi înainte de congres.

Scrisă între 6 şi 9 martie 1903
Expediată din Paris la Harkov

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

203

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI *

Bătrînului îi vine foarte greu să dea un răspuns în privinţa Ursului, probabil Claire va putea răspunde mai bine. În chestiunea la care vă referiţi, e greu să aranjăm aici ceva, cu atît mai mult cu cît *noi ne mutăm la Geneva* [233], unde totul se va face legal. Bineînţeles că în străinătate se fac studii mai bune. De aici este foarte greu să vorbeşti de selectarea activităţilor locale. Repet, consider că singurul lucru cuminte pe care îl pot face este să dau votul meu lui Claire, care cunoaşte totul din izvoare de prima mînă şi va şti să dea cel mai bun sfat.

Scrisă la 15 martie 1903
Expediată din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

204

CĂTRE G. V. PLEHANOV

15. III. 1903

Stimate G. V.,

Am primit scrisoarea dv. E grozav că scrieţi articolul „Idele lui Marte". *Ultimul* termen : la 25. III. 1903 articolul trebuie să fie aici. *Îl aşteptăm cu nerăbdare.*

Lucrarea lui Maslov aştept să-mi fie trimisă zilele acestea de la Paris (am să-i zoresc) şi am să v-o expediez *imediat*. Veţi găsi în ea date interesante în legătură cu relele pe care le aduce obştea, date pe care le-am citat la Paris.

Cartea lui David am primit-o şi tocmai o citesc. Este modestă, plată şi siropoasă la culme. Am s-o termin cît mai repede, ca să v-o trimit. Aţi văzut articolul lui Kautsky despre acest „neoproudhonist" ?

M-am apucat acum să scriu o broşură populară pentru

* Scrisoarea reprezintă un adaos la scrisoarea lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ţărani despre programul nostru agrar *. Ţin foarte mult să explic ideea noastră despre lupta de clasă la sate pe bază de date *concrete* în legătură cu cele patru pături ale populaţiei satelor (moşierii, burghezia ţărănească, ţărănimea mijlocaşă şi semiproletarii împreună cu proletarii). Ce părere aveţi despre acest plan ?

La Paris m-am convins că numai o astfel de broşură poate risipi nedumeririle în privinţa otrezkilor etc.

Despre manifestul din 26 februarie am scris un articol, care va apărea încă în nr. 34 **. Am insistat să fie neapărat publicat ca editorial, avînd în vedere importanţa *deosebită* a manifestului. Dar pare-mi-se că V. I. *stă în cumpănă* (!) şi împreună cu I. O. vor hotărî altfel : întîi articolul despre Marx.

Cred că asta-i curată prostie.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

205

CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE

Vă sfătuim să luaţi imediat măsuri pentru ca C. O. să publice o declaraţie oficială comună cu social-democraţii polonezi (dacă se poate, cît mai amănunţită şi mai precisă), în care aceştia să se arate deplin solidari cu P.M.S.D.R. şi să-şi manifeste dorinţa de a intra în partid. Pe baza unei asemenea declaraţii publicate oficial, C. O. ar putea invita pe social-democraţii polonezi la congres. Atunci desigur că nu va mai protesta nimeni [234].

Apoi (neoficial) vă rugăm insistent să pregătiţi pretutindeni terenul în vederea luptei la congres împotriva Bundului. Fără o luptă îndîrjită, Bundul nu va ceda din poziţii. Iar

* „Către sărăcimea satelor" (Vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 127—200). — *Nota red.*

** „Absolutismul se clatină..." (Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 121—126). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noi nu vom putea accepta niciodată poziţiile lui. Numai hotărîrea noastră fermă de a merge pînă la capăt, pînă la scoaterea lui din partid, îl va determina, fără îndoială, să cedeze.

Grăbiţi-vă cu întocmirea listei : este un lucru foarte important şi trebuie făcut cît mai repede, fără a aştepta răspunsul comitetelor. Apropo : aţi fixat un termen scurt pentru răspunsul comitetelor ? Aveţi o listă a delegaţilor care au fost desemnaţi pînă în prezent ? (trimiteţi-ne-o nouă, pentru mai multă siguranţă).

Scrisă la 31 martie 1903
Expediata din Londra la Harkov

Publicată pentru prima oară în întregime în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

206

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

(Bătrînul.)

De data asta nu am prea multe să-ţi comunic. Acum principalul este, cred, să grăbim din toate puterile congresul şi să luăm toate măsurile pentru a asigura o majoritate de delegaţi activi (şi „de-ai noştri"). Toată speranţa mi-e aproape numai în Brutus. El singur trebuie să se îngrijească, pe cît posibil, *de toate,* în special de delegaţi, şi să caute să fie aleşi cît mai mulţi dintre ai noştri. Sistemul cu două voturi din partea fiecărui comitet favorizează mult acest lucru. Apoi, extrem de importantă este problema Bundului. Am pus capăt polemicii cu el în chestiunea C. O., dar nu şi polemicii de principii. Despre aşa ceva nici vorbă. Şi trebuie să se explice tuturor, mergînd la amănunt, pînă cînd le „va intra bine în cap", că dacă vrem pace cu Bundul, trebuie să ne pregătim de război împotriva lui. Război la congres, război pînă la sciziune, fie ce-o fi. Aşa şi numai aşa are să cedeze el. În nici un caz nu putem să acceptăm o federaţie absurdă şi nu o vom accepta pentru nimic în lume. Putem accepta cel mult o autonomie potrivit vechiului statut

www.dacoromanica.ro

din 1898, rămînînd ca un delegat numit de C.C. să intre în C.C. al Bundului. Trebuie să pregătim oamenii, să le explicăm cît de absurdă, cît de nechibzuită a fost ieşirea Bundului împotriva Ekaterinoslavului [235] etc. Scrie-mi, te rog, cît mai repede care este starea de spirit a oamenilor în această privinţă, cum merge propaganda voastră şi dacă sînt speranţe ca majoritatea să adopte un punct de vedere just. Intenţionăm să scoatem o broşură adresată muncitorilor evrei, în care să le vorbim de necesitatea unei uniri strînse, de absurditatea federaţiei şi a politicii „naţionale" *.

Scrisă la 3 aprilie 1903
Expediată din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

207

CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE

6. IV. 1903

Transmiţînd C. O. cererea secţiei sale din străinătate, noi i-am recomanda în mod insistent, din partea noastră, să nu lărgească sub nici o formă funcţiile secţiei din străinătate a C. O. şi să nu-i permită de loc să-şi extindă cadrul, aşa cum încearcă ea din răsputeri. În interesul muncii, funcţiile secţiei din străinătate a C. O. nu trebuie să depăşească în nici un caz pregătirea părţii conspirative a congresului, colectele băneşti şi, cel mult, discutarea condiţiilor de unificare a organizaţiilor social-democrate din străinătate ca pregătire *prealabilă* a acestei probleme. Referitor la punctul 1 a) sîntem categoric împotrivă să se dea comitetelor adresa secţiei din străinătate a C. O. Asta n-are nici un rost, avînd în vedere actualele funcţii ale secţiei din străinătate a C. O. În plus, există pericolul real al tergiversărilor şi al confuziilor. În ceea ce priveşte publicarea, declarăm din capul locului că totul va fi publicat în „Iskra" (această justificare formală echivalează cu recunoaşterea ei de către majoritatea comitetelor). Celorlalte organizaţii ar trebui să li se reco-

* În editura „Iskra" n-a apărut o asemenea broşură. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mande în mod oficial să reproducă din „Iskra" toate declarațiile C. O. În ceea ce privește legăturile dintre C. O. și secția sa din străinătate, noi am recomanda ca ele să fie stabilite precum urmează : C. O. să comunice, pe calea de care dispune, cu *Deutsch* (secretarul secției din străinătate a C. O., din care mai fac parte *Aleksandr și Lohov).* Cu Deutsch veți ține legătura prin noi, ca și pînă acum. Și este cît se poate de firesc să fie așa : secția din străinătate a C. O. a ales un secretar, iar voi l-ați confirmat.

La întrebarea a 2-a v-am sfătui să răspundeți că sînteți de acord, iar la a 3-a să explicați că ordinea de zi va fi prezentată și că ea este în curs de elaborare.

Expediata din Londra la Harkov

Publicată pentru prima oara în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipărește după manuscris

208

CĂTRE G. V. PLEHANOV

10. IV. 1903

Stimate G. V.,

Zilele acestea am fost din nou cam bolnav și de aceea nu v-am răspuns. Articolașul despre Breșkovskaia s-a primit, dar prea tîrziu pentru a fi inserat în nr. curent. Va intra în numărul viitor.

Scrieți ceva despre răspunderea solidară ? (Am cerut să vi se trimită „Peterburgskie Vedomosti" [236].) N-ar fi rău să avem pentru numărul viitor un articol pe această temă. Noul venit a plecat. Nu știu dacă lucrurile se vor putea aranja. În orice caz am reușit să obțin de la el să accepte medierea C. O.

O caldă strîngere de mînă. Al dv. ...

P. S. Nu ne-ați scris nimic despre broșura mea *. Vă rog

* „Catre saracimea satelor" (Vezi Opere complete, vol. 7, București, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 127—200) — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

s-o dați cît mai repede la cules : este important să nu se întîrzie. Modificări se pot face și ulterior, în corectură, dacă interesează pe cineva, dar nu în manuscris.

Expediată din Londra la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipărește după manuscris

209

CĂTRE E. M. ALEKSANDROVA

Personal din partea lui Lenin

Am citit lunga dv. scrisoare [237], pentru care vă mulțumesc mult. Mai bine mai tîrziu decît niciodată. Îmi cereți să nu mă supăr prea tare. Să vă spun sincer, nu prea m-am supărat. Mai degrabă am zîmbit, amintindu-mi de ultima mea convorbire, la ușa „bîrlogului", cu un anume Jack, care pe atunci (pe atunci !) găsea că noi comandăm prea puțin. Știam că în cadrul C. O. lucrurile nu se vor aranja dintr-o dată, că mai este multă dezordine și anarhie și nici nu mă așteptam la ceva mai bun. Împotriva unor asemenea fenomene nu există alt leac decît un tratament sistematic (timpul și experiența) și un singur remediu eficace (congresul general al partidului). Am scris mai de mult și repet acum : grăbiți-vă, pentru numele lui dumnezeu, cu acest remediu, altfel experiența voastră riscă *să se piardă* definitiv.

În legătură cu întrebările 1) despre Iuri *, 2) despre birou și 3) despre controversa dintre Ignat și bundist nu vă răspund. Ele sînt într-o anumită măsură învechite, și apoi se cer rezolvate pe loc, iar sfatul meu în legătură cu această din urmă parte (în ciuda părerii prietenului meu Jack) ar fi în cel mai bun caz inutil. Această parte trebuie s-o rezolvați voi (voi toți), trebuie nu ca sollen **, ci ca müssen ***.

Am să vă vorbesc despre Bund, P.P.S. [238] și despre „erezie".

* Numele conspirativ al grupului „Iujnîi Rabocii". — *Nota red.*
** — obligație. — *Nota trad.*
*** — necesitate. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

În mod formal, cred că trebuie să adoptăm față de Bund o atitudine corectă și loială (să nu-i dăm direct peste gură), dar în același timp rece, rezervată și să-l hărțuim necontenit și fără cruțare pe teren legal, mergînd fără teamă pînă la capăt. Dacă vrea, n-are decît să se retragă, dar noi nu trebuie să-i dăm nici cel mai mic pretext pentru ruptură. Pînă la congres trebuie să respectăm formele, firește, dar nu e nevoie să ne dăm cărțile pe față. Dv. îmi scrieți : bundistul știe că noi ne zbatem pentru „Iskra" și tace, deși noi nu avem dreptul s-o facem în numele C. O. Nici nu cred că trebuie s-o faceți în numele C. O., ci fiecare membru să acționeze în numele său *personal*, invocînd nu C. O., ci *comitetele care au recunoscut „Iskra"*. Rezultatul va fi același și chiar mult mai bun (fără nici un fel de „agenți") și va fi ireproșabil sub aspectul formal. Una dintre *cele mai importante* sarcini ale momentului este de a pregăti comitetele împotriva Bundului, ceea ce se poate face iarăși foarte bine respectînd formele.

Tot atît de inutil era să se vorbească cu P.P.S. despre „convingerile *membrilor* Comitetului de organizare". Despre acest Comitet trebuie să se spună : noi pregătim congresul, iar *el* va hotărî ; în ceea ce privește „convingerile", ele nu trebuiau să fie trecute sub tăcere, dar să nu se fi invocat C. O., ci „Iskra", ba chiar *în mai mare măsură* comitetele care au recunoscut-o. Apoi ar trebui să se obțină de la P.P.S. o hîrtie (scrisoare) cît de scurtă, dar oficială, și să nu le declarăm : „noi sîntem antinaționaliști" (de ce să-i speriem de pomană ?), ci să-i convingem cu calm că programul nostru (recunoașterea dreptului la autodeterminare națională) este mulțumitor și pentru ei, provocîndu-i la o contradeclarație precisă și la o *adresă oficială* către C. O. și către congres. Principalul nostru atu împotriva P.P.S. este că noi recunoaștem în principiu autodeterminarea națională, dar în limite raționale, determinate de unitatea luptei de clasă a proletariatului.

Să nu uit : nu știu precis cine sînt reprezentanții organizației din Rusia a „Iskrei" în C. O., dar nu știu de fapt de ce ar trebui să-i știu și de ce e nevoie de „reprezentanți" ?? C. O. *a cooptat* de multă vreme pe toți oamenii destoinici,

www.dacoromanica.ro

dar ei nu sînt nici un fel de „reprezentanţi". Ori n-am dreptate ?

Cred că e important să subliniem deosebirea dintre organizaţia din Rusia a „Iskrei" şi C. O. tocmai ca să nu ni se reproşeze nimic din punct de vedere formal.

Acum despre „erezie". Ori nu v-am înţeles eu bine, ori se face o mare greşeală. Scrisoarea dv. fiind cu totul laconică în legătură cu acest punct (foarte important), nu-mi rămîne decît să iau spusele dv. à la lettre. Patru delegaţi „organizează" atît C.C. cît şi O.C. !! Asta, iertaţi-mi sinceritatea, e de-a dreptul ridicol, căci dv. trebuie să ştiţi doar că numai membrii redacţiei + *anumiţi* oameni din afară, invitaţi pentru a se consulta cu ei, au competenţa „să organizeze" (adică pot s-o facă *în cunoştinţă de cauză* şi cu experienţa necesară) O.C., iar pentru organizarea C.C. sînt competenţi, tot aşa, numai nişte practicieni cu experienţă + anumiţi oameni invitaţi spre consultare (dacă cunoaşteţi asemenea oameni). Sau, poate, ştiţi dv. şi asemenea „patru" oameni care au şi *experienţa*, şi cunoştinţele necesare pentru toate acestea ??? Dacă îi ştiţi, spuneţi-mi numele lor ; nu glumesc, vorbesc serios, căci scrisoarea e din partea mea personal şi pentru mine e important să mă lămuresc care e părerea dv.

Dv. vreţi, dacă nu mă înşel, putere unică şi regim de „mînă forte". E un lucru bun şi aveţi toată dreptatea spunînd că de asta avem noi nevoie. Dar nimeni n-o poate obţine de-a dreptul, cum vi se pare dv. Pentru $^{9}/_{10}$ din treburile curente sînt neapărat necesare două centre, şi ele se formează îndată singure, chiar fără să vrem noi. Pentru desfăşurarea activităţii în bune condiţii, trebuie însă să se ajungă 1) la o cale formală de unificare a acestor 2 centre (de pildă, o comisie formată din delegaţi ai ambelor centre), 2) la reducerea numărului de membri în ambele centre sau la desemnarea unor comisii executive în cadrul amîndurora şi — ceea ce e cel mai important — 3) la o repartizare strictă şi *formală* a funcţiilor între membrii centrelor, astfel ca toţi membrii celor două centre *să ştie* exact ce sarcină revine fiecăruia, care dintre membrii lor este în drept *să rezolve* (şi chiar să vorbească despre) problemele din fiecare domeniu şi care este modalitatea de

www.dacoromanica.ro

prezentare a unei probleme în fața adunării plenare a unuia sau a ambelor centre.

Sînt încredințat că vă veți modera treptat pretențiile și veți fi de acord că cele arătate constituie un maximum de deziderate imediate. Dar și asta este o treabă foarte, foarte grea, căci *eu nu văd* oameni îndeajuns de apți, de competenți și cu experiență pentru o asemenea repartizare a funcțiilor. Dezorganizarea a luat și la voi, *și la noi* (nu vă gîndiți numai la voi, domnilor membri ai C.O., căci voi sînteți doar aceia care trebuie „să organizați" *întregul* partid) proporții înspăimîntătoare, inimaginabile, și nu trebuie să tot găsim niște pia desideria, ci să luăm doar „primii pași", *apăsați*, eficienți.

Eu mi-am expus *deschis* punctul meu de vedere și aș fi foarte bucuros să continuăm schimbul nostru de scrisori. Despre asemenea probleme *ar fi cazul* să-mi scrieți mai des și mai amănunțit. Nu am nimic împotrivă să faceți cunoscut conținutul acestei scrisori întregului C.O., și chiar aș dori-o, dar vă las pe dv. să hotărîți. Foarte bine ați făcut că ați specificat *cui* era adresată scrisoarea dv.

Cu bine. Moderați-vă pretențiile și grăbiți-vă, grăbiți-vă să folosiți „remediul cel mai eficace". O călduroasă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Scrisă după 22 mai 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipărește după manuscris

210

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Personal, din partea lui Lenin

Dragă prietene,

Îndelunga ta tăcere mă indispune. Înțeleg perfect de bine de ce n-ai poftă să scrii și că ți-e greu, dacă nu chiar peste putință, să scrii despre o mulțime de lucruri mărunte, totuși nu trebuie să uiți că aceste lucruri mărunte (adesea

www.dacoromanica.ro

stupide) ajung la noi pe alte căi. E absolut necesar să scrii măcar două cuvinte, măcar să ne arăţi care este linia ta generală, altfel ne pui şi pe noi într-o situaţie penibilă. Ni se împuie urechile cu ştiri despre *divergenţele din cadrul* C.O., despre cearta cu Iuri, despre cearta din cauza Lizei etc. Bineînţeles că nu-mi face nici o plăcere să ascult toate astea şi niciodată nu le voi da curs (în ceea ce mă priveşte) pînă nu voi primi vreo scrisoare de la tine sau n-o să ne întîlnim, dar ar fi mult mai plăcut să primesc vreo veste. Nu mai primesc nimic de luni de zile ! Deci, aştept ştiri, personal însă îţi voi spune pe scurt : îmi face impresia (nu sînt însă sigur) că în incidentul cu Liza te-ai cam lăsat antrenat (această Liza nu prea e serioasă, se agită fără rost şi nu face ceea ce trebuie), că acuzaţiile aduse lui Iuri sînt exagerate şi că cel mai important şi mai important este *să grăbiţi congresul*, să-l grăbiţi din toate puterile.

Cum se simte Kurţ ? De curînd am aflat că n-o duce bine cu sănătatea şi m-am convins că nemulţumirea mea în legătură cu el este nefondată (dacă poţi, transmite-i asta, dar şi el e de vină că nu ne-a comunicat nimic). Cum te-ai înţeles cu Jacques şi cu Kostea ? Ce absurditate mai propagă şi Jacques împotriva celor două centre, dar poate că vei reuşi să convingi pe acest băiat isteţ, însă cam neîndemînatic. Ce-i cu ursuleţul ? Ce l-ai sfătuit să facă ? O caldă strîngere de mînă.

Al tău...

Scrisă la 24 mai 1903
Expediată din Geneva la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

211

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

16. VII. 1903

Dragă V. D.,

G. V. mi-a spus că dv. aţi putea împrumuta de la unul dintre cunoscuţii dv. dicţionarul enciclopedic Brokhaus şi

www.dacoromanica.ro

Efron. Dacă puteţi într-adevăr, v-aş ruga insistent să-mi procuraţi volumele cu următoarele articole :

Boieresc,
Dijmă în bani,
Economie feudală,
Iobăgie,
Ţărani.

Aş avea mare nevoie de ele ca să mă documentez pentru articolul pe care trebuie să-l scriu de urgenţă *. Vă rog să-mi răspundeţi dacă îmi puteţi procura volumele.

Al d-voastră, *Lenin*

Chiar acum am primit broşura lui Engels [239] şi v-o trimit. Rugaţi pe V. M. să traducă *toate* Vorbemerkungen ** şi să mi-o înapoieze cît mai repede.

Cînd aş putea-o avea înapoi ?

Am primit raportul dv. [240] Mulţumiri !

Scrisă la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Oktebr" nr. 12

Se tipăreşte după manuscris

212

CĂTRE A. M. KALMÎKOVA

7. IX. 1903

Am primit adineauri scrisoarea dv. şi mă grăbesc să vă răspund [241]. Constat că sînteţi deja informată şi că ştirile pe care le-aţi aflat poartă — şi nu puteau, firește, să nu poarte — o anumită amprentă. Şi-mi dau bine seama că cele întîmplate au de ce să vă frămînte.

Dar una e să ştii, şi alta să înţelegi — îmi scrieţi pe bună dreptate — şi sînt ferm convins că cele întîmplate nu pot fi explicate prin „influenţa unui teribil surmenaj nervos". Surmenajul nervos putea să ducă la o mare iri-

* V. I. Lenin lucra la articolul „Răspuns la critica proiectului nostru de program" (Vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 213—228). — *Nota red.*

** — observaţiile preliminare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tare, la furie şi la o atitudine nechibzuită faţă de rezultate, dar rezultatele ca atare erau cu totul inevitabile, şi ajungerea la aceste rezultate devenise, de multă vreme, doar o chestiune de timp.

„Golănime" şi „pretorieni", îmi scrieţi. Dar nu-i chiar aşa. Gruparea politică a fost, im Grossen und Ganzen *, următoarea : 5 bundişti, 3 rabocedelişti, 4 membri ai grupului „Iujnîi Rabocii", 6 „mlaştina", sau indecişi, 9 iskrişti şovăielnici (sau Zickzackkurs **) şi 24 iskrişti fermi : acestea sînt voturile deliberative, firește, destul de aproximative. Au fost cazuri cînd totul se încurca, luînd un alt aspect, dar, à vol d'oiseau, în ultimă instanţă aşa arătau grupurile. Atunci cînd s-a produs cea mai mare regrupare (în problema egalităţii limbilor), cînd mulţi iskrişti au oscilat, au rămas de partea noastră cel puţin 23 (din numărul total de 33), şi chiar printre aceşti 23 „martoviştii" erau în minoritate. Ştiţi care au fost rezultatele votului în adunarea celor 16 ? — a celor 16 *membri ai organizaţiei „Iskra"*, iar nu a „golănimii", nu a „pretorienilor" ? Ştiţi că şi aici Martov *a ajuns în minoritate* atît în problema persoanei, care a constituit mărul discordiei, *cît şi în aceea a listelor?*

Minoritatea iskriştilor şovăielnici a înfrînt majoritatea (în problema statutului, şi nu o dată) prin coaliţia Bundul + mlaştina + cei de la „Iujnîi Rabocii". Iar cînd Bundul şi „Rabocee Delo" s-au retras, majoritatea iskriştilor şi-au luat revanşa. Voilà tout. Şi nimeni nu se îndoieşte că dacă Bundul nu s-ar fi retras, Martov ne-ar fi învins şi în problemele centrelor. Din acest final să ajungi la concluzia că ai fost jignit, insultat, să vorbeşti despre o sciziune în partid, e curată prostie. S-a născocit că „pretorienii" i-au alungat pe oameni pe baza acuzaţiei calomnioase de oportunism, că au defăimat şi au dat deoparte oameni capabili etc. Toate acestea sînt absurdităţi, rodul unei fantezii ofensate, rien de plus ***. Nimeni, absolut nimeni n-a fost „defăimat" şi scos din muncă, n-a fost împiedicat să participe la lucrări. Au fost scoase numai

* — în mare. — *Nota trad.*
** — urmînd o linie în zigzag. — *Nota trad.*
*** — nimic mai mult. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

unele persoane din *centre*. Dar este acesta un motiv de ofensă? Este un motiv să destrami partidul, să fabrici o întreagă teorie a hipercentralismului, să te văicăreşti că oamenii sînt ţinuţi în chingi etc.? Niciodată şi nici un moment nu m-am îndoit şi nu m-aş putea îndoi că grupul celor trei redactori este *singurul* grup de trei într-adevăr activ, care nu distruge nimic, ci adaptează vechea „familie" a colegiului la rolul unei instituţii *reprezentative*. Tocmai familiarismul grupului de şase ne-a chinuit în toţi aceşti trei ani. *Dv. ştiţi doar foarte bine acest lucru*, astfel că din momentul în care „Iskra" a devenit partidul, iar partidul a devenit „Iskra", *a trebuit*, am fost *obligaţi* s-o rupem cu grupul de şase, s-o rupem cu familiarismul. Tocmai de aceea am declarat şi în faţa congresului că voi cere alegerea liberă a redacţiei, respectiv a unui grup de trei, care constituie singura bază pentru o cooptare rezonabilă.

În interesul muncii era absolut necesar s-o rupem cu „familiarismul", şi sînt sigur că întregul grup de şase ar fi acceptat în mod paşnic acest grup de trei dacă n-ar fi izbucnit disputele în legătură cu § 1 şi cu C.C. *Numai* în urma acestor dispute grupul de trei a apărut în ochii lor în această lumină oribilă, absolut falsă. Nu este nimic oribil aici, iar oprirea Zickzackkurs-ului era necesară, lucru pe care majoritatea *iskriştilor* (atît la congres, cît şi în cadrul organizaţiei „Iskra") l-au înţeles foarte bine.

Nu, repet, finalul nu este o „catastrofă neprevăzută", nu este o „fărîmiţare a întregului". Asta nu-i adevărat. Nu-i adevărat că trebuie să blestemăm ziua „ridicării în rang" sau că toată vechea noastră activitate ar fi rămas pentru totdeauna un chin al lui Tantal. Şi în partid, pe baza lui formală, în care *t o t u l* este subordonat statutului * (pentru care nu degeaba ne-am luptat cu înverşunare, pînă la cele mai mici amănunte, cu Martov, care aici *a învins*), într-un asemenea partid vechea familiuţă a redacţiei (în care, timp de 3 ani, nu s-au adunat *niciodată* — acesta-i adevărul — toţi cei 6 membri ai ei) *nu era posibilă*, cu atît mai mult cu cît chiar imediat au intrat în partid, şi

* Iată de ce „constituţiile între noi" *sînt imposibile* acum, categoric imposibile, atît din punct de vedere juridic, cît şi sub aspectul moral.

www.dacoromanica.ro

cu toate drepturile, pe o bază formală, o sumedenie de neiskriști. Și aceasta necesita tocmai o linie fermă și consecventă, iar nu o politică oscilantă. O reîntoarcere la vechea stare de lucruri nu mai e cu putință, iar un tablou în care Martov este dus la locul de osîndă, iar nu la munca în comun cu tovarăși dintre care fiecare urmează o linie politică de nuanță proprie, un astfel de tablou poate fi numai rodul unei imaginații bolnave. Voi mai afirma că de facto centrul hotărîtor din punct de vedere politic (iar nu publicistic) l-a constituit și *pînă acum, în toți acești 3 ani, în 99 la sută din cazuri,* tot acest grup de trei.

Mi se par ridicole acum lamentările „lor" în legătură cu golănimea și cu pretorienii, văicărelile pe tema „cristalului" redacției „Iskrei", după ce Martov *a luptat* împotriva majorității iskriștilor coalizîndu-se cu Bundul și după ce *a făcut toate pregătirile* pentru a-i înfrînge, cu ajutorul acestei coaliții și în problema centrelor. Eu afirm că a fost o coaliție, iar nu o tranzacție, și nici prin gînd nu-mi trece să-i acuz de *o tranzacție* cu mlaștina și cu Bundul, nici vorbă de una ca asta. Ori de cîte ori vorbesc despre „zvonurile infamante" (că ar fi aliați ai bundiștilor) lansate împotriva lor, „ei" repetă obișnuita greșeală de a confunda chestiunile personale cu cele politice. O tranzacție ar fi fost în sine un lucru urît. Coaliția *nu* depindea însă de *voința lor*, ci era rezultatul greșelii lor ; nu ei au mers cu Bundul + mlaștina, ci Bundul + mlaștina + „Iujnîi Rabocii" etc. i-au urmat, întrucît și-au dat de la început seama pe care dintre iskriști trebuie să-i sprijine din punctul de vedere al antiiskriștilor. Bundul + mlaștina etc. n-au făcut decît *să scoată la iveală,* sub aspectul politic, greșeala organizatorică și tactică a lui Martov.

Cine cunoaște toate faptele de la congres și îndeosebi repartizarea voturilor iskriștilor (atît la congres cît și în organizația secretă „Iskra") nu se poate îndoi că o întoarcere înapoi nu mai este cu putință. Între *iskriști* s-au ivit divergențe de păreri ; or, „Iskra" nu putea exista fără iskriști. Și, repet, *printre iskriști* Martov era în vădită minoritate, iar *sciziunea* din partid (spre care *în mod fatal*

www.dacoromanica.ro

Martov se îndreaptă tot mai mult pe zi ce trece) se va dovedi a fi o rebeliune a minorității, care din punct de vedere juridic și *mai mult, în esență*, este nefondată.

Noi nu „defăimăm" pentru greșeala comisă nici pe Martov și nici pe alții, ci îi chemăm *pe toți* la muncă.

În ceea ce privește „mijloacele materiale" de care amintiți, în momentul de față treburile nu merg, nici vorbă, prea strălucit, iar izvoarele californiene [242] au secat. Dar, la nevoie, sîntem gata să îndurăm orice lipsuri, numai să nu lăsăm ca *din pricina nemulțumirii provocate de componența centrelor* (căci în mod obiectiv *la atît* se reduce nemulțumirea „lor") toată munca noastră de ani de zile să se ducă pe apa sîmbetei.

„Să împărțim și căldarea" ? * — ne întrebați. La această întrebare n-am să vă pot răspunde, deoarece nu am pretenții de imparțialitate în privința „împărțelii", iar dv. nu aveți nevoie de un răspuns părtinitor. Sînt convins că nu există „părți fărîmițate", ci doar *încercarea* nesăbuită a unora de a fărîmița, de a distruge, de a zdrobi întregul (de a crea un nou focar, cum vă exprimați) din cauza înfrîngerii într-o *singură* problemă, în care iskriștii înfrînți nu aveau de loc dreptate.

O strîngere de mînă.

Expediată din Geneva la Dresda

Publicată pentru prima oară în 1927, în „Culegeri din Lenin", vol. VI

Se tipărește după copia scrisă de N. K. Krupskaia

213

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Dragă V. D.,

Iată ce s-a întîmplat cu articolul dv. Eu am dat prima corectură și am înapoiat șpalturile fără să știu că Plehanov v-a însărcinat pe dv. să faceți același lucru. Dacă nu aveți nimic împotrivă, treceți mîine (vineri) la ora 3,45 pe la

* Mijloacele bănești pentru „Iskra". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tipografie şi vom citi împreună articolul * dv., deja paginat.

Al dv., *Lenin*

P. S. Scrieţi-vă observaţiile.

Scrisă la 10 septembrie 1903 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

214

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Mulţumesc lui Smith pentru lunga lui scrisoare. Să-i scrie lui Egor, făcînd, pentru ultima oară, apel la judecata lui. Zarin, învestit cu depline puteri (în general depline), să plece imediat la Egor pentru a acţiona pe domeniile acestuia. Toate formele să fie făcute cît mai complet, mai strict şi mai exact. Trebuie să acţionaţi oficial ; cît priveşte pe egorişti **, trebuie să fiţi pregătiţi pentru un război decisiv, să folosiţi toate mijloacele pentru ca încercarea lor de a se vîrî în comitete să întîmpine de la bun început o rezistenţă îndîrjită. Trebuie să fim cu ochii în patru şi să pregătim toate comitetele. Egoriştii îşi continuă boicotul, căutînd să-i dea *amploare* şi, în culmea furiei, îşi pun fantezia la lucru pentru a inventa o sumedenie de ofense şi de insulte la adresa lor, îşi închipuie că salvează partidul de tirani şi declară asta în dreapta şi în stînga creînd confuzie în minţile oamenilor. Discordia provocată de ei ne-a şi făcut să pierdem (nu ştiu pentru cîtă vreme, *s-ar putea chiar pentru totdeauna*) două dintre cele mai importante surse băneşti ale noastre. Faceţi eforturi desperate pentru a obţine bani, asta-i principalul.

Aşadar, Smith să nu aibă faţă de Egor aceeaşi atitudine ca pînă acum. S-a terminat cu prietenia. Aici nu mai merge cu blîndeţea ! Pregătiţi o ripostă decisivă, trimiteţi-l imediat pe Zarin, desemnaţi înlocuitori (în cazul morţii *** lui

* „Forţa clericalismului rus". — *Nota red.*
** Martoviştii, menşevicii aflaţi la Geneva. — *Nota red.*
*** căderii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Smith) ; pentru aceeaşi eventualitate pregătiţi-l şi pe Smith pentru o plimbare „la Egor" *, numiţi *membri în Consiliu* [243], faceţi totul într-o formă oficială şi acţionaţi energic. Cu publicistica o vom scoate noi la capăt. Ne punem mari speranţe în Vadim.

Scrisă între 10 şi 14 septembrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1927, în „Culegeri din Lenin", vol. VI

Se tipăreşte după manuscris

215

CĂTRE A. N. POTRESOV

Către Aleks. Nikolaevici

13. IX. 1903

Zilele acestea, cînd atmosfera unei apropiate sciziuni a devenit cît se poate de limpede, am încercat să stau de vorbă cu I. O. şi aş vrea să încerc să discut şi cu dv., sperînd că nici dv. şi nici I. O. nu veţi avea nimic împotriva unei încercări de clarificare. Dacă speranţele mele sînt neîntemeiate, îmi veţi comunica acest lucru, dar eu fac totuşi ceea ce cred că e de datoria mea.

Faptul că Martov a refuzat să facă parte din redacţie, că el şi alţi publicişti ai partidului au refuzat să colaboreze, că o serie întreagă de persoane au refuzat să lucreze pentru C.C., că se propagă ideea boicotului sau a rezistenţei pasive, toate acestea vor duce în mod inevitabil, vor duce chiar împotriva voinţei lui Martov şi a amicilor săi, la scindarea partidului. Chiar dacă Martov se va menţine pe o poziţie de loialitate (pe care s-a situat atît de ferm la congres), ceilalţi nu se vor menţine, şi rezultatul prevăzut de mine va fi inevitabil. (Nu degeaba, în treacăt fie zis, ne scrie şi mătuşica despre „apariţia unui nou focar").

Şi atunci mă întreb : ce motiv am avea, la drept vorbind, să ne despărţim, pe toată viaţa, ca nişte duşmani ? Trec în revistă toate evenimentele şi toate impresiile de la

* plecare în străinătate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

congres şi recunosc că adeseori, sub imperiul unei nemaipomenite iritări, m-am comportat şi am acţionat ca un „apucat", şi sînt gata să-mi recunosc bucuros *în faţa oricui această vină*, dacă se poate chema vină o reacţie provocată în mod firesc de atmosferă, de replici, de luptă etc. Dar acum, privind fără urmă de enervare rezultatele obţinute şi ceea ce s-a realizat printr-o luptă aprigă, nu pot să văd în aceste rezultate nimic, absolut nimic dăunător pentru partid şi absolut nimic supărător sau jignitor pentru minoritate.

Desigur, însuşi faptul de a rămîne în minoritate putea să fie supărător, dar protestez categoric împotriva ideii că noi „am fi defăimat" pe cineva, că am jignit sau am înjosit *intenţionat* pe cineva. Nu e de loc aşa. Şi nu este admisibil ca divergenţele politice să ducă la o interpretare a evenimentelor bazată pe acuzaţii aduse părţii opuse că e de rea-credinţă, incorectă, intrigantă şi alte amabilităţi pe care ai prilejul să le auzi mai des în atmosfera unei iminente sciziuni. Un asemenea procedeu nu este admisibil, deoarece, în cazul cel mai bun, ar fi o dovadă de nechibzuinţă pînă la nec plus ultra.

Am ajuns în divergenţă cu Martov pe plan politic (şi organizatoric), aşa cum am fost în divergenţă cu el de zeci de ori. Fiind învins la paragraful 1 din statut, a trebuit să lupt cu toată dîrzenia să-mi iau revanşa în ceea ce-mi mai rămînea mie (şi congresului). Trebuia să tind, pe de o parte, spre un C.C. strict iskrist, iar pe de altă parte, spre o redacţie formată din trei, care să reteze din temelii vechile noastre gîlcevi fără capăt, un grup care să înmănuncheze oameni cu o linie politică proprie şi care hotărăsc şi vor hotărî întotdeauna „fără să ţină seama de persoană", numai după propriile lor convingeri profunde.

Declaram (în convorbirea avută, înainte de congres, cu dv. şi cu I. O. referitor la grupul de trei) că lucrul cel mai dăunător pentru muncă este, după părerea mea, faptul că din grupul de şase face parte un membru care este mereu absent *, şi încă de pe atunci m-am arătat indignat, profund indignat de atitudinea foarte părtinitoare a lui Zasulici

* P. B. Akselrod. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(deşi I.O. a şi uitat acest lucru), am spus absolut precis (atunci cînd dv. aţi afirmat că grupul de trei are *cele mai multe şanse* să fie ales) că şi eu consider că el are şanse să fie ales şi nu văd nimic rău în asta, chiar dacă el *ar rămîne singur* şi nu ar consimţi la nici o cooptare (deşi tocmai atunci am vorbit despre una dintre cooptările posibile). Iuli Osipovici a uitat şi de această declaraţie a mea, de care eu îmi amintesc foarte bine. Dar fireşte că e inutil să mai discutăm despre asta. Nu asta-i important; important este că, în caz că am fi avut un asemenea grup de trei, nici una dintre gîlcevile penibile, interminabile, fără ieşire cu care ne-am început activitatea la „Iskra" în 1900 şi care s-au repetat într-una, irosindu-ne forţa de muncă *luni de zile, nici una dintre aceste* gîlcevi nu ar fi fost posibilă. Iată de ce cred că acest grup de trei este *singurul* grup serios, *singurul* în stare să formeze o instituţie responsabilă în partid, iar nu un colegiu în care să domnească familiarismul şi neglijenţa, şi că este *singurul* în stare să constituie un adevărat centru, în care, repet, fiecare să-şi formuleze şi să susţină întotdeauna un punct de vedere partinic, *şi nimic mai mult* şi irrespective * de tot ce e personal, de *orice* supărări, ameninţări cu demisia etc. etc.

Fără îndoială că după evenimentele de la congres acest grup de trei a sancţionat o linie politică şi organizatorică îndreptată, *sub un anumit aspect*, împotriva lui Martov. Asupra acestui lucru nu încape nici o îndoială. Dar pentru asta să ajungem la o ruptură? Să facem ţăndări partidul?? Martov şi Plehanov n-au fost împotriva mea în chestiunea demonstraţiilor? Iar în chestiunea programului n-am fost eu şi Martov împotriva lui Plehanov? Nu se întîmplă *întotdeauna în orice grup* de trei ca unul sau altul să se îndrepte împotriva unui membru al său?

Dacă majoritatea iskriştilor a găsit, atît în cadrul organizaţiei „Iskra" cît şi la congres, că această nuanţă specială a liniei organizatorice şi politice a lui Martov este greşită, nu este curată prostie să încerci să explici acest fapt prin „montare", „asmuţire" etc.?? Nu e o prostie să încerci să

* — independent. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ocoleşti faptul *insultînd* această majoritate, calificînd-o drept „golănime“ ? ?

Repet : asemenea majorităţii iskriştilor de la congres, sînt profund convins că Martov a adoptat o linie greşită şi că el trebuia să fie corijat. Nu are sens să se supere pentru că am vrut să-l corijăm, să considere că-i aducem prin aceasta o ofensă etc. Noi nu „am defăimat“ şi nu defăimăm cu nimic pe nimeni, nu înlăturăm pe nimeni *de la muncă*. După părerea mea, ar fi o prostie fără margini să provoci o sciziune din cauză că anumite persoane au fost îndepărtate *dintr-un centru*.

Lenin

Expediată de la Geneva la Montreux

Publicată pentru prima oară parţial în 1904, în : V. I. Lenin. „Un pas înainte, doi paşi înapoi“, Geneva

Se tipăreşte după manuscris

Publicată integral în 1927, în „Culegeri din Lenin“, vol. VI

216

CĂTRE A. M. KALMÎKOVA

30. IX.

...Îmi scrieţi : „am trăit şi am văzut prea multe ca să nu ştiu că în asemenea cazuri adevărul nu e de o singură parte, ci de amîndouă“. Admit întru totul că e aşa. Păcat numai că „partea“ cealaltă nu înţelege noua situaţie, noua bază, şi cere un lucru care altădată se obţinea cu uşurinţă (fie şi după certuri care durau luni de zile), dar care acum este irealizabil. Baza a devenit *alta*, acesta este un fapt împlinit ; dar ei tot se mai lasă călăuziţi de următoarele criterii : cît de jignitor a fost cutare sau cutare lucru la congres, cît de nestăpînit a fost Lenin etc. Aşa a fost, nimic de zis, şi eu într-o scrisoare către Starover * am recunoscut deschis lipsa mea de „stăpînire“. Dar esenţial e aici tocmai faptul că rezultatele obţinute printr-o luptă „nestăpînită“

* Vezi volumul de faţă, p. 312. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu au nimic nestăpînit în ele, iar partea cealaltă luptă, şi, luînd drept pretext lipsa de stăpînire, luptă împotriva rezultatelor înseşi, împotriva rezultatelor necesare şi inevitabile. Dv. ştiţi doar de mult cum au decurs lucrurile. Vă amintiţi că aţi fost ferm convinsă că unii dintre „bătrîni" vor pune piedici şi, desigur, nu vă îndoiţi că acest nefericit „grup de trei" nu este o uneltire, o lovitură de stat iacobină, ci ieşirea directă, firească şi *cea mai bună*, credeţi-mă, din aceste „disensiuni" care au durat 3 ani de zile. Grupul de trei, construit din trei unghiuri, îndepărtează orice bază de disensiuni. Dv. ştiţi unde a dus impresionabilitatea şi poziţia „personală" (iar nu o poziţie politică) faţă de unele probleme a lui Martov+Starover+Zasulici cînd, de pildă, „au condamnat" definitiv *politiceşte* un om pornind de la o istorie cu caracter pur personal. Atunci dv. aţi trecut fără ezitare de partea acestor „monştri şi fiare sălbatice". Or, acesta este un caz cît se poate de tipic. Doar şi de data asta esenţa este aceeaşi, aceeaşi confuzie între personal şi politic, aceeaşi bănuială împotriva noastră că urmărim *să defăimăm* anumite persoane, deşi sub aspectul politic noi le înlăturăm numai (sau le deplasăm). Şi fiindcă îmi atrageţi atenţia spunînd: *trebuie* să fie şi vina dv., vă răspund: nu am de gînd să contest că pînă la un punct aici este şi vina mea, dar acesta nu-i un motiv să ceri corective *politice*. Situaţia imposibilă, cu totul imposibilă care s-a creat constă tocmai în faptul că, pornind de la ofense personale, de la nemulţumiri personale, stîrnite de componenţa centrelor, ei cer un corectiv politic. Tout ce que vous voulez, mais pas de ça! * Iar dacă se consideră (cum vor unii să considere) că pricina o constituie divergenţele *politice*, nu-i ridicol *să se ceară* în acest caz, în vederea „împăcării", cooptarea unui număr mai mare — sau cel puţin egal — de adversari *politici? ?* Ba e ridicol pînă la nec plus ultra!

Iar micul exemplu de mai sus, luat dintr-o serie întreagă de disensiuni, este tipic nu numai ca fond, ci şi ca deznodămînt. Ştiţi cum am biruit noi atunci? Deşi *ne aflam*

* — Tot ce doriţi, dar numai asta nu! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

în minoritate, am biruit prin îndărătnicie, amenințînd că „vom face publicitate" în jurul acestei chestiuni. Acum ei cred că pot face la fel. Dar, din nefericire pentru ei, *acum* nu mai e ce a fost *atunci*. Acum există o bază formală *imposibil de înlăturat*. Dacă n-ar exista această bază formală, ei ar putea spune : de ce n-ar fi și șase, din moment ce oamenii tot au ajuns la o nemaipomenită stare de enervare ? Ne-am canonit trei ani, o să ne mai canonim încă trei ; dacă problema a fost rezolvată nu prin voturi, ci prin îndărătnicie, o să ne îndărătnicim și noi acum. Dar *acum* acest lucru nu e cu putință, aici e buba. Iar ei se încăpățînează să nu vadă și să nu înțeleagă această schimbare, ceea ce duce la o situație imposibilă. Acum dilema se pune în mod categoric : *sau* e o divergență în chestiunea persoanelor, și în cazul acesta e ridicol să provoci un scandal politic și să abandonezi munca, *sau* e o divergență de ordin politic, și în cazul acesta e și mai ridicol ca ea să fie „corijată" impunînd anumite persoane, să zicem de altă nuanță.

Ei adoptă (așa se pare) acum a doua alternativă. În cazul acesta, Martov trebuie să intre în grupul de trei și *să dovedească* în fața partidului greșelile *celor doi* din colegiul *tău :* datele necesare pentru a dezvălui aceste greșeli și pentru a avertiza partidul asupra lor nu le poți obține decît făcînd parte din colegiu. Altfel acuzațiile lui nu sînt decît o deșartă Parteiklatsch * pe seama viitorului.

Dacă se alege prima alternativă, atunci nu trebuie să se lase pînă într-atîta pradă supărării, încît să abandoneze munca, căci ea te lecuiește repede de orice lipsă de „stăpînire". Nu există impas mai mare decît acela de a-ți abandona munca.

Scrisă la 30 septembrie 1903
Expediată din Geneva la Dresda

Publicată pentru prima oară în 1927, în „Culegeri din Lenin", vol. VI

Se tipărește după textul copiei scrise de N. K. Krupskaia

* — bîrfeală de partid. — *Nota trad*

www.dacoromanica.ro

217

CĂTRE K. L. FÜRTMILLER

30. IX. 1903

Mult stimate domn,

Redacţia ziarului „Iskra" a primit corespondenţa dv. despre colonelul de jandarmi Petrovski. Publicarea ei, cu unele prescurtări, ar fi poate utilă dacă redacţia ar cunoaşte numele d-nilor N., M., R. etc. sau ar cunoaşte cel puţin de ce nu este de dorit ca ele să fie date publicităţii. De asemenea, redacţia se interesează dacă s-ar putea afla exact unde funcţionează în prezent d-l Petrovski, prenumele lui şi data cînd a fost mutat din Bobruisk (?) ?

În aşteptarea răspunsului, rămîn al dv. devotat.

În numele redacţiei, *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Viena

Publicată pentru prima oara în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

218

CĂTRE COMITETUL DIN ODESA AL P.M.S.D.R.

1. X. 1903

Către Comitetul din Odesa

Dragi tovarăşi,

Regretăm şi noi, la rîndu-ne, din tot sufletul că între Comitetul din Odesa şi „Iskra" s-a ajuns la o divergenţă în problema delegaţilor muncitorilor de fabrică [244]. Am întîrziat cu răspunsul la scrisoarea Comitetului din Odesa, în primul rînd deoarece membrii redacţiei lipseau în timpul acesta. În general vorbind însă, piedica a constituit-o aici (oricît ar părea de ciudat) Congresul al II-lea ordinar al partidului.

În ceea ce priveşte fondul chestiunii, vă comunicăm că la congres a fost adoptată, între altele, o rezoluţie *care*

www.dacoromanica.ro

recomandă participarea la alegerea de delegaţi ai muncitorilor de fabrică.

[Se anexează textul rezoluţiei *nr. 2 8.*]

Rezoluţia aceasta a fost adoptată cu o imensă majoritate şi credem că lucrurile se pot îndrepta, chiar dacă nu dintr-o dată. Comitetul din Odesa ar trebui să difuzeze *imediat* (fără a da publicităţii) textul acestei rezoluţii în rîndurile tuturor muncitorilor *organizaţi*, explicîndu-le cum trebuie ea înţeleasă. Apoi, cînd rezoluţia va fi publicată, ar fi de dorit să se lanseze un manifest, semnat de Comitetul din Odesa, în care să se expună punctul de vedere al *partidului* în această problemă şi să se facă apel la muncitori să urmeze tactica aprobată de întregul partid.

În fond, noi găsim că o agitaţie *permanentă* în legătură cu alegerile de delegaţi ar avea o importanţă educativă şi organizatorică mult mai mare decît agitaţia făcută *o singură dată* pe tema refuzului de a participa la alegeri. Propriile voastre informaţii în legătură cu metodele patriarhale întrebuinţate confirmă şi ele acest lucru, arătînd că este necesară *o luptă permanentă* împotriva legilor poliţiste şi împotriva metodelor poliţiste.

Împărtăşim întru totul dorinţa dv. de a trece la un schimb mai frecvent de păreri pentru a evita divergenţele şi dezacordurile în munca de agitaţie. Scrieţi-ne mai des şi nu numai scrisori destinate publicării şi aveţi grijă ca adresele (pentru scrisorile adresate dv.) să ne fie comunicate cu regularitate.

Vom încerca să scriem un manifest despre legătura dintre lupta economică şi cea politică, bineînţeles dacă celelalte treburi ne vor permite.

Manifestul organizaţiei „Raboceaia volea“ [245] îl vom publica integral, aşa cum v-aţi exprimat dorinţa.

Lenin

Trimisă din Geneva

Publicată pentru prima oară la 29 iulie 1928, în ziarul „Pravda“ nr. 175

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

219

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI ŞI V. A. NOSKOV

Lui Claire şi Boris de la Bătrînul

Dragi prieteni,

Kurţ vă scrie despre adunarea de ieri [246]. Nu e nici o speranţă de pace, nici una. Nu vă puteţi închipui nici a zecea parte din ticăloşiile la care se dedau acum aici martoviştii, infestînd prin bîrfelile lor întreaga viaţă din străinătate, interceptînd legăturile, *banii*, materialele publicistice etc. Războiul a fost declarat, şi ei (Liuba, Kostea, Erema) pleacă în Rusia să înceapă lupta. Pregătiţi-vă pentru o luptă absolut legală, dar crîncenă. Trebuie neapărat ca oamenii noştri să ocupe locuri în *toate* comitetele, fără excepţie. O atenţie deosebită trebuie acordată comitetelor din Harkov, Ekaterinoslav şi Rostov. Este adevărat că Comitetul din Kiev a adoptat o rezoluţie în favoarea minorităţii ? E cu putinţă una ca asta ? De ce n-am fost informaţi pînă acum ?

Vă sfătuiesc insistent să cooptaţi pe Koneaga şi pe Ignat. Pe primul o să-l vedeţi în curînd şi o să-l cunoaşteţi. Iar despre al doilea vă spun că e folositor şi necesar la război, credeţi-mă ; va fi foarte ascultător ; poate fi scos din funcţiile care nu i se potrivesc ; multe bîrfeli care circulă pe seama lui sînt neîntemeiate ; n-avem a ne teme că va coopta dracu ştie pe cine, întrucît Kurţ va mai rămîne aici şi vom avea grijă de el. Repet : vă sfătuiesc insistent să-l cooptaţi pe Ignat, însă asta rămîne, desigur, cu totul la latitudinea voastră. Am obţinut de la el promisiunea solemnă că va da ascultare şefilor (spunîndu-i deschis că trebuie să se aştepte şi la eventualitatea de a nu fi cooptat).

Vă rog mult să organizaţi bine munca biroului, ca să putem primi săptămînal scrisori de la voi. Aş mai avea o rugăminte şi mai insistentă : să-l treceţi pe Brutus în ilegalitate ; nu face să-l expunem degeaba. În 2—3 luni să viziteze toate organizaţiile, iar apoi să vină aici să-l

www.dacoromanica.ro

înlocuiască pe Kurţ. Asta e necesar, credeţi-mă. L-am văzut pe Lebedev. Şi Ruben e aici.

Gurvici şi Hinciuk sînt martovişti.

Grăbiţi-vă cu răspunsul în privinţa Consiliului : trebuie să numiţi imediat, în mod formal, încă un membru din partea voastră, care să-i dea votul lui Kurţ. Vă rog să nu tărăgănaţi.

Scrisă la 5 octombrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1927. în „Culegeri din Lenin", vol. VI

Se tipăreşte după manuscris

220

CĂTRE I. O. MARTOV

Tovarăşului Martov din partea redacţiei O.C. al P.M.S.D.R.

Stimate tovarăşe,

Redacţia O.C. consideră de datoria sa să-şi exprime oficial regretul că d-ta refuzi să colaborezi la „Iskra" şi la „Zarea" (în momentul de faţă nr. 5 al revistei este gata pentru tipar). În pofida repetatelor noastre invitaţii la colaborare, pe care ţi le-am adresat imediat după Congresul al II-lea al partidului, înainte de apariţia nr. 46 al „Iskrei", şi pe care le-am repetat apoi de nenumărate ori, n-am primit nici un articol de la d-ta.

Mai mult decît atît : şi apariţia celei de-a doua ediţii a broşurii d-tale „Krasnoe Znamea" se tot amînă de săptămîni de zile din pricină că n-ai trimis sfîrşitul manuscrisului.

Redacţia O.C. declară că ea consideră că n-a făcut nimic de natură să determine refuzul d-tale de a colabora.

Resentimentele de ordin personal nu trebuie, desigur, să constituie o piedică în munca d-tale la Organul Central al partidului.

www.dacoromanica.ro

Dacă însă refuzul d-tale a fost determinat de unele divergenţe de păreri între d-ta şi noi, considerăm că o expunere amănunţită a acestor divergenţe ar fi cît se poate de utilă pentru partid. Mai mult chiar : considerăm că ar fi foarte de dorit ca profunzimea şi caracterul acestor divergenţe să fie lămurite cît mai curînd în faţa întregului partid, şi anume în paginile publicaţiilor redactate de noi.

În sfîrşit, în interesul muncii, îţi punem încă o dată în vedere că în momentul de faţă sîntem gata să te cooptăm în redacţia O.C. pentru a-ţi da toate posibilităţile de a-ţi expune şi susţine în mod oficial punctul de vedere în organul suprem al partidului.

Geneva, 6 octombrie 1903 [247]

Lenin — Plehanov

Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară parţial în 1904, în : V. I. Lenin. „Un pas înainte, doi paşi înapoi", Geneva

Se tipăreşte după copia scrisă de N. K. Krupskaia

Publicată integral în 1927, în „Culegeri din Lenin", vol. VI

221

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

10. X. 1903

Dragă Leiteizen,

Am primit scrisoarea dv. şi vă răspund imediat, aşa cum m-aţi rugat. Nu ştiu dacă va avea loc un congres şi cînd anume. Am auzit că cei trei membri de aici ai administraţiei Ligii s-au pronunţat în majoritate împotriva convocării lui şi că s-a hotărît să fie întrebaţi şi cei doi membri absenţi — dv. şi Veceslov ; aşadar, soluţionarea problemei a fost amînată.

În ce mă priveşte, personal sînt împotriva ţinerii congresului. Dv. consideraţi că Liga trebuie să se pronunţe şi că scindarea rîndurilor ei este, oricum, inevitabilă ; că e de preferat să existe două părţi active beligerante decît o

www.dacoromanica.ro

Ligă unită, dar inactivă. Adevărul este că sciziunea Ligii nu e numai inevitabilă, ea e *aproape săvîrşită;* cele două părţi active beligerante *s-au şi format*, şi, atît timp cît nu s-a produs sciziunea *partidului*, aceste părţi beligerante vor rămîne *inevitabil* în cadrul aceleiaşi Ligi. Pe de altă parte, congresul partidului a răsturnat cu totul vechea bază organizatorică a Ligii: vechiul ei statut, care vă este, desigur, bine cunoscut, a căzut în fond de la sine după congresul partidului. Liga trebuie înnoită, şi ea va fi înnoită pe alte baze, va fi înnoită de Comitetul Central al partidului, care e însărcinat cu organizarea comitetelor de partid şi, în genere, a tuturor organelor de partid.

Prin urmare, congresului, am putea spune, nu-i rămîne, la urma urmei, decît *să se întrunească pentru a se despărţi.* Să se despartă în două sensuri: în sensul gîlcevii dintre noi şi „martovişti" şi în sensul lichidării vechii Ligi. Merită să ne întrunim pentru aşa ceva? În felul acesta n-o să preîntîmpinaţi „sciziunea" (mai exact retragerea îmbufnată) şi nu veţi face decît să-i întărîtaţi şi pe unii şi pe alţii. Ce nevoie avem de toate astea? Ce e nevoie de o întreagă competiţie retorică cînd încă de pe acum este aproape neîndoielnic că din cei patruzeci de membri cît numără în total Liga aproximativ 35 *şi-au precizat deja poziţia?*

Sau, poate, să organizăm „*o repetiţie generală*", adică să vedem cam cum ne vom răfui unii cu alţii dacă se va ajunge la o sciziune în partid? Nu pot nega o *asemenea* însemnătate a congresului, dar *aici* e mai mare daraua decît ocaua.

Se poate afla mult mai simplu care e repartizarea definitivă a celorlalţi cinci (sau aproximativ cinci) membri ai Ligii.

Activitatea Ligii în străinătate se va desfăşura, în orice caz, pe baze noi, care vor fi create de Comitetul Central al partidului. *În momentul de faţă*, un congres al Ligii n-ar duce decît la certuri şi nu ar contribui cu nimic la buna desfăşurare a activităţii, a activităţii din străinătate.

---

www.dacoromanica.ro

M-am bucurat foarte mult aflînd că veţi veni aici şi că ne vom vedea. Anunţaţi-mă din timp, căci eu mă tot pregătesc pentru o vacanţă de 3—4 zile. Aici avem de lucru pînă peste cap.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Beaumont (Franţa)

Publicată pentru prima oară parţial în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Publicată integral în 1929, în ed. a II-a şi a III-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. VI

Se tipăreşte după manuscris

222

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Lui Claire

Dragă prietene,

Ultimele veşti primite de la tine m-au bucurat nespus de mult, căci din ele aflu despre planul vostru de a-l face pe Căprior să năpîrlească *, căci era de mult timpul! Dar, pe de altă parte, din scrisorile primite rezultă că Vadim şi Căpriorul îşi fac o idee greşită despre situaţie şi că nu ne înţelegem între noi. Este foarte regretabil că e aşa (chiar dacă nu luăm în serios ultima scrisoare a lui Vadim, în care ne dă sfaturi ultimative ; la acest capitol îi va răspunde Kol, fiindcă mie, repet, mi-e greu să iau în serios *asemenea* lucruri). Cooptarea Demonului, a Şoimului etc. este, după părerea mea, un pas greşit, căci oamenii aceştia nu au încă suficientă experienţă şi nu sînt destul de independenţi. Repartizarea funcţiilor este şi ea cît se poate de periculoasă, căci prezintă neajunsul fărîmiţării. Între timp comitetele rămîn fără supraveghere ; la Kiev se fac o serie de prostii şi, ciudat lucru, nici Andreevski, nici Deadin, nici Lebedev n-au intrat în comitetul de acolo ca să lupte. Harkovul, Ekaterinoslavul, Donul, Gornozavodskul sînt şi ele în mîinile rebelilor **. Oamenii

* să treacă în ilegalitate. — *Nota red.*
** ale menşevicilor. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noştri trebuie să ocupe cu orice preţ poziţii pretutindeni. Să introducem măcar cîte un om de-al nostru — al nostru trup şi suflet — în fiecare comitet. În Caucaz situaţia începe să devină tulbure * — şi acolo e nevoie de ajutorul alor noştri. Decît să repartizăm funcţii, nu e mai important ca agenţii noştri să intre în fiecare comitet, iar după aceea să canalizăm toate forţele spre transport şi expediţie ?

Căci transporturile formează, la urma urmelor, întreaga esenţă a chestiunii şi ele ne dau toată puterea. Nu trebuie să ne limităm la o singură cale, ci să folosim două-trei căi pentru a pune capăt acestor întreruperi permanente.

Este deosebit de important să publicăm cît mai curînd o înştiinţare [248], s-o publicăm în Rusia şi nu în altă parte, şi s-o difuzăm pretutindeni. Vă rugăm insistent, grăbiţi-vă cu asta şi comunicaţi-ne cît mai urgent şi cît mai precis ce aţi făcut. În Consiliu trebuie ales în mod formal Brutus, iar el să-şi încredinţeze tot în mod formal votul lui Kol. E o chestiune care nu suferă amînare.

Cred că e foarte important să-l trimiteţi aici pe Căprior măcar pentru cîteva săptămîni sau chiar numai pentru o săptămînă. Prezenţa sa aici ar fi de mare folos, ne-ar permite să aruncăm o privire à vol d'oiseau asupra tuturor problemelor, să cercetăm îndeaproape cauzele frămîntărilor şi să ajungem la o totală înţelegere reciprocă. Ar fi oare o pagubă aşa de mare să se sacrifice în acest scop 200 de ruble şi două sau trei săptămîni ? Nu se poate procura pentru Căprior un paşaport legal pentru străinătate ? ? Reflectaţi bine la asta. Vă recomand stăruitor să întreprindeţi acest pas, care este cît se poate de potrivit, fiind legat de planurile lui Căprior. Dacă nu cădem complet de acord, crede-mă, e greu să mergem în acelaşi pas. Iar cele spuse de Căprior despre „influenţarea morală a Bătrînului" vădesc (nu vă fie cu supărare !) o totală lipsă de înţelegere reciprocă. Şi de ce nu scrie Căprior nimic *despre asta ?* Planul de a-l coopta pe Martov este pur şi simplu ridicol şi dovedeşte atîta lipsă de înţelegere, încît ocaziile de a comite gafele cele mai straşnice devin de-a dreptul inevi-

* Vezi în legatură cu aceasta scrisoarea catre Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. (volumul de faţă, p. 325—326.). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tabile. Eu zău că nu pot vorbi serios despre cooptarea lui Martov de către voi, iar dacă voi vă gîndiţi serios la asta, înseamnă că vorbim limbi diferite! Noi cu toţii (şi Kol) am rîs cu lacrimi de acest „plan"!!

Lenin

Scrisă la 20 octombrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

223

CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ

În Caucaz

Dragi tovarăşi,

Am fost informaţi despre situaţia de la dv. de către Ruben personal şi de către Raşid-Bek în scris. Salutăm din inimă hotărîrea dv. de a-l înlătura pentru un timp pe Isari, pînă ce problema va fi examinată de *Comitetul Central*. Toate datele în legătură cu comportarea lui Isari la congres pledează categoric împotriva lui. Congresul a dovedit totala lui nestatornicie; după unele şovăieli, în momentul hotărîtor el a votat totuşi pentru majoritate, ajutînd în felul acesta la alegerea actualei redacţii a O.C. şi a actualului C.C. Dar după aceea el a trecut brusc de partea cealaltă, iar acum luptă, prin mijloace a căror loialitate poate fi pusă la îndoială, împotriva hotărîrilor majorităţii!! Dumnezeu ştie ce o mai fi şi asta. Un asemenea activist nu merită încredere politică. În orice caz, ar trebui să avem faţă de el o atitudine cel puţin prudentă şi să nu-l promovăm în funcţii de răspundere; iată care e convingerea noastră profundă, a mea (Lenin) şi a lui Plehanov.

Tovarăşii caucazieni să continue să meargă neabătut pe calea pe care au pornit. Să nu plece urechea la bîrfelile pe seama majorităţii. În curînd va apărea textul integral al proceselor-verbale ale congresului, şi atunci lucrurile se vor lămuri pentru toată lumea. Ei să-şi desfăşoare mai departe,

www.dacoromanica.ro

în bună înţelegere activitatea lor, plini de încredere tovărăşească în C.C., şi sîntem convinşi că „zîzania“ ce domneşte astăzi în partid va fi lichidată curînd.

Acum medităm intens cum să organizăm aici editarea unor publicaţii în limbile gruzină şi armeană. Tovarăşi competenţi s-au apucat de această treabă ; bani sperăm să găsim. Avem nevoie de sprijin publicistic şi financiar.

Salutăm pe tovarăşii caucazieni şi le urăm din toată inima succese în muncă.

Lenin. Plehanov

Scrisă la 20 octombrie 1903
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin“, vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

224

CĂTRE COMITETUL DIN REGIUNEA DONULUI

Tovarăşi,

Am primit scrisoarea dv. împreună cu rezoluţia *. Vă rugăm insistent să ne răspundeţi la următoarele întrebări : 1) aţi ascultat atît referatele minorităţii, cît şi pe cele ale majorităţii (unul dintre delegaţii voştri, după cum vă este, probabil, cunoscut, a fost de partea majorităţii) sau numai pe cele ale minorităţii ? 2) ce înţelegeţi prin cuvîntul „plecare“ ? Plecare unde ? Înţelegeţi prin acest cuvînt că cineva a fost scos dintr-o muncă sau s-a retras el singur din anume pricini, şi care anume ? 3) Ce numiţi dv. „condiţiile anormale din timpul alegerilor“ ? 4) Cine anume trebuie, după părerea dv., să fie cooptat în Comitetul Central ? şi 5) cine anume în redacţia Organului Central ?

Scrisă în octombrie 1903
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1904, în : L. Martov. „Lupta împotriva «stării de asediu» din Partidul muncitoresc social-democrat rus“, Geneva

Se tipăreşte după textul apărut în carte

* Rezoluţia adoptată de Comitetul din regiunea Donului în legătură cu rezultatele Congresului al II-lea al partidului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

225

CĂTRE SINDICATUL MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ

Tovarăşi,

Am primit rezoluţia dv. * şi vă rugăm să ne răspundeţi la întrebările de mai jos. Vă rugăm să le discutaţi în şedinţa plenară a membrilor Comitetului (sau să le trimiteţi tuturor membrilor dacă ei nu se află împreună) ca pe un sondaj din partea redacţiei O.C. al partidului.

1) A ascultat Comitetul raportul reprezentantului majorităţii la congresul partidului ?

2) Găseşte Comitetul că e normal să adopte o rezoluţie în care să facă o apreciere a acţiunilor şi a hotărîrilor congresului înainte de apariţia proceselor-verbale şi chiar înainte ca el (Comitetul) să fi cerut C.C. sau membrilor majorităţii explicaţii asupra lucrurilor neclare ?

3) Cum de au putut aceste divergenţe în problemele organizatorice *să distrugă* tot ceea ce fusese realizat înainte de „Iskra" şi de Comitetul de organizare ? Ce vrea să însemne *distrugere* ? *Ce anume* a fost distrus ? Acest lucru nouă nu ne e cîtuşi de puţin limpede, aşa că, dacă vreţi să puneţi în gardă O.C. împotriva unei erori, este de datoria dv. să ne explicaţi în ce consideraţi dv. că stă greşeala noastră. Prezentaţi lucrurile cît se poate de amănunţit, şi noi vom analiza cu atenţie părerea dv.

4) În ce anume constau „divergenţele *acute* în problemele organizatorice ?" Asta n-o mai ştim. (L-am rugat pe Martov şi pe foştii membri ai redacţiei „Iskrei" să facă o expunere a acestei divergenţe în *paginile publicaţiilor redactate de noi,* dar pînă acum cererea noastră nu a fost luată în seamă **.)

5) Cum se manifestă atmosfera de politicianism şi de neîncredere ? Cine o susţine ? Fiţi mai clari. (Dacă noi n-am fi avut încredere în Martov, nu l-am fi invitat să lucreze la „Iskra".)

* Rezoluţia adoptată de Comitetul Sindicatului muncitorilor din industria minieră în legătură cu rezultatele Congresului al II-lea al partidului. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 320—321. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

6) Dacă există într-adevăr „divergenţe acute în probleme organizatorice" între noi şi foştii redactori, cum am putea noi doi să-i cooptăm pe ei patru ? Aceasta ar însemna fără doar şi poate să facem să predomine opinia *lor* ? Dar congresul s-a pronunţat pentru a *noastră* ? Dv. cereţi, prin urmare, ca hotărîrea congresului să fie acum revizuită pe baza unui acord particular ?

7) Consideraţi normal ca, sub ameninţarea sciziunii, a boicotului etc., persoanele cu funcţii de răspundere în partid (membrii redacţiei O.C. şi ai C.C.) să fie determinate să facă altceva decît ceea ce consideră aceste centre că este necesar în interesul partidului ?

8) Consideraţi normal şi admisibil ca membrii de partid rămaşi în minoritate să refuze a colabora la C.C., a sprijini C.C. şi a se supune lui, să refuze a sprijini partidul cu bani şi aşa mai departe ?

Scrisă în octombrie 1903
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1904, în : L. Martov. „Lupta împotriva «stării de asediu» din Partidul muncitoresc social-democrat rus", Geneva

Se tipăreşte după textul apărut în carte

226

CĂTRE G. V. PLEHANOV

1. XI. 1903

Dragă Gheorghi Valentinovici,

Nu pot să-mi găsesc liniştea din pricina problemelor care ne frămîntă. Această tărăgăneală, această amînare a soluţionării problemelor e îngrozitoare, e o adevărată tortură...

La drept vorbind, eu înţeleg prea bine motivele şi considerentele dv. în favoarea concesiilor faţă de martovişti. Dar sînt profund convins că în momentul de faţă o concesie ar însemna un pas desperat, care ar dezlănţui furtuna şi un mare tărăboi, *mult mai sigur* decît ar face-o un război cu martoviştii. Asta nu e un paradox. Eu nu numai că nu l-am sfătuit pe Kurţ să se retragă, ci, dimpotrivă, am căutat să-l

www.dacoromanica.ro

conving să rămînă, dar el (ca şi Ru) a refuzat categoric să lucreze acum la redacţia martovistă. Ce o să iasă pînă la urmă ? În Rusia, zeci de delegaţi au şi colindat peste tot, pînă şi din Nijni ni se scrie că C.C. a făcut multe, a organizat transportul, a desemnat agenţi, *tipăreşte* înştiinţarea ; Sokolovski a început să activeze în vest, Berg şi Zemleacika la centru, şi mulţi alţii. Acum iată şi refuzul lui Kurţ. *Întreruperea* pe timp îndelungat (a conferinţei şi a consfătuirii *întregului* C.C., care acum, pe cît se vede, a fost considerabil lărgit). Ceea ce va urma va fi ori lupta C.C. împotriva redacţiei martoviste, ori demisia *întregului* C.C. În acest caz, dv.+cei doi martovişti din Consiliu va trebui *să cooptaţi un nou* C.C., şi asta fără ca el să fie ales de congres, întîmpinînd o totală dezaprobare din partea *masei* tovarăşilor din Rusia, într-o atmosferă de nedumeriri, murmure şi refuz din partea agenţilor, care au şi plecat. Dar asta va însemna o totală compromitere a congresului, va provoca o întreagă tevatură şi un adevărat scandal *în Rusia*, ceea ce va fi mult mai groaznic şi mai periculos decît o broşură defăimătoare apărută în străinătate.

Ne-am săturat de această debandadă ! — iată ce ni se scrie şi ni *se strigă* din Rusia. A ceda martoviştilor nu înseamnă decît *a legaliza* acum debandada în Rusia, deoarece pînă acum n-a fost *în Rusia* nici urmă de nesupunere sau de răzvrătire. Nici un fel de declaraţii din partea mea şi a dv. nu vor mai putea potoli pe delegaţii majorităţii la congresul partidului. Ei vor face un mare tărăboi.

Pentru unitatea, pentru trăinicia partidului — nu vă asumaţi această răspundere, nu vă retrageţi şi nu cedaţi totul martoviştilor.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1926, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

227

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Dragă prietene,

Nici nu-ţi poţi închipui ce lucruri s-au petrecut aici, e ceva de-a dreptul revoltător, aşa că, te implor, fă tot posibilul şi imposibilul şi *vino cu Boris, asigurîndu-vă şi voturile celorlalţi*. Precum ştii, eu am destulă experienţă în treburile de partid şi, de aceea, afirm categoric că orice amînare, orice tărăgăneală şi orice şovăială cît de mică ameninţă să ducă la pieirea partidului. Toate astea ţi se vor fi relatat în amănunţime. Fapt este că Plehanov, după scandalul de la congresul Ligii, a cotit-o brusc şi s-a purtat cît se poate de ruşinos, inducîndu-ne în eroare pe mine, pe Kurţ şi pe noi toţi. Acum el s-a dus, fără noi, să se tocmească cu martoviştii, care, văzînd că el e speriat de sciziune, cer de două şi de patru ori mai mult, cer nu numai grup de şase, dar şi introducerea unor oameni de-ai lor în C.C. (fără să spună deocamdată cîţi şi pe cine), şi doi oameni de-ai lor în Consiliu, şi dezavuarea acţiunilor C.C. în cadrul Ligii (acţiuni care aveau consimţămîntul deplin al lui Plehanov). Acesta s-a speriat în mod ruşinos de sciziune şi de perspectiva luptei ! Situaţia este de-a dreptul desperată, adversarii noştri jubilează, plini de impertinenţă, şi toţi ai noştri sînt furioşi. Plehanov ameninţă că lasă totul baltă, şi este în stare s-o facă. Repet, *trebuie să vii* cu orice preţ.

Scrisă la 4 noiembrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev.

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

228

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Condiţiile lor sînt : 1) să fie cooptate *4 persoane* în redacţie ; 2) să fie cooptate ? în C.C. ; 3) să se recunoască legalitatea Ligii ; 4) 2 voturi în Consiliu. Aş propune C.C. să le prezinte următoarele condiţii : 1) să fie cooptate

www.dacoromanica.ro

3 persoane în redacţie ; 2) status quo ante bellum în Ligă ; 3) *1* vot în Consiliu. Aş mai propune să se confirme imediat (dar deocamdată să nu se comunice părţii beligerante) *un ultimatum* : 1) să fie cooptate 4 persoane în redacţie ; 2) să fie cooptate 2 în C.C., la alegerea C.C. ; 3) status quo ante bellum în Ligă ; 4) *1 vot* în Consiliu. Dacă ultimatumul nu va fi acceptat, război pînă la capăt. O condiţie suplimentară : 5) încetarea oricăror arbitraje, dispute şi discuţii în legătură cu certurile care au avut loc la Congresul al II-lea al partidului şi după aceea.

În ceea ce mă priveşte, mă voi retrage din redacţie şi voi rămîne numai în Comitetul Central. Am să fac *tot posibilul* şi am să public o broşură despre lupta unor scandalagii isterici sau a unor miniştri daţi la rebut *.

Scrisă la 4 noiembrie 1903 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

229

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI ŞI V. A. NOSKOV

5. XI.

1) Ieri Lalaianţ a plecat spre voi.

2) V-am scris ieri despre scandalul de aici şi despre faptul că Plehanov s-a speriat şi a acceptat să ducă tratative cu ei **. Ei au pus următoarele condiţii : 1) restabilirea vechii redacţii, 2) cooptarea cîtorva persoane în C.C., 3) două voturi în Consiliu, 4) recunoaşterea congresului Ligii ca fiind legal. Cu alte cuvinte, ei fac pace numai dacă cedăm toate poziţiile, dacă îl dezavuăm pe Wolf şi „facem inofensiv" actualul Comitet Central. Părerea mea personală este că orice concesie făcută de C.C. ar fi înjositoare şi ar discredita total actualul Comitet Central. Căprior şi Nil trebuie să vină aici cît mai repede, căci totul se joacă pe o

* Cartea lui V. I. Lenin „Un pas înainte, doi paşi înapoi, a apărut în mai 1904 (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 187—414). — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 330. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

singură carte, şi dacă C.C. nu e decis să ducă o luptă aprigă, o luptă pînă la capăt, mai bine să le cedăm de la bun început totul. A admite însă o asemenea demoralizare, a te preta la astfel de tranzacţii înseamnă a da totul de rîpă. Repet, asta e părerea mea personală. În orice caz, veniţi imediat ca să hotărîm împreună ce trebuie făcut.

Scrisă la 5 noiembrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

230

CĂTRE G. V. PLEHANOV

6. XI. 1903

Mult stimate Gheorghi Valentinovici,

M-am gîndit mult la cele declarate de dv. ieri că vă rezervaţi „deplina libertate de acţiune" în cazul cînd eu nu voi consimţi să-l sfătuiesc pe Koneaghin să se retragă din Consiliul partidului. Nu pot fi de acord şi pace cu această soluţie. Tot aşa socot că nu e cu putinţă să rămîn mai departe — deşi mi-am dat demisia — în situaţia neoficială a unui redactor de fapt, din moment ce dv. declaraţi că înţelegeţi deplina libertate de acţiune în sensul că ea nu exclude nici eventualitatea ca dv. să predaţi redacţia martoviştilor. De aceea, mă văd nevoit să vă remit toate legăturile oficiale ale redacţiei O.C. şi toate materialele, pe care vi le şi trimit într-un pachet separat. Dacă va fi nevoie de vreo explicaţie, de orice gen ar fi ea, în legătură cu materialele, vă stau bucuros la dispoziţie. Unele materiale sînt date la colaboratori (Lebedev, Schwartz, Ruben), cărora va trebui să li se comunice să vi le predea pe toate dv.

N. Lenin

P. S. Vă rog să nu interpretaţi predarea redacţiei în sensul faimosului boicot. O asemenea interpretare ar fi în contradicţie cu cele afirmate în mod deschis în declaraţia

www.dacoromanica.ro

pe care v-am adresat-o la 1 noiembrie a.c. * Voi aduce imediat la cunoştinţa tovarăşilor retragerea mea din redacţie.

P. P. S. Vă trimit (mîine dimineaţă printr-un comisionar) trei pachete — aa, bb, cc — după importanţa materialelor.

Nr. 52 este programat să apară la 16. XI, cu înştiinţarea Comitetului Central **. Pentru aceasta trebuie să se înceapă tipărirea de luni : nu e tîrziu chiar dacă se începe marţi.

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea muncii»" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

231

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

8. XI. 1903. Către Smith

Dragă prietene,

Încă o dată te rog insistent să vii tu, în mod special, şi apoi încă unul sau doi din C.C. Trebuie să vii neapărat, fără întîrziere. Plehanov ne-a trădat. În lagărul nostru domneşte o iritare grozavă ; toată lumea este indignată că, din pricina scandalurilor din cadrul Ligii, Plehanov a permis să se modifice hotărîrile adoptate de congresul partidului. Eu m-am retras definitiv din redacţie. E posibil ca „Iskra" să-şi înceteze apariţia. Criza e totală şi îngrozitoare. Trebuie să ai în vedere că eu lupt acum nu pentru redacţia O.C., mă împac destul de bine cu gîndul că Plehanov a alcătuit grupul de cinci fără mine. Dar lupt pentru C.C., pe care martoviştii, care şi-au luat nasul la purtare după laşa trădare a lui Plehanov, vor să pună mîna, cerînd să fie cooptaţi în C.C. oameni de-ai lor şi fără să precizeze măcar cîţi ! ! Lupta pentru redacţia O.C. a fost irevocabil pierdută din pricina trădării lui Plehanov. Există o singură şansă de pace : să încercăm să le lăsăm lor redacţia O.C. şi

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 66. — *Nota red.*

** Înştiinţarea cu privire la Congresul al II-lea al partidului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să păstrăm C.C. pentru noi. Nu e de loc uşor (şi s-ar putea chiar să fie prea tîrziu), dar trebuie să încercăm. Aici e neapărată nevoie de Smith, şi cel mai bine ar fi să vină încă *doi* membri din Rusia ai C.C., dintre cei mai impunători (nu domnişoare de pension) (să zicem Boris şi doctorul). Plehanov ameninţă că se va retrage dacă C.C. nu cedează : orice ar fi, nu daţi crezare ameninţărilor lui ; trebuie să-l strîngem cu uşa, să-l intimidăm. Trebuie ca Rusia să se ridice ferm pentru C.C., împăcîndu-se cu ideea predării redacţiei O.C. Aici e nevoie de oameni noi din C.C., căci altfel n-are cine să ducă tratative cu martoviştii. Smith e absolut necesar. Repet „condiţiile" martoviştilor : 1) tratative în numele redacţiei O.C. şi al C.C., 2) 6 oameni în redacţia O.C., 3) ? în C.C. Suspendarea cooptării în C.C., 4) 2 locuri în Consiliu, 5) dezavuarea de către C.C. a poziţiei sale în ceea ce priveşte Liga, recunoaşterea congresului acesteia ca fiind legal. Precum vezi condiţii de pace propuse de nişte învingători unor învinşi ! !

Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

232

CĂTRE M. N. LEADOV *

10. XI. 1903

Dragă Lidin,

Aş vrea să-ţi relatez „noutăţile politice" de aici.

Pentru început, cronica ultimelor evenimente. Miercuri (27. X sau 28. X ?) — a treia zi a congresului Ligii. Martov, în criză de isterie, strigă în gura mare că sîntem „pătaţi de sîngele vechii redacţii" (expresia aparţine lui Plehanov) şi că Lenin a urzit nu ştiu ce intrigi etc. la congres. Eu, calm, îl provoc în scris (printr-o declaraţie depusă

* Pe scrisoare Lenin a notat : „Scrisoare neexpediată". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

8/XI 03. Сент.

Дорогой друг! Еще раз напоминаю нашу просьбу
(Вам, кажется, тебе, и забыл, ведь одного-двух и нет.)
Это безусловно и наитвердо необходимо. Писем
нужных нам, относящихся к нашим кассам, Гурев-
ко; все волнуемся, что из-за скандалов в Цент.
Полех. новейшие тиражные уставные нарушения суда.
Я писал в редакцию основательно. Надо непре-
менно добиться. Конце новый и красивый. Пишет, что
ду, что в виду борьбы не до ред. ЦО., я сколот непрочь
ем, чтобы Полех. составил 5-ку без меня. Но я борюсь
за ЦК, коий одобрил, обманув тонкой дипломатической из-
мышл. Писарева, также хорошо знающего, чтобы конду-
кт Ума свои и не говорить даже, в каких числах!!
борьба за ред. ЦО. протекала безобразно весь ав-
густ Писарев. Единственный шанс мира: чтобы
отдали им ред. ЦО. и борются за собой ЦК. — это очень
но плохо (мне. дадут и это уже хорошо), но надо попы-
ться. Необходимо одно твердое слово и пусть всех ска-
вают уходом из ЦК, самых (Мартов, Аксельрод и тому подобных) (не один).
Полех. угроз уходом, если ЦК не уступит: ради бога, не
верьте его угрозам; его надо добить, пусть уйдет. Надо,
чтобы Россия поддержала твердо за ЦК, успокоившись
нормальной ред. ЦО. Это необходимо новое слово из
ЦК, чтоб иначе невозможно никому вести нормально
ия с нарушением. Слово Ульянов необходимо. Повто-
Условия "нарушения": 1) выделов от имени ред. ЦО. и ЦК. 2) 6 в ред
ЦО. 3) 2 в ЦК. Трехголовая комиссия в ЦК. 4) 2 листа в
Совете 5) деление прибавки ЦК. между ними, предание ар
суду закончивших. Это ведь условия мира, приемлемые
любыми победителями побежденными!!

Scrisoarea lui V. I. Lenin către G. M. Krjijanovski. — 8 noiembrie 1903
Micșorat

www.dacoromanica.ro

la biroul congresului) * să-şi formuleze acuzaţia *în mod deschis* în faţa întregului partid, luîndu-mi obligaţia să dau publicităţii *totul*. Altfel, totul nu e altceva decît Skandalsucht **. Martov, fireşte, operează o „retragere demnă", cerînd (continuă să ceară şi acum) instituirea unei comisii de arbitraj ; eu continui să-i cer să aibă curajul de a mă acuza deschis, altfel *voi ignora* toate spusele lui, ca pe nişte bîrfeli oribile.

Din cauza comportării nedemne a lui Martov, Plehanov refuză să vorbească. Zeci de oameni de-ai noştri trimit declaraţii biroului congresului, înfierînd „comportarea nedemnă" a lui Martov, care a strămutat discuţia pe terenul bîrfelilor, suspiciunilor etc. În paranteză fie zis, cuvîntarea mea de două ore despre „cotitura istorică" spre Versumpfung *** „făcută de Martov" **** la congresul partidului, precum şi afirmaţia că el a strămutat problema pe terenul bîrfelilor n-au provocat *nici* un protest, nici chiar în rîndurile martoviştilor.

Vineri. Luăm hotărîrea să introducem în Ligă 11 membri noi ; seara, la o adunare neoficială cu aceşti „grenadieri" (cum le-am zis noi în glumă), *Plehanov face o repetiţie* a întregii acţiuni proiectate pentru a-i zdrobi definitiv pe martovişti. E o scenă teribilă, care stîrneşte aplauze furtunoase.

Sîmbătă. C.C. dă citire declaraţiei sale că statutul Ligii nu se confirmă şi că adunarea nu este legal constituită (declaraţie care fusese analizată în prealabil pînă în cele mai mici amănunte, cuvînt cu cuvînt, cu Plehanov). Toţi ai noştri părăsesc congresul, însoţiţi de urletele martoviştilor : sînteţi nişte „jandarmi" etc.

Sîmbătă seara. Plehanov „capitulează" : nu consimte la sciziune. Cere să se înceapă tratative de pace.

Duminică (1. XI). Îi prezint lui Plehanov demisia mea în scris (fiindcă nu vreau să iau parte la un asemenea dezmăţ cum este modificarea hotărîrilor congresului partidului sub

* Vezi „Declaraţie în legătură cu raportul lui Martov" (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 55). — *Nota red.*

** provocare la scandal. — *Nota trad.*

*** mlaştina. — *Nota trad.*

**** Vezi „Raport asupra Congresului al II-lea al P.M.S.D.R." (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 43—45). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

influența scandalului provocat de cei din străinătate ; nu mai vorbesc de faptul că și din punct de vedere pur strategic nu se putea alege mai prost momentul pentru concesii) *.

3. XI. Starover îi comunică în scris lui Plehanov, care a început tratativele, condițiile de pace cu opoziția ; 1) tratativele să fie duse de redacția O.C. și de C.C. ; 2) să fie restabilită vechea redacție a „Iskrei" ; 3) să fie cooptați în C.C. un număr de membri care va fi stabilit în cursul tratativelor, această cooptare urmînd să înceteze în momentul începerii tratativelor ; 4) *2 locuri* (sic !) în Consiliul partidului ; 5) să se recunoască legalitatea congresului Ligii.

Plehanov nu-și pierde cumpătul. El cere ca C.C. să cedeze (! ! !). C.C. refuză și scrie în Rusia. Plehanov declară că se va retrage dacă C.C. nu face concesii. Îi remit lui Plehanov (la 6. XI) *t o a t e* treburile redacției, convins fiind că el poate ceda martoviștilor, pe nimic, nu numai ziarul, dar și *întregul C.C.* **

Situația este următoarea : e îndoielnic ca „Iskra" să apară la termen. „Victoria" îi face pe martoviști să jubileze. Toți ai noștri (afară de cele două domnișoare Akselrod ***, credincioase lui Plehanov pînă și în Treulosigkeit **** a lui) se îndepărtează de Plehanov, iar la adunare (6 sau 7. XI) îi spun adevăruri amare (în legătură cu „cel de-al doilea Isari").

Frumos, nu ? Eu nu voi intra în redacție, dar de scris voi scrie. Ai noștri vor să apere, pe cît e cu putință, C.C. și să continue să desfășoare o agitație susținută împotriva martoviștilor — un plan just, după părerea mea.

Plehanov n-are decît să se retragă : în acest caz, Consiliul partidului va încredința „Iskra" unei comisii și va convoca un congres extraordinar al partidului. Putem noi oare să permitem Ligii din străinătate *să modifice* cu o majoritate de 3—4 voturi hotărîrile congresului partidului ? Este oare cazul ca, după ce s-a ajuns la o luptă de cea mai largă publicitate și aproape pînă la ruptură, să batem în retragere și să acceptăm condițiile de pace dictate de martoviști ? ?

* Op. cit., p. 66. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 332—333. — *Nota red.*
*** I. I. și L. I. Akselrod. — *Nota red.*
**** — perfidie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Aş vrea să ştiu care e părerea dv.

Eu cred că a proceda ca Plehanov înseamnă a submina congresul partidului şi a trăda majoritatea lui. Cred că trebuie să depunem toate eforturile în vederea desfăşurării unei munci de agitaţie şi aici, şi în Rusia, în sensul supunerii faţă de congresul partidului, iar nu faţă de congresul Ligii.

Boicotarea „Iskrei" (fie ea şi martovistă) este, fără îndoială, o prostie. De altfel, ea nici nu va fi martovistă, ci probabil plehanovistă, căci Zasulici şi Akselrod îi vor asigura repede lui Plehanov trei voturi în grupul de cinci. Şi asta se cheamă redacţie ! ! Ca o completare la spirituala dv. remarcă în legătură cu moaştele de la Sarovskaia, vă voi prezenta cîteva date statistice. În cele 45 de numere ale „Iskrei" conduse de grupul de şase, 39 dintre articole şi foiletoane au fost scrise de Martov, 32 de mine, 24 de Plehanov, 8 de Starover, 6 de Zasulici şi 4 de P. B. Akselrod. Asta în timp de trei ani ! *Nici un* număr n-a fost întocmit (sub aspectul tehnic-redacţional) decît de Martov sau de mine. Iar acum — ca răsplată pentru scandal, ca răsplată pentru că Starover a retezat o importantă sursă bănească — ei să fie primiţi în redacţie ! Ei au luptat din pricina unor „divergenţe principiale", care, în scrisoarea adresată de Starover la 3. XI lui Plehanov, s-au transformat, într-un mod atît de elocvent, într-un calcul al locurilor de care au nevoie. Şi să legalizăm noi această luptă pentru locşoare, să încheiem noi o tranzacţie cu acest partid de generali sau miniştri daţi la rebut (grève générale des généraux, cum s-a exprimat Plehanov) sau cu partidul unor scandalagii isterici ! ! Ce rost mai au atunci congresele partidului, dacă rolul hotărîtor îl au clica din străinătate, isteria şi scandalurile ? ?

Încă cîteva cuvinte despre faimosul „grup de trei", pe care istericul Martov îl consideră drept centrul „intrigilor" mele. Vă amintiţi, desigur, încă din timpul congresului de programul congresului alcătuit de mine, precum şi de comentariul meu pe marginea acestui program. Aş dori foarte mult ca *toţi membrii partidului să cunoască acest document* şi, de aceea, vi-l voi cita încă o dată exact. Punctul 23

www.dacoromanica.ro

(Tagesordnung *). *Alegerile pentru C.C. şi redacţia O.C. al partidului.*

Comentariul meu : „Congresul alege *3 persoane* în redacţia O.C. şi *3* în C.C. Aceste 6 persoane *împreună* completează, la nevoie, cu o majoritate de $^2/_3$ redacţia O.C., precum şi C.C. prin cooptare şi prezintă în faţa congresului darea de seamă corespunzătoare. După ce această dare de seamă a fost aprobată de către congres, orice cooptare ulterioară se efectuează separat de către redacţia O.C. şi de către C.C." **.

Nu rezultă destul de limpede de aici că este vorba de o *înnoire* a redacţiei, *care nu este posibilă* fără consimţamîntul C.C. (pentru cooptare e nevoie de 4 voturi din 6), problema lărgirii grupului iniţial de trei sau a menţinerii lui în această formă *rămînînd în suspensie* (se cooptează *„la nevoie"*) ? Acest proiect l-am arătat *tuturor* (şi lui Plehanov, bineînţeles) înainte de congres. De o înnoire era, desigur, nevoie din cauza nemulţumirii provocate de grupul de şase (şi în special de Plehanov, el avînd de fapt votul lui P. B. Akselrod, care nu participa aproape niciodată, şi al Verei Zasulici, care e atît de influenţabila), şi, bineînţeles, într-o convorbire particulară avută cu Martov mi-am exprimat *vehement* nemulţumirea, „am ocărît" şi pe Plehanov (în special), şi pe Akselrod, şi pe Zasulici pentru capriciile lor şi am propus să lărgim grupul de şase la şapte etc. Dar nu este o răbufnire isterică să răstălmăceşti acum aceste convorbiri particulare şi să strigi în gura mare că „grupul de trei era îndreptat împotriva lui Plehanov", că eu i-am întins lui Martov „ o cursă" etc. ? ? Desigur, cînd eram de acord cu Martov, grupul de trei era împotriva lui Plehanov, iar cînd Plehanov era de acord cu Martov (în problema demonstraţiilor, de pildă), grupul de trei era împotriva mea etc. Văicărelile isterice nu fac decît să ascundă trista incapacitate de a înţelege că într-o redacţie trebuie să existe numai redactori reali, iar nu fictivi, că trebuie să fie un colegiu activ, iar nu unul filistin, că în acest colegiu *fiecare* trebuie să-şi aibă părerea *sa* proprie în

* — ordine de zi. — *Nota trad.*

** Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 399—400. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fiecare problemă (ceea ce nu s-a întîmplat niciodată cu cei trei nealeşi).

Martov *a aprobat* planul meu cu privire la cele două grupuri de trei, dar a fost de ajuns ca acest plan să se întoarcă împotriva lui *într-o singură* problemă, pentru ca el să aibă o criză de isterie şi să înceapă să urle că s-a urzit o intrigă ! Pe drept cuvînt, Plehanov, vorbind despre Martov pe culoarele congresului Ligii, l-a calificat drept o „figură jalnică" !

Da... murdarele intrigi din străinătate, ele au prevalat asupra hotărîrii majorităţii activiştilor din Rusia. Şi Plehanov a trădat şi fiindcă s-a temut de scandalul din străinătate, şi fiindcă a simţit *(poate)* că în grupul de cinci el va avea doi de partea lui...

Lupta pentru C.C., pentru un nou congres care să se ţină cît de curînd (în vară) — iată ce ne rămîne.

Căutaţi să daţi de caietul meu *. El a fost trimis de către Poletaev (Bauman) lui Veceslov personal, şi *numai* lui. Şergov a putut pune mîna pe el numai printr-o înşelătorie, *numai printr-un abuz de încredere*. Citiţi-l oricui vreţi, dar nu-l daţi nimănui, trimiteţi-mi-l înapoi.

Veceslov trebuie scos de pe toate poziţiile. Luaţi o scrisoare din partea C.C., prezentaţi-vă în faţa Parteivorstandului ** ca agent al C.C. şi preluaţi *în întregime* în mîna dv. *toate* legăturile cu germanii.

În privinţa broşurii dv. mă simt foarte vinovat. Am reuşit s-o citesc doar o singură dată. Are nevoie de o transformare al cărei plan încă n-am reuşit să-l schiţez.

Al dv., *Lenin*

5 mai la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

* Lenin se refera la lucrarea sa „Relatare despre Congresul al II-lea al P.M.S.D.R." (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 1—21). — *Nota red.*

** — Conducerea partidului (Comitetul Central al Partidului social-democrat german). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

233

CĂTRE G. V. PLEHANOV

14. XI. 1903

Mult stimate Gheorghi Valentinovici,

Soţia mea v-a trimis astăzi noile materiale şi v-a scris amănunţit despre treburile noastre.

M-am apucat de articolul agrar. Sper să-l termin cam pe marţi *.

Al dv. devotat, *V. Ulianov*

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1928, în culegerea „Grupul «Eliberarea Muncii»" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

234

CĂTRE G. V. PLEHANOV

18. XI. 1903

Mult stimate Gheorghi Valentinovici,

Îmi cer mii de scuze că am întîrziat o zi cu articolul meu *, dar ieri nu m-am simţit bine şi apoi lucrez excesiv în ultimele zile.

Articolul s-a lungit, aşa că a fost nevoie să-l împart în două părţi : în partea a doua voi analiza cu de-amănuntul pe Novobranţev şi voi trage concluziile.

Cred că articolul meu trebuie să fie semnat şi, ca atare, voi folosi un pseudonim, căci, pînă la apariţia înştiinţării, nu vă va veni, probabil, la îndemînă să apară altfel.

În numărul din „Iskra" în care se va publica înştiinţarea cu privire la congres, vă rog să inseraţi şi declaraţia mea aici anexată **. În caz că se va statornici pace deplină în

* Articolul „Burghezia naţionalizantă şi naţionalismul dezorientat" (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 79—87). — *Nota red.*

** „Către redacţia C.C. al P.M.S.D.R." (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 881). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

partid (lucru în care sper) şi dacă dv. veţi găsi necesar, printre celelalte condiţii de pace aş putea discuta, firește, şi nepublicarea acestei declaraţii.

Al dv. devotat, *N. Lenin*

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară parţial în 1904, în: L. Martov. „Lupta împotriva «stării de asediu» în Partidul muncitoresc social-democrat rus", Geneva

Publicată integral în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

235

CĂTRE I. O. MARTOV

Declaraţia trimisă de mine lui Martov (refăcută aproximativ, din memorie)

Mă asociez întru totul dorinţei tov. Martov, transmisă prin tov. Hans, de a lichida aspectul personal al conflictului nostru [249] printr-un schimb de declaraţii şi dau o astfel de declaraţie din partea mea.

Nu m-am îndoit şi nu mă îndoiesc de sinceritatea şi buna-credinţă a lui Martov. Dacă Martov declară că, luînd cunoştinţă de proiectul meu de a alege două grupuri de trei şi fiind de acord cu acest proiect, el a considerat întotdeauna necesară lărgirea componenţei iniţiale a redacţiei formate din trei membri, personal nu mă îndoiesc şi nu cred să fie cineva care să se îndoiască de sinceritatea lui Martov. M-ar bucura mult să mă pot convinge că acuzaţiile pe care mi le-a adus se bazează pe o neînţelegere.

29. XI. 1903

N. Lenin

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1904, în: V. V. Vorovski. „Procesele-verbale ale celui de-al doilea Congres al Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse (comentate)", Geneva

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

236

CĂTRE F. I. DAN

Copia răspunsului
Pe adresa lui Potresov (pentru Dan)

2. XII. 1903

„Stimate tovarăşe,

Lichidarea conflictului personal dintre mine şi Martov ar putea fi consemnată într-o anexă la procesele-verbale ale congresului Ligii. Pe mine personal asta n-ar putea, desigur, decît să mă bucure. Nimeni nu are însă nici dreptul formal, nici dreptul moral de a elimina ceva, indiferent ce anume, din procesele-verbale ale congresului, de a tăia ceva din relatarea faptelor.

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*"

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

237

CĂTRE V. I. ZASULICI

Răspuns :

Către redacţia O.C.

3. XII. 1903

Stimată tovarăşă,

Aş fi preferat, firește, ca scrisoarea să fie publicată în nr. 53 ; nu am nevoie decît de o corectură pentru îndreptări stilistice. În „*Iskra*" proiectez să public un articol despre Novobranţev [250] şi despre „Drujeskie Reci" a lui Meşcerski [251], iar în „Zarea" — articolul despre problema agrară.

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

238

CĂTRE V. I. ZASULICI

3. XII.

Stimată tovarăşă,

Am uitat să menţionez că rog ca toate articolele mele să fie semnate N. Lenin, şi nu „Un colaborator".

Dacă publicarea scrisorii către redacţie *sau* a articolului agrar *trebuie* să fie amînată, v-aş ruga ca în nr. 53 să fie inserată „scrisoarea" şi să fie amînat articolul agrar * !

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Scrisă la 3 decembrie 1903 la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

239

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Dragi prieteni,

Începînd cu nr. 53 al „*Iskrei*", noua poziţie politică s-a conturat pe deplin. Este limpede că grupul de cinci de la O.C. urmăreşte discreditarea lui Lenin (ajungînd să-l calomnieze că el ar fi izgonit din partid grupul „Iujnîi Rabocii" şi făcînd chiar aluzii perfide la Schweitzer) şi a C.C. ca şi a întregii majorităţi. Plehanov declară de-a dreptul că cei cinci de la O.C. nu se tem de nici un Comitet Central. Atacul împotriva C.C. se dă şi aici şi în Rusia (vezi scrisoarea din Petersburg cu privire la călătoria lui Martîn). Problema a devenit acută. Dacă pierdem momentul şi nu lansăm lozinci de luptă, o înfrîngere *totală* devine inevitabilă 1) în urma războiului înverşunat dus de cei cinci în „Iskra", 2) în urma căderii multor oameni ai noştri

* Despre acelaşi lucru V. I. Lenin îi scrisese şi lui G. V. Plehanov la 18 noiembrie 1903 (vezi volumul de faţă, p. 342—343.). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

din Rusia. *Unica salvare este un congres. Lozinca lui trebuie să fie : lupta împotriva dezorganizatorilor.* Numai cu această lozincă vom demasca pe martovişti, vom atrage o masă largă şi ne vom salvgarda poziţiile. După părerea mea, singurul plan posibil este următorul : *deocamdată* să nu se destăinuiască nimănui nici un cuvînt despre *congres*, totul să rămînă absolut secret. Să ne direcţionăm *toate, absolut toate* eforturile, *spre comitete şi vizitarea organizaţiilor.* Să luptăm pentru pace, pentru a pune capăt dezorganizării, pentru subordonare faţă de Comitetul Central. Să luptăm din răsputeri pentru a ne întări poziţiile în comitete cu oameni de-ai noştri. Să-i dăm în vileag fără cruţare pe martovişti şi pe cei de la „Iujnîi Rabocii" ca dezorganizatori, să dovedim asta cu documente, cu rezoluţii împotriva dezorganizatorilor ; cît mai multe rezoluţii ale comitetelor să-şi ia zborul spre O.C. Apoi să introducem oameni de-ai noştri în comitetele nesigure. Să cucerim comitetele prin lozinca : luptaţi împotriva dezorganizării — iată sarcina noastră *principală. Congresul trebuie să se ţină cel mai tîrziu în ianuarie ;* de aceea trebuie să porniţi energic la pregătirea lui, iar noi, la rîndu-ne, vom pune în mişcare toate forţele. *Scopul congresului : să întărească* C.C. şi Consiliul, poate şi O.C., fie printr-un grup de trei (în caz că vom reuşi să-l smulgem pe Plehanov, ceea ce e puţin probabil), fie printr-un grup de şase, *în care voi intra şi eu,* dacă ni se va propune o pace onorabilă pentru noi. În cazul cel mai rău : O.C. *rămîne al lor, iar C.C. şi Consiliul rămîn ale noastre.*

Repet : ori înfrîngere *totală* (căci O.C. o să ne dea gata), ori *pregătirea imediată a congresului. La început trebuie să-l pregătim în secret,* în maximum o lună, *apoi în trei săptămîni să adunăm cererile a 1/2 din comitete şi să-l convocăm.* Repet încă o dată : aceasta este singura noastră salvare.

Scrisă la 10 decembrie 1903
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

240

CĂTRE REDACŢIA „ISKREI" *

Către redacţia O.C.

12. XII. 1903

În calitate de reprezentant al C.C., am primit azi din partea tov. Martov o scrisoare în care întreabă dacă pot fi publicate tratativele C.C. cu opoziţia de la Geneva [252]. Eu cred că da şi rog foarte mult pe tovarăşii din redacţia O.C. să cumpănească bine încă o dată problema instaurării unei păci sincere în partid.

Încă nu e prea tîrziu pentru a asigura această pace, încă nu e prea tîrziu pentru a împiedica să fie aduse la cunoştinţa opiniei publice şi a duşmanilor noştri amănuntele în legătură cu sciziunea şi cuvîntările în care se vorbeşte despre incorectitudine şi liste falsificate, cuvîntări care vor fi folosite, fără îndoială, pînă şi de „Moskovskie Vedomosti" [253]. Eu vă garantez că majoritatea ar consimţi bucuros să fie date uitării toate aceste josnicii, cu condiţia asigurării păcii în partid.

Totul depinde acum de redacţia O.C., din care fac parte şi reprezentanţi ai fostei opoziţii, care a respins propunerea de pace a C.C. din 25. XI. 1903 [254]. Vă rog să luaţi în consideraţie, tovarăşi, că de atunci C.C. a mai consimţit la încă două concesii, sfătuindu-l pe tovarăşul Ru să-şi dea demisia şi încercînd să aranjeze „cu binele" lucrurile cu Liga.

Totuşi boicotarea C.C., agitaţia împotriva lui şi dezorganizarea activităţii practice în Rusia continuă. Ni se scrie din Rusia că opoziţia creează acolo un „infern". Avem informaţii autentice că agenţii minorităţii continuă în mod sistematic activitatea lor de dezorganizare vizitînd în acest scop comitetele. Din Petersburg ni se scrie că a venit pe acolo Martîn în acelaşi scop arătat mai sus. Lucrurile au mers atît de departe, încît opoziţia îşi organizează un

* Scrisoare scrisă în numele reprezentantului C.C. în străinătate, F. V. Lengnik. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

transport propriu şi, prin Dan, propune C.C. să-l folosească în comun.

Consider că este de datoria mea faţă de partid să adresez, pentru ultima oară, redacţiei O.C. rugămintea de a îndemna opoziţia să subscrie la pace, avînd la bază recunoaşterea sinceră, de către ambele părţi, a celor două centre şi încetarea luptelor intestine, care fac imposibilă orice activitate comună.

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

241

CĂTRE N. E. VILONOV

Dragă tovarăşe,

Scrisoarea dv. mi-a făcut o mare bucurie, deoarece aici, în străinătate, avem rareori prilejul să auzim părerile sincere şi personale ale celor care muncesc pe teren. Pentru un publicist social-democrat din străinătate este foarte important să aibă cît mai dese schimburi de păreri cu muncitorii înaintaţi care activează în Rusia, şi cele relatate de dv. despre felul cum se reflectă în comitete discordiile noastre au fost deosebit de interesante pentru mine. Poate voi publica chiar scrisoarea dv. cînd voi avea prilejul [255].

Îmi este cu neputinţă să răspund într-o singură scrisoare la întrebările dv., deoarece pentru o relatare amănunţită în legătură cu majoritatea şi minoritatea ar fi nevoie de o carte întreagă. Am publicat acum, în foaie volantă, „Scrisoare către redacţia «Iskrei» (De ce m-am retras din redacţie ?)" *, în care am relatat pe scurt cauza divergenţelor şi am arătat cît de inexact au fost prezentate lucrurile în „Iskra" nr. 53 (începînd cu nr. 53 redacţia este alcătuită din patru reprezentanţi ai minorităţii şi Plehanov). Sper că această scrisoare (în opt pagini mici) va ajunge curînd

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965 ed. a doua, p. 99—105. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în mîinile dv., deoarece a şi fost transportată în Rusia şi, probabil, nu va fi greu de difuzat.

Repet : în scrisoare lucrurile sînt expuse foarte pe scurt. Ele nu puteau fi date mai amănunţit acum, cînd n-au apărut încă procesele-verbale ale congresului partidului şi ale congresului Ligii (în „Iskra" nr. 53 s-a anunţat că procesele-verbale ale ambelor aceste congrese vor apărea foarte curînd şi complet. Sînt informat că procesele-verbale ale congresului partidului vor apărea într-o carte de peste 300 de pagini ; aproape 300 de pagini sînt gata culese ; cartea va apărea într-o săptămînă, cel mult în două). S-ar putea să scriu şi o broşură *, atunci cînd vor apărea toate aceste procese-verbale.

Personal, consider că ceea ce a provocat sciziunea a fost în primul şi în primul rînd nemulţumirea de componenţa centrelor (a O.C. şi a C.C.). Minoritatea voia să fie confirmat în O.C. vechiul grup de şase, iar congresul a ales trei din şase, considerîndu-i, probabil, mai indicaţi pentru conducerea politică. Tot astfel minoritatea a fost învinsă în problema componenţei C.C., adică congresul nu i-a ales pe cei pe care-i voia minoritatea.

Nemulţumită, minoritatea a început, din această cauză, să dea amploare unor divergenţe cu totul neînsemnate, să boicoteze centrele, să-şi recruteze adepţi şi chiar să pregătească sciziunea partidului (aici circulă zvonuri insistente şi, pe cît se pare, demne de încredere că ei au şi hotărît să fondeze un ziar al lor *„Kramola"*, pe care l-au şi dat la cules. Probabil nu întîmplător foiletonul din „Iskra" nr. 53 a fost cules cu caractere care nu există în tipografia partidului !).

Pentru a evita sciziunea, Plehanov a hotărît să-i coopteze în redacţie şi a scris articolul „Ce nu trebuie făcut", care a apărut în „Iskra" nr. 52. Eu m-am retras din redacţie după apariţia nr. 51, întrucît am considerat că această modificare a hotărîrilor congresului sub influenţa scandalurilor din străinătate este nejustă. Dar bineînţeles că nu am vrut să mă pun în calea păcii dacă pacea e cu putinţă şi, de

* „Un pas înainte, doi paşi înapoi", care a apărut în mai 1904 (Vezi *Opere complete*, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 187—414). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

aceea (întrucît în ce mă priveşte nu consider posibil *acum* să lucrez în grupul de şase) m-am retras din redacţie, fără a refuza însă să colaborez.

Minoritatea (sau opoziţia) mai vrea să-şi vîre cu forţa oamenii ei şi în C.C. De dragul păcii, C.C. a consimţit să primească doi, dar minoritatea e tot nemulţumită şi răspîndeşte în continuare tot felul de zvonuri infamante la adresa C.C., ca, de pildă, că este incapabil. Dupa părerea mea, asta e o revoltătoare încălcare a disciplinei şi a îndatoririlor faţă de partid. Şi, de altfel, toate nu-s decît bîrfeli, căci C.C. a fost ales de congres dintre oamenii pentru care s-a pronunţat *majoritatea* „organizaţiei «Iskra»". Iar „organizaţia «Iskra»" ştia, fără îndoială, mai bine decît toţi cine este apt pentru asemenea roluri importante. La congres a fost ales un Comitet Central format din trei oameni *, cu toţii membri vechi ai „organizaţiei «Iskra»" ; doi dintre ei erau şi membri ai Comitetului de organizare ; al treilea fusese solicitat să facă parte din Comitetul de organizare, dar n-a vrut el să intre şi a lucrat multă vreme pentru C.O. în problemele generale de partid. Prin urmare, în C.C. au fost aleşi oamenii cei mai de nadejde şi cei mai încercaţi, şi cred că e foarte urît să se agite zvonuri despre „incapacitatea" lor cînd însăşi *minoritatea împiedică* C.C. să lucreze. Toate acuzaţiile împotriva C.C. (de formalism, birocratism etc.) nu sînt decît născociri duşmănoase, lipsite de orice temei.

Nu mai e nevoie să spun că împărtaşesc întru totul părerea dv. că e indecent să vociferezi împotriva centralismului şi a congresului nişte oameni care mainte vorbeau altfel şi care sînt nemulţumiţi că într-o problemă particulară congresul nu le-a făcut pe plac. În loc sa-şi recunoască greşeala, aceşti oameni dezorganizează acum partidul ! Tovarăşii din Rusia, cred eu, trebuie să ţină piept cu tărie dezorganizării şi să stăruie ca hotarîrile congresului să fie aduse la îndeplinire şi să nu stagneze munca din pricina disputelor pe tema : cine să intre în C.O. şi cine în C.C. Disputele care se desfăşoară în străinătate între publicişti şi tot felul de generali (faţă de care sînteţi totuşi prea aspru etichetîndu-i pur şi simplu de intriganţi) vor

* G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik şi V. A. Noskov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

înceta de a fi periculoase pentru partid numai atunci cînd conducătorii comitetelor din Rusia vor deveni mai independenţi şi vor şti să ceară răspicat îndeplinirea celor hotărîte de reprezentanţii lor la congresul partidului.

În ceea ce priveşte atitudinea O.C. faţă de Comitetul Central, aveţi perfectă dreptate afirmînd că, o dată pentru totdeauna, nu trebuie să dăm prioritate nici unuia, nici celuilalt. După părerea mea, congresul însuşi trebuie să hotărască, de fiecare dată, această problemă. În conformitate cu statutul, Consiliul partidului se află şi acum deasupra O.C. şi a C.C. Iar din Consiliu fac parte doi membri din partea O.C. şi doi din partea C.C. Cel de-al cincilea membru a fost ales însă de congres. Deci congresul însuşi a hotărît cui trebuie acordată, de data asta, prioritatea. Istoriile că am vrut să exercităm o presiune asupra C.C. din Rusia prin O.C. din străinătate sînt curate bîrfeli, care nu conţin nici un sîmbure de adevăr. Cînd Plehanov şi cu mine faceam parte din redacţie, aveam în Consiliu chiar *trei* social-democraţi din Rusia *şi numai doi* din străinătate. La martovişti însă acum e tocmai invers ! — după asta puteţi judeca cît adevăr e în vorbele lor !

O călduroasă strîngere de mînă. Vă rog mult să-mi comunicaţi dacă aţi primit scrisoarea, dacă aţi citit scrisoarea mea către redacţie şi „Iskra" nr. 52—53 şi care e acum situaţia la dv. în comitet.

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Scrisă între 17 şi 22 decembrie 1903
Expediată din Geneva
la Ekaterinoslav

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

242

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Dragă prietene,

Trebuie să elucidăm în amănunţime o problemă asupra căreia sîntem, se vede, în divergenţă şi te rog foarte mult să pui această scrisoare a mea în discuţia tuturor membrilor

www.dacoromanica.ro

C.C. (sau ai Comisiei executive [256]). Iată în ce constă divergenţa : 1) d-ta crezi că e posibilă o pace cu martoviştii (Boris chiar ne felicită de încheierea păcii ! Îţi vine să faci haz de necaz !) ; 2) d-ta crezi că a convoca imediat congresul înseamnă a ne recunoaşte propria neputinţă. Sînt convins că în ambele privinţe te înşeli amarnic. 1) Martoviştii sînt gata de război. La adunarea de la Geneva, Martov a declarat sus şi tare că ei sînt o forţă. Ei duc o campanie împotriva noastră în coloanele ziarului şi substituie cu perfidie problema, căutînd să-şi camufleze uneltirile prin lamentări pe tema birocratismului nostru. Martov strigă în dreapta şi în stînga că C.C. nu e bun de nimic. Într-un cuvînt, ar fi o inadmisibilă naivitate să ne îndoim că martoviştii şi-au pus în gînd să acapereze şi C.C. tot prin uneltiri, boicot şi scandal. Pe acest teren nu putem duce lupta cu ei, întrucît O.C. este o armă teribilă, iar înfrîngerea noastră este inevitabilă ţinînd mai ales seama şi de arestările operate printre ai noştri. Dacă pierdeţi momentul, vă îndreptaţi spre o înfrîngere sigură şi totală a întregii majorităţi, primiţi în tăcere palmele pe care le încasează Comitetul Central de la cei din străinătate (de la Ligă) şi aşteptaţi altele. 2) Congresul va dovedi forţa noastră, va dovedi că noi, nu numai cu vorba, dar şi cu fapta, nu permitem ca întreaga mişcare să fie condusă de o clică de scandalagii din străinătate. Congresul este necesar tocmai acum, cît timp e actuală lozinca : lupta împotriva dezorganizării. Numai această lozincă justifică congresul, şi-l justifică pe deplin în ochii întregii Rusii. Dacă pierdeţi momentul, pierdeţi şi această lozincă, daţi dovadă de neputinţă, de supunere pasivă faţă de martovişti. Ar fi de-a dreptul ridicol să ne facem iluzii că ne vom consolida poziţiile prin activitate pozitivă, atunci cînd O.C. duce o campanie împotriva noastră, cînd martoviştii ne boicotează şi fac agitaţie împotriva noastră. Ar însemna să ne măcinăm forţele încetul cu încetul într-o luptă fără glorie împotriva intriganţilor, care după aceea vor spune (şi spun încă de pe acum) : uitaţi-vă cît de incapabil este acest Comitet Central ! Repet : nu vă lăsaţi legănaţi în iluzii. Ori veţi impune la congres martoviştilor pacea, ori vă vor da afară fără menajamente sau vă vor înlocui la prima cădere. În

www.dacoromanica.ro

momentul de față, congresul are drept scop să curme actuala dezorganizare de netolerat, să desființeze Liga, care desfide orice C.C., să ia ferm în mînă Consiliul și să pună la punct Organul Central. Cum să-l pună la punct ? — *în cel mai rău caz,* menținînd chiar grupul de cinci (sau introducînd din nou sistemul cu șase oameni) ; însă acest cel mai rău caz este puțin probabil dacă nu vom avea o majoritate fermă. În cazul acesta, ori vom învinge definitiv pe martoviști (Plehanov, văzînd că nu se face pace, *vorbește de pe acum* de un nou Vademecum și amenință că va ataca ambele părți aflate în dispută. Asta ne mai lipsea !), ori vom declara deschis că nu avem un O.C. conducător și-l vom transforma într-un organ de discuții, în care să se publice sub semnătură articole libere ale majorității și ale minorității (sau și mai bine : polemica cu martoviștii s-o ducem în broșuri, iar în „Iskra" să luptăm numai împotriva guvernului și a dușmanilor social-democrației).

Prin urmare : terminați cu speranța naivă că veți putea lucra pașnic într-o atmosferă insuportabilă. Mobilizați toate forțele *principale* ca să vizitați organizațiile ; Căprior să plece în acest scop ; *asigurați-vă* imediat și definitiv comitetele, apoi porniți atacul împotriva celorlalte comitete, iar congresul... congresul să fie convocat cel mai tîrziu în ianuarie !

P. S. Dacă Martov o să-l întrebe pe Căprior de publicarea materialelor [257], acesta să dea neapărat votul său lui Kol, să-l dea neapărat, altfel o să iasă un scandal monstru ! Martov și Dan de cîte ori se întîlnesc cu Kol îi trîntesc în față obrăznicii fără seamăn !

P. P. S. Astăzi, 18 decembrie, martoviștii ne-au dat o nouă probă de ticăloșia lor : au refuzat să publice în nr. 54 scrisoarea mea în care explic de ce m-am retras din redacție *, sub motivul că Hans a fost împotriva publicării documentelor (se întrec cu minciuna ! Hans a fost împotrivă în caz că s-ar încheia *pace !*). Refuzul este însoțit de o sumedenie de calomnii : C.C. a încercat să pună mîna pe O.C., tratativele au fost duse cu scopul de a se acorda din

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 99—105. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nou încredere C.C. etc. Tactica lor este limpede : să mascheze fățarnic opoziția diverșilor Dan, Martînov etc. față de C.C., iar în coloanele ziarului să împroaște cu noroi, din umbră, Comitetul Central. În nici un caz nu voi lăsa fără răspuns murdarul nr. 53 ; Telegrafiați imediat : 1) dacă sînteți de acord ca scrisoarea mea să fie publicată *în afara* „Iskrei" ? Actien * 203 ; 2) dacă sînteți de acord să punem imediat toate forțele în mișcare în vederea convocării congresului ? Actien 204. Dacă sînteți de acord cu ambele, Actien 407. Dacă nu sînteți de acord cu ambele, Actien 45.

Poimîine vă voi trimite scrisoarea mea în legătură cu retragerea din redacție. Dacă nu sînteți de acord cu convocarea imediată a congresului și aveți de gînd să răbdați în tăcere palmele martoviștilor, probabil că voi fi silit să ies și din Comitetul Central.

Scrisă la 18 decembrie 1903
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipărește după manuscris

243

CĂTRE I. O. MARTOV

Trimisă la 19. XII. 1903

Stimate tovarășe,

C.C. lasă mînă liberă redacției O.C. să dea indicații tov. Bonci-Bruevici, atît în ceea ce privește textul declarației „din partea redacției" în foaia lui [258], cît și în ceea ce privește caracterul controlului publicistic ; după părerea noastră, ambele intră în competența O.C. și noi nu sîntem în măsură să dăm tov. Bonci-Bruevici indicațiile respective.

Despre mediocritatea articolelor și lipsa de experiență a tov. Bonci-Bruevici redacția n-ar fi trebuit să comunice C.C., ci tovarășului Bonci-Bruevici personal.

C.C. i se vor trimite, desigur, corecturi și, pe cît posibil, el va căuta să-și dea sfatul în cazurile deosebit de importante. Problema textului declarației n-o considerăm importantă, dar „un control special" al O. C. asupra unor pu-

* — Acțiuni. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

blicaţii ca foaia lui Bonci-Bruevici ar fi, după părerea noastră, util.

Care ar fi litera cea mai potrivită o să discutăm.

Noi am acordat tov. Bonci-Bruevici dreptul de a preda direct materialele la tipografie dacă redacţia O.C. nu are nimic împotrivă.

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

244

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

22. XII. 1903

Către C.C. din partea lui Lenin, membru al C.C. Am citit înştiinţarea C.C. trimisă comitetelor[259] şi nu pot decît să-mi exprim nedumerirea. Nici nu mi-am putut imagina o confuzie mai ridicolă. Hans a fost crunt pedepsit pentru credulitatea şi impresionabilitatea lui. Pentru dumnezeu, să-mi explice de unde a avut el curajul să vorbească cu o voce atît de mieroasă despre pace, în timp ce opoziţia (inclusiv Martov !), în răspunsul ei la ultimatumul Comitetului Central, *a respins în mod formal pacea ??* Nu este oare o copilărie ca, după această respingere formală a păcii, să pui temei pe flecăreala lui Martov, care, în primul rînd, uită azi cele declarate ieri şi, în al doilea rînd, nu poate răspunde pentru întreaga opoziţie ? Nu e o probă de naivitate să vorbeşti şi să scrii despre pace în timp ce opoziţia se pregăteşte de un nou război, se laudă în gura mare — la adunările de la Geneva — că este o forţă şi porneşte în „Iskra" nr. 53 o campanie murdară împotriva noastră ? Şi după toate astea să spui comitetelor un pur neadevăr ! — de pildă că conflictul cu Liga ar fi „complet lichidat" ?? Să treci sub tăcere primul Consiliu (cu Ru) ?

În sfîrşit, sfaturile prosteşti date de voi ca eu să plec de aici ! Aş mai înţelege ca ele să-mi fie date de membrii familiei, de rude, dar să scrie Comitetul Central o asemenea prostie !! Şi tocmai acum, cînd începe războiul în presă.

www.dacoromanica.ro

Nr. 53 şi scrisoarea mea, publicată în foaie volantă *, vă vor convinge de acest lucru.

Sînt atît de înfuriat din cauza înştiinţării voastre către comitete, încît pentru moment nici nu-mi prea dau seama cum aţi putea să ieşiţi din această situaţie ridicolă. Poate în felul următor : să declaraţi că conţinutul nr. 53 al „Iskrei" şi în special articolul „Congresul nostru" v-au zdruncinat orice încredere în pace. Eu unul nu văd altă ieşire.

Răspundeţi comitetelor (şi chiar lui Martov) că articolul „Congresul nostru", mincinos la culme, a declanşat o polemică de presă, dar voi (C.C.) veţi căuta să duceţi o muncă pozitivă. Plehanov s-a pronunţat împotriva articolului „Congresul nostru" şi a fost împotrivă ca Martov să ţină referatul.

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

245

CĂTRE REDACŢIA „ISKREI" **

Către redacţia O.C.

Stimaţi tovarăşi,

În legătură cu rezoluţia din 22. XII a redacţiei O.C., reprezentantul din străinătate al C.C. consideră necesar să atragă redacţiei atenţia asupra tonului, cu totul nepotrivit, al acestei rezoluţii, care nu poate fi explicat decît printr-o mare iritare [260].

Dacă Lenin, care vi s-a adresat nu în calitate de membru al C.C., ci ca fost redactor, a făcut vreo afirmaţie, după părerea dv., inexactă, aţi putea lămuri acest lucru în presă ***.

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 99—105. — *Nota red.*

** Scrisoare scrisă în numele reprezentantului din străinătate al C.C.F.V. Lengnik. — *Nota red.*

*** În manuscris figurează aici următorul text tăiat : „(răspunsul dat lui Lenin la scrisoarea sa către redacţie nu conţinea nici o indicaţie cu privire la anume inexactităţi în expunerea faptelor)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Tov. Hans nu a încheiat nici un acord în numele C.C. cu privire la nepublicarea tratativelor şi nici nu putea să încheie un asemenea acord fără consimţămîntul nostru. Este imposibil ca redacţia să nu ştie acest lucru. Probabil că tov. Hans a făcut propunerea ca *în cazul cînd se încheie o pace formală*, să nu se publice tratativele *.

Reprezentantul din străinătate al C.C. a comunicat de două ori redacţiei O.C., şi nu într-o formă evazivă, ci absolut precisă, că încuviinţează publicarea scrisorii lui Lenin **.

Dacă redacţia n-ar fi acţionat aflîndu-se într-o stare de mare iritare, şi-ar fi dat imediat seama cît de deplasate sînt observaţiile ei în legătură cu numărul membrilor C.C. care se află în străinătate. La această ieşire şi la alte ieşiri fără sens ale redacţiei (cum ar fi afirmaţia ridicolă că ar exista nu ştiu ce publicaţie „secretă"), reprezentantul din străinătate al C.C. nu poate răspunde decît cerînd să nu se dea uitării îndatoririle faţă de partid şi să înceteze orice *acţiuni* care pot transforma polemica de presă într-un motiv de sciziune.

Reprezentantul din străinătate al Comitetului Central

Scrisă la 24 27 decembrie 1903 la Geneva (scrisoare loco

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

246

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

30. XII. 1903

Am primit scrisoarea dv. din 10. XII. st. v. Sîntem uimiţi şi indignaţi de tăcerea dv. în legătură cu probleme de importanţă vitală, ca şi de neglijenţa în ţinerea corespondenţei. Aşa nu se mai poate! Dacă Ursul şi Căprioara nu pot scrie săptămînal, mai luaţi-vă un secretar. Gîndiţi-vă

* În manuscris figurează aici următoarea fraza taiata: „Şi noi am considera inoportună publicarea într-un asemenea caz". — *Nota red.*

** Vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 99—105. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

numai că de la Căprior n-am primit pînă în prezent nici o ştire mai amănunţită ! La scrisoarea noastră din 10. XII st. n.* n-am primit pînă în momentul de faţă nici un răspuns (deşi au trecut 20 de zile). Asemenea situaţii revoltătoare trebuie să înceteze !

Mai departe ! Insistăm în mod categoric să ne lămurim pe deplin poziţia în lupta împotriva martoviştilor, să ne înţelegem între noi şi să adoptăm o linie precisă.

De ce nu l-aţi trimis încoace pe Boris, cum a cerut aici Hans ? Dacă ar fi fost aici, el nu ne-ar fi scris lucruri atît de ridicole în legătură cu pacea. De ce Hans nu s-a ţinut de promisiunea de a-i scrie Bătrînului care e adevărata stare de spirit a lui Boris ? Dacă nu-l puteţi trimite pe Boris, trimiteţi atunci, pentru a lămuri lucrurile, pe Mitrofan sau pe Zver.

Repet încă o dată : principala greşeală a lui Hans e că s-a lăsat copleşit de ultimele impresii. „Iskra" nr. 53 trebuia să-l trezească. Martoviştii au pus mîna pe O.C. pentru război, iar acum duc război pe toată linia : campanie în coloanele „Iskrei", certuri cu prilejul unor referate publice (zilele acestea Martov a ţinut la Paris un referat despre sciziune în faţa unui auditoriu de 100 de persoane şi s-a luat la ceartă cu Lebedev [261]), agitaţie impertinentă împotriva Comitetului Central. Trebuie să fim cu totul miopi ca să credem că această situaţie nu se va extinde şi în Rusia. Aici lucrurile au ajuns pînă la ruperea relaţiilor dintre O.C. şi C.C. (rezoluţia O.C. din 22. XII., pe care v-am trimis-o), pînă la tipărirea în O.C. („Iskra" nr. 55) a afirmaţiei *mincinoase* că ar exista un *acord* să nu se publice tratativele.

E timpul să vă gîndiţi bine asupra poziţiei politice în ansamblu, să aveţi o privire mai largă, să terminaţi cu preocupările mărunte de bani şi de paşapoarte şi să vă lămuriţi o dată, fără să vă ascundeţi capul în nisip, încotro mergeţi şi *în ce scop* tărăgănaţi lucrurile !

Dacă nu mă înşel, în Comitetul nostru Central există două orientări (sau, poate, trei ? Care ?). După mine, ele constau în următoarele : 1) a tărăgăna lucrurile fără a

* Vezi volumul de faţă, p. 345—346. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

convoca congresul, a nu răspunde — pe cît posibil — la atacuri şi la palme şi a ne întări în acest timp poziţiile în Rusia ; 2) a adopta o sumedenie de rezoluţii împotriva O.C., a mobiliza *t o a t e* forţele în vederea cuceririi comitetelor şovăielnice şi a pregăti congresul în două luni, maximum trei. Şi atunci vă întreb în ce constă întărirea poziţiilor de care vorbiţi ? Numai în faptul că pierdeţi timp, pe cînd duşmanul îşi adună aici forţele (iar străinătatea trage greu în cumpănă !), şi amînaţi o hotărîre pînă cînd veţi fi înfrînţi. Înfrîngerea este inevitabilă şi chiar destul de apropiată, — ar fi o copilărie să ignoraţi acest lucru.

Iar după înfrîngere ce-o să ne lăsaţi ? Martoviştii au forţe noi, care au crescut, în timp ce la noi rîndurile s-au rărit. Ei au un Organ Central consolidat, iar noi un grup care transportă prost acest Organ Central al lor, care ne înjură. Aceasta este, negreşit, o cale spre înfrîngere, nu este decît o amînare ruşinoasă şi prostească a înfrîngerii *inevitabile*. Dv. nu faceţi decît să închideţi ochii la acest lucru, profitînd de faptul că războiul din străinătate se strămută cu încetul la dv. Căci tactica voastră se rezumă literalmente la formula : după noi (după actualul C.C.) potopul (potopul pentru majoritate).

Eu cred că, chiar dacă înfrîngerea este inevitabilă, trebuie să ne retragem în văzul tuturor, cinstit şi deschis, şi asta nu e cu putinţă decît la congres. Dar înfrîngerea nu este chiar inevitabilă, deoarece grupul celor cinci *nu* este unit. Plehanov nu este de partea lor, ci este *pentru pace*, iar congresul îi *va da de gol*, atît pe Plehanov, cît şi pe ei cu pseudodivergenţele lor. Singura obiecţie serioasă împotriva congresului ar fi că el va consfinţi în mod inevitabil sciziunea. La o asemenea obiecţie răspund : 1) chiar şi această situaţie ar fi mai bună decît cea actuală, deoarece atunci am putea să ne retragem cinstit şi să nu prelungim ruşinoasa situaţie de oameni pălmuiţi ; 2) martoviştii au pierdut momentul sciziunii şi este puţin probabil ca ei să se retragă de la Congresul al III-lea, dat fiind că actuala luptă şi deplina publicitate anihilează orice posibilitate de sciziune. 3) Dar dacă avem posibilitatea să ne tocmim cu ei, cel mai bine ar fi s-o facem acolo, la congres.

www.dacoromanica.ro

Analizaţi problema cu toată seriozitatea şi răspundeţi, în sfîrşit, care este părerea fiecărui (absolut a fiecărui) membru al Comitetului Central.

Nu mai insistaţi atîta cu foile volante : nu-s maşină, şi în situaţia imposibilă ce s-a creat nu pot lucra.

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1904

247

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

P. S.[262] 2. I. 1904. Am primit şpalturile articolului lui Akselrod din „Iskra" nr. 55 (care va apărea în două-trei zile). E un articol mai abject decît al lui Martov („Congresul nostru") din nr. 53. Găseşti în el şi „fantezii ambiţioase", „inspirate de legenda dictaturii lui Schweitzer", ca şi acuzaţia că „atotştiutorul centru" „dispune, după bunul său plac (sic !)", „de membrii de partid, transformaţi (!!) în şuruburi şi rotiţe". Se vorbeşte despre „instituirea unui număr nesfîrşit de direcţii, departamente, servicii, birouri şi ateliere", despre transformarea revoluţionarilor (pe cuvînt, aşa scrie !) „în şefi de servicii, funcţionari de birou, majuri, subofiţeri, soldaţi, strajnici, meşteşugari" (sic !). Se face afirmaţia că C.C. (aşa cum îl concepe majoritatea) „trebuie să fie exclusiv un agent colectiv al acestei puteri (al puterii redacţiei „Iskra"), să se afle sub tutela ei autoritară şi sub controlul ei strict". Aceasta, spune Akselrod, este „o utopie organizatorică de tip teocrat" (sic !). „Triumful centralismului birocratic în organizaţia de partid, iată care este concluzia"... (pe cuvînt, aşa scrie !). În legătură cu acest articol, mă adresez din nou tuturor membrilor C.C. : pot rămîne asemenea afirmaţii fără protest şi fără luptă ? Nu vă daţi seama că, suportîndu-le în tăcere, vă transformaţi — nici mai mult, nici mai puţin — în nişte colportori de bîrfeli (în legătură cu Schweitzer şi cu marionetele lui) şi în colportori de calomnii (la adresa birocraţilor, adică a voastră şi a întregii majorităţi) ? Şi cum credeţi că o să duceţi o „activitate pozitivă" sub o asemenea „conducere ideo-

www.dacoromanica.ro

logică" ? Sau ştiţi, poate, alt mijloc de luptă cinstită în afară de congres ??

((De partea martoviştilor sînt, pe cît îmi dau seama, Kievul, Harkovul, Gornozavodskul, Rostovul şi Crimeea. Asta face : 10 voturi + Liga + redacţia O.C. + 2 în Consiliu = 16 voturi din 49. Dacă ne îndreptăm imediat toate forţele spre Nikolaev, Siberia şi Caucaz, putem face *foarte uşor* ca ei să rămînă cu 1/3.))

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

248

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

4. I. 1904. Îţi scrie Bătrînul. Abia acum am primit scrisoarea Căpriorului, în care-mi răspunde la scrisoarea mea din 10. XII* ; îi răspund imediat. Eu nu mă las rugat atunci cînd este vorba să fac critica concepţiilor lui ! Îţi spun sincer, sînt înfuriat la culme de timiditatea şi naivitatea lui.

1) E culmea lipsei de tact să te apuci să scrii Organului Central din partea Comitetului Central din Rusia. Totul trebuie făcut numai *prin* reprezentantul din străinătate al C.C. Acest lucru, crede-mă, este absolut necesar dacă nu vrei să iasă un scandal monstru. Trebuie să li se spună, o dată pentru totdeauna, celor de la O.C. că în străinătate există un reprezentant al C.C. cu drepturi depline, şi cu asta basta.

2) Nu este adevărat că a existat un acord cu privire la procesele-verbale ale Ligii. Tu ai declarat din capul locului că problema publicării materialelor sau a textului prescurtat al acestora o laşi în seama noastră. (De altfel, *tu* nici nu puteai să fii sau să nu fii „de acord" în această privinţă. Şi nici chiar *întregul* C.C. nu putea.) În această chestiune încurci grozav lucrurile şi, dacă ai să scrii un singur cuvînt nechibzuit, totul o să fie publicat şi are să iasă un scandal monstru.

★ Vezi volumul de faţă, p. 345—346. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3) Dacă în scrisoarea ta către O.C. în legătură cu nr. 53 nu există nici un cuvînt de protest împotriva afirmaţiilor murdare în legătură cu Schweitzer, cu formalismul birocratic etc., trebuie să-ţi spun că nu ne mai înţelegem de loc. În cazul acesta nu mai are rost să discutăm, urmînd ca să iau singur poziţie împotriva acestor murdării, ca publicist particular. O să-i gratific, în articolele mele, pe aceşti domni cu calificativul de intriganţi şi de isterici.

4) În timp ce C.C. nu face decît să bîiguie cîte ceva despre o activitate pozitivă, Erema şi Martîn îi suflă Nikolaevul. Asta-i o nemaipomenită ruşine şi constituie totodată pentru voi al o sutălea, dacă nu al o miilea avertisment. *Ori* cucerim comitetele şi convocăm congresul, *ori* părăsim în mod ruşinos scena, sub ploaia de atacuri mîrşave ale O.C., care-mi închide coloanele „Iskrei".

5) E de-a dreptul ridicol să vorbim de o conferinţă a comitetelor şi de un „ultimatum" (după ce ei au luat *în derîdere* ultimatumul nostru !!). La o asemenea „ameninţare" martoviştii o să rîdă în hohote !! Ce valoare mai au pentru ei ultimatumurile, cînd ei pur şi simplu reţin banii, duc o campanie împotriva C.C. şi declară deschis : „Aşteptăm primele arestări".

Căprior a uitat că Martov e o cîrpă în mîinile unor şmecheri ? Ce să mai vorbim după toate astea de atitudinea lui Martov şi a lui Georges faţă de Căprior şi de Nil ? E dureros să constaţi atîta naivitate. În primul rînd, lui Martov şi lui Georges puţin le pasă de toţi aceşti Căpriori şi Nili. În al doilea rînd, Georges a fost trecut cu totul pe planul al doilea de martovişti şi declară public că ei nu-l iau în seamă (ceea ce, de altfel, se vede limpede din „Iskra"). În al treilea rînd — şi repet acest lucru pentru a suta oară —, Martov e un nimic. De ce dragul şi bunul Hans nu s-a împrietenit aici cu Troţki, cu Dan şi cu Natalia Ivanovna ? E păcat că a scăpat, săracul, această „şansă" (ultima şansă) de „pace sinceră", de „bună pace"... N-ar fi mai înţelept să scrii de-a dreptul acestor „stăpîni" decît să verşi în zadar lacrimi la pieptul păpuşii de cîrpă Martuşa ? Încearcă de le scrie, asta o să te trezească ! Atîta timp cît nu le-ai scris şi n-ai primit chiar tu un scuipat în faţă, nu ne plictisi nici pe noi (şi nici pe

www.dacoromanica.ro

ei) cu această „pace". Aici noi vedem dar cine *flecăreşte* la martovişti şi cine *comandă*.

6) Argumente în favoarea convocării congresului am adus încă data trecută. Pentru dumnezeu, fii sincer faţă de d-ta însuţi, amînarea congresului n-ar fi decît o dovadă a neputinţei noastre. Şi dacă veţi continua să îndrugaţi verzi şi uscate despre pace, duşmanii o să vă sufle nu numai Nikolaevul.

Una din două : război sau pace. Dacă veţi face pace, va fi o capitulare în faţa martoviştilor, care duc un război energic şi abil. Va însemna să răbdaţi în tăcere să fiţi împroşcaţi cu noroi în coloanele O.C. (= conducerea ideologică a partidului !). În acest caz nu mai avem ce vorbi. Am mai scris pe această temă şi am să mai scriu, spunînd *t o t*, absolut tot ce cred.

Pentru mine este clar că campania de care ne temeam în caz că aş fi atacat singur „Iskra" se duce şi acum, dar acum ei o să-mi închidă gura. Şi a pune temei pe spusele lui Andreevski despre influenţa pe care o are numele lui Lenin e o copilărie.

Sau război, şi atunci o să te rog să-mi explici ce metodă de război *adevărată* şi cinstită există în afară de congres.

Repet, acum congresul nu este inutil, deoarece Plehanov nu ţine cu martoviştii. Publicarea materialelor (pentru care am să mă bat pînă am s-o obţin) [263] îl va separa definitiv de ei. El este certat şi acum cu martoviştii.

La Congresul al III-lea martoviştii nici n-o să pomenească de redacţia cu şase membri. Sciziunea ar fi preferabilă actualei stări de lucruri, cînd ei au terfelit „Iskra" cu bîrfelile lor. Dar mă îndoiesc că la Congresul al III-lea ei o să recurgă la sciziune, şi noi putem preda „Iskra" unei comisii neutre, luînd-o din mîna ambelor părţi.

7) Am să lupt din răsputeri pentru a ajunge la un război decisiv cu Liga.

8) Dacă Nil continuă să fie pentru pace, să vină şi sa stea de vorbă de vreo două ori cu Dan. Asemenea convorbiri, crede-mă, i-ar fi suficiente ca să se lămurească.

9) Avem nevoie de bani. Cît avem ne ajunge pentru două luni, după care rămînem fără o leţcaie. Acum, pre-

www.dacoromanica.ro

cum ştii, „întreţinem" nişte nemernici care ne împroaşcă cu insulte şi ocări din paginile O.C. Şi asta se cheamă „activitate pozitivă". Ich gratuliere !*

Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

249

CĂTRE REDACŢIA „ISKREI" **

În calitate de reprezentant al C.C., consider necesar să atrag atenţia redacţiei că nu există nici un temei pentru a ridica problema legitimităţii etc. pe baza unor cuvîntări mai aprinse rostite pe marginea unor referate sau pe baza unor materiale polemice din presă. Comitetul Central nu se îndoieşte şi nu s-a îndoit nici un moment de legitimitatea redacţiei, care a fost cooptată — aşa cum pe bună dreptate se arată în „Iskra" nr. 53 — în deplină conformitate cu § 12 din statutul partidului. Comitetul Central este gata, la nevoie, sa facă şi o declaraţie publică în acest sens. Dacă redacţia consideră polemica drept un atac împotriva ei, ea are, precum se ştie, toate posibilităţile de a răspunde. Ce sens are să te înfierbînţi din cauza unor vorbe tăioase (din punctul de vedere al redacţiei) în polemici, cînd nicăieri nu este vorba de boicot sau de o altă metodă neloială de acţiune (din punctul de vedere al C.C.) ? Amintim redacţiei că C.C. a declarat *în repetate rînduri* că este oricînd gata şi *s-a oferit chiar să publice* imediat şi scrisoarea lui Dan, precum şi articolul „Din nou în minoritate" al lui Martov, fără a se formaliza cîtuşi de puţin de atacurile vehemente cuprinse în aceste articole. După părerea C.C., trebuie să se lase tuturor membrilor de partid libertatea deplină de a critica şi ataca instituţiile centrale : C.C. nu găseşte nimic de temut în aceste atacuri atîta timp cît ele nu sînt însoţite de boicot, de refuzul de a duce ac-

* — Felicitarile mele — *Nota trad.*

** Scrisoarea este un adaos la conceptul scrisorii de răspuns trimisa de F. V. Lenguik lui I. O. Martov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tivitate pozitivă şi de a acorda sprijin bănesc. Comitetul Central declară şi acum că ar publica o critică îndreptată împotriva lui, considerînd schimbul liber...*

Scrisă la 8 ianuarie 1904 la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

250

CĂTRE G. V. PLEHANOV, PREŞEDINTELE CONSILIULUI PARTIDULUI **

Mult stimate tovarăşe,

Propunem ca Consiliul să ţină o şedinţă luni 25. I., orele 4. p.m. la restaurantul Landolt. Dacă dv. veţi fixa un alt loc şi o altă oră, fiţi amabil şi comunicaţi-ne cel mai tîrziu pînă duminică, deoarece unul dintre noi locuieşte departe de Geneva.

În ceea ce priveşte secretariatul, sîntem de părere că ne-am putea limita la serviciile tov. Martov, care a fost numit la prima şedinţă a Consiliului secretar al acestuia.

Am protesta cu toată energia împotriva desemnării ca secretar a tov. Blumenfeld, deoarece, în primul rînd, el nu respectă conspirativitatea (a comunicat lui Druian că Lenin face parte din C.C.) şi, în al doilea rînd, este expansiv din cale-afară, astfel încît liniştea şi buna desfăşurare a muncii nu sînt cu nimic garantate, existînd chiar un pericol de scandal şi de sechestrare de persoane. În al treilea rînd, va trebui, probabil, să ridicăm în Consiliu problema persoanei lui în calitate de cumpărător de literatură de partid.

Dacă consideraţi că e necesar ca atribuţia de secretar să fie îndeplinită de o persoană din afara Consiliului, noi propunem pe tov. Bîcikov, unul dintre vechii membri ai organizaţiei „Iskra" şi un activist de seamă al partidului

* Fraza a fost completată de F. V. Lengnik: „de păreri drept o garanţie împotriva unor eventuale greşeli ale instituţiilor centrale". — *Nota red.*

** Scrisoarea a fost scrisa în numele reprezentantului în străinătate al C.C., F. V. Lengnik. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nostru (membru în C.O.), fiind totodată şi omul cel mai imparţial şi mai capabil să facă toate însemnările cu calm.

Membri ai Consiliului...

P. S. — Va trebui să vin special la Geneva la şedinţa Consiliului, iar poşta spre Mornex face destul de mult. De aceea, v-aş ruga mult să-mi trimiteţi scrisoarea cel mai tîrziu duminică *(z i u a)* în caz că fixaţi şedinţa pentru luni, căci altfel nu voi reuşi să primesc înştiinţarea.

În caz contrar v-aş ruga să amînaţi şedinţa pentru miercuri.

Adresa mea : Mornex...

Scrisă la 23 ianuarie 1904 la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

251

CĂTRE G. V. PLEHANOV, PREŞEDINTELE CONSILIULUI PARTIDULUI *

Mult stimate tovarăşe,

Cu tot regretul, sîntem nevoiţi să protestăm categoric împotriva desemnării în calitate de secretar a tov. Gurvici, propus de redacţie.

În primul rînd, el a avut o serie de conflicte cu C.C.

În al doilea rînd, el şi-a exprimat în scris (vă putem pune la dispoziţie o copie) o asemenea poziţie faţă de Consiliu, organul suprem al partidului, încît participarea lui la şedinţele Consiliului devine absolut imposibilă.

În al treilea rînd — şi acesta este principalul —, vom fi siliţi să ridicăm în Consiliu problema *tov. Gurvici personal*, întrucît dînsul, în calitate de reprezentant al administraţiei Ligii, a avut, după părerea noastră, o atitudine necorespunzătoare faţă de Comitetul Central. Nu se cade

* Scrisoarea a fost scrisă în numele reprezentantului în străinătate al C.C., F. V. Lengnik. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să fie secretar un om ale cărui fapte urmează să fie supuse unei examinări în ceea ce privește justețea lor *.

Vă atragem totodată atenția asupra faptului că, apreciind însemnătatea Consiliului ca instrument de unire și de conciliere (iar nu de dezmembrare și de discordie), noi am propus *din capul locului* un secretar care n-a participat *de loc* la certuri și care n-a fost contestat nici de cealalta parte.

Sîntem încredințați că și cealaltă parte, redacția O.C., ar putea să propună fără greutate un candidat care n-a fost amestecat în certuri și care să nu poată constitui un *obiect* de anchetă pentru Consiliu.

Al d-v. devotat, *L.*

Scrisă la 27 ianuarie 1904
la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipărește după manuscris

252

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Lui N. N. (pentru C.C.)

Ieri au luat sfîrșit ședințele (în număr de trei) ale sesiunii Consiliului partidului. Aceste ședințe aruncă o lumină definitivă asupra întregii situații politice a partidului. Plehanov se raliază martoviștilor, făcînd ca ei să obțină majoritatea asupra noastră în orice chestiune mai importantă. Rezoluția noastră cu privire la condamnarea boicotului etc. (boicot *de ambele părți*) nu este pusă la vot ; definirea formelor de luptă admisibile și a celor inadmisibile a fost aprobată numai în principiu. În schimb este adoptată rezoluția lui Plehanov : este de dorit ca în C.C. să fie cooptat un număr *corespunzător* (sic !) de persoane din rîndurile minorității. După aceea, noi ne retragem rezoluția și de-

* În manuscris figurau inițial următoarele : „Nu se va putea discuta în Consiliu justețea sau injustețea faptelor unei persoane care participă în calitate de secretar". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

punem un protest *, pronunţîndu-ne împotriva acestei politici de încurajare a ambiţiilor carieriste, care a fost iniţiată de Consiliu. Trei membri ai Consiliului (Martov, Akselrod şi Plehanov) răspund că este „mai prejos de demnitatea lor" să studieze acest protest. Noi declarăm că singura ieşire *cinstită* este congresul. Consiliul respinge însă propunerea. Trei membri adoptă rezoluţii care consfinţesc (!) trimiterea de către redacţie a unor împuterniciţi proprii, separat de cei ai C.C., indicîndu-se Comitetului Central să dea redacţiei publicaţii în cantitatea necesară pentru difuzare (! !). Aceasta înseamnă să le dăm lor materialele noastre pentru transport şi distribuire, pentru că acum ei trimit într-una „agenţi" care *refuză* să efectueze comisioane pentru C.C. În afară de aceasta, ei au organizat şi transportul (au propus ca transportul să fie folosit în comun).

În „Iskra" (nr. 57) apare un articol al lui Plehanov în care Comitetul nostru Central este calificat drept *excentric* (nu cuprinde şi membri ai minorităţii) şi în care sîntem invitaţi să cooptăm un număr de membri. Cîţi — nu se ştie ; din informaţii particulare rezultă că cel puţin *trei*, dintr-o listă restrînsă (probabil din 5—6), şi s-ar putea să ne mai ceară să mai scoatem pe cîte unii din Comitetul Central.

Acum trebuie să fii orb ca să nu vezi cum stau lucrurile. Consiliul va exercita *tot felul de presiuni* asupra C.C., cerîndu-i să cedeze complet martoviştilor. Prin urmare : ori convocarea neîntîrziată a congresului, strîngerea imediată în acest scop a rezoluţiilor din partea a 11—12 comitete, care să ceară ţinerea congresului, mobilizarea imediată a tuturor forţelor, care să facă agitaţie în favoarea congresului ; ori demisia întregului C.C., căci nimeni din C.C. nu va accepta un rol atît de ruşinos şi de ridicol : acela de a primi pe nişte oameni care *se invită* singuri şi care nu se vor linişti pînă nu vor acapara totul şi vor aduce în dezbaterea Consiliului orice chestiune cît de mărunţă, numai şi numai să-şi impună punctul de vedere.

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 147—148. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Împreună cu Kurţ cerem insistent Comitetului Central *să se întrunească neapărat şi neîntîrziat* şi să ia o hotărîre, socotind, firește, şi voturile noastre. Repetăm stăruitor pentru a suta oară : ori convocarea imediată a congresului, ori demisia ; cine nu e de acord cu noi să poftească aici ca să judece la faţa locului. Să încerce *efectiv* să se împace cu martoviştii, iar nu să ne scrie vorbe goale despre avantajele păcii !

Nu avem bani. O.C. ne împovărează cu cheltuieli, împingîndu-ne în mod vizibil la faliment, scontînd în mod vădit un crah financiar pentru a recurge la măsuri excepţionale menite să reducă la zero rolul Comitetului Central.

Trebuie să facem rost imediat şi cu orice preţ de 2 000—3 000 de ruble. Imediat şi cu orice preţ, altfel într-o lună vom da faliment *total*.

Repetăm : gîndiţi-vă bine, *trimiteţi aici delegaţi* şi priviţi lucrurile în faţă. Ultimul nostru cuvînt este : ori congresul, ori demisia întregului Comitet Central. Răspundeţi imediat dacă ne daţi voturile voastre. Dacă nu, comunicaţi-ne imediat *cum trebuie să procedăm, eu şi Kurţ, în cazul că ne vom da demisia.*

Scrisă la 31 ianuarie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

253

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Lui Hans de la Bătrînul

Dragă prietene,

M-am întîlnit cu *Zver* şi abia de la el am aflat ce e pe la voi. Cred că trebuie să-l determini numaidecît pe Căprior să plece imediat şi să-şi schimbe blana. Ar fi absurd şi ridicol să stea şi să aştepte lovitura. Trecerea în ilegalitate şi vizitarea organizaţiilor este singura ieşire. Şi, crede-mă, e doar o părere a Căpriorului că un asemenea pas e greu. E de ajuns să încerce să facă acest pas şi se va vedea numai-

www.dacoromanica.ro

decît că Căpriorul se obişnuieşte cu noua situaţie. (Nu înţeleg în ruptul capului şi nu pot fi de acord cu argumentele pe care le invocă Koneaga împotriva acestei soluţii.)

În ceea ce priveşte întreaga situaţie politică, lucrurile sînt grozav de încurcate. Plehanov a trecut la martovişti şi face presiuni asupra noastră în Consiliu. Consiliul şi-a exprimat dorinţa să se procedeze la completarea C.C. (acest lucru va apărea în „Iskra" nr. 58). Consiliul a acordat redacţiei dreptul să trimită agenţi şi să primească publicaţii pentru difuzare.

Martoviştii au, se vede, fondul lor de înarmări şi nu aşteaptă decît momentul potrivit pentru un coup d'état (cum ar fi, bunăoară, un crah financiar — căci noi nu avem bani — sau o cădere în Rusia etc.). Sînt convins de asta şi, de aceea, împreună cu Kurţ, cer ca acei membri ai C.C. care mai au îndoieli să vină aici să se convingă ; de altfel este ridicol şi nedemn că unul zice hăis şi altul cea.

După părerea mea, acum trebuie 1) să ridicăm comitetele împotriva O.C., determinîndu-le să adopte rezoluţiile cele mai combative împotriva O.C. ; 2) comitetele să scoată foi volante în care să polemizeze cu O.C. ; 3) să se adopte în comitete şi să se publice imediat rezoluţii de convocare a congresului ; 4) să puneţi pe Schwartz, Vakar etc. să scrie foi volante pentru Comitetul Central.

Hans trebuie prevenit că va fi chemat fără discuţie ca martor fals împotriva mea. Dacă nu vrea să evite o asemenea situaţie, să trimită imediat o declaraţie scrisă, cît se poate de categorică, în care să specifice : 1) că nu a existat nici un acord în sensul ca tratativele să nu fie date publicităţii ; 2) că în şedinţa Consiliului din 29.XI.1903 Hans nu a promis să facă cooptări în C.C. ; 3) că el a înţeles că martoviştii preiau O.C. pentru a face pace şi că ei i-au înşelat speranţele şi au pornit războiul începînd cu „Iskra" nr. 53. Această declaraţie o vom publica *numai în cazul* cînd vom fi provocaţi.

Scrisă între 2 şi 7 februarie 1904
Expediată din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

254

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Stimaţi tovarăşi,

Vă rugăm să ne daţi informaţii mai amănunţite în legătură cu conferinţa pe care o proiectaţi: ce caracter are conferinţa, ce instituţii vor fi reprezentate, cînd şi unde va avea loc. De asemenea, vă rugăm să fiţi amabili şi să ne comunicaţi ce poziţie veţi adopta în problema participării la conferinţa social-democraţilor polonezi.

Aşteptînd informaţii suplimentare de la dv., noi vom înainta propunerea dv., în conformitate cu statutul partidului nostru, la Consiliul partidului *.

Cu salutări tovărăşeşti.

În numele C.C. ...

Scrisă la 7 februarie 1904
Expediata din Geneva

Publicată pentru prima oara în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

255

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

8. II. 1904

Dragă Vladimir Dmitrievici,

Multe mulţumiri pentru adrese [264]. Vă rog să mă iertaţi că v-am dat atîta bătaie de cap, nu mi-am închipuit că o să trebuiască să mergeţi personal după ele.

Sper să plec astăzi. Vă rog să luaţi în mînă toată expediţia: sînt toate indiciile că la L. treburile nu merg bine. Cum s-o faceţi, veţi vedea dv. Dar mă conving tot mai

* Vezi „Cuvîntarea rostită de V. I. Lenin la Consiliul partidului" (în Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 430—433). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mult că atîta timp cît n-o să luaţi totul în mîna dv. treburile nu vor merge. Mai discutaţi asta şi cu Vasiliev.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *N. Lenin*

P. S. Şi în privinţa tipografiei toată speranţa e în d-voastră!

Pe Seladin * l-am trimis ieri cu Ignat. L-aţi primit?

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Novîi Mir" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

256

CĂTRE REDACŢIA „ISKREI"

Comitetul Central informează redacţia O.C. că el consideră dispoziţia dată de ea de a i se transmite scrisorile *adresate Comitetului Central* o uzurpare şi un act necinstit şi un abuz de încredere.

C.C. declară totodată că a apreciat la justa lui valoare pe tov. Blumenfeld, care a fost acum însărcinat cu trierea scrisorilor, şi-l consideră ca un om lipsit de simţul conspirativităţii şi oricînd gata de scandal.

De aceea, C.C. va aduce la cunoştinţa tuturor membrilor de partid această uzurpare şi atrage atenţia asupra consecinţelor ei inevitabile, dăunătoare cauzei.

C.C.

Scrisă la 26 februarie 1904 la Geneva (scrisoare loco)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

257

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Vă scrie Bătrînul. Am citit scrisorile lui Zemleacika şi Koneaghin. De unde a scos el că eu mi-am dat acum seama de inutilitatea congresului, Alah ştie. Dimpotrivă, insist în continuare că aceasta este singura soluţie cinstită, că numai miopii sau laşii se pot teme de ea. Insist în continuare să fie neapărat trimişi aici Boris, Mitrofan şi Calul, neapărat, fiindcă oamenii trebuie să se convingă singuri care e situaţia (creată mai ales după şedinţele Consiliului), iar nu să scrie tot felul de bazaconii din depărtare, ascunzîndu-şi capul în nisip şi profitînd de faptul că de aici pînă la C.C. e cale lungă.

Nimic nu-i mai absurd decît ideea că munca în vederea convocării congresului, agitaţia în comitete, adoptarea de către ele a unor rezoluţii bine cîntărite şi categorice (iar nu anemice) *exclud* activitatea „pozitivă" sau o contrazic. O asemenea idee dovedeşte incapacitate de a înţelege situaţia politică creată acum în partid.

Partidul este de fapt sfîşiat, statutul este prefăcut în zdrenţe, organizaţia este batjocorită ; numai nişte proşti şi nişte indolenţi pot să nu vadă asta. Iar cui a înţeles acest lucru trebuie să-i fie clar că la atacul martoviştilor trebuie să răspundem tot printr-un atac (iar nu prin vorbărie prostească despre pace etc.). Toate forţele trebuie folosite în atac. Cu tehnica, cu transportarea şi cu primirea de materiale trebuie să se ocupe *exclusiv* forţele auxiliare, ajutoarele, agenţii. A pune la asemenea treabă pe membrii C.C. este o mare nechibzuinţă. Membrii C.C. trebuie *să cucerească* toate comitetele, să mobilizeze majoritatea, să viziteze toate organizaţiile din Rusia, să unească strîns pe oamenii noştri, să pornească atacul împotriva O.C. (drept răspuns la atacul martoviştilor), atac prin rezoluţii care 1) să ceară convocarea congresului, 2) *să întrebe* redacţia O.C. dacă se va supune congresului în problema compoziţiei redacţiei, 3) să înfiereze fără „menajamente filistine" noua „Iskră", aşa cum au făcut zilele trecute Astrahanul, Tverul

www.dacoromanica.ro

şi Uralul. Aceste rezoluţii trebuie tipărite în Rusia, aşa cum am mai spus de o sută de ori.

Cred că la noi, în Comitetul Central, sînt într-adevăr nişte birocraţi şi nişte formalişti, iar nu nişte revoluţionari. Martoviştii îi scuipă în obraz, iar ei şterg scuipatul şi-mi dau mie poveţe: „e inutil să luptăm!"... Numai nişte birocraţi nu văd acum că C.C. nu este un C.C. şi că sforţările lui de a fi C.C. sînt ridicole. Sau Comitetul Central va deveni o organizaţie care va porni *război împotriva O.C.*, un război efectiv, iar nu verbal, un război în comitete, sau C.C. nu este decît o zdreanţă fără folos care merită să fie aruncată cît colo.

Înţelegeţi o dată, pentru dumnezeu, că centralismul a fost irevocabil distrus de martovişti. Daţi încolo formalităţile idioate, cuceriţi comitetele, *învăţaţi-le* să lupte pentru partid, împotriva spiritului de cerc din străinătate, scrieţi pentru ele foi volante (ceea ce nu va împiedica agitaţia pentru congres, ci o va ajuta!), folosiţi la treburile tehnice forţe auxiliare. Conduceţi războiul împotriva O.C. sau renunţaţi cu totul la pretenţiile ridicole de „a conduce"... ştergînd urmele de scuipat.

Comportarea lui Claire e ruşinoasă şi e şi mai rău încă că Koneaga îl încurajează. Nimic nu mă înfurie mai mult acum decît „aşa-zisul" C.C. al nostru. Adio.

Bătrînul

Scrisă în februarie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

258

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Tovarăşi,

După ce am primit înştiinţarea dv. că majoritatea C.C. a adoptat o hotărîre colectivă împotriva convocării congresului, exprimîndu-şi dorinţa de a se pune capăt „intri-

www.dacoromanica.ro

gilor", şi după ce am examinat cîteşi trei (Kurţ, Zver şi Lenin) această înştiinţare, am adoptat în unanimitate următoarea hotărîre :

1) Kurţ şi Lenin demisionează *provizoriu* din funcţia de membru al Consiliului (rămînînd membri ai C.C.) pînă la elucidarea adevăratului caracter al divergenţelor noastre cu majoritatea Comitetului Central. (Am declarat în Consiliu că nu vedem absolut nici o altă ieşire cinstită din actuala atmosferă de intrigi decît congresul şi am votat pentru convocarea congresului.) Subliniem că retragerea noastră este provizorie şi condiţionată, ea neechivalînd cu renunţarea la funcţiile noastre în general, şi că dorim din tot sufletul ca divergenţele noastre şi neînţelegerile dintre noi să fie elucidate tovărăşeşte.

2) Ţinînd seama (a) de necesitatea ca în străinătate să se afle membri ai Consiliului din partea C.C. ; (b) de necesitatea unei consfătuiri la care să participe membri din Rusia ai C.C. ; (c) de necesitatea de a avea în străinătate, după plecarea lui Kurţ, Zver şi Lenin (Kurţ şi Zver pleacă în Rusia, Lenin îşi ia un concediu oficial complet de cel puţin două luni), un membru al C.C. ; (d) de necesitatea de a face în aşa fel, încît de treburile de aici, care dau loc la „zîzanii", să se ocupe *acei* membri ai C.C. care *nu sînt de acord* cu noi, dat fiind că *nu putem lupta* împotriva intrigilor altfel decît acum,

— ţinînd seama de toate acestea, rugăm insistent C.C. să trimită aici *imediat* pe cel puţin unul dintre membrii săi din Rusia.

Vă rugăm să ne înştiinţaţi imediat de primirea acestei scrisori şi să ne comunicaţi răspunsul dv.

P. S. Pentru a evita orice bîrfeli şi orice răstălmăciri premature, am comunicat Consiliului demisia noastră în următoarea formă (copie integrală) :

„*Către preşedintele Consiliului partidului*

Stimate tovarăşe,

Vă facem cunoscut că, dat fiind că unul dintre noi pleacă, iar celălalt îşi ia concediu, spre părerea noastră de rău,

www.dacoromanica.ro

sîntem siliţi să demisionăm provizoriu din funcţia de membri ai Consiliului din partea C.C. Am făcut această comunicare şi C.C.

Cu salutări social-democrate, *Kurţ Lenin*"

Scrisă la 13 martie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. X

Se tipăreşte după manuscris

259

CĂTRE REDACŢIA „ISKREI"

Stimaţi tovarăşi,

În „*Iskra*" nr. 61 s-a tipărit, probabil din greşeală, că pe adresa lui Akselrod urmează să fie expediate nu numai scrisorile, ci *şi banii pentru „Iskra" şi „Zarea"*.

Oamenii ar putea înţelege că pentru editarea ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea" se creează o casă specială, pe cîtă vreme în realitate *toţi* banii necesari pentru editarea ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea" sînt luaţi *exclusiv* din casa centrală a partidului, de care dispune *exclusiv* C.C.

Vă rugăm să îndreptaţi rapid această greşeală.

Locţiitorul reprezentantului din străinătate al C.C.

P. S. Vă rugăm insistent să ne răspundeţi la scrisoare.

Scrisă la 18 martie 1904
la Geneva (scrisoare locu)

Publicată pentru prima oara în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

260

CĂTRE F. V. LENGNIK *

Şi eu îi spun lui Kol să nu se retragă în nici un caz **. Dacă Valentin nu vrea să se sfătuiască cu Kol în toate chestiunile şi să-i transmită toate, absolut toate informaţiile, să plece el. Să ţină minte Kol că întregul curs al evenimentelor ne este acum favorabil nouă ; să mai aibă încă puţină răbdare şi perseverenţă şi vom învinge. Aveţi grijă ca toată lumea să ia neapărat cunoştinţă de cuprinsul broşurii ***, Brutus îndeosebi. Apoi mai trebuie făcute presiuni asupra lui Brutus după ce va fi citit broşura, şi el va fi al nostru ; deocamdată nu accept retragerea lui şi să n-o acceptaţi nici dv. ; puneţi deocamdată demisia lui în sertar. Despre demisia Zemleacikăi nu poate fi nici vorbă, luaţi bine aminte. Nil nici nu-i pretinde măcar să se retragă. Comunicaţi asta Zemleacikăi şi ţineţi-vă tari. Repet : în Comitetul Central vom învinge noi.

Scrisă la 26 mai 1904
Expediată din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

261

CĂTRE L. B. KRASIN

De la Bătrînul pentru Cal (personal)

Întrucît nu ştiu dacă ne vom putea întîlni, aş vrea să mai discutăm în legătură cu documentele pe care vi le trimit (acordul cu Nil [265] şi scrisoarea mea oficială către C.C. ****). De curînd a fost pe aici „prietenul" ***** dv., care ne-a asigurat că veţi veni, dar Nil a dezminţit această

* Scrisoarea este un adaos la scrisoarea lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*
** din C.C. — *Nota red.*
*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 187—414. — *Nota red.*
**** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 415—418. — *Nota red.*
***** D. S. Postolovski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ştire. Vom regreta dacă va fi aşa, căci venirea dv. este absolut necesară din toate punctele de vedere, deoarece au apărut o mulţime de neînţelegeri şi ele vor spori, frînînd întreaga activitate, dacă nu ne vom putea întîlni şi nu vom discuta lucrurile amănunţit. Scrieţi-mi numaidecît dacă veniţi sau nu şi ce părere aveţi despre broşura mea. În general, văd că sînteţi cu totul inactiv în materie de corespondenţă.

Boris (pe cît se pare şi Koneaghin) s-au împotmolit, după părerea mea, într-un punct de vedere vădit înapoiat. Ei au rămas tot „în noiembrie", adică într-o perioadă cînd lupta noastră de partid se rezuma la dispute şi cînd era permis să speri că totul „se va aranja de la sine", cu unele concesii personale etc. Acum acest punct de vedere este cu totul depăşit, şi a te crampona de el înseamnă să fii ori un papagal, care repetă într-una, fără noimă, acelaşi lucru, ori o giruetă politică, ori să renunţi la orice rol de conducere şi să te transformi într-un birjar sau tejghetar surdomut. Evenimentele au infirmat definitiv acest punct de vedere vechi. Acum pînă şi martoviştii se leapădă de „cooptare" ; absurdităţile principiale de care este plină noua „Iskră" au şi împins de facto pe planul al doilea disputele de tot felul (astfel că acum numai nişte papagali mai pot rosti îndemnuri la încetarea disputelor), şi prin forţa evenimentelor totul *se rezumă* — pentru d-zeu, înţelegeţi o dată ! — la faptul dacă partidul este mulţumit de noua „Iskră". Dacă nu vrem să ajungem nişte pioni, trebuie să înţelegem cu orice preţ situaţia de faţă şi să elaborăm un plan de luptă principială consecventă, dar intransigentă, în numele partinităţii împotriva spiritului de cerc, în numele principiilor de organizare revoluţionare împotriva oportunismului. E timpul să terminăm cu vechile gogoriţe cum că orice luptă de acest fel înseamnă sciziune, e timpul să nu ne mai ascundem capul în nisip şi să nu ne eschivăm de la îndatoririle noastre de partid invocînd „activitatea pozitivă"... a birjarilor şi tejghetarilor, e timpul să renunţăm la ideea, de care în curînd vor rîde şi copiii, că agitaţia în favoarea congresului este o intrigă a lui Lenin.

www.dacoromanica.ro

Repet : membrii C.C. sînt grav amenințați să devină niște retrograzi caraghioși. Cine mai are un pic de onoare și probitate politică trebuie să înceteze cu jongleriile și cu șiretlicurile (procedeele astea nu i-au reușit *nici* lui Plehanov, darmite bunului nostru Boris !), să adopte o poziție precisă și să-și apere convingerile.

O caldă strîngere de mînă. Aștept răspuns.

Al dv., *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 26 mai 1904
Expediată din Geneva la Baku

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipărește după manuscris

262

CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Dragă prietene,

Din acordul nostru cu Nil îți vei da seama, desigur, care e fondul chestiunii. Pentru dumnezeu, nu lua hotărîri pripite și nu despera. Mai întîi citește neapărat broșura mea * și procesele-verbale ale Consiliului. Nu te necăji că un timp n-ai să activezi, mai bine abține-te de cîteva ori de la vot, dar nu te retrage cu totul. Crede-mă că vei mai fi încă foarte necesar și că toți prietenii contează pe apropiata ta „înviere". În partidul nostru foarte mulți continuă să fie nedumeriți și dezorientați, neștiind cum să se adapteze la noua situație, pierzîndu-și în mod laș încrederea în sine și în cauza noastră dreaptă. Pentru noi însă devine tot mai clar că de pe urma amînărilor noi avem de cîștigat, că certurile se potolesc de la sine și că pe primul plan se pune în mod irevocabil esența chestiunii, problema principiilor, și că în această privință noua „Iskră" e foarte slabă. Nu da crezare istoriilor absurde despre voința noastră de sciziune, înarmează-te cu puțintică răbdare și ai să-ți dai

* „Un pas înainte, doi pași înapoi" (Opere complete, vol. 8, București, Editura politică, 1965, ed a doua, p. 187—414). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

seama în curînd ce frumoasă e campania noastră şi că noi vom învinge prin forţa convingerii. Răspunde-mi neapărat. Cel mai bine ar fi să faci tot posibilul şi să vii aici pentru vreo săptămînă — nu pentru treburi, ci numai pentru o scurtă vacanţă, ca să te întîlneşti cu mine undeva în munţi. Crede-mă, ai să mai fii încă foarte necesar, şi, deşi Koneaga a făcut o greşeală convingîndu-te să renunţi la un plan al tău, să ştii însă că un lucru amînat nu e un lucru pierdut! Încearcă să prinzi puteri şi o să ne mai batem noi!

Al tău, *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 26 mai 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

263

CĂTRE BIROUL DIN SUD AL COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R.

La Odesa

Din partea lui Lenin,
membru din străinătate al C.C. şi membru al Consiliului

Tovarăşi! Sîntem informaţi pe cale particulară că majorităţii din Comitetul organizaţiei din Nikolaev i se aduce acuzaţia că nu procedează just [266]. Aş dori mult să mă lămuresc cum s-au petrecut lucrurile. Fiţi buni şi răspundeţi-mi *imediat* (şi transmiteţi această scrisoare tovarăşilor care fac parte acum din Comitetul din Nikolaev rugîndu-i să-mi răspundă imediat) la următoarele întrebări:

1) Din cine anume era compus Comitetul din Nikolaev înainte de căderea din 8—9 martie? Avem nevoie de lista completă a numelor conspirative. Cîţi membri au fost în total? Cîţi din minoritate şi cîţi din majoritate?

www.dacoromanica.ro

2) Toţi membrii Comitetului din Nikolaev au căzut la 8—9 martie ? Dacă n-au căzut toţi, cîţi au mai rămas ? Cîţi din majoritate şi cîţi din minoritate ?

3) N-a existat o hotărîre formală a Comitetului din Nikolaev (înainte de căderea din 8—9 martie) cu privire la numirea de membri supleanţi ? Dacă da, cînd anume a fost adoptată, cîţi membri supleanţi au fost numiţi şi cine anume ?

4) Au mai fost căderi în Comitetul din Nikolaev după 8—9 martie ? Cum s-a schimbat în urma fiecăreia dintre aceste căderi componenţa Comitetului din Nikolaev ?

5) Tovarăşii S. şi O. (membrii din minoritate cu care s-a produs conflictul) au fost membri ai Comitetului din Nikolaev înainte de cădere ? Nu au activat şi înainte la Nikolaev ? Dacă da, cînd anume, cît timp şi în ce calitate, în ce grup, ce muncă au îndeplinit etc. ? Cînd anume au sosit S. şi O. la Nikolaev ?

6) La cîte zile după căderea generală (din 8—9 martie) a sosit la Nikolaev tovarăşul N. ?

7) Ce drept avea tovarăşul N. să-i declare pe tovarăşii S. şi O. membri ai Comitetului din Nikolaev fără asentimentul şi fără consultarea tovarăşilor V. şi A., membri ai Comitetului din Nikolaev ?

8) Tovarăşii S. şi O. au formulat pretenţia de a fi consideraţi membri ai Comitetului din Nikolaev fără a fi numiţi sau cooptaţi de cineva ? Dacă da, scrieţi-mi amănunţit pe ce bază ?

9) Ce legături trebuiau să transmită tovarăşii S. şi O. tovarăşilor V., N. şi A. ? De unde le aveau tovarăşii S. şi O. ? Cine le-a dat aceste legături şi cînd ?

10) De ce S. şi O. n-au recunoscut pe tovarăşii V. şi A. drept comitet ?

11) Ce instituţii oficiale ale Comitetului din Nikolaev existau în momentul căderii din 8—9 martie ? adică ce grupuri de agitatori ? de organizatori ? de propagandişti ? etc. ? cîte grupuri de acestea ? Enumeraţi neapărat toate aceste grupuri şi indicaţi cîţi membri aveau fiecare din ele. Cîţi din minoritate şi cîţi din majoritate ?

www.dacoromanica.ro

12) Cînd s-a format grupul de agitatori care la 20 aprilie, la o adunare formată din 10 membri a adoptat o rezoluţie în favoarea majorităţii ? înainte de cădere sau după ? s-a schimbat componenţa lui după cădere şi cum anume ? Nu avea acest grup (sau nu aveau alte grupuri) dreptul formal sau recunoscut tacit de a propune candidaţi pentru comitetul local ?

13) Nu ştiţi de unde şi cu ajutorul cui (bani etc.) au fost trimişi S. şi O. ?

Scrisă la sfîrşitul lunii mai 1904 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

264

CĂTRE E. D. STASOVA ŞI F. V. LENGNIK

Am primit adineauri o scrisoare de la Absolut în legătură cu conferinţa şi n-am înţeles nimic din ea. Din a cui iniţiativă se organizează conferinţa ? Cine anume va participa ? Vor lua parte Nikitici, Căpriorul şi Valentin ? Trebuie să ştim totul cît se poate de amănunţit, căci se poate întîmpla următorul lucru : Căpriorul, Nikitici şi Mitrofan vor transmite votul lor lui Nil sau lui Valentin, şi atunci ei vor avea majoritatea, putînd săvîrşi astfel un coup d'état ; e mai uşor de înfăptuit o asemenea lovitură în străinătate — Consiliul ar aproba şi ar sancţiona hotărîrile lor. În genere o conferinţă organizată aici de membrii molatici * ar putea să prezinte în momentul de faţă o mare primejdie. Judecînd după felul cum se comportă Nil, poţi să te aştepţi din partea lui la orice. Bunăoară, referindu-se la scrisoarea lui Plehanov, el spunea : „Trebuie să-i răspundem că nu sîntem de acord cu politica lui Lenin, dar nu vrem să-l trădăm". Ce înţelege el prin „politica lui Lenin", Alah ştie. A refuzat orice explicaţie cu Şoimul :

* Membrii C.C. împăciuitorişti : V. A. Noskov, L. E. Galperin şi L. B. Krasin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Părerea mea o s-o aflaţi de la Valentin". Cu membrii minorităţii el discută foarte prietenos, pe cu totul alt ton decît cu cei ai majorităţii. Şoimul voia să plece astăzi, dar acum nu ştim cum să procedăm. „Molaticii" pot hotărî, dacă le va conveni, că nu se admite transmiterea voturilor, şi atunci Şoimul nu trebuie să plece, căci vom avea un vot în plus, şi are şi Lenin nevoie de un sprijin. Dar dacă nu avem nici un temei să credem că conferinţa se va solda cu o lovitură, nu are rost ca Şoimul să rămînă. Dacă prima alternativă e justă, atunci telegrafiaţi: „Geld folgt" * (adică: Şoimul să plece imediat); dacă e cea de-a doua — „Brief folgt" ** (adică: Şoimul să rămînă în străinătate). Adresa pentru telegrame: ... ***

Răspundeţi-ne, tot printr-o scrisoare, imediat şi cît se poate de amănunţit. Precizaţi termenul. Ce înseamnă: pregătiţi locuinţa? Credeţi că toţi cei „tari ca piatra" pot să plece fără ca totul să cadă în mîinile adepţilor lui „Matreşa", tari ca gelatina? De pildă, dacă Valentin va rămîne, iar ceilalţi vor pleca, el poate să ne facă multe buclucuri. Atunci poate că prezenţa Şoimului în Rusia va fi necesară. Chibzuiţi totul bine. Deocamdată nu împărtăşim optimismul vostru în legătură cu C.C., dar sîntem optimişti în ceea ce priveşte victoria noastră.

Dacă conferinţa e generală, Kol să depună încă o dată toate eforturile posibile pentru a-l atrage pe Căprior aici şi a-i explica că transmiterea votului său (al Căpriorului) lui Koneaga sau lui Boris poate însemna un coup d'état şi retragerea lui Lenin în vederea unei lupte înverşunate.

Scrisă la 19 iunie 1904
Expediată din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930 în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul copiei scrise de N. K. Krupskaia cu îndreptările şi adăugirile lui V. I. Lenin

★ — „Urmează bani". — *Nota trad.*
★★ — „Urmeaza scrisoare". — *Nota trad.*
★★★ În manuscris e lăsat loc liber pentru adresă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

265

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ISKRA"

20. VI. 1904

CĂTRE ORGANUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Stimaţi tovarăşi,

Tovarăşul Leadov (adresa expediţiei) a fost numit casier al C.C. de către reprezentanţii C.C. din străinătate. Rugăm ca banii să fie vărsaţi lui şi tot de la el să se ceară chitanţe.

Membri ai C.C. *N. Lenin*
B. Glebov

Scrisă la Geneva (scrisoare loco)

Se publică pentru prima oară, după textul scris de mîna unui necunoscut şi semnat de V. I. Lenin

266

CĂTRE SECŢIA DIN PARIS A LIGII DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAŢIEI REVOLUŢIONARE RUSE

Către secţia din Paris

Întrucît bundistul despre care ne scria secţia [267] nu s-a adresat C.C. (deşi avea tot dreptul, conform § ... din statutul partidului nostru), C.C. nu consideră necesar să facă cercetări într-un conflict care porneşte, probabil, de la o simplă neînţelegere.

Scrisă la sfîrşitul lunii iunie — începutul lunii iulie 1904 în Elveţia

Publicată pentru prima oară în 1930 în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

267

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

26. 7. 1904

Dragă Vladimir Dmitrievici,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dv. din 23. 7. 1904, cu privire la treburile noastre [268]. Vă voi răspunde pe rînd la toate.

În ceea ce priveşte politica generală, sînt în continuare pentru o pace armată, pentru o retragere cu proteste (aşa cum am vorbit cu Nina Lvovna în prezenţa dv. şi a lui Martîn Nikolaevici), într-un cuvînt, pentru vechea tactică. Protestaţi împotriva oricărei încălcări, aduceţi-o la cunoştinţa publică, faceţi agitaţie în jurul ei, fără a da motive pentru coup d'état pe care o doresc ei. Cît priveşte amănuntele diferitelor măsuri, vă puteţi orienta mai bine acolo pe loc.

Că agenţilor C.C. nu li s-a dat hîrtia, *vinovat* e numai Boris, care a plecat ultimul [269]. I-am scris lui Martîn Nikolaevici că sfatul meu e *să se explice* redacţiei O.C. că *e absurd* să ceară hîrtii : lui Boris i s-a scris de două ori, *s-a primit o ştire că ar fi fost arestat ;* să aşteptăm o jumătate de an să ne vină răspuns din Rusia ? ? Protestaţi, dar de facto voi veţi face totul.

În ceea ce priveşte finanţele, mă tem că n-avea rost să ne apucăm de bibliotecă : Ce-i lipsea chelului ? Tichie de mărgăritar. Vă amintiţi că aşa v-am spus ? Şi s-au dus 300 de frs ! ! Pentru dumnezeu, băgaţi de seamă, nu vă lăsaţi antrenaţi de bibliotecă [270], gîndiţi-vă la *t o a t e.*

Multe salutări lui Ignat din partea mea. Cum se simte ?

Sînt foarte neliniştit pentru Nina Lvovna. Scrieţi-mi de îndată ce aflaţi ceva despre ea.

După părerea mea, trebuie să publicăm neapărat răspunsul către Plehanov (nu în foaie volantă, ci *în broşură* cu o mică prefaţă) în cazul cînd, în pofida protestelor

www.dacoromanica.ro

noastre, O.C. nu-l va publica. Şi **nu întîrziaţi** cu asta, căci altfel îşi va pierde interesul [271].

O călduroasă strîngere de mînă. Transmiteţi, vă rog, salutări Verei Mihailovna şi tuturor prietenilor.

Al dv., *N. Lenin*

Scrieţi-mi (şi trimiteţi-mi ziarele) pe adresa : *Meiringen*, postlagernd *.

Scrisă în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

268

CĂTRE I. O. MARTOV SECRETARUL CONSILIULUI PARTIDULUI

Răspuns tov. Martov

Stimate tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. nedatată în timp ce mă aflam într-o călătorie şi nu aveam la îndemînă procesele-verbale ale şedinţelor Consiliului. În orice caz, consider, din principiu, cu totul inadmisibil şi ilegal ca membrii Consiliului să-şi dea votul sau să ducă tratative în afara şedinţelor Consiliului, în orice chestiuni care sînt de competenţa Consiliului. De aceea nu pot răspunde la propunerea dv. în legătură cu votarea de candidaţi. Dacă nu mă înşel, Consiliul a hotărît că toţi membrii Consiliului reprezintă partidul nostru la congres [272]. Prin urmare, problema este rezolvată. Dacă vreunul din membrii Consiliului nu poate pleca, el poate, după părerea mea, să trimită un înlocuitor ; nu ştiu, bineînţeles, dacă o asemenea înlocuire este în conformitate cu uzanţele congreselor internaţionale, dar în statutul partidului nostru şi în uzanţele sale nu există nici o interdicţie pentru o asemenea înlocuire. Personal nu pot pleca şi aş vrea să mă înlocuiască tov. Leadov, împuternicit

* — post-restant. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

al C.C., şi tov. Serghei Petrovici, membru al Comitetului din Moscova.

Cu salutări social-democrate,
N. Lenin, membru al Consiliului

P. S. În legătură cu comunicarea către C.C. voi scrie agenţilor de la Geneva, care conduc toate treburile în lipsa mea.

Scrisă la 10 august 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

269

CĂTRE M. K. VLADIMIROV

Pentru Fred

Dragă tovarăşe,

Am primit ultima dv. scrisoare. Vă scriu pe vechea adresă, deşi mă tem că scrisorile nu ajung la destinaţie ; la scrisoarea precedentă v-am răspuns destul de amănunţit. Încrederea tovărăşească, care răzbate din toate scrisorile dv., mă face să vă scriu personal. De aceea nu scriu scrisoarea de faţă în numele colegiului şi nici pentru comitet.

Comitetul vostru lîncezeşte din pricină că nu are oameni, că duce lipsă de publicaţii şi este complet neinformat, aşa cum se întîmplă în întreaga Rusie. Pretutindeni se face simţită o mare lipsă de oameni — în comitetele minorităţii această lipsă e chiar mai acută decît în cele ale majorităţii —, o răzleţire totală, o atmosferă apăsătoare şi o iritare generală, o stagnare a activităţii pozitive. De la Congresul al II-lea încoace partidul a fost mereu rupt în bucăţi, iar în ultima vreme s-au făcut foarte multe lucruri în acest sens — tactica minorităţii a dus la o slăbire extremă a lui. Minoritatea a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a discredita C.C., pornind o campanie împotriva lui încă de la congres şi intensificînd-o mereu atît în presă,

www.dacoromanica.ro

cît şi prin viu grai ; ea a discreditat într-o măsură şi mai mare O.C., transformîndu-l dintr-un organ al partidului într-un organ de răfuieli personale cu majoritatea. Dacă aţi citit „Iskra", nu e nevoie să vă mai vorbesc despre acest lucru. În goană după divergenţe, ei au lansat acum lozinca : „lichidarea celei de-a patra perioade, perioada «Iskrei»", şi pun azi pe foc tot ceea ce adoraseră ieri, denaturînd total perspectiva, interpretînd iskrismul aşa cum îl interpretau pe vremuri duşmanii lui înverşunaţi. Activiştii de partid care n-au uitat ce au apărat ieri nu urmează O.C. Cele mai multe comitete se situează pe punctul de vedere al majorităţii de la congres şi rup într-o măsură din ce în ce mai mare legătura spirituală cu organul partidului.

Actuala stare de lucruri are însă o înrîurire atît de puternică asupra activităţii pozitive, o frînează atît de mult, încît o serie întreagă de activişti de partid nutresc dorinţa de a se refugia în activitatea pozitivă şi de a se îndepărta complet de această înverşunată luptă intestină din partid. Ei vor să închidă ochii, să-şi astupe urechile, să-şi ascundă capul sub aripa muncii pozitive, fug şi se ascund de ceea ce în momentul de faţă, în partid fiind, nu te poţi ascunde. O parte a membrilor C.C. a şi adoptat o asemenea poziţie „împăciuitoristă", căutînd să treacă sub tăcere divergenţele crescînde, starea de destrămare a partidului. Majoritatea (neîmpăciuitoristă) declară : trebuie să găsim cît mai repede o soluţie, să ajungem într-un fel sau altul la un acord, să încercăm a găsi un cadru în care lupta ideologică să se desfăşoare mai mult sau mai puţin normal ; e nevoie de un nou congres. Minoritatea se pronunţă împotriva congresului şi ea declară : marea majoritate a partidului este împotriva noastră şi, ca atare, congresul nu ne convine ; majoritatea „împăciuitoristă" este şi ea împotriva congresului, întrucît se teme de iritarea din ce în ce mai mare, atît împotriva O. C. cît şi împotriva C.C. A presupune că congresul nu poate duce decît la sciziune înseamnă a recunoaşte că nu avem un partid, că simţul partinic e atît de puţin dezvoltat în noi toţi, încît el nu va putea birui vechiul spirit de cerc. În această privinţă, noi avem o părere mai bună despre adversarii noştri decît

www.dacoromanica.ro

aceea pe care o au ei despre ei înşişi. Firește, nu putem da nici o garanţie, dar trebuie să facem încercarea de a soluţiona conflictul în mod partinic şi de a găsi o ieşire. În orice caz, majoritatea nu dorește sciziunea, dar e din ce în ce mai greu să-ţi continui activitatea în condiţiile create acum. Peste 10 comitete s-au pronunţat de pe acum în favoarea congresului (Petersburg, Tver, Moscova, Tula, Siberia, Caucaz, Ekaterinoslav, Nikolaev, Odesa, Riga, Astrahan) [273], dar, chiar în cazul cînd marea majoritate a comitetelor se va pronunţa pentru congres, el nu se va ţine atît de repede, deoarece atît O.C. cît şi C.C. şi probabil Consiliul nu vor împărtăşi dorinţa majorităţii tovarăşilor din Rusia.

În ceea ce privește publicaţiile, tovarăşul din C.C. cu care am stat de vorbă mi-a spus că ele se trimit în mod regulat comitetului dv. E posibil să se fi produs o încurcătură. De două ori am trimis oameni la dv., însă în Rusia ei au fost îndrumaţi în alte părţi. O să vă trimitem noutăţi cînd vom avea o ocazie.

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Scrisă la 15 august 1904 în Elveţia
Expediată la Gomel

Publicată pentru prima oară în 1934, în revista „Krasnii Arhiv" nr. 1

Se tipăreşte după textul copiei scrise de N. K. Krupskaia

270

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Dragă Vladimir Dmitrievici,

Am primit scrisoarea dv. şi mă grăbesc să vă răspund. Nu pricep în ruptul capului cum de aţi ajuns la un diferend şi despre ce este vorba în fond [274]. De ce să nu se vîndă 20—30 de exemplare din „Zarea", ce se „anticipează" aici, nu mă pot dumiri. După părerea mea, asta e o problemă de amănunt a muncii de expediţie, care trebuie lăsată cu totul în seama şefului expediţiei, adică a dv. Îi voi scrie chiar astăzi lui Martîn Nikolaevici încercînd să

www.dacoromanica.ro

aplanez diferendul. Nu trebuie să vă faceţi atîta sînge rău pentru nişte expresii, chiar tăioase, chiar nedrepte. Vedeţi doar că toţi sînt nervoşi ; de vină e situaţia ingrată creată de noii trădători din C.C. Dee domnul să scăpăm cît mai curînd şi definitiv de toate acestea şi să începem o activitate nouă, şi atunci nu vor mai fi prilejuri de conflicte mărunte. Iar pînă una-alta trebuie să ne înarmăm cu răbdare ; la ieşirile vehemente eu aş răspunde cu o glumă „neînfricatului torpilor" [275]. Vă înţeleg prea bine enervarea, dar în acest caz nu se poate răspunde decît printr-o glumă. Dacă se iscă vreo dispută, dacă rezolvarea chestiunii tărăgănează, scrieţi-mi şi atîta tot. Vă rog să luaţi *toate măsurile posibile* pentru a grăbi apariţia

1) broşurii lui Readovoi şi Galerka,

2) a înştiinţării dv. şi a documentelor însoţitoare,

3) a broşurii lui Galerka trimisă astăzi [276].

Ce-i cu Ilia ? A fost ieri la mine, i-am expus chestiunea [277], dar el nu se hotărăşte. I-aţi dat 1) scrisoarea mea în legătură cu acordul din 26. 5. 1904, 2) protestul împotriva declaraţiei C.C. [278] şi 3) scrisoarea în legătură cu protestul * ? *Trebuie neapărat ca toate acestea să fie citite atît de el, cît şi de toţi zeţarii ; nu tergiversaţi acest lucru.*

Aţi aranjat chestiunea cu tipografia cooperatistă [279] ? Urgentaţi.

Ilia ne comunică că, după cîte se zvoneşte, Glebov ar avea o cerere de demisie a lui Travinski. Ne vom interesa *şi vom verifica.*

Ce specimene ! Există un litigiu între 5 oameni şi alţi 4 ; din cei 5 pleacă *doi,* din cei 4 sînt arestaţi doi, şi atunci cei trei rămaşi, în loc să se retragă, săvîrşesc un coup d'état [280] ! !

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă între 18 şi 31 august 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

* Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 415—421 ; vol. 9, p. 22—26. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

271

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ISKRA"

CĂTRE O.C. AL P.M.S.D.R.

24. VIII. 1904

Stimaţi tovarăşi,

Fiind destul de departe de Geneva, am aflat abia astăzi de intenţia redacţiei O.C. de a publica „declaraţia" care ar fi fost adoptată de Comitetul Central.

Consider de datoria mea să atrag atenţia redacţiei O.C. că încă în ziua de 18. VIII. 1904 am trimis un protest în care contestam legalitatea acestei declaraţii *, adică a hotărîrii adoptate în această problemă de o pretinsă majoritate a C.C.

Membrii C.C. sînt acum în număr de şase (în urma demisiei tov. Mitrofan şi a recentei arestări, dacă zvonurile se adeveresc, a lui Zverev şi Vasiliev).

După informaţiile pe care le am, mi se pare chiar verosimilă presupunerea că numai trei din cei şase membri şi-au permis să vorbească în numele întregului C.C. şi că ei nici nu au vorbit prin cei doi reprezentanţi din străinătate, care sînt obligaţi să acţioneze solidar prin acordul formal din 26. V. 1904 (semnat de Glebov, de Zverev şi de mine).

Anexînd aici o copie după scrisoarea mea din 18. VIII. 1904, ţin să atrag atenţia că, în cazul cînd „declaraţia" va fi publicată înainte ca protestul meu prin care contest valabilitatea hotărîrii adoptate să-şi fi găsit o soluţionare în cadrul C.C., răspunderea pentru prezentarea în presă a *întregului incident şi conflict* revine redacţiei O.C.

N. Lenin, membru şi reprezentant în străinătate al C.C.

P. S. În orice caz, aş considera absolut obligatoriu să

* „Către cinci membri ai Comitetului Central" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 22—25). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu se publice „declaraţia" înainte ca eu să fi avut o explicaţie definitivă cu tov. Glebov, care, după cîte sînt informat, pleacă astăzi din Berlin spre Geneva. Eu, ca membru al C.C., nu am cunoştinţă nici măcar de hotărîrea C.C. cu privire la publicarea acestei declaraţii.

Dacă redacţia va găsi totuşi cu cale să publice declaraţia, consider că are obligaţia morală să publice şi protestul meu prin care îi contest valabilitatea.

Scrisă în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul copiei scrise de N. K. Krupskaia

272

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII COMITETELOR MAJORITĂŢII ŞI CĂTRE TOŢI PARTIZANII ACTIVI AI MAJORITĂŢII DIN RUSIA ÎNSOŢITĂ DE O SCRISOARE CĂTRE L. A. FOTIEVA

Dragă Lidia Aleksandrovna,

Vă rog să trimiteţi cît mai curînd (dacă se poate chiar astăzi) scrisoarea de mai jos *prietenilor noştri* din Rusia :

„Vă rugăm să treceţi de îndată la strîngerea şi trimiterea corespondenţei de orice fel pe adresele noastre, cu menţiunea : pentru Lenin. Avem mare nevoie de bani. Evenimentele se precipită. Minoritatea pregăteşte evident o lovitură, încercînd să încheie o tranzacţie cu o parte din membrii Comitetului Central. Ne aşteptăm la tot ce poate fi mai rău. Amănunte peste cîteva zile".

Trimiteţi imediat scrisoarea : 1) la *Petersburg*, pe adresa lui Mişa, 2) la *Tver*, 3) la *Odesa* (pe ambele adrese), 4) la *Ekaterinoslav*, 5) în Siberia, 6) în Ural, 7) la *Riga* (pe ambele adrese), 8) Rozei,

www.dacoromanica.ro

9) la Nijni (adresa pentru scrisori : Biblioteca clubului popular, într-o broşură), 10) la Saratov (pe adresa lui Golubev) şi în general pe adresele prietenilor, în care putem avea deplină încredere.

Cu bine.

Leon * nu va putea pleca atît de curînd, documentul îi va parveni, dar abia peste cîteva zile **.

Scrisă în jurul datei de 28 august 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

273

CĂTRE V. A. NOSKOV

Către tov. Glebov, membru al C.C.

30. VIII. 1904

Stimate tovarăşe,

Nu pot participa la votul în legătură cu cooptarea [281], aşa cum îmi propuneţi, înainte de a primi răspunsul dv. scris la protestul meu din 18. 8. 1904 ***, precum şi informaţii amănunţite în legătură cu hotărîrile pe care le-ar fi adoptat Comitetul Central. În momentul de faţă nu pot veni la Geneva.

Lenin, membru al C.C.

Scrisă în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

---

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*
** Textul cu petite este scris de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*
*** Vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 22—24. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

274

CĂTRE V. A. NOSKOV

Tovarăşului Glebov. Ca răspuns la scrisoarea dv. din 30. 8. 1904, vă comunicăm că legalitatea şi valabilitatea hotărîrilor C.C. la care vă referiţi au fost contestate de tov. Lenin, membru al C.C. În calitate de agenţi ai C.C., care am fost informaţi de întreaga evoluţie a conflictului din C.C., noi, la rîndul nostru, contestăm legalitatea acestei hotărîri şi declarăm că hotărîrea C.C. nu poate fi considerată legală, întrucît chiar de la bun început comunică un fapt evident eronat: noi înşine am stat de vorbă aici în străinătate cu *doi* membri ai C.C. care nu au fost informaţi despre adunarea Comitetului Central. Întrucît s-a mai întîmplat să ne comunicaţi un neadevăr (că C.C. ar fi interzis cartea tov. Lenin *), noi ne îndoim şi mai mult de veracitatea comunicărilor pe care le primim din partea dv. De aceea vă rugăm să ne comunicaţi imediat date precise pentru a putea verifica legalitatea hotărîrii C.C. (cine a participat la adunare ** şi declaraţia în scris a fiecărui participant). Nu avem cîtuşi de puţin intenţia să ne opunem hotărîrilor legale ale adevăratei majorităţi a C.C., dar, atîta timp cît nu ni se face dovada acestei legalităţi, nu vom da curs declaraţiilor dv.

Scrisă la 30 sau 31 august 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

* „Un pas înainte, doi paşi înapoi" (Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 187—414). — *Nota red.*

** Pentru a evita orice interpretări greşite, declarăm că, întrucît în presă (în declaraţie) s-a făcut o afirmaţie inexactă cu privire la componenţa adunării, nu avem nici o posibilitate sa aflam adevărul decît dacă ni se comunică numele celor care au participat la adunare.

www.dacoromanica.ro

275

CĂTRE M. N. LEADOV

Pentru lămurirea lucrurilor [282] adaug: 1) *este o minciună sfruntată* că Osipov „şi-a dat demisia la adunarea precedentă", pentru că Glebov, care *a fost şi el prezent la această adunare, a s e m n a t* acordul din 4 mai 1904, în care se vorbea de... membri ai C.C., *a d i c ă* şi de Osipov.

2) *Niciodată* n-am fost informat oficial despre demisia lui Travinski.

Scrisă la 1 septembrie 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Se publică pentru prima oară, după o copie scrisă de mîna unui necunoscut

276

CĂTRE I. O. MARTOV, SECRETAR AL CONSILIULUI PARTIDULUI

Către tov. Martov

2. IX. 1904

Stimate tovarăşe,

Ca răspuns la invitaţia dv. din 31. VIII. 1904 de a participa la şedinţa Consiliului, ţin să declar că pînă la verificarea, de către toţi membrii C.C., a legalităţii componenţei acestuia şi a ultimei lui adunări, aşa-zis ordinare, consider că nici eu şi nici tov. Glebov nu avem dreptul să reprezentăm C.C. în Consiliul partidului. Pînă la o asemenea verificare consider *ilegală* orice acţiune oficială a tov. Glebov (iar participarea la şedinţa Consiliului este şi ea o acţiune oficială).

Mă voi limita să indic un singur *neadevăr evident* şi o singură dovadă de *incorectitudine* în „verificarea" componenţei C.C. aşa cum au efectuat-o trei din membrii C.C. la „şedinţa" lor din... iulie. 1) În ceea ce priveşte demisia lui Mitrofanov, sînt în posesia unei declaraţii scrise a tov.

www.dacoromanica.ro

Osipov. Cît despre demisia lui Travinski, nimeni nu mi-a făcut o declarație precisă în scris. Cei trei membri ai C.C. au primit demisia cel puțin prematur, fără să se consulte cu ceilalți membri. 2) În ceea ce privește faimoasa demisie a tov. Osipov, sînt în posesia unei comunicări în scris a tov. Vasiliev, membru al C.C., în legătură cu controversa dintre el și tov. Valentin și hotărîrea de a aduce această controversă spre examinare în ședința plenară a Comitetului Central. Despre demisia lui Osipov, de asemenea nu am nici o comunicare. Afirmația făcută de cei trei membri ai C.C. că Osipov a declarat oficial, la adunarea ordinară precedentă a C.C., că își dă demisia este *o minciună sfruntată*, care este infirmată printr-un document, acordul din 26. V. 1904, semnat de Zverev și *Glebov*. În acest acord, care a avut loc *cîteva luni* după „adunarea ordinară precedentă a C.C." și după ce Osipov o intrat, zice-se, în Comitetul din Petersburg, se recunoaște Comitetul Central alcătuit din 9 membri, *inclusiv Osipov* adică.

N. Lenin, membru al C.C.

Scrisă în Elveția
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipărește după textul copiei scrise de N. K. Krupskaia

277

CĂTRE V. A. NOSKOV *

2. IX. 1904

Către tov. Glebov

Stimate tovarășe,

Vă rog să-mi comunicați dacă aveți intenția să răspundeți la protestul meu în legătură cu hotărîrea adoptată de așa-zisa majoritate a Comitetului Central.

* Scrisoare scrisă pe verso-ul scrisorii lui V. A. Glebov din 31. VIII. 1904. Pe scrisoare, V. I. Lenin a făcut însemnarea : „a se restitui urgent !!". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

La care „şedinţă ordinară anterioară a C.C." a declarat tov. Osipov că-şi dă demisia ?

Cînd anume şi de cine au fost înştiinţaţi în acest sens membrii C.C. care nu erau de faţă cînd Osipov a făcut această declaraţie ?

A raportat tov. Valentin Comitetului Central despre explicaţiile pe care le-a avut el cu tov. Vasiliev în legătură cu pretinsa demisie a tov. Osipov ?

Cînd şi pe cine a anunţat tov. Travinski în mod oficial de demisia lui ? Vă rog să dispuneţi să mi se trimită o copie după această înştiinţare şi să mi se comunice toate amănuntele. Poate că mi s-a şi scris despre acest lucru, iar scrisoarea s-a rătăcit ?

Pînă la „verificarea" legalităţii (componenţei C.C. şi a hotărîrii lui din... iulie) de către *toţi* membrii C.C., nu mă consider în drept nici pe mine şi nici pe tov. Glebov să reprezentăm C.C. în Consiliul partidului.

N. Lenin, membru al C.C.

Scrisă în Elveţia
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

278

CĂTRE ZEŢARII DE LA TIPOGRAFIA PARTIDULUI

Stimaţi tovarăşi,

Sper că veţi îndeplini neîntîrziat rugămintea tovarăşului Galerka [283]. Dreptul lui asupra broşurii sale este atît de neîndoielnic şi fără legătură cu actualul conflict, încît mi se pare inutil să mai insistăm asupra acestei chestiuni.

N. Lenin, membru al C.C.

Scrisă la 2 sau 3 septembrie 1904 în Elveţia
Expediată la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

279

CĂTRE I. S. VILENSKI

Tovarăşului Ilia, directorul tipografiei partidului şi zeţarilor de la această tipografie

Independent de legalitatea pretenţiilor tov. Glebov (toate materialele în această problemă au fost transmise de mine tovarăşilor Olin, Bonci-Bruevici şi Leadov), consider necesar să declar *că în orice caz* directorul şi zeţarii sînt obligaţi să livreze autorilor broşura lui Readovoi şi Galerka, avînd în vedere că :

1) broşura este tipărită exclusiv din fondurile autorilor şi constituie proprietatea lor integrală ;

2) dispoziţia ca broşura să fie culeasă şi tipărită în tipografia partidului a fost dată de agenţii C.C. cu mult înainte de apariţia tov. Glebov cu „reformele" sale. Hotărîrile ulterioare, chiar dacă au fost adoptate de adunările legale ale C.C., nu anulează în nici un caz dispoziţiile legale date de anumite persoane în calitate de agenţi ai C.C. ;

3) autorii nu insistă cîtuşi de puţin ca pe broşură să se menţioneze că a fost tipărită la tipografia partidului.

Refuzul de a livra imediat autorilor broşura ar fi pur şi simplu un act de însuşire a unui bun străin.

N. Lenin, membru al C.C.

Scrisă între 5 şi 13 septembrie 1904 în Elveţia. Expediată la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

280

CĂTRE I. O. MARTOV, SECRETAR AL CONSILIULUI PARTIDULUI

Copie

Către tov. Martov

7. IX. 1904

Stimate tovarăşe,

În legătură cu copiile trimise mie de dv., ţin să vă declar că Consiliul s-a ostenit în zadar să repete invitaţia, din moment ce i-am răspuns o dată printr-un refuz. Nu mi-am exprimat niciodată dorinţa de a supune spre examinare Consiliului „conflictul" din C.C. Dimpotrivă, în scrisorile mele trimise tov. Glebov şi tov. Martov am declarat din capul locului că numai membrii C.C. sînt competenţi a verifica legalitatea componenţei acestuia. Nici statutul nu împuterniceşte Consiliul să analizeze conflictele din Comitetul Central *.

După ce biroul congresului internaţional a acceptat să transmit unei alte persoane mandatul *meu* [284], nu mai sînt obligat să dau socoteală în faţa nici unui Consiliu. Explicaţii (în scris sau în presă) în legătură cu *anumite* probleme sînt gata să dau bucuros oricui le doreşte **.

N. Lenin, membru al C.C.

Scrisă în împrejurimile Genevei, Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

★ Vezi volumul de faţă, p. 396—398. — *Nota red.*

★★ Pe scrisoare se află o însemnare făcută de Lenin : „Trimisă la 7.9.04. la Geneva cu o ocazie". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

281

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

13. 9. 1904

Dragă Vladimir Dmitrievici,

După părerea mea, *nu trebuie să înaintaţi* nici o cerere, aşa cum, de altfel, am şi hotărît [285].

Lipiţi la broşură * o foaie pe care să se tipărească : 1) înştiinţarea dv. cu privire la editura dv. de literatură (şi pe verso) ; 2) declaraţia cu privire la interdicţia lui Boris (aşa cum a fost culeasă) ; 3) scrisoarea lui Boris (aceasta) [286] din 12. IX, fără post-scriptum ; 4) un mic adaos la scrisoare care să sune cam aşa :

„Iată politica unor oameni care s-au făli atîta cu lupta lor «principială» împotriva formalismului şi birocratismului ! Ar fi însă interesant să aflăm ce punct de statut interzice membrilor de partid să publice literatură de partid ?

V. Bonci-Bruevici"

Salutări la toată lumea. Sosesc poimîine, joi.

Al dv., *N. Lenin*

P. S. Transmiteţi-i lui Serghei Petrovici : 1) că joi îl evacuăm din casă şi vom înnopta noi acolo ; 2) că pan a scris despre Samsonov acum patru zile. Trebuia trimis direct !

Scrisă în împrejurimile Genevei
Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

* Broşura lui Galerka şi Readovoi „Neînţelegerile noastre". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

282

CĂTRE M. S. MAKADZIUB *

Lui Anton personal

Dragă tovarăşe,

Comunicaţi-ne măcar în două cuvinte dacă aţi primit această scrisoare. Nu ştiu dacă adresa dv. e bună, iar Zemleacika a rugat ca scrisorile pentru ea să fie trimise pe adresa dv. În plus aş vrea să intru în corespondenţă regulată cu dv., lucru foarte important. Pentru ca scrisoarea dv. să nu încapă pe mîini străine, vă rog să menţionaţi pe ea : „pentru L. personal" sau „pentru N. K. personal". Nu ne puteţi comunica unde se află Tomici (=Emmanoil= =Emma) ? Corespondenţa cu el s-a întrerupt. S-au trimis cîteva scrisori, dar nu ştim dacă le-a primit. Comunicaţi-ne, dacă ştiţi, adresa lui.

Pe cît se pare, declaraţia C.C. a fost întîmpinată de comitetele majorităţii nu cu prea multă bunăvoinţă. În Caucaz ea a stîrnit o explozie de indignare, la Odesa, Nikolaev, Ekaterinoslav a provocat o reacţie negativă, vechii tovarăşi trimit din închisori rezoluţii pline de indignare... „Împăciuitoriştii" au reuşit să înşele pe cîte unii istorisindu-le că în partid s-a instaurat pacea. Se aude că Tula, Saratovul, Astrahanul şi-au retras rezoluţiile cu privire la congres, dar, fireşte că îndată ce vor afla care este adevărata situaţie, vor insista din nou pentru convocarea congresului. De altfel, nu ştiu cît sînt de adevărate zvonurile că sus-menţionatele comitete şi-au retras rezoluţiile. „Împăciuitoriştii" nu întotdeauna transmit ştirile destul de exact, iar redacţia, sub cuvînt că s-ar fi restabilit pacea, nu publică rezoluţiile comitetelor cu privire la congres (a Comitetului din Petersburg, a celui din Ekaterinoslav). În afară de cele 10 puncte, mai sînt cîteva care nu conţin nimic conspirativ, dar pe care „colegiul" (profitînd de arestarea unora dintre cei mai neşovăitori membri ai săi şi excluzînd ilegal pe un membru

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

care avea alte idei *) a hotărît, pentru a evita o zarvă fără rost, să le ascundă de membrii de partid. Este vorba de o hotărîre cu privire la dizolvarea Biroului din Sud, de nepublicarea unor procese-verbale ale Consiliului care nu convin minorității, de interzicerea publicării lucrărilor lui Lenin în tipografia partidului fără aprobarea unui agent special, numit de „colegiu"... Majoritatea a hotărît să împiedice falsificarea opiniei partidului și să nu permită să i se închidă gura, a întreprins editarea lucrărilor majorității, pe care și-a asumat-o Bonci-Bruevici. Forțe publicistice nu ne vor lipsi, numai de am avea fonduri. A apărut broșura lui Galerka : „Jos bonapartismul !" (pe marginea declarației C.C.), o culegere de articole ale lui Galerka și Readovoi, o broșură populară a lui Readovoi despre socialism este gata pentru tipar, mai sînt gata și multe alte lucrări.

Dacă știți adresa Zemleacikăi, vă rog să-i transmiteți toate acestea și că am primit cele două scrisori ale ei.

Dați-ne de știre imediat ce veți primi scrisoarea.

Lenin

P. S. Adresa dv. conspirativă este sigură ?

Sînt bune adresele lui Pedder și Dilon ? Ținski a fost la dv. ? Ați primit scrisoarea noastră ? Transmiteți-i Zemleacikăi că rudele ei sînt foate impacientate, o cred bolnavă. Comunicați imediat ce veți primi scrisoarea și atunci vă vom trimite noua noastră adresă.

Scrisă la 16 septembrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipărește după textul scris de N. K. Krupskaia

* F. V. Lengnik, M. M. Essen și R. S. Zemleacika. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

283

CĂTRE M. LEIBOVICI *

Lui Evsei (Maliutkin) personal, din partea lui *Lenin*

20. IX.

Dragă tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. scrisă după cifrul lui Griţko, am descifrat-o cu mare greutate, pentru că aţi scris-o după o altă ediţie. Vă scriu cu acelaşi cifru.

Aici împăciuitoriştii sînt ocupaţi să dizolve majoritatea. Înştiinţînd comitetele că în partid s-a instaurat pacea, C.C. a omis să adauge că el a trecut la minoritate şi a pornit să persecute majoritatea. În afară de punctele date publicităţii, în rezoluţiile C.C. mai figurează puncte care n-au fost date publicităţii nu din considerente de ordin conspirativ, ci pentru a evita orice tentaţie. C.C. a hotărît dizolvarea Biroului din Sud [287] pentru agitaţie făcută în favoarea convocării congresului, să desfiinţeze expediţia, să prezinte scuze lucrătorilor de la broşat, să nu dea publicităţii procesele-verbale ale Consiliului [deoarece ar compromite minoritatea şi ar demonstra că majoritatea (fermă), înainte de a începe agitaţia pentru congres, a propus o pace cinstită, a insistat asupra încetării oricărui boicot de ambele părţi, la toate acestea O.C. a răspuns în zeflemea], să instituie o cenzură asupra lucrărilor majorităţii, a numit un cenzor special din rîndurile împăciuitoriştilor ca să hotărască care din lucrările lui Lenin poate fi tipărită, lui Lenin i s-au retras toate drepturile de reprezentant în străinătate. În afară de aceasta, C.C. organizează o conferinţă cu minoritatea ignorînd cu totul majoritatea. Fireşte că minoritatea jubilează şi proslăveşte C.C. *Componenţa C. C. s-a schimbat: doi dintre membrii săi au fost arestaţi, doi şi-au dat demisia, unul a fost exclus* în mod cu totul ilegal. C.C., care în aprilie se situase pe poziţiile majorităţii, în prezent consideră că O.C. este la înălţimea sarcinilor sale. Dacă la început nu au

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

existat divergenţe principiale, în prezent ele sînt suficiente. Spre a se justifica, minoritatea denigrează vechea „Iskră". Ea declară (în raportul lui Dan la congresul internaţional, în broşura lui Troţki) că vechea „Iskră" nu a fost atît un organ de presă social-democrat, cît unul democrat, că „ea" nu s-a preocupat de organizarea clasei muncitoare, ci de organizarea intelectualităţii, că Akselord n-a vrut să participe la „ea" pentru că nu era un organ de presă cu adevărat social-democrat, că numai noua „Iskră" a promovat lozinca „către mase" etc. etc. Este greu să reproduci toate prostiile pe care le debitează ei acum speculînd ignoranţa oamenilor şi necunoaşterea istoriei mişcării. C.C. nu este de loc revoltat de toate astea, ba e chiar foarte fericit că a binemeritat prin declaraţia sa * iertarea O.C. ...Sub pretextul instaurării păcii în partid, O.C. nu publică rezoluţiile comitetelor care cer convocarea congresului, aşa n-a publicat rezoluţia Comitetului din Ekaterinoslav, din Petersburg, Moscova, Nijni Novgorod, Kazan.

Dintre cele 20 de comitete din Rusia (care au voturi), 12 s-au şi pronunţat pentru congres (comitetele din Petersburg, Tver, Tula, Moscova, Siberia, Tiflis, Baku, Batum, Ekaterinoslav, Nikolaev, Odesa, Nijni Novgorod) şi mai sînt pentru congres comitetele din Riga şi Kazan. Noul C.C. a declarat că mai acordă drept de vot şi comitetelor din Samara, Oriol-Briansk, Smolensk. Aceste comitete sînt împăciuitoriste şi au o activitate cu totul redusă...

Avînd în vedere toate cele expuse mai sus, majoritatea a hotărît să nu lase să i se închidă gura. Ea îşi tipăreşte lucrările pe cont propriu, editarea lor şi-a asumat-o Bonci-Bruevici. Consiliul, care n-a reacţionat cînd Reazanov şi Akimov şi-au tipărit broşurile, acum face tărăboi şi cere ca pe broşuri să nu figureze titulatura „Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia". În editura Bonci-Bruevici au şi apărut broşura lui Galerka „Jos bonapartismul!" şi culegerea de articole ale lui Galerka şi Readovoi „Neînţelegerile noastre". Zilele acestea va apărea broşurica „Lupta pentru congres", în care vor fi publicate rezoluţiile comitetelor, inclusiv cea a Comitetului din Riga. Cei de la Riga

* „Declaraţia din iulie" a C.C. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

declară că luptă pentru ca instituţiile de partid să se afle în mîna majorităţii, lucru hotărît de congres, că la congres vor lupta pentru aceasta, dar că ei consideră necesar ca minorităţii să-i fie garantate anumite drepturi. Rezoluţiei Comitetului din Riga i s-au raliat pînă acum comitetele din Petersburg şi din Moscova.

Iată cum stau lucrurile.

Tineţi seama că am fost dizolvaţi [288] şi, de aceea, dacă vreţi ca scrisorile dv. să ajungă la destinaţie, scrieţi pe plic : pentru Charcot, personal. Vă trimit noile adrese pentru scrisori.

Sperăm că veţi acorda tot sprijinul publicaţiilor majorităţii. Ar fi bine ca în legătură cu aceasta să fie adoptată o rezoluţie corespunzătoare. Trimiteţi corespondenţe şi alte materiale.

Scrisoarea dv. anterioară a rămas nedescifrată. Comunicaţi-ne cifrul folosit : cu toate că e depăşită, ea mai prezintă interes. Nu ştiţi cumva care e situaţia la Ekaterinoslav şi Odesa ? Minoritatea răspîndeşte zvonul că Comitetul din Odesa şi-a retras rezoluţia cu privire la congres. De acolo nu ne-au venit scrisori cam de mult, ştirea însă e puţin verosimilă. Comunicaţi-ne ce se întîmplă cu Griţko. Salutări.

P. S. Vă vom trimite în curînd toate noile apariţii.

Scrisă la 20 septembrie 1904
Expediată din Geneva la Nikolaev

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de N. K. Krupskaia

284

CĂTRE V. P. NOGHIN

21. IX.

Lenin scrie lui Makar

Baronul ne-a scris că Comitetul din Nijni Novgorod a adoptat o rezoluţie cu privire la congres, dar nu ştiu de ce nu ne-a trimis-o. Trimiteţi-ne-o de urgenţă pe adresa *.

* Adresa nu este indicata in manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Această adresă e bună şi pentru scrisorile adresate lui Lenin. A plecat spre noi o tînără care vrea să lucreze, dar nu prea se descurcă în treburile de partid, căci n-a mai lucrat. Dacă puteţi să-i daţi de lucru, o puteţi găsi la adresa *. Rîndurile de mai jos sînt pentru Olga Ivanovna *Ceacina* personal.

Scrisă la 21 septembrie 1904
Expediată din Geneva la Nijni Novgorod

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

285

CĂTRE E. D. STASOVA, F. V. LENGNIK Ş.A. **

Dragi prieteni,

Scrisoarea dv., atît de însufleţită, ne-a făcut o mare bucurie şi ne-a dat tuturora noi energii [289]. Trebuie să vă înfăptuiţi neapărat planul, care e admirabil şi va avea o mare importanţă. De asemenea, este absolut necesar să-i scrieţi neamţului. Aşteptăm cu nerăbdare şi alte scrisori de la dv. Sfatul dv. cu privire la editură a şi fost pe jumătate înfăptuit. Forţe publicistice avem şi avem şi o mulţime de material gata. De altfel, acum sîntem cu toţii bine dispuşi, facem o mulţime de planuri, bătrînul s-a apucat şi el de lucru, corespondenţa cu Rusia şi cu străinătatea s-a înviorat şi ea, şi acum sper că în curînd opinia publică va începe să se grupeze. Acum minoritatea se pupă cu împăciuitoriştii, O.C. porneşte la editarea unui organ popular, cei de la „Iujnîi Rabocii" şi-au primit porţia. Amănunte cu privire la editura majorităţii veţi afla de la cunoştinţele noastre comune, cărora le scriem mai amănunţit. Soţia şi copilul lui Kol sînt sănătoşi şi stau la Ekaterinoslav. Repetaţi numele persoanelor pe care ar fi de dorit să le atragem la munca publicistică. A sosit hoinarul, minoritatea îi face

* În manuscris nu figurează adresa respectivă. — *Nota red.*

** Scrisoarea a fost scrisa de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

curte, dar încă n-a adoptat o poziţie precisă. Iozefina este la noi, o duce prost cu sănătatea. Expediţia a fost predată C.C. Cam asta-i tot. Vă îmbrăţişăm, dragii noştri, şi vă dorim sănătate şi putere de muncă.

Bătrînul et. Co.

Scrisă la 23 septembrie 1904
Expediată din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de N. K. Krupskaia

286

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

29. 9. 1904

Stimate tovarăşe,

Am fost plăcut surprins de cele comunicate de Serghei Petrovici şi Martîn Nikolaevici relativ la actuala dv. poziţie politică. E de prisos să vă mai spun cît de mîhnit am fost în ultimul an din pricină că bunele relaţii de totdeauna dintre noi încetaseră. Avînd în vedere cele comunicate, cred că trebuie să dăm uitării trecutul şi că am putea să restabilim vechile noastre relaţii exclusiv pe baza sarcinilor generale pozitive ale prezentului şi viitorului. Dacă mă înşel, mă veţi corija, fără doar şi poate, dar, după convorbirea cu Martîn Nikolaevici, mă socot dator să fac eu primul o încercare de clarificare directă şi a relaţiilor dintre noi.

Cu stimă. Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea : ... *

Trimisă din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după o copie scrisă de P. N. Lepeşinski

* Adresa nu este indicată în manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

287

CĂTRE PARTICIPANŢII LA CONFERINŢA COMITETELOR DIN SUD [290] ŞI A BIROULUI DIN SUD AL C.C. al P.M.S.D.R.

Tovarăşi,

Ca răspuns la rezoluţia voastră în care se arată că ar fi de dorit să se constituie un Comitet de organizare al majorităţii, ne grăbim să vă comunicăm că împărtăşim întru totul ideea dv. Am prefera doar ca această grupare să se numească nu Comitet de organizare, ci Birou al Comitetelor Majorităţii. Nu credem că este cazul să ne asumăm răspunderea numirii B.C.M. ; ne mărginim să recomandăm pe tovarăşii Martîn, Demonul şi K., Baronul, Serghei Petrovici, Felix şi Lebedev, care (după cum ştiţi) au trecut de fapt la acţiunea de unificare a comitetelor majorităţii. Credem că aceşti tovarăşi ar putea acţiona ca un grup particular care să unifice activitatea partizanilor majorităţii, cu condiţia însă ca ei să primească sprijinul direct al cîtorva comitete.

(Participanţii la conferinţa celor 22 [291])

Scrisă după 5 octombrie 1904
Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

288

CĂTRE COMITETELE MAJORITĂŢII [292]

1) Scrieţi *tuturor* comitetelor noastre următoarele : „Adresaţi-vă neapărat şi neîntîrziat, *în mod oficial,* C.C. din Rusia (trimiţîndu-ne şi nouă o copie după scrisoare) cu rugămintea să trimită comitetului toate publicaţiile noii edituri Bonci-Bruevici şi Lenin [293] şi să facă asta în mod regulat. Cereţi răspuns din partea C.C. şi trimiteţi-ni-l şi nouă. Profitaţi de întrevederile personale cu membrii C.C. şi cereţi-le să răspundă de faţă cu martori. Aţi primit su-

www.dacoromanica.ro

plimentul la nr. 73—74 cu hotărîrile Consiliului [294] ? Trebuie să protestaţi împotriva acestei infamii, care înseamnă o denaturare făţişă a congresului, o aţîţare directă a organizaţiilor locale împotriva comitetelor şi o provocare de dispute în Consiliu. Dacă nu aţi primit aceste hotărîri, adresaţi-vă tot C.C. şi comunicaţi-ne şi nouă. Vom publica în curînd o analiză amănunţită a acestor hotărîri ale Consiliului".

2) Trimiteţi la O *d e s a* răspunsul celor 22 referitor la C.O. *in extenso*, *p r e v e n i n d u - i* să nu divulge pe ce cale a ajuns la ei. Menţionaţi pe scrisoare : *n u m a i* pentru Baron, Osip şi Leonşa. Odesa să ne trimită imediat răspunsul nouă, lui Felix şi Şoricelului, dacă sînt de acord, eventuale amendamente etc. Odesa să expedieze urgent rezoluţia de la Nikolaev cu privire la congres.

Scrisă după 5 octombrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

289

CĂTRE M. P. GOLUBEVA

Cifrat

Către *Maria Petrovna*, din partea lui Lenin personal

Dragă tovarăşă,

Am aflat cu multă bucurie de la cunoştinţele noastre comune (îndeosebi de la *Zver* — nu ştiu dacă aţi cunoscut-o tot sub acest nume conspirativ) că sînteţi în viaţă şi vă aflaţi pe o poziţie politică solidară cu a noastră. E atît de mult de cînd am făcut cunoştinţă şi ne-am întîlnit (în 1892—1893 la Samara), încît ne-ar fi greu să reluăm relaţiile de prietenie fără mijlocirea noilor noştri prieteni. Şi aş dori mult să le reluăm. De aceea, profitînd de faptul că am adresa dv., vă trimit o scrisoare amănunţită despre treburile noastre şi vă rog insistent să-mi răspundeţi personal şi cît mai degrabă. Fără o corespondenţă regulată nu se poate

www.dacoromanica.ro

concepe o muncă în comun ; iar Saratovul pînă acum nu scrie cu lunile. Vă rog să curmaţi această stare de lucruri şi să începeţi să ne scrieţi personal cît mai amănunţit. Dacă nu vom primi scrisori amănunţite din partea dv., nu ne vom putea lămuri nici pe ce poziţii vă situaţi dv. personal, nici care sînt în general condiţiile de la Saratov. Nu pregetaţi să acordaţi 2—3 ore pe săptămînă acestui scop.

Multe salutări şi o caldă strîngere de mînă.

Lenin

Scrisă după 5 octombrie 1904
Expediată din Geneva la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

290

CĂTRE E. D. STASOVA, F. V. LENGNIK ş.a. *

14. X.

Dragii noştri prieteni,

Sînt trei săptămîni de cînd v-am trimis o scrisoare prin **Irina**. Ne alăturăm din toată inima planului d-voastră.** Dacă aveţi cea mai mică posibilitate, scrieţi-ne. Editura şi-au luat-o în sarcină Bonci şi Lenin. Au şi apărut : „Jos bonapartismul", „Divergenţele noastre", „Către partid". În curînd vor apărea : „Pe o cale nouă", „Lupta pentru congres", „Despre socialism". După socoteala noastră, în favoarea congresului s-au pronunţat pînă acum 14 comitete, dintre care 11 cu drepturi depline. Toate încercările O.C., C.C. şi ale Consiliului de a împiedica agitaţia în favoarea congresului au fost fără rezultat. C.C. şi-a dat seama că trebuie să ţii cont şi de majoritate şi se pare că este gata s-o lase mai moale. Nici cu minoritatea nu reuşeşte să ajungă la o unitate perfectă. Într-un cuvînt, eşec pe toată linia.

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 407—408. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Înainte O.C. asmuțea comitetele împotriva C.C. și făcea mizerie Comitetului Central, acum asmute organizațiile locale împotriva comitetelor și se străduiește să dovedească că opinia comitetelor nu este opinia partidului și că, în fond, nici partid n-ar exista. După ce au făcut totul ca să sfîșie partidul, acum urlă că nu există partid.

Poziția adoptată de C.C. ne-a dezlegat mîinile și acum ne e mult mai ușor de trăit. Se înțelege că se întîmplă multe lucruri neplăcute, **hoinarul s-a dat cu minoritatea, la fel și Samsonov**, dar fără asta nu se poate. Vom munci, ne vom susține punctul de vedere și vom vedea ce va ieși. Recent a apărut o altă broșură a lui Troțki, sub redacția „Iskrei" după cum se declară. Așadar, ea este un fel de „Credo" al noii „Iskre". Broșura e plină de minciuni sfruntate și de denaturări ale faptelor. Și asta se face sub redacția O.C. Activitatea iskriștilor este blamată în toate chipurile, se susține că economiștii au făcut mult mai mult, iskriștii n-au avut inițiativă, nu s-au gîndit la proletariat, s-au îngrijit mai mult de intelectualitatea burgheză, au introdus pretutindeni un birocratism adormitor, — toată activitatea lor s-a rezumat la înfăptuirea programului cuprins în faimosul „Credo". După cum afirmă el, Congresul al II-lea n-ar fi decît o tentativă reacționară de a consfinți metodele primitive de organizare etc. Broșura este o palmă dată actualei redacții a O.C., precum și tuturor activiștilor de partid. Citind așa ceva, îți dai bine seama că „minoritatea" atîta minte, recurge la atîtea falsuri, încît nu va fi capabilă să creeze ceva viabil și îți vine pofta de luptă, fiindcă ai de ce să lupți.

Soția lui Kol e sănătoasă și se află la Ekaterinoslav.

Calde salutări tuturor.

Bătrînul et Co.

Scrisă la 14 octombrie 1904
Expediată din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipărește după textul scris de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

291

CĂTRE I. I. RADCENKO *

Lenin către Arkadi, personal. *Ural.*

28. X.

Dragă tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. Trimiteţi-ne, vă rog, rezoluţia adoptată de Comitetul din Ural. Minoritatea susţine că Comitetul din Ural s-a pronunţat împotriva congresului, iar în „Iskra" s-a scris că Comitetul din Ural s-a pronunţat pentru pace în partid, exprimîndu-şi simpatia faţă de acţiunile Comitetului Central. Toţi rîvnesc la pace în partid, întrebarea este însă cum să soluţionăm criza prin care trece partidul — pe cale partinică, prin convocarea unui congres, sau pe calea unei tranzacţii particulare cu minoritatea. În declaraţia sa, C.C. s-a pronunţat pentru cea de-a doua cale. Prin urmare, declaraţia „Iskrei" nu poate fi interpretată decît în sensul că Comitetul din Ural a adoptat o rezoluţie împotriva convocării congresului.

Pe scrisori menţionaţi cu cerneală simpatică: „lui Lenin personal".

Din scrisoarea dv. rezultă că nu sînteţi de loc informat în ceea ce priveşte situaţia din partid. O expun pe scurt. (Vezi mai jos scrisoarea către Uniunea din Siberia.) Pînă în prezent, pentru congres s-au şi pronunţat următoarele comitete: Comitetul din Siberia, Comitetul Uniunii din Caucaz (după rezoluţia publicată în suplimentul la nr. 73—74), Comitetul din Tiflis, din Baku, Imeretia-Mingrelia, Odesa, Nikolaev, Ekaterinoslav, Petersburg, Moscova, Tver, Comitetul din Nord (după declaraţia C.C.), din Nijni Novgorod, Kazan, Riga, Tula (13 organizaţii cu drepturi depline), ceea ce după vechile norme ar fi suficient, dar Consiliul a mai acordat drept de vot la încă 5 comitete (Smolensk (?), Orel-Briansk (?), Samara, Astra-

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

han şi încă unuia, celui din Kremenciug, se pare). Toate sînt comitete care se vor pronunţa evident împotriva congresului. Apoi Consiliul recunoaşte că s-au pronunţat în favoarea congresului numai comitetele ale căror rezoluţii le-a primit (rezoluţiile comitetelor din Nikolaev, de Nord şi din Nijni Novgorod s-au pierdut, pesemne, pe drum). Se mai cere confirmarea rezoluţiilor o dată la două luni, ceea ce, dat fiind că „Iskra" nu vine regulat şi nu există o corespondenţă regulată, poate rămîne necunoscut comitetelor. Se cere ca rezoluţiile comitetelor să fie semnate de membrii comitetului respectiv, ca nu cumva aceeaşi persoană să voteze de două ori în favoarea congresului (numai membrii Consiliului pot vota de trei ori împotriva congresului: în cadrul Consiliului, al redacţiei şi al Ligii). Dată fiind poziţia pe care s-a situat Consiliul, C.C. şi O.C. (prigoana celor care desfăşoară agitaţie în favoarea congresului), cererea de semnături are o semnificaţie precisă. Prin toate acestea se urmăreşte să se împiedice agitaţia în favoarea congresului. Întrucît însă comitetele se pronunţă foarte precis, acum minoritatea a pornit atacul împotriva comitetelor. Ea se străduieşte în fel şi chip să submineze prestigiul comitetului în ochii opiniei publice locale şi în ochii muncitorilor, care pur şi simplu sînt asmuţiţi împotriva comitetului. Se fac presiuni în special asupra periferiei. Ne putem uşor imagina la ce dezorganizare a activităţii duc toate acestea. Acum minoritatea asediază Petersburgul. Asta-i situaţia în partid. Orice s-ar spune, nu prea e veselă. Trimiteţi o adresă conspirativă, de aici se pleacă mereu, poate că unii vor pleca şi în Ural.

Cu salutări tovărăşeşti, *L.*

P. S. Cereţi de la Comitetul Central publicaţiile majorităţii.

Scrisă la 28 octombrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

292

CĂTRE COMITETUL DIN SIBERIA AL P.M.S.D.R.

Geneva, 30. X. 1904

Către Comitetul din Siberia
din partea lui N. Lenin

Stimaţi tovarăşi,

Aş vrea să răspund, prin dv., tovarăşului Simonov, care a fost aici ca reprezentant al Uniunii din Siberia şi, înainte de plecare, mi-a lăsat o scrisoare (eu nu mă aflam la Geneva) în care-şi expunea punctul de vedere împăciuitorist. Aş vrea să vă scriu cîte ceva în legătură cu această scrisoare, al cărei conţinut îl cunoaşteţi, probabil, de la tov. Simonov. Punctul de vedere al tov. Simonov se rezumă la următoarele : ei (minoritatea) sînt, desigur, nişte anarhişti şi dezorganizatori, dar ce să le faci ? E nevoie de un „armistiţiu" (Simonov subliniază în mod expres că el, spre deosebire de alţi împăciuitorişti, nu vorbeşte de pace, ci de armistiţiu) pentru a ieşi într-un fel din actuala situaţie, de nesuportat, pentru a ne întări forţele în vederea viitoarelor lupte împotriva minorităţii.

Scrisoarea tov. Simonov a fost foarte instructivă pentru mine, el fiind unul dintre rarii adepţi *sinceri* ai împăciuirii. În rîndurile împăciuitoriştilor domneşte atîta făţărnicie, încît raţionamentele (eronate chiar) ale unui om care spune ce gîndeşte sînt de-a dreptul reconfortante. Dar felul lui de a judeca lucrurile este, incontestabil, greşit. El înţelege foarte bine că nu te poţi *împăca* cu falsitatea, confuzia şi certurile, dar ce sens mai au atunci discuţiile cu privire la *armistiţiu ?* Doar se ştie că minoritatea va folosi acest armistiţiu numai şi numai pentru a-şi întări poziţiile. Polemica fracţionistă (a cărei încetare a fost promisă cu făţărnicie de făţarnicul C.C. în ultima sa scrisoare către comitete, pe care, probabil, aţi primit-o şi dv.) nu a încetat, ci a luat forme cît se poate de murdare, condamnate pînă şi de Kautsky, care se situează de partea minorităţii. El a declarat, într-o scrisoare adresată „Iskrei", că polemica „voalată" este mai rea decît orice, întrucît lucrurile se

www.dacoromanica.ro

încurcă, aluziile rămîn nelămurite, răspunsurile directe devin imposibile. Luaţi editorialul din „Iskra“ nr. 75, a cărui temă este foarte depărtată de divergenţele noastre, şi veţi găsi nitam-nisam un potop de ocări de bătrîn înrăit împotriva unor consilieri Ivanovi, nişte ignoranţi fără pereche etc. etc. După transfugii noştri din C.C., s-ar zice că asta nu-i polemică fracţionistă ! Nu mai vorbesc argumentele de fond invocate de autorul articolului (probabil Plehanov) : Marx era *blînd* cu proudhoniştii. Îşi poate închipui, oare, cineva o mai perfidă invocare a faptelor istorice şi a marilor nume din istorie ? Ce-ar fi zis Marx dacă lozinca blîndeţii ar fi fost folosită drept paravan pentru a *escamota* deosebirea dintre marxism şi proudhonism ? (şi nu depune noua „Iskră“ toate sforţările ca să escamoteze deosebirea dintre rabocedelism şi iskrism ?). Ce-ar fi zis Marx dacă s-ar fi folosit blîndeţea drept paravan pentru a recunoaşte în presă că nu marxismul, ci proudhonismul are dreptate ? (Şi nu recurge acum Plehanov la asemenea subterfugii, prefăcîndu-se a recunoaşte în principiu că minoritatea se situează pe o poziţie de dreapta ?) Chiar şi printr-o asemenea simplă comparaţie, Plehanov se dă de gol, lasă să se întrevadă că raportul dintre majoritate şi minoritate echivalează cu raportul dintre marxism şi proudhonism, cu raportul dintre aripa revoluţionară şi cea oportunistă, despre care ni se vorbeşte şi în faimosul articol „Ce nu trebuie făcut“. Luaţi hotărîrile Consiliului partidului (nr. 73 şi suplimentul la nr. 73—74), şi veţi vedea că lichidarea organizaţiei secrete a minorităţii, proclamată în scrisoarea sus-menţionată a C.C. către comitete, nu înseamnă decît trecerea a trei membri ai C.C. în organizaţia secretă a minorităţii. În *acest* sens, organizaţia secretă a dispărut într-adevăr, ...căci acum au devenit organizaţie secretă (de luptă împotriva partidului) toate cele trei aşazise instituţii centrale ale noastre : nu numai O.C. şi Consiliul, dar şi Comitetul Central. În numele luptei („principiale“) împotriva formalismului şi a birocratismului, ei declară acum război „titlurilor“, afirmînd că editura majorităţii nu este o editură a partidului. Ei falsifică congresul, numărînd greşit voturile ($16 \times 4 = 61$, deoarece în totalul de 61 figurează cinci membri ai Consiliului, iar în jumătate

www.dacoromanica.ro

din organizaţii Consiliul figurează ca organizaţie cu două voturi !!), ascunzînd partidului rezoluţiile comitetelor (faptul că Nijni, Saratovul, Nikolaevul şi Caucazul s-au pronunţat în favoarea congresului a fost ascuns : vezi ultimele rezoluţii în broşura noastră „Către partid" şi „Lupta pentru congres" [295]). Ei introduc discordie în Consiliu, denaturînd la nesfîrşit problema reprezentanţei la Congresul de la Amsterdam [296], îndrăznind să vorbească în presă de „înşelătoria" Comitetului din Nord, în timp ce acest incident nu numai că nu a fost anchetat (deşi C.C. hotărîse încă în *iulie* o anchetă), dar nici pînă acum n-a fost *interogat* tovarăşul acuzat de un calomniator oarecare (tovarăşul a stat în străinătate trei luni — august, septembrie şi octombrie — şi s-a întîlnit cu Glebov, membru al C.C., care participase la adoptarea hotărîrii cu privire la anchetă, dar nu s-a deranjat să aducă la cunoştinţa acuzatului capetele de acuzaţie ce i se aduc !!). Ei încurajează dezorganizarea în numele Consiliului, aţîţă „periferia" împotriva comitetelor majorităţii, debitînd minciuni sfruntate la adresa comitetelor din Petersburg şi Odesa. Ei condamnă ca pe un „abuz" faptul că unii şi aceiaşi tovarăşi votează în diferite comitete, în timp ce trei membri ai Consiliului — Plehanov, Martov şi Akselrod — votează de *trei* ori *împotriva* congresului : o dată în redacţie, o dată în Consiliu şi o dată în Ligă ! Ei îşi asumă prerogative de congres, declarînd nevalabile mandatele. Ce altceva este aceasta decît o falsificare a congresului ? Nu cumva tov. Simonov recomandă armistiţiul şi faţă de *această* tactică ??

Luaţi raportul prezentat Congresului de la Amsterdam [297], de curînd apărut în limba rusă. Minoritatea vorbeşte în numele partidului şi evident împotriva voinţei lui, repetînd, într-o formă voalată, despre vechea „Iskră" aceeaşi minciună pe care au difuzat-o tot timpul Martînov & Co., iar acum ne-o serveşte Balalaikin-Troţki. Poate tovarăşul Simonov vrea armistiţiu şi cu acest Balalaikin (a cărui broşură a apărut *sub redacţia „Iskrei"*, aşa cum se specifică deschis în acest ziar) ? Poate şi în acest caz el crede în sistarea oricărei polemici fracţioniste, aşa cum a promis Comitetul Central ??

www.dacoromanica.ro

Părerea că este admisibil a încheia armistiţiu cu făţărnicia şi dezorganizarea este nedemnă de un social-democrat şi, în fond, total eronată. Este o laşitate să crezi că „n-ai ce le face" publiciştilor, chiar dacă e vorba de unii cu renume, că faţă de ei nu rămîne decît să aplici tactica formulată de Galerka (în broşura „Jos bonapartismul"): „Sudui, dar te căciuleşti la ei". La transformarea tuturor instituţiilor centrale ale partidului într-o organizaţie secretă de luptă împotriva partidului, la falsificarea congresului de către Consiliu, majoritatea răspunde printr-un nou şi inevitabil pas spre unirea strînsă a rîndurilor sale. Dispreţuind făţărnicia, ea îşi prezintă în văzul tuturor programul de luptă (vezi rezoluţia celor 22, aprobată de Uniunea din Caucaz [298], de comitetele din Petersburg, Riga, Moscova, Odesa, Ekaterinoslav şi Nikolaev. O.C. a ascuns, bineînţeles, partidului această rezoluţie, deşi a primit-o încă de acum două luni). Comitetele din Sud au şi adoptat hotărîrea de a uni comitetele majorităţii şi de a înfiinţa Comitetul de organizare spre a duce lupta împotriva batjocoririi partidului. Nu încape îndoială că o asemenea organizaţie a majorităţii va fi creată în mod sigur foarte curînd şi ea va acţiona deschis. În pofida palavrelor debitate de transfugii din C.C., în Rusia numărul partizanilor majorităţii este în continuă creştere, iar tinerele forţe publicistice, care părăsesc „Iskra" confuză şi făţarnică, se îndreaptă din toate părţile spre editura, de curînd înfiinţată, a majorităţii (editura Bonci-Bruevici şi Lenin din străinătate), spre a o sprijini pe toate căile, spre a o transforma, lărgi şi dezvolta.

Tov. Simonov nu trebuia să-şi piardă curajul. El nu trebuia să se grăbească să tragă concluzia: deşi totul e o murdărie, n-ai ce să le faci. Ba ai ce să le faci! Cu cît îşi bat ei joc mai rău de congres (Balalaikin-Troţki, ale cărui scrieri apar sub îngrijirea „Iskrei", a şi declarat că congresul este o *tentativă reacţionară* de a consfinţi planurile „Iskrei". Reazanov, mai sincer şi mai cinstit, cînd a afirmat că congresul e o adunătură), cu cît îşi bat joc mai rău de partid şi de activiştii din Rusia, cu atît mai categorică este riposta ce li se dă, cu atît majoritatea se uneşte mai strîns, grupînd pe toţi oamenii principiali, pă-

www.dacoromanica.ro

răsind asociaţia politică a lui Plehanov, Martînov şi Troţki, atît de lipsită de sens şi, încă de pe acum, atît de putredă în esenţă. Tocmai o asemenea asociere vedem acum în noua „Iskră" şi în „Zarea" nr. 5 (care a reprodus articolul lui Martînov). Cine vede ceva mai departe de vîrful nasului, cine nu se cramponează de politica intereselor momentane şi a coaliţiilor de moment va înţelege că această asociere, menită doar să provoace confuzii şi intrigi, este condamnată la dispariţie şi că adepţii *orientării* vechii „Iskre", oameni care ştiu să deosebească această orientare de cercul de străini, oricît de iluştri, trebuie să fie — şi vor fi — groparii acestei asociaţii.

M-ar bucura foarte mult, tovarăşi, să mă înştiinţaţi că aţi primit scrisoarea şi că aţi reuşit s-o transmiteţi tov. Simonov.

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

293

CĂTRE A. A. BOGDANOV *

2 noiembrie

Am primit scrisoarea dv. din 9 (22) octombrie. Scrisoarea pe care n-am putut-o descifra a fost repetată. Despre uşuraticul torpilor — nici o veste. Pe ce adresă aţi trimis banii? Lidin, Alekseev şi Afanasieva au plecat, de la Popova nu avem ştiri.

Vă comunic noutăţi pe jumătate din străinătate, pe jumătate din Rusia.

Editura Bonci-Bruevici-Lenin merge încet de tot, broşurile apar din an în paşti. De-abia acum a apărut broşura „Lupta pentru congres", promisă de multă, de foarte multă vreme. Tergiversarea se datoreşte în parte tipografiei, dar în special lipsei de bani. Problema fondurilor e cea mai acută, deoarece avem nevoie de o mulţime de bani pentru trimiterea oamenilor în Rusia (cererea e mare) şi pentru efectuarea transporturilor.

* Scrisoarea a fost scrisă împreună cu N. K. Krupskaia. Textul tipărit cu petite a fost scris de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să depunem toate eforturile pentru a procura o sumă mare. De asta avem nevoie acum, căci încolo nu ne lipseşte nimic. Fără această sumă însă este inevitabilă vegetarea insuportabilă, ucigătoare de acum. Trebuie să facem pe dracu în patru ca să procurăm această sumă. Căci Rusia se organizează şi aşteaptă de la noi acţiuni hotărîte !

Comitetul din Riga a adoptat o rezoluţie de sprijinire a acestei edituri, ca şi comitetele din Odesa, Nikolaev, Ekaterinoslav. Mulţi întreabă de ce majoritatea n-a cerut permisiunea, ignorînd complet situaţia şi uitînd că Bonci-Bruevici şi Lenin au acţionat ca persoane particulare, şi nu în numele unui grup, deşi în Rusia acest lucru nu a fost înţeles şi s-a adoptat o rezoluţie de sprijinire a grupului condus de Bonci-Bruevici şi Lenin. Destul de absurd. C.C. a refuzat să transporte literatura majorităţii, motivînd ca nu este literatură de partid.

De fapt, partidul este totalmente scindat. C.C. şi minoritatea au încheiat o tranzacţie şi aplică o linie unică, care constă în falsificarea congresului şi dizolvarea comitetelor „de jos". Şi iată cum : în comitetele combative aparţinînd majorităţii sînt trimise companii de menşevici, care asediază comitetul, fac agitaţie, străduindu-se să submineze pe toate căile încrederea faţă de comitet a opiniei publice, a muncitorilor şi, în special, a periferiei. Apoi, după ce au pregătit terenul cu ajutorul periferiei, fac un scandal comitetului, cerîndu-i să se predea. O asemenea istorie se petrece acum la Petersburg, cu participarea binevoitoare a C.C. Faţa de comitetele majorităţii, C.C. aplica o politică ipocrită, declarînd că dacă împacarea cu minoritatea nu va avea loc, ceea ce este foarte posibil, zic ei (cei fărtarnici !), C.C. va convoca congresul. C.C. pretinde că nu este împotriva congresului şi că nu şi-a schimbat opinia, că consideră posibil să cadă la învoiala cu O.C., pentru ca nu-l consideră organ al partidului, ci al unui cerc. Deşi C.C. reprezintă majoritatea, spun ei, la congres şi după congres, cînd s-au făcut alegerile pentru C.C. unicul considerent de care s-a ţinut seama a fost acela dacă X sau Y este destul de bun practician ; la congres nu s-a indicat Comitetului Central nici o linie de conduită şi de aceea poate avea o linie proprie şi nu este obligat să adopte punctul de vedere al majorităţii. Într-un cuvînt numai baliverne.

În Rusia lumea e foarte pornită împotriva lor. Comitetele din Nikolaev, Odesa, Ekaterinoslav au organizat o conferinţă şi au adoptat o rezoluţie... Membrii majorităţii le-au răspuns următoarele... Se proiectează ca alegerile de candidaţi să fie efectuate în cîteva dintre comitetele majorităţii, apoi să se dea publicităţii o înştiinţare cu privire la formarea Biroului Comitetelor Majorităţii, să fie vizitate celelalte comitete, cărora să li se propună să adere la această hotărîre şi să completeze lista de candidaţi cu unul sau doi candidaţi din partea lor.

Unde-i Barbă ? Stabiliţi parola cu Gorki. Cînd veţi veni ?

www.dacoromanica.ro

Depuneţi toate eforturile ca uşuraticul torpilor să meargă cît mai repede. Întîrzierea este inexplicabilă şi cît se poate de dăunătoare. Răspundeţi imediat cît mai amănunţit şi cît mai precis.

Pentru Birou au fost desemnaţi deocamdată Demonul, Felix, Baronul, Lidin, Alekseev, Gusev, Pavlovici.

Scrisă la 2 noiembrie 1904
Expediata din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oara în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

294

CĂTRE I. P. GOLDENBERG

Pentru Meşkovski

2. XI.

Dragă tovarăşe,

Am primit ştirea că scrisoarea noastră a ajuns la dv. Am trimis aceeaşi scrisoare şi pe adresa Mariei Petrovna. Să ne scrie cînd o va primi. Aşteptăm cu nerăbdare răspunsul dv. Nu-l amînaţi. Acum e foarte important să purtăm o corespondenţă regulată. Repet adresele pentru scrisori. Pe aceleaşi adrese pot fi trimise diferite corespondenţe şi foi volante. În scrisoarea următoare vă vom trimite încă o adresă. În „Iskra" nr. 75 se scrie că Comitetul din Saratov s-a pronunţat în favoarea păcii în partid şi „şi-a exprimat simpatia pentru acţiunile C.C." Toţi doresc pace în partid, se pune însă întrebarea dacă este admisibilă tranzacţia dintre C.C. şi minoritate prin care să se admită ca C.C. să facă totul pentru a împiedica convocarea congresului. Hotărîrile Consiliului, publicate în suplimentul la nr. 73—74, arată unde a dus această tranzacţie. „Iskra" nu mai publică rezoluţii ale comitetelor majorităţii sau le publică în suplimente, care nici nu sînt puse în vînzare (după apariţia nr. 74 au sosit rezoluţii cu privire la congres din Caucaz : de la Comitetul Uniunii din Caucaz, de la comi-

www.dacoromanica.ro

tetele din Tiflis, Baku, Imeretia-Mingrelia), au sosit rezoluţii din închisorile din Odesa (37 de semnături), din Moscova. În „Iskra" s-a deschis însă o rubrică : pentru pace în partid, unde se publică rezoluţii *împotriva* congresului.

Nu prea pare verosimil ca Comitetul din Saratov să se fi pronunţat împotriva congresului şi în favoarea declaraţiei C.C. Trimiteţi, vă rog, *cît mai urgent* toate rezoluţiile Comitetului din Saratov, scrieţi-ne ce este acest „Svobodnoe Slovo", minoritatea susţine că deţine toate legăturile. Vă rugăm să ne trimiteţi toate publicaţiile comitetului apărute în ultimele luni sau, cel puţin, o listă a lor, să ne comunicaţi cum merge munca, cum este organizată, dacă există literatură, dacă aveţi legături cu ţăranii. Trimiteţi corespondenţe, atrageţi în special periferia la scrierea corespondenţelor, doar sînt o mulţime de teme pentru corespondenţă.

Nu puteţi stabili legătura între noi şi Astrahan şi Ural ?

Cu bine.

Scrisă la indicaţia lui Lenin.
Scrisă la 2 noiembrie 1904
Expediată din Geneva

Se publică pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

295

CĂTRE E. E. ESSEN

Baronului din partea lui Lenin

4. XI. 1904

Dragă tovarăşe,

Am primit o serie de ştiri despre dv. care mă determină să vă rog insistent să vă întrerupeţi temporar munca şi să veniţi aici pentru o lună. Înţeleg foarte bine cît de mult vă pasionează munca şi cît de greu vă vine s-o părăsiţi, dar trebuie să ne gîndim la repartizarea forţelor după planul general al campaniei. Avem nevoie de lucrători cu expe-

www.dacoromanica.ro

rienţă, şi dv. trebuie să vă găsiţi pentru un timp un înlocuitor dintre tineri şi să veniţi neapărat aici ca să punem la punct unele treburi comune, să ne comunicaţi toate concluziile pe care le-aţi tras din călătoriile dv., să ne sfătuim în privinţa noilor acţiuni pe care le vom întreprinde. Acest lucru este absolut necesar, căci altminteri am rămîne fără rezerve în momentul important care se apropie. Vă rog să-mi răspundeţi cît mai repede şi vă conjur să nu amînaţi călătoria nici măcar cu o săptămînă. De mult vă propuneţi să veniţi, şi tot amînaţi. Ştiu eu cum se termină asta. O călduroasă strîngere de mînă. Vă aştept pe curînd.

Al. dv., *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1924 în revista „Krasnaia Letopis" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

296

CĂTRE A. M. STOPANI

Către Tu — Ra p e r s o n a l d i n p a r t e a l u i L e n i n

Dragă tovarăşe,

M-am bucurat foarte mult primind scrisoarea dv. Vă rog să-mi scrieţi săptămînal, măcar în cîteva rînduri şi să urmăriţi ca toate adresele să fie bune şi să avem adrese de rezervă pentru scrisori şi pentru întîlniri. Partizanii majorităţii sînt revoltător de răzleţiţi ! Fără legături regulate nu se poate duce nici un fel de activitate comună, iar noi n-am primit nici o veste de la dv. de peste şase luni.

Sînt întru totul de acord cu toate cele scrise de dv. despre necesitatea unirii majorităţii, a unirii comitetelor majorităţii şi a pregătirii unui congres strîns unit, care să ştie să-şi impună voinţa activiştilor din Rusia. Pentru toate acestea e necesar să ţinem cele mai strînse legături, căci altfel mergem care încotro, şi dv. nu ştiţi absolut nimic despre acţiunile comune.

www.dacoromanica.ro

În prezent C.C. s-a contopit total cu minoritatea şi a intrat *de fapt* în organizaţia ei secretă, al cărei scop este lupta prin orice mijloace împotriva convocării congresului. Noile hotărîri ale Consiliului falsifică pur şi simplu numărul voturilor şi voinţa comitetelor (aţi văzut suplimentul la „Iskra" nr. 73—74 ?). Acum trebuie să fim pregătiţi ca ei să nu vrea să convoace, sub nici un motiv, congresul, să nu se dea înapoi de la tot felul de încălcări ale Statutului, de la batjocorirea fără sfîrşit a partidului. Ei îşi bat făţiş joc de noi întrebîndu-ne : bine, dar nu vedem care vă e forţa. Şi ne-am purta ca nişte copii dacă ne-am mulţumi *să credem* în congres, dacă nu ne-am pregăti încă de pe acum să opunem forţei forţă. Pentru aceasta trebuie : 1) să unim imediat toate comitetele majorităţii şi să creăm Biroul Comitetelor Majorităţii (începutul a şi fost făcut de Odesa + + Nikolaev + Ekaterinoslav) în vederea luptei împotriva bonapartismului din instituţiile centrale ; 2) să depunem toate eforturile pentru a sprijini şi a extinde sub toate aspectele editura majorităţii (căreia i-au pus bazele aici Bonci-Bruevici şi cu mine ; Bonci-Bruevici este numai editor). Un grup de publicişti din Rusia s-au şi apucat de această treabă, iar dv. trebuie să începeţi imediat să strîngeţi şi să ne trimiteţi tot felul de materiale, corespondenţe, foi volante, note etc. etc., în special scrise de muncitori şi despre mişcarea muncitorească. Neapărat şi imediat. (Dacă de acum înainte nu ne veţi trimite cîte o informaţie săptămînal, vom rupe relaţiile cu dv.)

În ceea ce priveşte Biroul, s-au făcut pînă acum următoarele : Comitetul din Odesa + cel din Nikolaev + cel din Ekaterinoslav au adoptat în comun următoarea hotărîre... (se va reproduce în întregime) = = Cei 22 le-au răspuns precum urmează [299] : = =

Faceţi tot posibilul şi duceţi-vă cît mai repede la Tiflis, pentru a da celor de acolo ambele documente, la care ei trebuie să se ralieze cît mai repede. Biroul poate fi completat, firește, cu membri ai Uniunii din Caucaz. Aşadar, toate comitetele din Caucaz să răspundă imediat în pri-

www.dacoromanica.ro

vinţa Biroului, adică să ne scrie atît nouă cît şi la Petersburg (sau la Riga ?) (pe adresa... cifrul...) dacă sînt de acord cu constituirea lui sau dacă vor modificări ori completarea numărului de candidaţi. Vă rog stăruitor ca această treabă de primă importanţă să fie făcută atent, cu pricepere şi cît de repede.

Unii tovarăşi cer să se ţină o conferinţă a comitetelor majorităţii din Rusia. Părerea noastră, a celor de aici, este că o asemenea conferinţă ar fi prea costisitoare, ar ţine lucrurile în loc şi nu ar da prea mari rezultate. Iar noi trebuie să ne grăbim pînă peste poate. Pentru a alege membri în Birou nu face să ne adunăm ; e mult mai bine să cădem de acord asupra acestei chestiuni prin scrisori sau unul ori doi tovarăşi să viziteze pe ceilalţi. Şi atunci cînd Biroul va trece la acţiune şi i se vor alătura Ekaterinoslavul + Odesa + + Nikolaevul + Petersburgul + Moscova + Riga + Caucazul, el va acţiona din capul locului ca reprezentant al majorităţii organizate.

Prin urmare, vă rog, grăbiţi-vă şi răspundeţi-mi cît mai repede.

O strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la 10 noiembrie 1904
Expediată din Geneva la Baku

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

297

CĂTRE ORGANIZAŢIA DIN PETERSBURG A P.M.S.D.R.

La Petersburg există o filială a asociaţiei muncitoreşti zubatoviste din Moscova, avînd acelaşi statut (muncitori din industria maşinistă) şi, parţial, aceeaşi componenţă cu asociaţia zubatovistă care a fiinţat înainte la Petersburg (Uşakov, Starojilov şi Gorşkov, Pikunov şi Mohnatkin, Nikiforov şi alţii). Asociaţia se află sub patronajul lui Litvinov-Fallinski, Cijov şi Langov. Recomandăm insistent să

www.dacoromanica.ro

păstrați o *extremă* prudență în relațiile cu ea, dat fiind *marele* pericol pe care-l prezintă provocatorii. În momentul de față această asociație s-a deplasat ușor spre stînga, însă ea servește în întregime interesele burgheziei și ale poliției.

(Deținem această comunicare de la o persoană bine informată).

Scrisa în octombrie-decembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 3

Se tipărește după manuscris

298

CĂTRE O. A. PEATNIȚKI

Către Vineri. Pentru „Vineri" personal din partea lui Lenin

Dragă tovarășe,

Prietenul nostru comun * mi-a transmis ce scrisori se află la dispoziția dv. [300] (scrisorile membrului din străinătate al C.C. către membrii din Rusia ai C.C., în care se arată că minoritatea din străinătate s-a obrăznicit și că rezoluția celor 22 exprimă, indiscutabil, adevărata voință a partidului). Cred că trebuie să mi le trimiteți neapărat și imediat.

În primul rînd, sînt membru al C.C. și am tot dreptul să cunosc corespondența unui membru din străinătate al C.C. cu cei din Rusia, cu atît mai mult cu cît această corespondență se referă la pozițiile pe care se situează minoritatea, problemă care privește întregul partid. Oare dv. veți da sprijin membrilor C.C. care au trecut de partea minorității și veți ascunde de partid (și chiar de ceilalți membri ai C.C.) adevărata stare de lucruri?

În al doilea rînd, din conținutul scrisorilor rezultă că unii membri ai C.C. (Glebov, Koneaghin și Nikitici) mint

* R. S. Zemleacika. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pur și simplu, declarînd în scrisoarea pe care au adresat-o comitetelor din Rusia că minoritatea din străinătate este conciliantă. Dacă am declarat deschis război acestui bonapartism, acestei înșelări a partidului (în broșura sa, Galerka a făcut o declarație de război în numele nostru, al tuturor), este de datoria noastră directă să demascăm în fața partidului orice înșelătorie comisă de membrii C.C. Dacă noi, avînd în mînă dovezile unei asemenea înșelătorii, nu le vom arăta partidului, nu ne vom îndeplini datoria pe care o avem față de partid. Dacă vom vorbi în scris și în public despre bonapartism, ratînd ocazia de a demonstra acest bonapartism pe bază de documente, vom fi niște flecari și atît. Noi însă nu folosim cuvîntul bonapartism ca o injurie, așa cum au făcut Martov și Plehanov.

Se spune uneori : corespondența particulară nu trebuie folosită în lupta politică. Este greșit. Cînd scrisorile particulare dovedesc că persoane oficiale din partid fac abuzuri, ele trebuie folosite fără discuție. Plehanov a folosit în al său Vademecum astfel de scrisori chiar și cînd n-a fost vorba de persoane oficiale. În afară de aceasta, scrisorile în chestiune nu sînt cîtuși de puțin scrisori particulare, ci o corespondență a membrilor C.C. în legătură cu treburile C.C. Iar eu, în calitate de membru al C.C., și dv., în calitate de agent al C.C., sîntem datori să împiedicăm încercarea de a ascunde partidului adevărul.

Din toate aceste motive, consider imperios necesar să-mi trimiteți imediat toate aceste scrisori sau, cel puțin, copii integrale după ele. Se înțelege că o parte din ele este conspirativă și noi nu o vom divulga niciodată. Dar ceea ce vizează interesele întregului partid și nu are nimic conspirativ trebuie să fie dat la iveală. Cum s-o facem și cînd anume, vom mai medita aici.

Răspundeți-mi *neapărat* cît mai repede posibil la această scrisoare. N-are importanță că nu scrieți bine ruește, puteți scrie și în idiș. În orice caz, răspundeți imediat.

Dacă nu veți fi de acord cu mine în ceea ce privește trimiterea scrisorilor, vă rugăm cu toții să veniți aici cît mai repede posibil, chiar *zilele acestea*. E o ches-

www.dacoromanica.ro

tiune atît de importantă, încît trebuie s-o discutăm şi să luăm o hotărîre.

O strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

P. S. Transmiteţi lui *Nik. I—ci* *, *„iacobinului"* şi lui *Jitomirski* să-mi trimită *imediat* adresele lor. E chiar bătaie de joc, toţi o iau care-ncotro, fără să stabilească legătura între ei.

Scrisă înainte de 16 noiembrie 1904
Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

299

CĂTRE A. A. BOGDANOV

Dragă prietene,

Comunicaţi-i imediat lui Rahmetov că se poartă cu noi foarte urît. El nu-şi poate închipui cu cîtă nerăbdare aşteaptă toţi cei de aici veşti precise şi exacte, încurajatoare, iar nu telegramele pe care ni le trimite. Oamenii sînt de-a dreptul istoviţi de veşnice aşteptări şi incertitudini. Este absolut imposibil ca Rahmetov să nu aibă nimic de scris : el s-a văzut şi se vede cu multă lume, a stat de vorbă cu Zemleacika, s-a văzut cu Barbă, cu avocaţi şi publicişti din Moscova etc. etc. Trebuie, aşadar, să ne ţină la curent, să ne transmita legăturile, să ne comunice noile adrese, să ne trimită corespondenţă, să ne relateze despre întrevederile rodnice şi interesante pe care le-a avut. Iar el nu ne-a comunicat nici o legătură nouă, ceea ce e de-a dreptul monstruos. *Nici o* corespondenţă, nici o informaţie în legătură cu grupul de publicişti din Moscova. Dacă Rahmetov ar cadea mîine, n-am putea să ne folosim de nimic, de parcă nici n-ar fi fost !! E o porcărie, căci el ar fi putut să scrie tot şi despre toate fără nici o primejdie, dar s-a mulţumit să facă aluzii la unele forţe tinere etc. (Ce se ştie despre Bazarov, Frici, Suvorov şi ceilalţi ?) Trebuie ca

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cel puţin o dată pe săptămînă (ce dumnezeu, nu-i atît de mult) să piardă 2—3 ceasuri cu o scrisoare de 10—15 pagini, căci altfel orice legătură se întrerupe, Rahmetov şi vastele lui planuri se transformă într-o vastă ficţiune, iar oamenii de aici pur şi simplu dau bir cu fugiţii, căci, cuprinşi de spaimă, deduc că nu există nici o majoritate şi că ea nu va ajunge la nici un rezultat. Tactica minorităţii este pe deplin clarificată în forma ei nouă, şi ea constă în a ignora cu desăvîrşire şi a trece sub tăcere literatura majorităţii şi existenţa majorităţii, a elimina orice polemică din paginile O.C. şi a se făli cu activitatea pozitivă (de curînd redacţia O.C. a publicat, dar „numai pentru membrii de partid", o scrisoare către organizaţiile de partid în legătură cu planul participării social-democraţilor la campania zemstvelor : îşi dau nişte ifose teribile debitînd teribile platitudini. Aici a apărut un articol în care Lenin analizează această scrisoare şi o desfiinţează *). Este absolut necesar ca majoritatea să editeze un organ propriu [301] ; pentru aceasta nu avem fonduri suficiente şi nici corespondenţe. Trebuie să depunem toate eforturile ca să avem şi una şi alta, iar fără scrisori cît mai detaliate nu putem face nimic. Nu ni se transmit legăturile, nu avem posibilitatea să atacăm una şi aceeaşi persoană din diferite părţi, nu există o coordonare în activitatea mulţimii de bolşevici care vizitează organizaţiile din Rusia şi pun la punct diferite chestiuni : fiecare după cum îl taie capul. Se simte în toate acestea răzleţirea, comitetele rămîn din nou în urma situaţiei, în parte necunoscînd noile hotărîri ale Consiliului (suplimentul la „Iskra" nr. 73—74, o foaie volantă aparte în 10 pagini), în parte neaprofundînd aceste hotărîri şi neînţelegînd că ele echivalează cu o totală şi neruşinată falsificare a congresului. Acum numai un copil poate să nu vadă că Consiliul şi C.C. nu se vor da în lături de la nimic ca *să zădărnicească* congresul. Noi trebuie să le opunem *o forţă* = organul + organizaţia majorităţii din Rusia, altfel sîntem sortiţi pieirii. Cu Uşuraticul Lenin nu s-a văzut încă ; ciudat, el s-a dat deoparte şi continuă să stea în expectativă !

* „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 75—98). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Deci transmiteţi-i lui Rahmetov trei rînduri de ocări din partea noastră, iar drept pedeapsă daţi-i să-şi scrie jurnalul. De ce nu se duce m-me Rahmetova acolo unde a promis ? Repetăm : toată lumea va da bir cu fugiţii (pînă şi Galerka geme şi se vaietă), căci nu se simte nici un fel de legătură cu Rusia, nu se vede că Rahmetov există, că duce o activitate de interes general, că această muncă îi dă griji şi preocupări. Fără corespondenţă nu vom ajunge la nimic altceva decît la o răzleţire totală !!

Scrisă la 21 noiembrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

300

CĂTRE COMITETUL DIN TVER AL P.M.S.D.R. *

26. XI.

Dragă tovarăşe,

S-au primit ambele exemplare ale rezoluţiei dv., la O.C. nu le-am transmis pentru că recent am avut următorul caz : Comitetul din Nikolaev a trimis o rezoluţie pentru a fi transmisă „Iskrei", ceea ce s-a şi făcut. Rezoluţia a fost înapoiată de Martov, însoţită de injurii grosolane. C.C. şi O.C. ştiu precis, spune el, că la Nikolaev nu există nici un comitet, de aceea este evident, susţine el, că rezoluţia a fost scrisă de nişte escroci şi impostori. Întrucît rezoluţia nu poartă semnături şi nici nu e datată şi nu a fost menţionat cum a fost primită de periferie, ea, spun ei, nu are nici o valoare, iar el, Martov, refuză chiar s-o transmită O.C., fiindcă s-a plictisit de toată această fabricare de rezoluţii false. Rezoluţia din Tver va avea, probabil, şi ea aceeaşi soartă. O vom publica într-o foaie volantă a majorităţii.

Vă rugăm să ne scrieţi cum merg treburile.

Aţi primit foaia volantă a „Iskrei" adresată organiza-

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. – *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ţiilor de partid în problema campaniei zemstvelor. Alergînd după „un tip nou, superior", redacţia a debitat în această foaie volantă o mulţime de inepţii, inclusiv absurditatea că muncitorii nu trebuie să-i sperie pe liberali, ci să acţioneze aşa, încît să nu se producă panică printre ei. Această foaie volantă a prilejuit dispute aprinse, iar Lenin a răspuns la ea scriind broşura „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»".

Vă rugăm să trimiteţi adrese pentru a vă putea expedia literatură. Adresele pe care a fost trimisă rezoluţia sînt bune. Va veni la dv. Rogova din Perm. Se spune că e o bună activistă, n-o cunoaştem personal, vedeţi poate va fi de folos, este ilegalistă, ajutaţi-o să se aranjeze.

Cifrul pentru corespondenţa cu Bolşak este : statele din America de Sud 34 b, i la mijloc. Bolşak roagă să i se pună în talpa unei perechi de cizme un paşaport şi pile subţiri, iar cizmele să-i fie trimise prin Nekrasova sau prin rudele sale.

Comunicaţi-ne imediat de primirea scrisorilor noastre. Salutări.

Lenin

Scrisă la 26 noiembrie 1904
Expediată din Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

301

CĂTRE COMITETUL P.M.S.D.R. DIN IMERETIA-MINGRELIA *

Către Comitetul din Imeretia-Mingrelia

28. XI.

Dragi tovarăşi, am primit ambele dv. scrisori, şi cea din 23, şi cea din 28, prima (cea cu date statistice şi adrese) a ajuns la minoritate şi ne-a parvenit de-abia astăzi, adresele le-am descifrat şi vom folosi imediat adresa indicată

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pentru trimiterea literaturii. Rezoluţia dv. în favoarea congresului s-a primit şi a fost transmisă O.C. N-am auzit de altă numărătoare a voturilor şi mă îndoiesc că va fi o astfel de numărătoare.

De curînd a sosit rezoluţia Comitetului din Nikolaev şi a fost transmisă O.C. Martov a înapoiat-o cu injurii grosolane. O.C. şi C.C., afirmă el, ştiu precis că la Nikolaev nu există nici un comitet (minciună ! C.C. a fost cu declaraţia sa la Comitetul din Nikolaev şi ştie perfect de bine că persoanele care au semnat rezoluţia fac parte din acest comitet), că rezoluţia a fost trimisă de nişte escroci şi impostori, care au fabricat o rezoluţie falsă... Rezoluţia Comitetului Uniunii din Caucaz în favoarea congresului n-a fost publicată... în schimb a fost publicată aceea împotriva congresului. A fost publicat că comitetele din Saratov, Samara, din Ural şi Astrahan au aprobat politica C.C. (rezoluţiile n-au fost reproduse), iar noi, în aceeaşi zi în care a apărut respectivul număr din „Iskra", am primit de la cei din Ural o scrisoare în care spun că n-au auzit nimic de C.C. de cîteva luni şi nici măcar nu ştiu dacă partidul există. Plehanov declară deschis că congresul nu se va ţine... în schimb, C.C. declară cu ipocrizie că în momentul de faţă el nu este împotriva congresului, că trebuie numai să se aibă grijă ca congresul să exprime cu adevărat opinia partidului... C.C. pune la dosar rezoluţiile comitetelor, iar în foaia volantă adresată tovarăşilor membri de partid se spune : „acum, cînd partidul s-a pronunţat în favoarea noastră"...

Comitetele au cerut de la C.C. publicaţiile majorităţii, dar C.C. a refuzat să le transporte, declarînd că, în primul rînd, acestea nu sînt literatură de partid şi, în al doilea rînd, nu pot contribui cu nimic la dezvoltarea conştiinţei de clasă a proletariatului. Ce făţarnici ! Probabil, noua broşură a lui Troţki, care a apărut sub redacţia noii „Iskre" şi deci reprezintă pînă la un anumit punct un „Credo" al ei, oferă multe posibilităţi pentru dezvoltarea conştiinţei de sine a proletariatului... În broşură se spune că între „Iskra" veche şi „Iskra" nouă e o prăpastie, că congresul a constituit o tentativă reacţionară de a consolida metodele primitive de luptă, că „Iskra" veche nu se interesa de pro-

www.dacoromanica.ro

letariat, că iskriştii îi categorisesc pe proletari de netoţi etc. etc. Nu degeaba elogiază Struve tendinţele minorităţii, numindu-le tendinţe viabile... (vezi foaia lui Lenin „Un liberal serviabil" *). Aţi primit foaia volantă a „Iskrei" către toate organizaţiile de partid cu privire la campania zemstvelor ? Alergînd după un tip nou, „superior" de propagandă şi agitaţie, „Iskra" a debitat o mulţime de inepţii, a ajuns chiar să susţină că demonstraţia trebuie organizată cu prudenţă, ca să nu băgăm frica în zemţi. La această foaie volantă, Lenin a răspuns scriind broşura „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" **...

Acum, cînd C.C. a intrat în cîrdăşie cu O.C. ca să împiedice convocarea congresului, congresul va fi amînat fără termen. Totuşi majoritatea a hotărît să lupte pentru convocarea lui, dar ea o poate obţine numai dacă se va uni şi se va organiza.

Cu asta închei.

Cu cele mai bune urări, *Lenin*

Scrisă la 28 noiembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de N. K. Krupskaia

302

CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA AL P.M.S.D.R.

La Moscova

29. XI.

Dragi tovarăşi,

Am primit rezoluţia dv. Mulţumiri pentru sprijinul promis [302]. Vă rugăm să ne comunicaţi ce se petrece în comitet. Merge această adresă pentru scrisori ? Nu sîntem con-

* Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 71—74. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 75—98. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vinşi de asta şi, de aceea, vă scriem atît de puţin, deşi ar trebui să vă scriem despre o mulţime de lucruri [303]. Înştiinţaţi-ne imediat de primirea scrisorii.

Cu salutări tovărăşeşti,

Lenin

Scrisă la 29 noiembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară la 21 aprilie 1963, în ziarul „Moskovskaia Pravda" nr. 95

Se tipăreşte după copia scrisă de N. K. Krupskaia

303

CĂTRE COMITETUL DIN BAKU AL P.M.S.D.R. *

La Baku

29. XI.

Dragi prieteni,

Vă îndeplinim rugămintea şi vă trimitem deocamdată, cu titlu de încercare, numai literatură de-a noastră, ca să nu cumpărăm. Dacă încercarea va reuşi, vă vom trimite aşa cum aţi cerut. În plus am organizat trimiterea de pachete pe adresa indicată de Raisa **. Ştirea despre Lenocika ne-a bucurat mult. De ce nu scrie ? Nici ceilalţi nu prea scriu. Aţi primit scrisoarea noastră din 10 noiembrie ? ***

E din ce în ce mai sigur că Consiliul va împiedica congresul cu orice preţ. Plehanov declară deschis : congresul nu se va ţine ! O.C., în cel mai bun caz, aruncă rezoluţiile la coş sau le înapoiază cu injurii grosolane, cum s-a întîmplat cu Comitetul din Nikolaev, care a trimis o rezoluţie în favoarea congresului, dar întocmită după o altă formulă decît cea cerută de Consiliu, lucru pentru care autorii rezoluţiei au fost făcuţi escroci, impostori, care fa-

* Scrisoarea a fost scrisă de N. K. Krupskaia, la indicaţia lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

** Nu s a putut stabili al cui e pseudonimul. — *Nota red.*

*** Vezi volumul de faţă, p. 422—425. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

bricã rezoluţii false... Pentru ca majoritatea să poată *forţa* Consiliul să convoace congresul, ea trebuie să se organizeze, lucru despre care Lenin v-a şi scris în scrisoarea trecută. Aţi primit foaia volantă despre campania zemstvelor adresată de „Iskra" membrilor de partid ? (Vezi scrisoarea către Comitetul din Mingrelia-Imeretia.) *

Cu asta închei. Trimiteţi corespondenţe, majoritatea intenţionează să scoată un organ de presă propriu, atitudinea ipocrită a instituţiilor de partid ne împinge tot mai mult la asta.

Am primit scrisoarea Comitetului Uniunii din Caucaz (prin intermediul redacţiei O.C.). Vom răspunde în curînd.

Salutări, *Lenin*

P. S. Cum stau lucrurile la Batum ? Ce stare de spirit domneşte acolo ?

Scrisă la 29 noiembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de N. K. Krupskaia

304

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

Stimate tovarăşe,

Vă rog să mă iertaţi că am întîrziat cu răspunsul. Am fost foarte ocupat, iar acum urmează să plec din Geneva pentru cîteva zile [304]. Voi căuta să mă întîlnesc cu dv. îndată după întoarcerea mea.

O caldă strîngere de mînă, *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii noiembrie 1904

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 431—433. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

305

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

3. XII. 1904

Am expediat astăzi o scrisoare de afaceri lui Bonci. Am uitat să adaug ceea ce era mai important: să tipărească (dicţionarul lui Leiteizen) *în 3 000* de exemplare; trebuie să ştim asta neapărat pentru a putea calcula preţul. Comunică imediat lui Bonci acest lucru.

Îţi trimit declaraţia Comitetului Uniunii şi a reprezentantului din Caucaz al C.C. [305], primită astăzi de Raisa. *După părerea mea*, această declaraţie *trebuie* reprodusă neapărat, imediat într-o *foaie volantă* în editura noastră; faceţi treaba asta de îndată; se poate adăuga la această foaie volantă rezoluţia celor din Nikolaev şi rezoluţiile altora, dar foaia trebuie să fie foarte mică, de 2 sau (maximum) 4 pagini (fără nici un fel de titluri şi avînd menţionat numai jos numele editurii).

Am primit astăzi scrisoarea ta. Nu înţeleg ce-i cu „planul" lui Leadov şi Rahmetov, dar ceva nu e în regulă aici. *Voi încerca să vin cît mai repede* şi să grăbesc sosirea torpilorului.

Am încălzit hîrtiile anexate, dar degeaba. Încercaţi cu alţi reactivi.

Contrar aşteptărilor, am o seară liberă. Îţi scriu pe verso o scrisoare pe care te sfătuiesc s-o expediezi *imediat* tuturor celor 3 din partea mea *, fără a convoca consfătuirile; asta o să-i scuture bine, iar după aceea vom vedea dacă ştirile au fost sau nu exagerate: fapt e că disensiunile au început, aşa că trebuie să le prevenim din capul locului şi să-i mustrăm aspru; te sfătuiesc insistent să trimiţi *imediat* această scrisoare tuturor celor 3, şi asta în numele meu. Mîine am să stau de vorbă cu torpilorul şi, fără îndoială, el va fi de partea mea, Vasili Vasilievici şi Schwartz de asemenea, dar e mai bine ca textul să fie al meu. Am vrut să-i scriu lui Martîn Nikolaevici şi să-l cert, dar cred că nu are rost; am să vin şi am să stau cu

* Vezi volumul de faţă, p. 438—440. *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

el de vorbă, căci aici el e, deocamdată, inofensiv. Cît despre neajunsurile care au început să apară în Rusia, cred că scrisoarea mea le va mai pune capăt. Rău ai făcut că nu i-ai cerut lui Martîn Nikolaevici să-mi scrie imediat la Paris despre toate, chiar foarte rău ai făcut, căci lucrul acesta era cît se poate de necesar.

Am recitit scrisoarea către Rahmetov : poate că s-ar putea şterge din ea cîte un cuvînt de ocară, dar te *sfătuiesc insistent* s-o trimiţi imediat şi într-o formă cît se poate de tranşantă, în numele meu personal.

Am fost pe la Leiteizen. Mi-a citit scrisoarea pe care i-a trimis-o Plehanov şi în care îl insultă pe Lenin, fireşte cît se poate de grosolan. El scrie că „broşura lui Troţki este tot atît de păcătoasă ca şi autorul ei" şi îl îndeamnă pe Leiteizen „să nu meargă cu minoritatea, ci cu el" (Plehanov), se plînge de „tragedia vieţii lui, că după 20 de ani nu e un tovarăş care să aibă încredere în el", spune că el cere „încredere tovărăşească, şi nu supunere în faţa prestigiului", că „reflectează serios să-şi dea demisia"... asta să rămînă, deocamdată, *entre nous*.

Deutsch i-a scris zilele acestea lui Leiteizen, *rugîndu-l să-l ajute* cu ceva bani, căci nu mai are nici o leţcaie. Acelaşi lucru i-a scris şi Zasulici (mai înainte) lui Efron, insultînd pe Galerka şi luîndu-l pe Serghei Petrovici drept Galerka (!!).

Sper să plec poimîine, luni ; să ţin referatul marţi şi miercuri la Zürich, joi la Berna, iar vineri să fiu acasă. Dar, probabil, voi mai zăbovi cîteva zile [306].

Scrie-mi la Zürich prin Argunin (în două plicuri, iar în cel interior cît mai concis şi mai circumspect). Cei din Lausanne au scris ? M-au rugat să mă duc pe acolo ? Au comunicat adresa ?

Al tău, *N. Lenin*

Scrieţi imediat *tuturor* comitetelor noastre să ne trimită *o dispoziţie formală* prin care să ne ceară să reproducem *deschis*, pentru toată lumea, scrisoarea redacţiei

www.dacoromanica.ro

despre zemstvă. Asta pentru orice eventualitate. Să faci treaba asta *fără nici o amînare*. Procurați-vă scrisoarea (sau retipăriți-o) și trimiteți-o tot în plic comitetelor majorității.

Expediată din Paris la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipărește după manuscris

306

CĂTRE A. A. BOGDANOV, R. S. ZEMLEACIKA ȘI M. M. LITVINOV

Din partea lui Lenin, personal pentru Rahmetov, Zemleacika și Papaşa

3. XII. 1904

Dragă prietene,

Am primit veşti despre venirea lui M. N. (personal nu l-am văzut) și am dedus că stăm cît se poate de prost. Iarăși se produce o disensiune între bolșevicii din Rusia și cei din străinătate. Avînd 3 ani de experiență, știu că o asemenea disensiune poate aduce prejudicii teribile cauzei. Iată în ce constă disensiunea: 1) se amînă venirea lui Rahmetov; 2) nu se dă prioritate organului de aici, ci congresului, C.O. din Rusia etc.; 3) sînt îngăduite sau chiar sprijinite diferitele tranzacții ale C.C. cu grupul de publiciști al majorității, precum și niște planuri de-a dreptul stupide de editare a unui organ în Rusia. Dacă informațiile pe care le am în legătură cu această disensiune sînt adevărate, trebuie să spun că cel mai înverșunat dușman al majorității n-ar putea născoci ceva mai rău. Amînarea plecării lui Rahmetov este o prostie de neiertat, care frizează trădarea, căci flecăreala ia proporții înspăimîntătoare, iar noi riscăm să pierdem un lucru important care este necesar aici, din cauza planurilor absurde și puerile de a încropi ceva în Rusia, și încă imediat. A amîna apari-

www.dacoromanica.ro

ţia organului din străinătate al majorităţii (pentru care nu ne lipsesc decît banii) ar fi cu totul de neiertat. Principalul în momentul de faţă este tocmai acest organ, fără de care mergem spre o moarte sigură, lipsită de glorie. Orice s-ar întîmpla, trebuie să facem, cu orice preţ, rost de nişte bani, măcar de 2 000, şi să pornim imediat la treabă ; altfel ne facem singuri seama. Numai nişte oameni iremediabil proşti îşi pot pune *toate* speranţele în congres, căci este clar că Consiliul va căuta să zădărnicească congresul încă înainte de convocare. Pentru dumnezeu, înţelegeţi-mă cum trebuie : eu nu cer să renunţăm la agitaţia în favoarea congresului, să renunţăm la această lozincă, dar nu sîntem copii ca să ne mulţumim acum cu atît şi să nu ne dăm seama că principalul este **forţa.** Ar fi bine ca rezoluţiile în legătură cu congresul să ne vină, ca şi mai înainte, cu duiumul (nu ştiu din ce motive vizitarea organizaţiilor de către M. N. nu a avut drept rezultat măcar o repetare a rezoluţiei, ceea ce este cît se poate de regretabil), dar *nu aceasta e esenţialul,* ceea ce nu se poate să nu vedeţi şi voi. C.O. sau biroul majorităţii sînt necesare, dar fără un organ central nici unul din ele nu va avea nici o valoare, ci va fi o simplă farsă, un balon de săpun, care se sparge la cea dintîi atingere. Trebuie cu orice preţ să avem un organ al nostru şi bani ; avem nevoie de bani aici, omorîţi pe cine ştiţi, dar faceţi rost de bani. Comitetul de organizare sau biroul majorităţii trebuie să ne dea împuterniciri pentru acest organ (şi cît mai repede) şi să viziteze comitetele, dar, dacă C.O. ar intenţiona să pună *la început* pe picioare „activitatea pozitivă" şi *să amîne deocamdată* apariţia organului, un asemenea comitet de organizare idiot ne-ar băga în mormînt. În sfîrşit, a edita ceva în Rusia, a încheia tranzacţii de orice natură cu canaliile ordinare din C.C. ar fi de-a dreptul o trădare. Că C.C. vrea să-i separe pe bolşevicii din Rusia de cei din străinătate şi să-i fărîmiţeze e un lucru cît se poate de limpede, e un vechi plan al lui, şi numai nişte prostănaci cu caş la gură ar putea să se lase prinşi în asemenea capcană. A încerca să organizezi editarea unui organ în

www.dacoromanica.ro

Rusia cu ajutorul C.C. e o nebunie, nebunie curată sau trădare, asta se vede şi se va vedea din logica obiectivă a evenimentelor, fiindcă organizatorii organului de presă sau ai organului popular vor fi în mod inevitabil prostiţi de orice creatură josnică, cum sînt cei din Comitetul Central. Eu prezic fără ezitare acest sfîrşit şi nu mai vreau să am de-a face cu astfel de oameni.

Repet: pe primul plan trebuie să fie organul de presă, şi numai el; a cheltui bani pentru altceva în momentul de faţă ar fi culmea prostiei. Rahmetov trebuie adus neapărat aici şi cît mai repede. Comitetele trebuie vizitate în primul rînd pentru adunarea de corespondenţe (este ruşinos şi de neiertat că n-am primit corespondenţe pînă acum ! ! E o ruşine şi o adevărată pacoste pentru muncă ! !), iar toată agitaţia în favoarea congresului nu trebuie să fie decît o acţiune *paralelă*. Toate comitetele majorităţii trebuie să rupă imediat şi *efectiv* cu C.C. şi să nu întreţină relaţii decît cu C.O. sau cu Biroul majorităţii; acest C.O. *trebuie* să tipărească *imediat* o înştiinţare de constituire.

Dacă nu vom lichida această disensiune care-şi face loc în rîndurile majorităţii, dacă nu vom cădea de acord asupra acestei chestiuni, atît în scris *cît şi (mai ales)* printr-o întrevedere cu Rahmetov, noi toţi cei de aici *o să ne lăsăm păgubaşi şi o să abandonăm totul*. Dacă vreţi să lucraţi cu noi, trebuie să mergeţi în pas cu noi, să existe între noi un acord şi să acţionăm conform acestui acord (şi nu împotriva lui sau fără nici un acord); ceea ce s-a întîmplat este o ruşine şi batjocură: aţi plecat după bani pentru O.C., şi, cînd colo, sfîntul ştie de ce fleacuri vă ţineţi.

Zilele acestea voi publica un articol şi mai categoric împotriva C.C. Dacă nu vom rupe cu C.C. şi cu Consiliul, vom merita ca toţi să ne scuipe în obraz.

Aştept răspuns şi venirea lui Rahmetov [307].

N. Lenin

Expediată din Paris în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

307

CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R.

5. XII.

Dragă tovarăşe,

Noi am primit: 1) declaraţia delegaţilor muncitorilor conştienţi din Comitetul din Baku al P.M.S.D.R. în legătură cu reorganizarea Comitetului din Baku, 2) foaia volantă de la 20 octombrie a muncitorilor din Balahan şi Bibi-Eibat, 3) foaia volantă a Comitetului din Baku intitulată „Noua politică cu coada vulpii", 4) O explicaţie necesară, 5) declaraţia din 9. XI. Nu avem rezoluţia Comitetului din Baku şi nici rezoluţia conferinţei comitetelor din Caucaz, care, se zice, ne-ar fi fost trimisă.

În legătură cu „declaraţia" trebuie să spunem următoarele. La timpul său (în vară) ne-a sosit o scrisoare foarte amănunţită de la reprezentantul din Caucaz al C.C., în care era expusă povestea cu minoritatea. Această scrisoare a fost transmisă imediat O.C., aşa încît Consiliul a cunoscut perfect de bine opinia lui, a cunoscut-o şi Glebov, membru al C.C., care a luat parte la cercetarea chestiunii.

Majoritatea pregăteşte broşura „Consiliul împotriva partidului", în care va fi analizată această chestiune pe baza referinţelor reprezentantului din Caucaz al C.C. [308]

Vă rugăm să ne comunicaţi ce mărime pot avea coletele care vor fi trimise din Sosnovitî. Răspundeţi-ne urgent la această întrebare.

În prezent, între redacţia „Iskrei" şi majoritate se duce o discuţie aprinsă în problema campaniei zemstvelor. Redacţia a publicat o foaie volantă absurdă, „numai pentru membrii de partid", în care a încurcat rău lucrurile în problema atitudinii faţă de zemţi. Lenin a răspuns prin broşura „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" *. Problema nu are nimic conspirativ, dar este atît de importantă, încît cere o discuţie publică.

* Vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 75—98. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

De aceea, cereţi o retipărire accesibilă pentru toţi a foii volante a redacţiei despre zemstve. Altfel va ieşi o întreagă zăpăceală : în „Iskra“ se spune una, iar în foaia volantă adresată membrilor de partid — alta. Asta-i preocupă pe toţi. Parvus a trimis o scrisoare în care se pronunţă în favoarea punctului de vedere al lui Lenin şi împotriva punctului de vedere al minorităţii. V-am trimis broşura „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»“.

Vă rog să transmiteţi Lenocikăi că am primit scrisoarea ei, dar ea a căzut în mîinile minorităţii, care a deschis-o. O să-i scriu zilele acestea, prea e pesimistă...

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Scrisă la 5 decembrie 1904
Expediată din Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

308

CĂTRE M. M. LITVINOV

Lui Papaşa din partea lui Lenin

Dragă prietene,

Mă grăbesc să vă răspund la scrisoare, care mi-a plăcut foarte, foarte mult. Aveţi de o mie de ori dreptate cînd spuneţi că trebuie să acţionăm energic, ca nişte revoluţionari, şi să batem fierul cît e cald. Sînt de acord şi că tocmai comitetele majorităţii trebuie să se unească. Acum ne este clară tuturor necesitatea unui centru în Rusia şi a unui organ de presă aici. Pentru acesta din urmă am şi făcut tot ce-am putut. Readovoi lucrează din plin, a atras colaboratori, el se dedică cu totul şi este mereu în căutarea unui milionar, avînd unele şanse să-l găsească. Şi iarăşi aveţi de o mie de ori dreptate cînd spuneţi că trebuie să acţionăm deschis. Litigiul dintre noi constă exclusiv într-un amănunt particular, pe care trebuie să-l discutăm la rece şi anume : să convocăm o conferinţă a comitetelor

www.dacoromanica.ro

ori să formăm direct un „Birou al Comitetelor Majorităţii" (această denumire ne place mai mult decît Comitetul de organizare, deşi nu denumirea e totul), urmînd ca acest birou să fie recunoscut de la început de cîteva din comitetele majorităţii, iar apoi de toate celelalte. Dv. optaţi pentru prima soluţie, noi pentru cea de-a doua. Dacă organizarea conferinţei ar fi posibilă în străinătate, aş opta cu totul pentru această soluţie. În Rusia însă înfăptuirea ei ar fi teribil de primejdioasă, ar dura mult şi rezultatele ar fi slabe. Între timp, Odesa + Nikolaev + Ekaterinoslav au şi căzut de acord şi au însărcinat pe cei 22" „să desemneze un Comitet de organizare". Noi am răspuns recomandînd denumirea de „Biroul Comitetelor Majorităţii" şi şapte candidaţi (Rusalka, Felix, Zemleacika, Pavlovici, Gusev, Alekseev, Baronul). Vom scrie despre aceasta la Odesa şi Petersburg. Alekseev a şi plecat spre dv. N-ar fi mai bine ca alegerea candidaţilor să se facă prin Riga, Petersburg + Moscova, apoi să facem imediat o declaraţie *publică* (să trimitem proiectul înştiinţării *) şi s-o pornim repede la Comitetul din Nord, în Caucaz, la Saratov, Nijni Novgorod etc., cerîndu-le să se ralieze şi ei şi, acţionînd pe cît se poate de liberal, să completăm biroul cu doi-trei dintre candidaţii *lor* (deşi nu pare probabil ca comitetele care vor adera ulterior să ceară mari completări în birou)? Nu-mi pot imagina de loc că vom avea dificultăţi din cauza componenţei biroului.

Avantajele acestei soluţii: rapiditate, ieftinătate, siguranţă. Şi sînt avantaje importante, deoarece astăzi rapiditatea e totul. Biroul va fi organul oficial al unificării comitetelor şi, în caz de sciziune, de fapt va înlocui întru totul Comitetul Central. Componenţa grupului publicistic pentru viitorul nostru O.C. este şi ea întru totul asigurată (cinci sau şase: Readovoi, Galerka, eu, Şvarţ + *Lunacearski* + eventual *Bazarov*). De transporturi să începeţi să vă ocupaţi voi şi cît mai energic. Aici folosim un fost bundist, care a lucrat mult timp pe ambele graniţe

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 9, Bucureşti. Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 66—70. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi promite să aranjeze treaba pentru 200—300 de ruble pe lună. Nu aşteptăm decît bani şi apoi vom stabili legătura cu dv.

Dezavantajul soluţiei dv : durează prea mult. Consider absolut inutil să prezint ultimatumuri C.C. şi Consiliului. C.C. este ipocrit, acum nu mă îndoiesc nici o clipă că s-a vîndut cu totul minorităţii şi acceptă integral şi necondiţionat falsificarea congresului. Nu trebuie să ne facem iluzii. Acum, cînd au în mînă toate centrele, ei dispun de o mie de posibilităţi să falsifice congresul şi *au şi început s-o facă*. Vom dovedi asta în scris atunci cînd vom analiza hotărîrile Consiliului (apărute în „Iskra" nr. 73—74, supliment). Firește, sîntem şi vom fi pentru congres, trebuie însă să strigăm peste tot că ei au şi început să falsifice congresul şi că noi vom demasca acest fals. De fapt însă eu pun acum congresul pe locul al nouălea, iar pe primul loc — organul de presă şi centrul din Rusia. Este ridicol să vorbim de nelealitate, pentru că noi am fost împinşi aici atunci cînd ei au căzut la învoială cu minoritatea. Este o minciună că organizaţia secretă a minorităţii a fost dizolvată, nu, din această organizaţie secretă fac parte trei membri ai C.C., asta-i tot. În prezent cele trei instituţii constituie o organizaţie secretă împotriva partidului. Doar un prost nu vede asta. Noi trebuie să răspundem creînd o organizaţie oficială şi să demascăm complotul lor.

Vă rugăm să întăriţi credinţa tuturor în organizaţia noastră şi în viitorul organ de presă. Trebuie să mai aşteptăm puţin, pînă ce *Readovoi* îşi va termina treaba. Adunaţi şi trimiteţi corespondenţe (*întotdeauna* cu menţiunea : pentru Lenin) şi materiale, *în special* de la muncitori. Noi nu sîntem de acord numai în privinţa unor amănunte, căci, firește, conferinţa n-ar putea decît să mă bucure. Dar zău, ar fi mai mare daraua decît ocaua ; e mult mai bine să publicăm imediat, din capul locului o înştiinţare în numele biroului, pentru că vom cădea repede de acord cu privire la componenţa sa — conflictele nu sînt posibile aici. Şi de îndată ce biroul îşi va dovedi

www.dacoromanica.ro

existenţa, el va fi repede recunoscut şi atunci va începe să vorbească în numele tuturor comitetelor. Mai reflectaţi bine încă o dată asupra acestei chestiuni şi răspundeţi-ne cît mai repede.

Scrisă la 8 decembrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

309

CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA

Zemleacikăi de la Bătrînul

10. XII. 1904

Abia întors dintr-o călătorie în cursul căreia am ţinut nişte referate, am primit scrisoarea dv. nr. 1. Cu Rusalka am vorbit. Aţi primit scrisoarea mea plină de ocări (care a fost trimisă şi lui Papaşa şi lui Sîsoika *) ? În ceea ce priveşte componenţa C.O., sînt, desigur, de acord cu hotărîrea generală. După părerea mea, Readovoi nu trebuie atras în muncă, ci trimis imediat aici. Apoi trebuie neapărat să organizaţi un grup special (sau să completaţi C.O.) pentru a vizita permanent comitetele şi a menţine toate legăturile între ele. Legăturile noastre cu comitetele şi cu Rusia sînt încă foarte nesatisfăcătoare şi trebuie să depunem toate eforturile spre a stimula trimiterea de corespondenţe şi schimbul de scrisori între tovarăşi. De ce nu ne puneţi în legătură cu Comitetul din Nord, cu tipografii din Moscova (foarte important !), cu Reahovski, cu Tula, cu Nijni ? Căutaţi să faceţi numaidecît acest lucru. Mai departe : de ce nu ne trimit *nouă* comitetele al doilea rînd de rezoluţii cu privire la congres, lucru absolut necesar ? Tare mă tem că sînteţi prea optimişti în ceea ce priveşte congresul şi în ceea ce priveşte C.C. : citind broşura „Con-

* Vezi volumul de faţă, p. 438—440. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

siliul împotriva partidului" (care a apărut deja), veţi vedea că, vrînd să torpileze congresul, ei recurg la toate mijloacele, la tot felul de uneltiri. După mine, C.O. face o mare greşeală că nu publică înştiinţarea. Ea este necesară, în primul rînd, pentru a opune organizaţiei secrete a minorităţii modul nostru deschis de a acţiona. Altfel C.C. vă va prinde numaidecît, va profita de ultimatumurile lui Sîsoika şi va declara că aveţi o organizaţie „secretă" : majoritatea se va face de ruşine, şi vinovaţi veţi fi numai voi. În al doilea rînd, publicarea înştiinţării este necesară pentru ca masa activiştilor de partid să ia cunoştinţă de înfiinţarea noului centru. Prin scrisori nu veţi ajunge niciodată nici pe departe la acest rezultat. În al treilea rînd, declaraţia cu privire la unirea comitetelor majorităţii va fi de o mare valoare morală pentru liniştirea şi încurajarea tovarăşilor din rîndurile majorităţii, care încep să-şi piardă speranţa (îndeosebi aici, în străinătate). Am comite o mare greşeală politică dacă am neglija acest lucru. De aceea, insist în mod deosebit ca, imediat după conferinţa din Nord, biroul majorităţii (sau C.O. al majorităţii comitetelor) să publice o declaraţie în care să se refere la acord şi la *însărcinarea directă* dată de comitetele din Odesa, Ekaterinoslav, Nikolaev, a celor 4 comitete din Caucaz, a comitetelor din Riga, Petersburg, Moscova, Tver, a Comitetului din Nord etc. (poate din Tula + Nijni Novgorod), adică a 12—14 comitete. Aceasta nu numai că nu va dăuna luptei pentru congres, ci îi va fi, dimpotrivă, de un mare ajutor. Răspundeţi-mi imediat dacă sînteţi sau nu de acord. În ceea ce priveşte campania zemstvelor, recomand stăruitor să se tipărească în Rusia, imediat şi deschis (fără menţiunea stupidă „pentru membrii de partid") atît broşura mea *, cît şi scrisoarea către redacţia „Iskrei". S-ar putea să mai scriu o broşurică, dar polemica cu „Iskra" trebuie reprodusă neapărat. În sfîrşit, o chestiune deosebit de importantă şi de urgentă : pot semna aici foaia volantă despre

* „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 75—98). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noul organ de presă * în numele comitetului de organizare al comitetelor majorităţii (sau mai bine în numele Biroului Comitetelor Majorităţii) ? Pot eu acţiona aici în numele biroului ? Pot declara că biroul este editorul noului organ şi organizatorul grupului redacţional ? Este un lucru cît se poate de necesar şi de urgent. Răspundeţi-mi de îndată ce vă veţi întîlni cu Readovoi, căruia trebuie să-i spuneţi şi să-i repetaţi că trebuie să plece numaidecît, imediat, neîntîrziat, dacă nu vrea să cadă şi să aducă mari prejudicii cauzei. Pretutindeni în străinătate se flecăreşte o mulţime : am constatat personal acest lucru atunci cînd am mers să ţin referate la Paris, Zürich etc. Daţi-i un ultim avertisment : dacă nu spală putina şi nu vine imediat aici, o să se nenorocească şi o să întîrzie toată munca noastră cu un an. Nu am de gînd să dau aici nimănui un ultimatum în legătură cu congresul, căci asta n-ar duce decît la persiflări şi ironii ; nu are nici un rost să jucăm teatru. Poziţia noastră va fi de zece ori mai clară şi mai bună dacă vom acţiona deschis, în numele biroului majorităţii, vom acţiona deschis în favoarea congresului şi nu ne vom prosti cu tratative de culise, care în cel mai bun caz nu vor duce decît la tărăgănarea lucrurilor şi la alte intrigi din partea Glebovilor, Koneaghinilor, Nikiticilor şi a altor nemernici. Aici întreaga majoritate se agită, se frămîntă şi doreşte din inimă editarea unui organ, îl cere pretutindeni. Acest organ nu poate fi editat fără o însărcinare directă din partea biroului, şi totuşi el trebuie editat. În ceea ce priveşte banii, luăm toate măsurile şi sperăm să facem rost de ceva, dar faceţi şi voi eforturi. Daţi-ne o dată împuternicirea să editărn organul în numele biroului şi tipăriţi în Rusia o foaie volantă în legătură cu aceasta.

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

* „Scrisoare catre tovarăşi" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 103—109). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

310

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

12. XII. 1904

Dragă Leiteizen,

Astăzi am luat o hotărîre definitivă, *concretă*, în legătură cu organul de presă. Intenţionăm să-l tipărim între 1 şi 10 ianuarie ; formatul e cam jumătate din vechea „Iskră" (gen „Osvobojdenie") ; 100 000 de semne, adică aproximativ 4 pagini din vechea „Iskră". Apariţia — bilunară, dar ar fi mai bine săptămînală [309].

Ne va costa aproximativ 400 frs numărul. Avem bani pentru *un singur* număr, iar mai departe — *promisiuni*... E cam puţin, şi la început e foarte greu să te menţii. De aceea, amintindu-mi de propunerea dv., mă adresez dv. : discutaţi problema cît mai amănunţit şi scrieţi-ne cu ce sumă ne-aţi putea ajuta. Vom apela la dv. într-un caz extrem (afară de promisiunea unei sume mai mari din Rusia, mai avem şi aici „perspectiva" cîtorva sute de franci. În afară de aceasta, în ultimele trei-patru luni, pentru scoaterea cîte unei broşuri s-au găsit întotdeauna o miedouă de franci). N-ar fi rău să ştim, *în caz extrem*, cînd n-am putea găsi nimic nicăieri, iar organul de presă ar fi ameninţat să dispară, care e suma maximă pe care am putea conta în mod sigur.

Apoi colaborarea. Contăm pe dv. ca pe un corespondent permanent despre mişcarea din Franţa. Ar trebui ca o dată la două săptămîni să publicăm materiale cam de 8—12 000 de semne despre socialismul francez, mişcarea muncitorească etc. *Trimiteţi-ne materiale pînă la 1 ianuarie*.

Mai departe. Deoarece (după cum mi-aţi spus o dată) sînteţi la curent cu viaţa politică franceză şi aveţi posibilitate să urmăriţi noua literatură cîteodată mai bine decît aţi putea-o face din Paris, poate că ne-aţi indica, iar uneori ne-aţi procura şi trimite sau ne-aţi recenza etc. cărţi şi

www.dacoromanica.ro

articole noi şi interesante, note din reviste etc. Doar acum presa din străinătate publică *o mulţime* de materiale despre Rusia. Sînt multe lucruri pe care noi nu le aflăm şi despre care nu auzim niciodată, iar dv. vă cad în mînă mult mai multe ziare, reviste, cărţi. De pildă, recent am citit despre cartea „Rouble et roublards" * a unui corespondent francez fugit din Rusia în timpul războiului. Pentru ziar ar fi foarte important ca să fie urmărite astfel de noutăţi şi *să se scrie articole* despre ele. Vă rugăm să daţi toată atenţia acestui fapt şi să ne sprijiniţi cu material publicistic *de tot felul.* De asemenea, vă rugăm să ne indicaţi şi să ne trimiteţi tot ce apare nou şi interesant în ziarele şi revistele *socialiste* pentru a fi tradus şi publicat în ziar, precum şi extrase tematice etc. Probabil că urmăriţi aproape toată presa socialistă franceză *(şi belgiană?***).

Deci aveţi în vedere că contăm pe dv. *în modul cel mai serios.*

Veniţi neapărat aici de crăciun. Este foarte important să stăm de vorbă liber, serios, concret.

I-aţi scris lui Plehanov despre concepţiile „zemstviste" ale noii „Iskre"? Ce prostească e scrisoarea lor, nu-i aşa? [310] Iar materialul semnat de Starover în nr. 78 e o perlă.

Al dv., *N. Lenin*

Apropo! Îmi puteţi trimite material pentru a infirma referirea lui Starover la Clémenceau? Referirea e greşită [311]. Vă rog să căutaţi şi să trimiteţi. Ar fi foarte instructiv s-o infirmăm pe bază de fapte.

Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară la 21 aprilie 1963, în „Moskovskaia Pravda" nr. 95

Se tipăreşte după manuscris

* Titlul cărţii se bazează pe un joc de cuvinte: ruble = rublă; roublard = pişicher. — *Nota trad.*

** În Belgia nu avem corespondent. Nu v-aţi asuma dv. această sarcină sau poate ne indicaţi pe cineva?

www.dacoromanica.ro

311

CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA

Răspuns

13. XII

Am primit cea de-a doua scrisoare. Prima n-a ajuns încă. Felicitări pentru începutul promițător al asaltului asupra lui Literă și vă rugăm să-l duceți pînă la capăt. Editarea organului de presă a fost pusă la punct, sperăm să apărem în ianuarie. (**Avem mare nevoie de bani.** Luați imediat toate măsurile pentru a ne expedia măcar o mie sau două de ruble, altfel sîntem în aer și lucrăm la nimereală). Răspundeți imediat: 1) cînd vă veți întîlni cu Literă și cînd sperați să lămuriți definitiv lucrurile; 2) cît a promis Literă să dea lunar?; 3) i-ați vorbit lui Literă despre **Sîsoika** și ce anume? 4) ce caracter trebuia să aibă întîlnirea dintre Literă și **Cearușnikov** (o discuție cu Sîsoika? o simplă prezentare? sau transmiterea unei sume de bani?)? dacă această întîlnire a avut loc și cînd veți afla rezultatele?

Scrisă la 13 decembrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

312

CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R.

Uniunii din Caucaz din partea lui Lenin

Dragi tovarăși,

Am primit astăzi rezoluțiile conferinței voastre[312]. Trimiteți-mi neapărat încă o copie, mai îngrijită, căci n-am înțeles multe lucruri. De asemenea, puneți imediat în aplicare admirabilul vostru plan de a trimite aici un delegat special. Altfel ar fi foarte greu, aproape imposibil să ne înțelegem ca lumea, să lichidăm neînțelegerile dintre noi. Iar acest lucru este deosebit de necesar în momentul de față.

www.dacoromanica.ro

Dv. nu cunoaşteţi încă nici pe departe toate documentele şi toate mîrşăviile Consiliului şi ale C.C. Nu încape nici o îndoială că ei au şi zădărnicit Congresul al III-lea, iar acum vor căuta să scindeze toate comitetele. Este necesar ca imediat 1) să organizaţi Biroul Comitetelor Majorităţii, 2) să-i încredinţaţi toate problemele în legătură cu congresul şi întreaga conducere a comitetelor, 3) să sprijiniţi organul nostru „Vpered", 4) să fie publicate rezoluţiile dv. (ne daţi împuterniciri în acest sens?) şi înştiinţarea cu privire la birou.

Vă rog să ne răspundeţi urgent.

Al dv., *Lenin*

Nu înţelegem care este atitudinea biroului dv. (din Caucaz) faţă de Biroul Comitetelor Majorităţii din Rusia. Scrieţi-ne urgent sau, mai bine, trimiteţi aici un delegat.

Scrisă după 12 decembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

313

CĂTRE L. B. KAMENEV

Lui Iuri

Prin Consiliul Uniunii din Caucaz

Dragă tovarăşe,

Multe mulţumiri pentru scrisoarea dv. şi pentru *începutul* articolului: „Campania «Iskrei» în legătură cu războiul" (sfîrşitul nu ne-a parvenit încă). Aici primim atît de rar ştiri din Rusia, atît de rar ni se scrie „nu din obligaţie", ci pentru a face un schimb de idei, încît scrisoarea dv. mi-a făcut o mare bucurie. Vă rugăm să ne scrieţi cît mai des şi să vă ocupaţi îndeaproape de noul nostru organ de presă, pe care îl vom scoate în viitorul apropiat (o scrisoare

www.dacoromanica.ro

amănunţită despre acest organ trimitem Uniunii din Caucaz, cu rugămintea să v-o transmită şi dv. * ; cereţi această scrisoare şi faceţi-o cunoscută unui număr cît mai mare de tovarăşi care au adoptat punctul de vedere al majorităţii). Articolul îmi pare că atestă talentul dv. publicistic şi, de aceea, vă rog insistent să nu părăsiţi activitatea publicistică. Şi articolul de faţă ar putea fi refăcut şi adaptat pentru tipar (în forma lui actuală, după cum aţi menţionat chiar dv., el este oarecum depăşit). Încercaţi să răspundeţi cît mai repede la această scrisoare şi să stabiliţi cu noi o legătură *directă* prin scris, printr-o corespondenţă cît se poate de regulată, ceea ce este extrem de necesar, dat fiind că din Rusia avem foarte puţine colaborări. Scrieţi-ne şi despre treburile locale. Ce literatură a majorităţii cunoaşteţi ?

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Scrisă la 14 decembrie 1904
Expediată din Geneva în Caucaz

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

314

CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R.

Dragi tovarăşi,

Am primit scrisoarea dv. în legătură cu „Borba Proletariata" [313]. Mă voi strădui să scriu pentru acest ziar şi voi transmite rugămintea dv. şi tovarăşilor din redacţie. În momentul de faţă sînt extrem de ocupat cu pregătirea apariţiei noului nostru organ. V-am trimis deja o scrisoare amănunţită în această chestiune **. Vă rugăm să ne răspun-

* Vezi *V. I. Lenin*, „Scrisoare către tovarăşi" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 103—109). — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 103—109. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

deţi urgent şi să ne trimiteţi cît mai multe, repet, cît mai multe corespondenţe din partea muncitorilor. Succesul acestui organ de presă depinde acum mai ales de dv., fiindcă începutul este cît se poate de greu.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la 20 decembrie 1904
Expediată din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

315

CĂTRE COMITETUL DIN TVER AL P.M.S.D.R.

20. XII.

Dragi tovarăşi,

Am primit scrisoarea dv. „Cîntecul lui Mefisto" * de Nadson. Dv. direct nu v-am trimis decît două scrisori, iar dv. ne înştiinţaţi că aţi primit 3... De ce nu răspundeţi nimic în legătură cu campania zemstvelor şi nu ne scrieţi nimic despre treburile locale? Împăciuitoriştii susţin că Comitetul din Tver înclină spre ei şi aduc drept dovadă corespondenţa dv. din „Iskra" nr. 79 purtînd semnătura „Comitetul din Tver". Prin tovarăşul respectiv v-am trimis o scrisoare prin care anunţăm editarea noului ziar al majorităţii — „Vpered". În această scrisoare am expus amănunţit ce ne-a determinat să trecem la editarea acestui ziar, ce sarcini îşi propune el etc. Răspundeţi-ne dacă aţi primit această scrisoare amănunţită şi scrieţi-ne cum o priviţi. Vă rugăm insistent să ne scrieţi despre starea de lucruri şi despre activitatea locală. Noi nu ştim de loc cum merge acum treaba la Tver, dacă aveţi literatură, mijloace tehnice, dacă apar foi volante, care anume, dacă comitetul întreţine legături vaste, cum se desfăşoară campania

* Cheia cifrului care a fost folosită la descifrarea scrisorii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

zemstvelor etc. etc. Repetați 1) despre Rogova, 2) despre Bolșak, 3) despre bunic. —

Lenin

Scrisă la 20 decembrie 1904
Expediată din Geneva

Se tipărește pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

315

CĂTRE M. P. GOLUBEVA

Iasnevei personal din partea lui Lenin

V-am scris la Saratov, dar n-am primit răspuns *. Răspundeți-ne ce s-a întîmplat : n-ați primit scrisoarea ? sau drumurile noastre se despart ? Chiar dacă n-ați primit scrisoarea, tăcerea dv. este totuși de neiertat : este aproape un an de cînd ne zbatem să stabilim legături cu Saratovul. Răspundeți-ne odată !

Scrisă între 23 decembrie 1904 și 4 ianuarie 1905
Expediată din Geneva la Saratov

Se tipărește după manuscris

Publicată pentru prima oară în 1930 în „Culegeri din Lenin", vol. XV

317

CĂTRE A. I. ERAMASOV

Monahului personal din partea lui Lenin

Dragă tovarășe,

M-am bucurat mult aflînd că acum se pot stabili relații mai regulate cu dv. Ar fi bine dacă v-ați folosi de această ocazie și mi-ați scrie chiar dv. cîteva rînduri despre starea dv. de spirit și despre intențiile dv. de viitor. Toate informațiile despre dv. le-am primit pînă acum numai prin in-

* Vezi volumul de față, p. 410—411. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

termediari, ceea ce întotdeauna îngreuiază cunoaşterea reciprocă.

După cum aţi auzit, probabil, şi dv., treburile noastre de partid au mers tot anul destul de prost. Minoritatea a torpilat definitiv Congresul al II-lea, a creat noua „Iskră" (aţi văzut-o ? cum vi se pare ?), iar acum, cînd marea majoritate a comitetelor, care şi-au precizat în genere atitudinea, s-au ridicat ferm împotriva acestei noi „Iskre", minoritatea a zădărnicit şi Congresul al III-lea. Minoritatea şi-a dat prea bine seama că partidul, în lupta pe care o duce, nu se va împăca cu publicaţia ei de bîrfeli şi de intrigi, cu revenirea la principiile rabocedeliste, cu faimoasa teorie a organizării-proces.

Acum poziţiile sînt elucidate. Comitetele majorităţii s-au unit (cele 4 comitete din Caucaz, comitetele din Odesa, Ekaterinoslav, Nikolaev, Petersburg, Moscova, Riga, Tver, din Nord şi Nijni Novgorod). Am început să scot aici (cu forţe publicistice noi) ziarul „Vpered" (anunţul a şi apărut ; nr. 1 apare la începutul lunii ianuarie st.n.). Comunicaţi-mi care e părerea dv. şi dacă putem conta pe sprijinul dv., care ar fi deosebit de important pentru noi.

Scrisă între 23 decembrie 1904 şi 4 ianuarie 1905
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

318

CĂTRE M. M. ESSEN

Ninei Lvovna personal din partea lui Lenin

24. XII. 1904

Dragă Zveruşka *,

De mult voiam să vă scriu, dar n-am putut, fiind reţinut de treburi. Oamenii de aici au acum un moral ridicat şi

* Enunţul şi ultima frază se publică pentru prima oară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sîntem cu toţii foarte ocupaţi : ieri s-a publicat înştiinţarea cu privire la apariţia ziarului nostru „Vpered". Toată majoritatea triumfă şi este mai plină de curaj ca oricînd. În sfîrşit am scăpat de aceste intrigi murdare şi vom începe o muncă rodnică împreună cu cei ce vor să muncească, iar nu să se ţină de certuri ! S-a format un grup de publicişti buni, avem şi forţe tinere. Bani avem cam puţini, dar în curînd vom face rost. Comitetul Central, care ne-a trădat, şi-a pierdut orice credit, a cooptat (în mod josnic, pe ascuns) menşevici şi se agită luptînd împotriva congresului. Comitetele majorităţii se unesc, au şi ales un birou, iar acum organul de presă îi va uni întru totul. Ura ! Nu vă descurajaţi, acum începem cu toţii să ne înviorăm şi ne vom veni în fire cu totul. Într-un fel sau altul, mai devreme sau mai tîrziu, sperăm să vă revedem şi pe dv. Scrieţi-ne în cîteva rînduri cum o duceţi cu sănătatea şi mai ales fiţi voioasă ; ţineţi minte că nu sîntem chiar atît de bătrîni şi mai avem toată viaţa înaintea noastră. O călduroasă strîngere de mînă *.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

319

CĂTRE BIROUL DIN CAUCAZ AL P.M.S.D.R.

Către Biroul din Caucaz

Dragi tovarăşi,

Am primit declaraţia dv. Nu ştim ce a scris biroul. Vă vom comunica tot ceea ce ştim. V-am trimis la vreme rezoluţiile conferinţei comitetelor din Sud şi răspunsul participanţilor la conferinţa celor 22. Aducem o mică rectificare la menţiunea dv. că comitetele din Sud au propus

* Enunţul şi ultima frază se publică pentru prima oară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

grupului celor 22 să numească din rîndurile *sale* biroul comitetelor majorităţii. Ele au propus să fie indicaţi, în general, tovarăşi care, după părerea participanţilor la conferinţa celor 22, ar fi potriviţi pentru birou. Din răspunsul participanţilor la conferinţa celor 22 rezultă că în nici un caz ei nu s-au considerat în drept să-şi asume răspunderea „numirii" şi, propunînd o listă, au rugat comitetele s-o modifice sau s-o completeze după cum consideră de cuviinţă. Aţi primit doar această scrisoare ? Aşa priveau lucrurile şi tovarăşii din Sud, întrucît biroul nu a acceptat componenţa propusă, propunînd pentru birou pe Readovoi şi Zemleacika (o mică observaţie : toţi candidaţii propuşi, în afară de 2, se află în Rusia, iar unul dintre ei de-abia a venit din Rusia şi se va reîntoarce). După cîte ştim, persoanele propuse de ei sînt aceleaşi care au fost propuse de Biroul din Caucaz. Aceste persoane însă nu s-au considerat în drept să întreprindă nimic pînă la conferinţa comitetelor din Nord, care a şi avut loc. Iată rezoluţia acestei conferinţe *. Prin urmare, în favoarea congresului şi a formării unui birou al comitetelor majorităţii s-au pronunţat (cele 4 comitete din Caucaz+3 din Sud+6 din Nord) adică 13 comitete. După cum vedeţi, se face totul pentru a da posibilitate comitetelor din Rusia să ajungă la un acord. În afară de aceste 13 comitete, s-au pronunţat în favoarea congresului încă altele. Chiar C.C. recunoaşte că în favoarea congresului s-au pronunţat pînă acum 16 comitete, dar declară că în momentul de faţă pentru convocarea congresului sînt necesare declaraţiile a 19 comitete (aşa i s-a declarat Comitetului din Odesa).

În orice caz, comitetele majorităţii trebuie să se grăbească să se organizeze. Zilele acestea veţi primi documente din care veţi vedea cum au început tratativele C.C. cu minoritatea şi cum s-au sfîrşit ele : minoritatea îşi menţine autonomia instituţiilor tehnice şi sînt cooptaţi (deocamdată neoficial) în C.C. trei dintre menşevicii cei mai înfocaţi, a căror cooptare în C.C. minoritatea a cerut-o din capul

* Textul rezoluţiei nu este reprodus în scrisoare. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

locului. Menşevicii au început să domnească, dovadă istoria de la Petersburg. Muncitorii ardeau de dorinţa de a merge la demonstraţie, comitetul a fixat demonstraţia pentru ziua de 28, dar în numeroase cartiere organizatorii erau menşevicii (Comitetul din Petersburg considera imposibil să-i scoată pe menşevici din muncă), şi ei au desfăşurat tot timpul o agitaţie intensă împotriva comitetului, C.C. nu a dat comitetului literatură, menşevicii aveau literatură, dar, firește, n-o dădeau comitetului, menşevicii nu au făcut pregătiri în cartierele respective în vederea demonstraţiei. Cu 3 zile înainte de demonstraţie, ei revocă adunarea comitetului şi, profitînd de lipsa a 3 bolşevici, amînă demonstraţia, sînt arse 15 000 de foi volante, iar atunci cînd bolşevicii, îngroziţi, convoacă o nouă adunare, e prea tîrziu, nu se mai poate face nimic şi muncitorii nu mai vin. Indignarea împotriva comitetului e mare, iar menşevicii, care au pus la cale toată această porcărie, se separă, atrag după sine aproape toate cartierele şi capătă literatură, legături şi bani în cantităţi mari. În prezent la Petersburg fiinţează două comitete. Acelaşi lucru va fi, fără îndoială, şi în alte oraşe. Menşevicii nu-şi aleg mijloacele şi, profitînd de faptul că au pus mîna pe C.C., O.C. şi Consiliu, vor aplica o astfel de linie, încît praful se va alege de majoritate. Parcă e vorba de luptă de principii? Asta-i cea mai neruşinată batjocură la adresa partidului şi a principiilor. Iată de ce am început să scoatem un organ de presă propriu. În cadrul partidului e o sciziune în lege, şi noi nu mai putem tărăgăna lucrurile dacă nu vrem să admitem ca spiritul de partid să fie jertfit spiritului de cerc, ca în partid să se instaureze vreme îndelungată lipsa de principii sau să ne reîntoarcem la economism şi rabocedelism.

Scrisă în jurul datei de 25 decembrie 1904
Expediată din Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

320

CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA

Zemleacikăi personal din partea lui Lenin

26. 12. 1904

Dragă prietenă,

Am primit împuternicirea dv. Zilele acestea am să public ceva în legătură cu problema dv. * De curînd am primit şi procesele-verbale ale conferinţei din Nord [314]. Ura ! Aţi lucrat minunat, şi dv. (împreună cu Papaşa, Şoarecele şi ceilalţi) puteţi fi felicitată pentru marele succes obţinut. O astfel de conferinţă este o treabă foarte grea în condiţiile din Rusia şi, pe cît se pare, ea v-a reuşit de minune. Ţinerea conferinţei este deosebit de importantă, mai ales că ea coincide cu apariţia anunţului privitor la ziarul nostru („Vpered"). Anunţul a apărut. Primul număr va apărea la începutul lunii ianuarie st. n. În momentul de faţă sarcina este următoarea : 1) să se tipărească cît mai repede în Rusia o foaie volantă cu privire la constituirea Biroului Comitetelor Majorităţii. Vă conjur, nu amînaţi această treabă nici măcar cu o săptămînă ! Ea este extrem de importantă.

2) Trebuie vizitate încă o dată comitetele din Sud *(şi cele din regiunea Volgăi)* şi trebuie explicată foarte insistent importanţa sprijinirii *sub toate aspectele* a ziarului „Vpered".

Transportul îl avem asigurat atîta vreme cît este Papaşa. El trebuie să ia cele mai hotărîte măsuri pentru transmiterea moştenirii sale în caz de cădere.

Pe Rahmetov expediaţi-l cît mai repede din locurile primejdioase la locul lui de destinaţie. Urgent !

Cînd vom avea bani, vom trimite mulţi oameni.

Despre ruşinea de la Petersburg (zădărnicirea demonstraţiei de către minoritate) publicăm un articol în „Vpered" nr. 1 **.

---

* Vezi „Declaratia si documentele cu privire la ruptura dintre institutiile centrale şi partid" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 115—126). — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „E timpul sa terminăm" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 145—149). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Publicaţi cît mai repede înştiinţarea cu privire la birou, menţionînd neapărat cele 13 comitete [315]. Mai repede, cît mai repede ! Atunci vom avea şi bani.

O caldă strîngere de mînă tuturor prietenilor.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

321

CĂTRE A. I. ISAENKO

Ieri ne-au parvenit ştiri cu privire la sciziunea din Petersburg. M-da ! Bine mai lucrează ei, se vede că oamenii nu se jeneazâ...

Poate că măcar asta îi va trezi pe bolşevici şi-i va face să înţeleagă că trebuie să lupte activ, pentru că altfel aceste canalii vor scinda toate comitetele *.

Scrisă la 26 decembrie 1904
Expediată din Geneva la Petersburg

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

322

CĂTRE A. I. ERAMASOV

Dragă prietene,

Ajutorul dv. a fost foarte preţios pentru noi în general şi pentru mine în special. Dacă pînă acum nu v-am făcut niciodată o rugăminte specială, e pentru că n-a fost absolut necesar, dar contam pe tot sprijinul dv. Acum vine un moment foarte greu, un moment atît de critic, cum nici nu mi-am putut închipui vreodată. Dacă nu ne vom menţine *cu ajutorul unor resurse excepţionale* cel puţin şase luni, sîntem ameninţaţi să ajungem la faliment. Iar pentru

* Scrisoarea este un adaos la scrisoarea lui N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

a ne menţine fără a ne reduce activitatea, avem nevoie de minimum două mii de ruble lunar : pentru redacţie, pentru tipar, pentru transport, pentru întreţinerea agenţilor necesari. Iată de ce mă adresez acum dv., rugîndu-vă insistent să ne scoateţi din impas şi să ne asiguraţi acest sprijin. Comunicaţi-ne, vă rugăm, cît mai curînd dacă puteţi să ne îndepliniţi această rugăminte.

Scrisă în decembrie 1904
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

1

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE MEMBRII LIGII DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAŢIEI REVOLUŢIONARE RUSE

Dragi tovarăşi,

Am primit „Scrisoarea deschisă" adresată de tov. Deutsch membrilor Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse. Tov. Deutsch li se adresează ca membru al Administraţiei Ligii, deşi Administraţia nu se poate pronunţa decît colectiv în problemele privitoare la Ligă ; de aceea fără a acorda un caracter oficial scrisorii tov. Deutsch şi considerînd-o drept o scrisoare particulară a unui tovarăş membru al Ligii, socotim totuşi necesar să ne pronunţăm în legătură cu problemele cuprinse în ea. În năzuinţa sa de a apăra interesele Ligii greşit înţelese, Deutsch expune eronat situaţia ei în trecut şi în prezent.

Obiectînd împotriva circularei C.C., tov. Deutsch îşi exprimă îndoiala „că ...modificarea (adusă de congres legăturilor Ligii cu Rusia) poate fi considerată esenţială, şi de aceea e greu să fim de acord cu C.C. cînd declară că este vorba de o «importantă modificare»".

Acestei afirmaţii neîntemeiate a tov. Deutsch îi vom opune concluzii care decurg în mod logic dintr-o comparare a § 13 al statutului Partidului cu vechiul statut al Ligii.

Pe baza acestui statut Liga, care este formată „din redacţia revistei «Zarea» şi persoanele care aderă la ea" (§ 1), constituie secţia din străinătate de sine stătătoare a organizaţiei generale a „Iskrei". Sarcinile ei constau în „răspîndirea ideilor social-democraţiei revoluţionare şi *sprijinirea*

www.dacoromanica.ro

formării unei organizații social-democrate combative prin unirea forțelor revoluționare" ; ea nu numai că duce întreaga activitate în străinătate stabilind legături de sine stătătoare cu alte organizații din străinătate (redacția „Zarea" § IV) și ia hotărîri de sine stătătoare „în cele mai importante probleme (redacția „Zarea" și Administrația Ligii, § IV), dar deține și conducerea generală a transporturilor, a editărilor și a casei organizației", pe care o exercită „prin organizația din Rusia a «Iskrei» și a membrilor Ligii, care îndeplinesc anumite funcții pe linia transporturilor și a administrației (§ IV)". Așadar, s-ar părea că organizația din Rusia a „Iskrei" ocupă prin statut aceeași poziție ca și membrii Ligii care au anumite funcții, adică o poziție secundară față de Ligă ca atare. Chiar în obligațiile organului special al Ligii — Administrația ei — intră participarea la viața din Rusia, de pildă, ea „sprijină redacția în acțiunile de transportare a literaturii" (§ VIII, l) și „se îngrijește de organizarea tacticii conspirative" * (§ VIII, m). Din statutul Ligii rezultă cît se poate de clar că prin funcțiile și drepturile ce i-au fost acordate, ea ocupă locul principal în organizația „Iskrei" și că această prioritate se datorește în întregime participării ei la viața din Rusia.

§ 13 din Statutul partidului privează totalmente Liga de această formă de participare la viața din Rusia, lucru pe care îl recunoaște chiar tov. Deutsch. Toate legăturile oficiale ale Ligii cu comitetele din Rusia se realizează acum prin C.C. ; toate funcțiile principale ale Ligii, care au avut legătură cu viața din Rusia (transporturile, editarea, casa, tactica conspirativă) cad, și Liga este redusă la situația de comitet din străinătate cu drepturi de comitet din Rusia și în același timp cu drepturi limitate în domeniul relațiilor cu Rusia.

Într-adevăr, această distanță de la situația de organizație centrală de sine stătătoare la situația de organ local al partidului este mare. Pentru a o demonstra anexăm vechiul

* În text s-a strecurat, evident, o greșeală ; după sens, trebuie : „tehnicii". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

statut al Ligii, pe care am însemnat articolele care cad sau se modifică în urma desființării organizației „Iskrei" și desemnării revistei „Zarea" și a ziarului „Iskra" ca organe de partid.

Din aceste însemnări rezultă că din primele 8 articole ale statutului care constituie baza lui (celelalte articole organizatorice figurează în orice alte statute), cele mai multe cad, iar din cele care rămîn sînt scoase punctele cele mai importante. Prin urmare, *în fond,* vechiul statut al Ligii își pierde sensul și valabilitatea.

Apoi, tov. Deutsch, obiectînd împotriva acestor cuvinte din circulara C.C., „fiecare tovarăș știe ce încurcături, iar cîteodată ce mari nenorociri provocau legăturile dezorganizate de pînă acum dintre cei din străinătate și cei din Rusia", exclamă : „este o afirmație cu totul eronată. Nu cred că C.C. o va putea susține sau va putea cita un singur exemplu de mare nenorocire care s-a întîmplat, după cum susține el, în urma fostei „încurcături" în relațiile dintre Ligă și organizațiile din Rusia". Ceva mai jos, interpretînd § 6 din statutul partidului, tov. Deutsch susține că, potrivit acestui paragraf, C.C. „organizează comitete" etc. „firește, numai în localitățile în care lipsesc orice instituții, sau ele se află într-o *stare de dezorganizare*". Ca membri ai Ligii, nouă ni se pare cel puțin ciudat că tov. Deutsch, deși membru al Administrației, nu știe nimic despre „încurcături", „mari nenorociri", și „dezorganizarea Ligii". Vorbind de Ligă, noi nu ne gîndim, firește, la cei 10—15 membri care îndeplineau o anumită sarcină ce le fusese încredințată sau lucrau pentru Ligă așa cum au lucrat pentru mișcarea social-democrată *înainte* de apariția Ligii și ar fi lucrat chiar dacă ea s-ar fi dizolvat complet, — noi ne gîndim aici, și oricine ia în serios munca și nu spune vorbe goale trebuie să se gîndească, — la activitatea întregii organizații, a tuturor membrilor ei, la activitatea determinată de însăși structura și statutul acestei organizații. În trecutul Ligii însă nu vedem de loc această activitate.

www.dacoromanica.ro

Una dintre sarcinile mari — sprijinirea mişcării din Rusia — era îndeplinită exclusiv de redacţie, administraţie şi diverşi membri ai ei.

Toate aceste persoane ştiu foarte bine din experienţă că în muncă era multă „încurcătură" care a provocat „mari nenorociri" *.

Cea de-a doua sarcină — editarea de publicaţii — a fost îndeplinită exclusiv de redacţia „Iskrei" ; cei doi redactori speciali aleşi de Ligă şi-au făcut simţită prezenţa numai redactînd jumătate din broşura lui Thun, redactare care a durat, de altfel, luni de zile ; oamenilor din străinătate li s-a făcut cunoscut mersul mişcării revoluţionare din Rusia (§ III, 5) prin intermediul a două-trei buletine, foarte nereuşite ; difuzarea buletinelor Ligii (§ VIII, e), încunoştiinţarea membrilor Ligii asupra dărilor de seamă cu privire la situaţia din Rusia (§ VIII, g) — au rămas numai pe hîrtie ; întocmirea unor dări de seamă trimestriale (§ VIII, f) s-a concretizat într-o singură dare de seamă ; organizarea grupurilor de sprijin în rîndurile tineretului studios (§ VIII, d) s-a redus în special la o mijlocire între grupurile care apăreau independent şi Ligă ; proiectul de a atrage activişti din grupurile locale la discutarea în comun a diferitelor probleme, precum şi proiectul de instituire a unor cotizaţii regulate, ambele formulate în circularele Administraţiei Ligii, — au rămas în paginile acestor circulare. De altfel, este caracteristic că între membrii Ligii care locuiau în acelaşi oraş, n-au existat contacte *de lucru pe linia Ligii*, ca să nu mai vorbim de legăturile dintre oraşe ; o mare parte din munca Ligii o efectuau oameni străini de Ligă, de pildă — tovarăşii care veneau din Rusia. Pe cît se vede, tov. Deutsch a uitat toate acestea **. Cine dă dovadă că „într-adevăr nu

* E suficient să-i reamintim tov. Deutsch cîte neplăceri ne-a făcut nouă şi comitetelor din Rusia Berlinul, unde membrii Ligii stabileau legături cu Rusia în mod independent, peste capul redacţiei. Presupunem că tov. Deutsch n-a uitat nici recenta întîmplare cu tovarăşii care au plecat în Rusia din partea Administraţiei şi n-au fost primiţi de Comitetul de Organizare. Am putea cita destule cazuri de acest fel. *Charcot, Litvinov*, membri ai Administraţiei.

** Reamintim tov. Deutsch propria lui declaraţie, de altfel foarte justă, că grupurile de sprijin funcţionează cum trebuie numai acolo unde nu există membri ai Ligii. Sînt semnificative, de asemenea, părerile unui alt tovarăş de-al nostru din Administraţie exprimate într-o scrisoare în legătură cu apropiatul congres ;

www.dacoromanica.ro

cunoaşte trecutul Ligii" — C.C. sau tov. Deutsch, membru al Administraţiei? Apelul tov. Deutsch: „Toţi membrii Ligii trebuie să se întrunească cît mai repede într-un congres" ne miră prin tonul lui precipitat. Orice membru al Ligii care se supune hotărîrilor Congresului al II-lea al Ligii are o atitudine bine precizată faţă de circulara C.C. şi viitorul congres al Ligii. În statutul partidului, rolul Ligii este schimbat, vechiul ei statut nu mai este în vigoare; este de dorit să reorganizăm Liga şi putem s-o reorganizăm pentru a o face mai viabilă numai pe baza principiilor organizatorice acceptate de Partid. Întrucît însă cel care cunoaşte cel mai bine aceste principii este C.C., e firesc ca el să fie acela care să ne prezinte spre aprobare principiile de bază ale noului statut al Ligii. Statutul întocmit pe baza acestor principii oferă, în sfîrşit, Ligii posibilitatea de a se încadra în viaţa şi activitatea generală a partidului.

În încheiere ţinem să protestăm împotriva încălcării grosolane a disciplinei de partid de către o persoană cu funcţie de răspundere în Ligă, care îşi permite să frîneze activitatea organizatorică a unei instituţii de partid şi îndeamnă şi pe alţi tovarăşi la aceeaşi încălcare a disciplinei şi a statutului. Fraze ca: „Nu mă consider în drept să iau parte în urma invitaţiei C.C. la această muncă", sau „Tovarăşi! Să nu lăsăm în nici un caz la latitudinea lui (a C.C.) elaborarea unui nou statut pentru Ligă" etc. nu fac decît să indigneze pe orice om care ştie ce înseamnă partid, organizaţie, disciplină de partid.

Asemenea procedee sînt cu atît mai revoltătoare cu cît sînt folosite faţă de o instituţie de partid abia creată şi prin urmare, constituie o încercare categorică de a submina încrederea faţă de ea în rîndurile tovarăşilor de partid şi

„Congresul poate pune capăt nemulţumirii membrilor Ligii faţă de situaţia din organizaţie, căci pînă acum calitatea de membru al Ligii era un fel de titlu onorific, ceea ce ducea la o organizaţie formală. Anul care a trecut a demonstrat că activitatea Ligii se duce de rîpă, iar legăturile se destramă". Profităm de ocazie pentru a spune şi noi că nu ne îndoim de starea de dezorganizare şi de neviabilitatea vechii Ligi. După părerea noastră, nu este în interesul Ligii să închidem ochii asupra lipsurilor ei numai pentru că instanţa supremă prin dispoziţiile ei poate atenta la „drepturile" noastre! *Charcot, Litvinov,* membri ai administraţiei.

www.dacoromanica.ro

totodată sînt folosite sub titulatura de „membru al Administrației Ligii" și în spatele C.C.

Ortodox, Bonci-Bruevici, Perova, Insarova, Insarov, Koneaghin, Lenin, Litvinov, Petrov, Plehanov, S. Sarafski, Charcot.

Geneva.

Scrisă în octombrie 1903

Publicată pentru prima oară în: „Procesele-verbale ale Congresului al II-lea al Ligii din străinătate a social-democrației revoluționare ruse".

Se tipărește după textul apărut în carte

www.dacoromanica.ro

2

INTEROGATORIILE LUATE LUI V. I. ULIANOV (LENIN) ÎN TIMPUL DETENŢIUNII SALE LA ÎNCHISOAREA DIN PETERSBURG 1895—1896

1

St.-Petersburg, 21 decembrie 1895. Subsemnatul lt. col. Klîkov, din Corpul special de jandarmerie, asistat de A. E. Kicin, substitut de procuror la Curtea de Apel din Petersburg, în baza articolului 1 035 al. 7 din Codul de procedură penală, am procedat la luarea interogatoriului inculpatului, care a declarat :

Mă numesc Vladimir Ilici Ulianov.

Nu mă recunosc vinovat de apartenenţă la partidul social-democrat sau la vreun alt partid. Nu ştiu nimic de existenţa în prezent a vreunui partid care să lupte împotriva cîrmuirii. Nu am făcut în mîndurile muncitorilor agitaţie împotriva cîrmuirii. În legătură cu probele materiale găsite la mine în timpul percheziţiei, declar că apelul către muncitori şi descrierea unei greve la o fabrică se aflau la mine întîmplător, fiind luate spre citire de la o persoană al cărei nume nu l-am reţinut.

Contul ce mi se prezintă a fost întocmit de o persoană al cărei nume refuz să-l divulg, pentru nişte cărţi pe care m-a însărcinat să le vînd ; este vorba, în primul rînd, de o carte a lui Beltov („Monismul în istorie") şi, în al doilea rînd, de „Culegerea în folosul studenţilor săraci de la Universitatea «Sf. Vladimir»". Cît priveşte menţiunea „Iv. Nikol. (dator două ruble)", cuprinsă în acest cont, ea se referă la Ivan Nikolaevici Cebotarev, un cunoscut al meu, care a cumpărat de la mine, cu două ruble, un volum din sus-menţionata lucrare a lui Beltov. Nu ştiu cine e autorul manuscrisului care figurează sub nr. 2 şi 3 în procesul-verbal încheiat cu prilejul percheziţiei ; manuscrisul de la

www.dacoromanica.ro

nr. 4, în care e descrisă greva din 1895 de la Iaroslavl, a fost copiat de mine de pe manuscrisul pe care l-am căpătat în modul arătat mai sus şi pe care l-am restituit apoi *. La întrebarea dacă îl cunosc pe studentul Zaporojeţ, răspund că refuz să vorbesc despre cunoscuţii mei, deoarece mă tem să nu-i compromit declarînd că mă cunosc. Cînd am fost în străinătate, mi-am cumpărat, printre altele, cărţi franceze, germane şi engleze, dintre care îmi amintesc următoarele titluri: Schönlank, B. „Zur Lage der arbeitenden Klasse in Bayern"; Stadthagen, A. „Das Arbeiterrecht..."; „Les paysans" ** şi altele. Cînd am plecat în străinătate, am avut un geamantan, pe care acum nu-l mai am; nu ţin minte unde l-am lăsat. La plecare am trecut graniţa, pe cît îmi aduc aminte, în ziua de 1 mai şi m-am întors în prima jumătate a lunii septembrie. La înapoierea mea din străinătate, am venit direct la Moscova, la mama mea: Precistenka, stradela Mansurovski, imobilul Loskov (acolo stătea dînsa atunci); de acolo am plecat la Petersburg, unde am sosit pe la 20 septembrie şi m-am stabilit în stradela Tairov, nr. 44/6, ap. 30. Bagajul mi l-am adus direct de la gară. Nu-mi aduc aminte dacă am găsit gazdă imediat sau abia după cîteva zile. Cred că în ziua de 17 nu eram încă la Petersburg, dar în privinţa datelor n-aş putea adăuga nimic sigur peste cele arătate mai sus.

Urmează semnăturile.

Conform cu originalul,

Locotenent Dobrovolski

2

St.-Petersburg, 30 martie 1896. Subsemnatul lt. col. Filatiev, din Corpul special de jandarmerie, asistat de A. E. Kicin, substitut de procuror la Curtea de Apel din Petersburg, în baza articolului 1 035 al. 7 din Codul de procedură penală, am procedat la luarea interogatoriului inculpatului, care, în completarea declaraţiilor sale, a adăugat următoarele:

* Acest manuscris al lui V. I. Lenin n-a fost găsit pînă în prezent. — *Nota red.*

** — „Taranii". (Cartea nu a fost identificată). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mă numesc Vladimir Ilici Ulianov.

Nu am vizitat locuinţe de muncitori din Vasilievski Ostrov, dincolo de bariera Nevskaia sau Narvskaia. În privinţa manuscriselor ce mi-au fost prezentate, şi anume: 1) o foaie pe care scrie „Rabocee Delo", iar pe rubrici sînt grupate diferite articole; 2) manuscrisul cu privire la greva ţesătorilor de la Ivanovo-Voznesensk; 3) greva de la atelierele de confecţionare mecanică a încălţămintei, găsite, după cum declară anchetatorii, la Anatoli Vaneev, declar că sînt scrise de mine; manuscrisul intitulat „Friedrich Engels" (din ziarul vienez „Neue Revue") e, de asemenea, scris de mine şi reprezintă o traducere făcută în timpul şederii mele în străinătate, spre a fi tipărită într-una din publicaţiile ruse *; nu sînt în măsură să dau lămuriri de fapt asupra manuscriselor care figurează sub nr. 1), 2) şi 3).

Urmează semnăturile.

Conform cu originalul,

Locotenent Dobrovolski

3

St.-Petersburg, 7 mai 1896. Subsemnatul lt. col. Filatiev, din Corpul special de jandarmerie, asistat de A. E. Kicin, substitut de procuror la Curtea de Apel din Petersburg, în baza articolului 1 035 al. 7 din Codul de procedură penală, am procedat la luarea interogatoriului inculpatului, care, în completarea declaraţiilor sale, a adăugat următoarele:

Mă numesc Vladimir Ulianov.

Nu am nimic de adăugat la declaraţia mea din 30 martie a.c. Nu pot spune nimic despre pachetul în care, după cum declară anchetatorul meu, s-au găsit manuscrisele care mi-au fost prezentate la interogatoriul precedent. În ceea ce priveşte afirmaţia că împotriva mea ar exista depoziţii de martori, declar că nu pot da nici un fel de lămuriri în fond, pentru că nu mi-au fost indicate numele persoane-

* Manuscrisele menţionate aici de V. I. Lenin n-au fost găsite pînă în prezent. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lor care au depus împotriva mea. În ceea ce priveşte călătoria mea în străinătate, declar că am întreprins-o spre a-mi reface sănătatea după congestia pulmonară de care am suferit în primăvara anului 1895 la Petersburg şi am profitat de posibilitatea de a-mi perfecţiona cunoştinţele în domeniul meu de specialitate la Paris şi la Berlin, în special la Biblioteca regală din Berlin. Nu am avut nici un fel de legături cu emigranţii.

Urmează semnăturile.

Conform cu originalul,

Locotenent Dobrovolski

4

St.-Petersburg, 27 mai 1896. Subsemnatul lt. col. Filatiev, din Corpul special de jandarmerie, asistat de A. A. Goremîkin, substitut de procuror la Tribunalul districtual Petersburg, în baza articolului 1 035 al. 7 din Codul de procedură penală, am procedat la luarea interogatoriului inculpatului, care, în completarea declaraţiilor sale, a adăugat următoarele :

Mă numesc Vladimir Ulianov.

În legătură cu scrisoarea semnată A. Polov şi expediată pe adresa : str. Kazanskaia (nr. 61, ap. 11 sau, în paranteză, nr. 11, ap. 61), care mi-a fost arătată, declar că nu cunosc nici scrisul, nici numele aceluia care a scris-o şi că această scrisoare, expediată pe o adresă la care n-am stat niciodată, nu-mi este adresată mie. Cît priveşte telegrama datată : Regensburg, 25 aprilie 1896, şi adresată : W. Ulianoff 3. St.-Petersburg, cu următorul conţinut * : ţin să arăt că din conţinutul ei reiese că nu mi-a fost trimisă mie, ci unui comerciant. În ceea ce priveşte afirmaţia făcută de anchetator la interogatoriul precedent că autorităţile sînt informate că în străinătate aş fi avut legături cu emigrantul Plehanov, declar că, întrucît nu mi s-a precizat ce fel de informaţii posedă autorităţile şi de ce natură ar fi putut fi aceste legături, consider necesar să lămuresc că emigran-

* In copie textul german al telegramei e consemnat într-un mod atît de nesatisfăcător, încît sensul telegramei nu a putut fi stabilit. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tul Plehanov locuieşte, după cîte ştiu eu, în împrejurimile Genevei, pe cînd eu n-am fost nici la Geneva, nici în împrejurimile ei şi deci n-am putut avea nici un fel de legături cu el.

Urmează semnăturile.

Conform cu originalul,

Locotenent Dobrovolski

Publicate pentru prima oară în 1927, în „Zapiski Instituta Lenina" nr. 1

Se tipăreşte după copiile care s-au păstrat în scriptele departamentului poliţiei

www.dacoromanica.ro

3

PETIŢII ALE LUI V. I. ULIANOV (LENIN) 1896—1900

1

Domniei sale domnului procuror al Tribunalului districtual St.-Petersbug

Din partea lui Vladimir Ulianov,
avocat stagiar (celula nr. 193)

PETIŢIE

Am onoarea a vă ruga să binevoiţi a dispune să fie înmînate surorii mele Anna Ilinicina Elizarova următoarele obiecte anexate la prezenta cerere :

1) scrisori,

2) manuscrisul nr. 1 („Noi schimbări economice în viaţa ţărănească" *) şi

3) manuscrisul nr. 2 („Studii asupra economiei politice de la începutul secolului al XIX-lea" **).

V. Ulianov,
avocat stagiar

St.-Petersburg, 2 decembrie 1896

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 1, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—67. — *Nota red.*

** Acest manuscris al lui V. I. Lenin n-a fost găsit pînă în prezent. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

2

Către Secţia din Moscova a Ohranei

din partea lui Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

PETIŢIE

Pe baza unei dispoziţii a autorităţilor administrative, urmează să fiu deportat, pe timp de trei ani, din St.-Petersburg în Siberia răsăriteană. Domnul director al departamentului poliţiei mi-a aprobat încă la St.-Petersburg să plec pe speze proprii la Irkutsk, în virtutea unui permis de liberă-trecere, cu dreptul de a face mamei mele o vizită de două zile la Moscova.

Găsind că, dată fiind starea nesatisfăcătoare a sănătăţii sale, i-ar fi extrem de greu să mă însoţească la Irkutsk şi avînd în vedere că ceilalţi deportaţi prin aceeaşi decizie au fost trimişi cu trenul pe socoteala statului, mama mea a trimis din Moscova o cerere către domnul director al departamentului poliţiei cu rugămintea de a mi se aproba să rămîn la ea ceva mai mult şi să mă alătur apoi lotului de deportaţi. Această cerere a fost trimisă cu expresul în ziua de marţi 18 februarie, pentru ca să ajungă la St.-Petersburg a doua zi, miercuri, şi ca domnul director să aibă timpul necesar de a dispune într-un sens sau altul. Dar, avînd în vedere încetineala comunicaţiilor poştale şi temîndu-mă că termenul şederii mele la Moscova poate expira înainte de primirea unui răspuns, chiar a doua zi, miercuri 19 februarie, mama mea a trimis la St.-Petersburg, pe adresa d-lui director al departamentului poliţiei, o telegramă cu răspuns plătit în care cerea să mi se aprobe să rămîn lîngă ea încă o săptămînă, ea fiind bolnavă. Deoarece investigaţiile făcute la oficiul telegrafic au arătat că răspunsul la această telegramă nu s-a primit, m-am decis să mă adresez Secţiei din Moscova a Ohranei, presupunînd că răspunsul la telegramă şi la sus-menţionata cerere a fost în prealabil comunicat acestei secţii.

În prezent mă aflu, aşadar, într-o situaţie echivocă : dacă domnul director al departamentului poliţiei nu-mi va

www.dacoromanica.ro

aproba să mă alătur lotului de deportaţi spre a pleca cu trenul pe socoteala statului, atunci îndată după primirea răspunsului voi pleca la Irkutsk pe spezele mele, cum se prevede în permisul de liberă-trecere ce mi-a fost eliberat.

În virtutea celor arătate mai sus, am onoarea să rog Secţia din Moscova a Ohranei să-mi elibereze un bilet provizoriu, pentru a putea rămîne la Moscova pînă la primirea răspunsului din partea departamentului poliţiei.

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

Moscova, 22 februarie 1897

Anexez chitanţa nr. 56 din 18 februarie a oficiului poştal din gara c.f. Nikolaevskaia.

Publicate pentru prima oară în 1934, în revista „Krasnii Arhiv" nr. 1 *Se tipăreşte după manuscris*

3

Excelenţei sale
domnului Guvernator general al Irkutskului

din partea lui Vladimir Ilici Ulianov,
avocat stagiar

PETIŢIE

Printr-o decizie a autorităţilor administrative, am fost deportat — din motive politice — în Siberia răsăriteană pe timp de trei ani. În virtutea unei aprobări a departamentului poliţiei, am venit la locul de deportare pe spezele mele, pe baza unui permis de liberă-trecere care mi-a fost eliberat de primăria oraşului St.-Petersburg sub numărul 2 560 din 17 februarie 1897. Permisul conţine indicaţia că trebuie să mă prezint la Irkutsk, unde urmează să depun la cancelaria Excelenţei Voastre permisul de liberă-trecere.

Deoarece, informîndu-mă la autorităţile guberniale locale (adică la Administraţia gubernială Enisei), am aflat că în

www.dacoromanica.ro

privința mea nu s-au primit încă nici un fel de dispoziții și deoarece, judecînd după supozițiile generale pe care le-a expus mamei mele domnul director al departamentului poliției, s-ar putea ca domiciliul să-mi fie fixat într-o localitate din gubernia Enisei, prezentarea mea la Irkutsk în acest din urmă caz m-ar expune la extrem de împovărătoare cheltuieli suplimentare cu drumul de întoarcere. De aceea, vă rog să binevoiți a-mi aproba să rămîn în orașul Krasnoiarsk pînă la sosirea dispoziției privind fixarea domiciliului meu.

Dacă s-ar considera că acesta e un lucru pe care trebuie să-l aflu de la cancelaria Excelenței Voastre, solicit aprobarea de a cere prin poștă sau chiar pe cale telegrafică comunicarea hotărîrii privind fixarea domiciliului.

O dată cu aceasta, dată fiind șubrezenia sănătății mele, cer ca domiciliul meu să fie fixat în cuprinsul guberniei Enisei și, dacă e posibil, într-unul din districtele Krasnoiarsk sau Minusinsk.

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

Krasnoiarsk, 6 martie 1897

Publicată pentru prima oară la 21 mai 1926, în ziarul „Sovetskaia Sibir" nr. 115

Se tipărește după manuscris

4

Excelenței sale
domnului Guvernator al guberniei Enisei

din partea lui Vladimir Ulianov,
avocat stagiar, deportat politic
în baza unei decizii
administrative

PETIȚIE

Fiind lipsit de mijloace de trai și avînd domiciliul fixat în satul Șușenskoe, unde nu pot conta pe nici un fel de sursă de cîștig, am onoarea a vă ruga să dispuneți stabilirea

www.dacoromanica.ro

alocaţiei prevăzute de lege pentru întreţinere, locuinţă şi îmbrăcăminte.

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

Oraşul Krasnoiarsk,
29 aprilie 1897

Încredinţez această petiţie felceriţei Antonina Maximilianovna Rozenberg, spre a fi depusă la autoritatea de resort.

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11—12

Se tipăreşte după manuscris

5

Domniei sale
domnului Ispravnic al districtului Minusinsk

din partea lui Vladimir Ulianov,
avocat stagiar, deportat politic
în baza unei decizii
administrative

PETIŢIE

Avînd domiciliul fixat în satul Şuşenskoe şi neavînd posibilitatea de a-mi cîştiga acolo existenţa, am onoarea a vă ruga să binevoiţi a dispune să mi se stabilească alocaţia prevăzută de lege pentru întreţinere, îmbrăcăminte şi locuinţă.

Oraşul Minusinsk, 7 mai 1897

Vladimir Ulianov

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11—12

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

6

Telegramă către Excelenţa sa
domnul director al departamentului poliţiei
Trimisă la Petersburg

Am onoarea a vă ruga să aprobaţi logodnicei mele, Nadejda Krupskaia, transferul în satul Şuşenskoe.

Ulianov,
deportat în baza
unei decizii administrative

Scrisă la 8 ianuarie 1898

Publicată pentru prima oară în 1934, în revista „Krasnîi Arhiv" nr. 1

Se tipăreşte după textul telegramei

7

Excelenţei sale
domnului şef al guberniei Enisei,

din partea lui Vladimir Ilici Ulianov,
avocat stagiar, deportat politic
în baza unei decizii administrative,
domiciliat în satul Şuşenskoe,
districtul Minusinsk

PETIŢIE

La 7 mai 1898 a sosit în satul Şuşenskoe logodnica mea, Nadejda Krupskaia, deportată în baza unei decizii administrative. Ca loc de deportare i-a fost fixată iniţial gubernia Ufa, dar domnul ministru de interne i-a aprobat să locuiască în satul Şuşenskoe dacă se va căsători cu mine.

La 10 mai 1898, îndată după sosirea logodnicei mele la Şuşenskoe, am înaintat d-lui ispravnic al districtului Minusinsk o cerere prin care solicitam să mi se trimită prin poştă certificatul necesar pentru contractarea căsătoriei. Neprimind răspuns la această cerere, la 20 mai a.c., în

www.dacoromanica.ro

timpul unei vizite pe care am făcut-o la Minusinsk, m-am prezentat personal la d-l ispravnic şi i-am amintit de cererea mea. D-l ispravnic mi-a răspuns că nu-mi poate elibera certificatul, deoarece nu i-a sosit încă fişa mea de deportat, şi că după ce va fi primită îmi va trimite certificatul cerut. Cu toate acestea, nici pînă astăzi nu am primit certificatul, deşi din momentul depunerii petiţiei a trecut peste o lună şi jumătate. Această întîrziere inexplicabilă are pentru mine urmări deosebit de neplăcute, deoarece logodnicei mele i se refuză fixarea alocaţiei atît timp cît nu e căsătorită cu mine (acesta e răspunsul primit de ea astăzi, 30 iunie, la cererea de a i se fixa alocaţia prevăzută de lege). Rezultă, aşadar, o contradicţie extrem de bizară : pe de o parte, la cererea mea, autoritatea administrativă superioară aprobă logodnicei mele să se stabilească în satul Şuşenskoe, sub rezerva căsătoriei ei *imediate*, iar pe de altă parte nu pot obţine din partea autorităţilor locale un act fără de care nu poate avea loc contractarea acestei căsătorii ; consecinţele acestei încurcături trebuie să le suporte însă logodnica mea, care rămîne lipsită de orice mijloace de existenţă.

În baza celor de mai sus am onoarea a vă ruga să binevoiţi a dispune :

1) să se ia măsuri pentru găsirea fişei mele de deportat sau a actului meu de identitate, ori să se ceară informaţii la autoritatea de resort ;

2) să mi se trimită prin poştă certificatul sau actul cerut de lege pentru contractarea căsătoriei.

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar, deportat politic
în baza unei decizii
administrative

Satul Şuşenskoe, 30 iunie 1898

Publicată pentru prima oară la 23 aprilie 1929, în ziarul „Krasnoiarskii Rabocii" nr. 92

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

8

Excelenței sale
domnului șef al guberniei Enisei

din partea lui Vladimir Ilici Ulianov,
avocat stagiar, deportat politic
în baza unei decizii administrative,
domiciliat în satul Șușenskoe,
districtul Minusinsk

PETIȚIE

Am onoarea a vă ruga să binevoiți a-mi aproba să vin pentru o săptămînă în orașul Krasnoiarsk pentru a recurge la serviciile unui medic stomatolog. Medicul din localitate, după repetate încercări lipsite de succes, s-a declarat incompetent în cazul de față, iar la Minusinsk nu există în momentul de față medic stomatolog.

Orașul Minusinsk, 12 august 1898

Vladimir Ulianov,
avocat stagiar

Se va înmîna domnului ispravnic al districtului Minusinsk.

Publicată pentru prima oară la 21 mai 1926, în ziarul „Sovetskaia Sibir" nr. 115

Se tipărește după manuscris

9

Excelenței sale
domnului director al departamentului poliției

din partea lui Vladimir Ilici Ulianov,
nobil, domiciliat în orașul Pskov,
strada Arhanghelsk, imobilul Cernov

PETIȚIE

Printr-o decizie a d-lui ministru de interne, mi s-a interzis să locuiesc într-o serie de gubernii, printre care și

www.dacoromanica.ro

gubernia Ufa. În prezent locuieşte în oraşul Ufa soţia mea, Nadejda Ulianova, aflată sub supravegherea poliţiei, iar cererea mea (din 10 martie a.c.) de a i se aproba să se mute în oraşul Pskov nu a fost aprobată. Recent am aflat că soţia mea s-a îmbolnăvit şi se află în îngrijirea d-lui doctor Fedotov, specialist în boli de femei ; indicînd numele medicului, am în vedere eventualitatea unei verificări a afirmaţiei mele şi în acest caz rog insistent ca această verificare să fie făcută pe cale telegrafică. Maladia de care suferă soţia mea necesită un tratament îndelungat, care va dura, după spusele medicilor, cel puţin şase săptămîni, şi deoarece mama soţiei mele, care locuieşte împreună cu ea, va trebui să părăsească curînd oraşul Ufa, soţia mea va rămîne singură, ceea ce ar putea dăuna foarte mult eficacităţii tratamentului în curs.

Pentru evitarea unei asemenea eventualităţi, am onoarea a vă ruga să binevoiţi a-mi aproba să locuiesc în oraşul Ufa timp de o lună şi jumătate.

Vladimir Ulianov, nobil

Oraşul Pskov, 20 aprilie 1900

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
INCLUSE ÎN VOLUMELE
EDIŢIEI DE OPERE COMPLETE

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICE DE NUME

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN INCLUSE ÎN VOLUMELE EDIȚIEI DE OPERE COMPLETE

(1893—1904)

SCRISOARE CĂTRE GRUPUL REDACȚIONAL. *Octombrie 1899.*
Vol. 4, p. 173—175 ★.

CĂTRE DIRECTORUL LUI BRITISH MUSEUM. *21 aprilie 1902.*

SCRISOARE CĂTRE „UNIUNEA DIN NORD A P.M.S.D.R." *Aprilie 1902.*
Vol. 6, p. 442—443.

SCRISOARE CĂTRE UN TOVARĂȘ CU PRIVIRE LA SARCINILE NOASTRE ORGANIZATORICE, *1902.*
Vol. 7, p. 1—31.

CU PRIVIRE LA RAPOARTELE PE CARE COMITETELE ȘI GRUPURILE P.M.S.D.R. URMEAZĂ SĂ LE PREZINTE LA CONGRESUL GENERAL AL PARTIDULUI. *Decembrie 1902—ianuarie 1903.*

PLANUL SCRISORII „CU PRIVIRE LA RAPOARTELE PE CARE COMITETELE ȘI GRUPURILE P.M.S.D.R. URMEAZĂ SĂ LE PREZINTE LA CONGRESUL GENERAL AL PARTIDULUI". *Decembrie 1902 — ianuarie 1903.*

SARCINILE TINERETULUI REVOLUȚIONAR. *Scrisoarea întîi. Septembrie 1903.*
Vol. 7, p. 333—347.

PLAN DE SCRISORI DESPRE SARCINILE TINERETULUI REVOLUȚIONAR. *August-septembrie 1903.*
Vol. 7, p. 431—432.

CĂTRE COMISIA PENTRU PUBLICAREA PROCESELOR-VERBALE. *4 octombrie 1903.*
Vol. 8, p. 22.

CĂTRE COMISIA PENTRU PUBLICAREA PROCESELOR-VERBALE. *6 octombrie 1903.*
Vol. 8, p. 23.

DECLARAȚIE NEPREZENTATĂ. *29 octombrie 1903.*

DECLARAȚIE CU PRIVIRE LA RETRAGEREA DIN CONSILIUL PARTIDULUI ȘI DIN REDACȚIA ORGANULUI CENTRAL. *1 noiembrie 1903.*
Vol. 8, p. 66.

CĂTRE REDACȚIA O.C. AL P.M.S.D.R. *18 noiembrie 1903.*
Vol. 8, p. 88.

★ Trimiterile se fac la ediția română. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

SCRISOAREA C.C. AL P.M.S.D.R. CĂTRE ADMINISTRAȚIA LIGII DIN STRĂINĂTATE, CĂTRE GRUPURILE DE SPRIJIN ALE PARTIDULUI ȘI CĂTRE TOȚI MEMBRII DE PARTID AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE. *29 noiembrie 1903.*
Vol. 8, p. 90—93.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA „ISKREI". *25 noiembrie 1903.*
Vol. 8, p. 94—98.

SCHIȚA CUPRINSULUI SCRISORII CĂTRE REDACȚIA „ISKREI". *În legătură cu articolul lui G. V. Plehanov „Ce nu trebuie făcut?" din „Iskra", nr. 52. Între 20 noiembrie și 2 decembrie 1903.*
Vol. 8, p. 466.

DE CE M-AM RETRAS DIN REDACȚIA „ISKREI"? *Scrisoare către redacția „Iskrei". Între 8 și 12 decembrie 1903.*
Vol. 8, p. 99—105.

DESPRE ÎMPREJURĂRILE RETRAGERII DIN REDACȚIA „ISKREI". *20 februarie 1904.*
Vol. 8, p. 177—182.

FRAGMENT-VARIANTĂ A SCRISORII „DESPRE ÎMPREJURĂRILE RETRAGERII DIN REDACȚIA «ISKREI»". *În jurul datei de 20 februarie 1904.*
Vol. 8, p. 485.

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII C.C. *26 mai 1904.*
Vol. 8, p. 415—419.

DECLARAȚIA A TREI MEMBRI AI C.C. *26 mai 1904.*
Vol. 8, p. 420—421.

CĂTRE CINCI MEMBRI AI COMITETULUI CENTRAL. *18 august 1904.*
Vol. 9, p. 22—24.

SCRISOARE CĂTRE AGENȚII COMITETULUI CENTRAL ȘI CĂTRE MEMBRII COMITETELOR P.M.S.D.R. CARE S-AU PRONUNȚAT PENTRU MAJORITATEA DE LA CONGRESUL AL II-LEA AL PARTIDULUI. *18 august 1904.*
Vol. 9, p. 25—26.

SCRISOARE CĂTRE GLEBOV (V. A. NOSKOV). *11 septembrie 1904.*
Vol. 9, p. 29—37.

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘI *(Cu prilejul apariției organului de presă al majorității partidului). 12 decembrie 1904.*
Vol. 9, p. 103—109.

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE*

(1893—1904)

1893

CĂTRE P. P. MASLOV. *Decembrie 1893* (Vezi o altă scrisoare către P. P. Maslov din decembrie 1893 — vol. de faţă, p. 1).

1900

CĂTRE F. I. DAN. *15 iulie 1900* (Vezi scrisoarea către F. I. Dan din 22 martie 1901 — vol. de faţă, p. 94).

CĂTRE G. V. PLEHANOV. *Septembrie sau octombrie 1900* (Vezi scrisoarea către A. A. Iakubova din 26 octombrie 1900 — vol. de faţă, p. 54).

CĂTRE G. V. PLEHANOV. *25 octombrie 1900* (Vezi scrisoarea către A. A. Iakubova din 26 octombrie 1900 — vol. de faţă, p. 54).

CĂTRE G. I. SMIDOVICI. *Între 26 noiembrie şi 7 decembrie 1900* (Vezi scrisoarea către P. B. Akselrod din 7 decembrie 1900 — vol. de faţă, p. 72).

CĂTRE P. B. AKSELROD. *14 decembrie 1900* (Vezi scrisoarea către acelaşi din decembrie 1900 — vol. de faţă, p. 75).

1901

CĂTRE M. I. VODOVOZOVA. *Primăvara anului 1901* (Vezi scrisoarea către L. I. Akselrod din 27 noiembrie 1901 — vol. de faţă, p. 163).

CĂTRE L. I. GALPERIN. *Începutul lunii august 1901* (Vezi scrisorile către acelaşi din 31 iulie şi 12 august 1901 — vol. de faţă, p. 140).

* Unele din scrisorile scrise de V. I. Lenin şi negăsite pînă în prezent sînt menţionate în Listele de lucrări, articole şi scrisori negăsite din volumele 1—9 ale ediţiei de faţă.

www.dacoromanica.ro

CĂTRE A. I. FINN-ENOTAEVSKI. *4 august 1901* (Vezi scrisoarea către P. B. Akselrod din 4 august 1901 — vol. de faţa, p. 146).

CĂTRE Z. RACINSKI. *18 septembrie 1901* (Vezi scrisoarea către G. V. Plehanov din 18 septembrie 1901 — vol. de faţă, p. 151).

CĂTRE O. N. POPOVA (Vezi scrisoarea către L. I. Akselrod din 27 noiembrie 1901 — vol. de faţă, p. 163).

CĂTRE P. B. AKSELROD şi G. V. PLEHANOV. *10—12 decembrie 1901* (Vezi scrisorile către aceiaşi din 19 decembrie 1901 — vol. de faţă, p. 169 şi 170).

1902

DOUĂ SCRISORI CĂTRE I. O. MARTOV. *12 aprilie 1902* (Vezi scrisoarea către P. B. Akselrod din 18 aprilie 1902 — vol. de faţă, p. 186).

„SCRISOARE PENTRU K." *Înainte de 3 mai 1902* (Vezi scrisoarea către P. B. Akselrod din 3 mai 1902 — vol. de faţă, p. 188).

CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *4 mai 1902* (Vezi scrisoarea din 5 mai către acelaşi — vol. de faţă, p. 191).

CĂTRE I. O. MARTOV. *Înainte de 12 iulie 1902* (Vezi scrisoarea către G. V. Plehanov din 12 iulie 1902 — vol. de faţă, p. 205).

CĂTRE I. H. LALAIANŢ. *19 august 1902* (Vezi scrisoarea către P. B. Akselrod din 19 august 1902 — vol. de faţă, p. 228).

CĂTRE I. I. STAVSKI. *18 decembrie 1902* (Vezi scrisoarea catre L. I. Akselrod din 18 decembrie 1902 — vol. de faţă, p. 250).

1903

CĂTRE L. I. AKSELROD. *10 ianuarie 1903* (Vezi scrisoarea către G. V. Plehanov din 10 ianuarie 1903 — vol. de faţă, p. 262).

1904

CĂTRE M. P. GOLUBEVA. *După 5 octombrie 1904* (Vezi scrisoarea către aceeaşi din octombrie 1904 — vol. de faţă, p. 410).

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *3 decembrie 1904* (Vezi scrisoarea către N. K. Krupskaia din 3 decembrie 1904 — vol. de faţă, p. 436).

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 Articolele lui N. E. Fedoseev, în care se analiza situaţia economică şi politică a Rusiei şi se criticau concepţiile eronate ale narodnicilor. Manuscrisele articolelor se aflau la V. I. Lenin — *1.*

2 „*Russkaia Mîsl*" — revistă lunară politică şi literară ; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918 ; pînă în 1905 a avut o orientare narodnicistă-liberală. În ultimul deceniu al secolului trecut, revista adăpostea uneori în paginile ei articole scrise de marxişti. După revoluţia din 1905 a devenit organul de presă al aripii drepte a partidului cadet. — *2.*

3 „*Russkoe Bogatstvo*" — revistă lunară ; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. De la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, a fost organul narodnicilor liberali, avînd ca redactor responsabil pe N. K. Mihailovski. Revista propovăduia împăciuirea cu cîrmuirea ţaristă şi ducea o luptă înverşunată împotriva marxismului şi marxiştilor ruşi. În 1906, a devenit organul de presa al partidului semicadet al „socialiştilor-populişti trudovici". — *5.*

4 Aici este vorba, pe cît se pare, de lucrarea lui V. I. Lenin „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?", care urma să fie editată în strainatate (vezi Opere complete, vol. 1, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 125). Sînt menţionate lucrările lui F. Engels : „Contribuţii la problema locuinţelor" şi „Postfaţă la lucrarea «Cu privire la problema socială în Rusia»" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 211—291 ; vol. 22, 1965, p. 416—429).

Lenin a petrecut vara anului 1894 la rude la Kuzminki, în apropiere de Moscova, iar în august s-a întors la Petersburg. — *6.*

5 Din motive de conspiraţie, denumirile oraşelor erau cifrate în scrisoare. — *8.*

6 În străinătate se pregătea editarea culegerii neperiodice „Rabotnik". Culegerea a fost editata între 1896 şi 1899 de „Uniunea social-democraţilor ruşi", sub îngrijirea grupului „Eliberarea muncii". Iniţiativa tipăririi acestei culegeri a fost a lui V. I. Lenin,

www.dacoromanica.ro

care, în mai 1895, aflîndu-se în Elveţia, a convenit cu G. V. Plehanov, P. B. Akselrod şi alţi membri ai grupului „Eliberarea muncii" asupra editării. Reîntors în Rusia în septembrie 1895, Lenin a desfăşurat o intensă activitate pentru a asigura articole şi corespondenţe din Rusia, precum şi pentru sprijinirea materială a publicaţiei. El s-a dus la Vilno, Moscova şi Orehovo—Zuevo, convenind cu social-democraţii locali să acorde sprijin publicaţiei.

În total au apărut 6 numere din culegerea „Rabotnik" (trei numere duble) şi 10 numere din „Listok «Rabotnika»". — *8*.

7 Aluzie la arestările operate printre social-democraţii din oraşul şi gubernia Moscova. — *8*.

8 „*Vorwärts*" — cotidian, organul central de presă al Partidului social-democrat din Germania ; a început să apară la Berlin în 1891. În ultimii ani ai secolului trecut a fost acaparat de aripa dreapta a partidului şi a publicat sistematic articole scrise de oportunişti. Prezentînd în mod tendenţios lupta ce se ducea pe atunci în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului şi revizionismului, „Vorwärts" a sprijinit pe „economişti", iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menşevici. — *9*.

9 Darea de seamă asupra Congresului de la Breslau (1895) al Partidului social-democrat din Germania. Corespondenţa din străinătate despre care este vorba aici a fost trimisă în coperta unei cărţi. — *10*.

10 Materialele enumerate au fost publicate sau folosite parţial în nr. 3 şi 4 ale culegerii „Rabotnik". — *11*.

11 Tipografia clandestină a grupului „tinerilor narodovolişti", organizată în ianuarie 1895. V. I. Lenin a dus tratative cu grupul narodovolist în vederea folosirii acestei tipografii pentru a tipări literatură destinată muncitorilor. În noiembrie 1895, narodovoliştii au primit spre tipărire broşura lui Lenin „Explicarea legii amenzilor aplicabile muncitorilor din fabrici şi uzine" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 15—61). Aceasta este cea de-a patra lucrare („una de-a noastră") de care vorbeşte Lenin. — *11*.

12 Ziarul „Rabocee Delo", pe care îl pregătea „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Primul număr al ziarului a fost întocmit şi redactat de V. I. Lenin. Tot el a scris şi articolele importante : editorialul „Către muncitorii ruşi", „La ce se gîndesc miniştrii noştri ?", „Friedrich Engels", „Greva de la Iaroslavl din 1895". Manuscrisele acestor lucrări ale lui V. I. Lenin n-au fost găsite (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 75, 556). În ziar au apărut şi articole ale altor membri ai „Uniunii de luptă" din Petersburg — G. M. Krjijanovski, A. A. Vaneev, P. K. Zaporojeţ, L. Martov (I. O. Ţederbaum), M. A. Silvin.

www.dacoromanica.ro

În lucrarea „Ce-i de făcut?“ Lenin a scris : „Acest număr, cînd era complet gata pentru tipar, a fost confiscat de jandarmi în cursul percheziţiei făcute în noaptea de 8 spre 9 decembrie 1895 la unul dintre membrii grupului, Anatoli Aleksandrovici Vaneev, astfel încît publicaţiei «Rabocee Delo» în prima sa formă nu i-a fost dat să apară“ (Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 30). — *11.*

13 În timp ce se afla în deportare, V. I. Lenin trimitea cele mai multe dintre scrisorile sale adresate lui P. B. Akselrod ascunse în copertele unor cărţi. După ce treceau prin două-trei mîini, ele ajungeau în străinătate la A. I. Ulianova-Elizarova, care se afla atunci la Berlin şi care le trimitea lui Akselrod. Scrisoarea de faţă a fost copiată de mîna Anei Ilinicina şi intercalată în mijlocul unei scrisori adresate de ea lui Akselrod. — *12.*

14 Este vorba de revista „Novoe Slovo“, în care în 1897 au apărut două articole ale lui V. I. Lenin : „Cu privire la caracterizarea romantismului economic“ şi „În legătură cu o notă de ziar“ (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 119—252 şi 419—426).

„*Novoe Slovo*“ — revistă lunară ştiinţifică, literară şi politică ; a fost editată la Petersburg, începînd din 1894 de către narodnicii liberali, iar din primăvara anului 1897 de către „marxiştii legali“. În decembrie 1897 revista a fost interzisă de guvern. — *13.*

15 „*Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik*“ — revistă ; a apărut între 1888 şi 1933 la Berlin — Türingen — Leipzig.

V. I. Lenin se referă la nr. XII pe 1898 al acestei reviste, în care a fost publicat un articol nesemnat (probabil al lui P. B. Struve) — „Noua legislaţie industrială în Rusia“. — *14.*

16 *Discipolii* — adepţii lui K. Marx şi F. Engels ; expresie folosită în ultimul deceniu al secolului trecut pentru a desemna în publicaţiile legale pe marxiştii ruşi. — *15.*

17 V. I. Lenin se referă la polemica dintre S. N. Bulgakov şi P. B. Struve în jurul cărţii lui Stammler, kantian german, intitulată „Wirtschaft und Recht nach der materialistischen Geschichtsauffassung“. — *15.*

18 V. I. Lenin se referă la articolele lui G. V. Plehanov „Bernstein şi materialismul“, apărut în revista „Die Neue Zeit“ nr. 44 (1897—1898, Band II), şi „Conrad Schmidt împotriva lui Karl Marx şi Friedrich Engels“, apărut în „Die Neue Zeit“ nr. 5 (1898—1899, Band I).

„*Die Neue Zeit*“ — revistă teoretică a Partidului social-democrat din Germania; a apărut din 1883 pînă în 1923 la Stuttgart. Pînă în 1917 a apărut sub îngrijirea lui K. Kautsky, iar apoi a lui H. Cunow. — *16.*

www.dacoromanica.ro

19 Articolul lui G. V. Plehanov „Șaizeci de ani de la moartea lui Hegel", apărut în „Die Neue Zeit" nr. 7, 8, 9 (1891—1892, Band I).

În textul lui V. I. Lenin: „Cu ocazia comemorării a 30 de ani" e o scăpare. — *16.*

20 Articolele lui P. B. Akselrod „Die historische Berechtigung der russischen Sozialdemokratie" (publicate ulterior în Rusia într-o broșură intitulată „Situația istorică și relațiile dintre democrația liberală și cea socialistă din Rusia"), apărute în „Die Neue Zeit" nr. 30 și 31 (1897—1898, Band II).

Pentru aprecierile lui V. I. Lenin asupra articolelor lui P. B. Akselrod, vezi volumul de față, p. 19—21. — *16.*

21 V. I. Lenin se referă la disputele aprinse dintre marxiști și narodnici care aveau loc în coloniile de deportați. A. N. Potresov îi scrisese lui V. I. Lenin despre o asemenea ciocnire la Orel, gubernia Veatka. — *17.*

22 „*Nacealo*" — revistă lunară științifică și politică-literară, organ de presă al „marxiștilor legali", a apărut la Petersburg în prima jumătate a anului 1899, sub redacția lui P. B. Struve, M. I. Tugan-Baranovski etc.

Lenin a publicat în această revistă o serie de recenzii (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 85—90 și 146—149) și primele șase paragrafe din capitolul al III-lea al cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 179—208). — *18.*

23 „*Soziale Praxis*" — revistă lunară germană, a apărut din 1895 pînă în 1910. Ulterior și-a schimbat denumirea. — *21.*

24 „*Mir Bojii*" — revistă lunară literară și de popularizare a științei, de orientare liberală; a apărut la Petersburg din 1892 pînă în 1906. Din 1906 și pînă în 1918 a apărut sub titlul „Sovremennii Mir". — *23.*

25 „*Naucinoe Obozrenie*" — revistă științifică (din 1903 — literară); a apărut la Petersburg din 1894 pînă în 1904. Cercul ei de colaboratori era format din publiciști și oameni de știință aparținînd diferitelor școli și orientări; a fost larg utilizată de liberali și de „marxiștii legali". În revistă au fost publicate următoarele articole ale lui V. I. Lenin: „O critică necritică", „Însemnări cu privire la teoria piețelor", „Încă o dată cu privire la problema teoriei realizării" (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 601—625; vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 45—54, 66—84). — *23.*

26 Culegerea din lucrările lui V. I. Lenin intitulată „Studii și articole economice", apărută în octombrie 1898 (pe coperta exterioară și cea interioară figurează anul 1899) (vezi Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 119—252,

www.dacoromanica.ro

309—418, 465—498, 499—544 ; vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—35). — *25.*

27 „*Frankfurter Zeitung*" — cotidian, organul de presă al marilor financiari germani, a apărut la Frankfurt pe Main din 1856 pînă în 1943. În 1949 şi-a reluat apariţia sub denumirea de „Frankfurter Allgemeine Zeitung" ; este purtătorul de cuvînt al monopoliştilor vest-germani. — *25.*

28 „*Jizn*" — revistă literară, ştiinţifică şi politică ; a apărut la Petersburg din 1897 pînă în 1901. Printre colaboratorii ei s-au numărat A. M. Gorki, A. P. Cehov, V. V. Veresaev, S. G. Skitaleţ, I. A. Bunin, E. A. Soloviev (Andreevici).

În aprilie 1902 şi-a reluat apariţia în străinătate, fiind editată de grupul social-democrat „Jizn" (V. D. Bonci-Bruevici, V. A. Posse, V. M. Velicikina, G. A. şi M. A. Kuklin ş.a.) ; au apărut şase numere ale revistei, douăsprezece numere ale publicaţiei „Listok «Jizni»", precum şi o serie de titluri din colecţia „Biblioteka «Jizni»".

În decembrie 1902 grupul s-a dizolvat, iar editura a fost lichidată. — *25.*

29 Probabil, G. V. Plehanov, cu care V. I. Lenin a avut convorbiri în 1895, cînd a fost în Elveţia. — *26.*

30 Lenin se referă la sciziunea produsă la primul Congres al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate" (înfiinţată în 1894 din iniţiativa grupului „Eliberarea muncii"), care a avut loc la Zürich în noiembrie 1898. Motivul de sciziune l-a constituit faptul că majoritatea membrilor Uniunii (aşa-numiţii „tineri") au aderat la „economism". Datorită acestui fapt, grupul „Eliberarea muncii" a refuzat să redacteze publicaţiile Uniunii. Ruptura definitivă s-a produs în aprilie 1900, la cel de-al doilea Congres al Uniunii, cînd grupul „Eliberarea muncii" şi adepţii lui au părăsit congresul şi au ieşit din Uniune, creînd organizaţia independentă „Soţial-Demokrat". — *26.*

31 V. I. Lenin se referă la culegerea „*Materiale pentru caracterizarea dezvoltării noastre economice*". În această culegere Lenin şi-a publicat (sub pseudonimul *K. Tulin*) articolul „Conţinutul economic al narodnicismului şi critica lui în cartea d-lui Struve (oglindirea marxismului în literatura burgheză)", îndreptat împotriva „marxismului legal" (vezi Opere complete, vol. 1, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 335—510). — *27.*

32 Este vorba de cartea lui N. —on (N. F. Danielson) „Studii despre economia noastră socială de după reformă".

Engels a purtat corespondenţă în 1891—1893 cu Danielson. În scrisorile sale, el dezbătea adesea probleme ale dezvoltării economice a Rusiei şi critica concepţiile lui Danielson (vezi K. Marx şi F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 519—521, 529—532, 553—555). — *28.*

www.dacoromanica.ro

33 V. I. Lenin a ţinut seama la publicarea articolului „Capitalismul în agricultură" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 91—145), de observaţiile referitoare la sfîrşitul acestui articol şi de care este vorba în post-scriptum. — *34.*

34 Înştiinţarea cu privire la reapariţia publicaţiilor grupului „Eliberarea muncii", înştiinţare publicată la sfîrşitul anului 1899 (în scrisoarea lui Lenin anul este greşit indicat). — *37.*

35 Scrisoarea lui V. I. Lenin reprezintă un răspuns la articolul lui D. B. Reazanov „Observaţii pe marginea programului revistei «Rabocee Delo»", trimis lui Lenin de I. M. Steklov. Articolul a fost publicat în aprilie 1901 în nr. 1 al revistei „Zarea".

Programul revistei „Rabocee Delo" („Din partea redacţiei") a fost publicat în aprilie 1899 în nr. 1 al revistei şi reprodus în cursul aceluiaşi an într-o foaie volantă intitulată „Programul revistei «Rabocee Delo», organul periodic de presă al Uniunii social-democraţilor ruşi".

„*Rabocee Delo*" a apărut la Geneva din aprilie 1899 pînă în februarie 1902, sub îngrijirea lui B. N. Kricevski, P. F. Teplov (Sibireak), V. P. Ivanşin, iar mai tîrziu şi a lui A. S. Martînov. Au apărut 12 numere, dintre care 3 duble. Redacţia revistei „Rabocee Delo" era centrul din străinătate al „economiştilor".

Concepţiile „rabocedeliştilor" au fost criticate de Lenin în cartea „Ce-i de făcut ?" (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—190). — *38.*

36 „*Gealaţii*" *d-lui Grişin* — expresie folosită de Plehanov în post-scriptumul la lucrarea sa „Din agenda unui social-democrat" (nr. 1, Geneva, 1900, p. 6) (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. XII, Moscova, 1924, p. 59). — *39.*

37 V. I. Lenin se referă aici la ultimul alineat din primul proiect de program al grupului „Eliberarea muncii", publicat în 1884 (în scrisoare anul este greşit indicat), care, în cel de-al doilea proiect de program (1888), a fost transformat într-o menţiune specială pusă la sfîrşitul proiectului (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. II, Moscova, 1923, p. 362, 404). — *41.*

38 K. Marx. „*Der achtzehnte Brumaire des Louis Bonaparte*" (K. Marx. „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte") (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 208—214). — *41.*

39 În august 1900, la Bellerive (în împrejurimile Genevei) a avut loc o consfătuire la care au luat parte V. I. Lenin, N. E. Bauman, V. I. Zasulici, G. V. Plehanov, A. N. Potresov şi I. M. Steklov şi la care s-a discutat programul ziarului „Iskra" şi al revistei „Zarea".

www.dacoromanica.ro

„*Iskra*" — primul ziar marxist ilegal din Rusia, fondat de V. I. Lenin în 1900 şi care a jucat un rol hotărîtor în crearea partidului revoluţionar marxist al clasei muncitoare din Rusia.

Din redacţia „Iskrei" au făcut parte V. I. Lenin, P. B. Akselrod, V. I. Zasulici, I. O. Martov, G. V. Plehanov şi A N. Potresov. Secretar de redacţie a fost de la început I. G. Smidovici-Leman, iar din primăvara anului 1901 — N. K. Krupskaia, care purta şi întreaga corespondenţă a „Iskrei" cu organizaţiile social-democrate din Rusia.

După Congresul al II-lea al partidului, începînd cu nr. 52, ziarul „Iskra" devine organ de presă al menşevicilor.

„*Zarea*" — revistă ştiinţifică-politică marxistă ; a apărut ca publicaţie legală în 1901—1902, la Stuttgart, editată fiind de redacţia „Iskrei". — *41.*

40 La 6 septembrie V. I. Lenin a plecat de la Nürnberg la München, unde se mutase redacţia ziarului „Iskra". — *41.*

41 Grupul : V. I. Lenin, I. O. Martov şi A. N. Potresov, format din iniţiativa lui V. I. Lenin la începutul anului 1900, după reîntoarcerea lui din deportare, cu scopul de a înfiinţa în străinătate un ziar marxist ilegal pentru Rusia. — *42.*

42 În august 1899, primind din Petersburg, de la A. I. Ulianova-Elizarova, manifestul grupului „economiştilor", denumit de aceasta „Credo-ul «tinerilor»", V. I. Lenin a scris Anti-Credo — „Protestul social-democraţilor din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—170). „Credo"-ul fusese scris de E. D. Kuskova, pe atunci membră a „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". Acest document al „economiştilor" nu era destinat tiparului şi, după cum a arătat V. I. Lenin, a fost publicat „fără voia, ba poate chiar împotriva voinţei autorilor lui", întrucît „economiştii" se temeau de o critică în faţa opiniei publice a concepţiilor lor oportuniste (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 18). — *44.*

43 „*Organizaţia revoluţionară «Soţial-Demokrat»*" a fost întemeiată de membrii grupului „Eliberarea muncii" şi adepţii lor în mai 1900, după sciziunea produsă în „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate" la cel de-al II-lea Congres al acesteia. În octombrie 1901, la propunerea lui V. I. Lenin, organizaţia revoluţionară „Soţial-Demokrat" a fuzionat cu secţia din străinătate a organizaţiei „Iskra", formînd Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse. — *45.*

44 *Ceaikoviştii* — grup de narodnici revoluţionari din Petersburg, denumit astfel după numele unuia dintre membrii săi — N. V. Ceaikovski, care nici nu crease grupul, nici nu-l conducea ; a luat fiinţă în 1871, prin fuzionarea cercului de studenţi de la Academia medico-chirurgicală, organizat de M. A. Natanson, cu cercul feminin organizat de S. L. Perovskaia şi de surorile A. şi

www.dacoromanica.ro

V. Kornilova. Din cerc au mai făcut parte S. M. Kravcinski, P. A. Kropotkin, D. A. Klement ş.a. Cercul avea drept scop educaţia politică a membrilor săi şi propaganda ideilor revoluţionare în rîndurile tineretului; membrii lui editau şi difuzau lucrările lui K. Marx, N. G. Cernîşevski, D. I. Pisarev, N. Flerovski (V. V. Bervi); ei aveau o tipografie proprie în Elveţia. Ulterior ceaikoviştii au desfăşurat agitaţie revoluţionară printre muncitori şi ţărani. Ei iniţiau pe muncitori în istoria mişcării muncitoreşti internaţionale şi studiau în cadrul unor cercuri primul volum al „Capitalului" lui K. Marx. Ceaikoviştii nu s-au pătruns de rolul istoric al proletariatului, pe care-l considerau drept un mijlocitor între intelectualitatea revoluţionară şi ţărănime. Arestările masive operate la începutul anului 1874 au pus capăt activităţii cercului. — *46*.

45 „*Family Pictures*" — revistă folosită pentru trimiterea conspirativă a unor corespondenţe sau articole pentru „Iskra". — *47*.

46 Proiectul de declaraţie a redacţiei ziarului „Iskra" cu privire la apariţia acestui ziar. Proiectul a fost întocmit de V. I. Lenin la sfîrşitul lunii martie şi începutul lunii aprilie 1900 (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 315—325). După sosirea în străinătate şi în urma consfătuirii din august 1900 cu membrii grupului „Eliberarea muncii" (G. V. Plehanov, P. B. Akselrod şi V. I. Zasulici), V. I. Lenin a adus modificări proiectului. În prima jumătate a lunii octombrie, declaraţia a fost publicată în foaie separată (op. cit., p. 346—351).

Spre deosebire de proiectul iniţial de declaraţie, în care erau expuse programele ambelor publicaţii — ziarul şi revista, în declaraţia editată de redacţia „Iskrei" era vorba numai de ziarul „Iskra". Despre sarcinile revistei „Zarea" s-a hotărît să se scrie separat, în primul număr al revistei. Totodată, din motive conspirative, s-a hotărît ca declaraţia să nu fie difuzată în străinătate înainte de a fi ajuns în Rusia. — *48*.

47 Este vorba de revista „Zarea" şi de aşa-numitul girant-responsabil pe care, conform legilor germane cu privire la presă, trebuia să-l aibă ea. — *48*.

48 Articolul lui P. B. Akselrod „*Wilhelm Liebknecht*", apărut în nr. 1 al ziarului „Iskra". În afară de acest scurt articol publicat la moartea eminentului militant al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, Akselrod pregătea un vast articol despre Liebknecht pentru revista „Zarea", care nu a apărut însă. — *48*.

49 Congresul internaţional al Internaţionalei a II-a şi Congresul Partidului socialist francez care au avut loc în septembrie 1900 la Paris. În „Iskra" şi „Zarea" n-au apărut articole ale lui E. L. Gurevici şi I. M. Steklov pe această temă. — *48*.

50 „*Rezoluţia celor 23*" a fost adoptată, după toate probabilităţile, la o adunare a social-democraţilor deportaţi (V. V. Vorovski,

www.dacoromanica.ro

N. E. Bauman, A. N. Potresov ş.a.) organizată în oraşul Orel, gubernia Veatka, ca mesaj de solidaritate la „protestul celor 17" („Protestul social-democraţilor din Rusia"), scris de V. I. Lenin. — *49.*

51 Este vorba de tratativele duse cu S. S. Trusevici, membru al Comitetului Central al Social-democraţiei din Polonia şi Lituania, cu privire la organizarea transportului de literatură prin Polonia, tratative despre care I. M. Steklov îi scrisese lui V. I. Lenin. Transportul nu a putut fi organizat. — *50.*

52 *„Parizienii"* (D. B. Reazanov, I. M. Steklov, E. L. Gurevici) — reprezentanţi ai grupului „Borba" la Paris (vezi adnotarea 62). Scriind lui Lenin că *„va avea de furcă" cu parizienii,* P. B. Akselrod se referea, pesemne, la faptul că tratativele duse cu aceştia în vederea unei colaborări permanente a lor la „Iskra" mergeau greu, întrucît ei aveau pretenţia să facă parte din redacţie (vezi volumul de faţă, p. 63). — *51.*

53 Broşura *„Zilele de mai la Harkov"*, cuprinzînd descrierea primei demonstraţii de masă a muncitorilor din Harkov de la 1 Mai 1900, a apărut în străinătate cu o prefaţă scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 355—362). — *51.*

54 În scrisoarea sa către V. I. Lenin din 15 octombrie 1900, P. B. Akselrod îi dădea sfaturi în legătură cu prelucrarea corespondenţei care sosea din Rusia pentru „Iskra". El preconiza folosirea unora dintre corespondenţe, împreună cu alte materiale, în cronicile interne sau în editoriale (vezi „Culegeri din Lenin", vol. III, p. 66). — *51.*

55 Poliţia se interesa îndeaproape de locul unde se află V. I. Lenin şi, în general, întregul grup care a format ulterior redacţia ziarului „Iskra". În „Raport informativ asupra investigaţiilor efectuate de jandarmerie în anul 1901", se indică clar că Lenin locuieşte la München şi lucrează la „Iskra". Poliţia cunoştea şi adresa lui A. N. Potresov de la München. În aceste condiţii, plecarea lui Potresov în Rusia, de care se vorbeşte în scrisoare, era riscantă. — *51.*

56 Declaraţia ziarului „Iskra", al cărei proiect şi text definitiv au fost elaborate de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 315—325, 346—351). Declaraţia urma să fie trimisă „Asociaţiei social-democrate ruse", din New York, al cărei secretar era I. M. Ingerman (vezi volumul de faţă, p. 64—65). — *53.*

57 Este vorba de răspunsul dat de V. I. Lenin lui G. V. Plehanov, care i se adresase cerîndu-i sfatul în legătură cu propunerea ce i-o făcuseră „economiştii" de a colabora la ziarul lor „Raboceaia Mîsl".

www.dacoromanica.ro

„*Raboceaia Mîsl*" — ziar, organul de presă al „economiştilor" ; a apărut din octombrie 1897 pînă în decembrie 1902 la Petersburg (nr. 1—2), la Berlin (nr. 3—11) şi la Varşovia (nr. 12—15) ; ultimul număr, nr. 16, a apărut în străinătate. Ziarul a fost redactat de K. M. Tahtarev ş.a. — *55*.

58 „*Grupul din Petersburg*" — *grupul „Rabocee znamea*" a luat fiinţă spre sfîrşitul anului 1897. Avînd o atitudine negativă faţă de „economism", îşi punea ca scop propaganda politică în rîndurile muncitorilor ; a editat ziarul „Rabocee znamea" (trei numere) ; a scos cîteva broşuri şi proclamaţii. Militanţii grupului au fost : I. V. Andropov, V. P. Noghin, M. B. Smirnov ş.a. În ianuarie 1901, grupul „Rabocee znamea" din Petersburg a fuzionat cu grupul „Soţialist", dar în cursul lunilor ianuarie—aprilie membrii grupului unit aflaţi în Rusia au fost arestaţi. Cei mai mulţi dintre membrii grupului „Rabocee znamea" din Petersburg au trecut în organizaţia „Iskra". — *59*.

59 „*Considerente speciale*" — considerente de ordin pur conspirativ. Dietz, în a cărui tipografie din Stuttgart se tipărea revista „Zarea", se temea de şicane poliţieneşti în cazul cînd s-ar fi constatat că există o legătură între revistă şi ziarul ilegal „Iskra", care se tipărea pe atunci la o tipografie din Leipzig. — *60*.

60 „*Organizaţia muncitorească din Petersburg*" — organizaţie a „economiştilor" ; a luat fiinţă în vara anului 1900. În apelul ei „Către muncitorii din toate fabricile şi uzinele", publicat în nr. 9 al ziarului „Raboceaia Mîsl" (septembrie 1900), ea chema pe muncitori să se organizeze în cercuri pentru a-şi alcătui un program de luptă şi a se ajuta reciproc. În toamna anului 1900 Organizaţia muncitorească a fuzionat cu „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg şi s-a întocmit programul şi statutul organizaţiei unite, care au fost publicate în aprilie 1901 în ziarul „Raboceaia Mîsl" nr. 11.

După ce curentul iskrist a învins în Comitetul din Petersburg, iar acesta a recunoscut ziarul „Iskra" şi revista „Zarea" drept organe de îndrumare a social-democraţiei ruse, o parte din organizaţia din Petersburg, în care se aflau la conducere adepţii „economismului", s-a desprins în septembrie 1902 de Comitetul din Petersburg şi a format din nou o organizaţie independentă denumită „Comitetul organizaţiei muncitoreşti", care de-abia la începutul anului 1904, după Congresul al II-lea al partidului, a fuzionat cu organizaţia întregului partid. — *61*.

61 „*Nakanune*" — revistă lunară de orientare narodnicistă ; a apărut la Londra în limba rusă, din ianuarie 1899 pînă în februarie 1902, sub îngrijirea lui E. A. Serebreakov ; au apărut 37 de numere. — *62*.

62 Grupul „*Borba*" (D. B. Reazanov, I. M. Steklov, E. L. Gurevici) ; înfiinţat în vara anului 1900 la Paris, s-a constituit definitiv ca grup independent în 1901, după conferinţa „de unificare". În pu-

www.dacoromanica.ro

blicaţiile sale, grupul denatura teoria marxistă, nega tactica revoluţionară a „Iskrei", avea o atitudine ostilă faţă de principiile organizatorice leniniste de construire a partidului. Grupul „Borba" n-a fost admis la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. pentru abateri de la concepţiile şi tactica social-democrată, pentru acţiuni dezorganizatorice şi pentru lipsă de legătură cu organizaţiile social-democrate din Rusia. El a fost dizolvat printr-o hotărîre a congresului. — *63.*

63 În perioada de pregătire a editării „Iskrei", au apărut divergenţe cu privire la locul în care urma să fie ea editată între V. I. Lenin şi A. N. Potresov, pe de o parte, G. V. Plehanov şi P. B. Akselrod — pe de alta. Plehanov şi Akselrod erau împotriva editării „Iskrei" în Germania, ei voiau ca ziarul să apară în Elveţia, sub conducerea lor directă. Lenin şi Potresov erau de altă părere. După consfătuirea de la Corcier (în apropiere de Geneva) cu membrii grupului „Eliberarea muncii", Lenin şi Potresov au ajuns la convingerea că, în interesul cauzei, este necesar ca ambele organe de presă să fie editate în Germania. V. I. Lenin a expus amănunţit esenţa acestor divergenţe de ordin principial în „Cum era cît pe-aci să se stingă «Iskra»" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 326—344). Lenin şi Potresov au reuşit să-şi impună punctul de vedere, şi „Iskra" a început să fie editată în Germania, întîi la Leipzig, apoi la München. Revista „Zarea" apărea legal la Stuttgart. — *64.*

64 Articolul lui Puttman (pseudonimul lui A. N. Potresov) „*Ce s-a întîmplat ?*" şi articolul lui Bîvalîi (pseudonimul lui Bogucearski (V. I. Iakovlev)) „*Vechi şi nou*", despre care se relatează în scrisoarea de faţă, au apărut în aprilie 1901 în „Zarea" nr. 1. Articolul lui D. Kolţov (B. A. Ghinzburg) despre Congresul internaţional de la Paris nu a apărut în revista „Zarea". — *65.*

65 V. I. Lenin se referă la articolul lui G. V. Plehanov „*Cîteva cuvinte despre ultimul Congres socialist internaţional de la Paris (Scrisoare deschisă către tovarăşii care mi-au încredinţat mandatul)*", publicat în aprilie 1901 în revista „Zarea" nr. 1. — *65.*

66 Articolul lui V. I. Zasulici despre decembrişti nu a apărut în presă. La 27 decembrie 1900, G. V. Plehanov a rostit la o adunare a emigranţilor politici ruşi din Geneva o cuvîntare pe tema : „14 decembrie 1825". Cuvîntarea a fost publicată în revista „Zarea" nr. 1 (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. X, Moscova, 1924, p. 351—372). — *67.*

67 G. V. Plehanov nu a mai scris nota „*Ce enormităţi au ajuns să spună*", incluzînd materialul în articolul „Încă o dată despre socialism şi lupta politică". — *68.*

68 „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, întemeiată de V. I. Lenin în toamna anului 1895. — *68.*

www.dacoromanica.ro

69 „*Documentul cu privire la fuziune*" — „Programul Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare din Petersburg" şi „Statutul Organizaţiei muncitoreşti unite". Principiile enunţate în aceste documente au stat la baza acordului de fuziune a Organizaţiei muncitoreşti cu „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, care a avut loc în noiembrie 1900. — *69.*

70 I. G. Smidovici-Leman aştepta un copil. — *70.*

71 În nr. 1 al „Iskrei" nu a apărut un articol al lui Danevici (E. L. Gurevici) despre situaţia din Franţa. Primul lui articol pe această temă, intitulat: „Scrisori din Franţa, Scrisoarea I", a apărut în „Iskra" nr. 6 (iulie 1901). În revista „Zarea" nu au apărut asemenea articole ale lui Danevici. — *71.*

72 Este vorba de transportul literaturii iskriste în Rusia prin Ţinutul baltic; cu organizarea acestei acţiuni se angajaseră studenţii letoni Ernst Rolau şi Eduard Skubik, care se aflau pe atunci la Zürich. După cum s-a constatat ulterior, jandarmii ştiau de existenţa acestui grup care se ocupa cu transportul: ambele transporturi de publicaţii ale „Iskrei" organizate de Rolau şi Skubik, în decembrie 1900 şi iunie 1901, au fost confiscate. Transportarea „Iskrei" a fost pusă la punct abia la mijlocul anului 1901. — *71.*

73 I. S. Blumenfeld, pe atunci zeţarul „Iskrei" la Leipzig.

Cu pregătirile în vederea editării în străinătate a publicaţiilor „Iskra" şi „Zarea" a fost însărcinat A. N. Potresov, care a plecat în acest scop în străinătate încă în aprilie 1900. Cu ajutorul social-democraţilor germani, s-a organizat tipărirea „Iskrei" — întîi la Leipzig, iar apoi la München — în tipografiile social-democraţilor germani. „Zarea" apărea legal la Stuttgart, fiind tipărită la Dietz.

Paşaportul pe numele de Nusperli îi era necesar lui Blumenfeld, probabil, pentru a se înregistra la Leipzig. — *72.*

74 V. I. Lenin se referă aici la modificările cerute de Plehanov, într-o scrisoare adresată lui la 8 decembrie 1900 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. III, p. 116), în articolul „Sciziunea din rîndurile Uniunii din străinătate a social-democraţilor ruşi" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 375—376). — *73.*

75 F. Adler urma să scrie un articol despre situaţia din Austria pentru „Iskra". Articolul nu a apărut în coloanele „Iskrei". — *74.*

76 V. I. Lenin se deplasase de la München la Leipzig în vederea redactării definitive, înainte de apariţie, a primului număr al ziarului „Iskra". — *76.*

77 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 3—113. — *78.*

www.dacoromanica.ro

78 V. I. Lenin a citit şi a tradus cartea lui Kautsky *„Bernstein und das sozialdemokratische Programm. Eine Antikritik"* pe cînd se afla în deportare în satul Şuşenskoe. În 1905 ea a apărut sub titlul : „K. Kautsky. Culegere de articole", fără a se menţiona numele traducătorului ; în ediţia a doua, din 1906, este menţionat : „În traducerea lui Lenin". — *78.*

79 Articolul lui H. M. Hyndman *„Socialism, trade-unionism and political action"* a fost comandat autorului de S. V. Andropov pentru nr. 3 al revistei „Rabocee Znamea", dar n-a apărut în această revistă. Manuscrisul articolului, în limba engleză, şi traducerea lui de către V. I. Lenin se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *79.*

80 M. B. Smirnov, unul dintre membrii grupului „Rabocee znamea" de la Petersburg. — *80.*

81 Este vorba de tratativele duse de redacţia „Iskrei" cu liberalii în legătură cu scoaterea unui supliment la revista „Zarea" intitulat „Sovremennoe Obozrenie". Tratativele, la care au luat parte V. I. Lenin, V. I. Zasulici, A. N. Potresov şi P. B. Struve, au început la 29 decembrie 1900 şi au continuat în tot cursul lunii ianuarie 1901. La discutarea proiectului de acord, Struve a respins punctul 7, propus de grupul „Iskra" şi „Zarea", punct prin care redacţia „Iskrei" îşi lua libertatea de a folosi după cum va crede de cuviinţă toate materialele politice primite de „Sovremennoe Obozrenie". Declaraţiile referitoare la apariţia publicaţiei „Sovremennoe Obozrenie" au fost scrise de G. V. Plehanov, în numele „Iskrei" şi al revistei „Zarea", şi de P. B. Struve, în numele „opoziţiei democratice". Dar „Sovremennoe Obozrenie" nu a apărut, deoarece editura „Dietz" a refuzat să tipărească declaraţiile, pretinzînd că vor fi respinse de cenzură. Tratativele ulterioare dintre reprezentanţii „Iskrei" şi Struve s-au soldat cu o ruptură definitivă (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 377—379 ; volumul de faţă, p. 84, 85, 90). — *81.*

82 Trecînd la organizarea apariţiei ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea", V. I. Lenin şi-a propus ca sarcină imediată să grupeze în jurul redacţiei elementele din cadrul social-democraţiei ruse care ar fi fost utile în activitatea publicistică. Aşa se explică încercarea lui Lenin de a asigura colaborarea membrilor grupului „Borba" la „Iskra", deşi atît pe plan ideologic şi politic, cît şi în ceea ce priveşte legăturile cu mişcarea muncitorească de masă, grupul era total lipsit de importanţă. — *83.*

83 Grupul D. B. Reazanov, S. M. Steklov, E. L. Gurevici, organizat în vara anului 1900 şi care în mai 1901 a luat denumirea de grupul „Borba" (vezi adnotarea 62). — *85.*

84 Demonstraţiile studenţeşti care au constituit un protest împotriva introducerii regulamentului provizoriu la 29 iulie 1899 şi a încor-

www.dacoromanica.ro

porării a 183 de studenţi de la Universitatea din Kiev (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 382—387). La 6 februarie 1901, la o adunare a coloniei ruse de la Londra a fost adoptat un protest împotriva acestei acţiuni a guvernului, care a fost publicat sub titlul „Protestul de la Londra" în nr. 26—27 al revistei „Nakanune". — *85.*

85 Nota despre criză a apărut nesemnată în nr. 1 al „Iskrei" la rubrica „Din viaţa noastră publică". Nota avertiza pe muncitori să se ferească de grevele neorganizate în condiţiile crizei, deoarece fabricanţii profitau de ele pentru a concedia în masă pe muncitori. — *86.*

86 *„Iujnîi Rabocii"* — ziar social-democrat ilegal, editat de grupul cu acelaşi nume din ianuarie 1900 pînă în aprilie 1903. Grupul şi redacţia „Iujnîi Rabocii" au avut în diferite perioade următorii membri şi colaboratori: I. H. Lalaianţ, A. Vilenski, O. A. Kogan (Ermanski), B. S. Ţeitlin, E. I. şi E. S. Levin, V. N. Rozanov ş.a. La Congresul al II-lea al partidului, delegaţii grupului „Iujnîi rabocii" s-au situat pe poziţii centriste (Lenin i-a denumit „oportunişti de mijloc").

Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a hotărît dizolvarea grupului „Iujnîi rabocii", precum şi a tuturor celorlalte grupuri şi organizaţii social-democrate independente izolate.

Aici este vorba de corespondenţele despre greva de la minele Prohorov (pe Doneţ), publicate în „Iskra" nr. 2 (februarie 1901) şi reproduse după „Iujnîi Rabocii" nr. 3 (noiembrie 1900). — *86.*

87 V. P. Noghin cerea ca în articolul lui L. Martov „Noii prieteni ai proletariatului rus" să se facă în final o analogie mai frapantă între predicile lui S. V. Zubatov şi programul ziarului „Raboceaia Mîsl" şi sensul pe care-l dadea el luptei economice în programul său. — *87.*

88 V. P. Noghin scria că deşi „Iskra" şi-a luat drept motto cuvintele decembriştilor, ea n-a scris nici un cuvînt despre răscoala din 14 decembrie 1825. — *87.*

89 *„Bîloe"* — revistă istorică, consacrată în special istoriei narodnicismului şi mişcărilor sociale anterioare; a apărut în 1900—1904 şi 1906—1907 întîi în străinătate, iar apoi la Petersburg. — *87.*

90 *„Justice"* — săptămînal, a apărut la Londra din ianuarie 1884 pînă la începutul anului 1925. La început organul de presă al Federaţiei social-democrate, iar din 1911 — organul de presă al Partidului socialist britanic. Din februarie 1925 pînă în decembrie 1933, ziarul a apărut sub denumirea de „Social-Demokrat". — *87.*

91 În mai 1901, V. P. Noghin a plecat în Rusia. În drum s-a oprit pentru o săptămînă la München, la V. I. Lenin, cu care a discutat viitoarea activitate din Rusia. — *88.*

www.dacoromanica.ro

92 V. I. Lenin s-a deplasat la Praga şi la Viena, intervenind la consulatele respective spre a obţine un paşaport german pentru N. K. Krupskaia. — *90.*

93 Este vorba de aprecierile reprezentanţilor grupului „Borba" asupra nr. 1 al ziarului „Iskra". — *91.*

94 *„Aus der Weltpolitik"* — foaie săptămînală editată de Parvus ; a apărut la München din 1898 pînă în 1905. — *91.*

95 Articolul lui P. B. Akselrod urma să apară ca editorial la „Zarea" nr. 1. Dietz scosese ultimele cinci cuvinte din fraza care urma să fie tipărită pe coperta revistei : „Apare cu colaborarea permanentă a lui G. V. Plehanov, V. I. Zasulici, P. B. Akselrod şi a altor social-democraţi ruşi". — *92.*

96 Memoriul secret al ministrului ţarist G. I. Witte, intitulat „Absolutismul şi zemstvele", însoţit de o prefaţă scrisă de P. B. Struve (sub pseudonimul R.N.S.), a fost publicat ilegal de „Zarea" în 1901. Lenin a făcut o critică aspră atît memoriului, cît şi prefeţei în lucrarea „Prigonitorii zemstvelor şi Hanibalii liberalismului" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p.21 —71). În corespondenţa dintre membrii redacţiei, polemica pe marginea acestui articol a durat aproape o lună. Lenin a acceptat unele propuneri de a reveni asupra anumitor formulări, dar a refuzat categoric să schimbe tonul şi orientarea articolului (vezi volumul de faţă, p. 131, 136—137, 139). — *93.*

97 Geamantanele cu fundul dublu serveau la transportul publicaţiilor ilegale „Iskra" şi „Zarea" în Rusia. — *94.*

98 Încă la sfîrşitul ultimului deceniu al secolului trecut, „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg transporta literatură ilegală prin Finlanda şi prin Stockholm ; transportul a fost organizat cu ajutorul social-democratului suedez Branting, social-democratului norvegian Harder şi muncitorului suedez A. Veidel, care s-a stabilit în acest scop în Finlanda. În urma arestării lui Harder în 1900, legăturile au fost tăiate şi transportul prin Finlanda a devenit imposibil. În 1901 transportul literaturii ilegale a fost reluat prin Stockholm-Abo, materialul fiind trecut peste graniţă din Finlanda în Rusia.

În scrisoarea de faţă, V. I. Lenin se interesează de rezultatele acestei noi tentative de a relua transportul de literatură prin Finlanda. — *94.*

99 *„La postul de onoare"* — culegere de articole editată de narodnici cu prilejul împlinirii a 40 de ani de activitate publicistică şi socială (1860—1900) a lui N. K. Mihailovski, unul dintre ideologii narodnicismului. În culegere au fost publicate articole ale lui N. Annenski, N. Karîşev, P. Miliukov, N. Mihailovski, P. Mokievski, V. Meahotin, A. Peşehonov, M. Rafailov, N. Rubakin, V. Semevski, V. Cernov, A. Ciuprov, S. Iujakov ş.a. Nici „Iskra" şi nici „Zarea" n-au publicat recenzii la acest volum. — *96.*

www.dacoromanica.ro

100 Scrisoarea adresată lui K. H. Branting a fost expusă în 1955 la expoziţia de la Biblioteca regală din Stockholm. A fost publicată pentru prima oară în Suedia în ziarul „Morgan-Tidningen" nr. 65 din 8 martie 1955, iar apoi în ziarul „Helsingin Sanomat" nr. 68 din 11 martie acelaşi an. — *96.*

101 V. I. Lenin se referă la următoarele fapte. La 5 aprilie 1901 studenţii ruşi din Geneva au organizat în faţa clădirii consulatului rus o demonstraţie de protest împotriva represiunilor întreprinse împotriva emigranţilor politici. Guvernul rus a hotărît să profite de acest prilej ca să facă presiuni asupra autorităţilor elveţiene şi să obţină expulzarea din Elveţia a mai multor emigranţi politici de vază, şi în primul rînd a lui Plehanov. Plehanov a reuşit însă să dovedească că nu a avut nici o legătură cu această demonstraţie. Membrii redacţiei „Iskra" se temeau că demersurile lui Plehanov nu vor avea rezultat. — *97.*

102 *„Promîşlennîi Mir"* — săptămînal financiar, economic, comercial şi tehnic-industrial ; a apărut din noiembrie 1899 pînă în 1905 la Petersburg. — *98.*

103 Aici V. I. Lenin răspunde lui G. V. Plehanov în chestiunea tacticii şi lozincilor „Iskrei" în legătură cu sărbătorirea lui 1 Mai 1901 în Rusia lansate în „Manifestul «Iskrei»" pentru 1 Mai. Într-o scrisoare trimisă la 19 aprilie 1901 membrilor din München ai redacţiei „Iskrei", Plehanov scria că de 1 Mai în Rusia muncitorii nu trebuie scoşi în stradă, deoarece guvernul pregăteşte un masacru, va curge sînge şi muncitorii vor fi zdrobiţi. Plehanov considera că sarcina principală a momentului o constituia munca în vederea consolidării organizaţiilor social-democrate locale. În conjunctura istorică de atunci, Lenin, după cum rezultă din scrisoare, era de acord cu Plehanov în această problemă. — *98.*

104 *„Narodnoe Hozeaistvo"* — revistă social-economică ; a apărut la Petersburg din 1900 pînă în 1905, întîi lunar, apoi o dată la două luni. — *98.*

105 *Grupul de sprijinire a „Iskrei"*, format în toamna anului 1900 la Berlin, din care făceau parte M. F. Vladimirski, P. G. Smidovici, E. E. Mandelstam, R. A. Grossman, F. I. Dan, V. A. Bucholz ş.a. ; în fruntea grupului se afla M. G. Veceslov. El a jucat un rol important în organizarea transportului „Iskrei" şi în strîngerea de fonduri. Grupuri de sprijin similare au fost create şi în alte oraşe mari din Europa (Geneva, Zürich, Paris etc.) în care studiau tineri din Rusia şi se stabiliseră revoluţionari emigranţi. Aceste grupuri adunau fonduri pentru „Iskra", organizau transportul publicaţiilor ilegale în Rusia, procurau paşapoarte, stabileau legături şi desfăşurau şi alte activităţi de sprijinire a „Iskrei". Despre *grupul neutru* vezi adnotarea 109. — *99.*

106 *„Tovarăşii de la Zürich"* — social-democraţii letoni, studenţi care locuiau la Zürich şi se ocupau de transportarea publicaţiilor ilegale în Rusia. — *99.*

www.dacoromanica.ro

107 „*Listok «Rabocego Dela»*“ — publicație neperiodică a „Uniunii social-democraților ruși din străinătate“ ; a apărut la Geneva în 1900—1901. — *100.*

108 Planul expus de V. I. Lenin a fost realizat în octombrie 1901, cînd a fost înființată „Liga din străinătate a social-democrației revoluționare ruse“. Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a confirmat Liga drept organizație de partid din străinătate unică, cu drepturi statutare de comitet și a obligat-o să activeze sub conducerea și controlul C.C. al P.M.S.D.R.

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., menșevicii, întărindu-și pozițiile în cadrul Ligii din străinătate, au început lupta împotriva lui Lenin, împotriva bolșevicilor. La Congresul al doilea al Ligii, care a avut loc în octombrie 1903, menșevicii au obținut votarea unui nou statut al Ligii, îndreptat împotriva statutului partidului adoptat la cel de-al II-lea Congres al P.M.S.D.R. Din acest moment, Liga a devenit bastionul menșevismului ; a ființat pînă în 1905. — *101.*

109 Acest buletin, care urma să fie scos de grupul de sprijinire a „Iskrei“ de la Berlin, n-a apărut din lipsă de fonduri și de materiale.

Grupul neutru al social-democraților din Berlin s-a format în toamna anului 1900 în jurul lui V. A. Bazarov ; grupul își propunea să lichideze sciziunea produsă, după Congresul al II-lea al „Uniunii din străinătate a social-democraților ruși“, între partizanii revistei „Rabocee Delo“ și grupul „Eliberarea muncii“. Din acest grup au mai făcut parte M. G. Veceslov, I. B. Basovski ș.a. La începutul anului 1900, după cum relatează Bazarov, grupul a trimis reprezentanți la Geneva cu misiunea de a convinge organizația „Iskra“ și organizația „Soțial-demokrat“ să se împace cu „Uniunea“. Grupul a scos 3—4 proclamații pe teme politice și a ființat pînă în vara anului 1901. — *105.*

110 Ziarul „Iskra“ a început să apară periodic — lunar sau bilunar — începînd cu nr. 4 (mai 1901). — *105.*

111 *Grupul „Socialistul“* s-a format în vara anului 1900 la Petersburg. Fiind unul dintre grupurile nemulțumite de orientarea economistă a „Uniunii de luptă“ din Petersburg, el punea pe primul plan lupta politică. În ianuarie 1901 grupul „Socialistul“ a fuzionat cu grupul „Rabocee znamea“. Grupul s-a destrămat în urma arestărilor din primăvara anului 1901. — *106.*

112 În 1901 au apărut două manifeste de 1 Mai *„Manifestul «Iskrei»“*, semnat : „Organizația «Iskra»“, și un manifest al întregului partid : *„1 Mai“*, adoptat la începutul lunii februarie 1901 la o conferință a cîtorva comitete din Sud. O comparație între textele celor două manifeste consacrate lui 1 Mai 1901 arată că manifestul „întregului partid“ avea în vedere țelul general al propagării ideilor socialismului în mase, iar „Manifestul «Iskrei»“, facîndu-se ecoul amplei mișcări studențești, care, datorită parti-

www.dacoromanica.ro

cipării muncitorilor, căpătase un caracter revoluționar, formula lozinca luptei politice împotriva absolutismului. — *106.*

113 În iunie 1901 a avut loc la Geneva conferința reprezentanților organizațiilor social-democrate din străinătate. La conferință a fost elaborată o rezoluție prin care se recunoștea necesitatea unificării tuturor forțelor revoluționare din Rusia pe baza principiilor revoluționare ale „Iskrei" și unirii organizațiilor social-democrate din străinătate. Rezoluția condamna oportunismul de toate nuanțele și sub toate manifestările : „economism", bernsteinism, millerandism etc. (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 22—24). După conferință, „Uniunea social-democraților ruși" și organul său de presă — revista „Rabocee Delo" —, intensificînd propagarea oportunismului, au făcut imposibilă unirea iskriștilor cu cei de la „Rabocee Delo". Din această cauză, conferința de „unificare" s-a soldat printr-un eșec. — *107.*

114 V. I. Lenin propusese ca „Iskra" să se culeagă în străinătate, să se scoată matrițe, care să fie trimise în Rusia spre turnare la stereotipie și tipărire. — *115.*

115 R. E. Klasson colaborase la culegerea „Materiale pentru caracterizarea dezvoltării noastre economice", tipărită în aprilie 1895 în 2 000 de exemplare. Guvernul țarist a interzis difuzarea culegerii și, după ce a ținut-o un an întreg sub interdicție, a confiscat-o și a ars-o. N-au putut fi salvate decît vreo sută de exemplare, care erau difuzate în secret în rîndurile social-democraților din Petersburg și din alte orașe.

În culegere a fost tipărit, în traducerea lui R. E. Klasson, articolul lui E. Bernstein „Volumul al treilea al «Capitalului»", recent apărut atunci. — *116.*

116 *Deb.* — V. K. Debogori-Mokrievici, căruia redacția revistei „Zarea" i-a cerut să-i trimită spre publicare un fragment din memoriile sale. El a acceptat. În această chestiune s-a purtat o corespondență între membrii redacției, dar memoriile n-au apărut în revista „Zarea". — *117.*

117 Lenin se referă aici la evenimentele care au avut loc la Petersburg la 4 și 7 mai 1901, în cartierul Vîborg și la turnătoria de oțel „Obuhov" (așa-numita „apărare de la «Obuhov»"). Ziarul „Iskra" nr. 5 (iunie 1901) a consacrat acestor evenimente o corespondență intitulată „1 Mai în Rusia" și articolul lui Lenin „Un nou măcel" (vezi Opere complete, vol. 5, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 14—19).

Un bun prieten al nostru — Lenin îl are în vedere pe I. V. Babușkin. În nr. 5 din iunie 1901 al ziarului „Iskra" a apărut o notă a lui Babușkin intitulată „Ivanovo-Voznesensk". Lenin vorbește amănunțit despre rolul jucat de I. V. Babușkin în mișcarea social-democrată din Rusia, în crearea „Iskrei" și asigurarea ei

www.dacoromanica.ro

cu corespondenţe trimise de muncitori în necrologul pe care i l-a consacrat în „Raboceaia Gazeta" nr. 2 din 31 decembrie 1910 (vezi Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 83—87). — *118.*

118 V. I. Lenin se referă la un spectacol de la Teatrul de artă din Moscova la care a asistat împreună cu I. H. Lalaianţ. — *122.*

119 *Struvefreundliche Partei,* aşa li se spunea, în glumă, în redacţia „Iskrei" lui A. N. Potresov şi V. I. Zasulici. — *124.*

120 Este vorba de articolul lui Nevzorov (I. M. Steklov) *„Deci, cu ce să începem?"*, îndreptat împotriva articolului lui V. I. Lenin „Cu ce să începem?" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—13). — *125.*

121 În vara anului 1901, din iniţiativa lui V. I. Lenin, redacţia ziarului „Iskra" a trecut la elaborarea unui proiect de program al P.M.S.D.R. Proiectul de program al P.M.S.D.R. a fost publicat în ziarul „Iskra" nr. 21 din 1 iunie 1902. — *127.*

122 În nr. 6 al „Iskrei" (iulie 1901) a apărut nota lui P. B. Akselrod intitulată „Recenta victorie electorală a muncitorilor din Austria" (despre alegerea lui V. Adler în Landtagul Austriei de Jos). — *128.*

123 *Post-scriptumul lui Ortodox* — postfaţă la articolul lui L. I. Akselrod „De ce nu vrem să mergem înapoi?", scrisă de ea în legătură cu articolul „Lupta pentru idealism", publicat în nr. 6 al revistei „Mir Bojii" (iunie 1901) de N. A. Berdeaev, liberal, ulterior reacţionar.

V. I. Lenin şi G. V. Plehanov au insistat să fie publicat postscriptumul, dar majoritatea redacţiei — I. O. Martov, V. I. Zasulici şi A. N. Potresov — a respins postfaţa; articolul a fost publicat fără postfaţă în „Zarea" nr. 2—3 din decembrie 1901. — *128.*

124 Este vorba de observaţiile redacţionale ale lui G. V. Plehanov la articolul lui V. I. Lenin „Prigonitorii zemstvelor şi Hanibalii liberalismului" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 21—71). — *131.*

125 *„Der Vorbote"* — revistă lunară, organul central de presă al secţiilor germane ale Internaţionalei I; a aparut la Geneva din 1866 pînă în 1871. — *132.*

126 V. M. Cernov se referea în articolul său „Tipurile de evoluţie capitalistă şi agrară" la propunerea lui Rittinghausen în sensul ca societatea să treacă pămîntul în folosinţa unor „obşti solidare", propunere prezentată comisiei agrare a Congresului al IV-lea de la Basel din 1869 al Internaţionalei I şi adoptată de majoritatea comisiei. — *132.*

127 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 339—357. — *132.*

www.dacoromanica.ro

128 „*Die schlesische Milliarde*" — o serie de articole scrise de W. Wolff şi publicate sub acest titlu în martie-aprilie 1849 în ziarul „Neue Rheinische Zeitung". În 1886, ele au fost publicate, cu unele modificări şi însoţite de o introducere scrisă de F. Engels, în broşură sub titlul „Cu privire la istoria ţărănimii prusiene" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 238—249).

„*Neue Rheinische Zeitung*" — a apărut zilnic de la 1 iulie 1848 pînă la 19 mai 1849 la Köln, sub îngrijirea lui K. Marx. Din redacţie au făcut parte F. Engels, W. Wolff, G. Weerth, F. Wolf, E. Dronke, F. Freiligrath şi H. Bürgers. — *133.*

129 „*Volnoe Slovo*" — publicaţie săptămînală, iar începînd cu nr. 37 — bilunară, a apărut la Geneva din 1881 pînă în 1883 ; au apărut în total 62 de numere. Fondată în scopuri de provocare, cu ştiinţa ohranei, de către membrii organizaţiei secrete a cercurilor nobiliare-moşiereşti şi a marilor potentaţi ţarişti, în frunte cu contele P. Şuvalov, publicaţia era redactată de agentul secret A. P. Malşinski. — *135.*

130 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 339—357. — *135.*

131 Gazeta „*Der Sozialdemokrat*" — organ de presă ilegal al social-democraţiei germane ; a apărut la Zürich şi Londra din 1879 pînă în 1890. — *135.*

132 V. I. Lenin răspunde la observaţiile lui P. B. Akselrod pe marginea articolului său „Prigonitorii zemstvelor şi Hanibalii liberalismului" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 21—71). — *136.*

133 „*Vestnik Russkoi Revoliuţii. Revistă social-politică*" — publicaţie ilegală ; a apărut în străinătate (Paris-Geneva) în 1901—1905. Au apărut patru numere. Nr. 4 a fost scos de un „Grup de vechi narodovolişti", sub redacţia lui N. S. Rusanov (K. Tarasov) ; începînd cu nr. 2, revista devine organul teoretic al partidului eserilor. La revistă au colaborat M. R. Goţ (A. Levitki), I. A. Rubanovici, V. M. Cernov (I. Gardenin) ş.a. — *138.*

134 Este vorba de depozitul de cărţi al lui A. M. Kalmîkova de la Petersburg, care servea drept loc de întîlnire clandestin pentru social-democraţi. — *139.*

135 Conferinţa „de unificare" a organizaţiilor social-democrate din străinătate, care a avut loc la 4—5 octombrie 1901 la Zürich. La conferinţă au participat 6 membri ai secţiei din străinătate a organizaţiei „Iskra" şi „Zarea" (V. I. Lenin, N. K. Krupskaia, I. O. Martov ş.a.), 8 membri ai organizaţiei „Soţial-demokrat" (dintre care 3 membri ai grupului „Eliberarea muncii" : G. V. Plehanov, P. B. Akselrod, V. I. Zasulici), 16 membri ai „Uniunii

www.dacoromanica.ro

social-democraților ruși" (dintre care 5 membri ai Comitetului din străinătate al Bundului) și 3 membri ai grupului „Borba". La prima problemă de pe ordinea de zi — „Acord principial și instrucțiuni pentru redacții" —, Lenin, care a participat la conferință sub numele de „Frei", a rostit o cuvîntare în care a demascat acțiunile oportuniste ale „Uniunii". A fost prima manifestare publică a lui Lenin în fața social-democraților ruși din străinătate. După ce s-a dat citire amendamentelor și completărilor oportuniste la rezoluția din iunie adoptate de Congresul al III-lea al „Uniunii social-democraților ruși", partea revoluționară a conferinței (membrii organizației „Iskra", „Zarea" și „Soțial-demokrat") a prezentat o declarație în care arăta că unificarea nu este posibilă, după care a părăsit conferința. În octombrie 1901, din inițiativa lui V. I. Lenin, aceste organizații s-au unit în „Liga din străinătate a social-democrației revoluționare ruse". — *141.*

136 V. I. Lenin se referă la arestările masive operate în rîndurile membrilor organizației social-democrate din Moscova, în cursul cărora, la 11 noiembrie 1896, a fost arestat L. I. Finn-Enotaevski. Agentul provocator Ruma a fost cel care a contribuit la căderea organizației. — *147.*

137 Este vorba de articolul „În apărarea muncitorilor din Ivanovo-Voznesensk", publicat sub semnătura „Un muncitor aflat în slujba muncitorilor" într-un supliment special la nr. 9 al ziarului „Iskra" (octombrie 1901); articolul, scris de I. V. Babușkin, era un răspuns la articolul lui V. Dadonov „Un Manchester rusesc (scrisori despre Ivanovo-Voznesensk)", publicat în nr. 12 al revistei „Russkoe Bogatstvo" din 1900. — *151.*

138 „*Cronica internă*" pentru revista „Zarea" nr. 2—3 a fost scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 5, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—348).

Drept cronică externă pentru acest număr al revistei „Zarea" a servit articolul despre Congresul de la Lübeck al Partidului social-democrat german, scris de I. O. Martov și apărut sub semnătura „Ignotus". — *151.*

139 Conferința de „unificare" a organizațiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (vezi adnotarea 135). — *153.*

140 În acea perioadă, din grupul din Petersburg al „Iskrei" făceau parte E. E. Mandelstam, A. N. Minskaia, R. M. Rubincik, trimiși din Berlin cu însărcinarea de a organiza difuzarea „Iskrei", precum și membrii grupului „Soțialist" din Petersburg rămași în libertate. Grupul a activat sub conducerea lui V. P. Noghin pînă la arestarea acestuia (2 octombrie 1901). S. I. Radcenko ținea legătura între acest grup și Uniune la Petersburg. Toți membrii grupului au fost arestați la 4 decembrie 1901. — *153.*

www.dacoromanica.ro

141 F. Engels. „Observaţii critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891“ (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 220—234.) — *153.*

142 V. I. Lenin participase la conferinţa de „unificare“ a organizaţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R., care avusese loc la Zürich. — *154.*

143 Este vorba de întocmirea broşurii „Documentele conferinţei de «unificare»“. Prefaţa la broşură a fost scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 349—352). Broşura a fost tipărită la Geneva, în tipografia Ligii social-democraţiei revoluţionare ruse. Din cele relatate de V. I. Lenin se poate trage concluzia că la conferinţă G. D. Leiteizen şi F. I. Dan au fost secretari din partea organizaţiei „Iskra“ şi „Zarea“. — *155.*

144 Este vorba de recenzia la cartea „Aus dem literarischen Nachlass von Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle. Herausgegeben von Franz Mehring. I, Gesammelte Schriften von Karl Marx und Friedrich Engels. Von März 1841 bis März 1844“, Stuttgart, Verlag von I.H.W. Dietz Nachfolger, 1902. — *155.*

145 Organizaţia „Iskra“ şi „Zarea“ avea în permanenţă dificultăţi financiare, despre care V. I. Lenin pomeneşte în repetate rînduri în scrisorile sale. Aici este vorba de banii primiţi de la D. Jukovski pentru editarea „Iskrei“. — *158.*

146 Disertaţia lui L. I. Akselrod „Tolstois Weltanschaung und ihre Entwicklung“, publicată la Berna în 1901. — *163.*

147 „Teoria şi practica trade-unionismului englez“ de Sidney şi Beatrice Webb. Traducerea rusă a primului volum al acestei cărţi, făcută de V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia, a apărut în 1900; traducerea volumului II, redactată de V. I. Lenin, a apărut în noiembrie 1901. — *163.*

148 „*The Economist*“ — revistă săptămînală economică şi politică engleză, organ de presă al marii burghezii industriale; apare la Londra din 1843. — *165.*

149 V. I. Lenin fusese invitat la Berna pentru a face o expunere cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la 6 decembrie 1876, cînd G. V. Plehanov îşi rostise cuvîntarea în Piaţa Kazanskaia din Petersburg. — *165.*

150 Cele cinci puncte indică locurile unde trebuia trimisă scrisoarea respectivă. La punctul patru, V. I. Lenin se referă la organizaţia social-democrată din Tver; scrisoarea pentru această organizaţie a fost trimisă pe adresa lui A. Bakunin. Punctul al cincilea, ultimul, pus de Lenin între ghilimele, indică titlul scrisorii trimise din Rusia de către unul dintre reprezentanţii „Iskrei“. Scrisoarea a fost reprodusă integral de Lenin în articolul său „De vorbă cu apărătorii economismului“ (vezi Opere complete,

www.dacoromanica.ro

vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 360—367). Scriind acest punct, Lenin avea în vedere pe reprezentantul „Iskrei" care îi trimisese scrisoarea sus-menţionată. — *166.*

151 Prin „*conflictul din străinătate*", V. I. Lenin înţelege plecarea reprezentanţilor organizaţiilor „Iskra", „Zarea" şi „Soţial-demokrat" de la conferinţa de „unificare" a organizaţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (vezi adnotarea 135). — *167.*

152 „*Vpered*" — ziar de orientare „economistă", a apărut la Kiev în 1896—1900. — *168.*

153 G. V. Plehanov urma să plece la Conferinţa Biroului socialist internaţional care a avut loc la Bruxelles la 30 decembrie 1901 ; la Congresul de la Paris din 1900 al Internaţionalei a II-a, Plehanov şi B. N. Kricevski fuseseră aleşi membri în Birou. În „Iskra" nr. 15 din 15 ianuarie 1902 a fost publicat un comunicat informativ al lui Plehanov despre lucrările conferinţei, depus imediat după terminarea ei, sub titlul : „Scrisoare din Bruxelles. Către redacţia «Iskrei»" (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. XII, Moscova, 1924, p. 193—198). — *169.*

154 Vezi scrisoarea lui N. K. Krupskaia către L. I. Goldman şi S. O. Ţederbaum din august 1901 în „Culegeri din Lenin", vol. VIII, p. 196—197. — *173.*

155 V. I. Lenin se referă aici la legătura tipografiilor din Chişinău şi din Baku ale „Iskrei" cu transportul central organizat de I. B. Basovski. — *173.*

156 La Chişinău fusese organizată o tipografie ilegală a „Iskrei", în care se tipăreau unele numere ale ziarului pentru a fi difuzate în Rusia. În scrisoare, V. I. Lenin se referă la înştiinţarea în legătură cu tipărirea „Iskrei" nr. 10 la tipografia din Chişinău. — *174.*

157 În „Iskra" nr. 13 din 20 octombrie 1901 a apărut editorialul lui V. I. Lenin intitulat „Începutul demonstraţiilor" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 369—372). — *174.*

158 Vezi K. Marx. „Critica Programului de la Gotha. Note marginale la programul partidului muncitoresc german" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 32). — *176.*

159 „*Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik*" — revistă pe care o edita la Jena din 1863 economistul burghez J. Conrad. — *176.*

160 „*Torgovo-Promîşlennaia Gazeta*" — supliment zilnic la „Buletinul finanţelor, industriei şi comerţului" ; a apărut la Petersburg din 1893 pînă în 1918. Din 1894, gazeta a apărut ca publicaţie independentă. — *176.*

www.dacoromanica.ro

161 Comunicîndu-i lui L. I. Akselrod datele referitoare la apariţia articolelor lui P. B. Struve şi S. N. Bulgakov, V. I. Lenin i-a trimis şi tăieturi din revista „Novoe Slovo" (nr. 8 din mai 1897) cu textul lor. L. I. Akselrod a folosit acest material pentru articolul ei „Despre unele exerciţii filozofice ale unor «critici»", publicat în revista „Zarea" nr. 4 din august 1902 şi îndreptat împotriva lui Struve şi Bulgakov. — *177.*

162 „*Sozialistische Monatshefte*" — revistă, principalul organ de presă al oportuniştilor din rîndurile social-democraţiei germane şi unul dintre organele de presă ale revizionismului internaţional; a apărut la Berlin din 1897 pînă în 1933. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *177.*

163 V. I. Lenin se referă la cel de-al doilea proiect de program al partidului, întocmit de G. V. Plehanov.

„*Aranjarea chestiunii într-o comisie*" a constat în punerea de acord a celor două proiecte de program — proiectul de program elaborat de Lenin şi cel de-al doilea proiect de program, alcătuit de Plehanov — de către o comisie „de coordonare" desemnată de redacţia ziarului „Iskra" în vederea întocmirii unui proiect unic de program al P.M.S.D.R. Din comisie urmau să facă parte I. O. Martov, V. I. Zasulici, F. I. Dan sau L. D. Deutsch (vezi „Culegeri din Lenin", vol. II, p. 91—92).

Proiectul de acord „nu a căzut", cum se temea Lenin: Plehanov a acceptat ca cele două proiecte să fie puse de acord de către o comisie. Confirmarea proiectului de program întocmit de comisie s-a făcut în lipsa lui Lenin, la o consfătuire a membrilor redacţiei „Iskrei" care a avut loc la Zürich la 14 aprilie 1902. Proiectul de program al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, elaborat de redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea", a fost publicat la 1 iunie 1902 în nr. 21 al ziarului „Iskra". — *178.*

164 Este vorba de un articol pe care P. B. Akselrod intenţiona să-l publice în broşură, ca supliment la ziarul „Iskra". Acest articol, intitulat „Apariţia democraţiei burgheze ca forţă revoluţionară independentă în ţara noastră", a apărut de-abia în 1906, în culegerea de articole ale lui Akselrod intitulată „Lupta dintre tendinţele socialiste şi cele burgheze în mişcarea revoluţionară din Rusia". — *178.*

165 Polemica iscată între redacţia organului central de presă al Partidului social-democrat din Germania, „Vorwärts", K. Kautsky şi „Zarea" pe marginea articolului lui Martov (Ignotus) „Congresul de la Lübeck al social-democraţiei germane" („Zarea" nr. 2—3, decembrie 1901). Amănunte cu privire la această polemică vezi în V. I. Lenin. Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 93. — *179.*

166 În redacţia „Iskrei" s-a discutat în cursul lunii martie mutarea părţii de la München a redacţiei (V. I. Lenin, V. I. Zasulici,

www.dacoromanica.ro

I. O. Martov ; A. N. Potresov, fiind bolnav, urma să rămînă în Elveţia) la Londra, întrucît existau informaţii că poliţia rusă şi cea germană reuşiseră să afle că „Iskra" se tipărea în Germania. Hotărîrea a fost luată la sfîrşitul lunii martie. V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia au plecat din München la 12 aprilie şi au sosit la Londra la 14 aprilie. I. O. Martov şi V. I. Zasulici s-au stabilit ulterior la Londra. — *180.*

167 *„Kanun revoliuţii"* — publicaţie neperiodică a grupului „Svoboda" (vezi adnotarea 207) care apărea sub redacţia lui E. O. Zelenski (L. Nadejdin). Recenzia asupra nr. 1, despre care e vorba în scrisoare, nu a apărut în revista „Zarea". — *180.*

168 *„Adunarea"*, întîlnirea tuturor membrilor redacţiei „Iskrei", a fost propusă de P. B. Akselrod într-o scrisoare trimisă lui Lenin la 25 martie 1902 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. II, p. 99—101). Lenin a refuzat să participe la această adunare. Consfătuirea membrilor redacţiei, la care au participat G. V. Plehanov, V. I. Zasulici, P. B. Akselrod şi I. O. Martov, a avut loc la Zürich la 14 aprilie 1902. A fost discutat şi adoptat proiectul de program elaborat de comisie. Comisia a luat drept bază proiectul lui Plehanov, introducînd modificări în sensul indicat în contraproiectul şi observaţiile lui Lenin. — *180.*

169 *„Calendarul social-democrat pe 1902"* a fost editat de grupul „Borba" la Geneva în 1902. — *181.*

170 *„Revoliuţionnaia Rossiia"* — ziar ilegal ; a fost editat de la sfîrşitul anului 1900 în Rusia de către „Uniunea socialiştilor-revoluţionari" (nr. 1, figurînd ca apărut în 1900, a apărut de fapt în ianuarie 1901). Din ianuarie 1902 pînă în decembrie 1905 ziarul a apărut în străinătate (Geneva) ca organ oficial de presă al partidului eserilor. — *181.*

171 Programul Partidului social-democrat din Germania, adoptat în octombrie 1891 la Congresul de la Erfurt. Vezi articolul lui F. Engels „Observaţii critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 220—234). — *183.*

172 *„Pridneprovskii Krai"* — cotidian ştiinţific, literar, politic şi economic ; a aparut la Ekaterinoslav din 1901. — *189.*

173 F. I. Dan, care reprezentase redacţia „Iskrei" la Conferinţa comitetelor şi organizaţiilor P.M.S.D.R. de la Belostok 23—28 martie (5—10 aprilie 1902). În afară de redacţia „Iskrei", la conferinţă au fost reprezentate comitetele P.M.S.D.R. ale organizaţiei Petersburg şi Ekaterinoslav, „Uniunea comitetelor şi organizaţiilor din Sud ale P.M.S.D.R.", C.C. al Bundului şi Comitetul său din străinătate, „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate". Conferinţa a ales un Comitet de organizare pentru pregătirea celui de-al doilea Congres al partidului, din care făceau parte F. I. Dan, O. A. Ermanski şi K. Portnoi. Amănunte cu privire

www.dacoromanica.ro

la conferință vezi în V. I. Lenin. Opere complete, vol. 6, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 131. — *189.*

174 Este vorba de proclamația de 1 Mai aprobată de Conferința de la Belostok a comitetelor și organizațiilor P.M.S.D.R. Proiectul elaborat de redacția „Iskrei" (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.M.S.D.R. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 28—31) a fost pus la baza acestei proclamații. — *190.*

175 Este vorba de refacerea Comitetului de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al partidului, întrucît cei aleși în Comitetul de organizare la Conferința de la Belostok fuseseră arestați aproape toți. Înștiințîndu-l pe F. V. Lengnik printr-o scrisoare de căderea participanților la conferință și a Comitetului de organizare ales la conferință, N. K. Krupskaia îi scria : „Dintre persoanele alese în comisia pentru pregătirea congresului n-a rămas decît bundistul, pe care îl vom trimite la dv. Va trebui să vă ocupați de pregătirea congresului împreună cu el ; fiți însă diplomat cu el și nu dați toate cărțile pe față" („Culegeri din Lenin", vol. VIII, p. 238). Lengnik era cooptat astfel în Comitetul de organizare. Peste o lună, V. I. Lenin i-a scris în această chestiune lui I. I. Radcenko la Petersburg (vezi volumul de față, p. 196). — *194.*

176 La 27 iunie 1902, V. I. Lenin a ținut un referat împotriva eserilor la o întrunire a emigranților politici ruși de la Paris. — *196.*

177 V. I. Lenin se referă la primele divergențe în legătură cu elaborarea proiectului de program al partidului, care a fost discutat întîi în cadrul unei consfătuiri a redacției ziarului „Iskra" ținută la München la 21 ianuarie 1902. La consfătuire, Lenin a făcut o critică aspră proiectului de program întocmit de G. V. Plehanov, venind cu o serie de amendamente și propuneri. — *197.*

178 V. I. Lenin s-a întîlnit cu M. A. Ulianova nu în Germania, ci în Franța. V. I. Lenin a stat la Loguivy (Coasta de nord a Franței) împreună cu mama sa, M. A. Ulianova, și cu sora sa, A. I. Elizarova, de la jumătatea lunii iunie pînă la 25 iulie 1902. — *198.*

179 Este vorba de o notă redacțională (nesemnată) la o corespondență din Vilno (despre aplicarea în masă a pedepselor corporale persoanelor arestate pentru că participaseră la demonstrația de 1 Mai) ; în această notă, publicată în nr. 21 din 1 iunie 1902 al ziarului „Iskra" la rubrica „Din viața noastră publică", se vorbea de atentatul săvîrșit de muncitorul Leckert (Lekuh) împotriva lui von Wahl, guvernatorul orașului Vilno. V. I. Lenin și vechea „Iskră", care au arătat în repetate rînduri ce prejudicii aduce mișcării muncitorești de masă teroarea individuală, îi

www.dacoromanica.ro

condamnau pe I. O. Martov și V. I. Zasulici, care justificau actul lui Leckert.

Mai departe este vorba de un articol scris de G. V. Plehanov în legătură cu atentatul lui G. D. Leckert, care urma să fie publicat în numărul următor al „Iskrei". Plehanov a acceptat propunerea lui Lenin și a scris articolul „Clasa muncitoare rusă și bîta poliției", care a apărut ca editorial în nr. 22 al „Iskrei". — *199.*

180 *„Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare"*, organizată de V. I. Lenin în toamna anului 1895. În decembrie 1895 guvernul țarist a dat o lovitură grea „Uniunii de luptă", arestînd o mare parte din militanții ei, în frunte cu V. I. Lenin. Absența îndelungată a întemeietorilor „Uniunii de luptă", deportați în Siberia, și în primul rînd absența lui V. I. Lenin, a înlesnit promovarea politicii oportuniste a „tinerilor" și „economiștilor", care din 1897, prin intermediul ziarului „Raboceaia Mîsl", propagau în Rusia idei trade-unioniste și bernsteiniene. La mijlocul anului 1898, conducerea „Uniunii" a încăput pe mîna adepților ziarului „Raboceaia Mîsl", „economiști" declarați. Vechii membri ai „Uniunii" care reușiseră să scape de arestare au participat la pregătirea și desfășurarea Congresului I al P.M.S.D.R. În toamna anului 1900, „Uniunea de luptă" a fuzionat cu Organizația muncitorească din Petersburg. „Uniunea" a fost recunoscută drept Comitet al organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. Lupta dintre iskriști și „economiști" care s-a desfășurat în organizația din Petersburg s-a încheiat în vara anului 1902 prin trecerea Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. pe pozițiile „Iskrei". — *200.*

181 Declarația Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. prin care se solidariza cu ziarul „Iskra" și revista „Zarea" și le recunoștea drept organe conducătoare ale social-democrației ruse a apărut sub formă de manifest în iulie 1902 ; ea a fost reprodusă apoi în „Iskra" nr. 26 din 15 octombrie 1902. — *201.*

182 Probabil plecarea la ședința Biroului socialist internațional, al cărui membru era G. V. Plehanov. — *206.*

183 La Paris I. O. Martov a dus tratative cu membrii „Uniunii social-democraților ruși" în vederea înființării în străinătate a unei secții a Comitetului de organizare pentru pregătirea congresului partidului, după cum se preconiza în hotărîrea Conferinței de la Belostok. — *206.*

184 Consfătuirea din Elveția a iskriștilor care activau în Rusia, după cum rezultă din scrisoarea lui V. I. Lenin, intenționa s-o organizeze L. G. Deutsch, membru al administrației Ligii, profitînd de faptul că în străinătate se aflau cîțiva iskriști practicieni : P. N. Lepeșinski, V. A. Noskov, F. I. Șcekoldin. Inițiativa convocării consfătuirii o avuseseră, se pare, Noskov și Șcekoldin, membri ai „Uniunii din Nord a P.M.S.D.R.", care se aflau la

www.dacoromanica.ro

Zürich şi au făcut o serie de propuneri în legătură cu organizarea „Iskrei" (vezi volumul de faţă, p. 220—224) ; Lepeşinski era şi el pentru consfătuire. Ideea convocării ei a fost sprijinită de doi membri ai redacţiei „Iskrei", G. V. Plehanov şi P. B. Akselrod. Consfătuirea nu s-a ţinut. — *207.*

185 Într-o notă de subsol la lucrarea sa „Programul agrar al social-democraţiei ruse" (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 314), care era în faza de corectură, urmînd să apară în „Zarea" nr. 4, V. I. Lenin trimite la S. N. Bulgakov. Este vorba de menţionarea volumului şi a paginii din cartea lui Bulgakov „Capitalismul şi agricultura". — *208.*

186 „Comitetul central" al organizaţiei din Petersburg, comitet unificat al „Uniunii de luptă" din Petersburg şi al Organizaţiei muncitoreşti. — *209.*

187 *„Le-aţi trimis după peşte"*. Persoanele respective au fost trimise la Vardoe (Norvegia) după literatură.

Componenţa grupului care se ocupa cu transportul literaturii prin Vardoe n-a putut fi stabilită. — *210.*

188 Moştenirea lăsată de un cetăţean rus mort în străinătate. Într-o scrisoare adresată lui V. I. Lenin la 5 iunie 1902 şi rămasă nepublicată, V. G. Şklearevici comunica despre această moştenire şi cerea ca redacţia „Iskrei" să angajeze un avocat care să se ocupe de afacere pentru ca ziarul să încaseze o treime din moştenire. Redacţia „Iskrei" nu a acceptat propunerea. — *217.*

189 Organizaţia social-democrată din Crimeea ; V. G. Şklearevici făcea legătura între această organizaţie şi redacţia „Iskrei". Corespondenţele din Simferopol, Feodosia şi Ialta apărute în nr. 24 şi 25 ale „Iskrei" oferă date despre activitatea organizaţiei. — *218.*

190 „*Osvobojdenie*" — revistă bilunară ; a apărut în străinătate din 18 iunie (1 iulie) 1902 pînă în 5 (18) octombrie 1905, sub îngrijirea lui P. B. Struve. Organ ilegal al burgheziei liberale ruse, revista a promovat ideile unui liberalism monarhist moderat. În 1903, în jurul revistei s-a grupat (şi în ianuarie 1905 s-a constituit) „Uniunea eliberării", care a fiinţat pînă în octombrie 1905. Împreună cu zemţii constituţionalişti, „osvobojdeniştii" au constituit nucleul partidului cadet, înfiinţat în 1905. — *222.*

191 Denumire conspirativă a „Uniunii din Nord a P.M.S.D.R." (sau „Uniunea muncitorească din Nord"), care a luat fiinţă în 1900—1901. „Uniunea" grupa organizaţiile social-democrate din gubernia Vladimir, Iaroslav şi Kostroma. Chiar de la întemeierea ei, „Uniunea din Nord" a întreţinut legături cu „Iskra" şi a împărtăşit linia ei politică şi planul ei organizatoric.

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., „Uniunea din Nord" a fost transformată în Comitetul din Nord al P.M.S.D.R., iar comitetele locale — în grupuri ale Comitetului din Nord. În iulie 1905, la conferinţa de la Kostroma a organizaţiilor din Nord ale

www.dacoromanica.ro

P.M.S.D.R., Comitetul din Nord a fost lichidat şi s-au format comitete independente ale organizaţiilor din Ivanovo-Voznesensk, Iaroslav şi Kostroma. — *223.*

192 „*Kolea*" — denumirea conspirativă a Comitetului organizaţiei din Petersburg a P.M.S.D.R. Aici este vorba, pe cît se pare, de V. P. Krasnuha, membru al Comitetului organizaţiei din Petersburg, care în august 1902 îl vizitase pe V. I. Lenin la Londra. — *225.*

193 „*Vechiul prieten*" care a adus bani lui G. V. Plehanov este, probabil, P. A. Krasikov. Aceşti bani (500 de ruble) fuseseră adunaţi de reprezentanţii „Iskrei" la Petersburg şi erau destinaţi ziarului. — *226.*

194 Comisia de reorganizare a Comitetului organizaţiei din Petersburg, înfiinţată în iulie 1902 într-o şedinţă comună a reprezentanţilor „Iskrei", „Uniunii de luptă" din Petersburg şi Organizaţiei muncitoreşti. — *227.*

195 P. B. Akselrod proiecta să meargă la Congresul Partidului social-democrat din Germania de la München, care urma să se deschidă la 14 septembrie 1904. El n-a mai făcut această călătorie. — *228.*

196 Membrii grupului şi ai redacţiei ziarului „Iujnîi Rabocii" rămaşi în libertate după masivele arestări operate în primăvara anului 1902. În august 1902 aceştia au început tratativele cu redacţia „Iskrei" în vederea desfăşurării unei activităţi comune de restabilire a unităţii social-democraţiei din Rusia. Declaraţia de solidarizare cu „Iskra" a membrilor grupului „Iujnîi rabocii", publicată la 1 noiembrie 1902 în „Iskra" nr. 27 şi reprodusă în decembrie 1902 în „Iujnîi Rabocii" nr. 10, a marcat o etapă importantă în consolidarea forţelor social-democrate din Rusia. În noiembrie 1902, grupul „Iujnîi rabocii" împreună cu organizaţia din Rusia a „Iskrei", Comitetul organizaţiei din Petersburg a P.M.S.D.R. şi Uniunea din Nord a P.M.S.D.R. au instituit Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al partidului. — *228.*

197 „*Uniunea comitetelor şi organizaţiilor din Sud ale P.M.S.D.R.*" a luat fiinţă în decembrie 1901 la conferinţa reprezentanţilor comitetelor şi organizaţiilor social-democrate din sudul Rusiei (Ekaterinoslav, Nikolaev, Odesa, Harkov, Chişinău) din iniţiativa grupului „Iujnîi rabocii". Conferinţa a ales Comitetul Central al „Uniunii" şi a declarat ziarul „Iujnîi Rabocii" drept organul său de presă. Dar încercarea practică a grupului „Iujnîi rabocii" (în opoziţie cu planul iskrist de creare în Rusia a unui partid marxist centralizat cu ajutorul unui ziar politic pe întreaga Rusie) de a reface P.M.S.D.R. prin crearea unor uniuni social-democrate regionale s-a dovedit nerealizabilă şi, după numeroase căderi, „Uniunea" s-a destrămat în primăvara anului 1902. — *229.*

www.dacoromanica.ro

198 *„Letucii listok gruppî «Borba»" nr. 1*, apărut în iunie 1902. În editorialul publicat acolo, grupul „Borba" făcea opoziție planului leninist de creare a partidului expus în cartea „Ce-i de făcut ?". — *231.*

199 A. S. Tokarev, liderul „economiștilor" din Petersburg, protestase împotriva declarației din iulie a Comitetului organizației din Petersburg prin care ziarul „Iskra" și revista „Zarea" erau recunoscute drept organe conducătoare ale social-democrației. El cerea și excluderea reprezentantului organizației din Rusia a „Iskrei" din comitetul „Uniunii de luptă" din Petersburg. — *235.*

200 *Declarația Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D.R.* citată în adnotarea anterioară. — *236.*

201 V. I. Lenin ținuse la 10 noiembrie 1902 la Lausanne, iar la 11 noiembrie la Geneva un referat asupra programului și tacticii eserilor. — *240.*

202 La 15 august 1902 a avut loc o consfătuire a redacției „Iskrei" cu reprezentanții Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., ai organizației din Rusia a „Iskrei" și ai „Uniunii din Nord a P.M.S.D.R." La consfătuire s-a constituit nucleul iskrist al Comitetului de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al partidului. — *241.*

203 *Comitetul de organizare* (C. O.) pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. a fost creat, din inițiativa lui V. I. Lenin, la consfătuirea din 2—3 noiembrie 1902 de la Pskov a comitetelor social-democrate. Iskriștii constituiau marea majoritate în noul comitet. În C. O. au fost cooptați din partea organizației din Rusia a „Iskrei" P. A. Krasikov, F. V. Lengnik, P. N. Lepeșinski, G. M. Krjijanovski, precum și A. M. Stopani din partea „Uniunii din Nord" a P.M.S.D.R. — *241.*

204 *„Krasnoe Znamea"* — revistă, organ de presă al „economiștilor", editată la Geneva de către „Uniunea social-democraților ruși din străinătate" din noiembrie 1902 pînă în ianuarie 1903 în locul revistei „Rabocee Delo". Au apărut în total trei numere. — *243.*

205 G. V. Plehanov n-a mai făcut analiza articolului lui K. Tarasov (N. S. Rusanov) „Evoluția gîndirii socialiste ruse", publicat în revista „Vestnik Russkoi Revoliuții", pentru „Iskra", așa cum intenționa, ci l-a comentat în introducerea sa la cartea lui A. Thun „Istoria mișcărilor revoluționare din Rusia" (1903) (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. XXIV, Moscova, 1927, p. 113—121). — *243.*

206 *„Narodnaia volea"* — organizație politică secretă a narodnicilor teroriști ; a luat ființă în august 1879, în urma scindării organizației narodnice „Zemlea i volea". — *243.*

207 Grupul *„Svoboda"*, care se intitula grup „revoluționar-socialist", a fost întemeiat în mai 1901 de E. O. Zelenski (Nadejdin). Lenin a caracterizat acest grup drept unul dintre acele grupulețe „lipsite

www.dacoromanica.ro

de orice bază", care nu aveau „nici idei, nici program, nici tactică şi nici organizare, care să prezinte ceva temeinic, serios, şi erau lipsite de rădăcini în mase" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 236). Grupul „Svoboda" a editat în Elveţia un ziar cu acelaşi nume, din care au apărut 2 numere. El a propagat ideile „economismului" şi terorismului şi a militat alături de „economiştii" din Petersburg împotriva „Iskrei" şi a Comitetului organizaţiei din Petersburg a P.M.S.D.R. A *fiinţat* pînă în 1903. — *245.*

208 Congresul Internaţionalei a II-a, care urma să fie convocat în 1903, dar a avut loc în 1904 la Amsterdam. — *245.*

209 Este vorba de şedinţa Biroului socialist internaţional care a avut loc la 29 decembrie 1902 la Bruxelles şi la care G. V. Plehanov n-a participat. — *247.*

210 Probabil, referatul cu privire la programul şi tactica eserilor ţinut de Lenin la 29 noiembrie 1902 la Londra. — *248.*

211 La sfîrşitul anului 1902 existau la Odesa două organizaţii: comitetul social-democrat, de orientare antiiskristă, şi „Uniunea revoluţionară a social-democraţilor din Sud", constituită în septembrie 1902. În decembrie 1902, „Uniunea din Sud" şi-a încetat existenţa ca organizaţie independentă. În urma luptei tenace duse împotriva „economiştilor" şi „borbiştilor" de către adepţii „Iskrei" de la Odesa (R. S. Zemleacika, K. O. Levitki ş.a.), în aprilie 1903 „Uniunea din Sud" a fuzionat cu organizaţia „Iskrei". V. I. Lenin relatează acest fapt în scrisoarea din 18 decembrie 1902 către L. I. Akselrod (vezi volumul de faţă, p. 250—251). — *249.*

212 Greva din 2—25 noiembrie de la Rostov, căreia V. I. Lenin i-a consacrat articolul „Evenimente noi şi probleme vechi" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 56—62). — *250.*

213 *„Bîrlogul"* — era denumită în glumă camera din apartamentul lui V. I. Zasulici de la Londra, pe care o împărţeau I. O. Martov şi I. S. Blumenfeld, din cauza dezordinii care domnea în ea. — *255.*

214 Cu privire la *organizaţia din Rusia a „Iskrei"* vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, adnotarea 34. — *258.*

215 Corespondenţele din Rusia primite la redacţia revistei „Jizn" pe care, după lichidarea revistei, V. D. Bonci-Bruevici le-a trimis redacţiei „Iskrei". — *259.*

216 V. I. Lenin răspunde la o scrisoare a lui I. V. Babuşkin prin care acesta îi cerea să formuleze nişte întrebări pe baza cărora să fie „examinaţi" membrii grupului de propagandişti, spre a se putea preciza poziţia lor faţă de principiile „Iskrei". — *261.*

217 Denumirea conspirativă a grupului „Iujnîi rabocii". Textul înştiinţării la care se referea V. I. Lenin mai departe a fost adoptat în

www.dacoromanica.ro

decembrie 1902 de către Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 88—92). — *263.*

218 *Cei trei rostoveni sosiţi în străinătate:* I. I. Stavski, Mocealov şi Z. Mihailov. În „Iskra" nr. 35 din 1 martie 1903 a fost publicată scrisoarea Comitetului din regiunea Donului a P.M.S.D.R., prin care acesta se declara solidar cu „Iskra" şi „Zarea" în toate problemele de program, tactică şi organizare. — *264.*

219 V. I. Lenin se referă la două manifeste (din septembrie şi octombrie) ale comitetului Organizaţiei muncitoreşti, citate în articolul „Sciziunea din Petersburg", apărut în „Iskra" nr. 30 din 15 decembrie 1902.

Manifestul din septembrie fusese publicat în „Suplimentul" la gazeta-revistă muncitorească social-democrată „Otkliki" nr. 1 (decembrie 1902), editată la Geneva de către grupul „Svoboda". — *265.*

220 Este vorba de broşura *„Listok rabocih kass"* (seria a 2-a, editată de muncitorii din Harkov organizaţi în sindicate) şi de revista hectografiată *„Harkovskii Proletarii"*, apărută în octombrie 1901. — *266.*

221 În nr. 16 al revistei „Raboceaia Mîsl", noiembrie-decembrie 1902, a fost publicat „Protestul comitetului Organizaţiei muncitoreşti", îndreptat împotriva declaraţiei Comitetului organizaţiei din Petersburg a P.M.S.D.R. prin care „Iskra" şi „Zarea" erau recunoscute drept organe conducătoare ale partidului. În acelaşi număr al ziarului a fost publicată o scrisoare a comitetului Organizaţiei muncitoreşti către grupul „Svoboda" şi redacţia revistei „Otkliki", în care acesta îşi exprima recunoştinţa pentru simpatia arătată şi hotărîrea de a-l sprijini. „Listok «Rabocei Mîsli»" a fost scos de Comitetul organizaţiei din Petersburg, de orientare iskristă, în decembrie 1902 şi ianuarie 1903, în locul ziarului „Raboceaia Mîsl". „Listok «Rabocei Mîsli»" nr. 1 a fost distrus printr-o hotărîre a comitetului pentru că era prea slab (vezi volumul de faţă, p. 275). — *267.*

222 *„Proletariat"* — ziar ilegal editat în limba armeană, organul „Uniunii social-democraţilor armeni". A apărut un singur număr, în octombrie 1902, la Tiflis (din motive conspirative se indica drept loc de apariţie Geneva). Ziarul a fost fondat de S. G. Şahumian, ajutat de B. M. Knunianţ. — *274.*

223 V. I. Lenin nu a scris articolul împotriva lui A. Rudin. Broşura lui Lenin „Aventurism revoluţionar" (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 367—388) a apărut fără a i se anexa alte articole ale sale împotriva eserilor (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 363—366). — *275.*

www.dacoromanica.ro

224 La 2 ianuarie 1703 a început să apară regulat în Rusia primul ziar rus, intitulat „Ştiri despre treburile ostăşeşti şi alte lucruri vrednice de aflare şi luare-aminte, petrecute în statul moscovit şi în vecinătăţi". Cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la apariţia primului ziar rus, Comitetul organizaţiei din Petersburg a P.M.S.D.R. a scos la 3 ianuarie 1903 un manifest intitulat „200 de ani de presă în cătuşe", în care înfiera odiosul sistem al cenzurii existent în Rusia, trecea în revistă lupta dusă pentru libertatea cuvîntului (începînd cu Radişcev şi continuînd cu Herzen), înfăţişa ampla dezvoltare a presei revoluţionare ilegale la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi la începutul secolului al XX-lea, chemînd la luptă pentru răsturnarea absolutismului. — *275*.

225 Paralel cu scrisoarea de faţă, V. I. Lenin scrisese un „Proiect de apel al Comitetului de organizare din Rusia către Ligă, Uniune şi Comitetul din străinătate al Bundului" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 93) pe care-l trimisese la 5 februarie lui Martov la Paris pentru a fi discutat cu P. A. Krasikov şi V. A. Noskov, membri ai C.O. din Rusia (vezi volumul de faţă, p. 277). — *276*.

226 *Secţia din străinătate a Comitetului de organizare* a fost formată din : L. G. Deutsch, din partea redacţiei „Iskrei", A. I. Kremer, din partea Bundului, şi N. N. Lohov (Olhin), din partea „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". — *278*.

227 „*Narodnoe Delo*" — organul de presă al partidului eserilor, editat la Geneva din 1902 pînă în 1904 în culegeri (nr. 1 a apărut ca ziar). — *287*.

228 Lenin se pregătea pentru prelegerile pe care urma să le ţină la Şcoala superioară rusă de ştiinţe sociale din Paris pe tema „Concepţiile marxiste asupra problemei agrare în Europa şi în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 105—114) şi pentru referatul despre programul agrar al eserilor şi social-democraţilor. Lenin a ţinut la Paris prelegeri şi referate la sfîrşitul lunii februarie şi începutul lunii martie 1903. — *288*.

229 Comitetul organizaţiei din Nijni Novgorod hotărîse să nu se facă recurs împotriva sentinţei de condamnare a celor care participaseră la demonstraţia de la 1 Mai 1902 la Sormovo şi Nijni Novgorod. — *289*.

230 Această scrisoare a Comitetului din Nijni Novgorod al P.M.S.D.R. n-a apărut în „Iskra". — *290*.

231 *Manifestul „Către toţi cetăţenii din Nijni Novgorod"* al Comitetului din Nijni Novgorod al P.M.S.D.R. a fost difuzat în oraş cu două zile înaintea procesului care a avut loc la 29—31 octombrie 1902. — *290*.

232 În disputa care a urmat după referatul despre programul agrar al eserilor şi social-democraţilor ruşi prezentat de V. I. Lenin la

www.dacoromanica.ro

3 şi 6 martie 1903 la Paris, Nevzorov (I. M. Steklov) a fost unul dintre cei care au încercat să-l combată pe V. I. Lenin. — *293.*

233 V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia urmau să se mute de la Londra la Geneva împreună cu redacţia ziarului „Iskra", care îşi schimba sediul. Mutarea a avut loc la sfîrşitul lunii aprilie 1903. — *295.*

234 Declaraţia de solidaritate a social-democraţiei poloneze cu P.M.S.D.R. nu a apărut în „Iskra". Reprezentanţii social-democraţiei poloneze au participat la Congresul al II-lea cu vot consultativ. — *296.*

235 *„Ieşirea"* Bundului împotriva Comitetului din Ekaterinoslav al P.M.S.D.R. a fost expusă pe larg de Lenin în articolul „Are oare nevoie proletariatul evreiesc de un «partid politic de sine stătător?»" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 115—120). — *298.*

236 *„S.-Peterburgskie Vedomosti"* — ziar; a apărut la Petersburg din 1728, ca o continuare a primului ziar rusesc, ziarul „Vedomosti", care îşi începuse apariţia în 1703. Din 1728 pînă în 1874 „S.-Peterburgskie Vedomosti" a fost editat de Academia de Ştiinţe, din 1875 — de Ministerul Instrucţiunii Publice. Ziarul a continuat să apară pînă la sfîrşitul anului 1917. — *299.*

237 Scrisoarea lui E. M. Aleksandrova a fost publicată în „Culegeri din Lenin", vol. VIII, p. 345—353. — *300.*

238 *P.P.S.* — Partidul socialist polonez, înfiinţat în 1892. — *300.*

239 Lucrarea lui F. Engels *„Problema ţărănească în Franţa şi în Germania"* (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 479—501). Pregătindu-şi prelegerile despre problema agrară, V. I. Lenin a tradus în limba rusă, în februarie 1903, o parte din articolul lui Engels (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 441). — *305.*

240 Raportul *„Schismă şi secte în Rusia"*, scris de V. D. Bonci-Bruevici la propunerea lui V. I. Lenin şi G. V. Plehanov pentru Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Ulterior, el a fost publicat în foaia social-democrată pentru sectanţi „Rassvet" nr. 6—7 pe 1904. Proiectul de rezoluţie cu privire la editarea unei publicaţii pentru sectanţi a fost scris de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 303). — *305.*

241 V. I. Lenin răspunde la scrisoarea lui A. M. Kalmîkova scrisă la 31 august 1903 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. VI, p. 201—202). — *305.*

242 *„Izvoarele californiene"*, probabil o sursă de venituri permanentă a „Iskrei", care nu a putut fi identificată. — *309.*

243 Potrivit statutului adoptat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., trebuiau numiţi doi reprezentanţi ai C.C. în Consiliul partidului. — *311.*

www.dacoromanica.ro

244 Legea cu privire la delegaţii de fabrică a fost dată la 10 iunie 1903. V. I. Lenin o analizează amănunţit în articolul său „Era reformelor" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 306—313).

Numărul rezoluţiei „Cu privire la delegaţii muncitorilor din fabrici" a fost dat după materialele manuscrise ale proceselor-verbale de la Congresul al II-lea. Textul rezoluţiei vezi în „Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Iulie-august 1903. Procesele-verbale", Moscova, 1959, p. 433. — *317.*

245 *„Manifestul dat de «Raboceaia volea»"* — declaraţia asociaţiei social-democrate „Raboceaia volea" (1902—1903) în care se recunoştea justeţea concepţiilor şi tacticii „Iskrei", se anunţa dizolvarea uniunii şi aderarea ei la Comitetul P.M.S.D.R. din Odesa. Manifestul a fost publicat în „Iskra" nr. 50 din 15 octombrie 1903. — *318.*

246 Adunarea plenară a membrilor fostei redacţii a „Iskrei" („cei şase") convocată pentru a discuta problema unui acord la care a participat şi F. V. Lengnik, membru al C.C. Repetatele încercări ale redacţiei O.C. (V. I. Lenin şi G. V. Plehanov) de a determina pe I. O. Martov să intre în redacţie, iar pe ceilalţi foşti redactori şi colaboratori ai „Iskrei" din minoritate să colaboreze la ziar, nu dăduseră nici un rezultat, din cauză că menşevicii pretindeau să fie cooptaţi în redacţie toţi cei patru foşti redactori. Lui Lenin îi era absolut clară „absurditatea" acestei pretenţii şi el ajunsese la convingerea că orice încercări de a duce tratative sînt inutile. Dar, la 4 octombrie 1903, Plehanov a mai făcut o încercare. El a propus să fie cooptaţi doi, dar şi această propunere a fost respinsă. Amănunte în legătură cu adunarea din 4 octombrie şi corespondenţa care a urmat vezi în Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 337—346. — *319.*

247 Scrisoarea de faţă a mai fost trimisă lui P. B. Akselrod, V. I. Zasulici, A. N. Potresov (Starover) şi L. D. Trotki. În scrisoare lipseau alineatele : „Mai mult decît atît. Şi apariţia celei de-a doua ediţii a broşurii din «Krasnoe Znamea»... sfîrşitul manuscrisului" şi „În sfîrşit, în interesul muncii, îţi punem încă o dată în vedere... în organul suprem al partidului" (vezi volumul de faţă, p. 321), care figurează în scrisoarea adresată lui I. O. Martov.

Pe plic V. I. Lenin a notat : „Foarte important. Copia scrisorii mele şi a lui Plehanov adresată la 6.X.1903 lui Martov et Co. şi răspunsul lui Martov". — *321.*

248 Înştiinţarea în legătură cu Congresul al II-lea al partidului care urma să fie dată de C.C. (vezi „Congresul al doilea al P.M.S.D.R. Iulie-august 1903. Procesele-verbale". Moscova, 1959). Proiectul de înştiinţare fusese trimis cu puţin înainte în Rusia. — *324.*

249 *„Conflictul personal"* dintre V. I. Lenin şi I. O. Martov, survenit la Congresul al II-lea al Ligii, constă în următoarele : Martov

www.dacoromanica.ro

acuza pe Lenin că în raportul la congresul Ligii ar fi prezentat astfel lucrurile, încît reieşea că la Congresul al II-lea al partidului Martov s-ar fi comportat ca un intrigant şi un mincinos în problema modului de organizare a redacţiei O.C. şi-l chema în faţa unei comisii de arbitraj. Lenin a protestat împotriva acestei metode de luptă şi a acceptat cererea lui Martov, chemîndu-l, la rîndul său, în faţa unei comisii de arbitraj în această chestiune. Conflictul a fost aplanat în a doua jumătate a lunii noiembrie 1903, în urma mediaţiei lui G. M. Krjijanovski, care se afla atunci în străinătate, printr-un schimb de scrisori între Lenin şi Martov. Dorinţa lui Lenin ca aceste scrisori să fie consemnate într-o anexă la procesele-verbale ale congresului Ligii (vezi scrisoarea din 2.XII.1903 adresată lui F. I. Dan) nu a fost îndeplinită de comisia de redactare a proceselor-verbale. Faptul „lichidării conflictului personal" dintre el şi Martov a fost consemnat de ea doar prin următoarea notă la pasajul respectiv din procesele-verbale: „Problema comisiei de arbitraj a fost lichidată în urma explicaţiilor avute între tovarăşii Lenin şi Martov după congresul Ligii" („Procesele-verbale ale celui de-al II-lea Congres ordinar al Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse", p. 66). Scrisorile lui Lenin şi Martov au fost publicate ulterior în „Procesele-verbale ale Congresului al II-lea al Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse comentate", Geneva, 1904. — *343*.

250 Din cauza „*Scrisorii către redacţia «Iskrei»*" (vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 94—98), prima parte a articolului „Burghezia narodnicizantă şi narodnicismul dezorientat" (op. cit., p. 79—87), cules pentru nr. 53 al „Iskrei", a apărut în nr. 54. În partea a doua a acestei lucrări, Lenin intenţiona să analizeze articolul lui P. Novobranţev „Problemele fundamentale ale programului revoluţionar rus". Lenin nu şi-a continuat articolul. Materialele pregătitoare în vederea acestui articol vezi op. cit., p. 458—465. — *344*.

251 „*Drujeskie Reci*" — revistă-gazetă săptămînală ilustrată, fondată şi redactată de contele V. P. Meşcerski. A apărut la Petersburg începînd din 1903 pînă în februarie 1917. — *344*.

252 Tratativele Comitetului Central cu menşevicii în legătură cu situaţia creată în partid după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — *347*.

253 „*Moskovskie Vedomosti*" — gazetă editată din 1756 de Universitatea din Moscova iniţial sub forma unei mici foi. Din 1863 gazeta a încăput pe mîinile lui M. N. Katkov şi a devenit un organ de presă monarho-naţionalist, care exprima concepţiile păturilor celor mai reacţionare ale moşierilor şi clerului. Din 1905, „Moskovskie Vedomosti" a devenit una dintre principalele publicaţii ale ultrareacţionarilor. A apărut pînă la Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. — *347*.

www.dacoromanica.ro

254 Ultimatumul prezentat de Comitetul Central menşevicilor la 25 noiembrie 1903. Punctele principale ale acestui ultimatum au fost expuse de Lenin în scrisoarea adresată de el Comitetului Central la 4 noiembrie 1903 (vezi volumul de faţă, p. 330—331). Menşevicii, ajutaţi intens de G. V. Plehanov, care a doua zi după ultimatum a cooptat în redacţia O.C. pe toţi foştii redactori, au respins ultimatumul C.C. şi au păşit pe calea luptei deschise împotriva majorităţii partidului.

Vezi aprecierea dată de Lenin ultimatumului C.C. în cartea „Un pas înainte, doi paşi înapoi" (vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 364—365). — *347.*

255 Scrisoarea lui N. E. Vilonov a fost inclusă de Lenin, cu mici prescurtări, în postfaţa sa la broşura „Scrisoare către un tovarăş despre sarcinile noastre organizatorice" (vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 29—31). — *348.*

256 *Comisia executivă a C.C.*, înfiinţată în a doua jumătate a lunii octombrie 1903, era alcătuită din trei membri ai C.C. — G. M. Krjijanovski, L. B. Krasin şi F. V. Gusarov. — *352.*

257 Publicarea materialelor în legătură cu tratativele duse de C.C. cu opoziţia menşevică din străinătate (de la Geneva). — *353.*

258 *„Rassvet"* — foaie social-democrată pentru sectanţi pe care o edita la Geneva V. D. Bonci-Bruevici în urma hotărîrii Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. — *354.*

259 La întoarcerea lui G. M. Krjijanovski din străinătate, Comitetul Central, pe baza informaţiilor aduse de acesta în legătură cu rezultatele tratativelor cu menşevicii, a trimis comitetelor o scrisoare în care se escamota lupta îndîrjită din partid şi se propaga o politică împăciuitoristă faţă de menşevici. — *355.*

260 Este vorba de rezoluţia adoptată de redacţia „Iskrei" noi, menşevice, în legătură cu publicarea în foaie volantă a scrisorii lui Lenin „De ce m-am retras din redacţia «Iskrei»". — *356.*

261 Scrisoarea adresată din Paris lui V. I. Lenin de către S. I. Gusev (Lebedev), în care se relatează amănunţit despre referatul lui I. O. Martov, vezi în „Culegeri din Lenin", vol. X, p. 105—110. — *358.*

262 Scrisoarea de faţă reprezintă un post-scriptum la scrisoarea anterioară, din 30 decembrie 1903. Ele au fost expediate o dată la 5 ianuarie 1904. — *361.*

263 Publicarea materialelor în legătură cu tratativele duse de C.C. cu opoziţia menşevică (de la Geneva). — *364.*

264 Dată fiind sciziunea survenită la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., bolşevicii au trebuit să-şi schimbe adresele pe care le era trimisă corespondenţa conspirativă din Rusia, pentru ca ea să nu ajungă în mîinile menşevicilor. În acest scop, V. D. Bonci-

www.dacoromanica.ro

Bruevici s-a înţeles cu prietenii săi politici care se aflau în diferite oraşe din Elveţia, ca corespondenţa din Rusia să fie trimisă pe adresele lor. — *372.*

265 *Acordul cu Nil* — acordul dintre V. I. Lenin şi V. A. Noskov, care venise în străinătate ca reprezentant al C.C. şi ca al doilea membru al Consiliului din partea C.C., în locul lui Lengnik, plecat în Rusia. Pe baza acestui acord, Noskov urma să acţioneze în străinătate împreună cu Lenin şi de comun acord cu el în numele Comitetului Central. „Acordul" a fost semnat la 13 (26) mai, în prezenţa celui de-al treilea membru al C.C., M. M. Essen, care se afla în străinătate (vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 420—421). — *378.*

266 În „Cronica luptei revoluţionare", „Iskra" (nr. 62 din 15 martie) relatează următoarele în legătură cu căderea de la Nikolaev : „În noaptea de 8 spre 9 martie a fost confiscată tipografia şi au fost arestate 4 persoane. Apoi au mai fost arestate multe alte persoane". Esenţa conflictului de la Comitetul din Nikolaev a fost expusă de V. I. Lenin, în cursul discutării problemei, la şedinţa Consiliului partidului din 18 iunie 1904 (vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 438—439).

Nu s-au putut stabili numele persoanelor menţionate în scrisoare prin iniţiale, de asemenea nu există date cu privire la grupul de agitatori menţionat la sfîrşitul scrisorii. — *381.*

267 Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. Cazul era următorul : Comitetul bolşevic din Irkutsk al P.M.S.D.R. a refuzat să ajute un membru al Bundului fugit din Siberia. Refuzul său era determinat de numeroasele arestări operate printre membrii Comitetului din Irkutsk şi de imposibilitatea de a ajuta pe toţi cei care fugeau de la locurile de deportare. Bundistul fusese înştiinţat în acest sens înainte de a fugi.

F. I. Dan s-a adresat Comitetului Central, în numele secţiei de la Paris a Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse, cu rugămintea de a cerceta cazul. Scrisoarea de faţă reprezintă răspunsul lui V. I. Lenin la cererea lui Dan. — *385.*

268 În vara anului 1904, în timp ce V. I. Lenin lipsea din Geneva (V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia şi-au petrecut lunile iulie şi august în munţi), iar V. A. Noskov, membru al secţiei din străinătate a C.C., era plecat în Rusia, întreaga muncă practică curentă a secţiei din străinătate a C.C. a fost încredinţată colegiului agenţilor din străinătate ai C.C., alcătuit din V. D. Bonci-Bruevici, M. N. Leadov şi P. N. Lepeşinski. Primul conducea serviciul de expediţie din străinătate al C.C., al doilea era casier pentru străinătate, iar al treilea locţiitor al reprezentantului din străinătate al C.C. în relaţiile cu redacţia „Iskrei". Agenţii din străinătate ai C.C. consultau pe Lenin în toate problemele importante şi îi trimiteau totodată corespondenţa sosită din Rusia. — *386.*

www.dacoromanica.ro

269 Reprezentanţii din străinătate ai C.C. (V. I. Lenin şi V. A. Noskov) dăduseră colegiului din Geneva al agenţilor din străinătate ai C.C. o împuternicire oficială scrisă prin care acest colegiu era autorizat să se ocupe de toate treburile secţiei din străinătate a C.C. în lipsa membrilor Comitetului Central. Întrucît agenţii din străinătate ai C.C. nu erau în posesiunea acestui document oficial, redacţia „Iskrei" a refuzat să trateze cu ei în calitate de locţiitori împuterniciţi ai membrilor din străinătate ai Comitetului Central. V. D. Bonci-Bruevici îi scrisese lui Lenin despre acest nou conflict cu redacţia „Iskrei". — *386.*

270 Biblioteca de la Geneva a partidului, organizată pe lîngă secţia din străinătate a C.C. şi care se întreţinea din fonduri proprii (cotizaţii de membru şi colecte speciale). Cei 300 de franci de care pomeneşte Lenin au fost luaţi de bibliotecă cu împrumut din casa partidului şi au fost restituiţi peste puţin timp. — *386.*

271 Este vorba de o scrisoare deschisă a 37 de bolşevici (grupul de la Geneva) adresată lui G. V. Plehanov în legătură cu răspunsul acestuia la o scrisoare deschisă a lui M. N. Leadov. Leadov publicase această scrisoare deschisă către Plehanov în „Iskra" nr. 67 din 1 iunie 1904 pe marginea articolului „Nu mai putem tăcea !" din nr. 66 (15 mai 1904), în care Plehanov critica violent activitatea reprezentanţilor din străinătate ai C.C., cerînd membrilor C.C. să se desolidarizeze de Lenin şi de broşura sa „Un pas înainte, doi paşi înapoi". Leadov cerea lui Plehanov să dea publicităţii fapte şi documente care să confirme justeţea caracterizării făcute de Plehanov activităţii reprezentanţilor din străinătate ai C.C., precum şi motivele reale pentru care cerea membrilor C.C. să se desolidarizeze de Lenin. Plehanov i-a dat în acelaşi număr al „Iskrei" un răspuns tăios lui Leadov, fără să aducă în fond explicaţiile cerute de el în legatură cu acuzaţiile aduse lui Lenin şi Comitetului Central. Răspunsul lui Plehanov a determinat un grup de 37 de bolşevici din străinătate să-i adreseze o nouă scrisoare deschisă. În această scrisoare, bolşevicii constatau că Plehanov se eschiva să-şi întemeieze pe documente şi pe fapte acuzaţiile pe care le adusese Comitetului Central şi reprezentanţilor lui din străinătate şi îl criticau cu asprime pentru comportarea lui în acest caz şi în general pentru atitudinea sa faţă de majoritatea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. — *387.*

272 La 13 iunie 1904, Consiliul partidului dăduse o hotărîre cu privire la reprezentarea la Congresul Internaţionalei a II-a, care urma să se ţină la Amsterdam. Vezi cuvîntările lui V. I. Lenin la şedinţa Consiliului în legătură cu această problemă în Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 434. — *387.*

273 Cele mai multe dintre rezoluţiile acestor comitete pentru convocarea Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. au fost publicate în 1904 în cartea lui N. Şahov „Lupta pentru congres" (vezi şi

www.dacoromanica.ro

„Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. Culegere de documente şi materiale", Moscova, 1955, p. 41—244). — *390.*

274 La cererea redacţiei „Iskrei", V. D. Bonci-Bruevici îi livrase contra plată din stocul de expediţie al C.C. 30 de exemplare din revista „Zarea", lucru cu care M. N. Leadov nu era de acord. — *390.*

275 Nu se cunoaşte sensul exact al cuvintelor *„neînfricatul torpilor"*. Din context se pare că ele se referă la M. N. Leadov. — *391.*

276 Publicaţiile bolşevice şi documentele menţionate aici sînt: 1) o broşură a lui Galerka (M. S. Olminski) şi Readovoi (A. Bogdanov), intitulată „Neînţelegerile noastre", 2) o înştiinţare a lui V. D. Bonci-Bruevici cu privire la editarea de literatură social-democrată bolşevică, înştiinţare la care era anexată o scrisoare a lui Glebov (V. A. Noskov) prin care se refuza tipărirea acestei înştiinţări la tipografia partidului, 3) o broşură a lui Galerka, intitulată „Jos bonapartismul" (înştiinţarea lui Bonci-Bruevici a fost tipărită pe ultima filă a broşurii „Neînţelegerile noastre" — vezi ediţia de la Geneva din 1904). — *391.*

277 *Chestiunea* discutată de V. I. Lenin cu „Ilia" (I. S. Vilenski), care conducea tipografia partidului, era conflictul dintre Lenin şi majoritatea împăciuitoristă a Comitetului Central în legatură cu conducerea tipografiei de la Geneva a partidului. — *391.*

278 O scrisoare către cinci membri ai Comitetului Central trimisă de V. I. Lenin în Rusia, în care se motiva protestul împotriva „declaraţiei din iulie" a C.C. (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 22—24).

„Declaraţia din iulie" a Comitetului Central a fost adoptată în iulie 1904 de membrii împăciuitorişti ai Comitetului Central: L. B. Krasin, V. A. Noskov şi L. E. Galperin. Ea conţinea 26 de puncte, dintre care 9 au fost publicate în „Iskra" nr. 72 din 25 august (7 septembrie) 1904, sub titlul „O declaraţie a Comitetului Central". Hotărîrea a fost adoptată în mod ilegal, fără ştirea a doi membri ai Comitetului Central: V. I. Lenin, aflat în Elveţia, şi R. S. Zemleacika, cărora nu li s-a dat astfel posibilitatea de a susţine în C.C. poziţiile majorităţii partidului. Prin această hotărîre, împăciuitoriştii aprobau cooptarea făcută de Plehanov în redacţia menşevică a noii „Iskre". În Comitetul Central au fost cooptaţi încă trei împăciuitorişti: A. I. Liubimov, L. I. Karpov şi I. F. Dubrovinski. Împăciuitoriştii s-au pronunţat împotriva convocării Congresului al III-lea al partidului şi au dizolvat Biroul din Sud al Comitetului Central, care desfăşura munca de agitaţie în favoarea convocării congresului. Ei au pus pe V. I. Lenin în imposibilitate de a-şi exercita drepturile de reprezentant al C.C. al partidului în străinătate şi i-au interzis să-şi publice lucrările fără permisiunea colegiului C.C.

Prin adoptarea „declaraţiei din iulie", împăciuitoriştii din Comitetul Central se deziceau cu totul de hotărîrile Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. şi treceau făţiş de partea menşevicilor.

www.dacoromanica.ro

Comitetele locale de partid din Petersburg, Moscova, Riga, Baku, Tiflis, Imeretia-Mingrelia, Nikolaev, Odesa, Ekaterinoslav au sprijinit pe V. I. Lenin şi au condamnat cu hotarîre „declaraţia din iulie" (vezi volumul de faţă, p. 402—403). — *391.*

279 Tipografia cooperatistă rusă din Geneva. După ruptura efectivă dintre Lenin şi grupul publicistic din străinatate, pe de o parte, şi Comitetul Central conciliator, pe de altă parte, Bonci-Bruevici a încheiat cu această tipografie un contract în vederea editării de literatură bolşevică. — *391.*

280 Lovitura săvîrşită în C.C. de cei trei membri împăciuitorişti ai săi (V. A. Noskov, L. B. Krasin, L. E. Galperin) la şedinţa din iulie (vezi adnotarea 278). — *391.*

281 V. A. Noskov îi comunicase lui Lenin hotărîrea C.C. în legătură cu cooptarea în C.C. a trei membri noi — L. I. Karpov, A. I. Liubimov şi I. F. Dubrovinski — şi îi ceruse ca în termen de o săptămînă să voteze pentru sau contra candidaţilor desemnaţi. — *394.*

282 V. I. Lenin se referă la „declaraţia din iulie" a C.C. şi trădarea hotărîrilor Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. de către împăciuitoriştii din C.C. — *396.*

283 În scrisoarea adresată la 12 septembrie 1904 lui V. D. Bonci-Bruevici, V. A. Noskov îi comunica că broşura lui Galerka (M. S. Olminski) şi Readovoi (A. Bogdanov) „Neînţelegerile noastre", dată la cules la tipografia partidului, va fi înapoiată lui Galerka (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XV, p. 167). — *398.*

284 V. I. Lenin nu a participat la Congresul de la Amsterdam. El şi-a transmis mandatul lui M. N. Leadov şi P. A. Krasikov, membri ai delegaţiei P.M.S.D.R. la congres. — *400.*

285 La recomandarea lui V. A. Noskov, V. D. Bonci-Bruevici intenţiona să ceară aprobarea scrisă a C.C. pentru înfiinţarea „Editurii pentru literatură social-democrată V. Bonci-Bruevici şi N. Lenin" (vezi adnotarea 293). — *401.*

286 Scrisoarea de faţă a fost scrisă în spaţiul rămas liber în scrisoarea trimisă de V. A. Noskov la 12 septembrie 1904 lui V. D. Bonci-Bruevici, pe care acesta i-o transmisese lui Lenin (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XV, p. 167—168). — *401.*

287 *Biroul din Sud al Comitetului Central* s-a constituit în februarie 1904 cu sprijinul direct al lui V. I. Lenin. El era alcătuit din V. V. Vorovski, I. H. Lalaianţ ş.a. Sediul lui permanent era la Odesa. Chiar de la înfiinţare, biroul s-a situat pe poziţii bolşevice ferme, întreţinînd o legătură directă cu Lenin. Cînd a aparut „declaraţia din iulie" (vezi adnotarea 278), Biroul din Sud a desfaşurat o amplă activitate, explicînd comitetelor

www.dacoromanica.ro

P.M.S.D.R. adevăratele cauze ale divergenţelor apărute în partid după Congresul al II-lea, a înfaptuit unificarea a trei dintre cele mai mari comitete, comitetele din Odesa, Nikolaev şi Ekaterinoslav, şi a dus o luptă consecventă cu menşevicii şi împăciuitoriştii, cerînd convocarea imediată a Congresului al III-lea al partidului împotriva voinţei instituţiilor centrale : Comitetul Central, Organul Central şi Consiliul partidului.

Biroul din Sud al Comitetului Central a fiinţat pînă la mijlocul lunii august 1904, fiind dizolvat prin „declaraţia din iulie" a Comitetului Central, declaraţie adoptata în mod ilegal. El a fost refăcut în toamna anului 1904, la prima conferinţă bolşevică a comitetelor P.M.S.D.R. din Sud. Biroul din Sud împreună cu cel din Nord şi cu cel din Caucaz au format nucleul Biroului Comitetelor Majorităţii din Rusia (B.C.M.), constituit definitiv în decembrie 1904. — *404*.

288 Secţia muncitorească a C.C. în vechea componenţă, împreună cu agenţii ei din străinătate, fusese desfiinţată, iar răspunderea pentru acest sector fusese data lui V. A. Noskov. — *406*.

289 V. I. Lenin se referă la scrisoarea lui F. V. Lengnik scrisă la 22 august 1904 în închisoarea Taganskaia din Moscova (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XV, p. 159—162). — *407*.

290 În septembrie-decembrie 1904 au avut loc trei conferinţe ale unor comitete bolşevice locale : a Comitetului din Sud, din Caucaz şi din Nord : 1) Conferinţa regionala din Sud (reunind 3 comitete : din Odesa, din Ekaterinoslav şi din Nikolaev) s-a ţinut în septembrie 1904. Ea s-a pronunţat pentru convocarea Congresului al III-lea al partidului şi a propus crearea unui Comitet de organizare pentru convocarea congresului, format din R. S. Zemleacika, M. N. Leadov şi A. Bogdanov. Conferinţa a însărcinat pe V. I. Lenin să fixeze întreaga componenţă a acestui comitet.

2) Conferinţa regională a Comitetului Uniunii din Caucaz (reunind 4 comitete : Baku, Batum, Tiflis şi Imeretia-Mingrelia) a avut loc în noiembrie 1904 la Tiflis. Ea s-a pronunţat pentru convocarea imediată a Congresului al III-lea şi a ales un birou pentru pregătirea lui.

3) Conferinţa regională din Nord (reunind 6 comitete : Petersburg, Moscova, Tver, Riga, din Nord şi Nijni Novgorod) a avut loc în decembrie 1904. Conferinţa şi-a exprimat neîncrederea în organele centrale ale partidului, care erau acaparate de menşevici, s-a pronunţat categoric pentru convocarea Congresului al III-lea şi a format un birou special pentru organizarea congresului. — *409*.

291 *Conferinţa celor 22* — consfătuire care a avut loc din iniţiativa lui V. I. Lenin în prima jumatate a lunii august 1904 în împrejurimile Genevei. La consfatuire au luat parte 19 membri ai P.M.S.D.R. : V. I. Lenin, N. K. Krupskaia, M. S. Olminski, M. N. Leadov, P. N. Lepeşinski şi alţii. A fost adoptat apelul

www.dacoromanica.ro

„Către partid", scris de V. I. Lenin, în prima sa variantă (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua p. 1—12). La hotărîrile consfătuirii raliindu-se curînd după aceea încă 3 bolşevici, apelul „Catre partid" a fost lansat în numele a 22 de bolşevici (op. cit., p. 13—21).

Apelul „Catre partid" a devenit pentru bolşevici un program de lupta pentru convocarea celui de-al III-lea Congres al partidului. — *409.*

292 Pe manuscris se afla însemnat de mîna unui necunoscut: „De trimis: 1) la Moscova, 2) la Odesa, 3) la Saratov, 4) la Petersburg, 5) la Riga, 6) la Baku pentru toate comitetele din Caucaz". — *409.*

293 *Editura pentru literatură social-democrată V. Bonci-Bruevici şi N. Lenin* a fost înfiinţată de bolşevici la sfîrşitul lunii martie 1904, după ce redacţia „Iskrei" menşevice a refuzat să publice declaraţiile organizaţiilor şi membrilor de partid care s-au ridicat în apărarea hotărîrilor Congresului al II-lea, cerînd convocarea Congresului al III-lea al partidului.

În înştiinţarea cu privire la fondarea editurii Bonci-Bruevici scria: „Pornind la editarea literaturii social-democrate de partid, în special a celei consacrate susţinerii poziţiei principiale a majorităţii Congresului al II-lea al partidului, chem pe toţi simpatizanţii noştri să sprijine această iniţiativă dîndu-ne lucrari şi fonduri". Înştiinţarea, publicată pe coperta broşurii lui Galerka şi Readovoi „Neînţelegerile noastre", a fost retipărită apoi pe coperta fiecărei broşuri scoase de editură. — *409.*

294 În suplimentul la „Iskra" nr. 73—74 au fost publicate o serie de hotărîri ale Consiliului P.M.S.D.R. În prima dintre aceste hotărîri, cu privire la procedura de convocare a Congresului al III-lea, se anunţa adoptarea unor măsuri care aveau drept scop să îngreuieze agitaţia în favoarea ţinerii congresului şi să nu permita convocarea lui în termenul cel mai scurt. — *410.*

295 În broşura *„Către partid"* a fost publicat apelul cu acelaşi titlu scris de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 13—26), iar la broşura lui N. Şahov *„Lupta pentru congres"* Lenin a scris prefaţa (op. cit., p. 38—39). — *417.*

296 În hotărîrea sa din septembrie, Consiliul partidului a acuzat pe V. I. Lenin, M. N. Leadov şi P. A. Krasikov de încalcare a disciplinei de partid, pentru că au facut apel la Biroul socialist internaţional cerînd încuviinţarea ca Lenin sa-şi încredinţeze mandatul altor persoane. În plus, Consiliul susţinea că Lenin cerea dreptul de a fi reprezentat la congres din partea C.C. „în timp ce se afla în divergenţă cu Comitetul Central". În realitate însă, Lenin a trimis reprezentanţi la congres la începutul lunii august, înainte de conflictul cu partea împăciuitoristă a C.C., care s-a produs în a doua jumătate a lunii. — *417.*

www.dacoromanica.ro

297 „Raportul delegației Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia prezentat Congresului socialist internațional de la Amsterdam (14—20 august 1904)", Geneva, 1904. — *417.*

298 *Uniunea din Caucaz a P.M.S.D.R.* s-a constituit din inițiativa Comitetului din Tiflis și a Comitetului din Baku ale P.M.S.D.R. la primul Congres al organizațiilor social-democrate din Caucaz, care a avut loc în martie 1903 la Tiflis. La congres au participat 15 delegați din partea organizațiilor social-democrate din Tiflis, Baku, Batumi, Kutais și alte organizații social-democrate din Transcaucazia. Congresul a ales organul conducător al Uniunii — Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R., care de la bun început a stabilit o legătură strînsă cu V. I. Lenin și a constituit un sprijin puternic al bolșevicilor în lupta dusă împotriva menșevicilor. În septembrie 1904 Comitetul Uniunii din Caucaz a aderat la rezoluția consfătuirii „celor 22" și a desfășurat agitație pentru imediata convocare a Congresului al III-lea al partidului. În februarie 1906 Uniunea din Caucaz a P.M.S.D.R. și-a încetat existența o dată cu crearea comitetelor unificate ale fracțiunii bolșevice și ale celei menșevice. — *418.*

299 În manuscris există o mențiune a lui Lenin „(de citat în întregime)" după care urmează puncte de suspensie și semne speciale care indică unde urma să fie citat textul rezoluției conferinței comitetelor din Sud. Acest text nu a fost citat în scrisoare și nici răspunsul „celor 22" (vezi volumul de față, p. 409). — *424.*

300 Scrisorile lui V. A. Noskov și ale menșevicului V. N. Rozanov, care fusese cooptat în C.C., scrisori pe care I. A. Peatnițki le transmisese imediat lui V. I. Lenin la Geneva. V. I. Lenin citează aceste scrisori în broșura sa „Declarația și documentele cu privire la ruptura dintre instituțiile centrale și partid" (vezi Opere complete, vol. 9, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 115—126). — *426.*

301 V. I. Lenin vorbește de necesitatea de a crea ziarul bolșevic ilegal „Vpered"; primul număr al acestui ziar a apărut la 22 decembrie 1904 (4 ianuarie 1905) la Geneva. — *429.*

302 Este vorba de rezoluția adoptată în toamna anului 1904 de Comitetul din Moscova al P.M.S.D.R., în care acest comitet își exprima deplina solidaritate cu concepțiile lui V. I. Lenin, dădea o înaltă apreciere activității sale în direcția *„crearii unui puternic partid proletar"* și-i promitea tot sprijinul în organizarea unei edituri pentru publicațiile bolșevice. — *433.*

303 În vara și toamna anului 1904 în rîndurile organizației de partid din Moscova au fost operate numeroase arestări. V. I. Lenin se temea că adresa conspirativă a Comitetului organizației Moscova pe care o avea este cunoscută de poliție și scrisoarea ar putea cădea în mîinile ei. — *434.*

www.dacoromanica.ro

304 V. I. Lenin se referă, pe cît se pare, la călătoria pe care a facut-o între 2 şi 8 decembrie 1904 la Paris, Zürich şi Berna, unde a ţinut referate cu privire la situaţia internă din partid. — *435.*

305 Declaraţia de protest a Comitetului Uniunii din Caucaz şi a reprezentantului din Caucaz al C.C. împotriva hotarîrilor Consiliului partidului, publicate în suplimentul la „Iskra" nr. 73 şi 74. — *436.*

306 V. I. Lenin fusese plecat pentru a ţine referatul cu privire la situaţia internă din partid la Paris (pînă la 5 decembrie inclusiv), la Zürich (la 6 şi 7 decembrie) şi la Berna (8 decembrie). — *437.*

307 V. I. Lenin intenţiona să-l atragă pe A. Bogdanov (Rahmetov) să lucreze în redacţia ziarului „Vpered", organ de presa bolşevic în curs de organizare. — *440.*

308 Un menşevic membru al Comitetului organizaţiei din Baku a P.M.S.D.R. cooptase noi membri în comitet din rîndurile menşevicilor în locul membrilor arestaţi. Preşedintele Comitetului Uniunii din Caucaz, împreună cu un reprezentant al C.C., în baza statutului Uniunii din Caucaz, a declarat dizolvat Comitetul organizaţiei din Baku, fiind ilegal constituit. Amanunte cu privire la aceasta vezi în broşura lui Orlovski (V. V. Vorovski) „Consiliul împotriva partidului", Geneva, 1904, p. 24—30. — *441.*

309 Este vorba de editarea ziarului bolşevic ilegal „Vpered", apărut la Geneva, sub redacţia lui V. I. Lenin, de la 22 decembrie 1904 (4 ianuarie 1905) la 5 (18) mai 1905. — *448.*

310 Într-o scrisoare adresată redacţiei „Iskrei" menşevice şi publicată în noiembrie 1904, menşevicii afirmau că sarcina principală a social-democraţiei este „sporirea influenţei organizate asupra opoziţiei burgheze" prin prezentarea de revendicări guvernului cu ajutorul liberalilor burghezi şi al reprezentanţilor zemstvelor. — *449.*

311 În articolul „Nenorocirile noastre", publicat în nr. 78 al „Iskrei", A. N. Potresov (Starover), atacîndu-l pe V. I. Lenin, se referea la programul partidului radicalilor francezi, al cărui lider era Clemenceau. — *449.*

312 Rezoluţiile conferinţei regionale a Comitetului Uniunii din Caucaz care a avut loc în noiembrie 1904 la Tiflis. Pornind de la hotărîrile adoptate mai înainte de comitetele din Caucaz, prin care acestea se raliau la rezoluţia „celor 22" şi cereau convocarea unui congres extraordinar al partidului, conferinţa a adoptat hotărîrea de a se organiza o vastă muncă de agitaţie şi lupta pentru Congresul al III-lea, alegînd în acest scop un birou special, pe care l-a însărcinat să stabilească legătura cu grupul bolşevic al „celor 22". În post-scriptumul la scrisoarea de faţă, Lenin caută să lămurească ce forme organizatorice trebuiau să ia relaţiile dintre

www.dacoromanica.ro

Biroul Comitetelor Majorității și biroul creat de conferința comitetelor din Caucaz și cere trimiterea unui delegat. — *450.*

313 „*Borba Proletariata*" — ziar bolșevic ilegal din Gruzia, organ de presă al Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. A fost fondat în urma hotărîrii Congresului I al acestei Uniuni. A apărut din aprilie-mai 1903 pînă în octombrie 1905. Au fost editate 12 numere. Din redacție au făcut parte următorii membri ai Uniunii din Caucaz : I. V. Stalin, M. G. Țhakaia, A. G. Țulukidze, S. G. Șahumian și alții. Ziarul era tipărit la Tiflis în tipografia ilegală din Avlabar în trei limbi — gruzină, armeană și rusa. Redacția întreținea legături regulate cu V. I. Lenin și cu centrul bolșevic din strainatate. — *452.*

314 *Conferința regională din Nord* (a 6 comitete : din Petersburg, Moscova, Tver, Riga, din Nord și Nijni Novgorod) a avut loc în decembrie 1904 (vezi adnotarea 290). — *459.*

315 Comitetele la ale căror conferințe a fost ales Biroul Comitetelor Majorității. — *460.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

A. N., A. N-ci, A. P. — *vezi* Potresov, A. N.

Absolut — *vezi* Stasova, E. D.

Adler, Friedrich (1879—1960) — lider al aripii drepte a social-democrației austriece, a fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II½ centriste (1921—1923), iar apoi unul dintre liderii așa-zisei Internaționale socialiste muncitorești. — *74, 76.*

Adler, Viktor (1852—1918) — unul dintre organizatorii și liderii social-democrației austriece, din 1889 redactorul-șef al organului ei central, „Arbeiter-Zeitung". În ultimele decenii ale secolului trecut a întreținut relații cu F. Engels, dar curînd după moartea acestuia a trecut la reformism, devenind unul dintre liderii oportunismului. În 1918, după instaurarea republicii în Austria, a fost un timp ministru de externe. — *128*

Afanasieva, S. N. (1876—1933) — în ultimul deceniu al secolului trecut s-a încadrat în mișcarea revoluționară la Petersburg. În 1901 a emigrat în Germania, la Berlin, unde a făcut parte din grupul de sprijinire a „Iskrei". Întoarsă în Rusia, a activat în cadrul Comitetului din Kiev al P.M.S.D.R. și a fost arestată la începutul anului 1902. În 1905, îmbolnăvindu-se grav, s-a retras din activitatea de partid. — *419.*

Akim — *vezi* Goldman, L. I.

Akimov (Mahnoveț), V. P. (Baharev) (1872—1921) — social-democrat, reprezentant marcant al „economismului", oportunist. A fost unul dintre conducătorii „Uniunii social-democraților ruși din străinătate"; a luat poziție împotriva grupului „Eliberarea muncii", iar apoi și împotriva „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al aripii de extrema dreapta a menșevismului. În anii reacțiunii a ieșit din rîndurile social-democrației — *66, 226—227.*

Akselrod, I. I. (1872—1917) — social-democrată, autoare de lucrări de filozofie și critic literar. Și-a început activitatea revoluționara ca narodovolista; emigrînd în 1893, a aderat la grupul „Eliberarea

www.dacoromanica.ro

muncii", apoi a devenit membră a „Ligii din străinătate a social-democrației revoluționare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici, pentru ca apoi să-l urmeze pe Plehanov și să treacă la menșevici. — *338*.

Akselrod, L. I. (L. I., Liubov Isaakovna, Ortodox) (1868—1946) — social-democrată, autoare de lucrări de filozofie și critic literar. Aflîndu-se în emigrație, a intrat în „Uniunea social-democraților ruși din străinătate". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici. A luptat împotriva bolșevicilor, împotriva concepțiilor filozofice ale lui Lenin. În 1918 s-a retras din activitatea politică și a funcționat la o serie de instituții de învățămînt superior din U.R.S.S. — *71, 120, 124, 126, 128, 131, 152—153, 154—155, 163, 165—166, 177, 195, 196, 240—241, 242—243, 250—251, 264, 269, 338*.

Akselrod, N. I. (m. 1906) — soția lui P. B. Akselrod. — *138*.

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre fondatorii grupului „Eliberarea muncii" (1883). Începînd din 1900 a făcut parte din redacția ziarului „Iskra" și a revistei „Zarea" ; de la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a situat de partea menșevicilor. După congres a devenit un menșevic activ. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă și, din emigrație, a propagat ideea intervenției armate împotriva Rusiei Sovietice. — *8—11, 12—13, 16—17, 19—21, 46—49, 50—54, 60—65, 67, 68—77, 81, 88—93, 99—104, 112—115, 117—118, 125, 126—128, 131—133, 134, 136—138, 139—140, 145, 146—151, 152, 170—171, 172, 177—181, 182, 186—189, 207—208, 228, 339, 361, 369, 377, 405, 417*.

Akselrod-Gurevici, V. P. (Vera Pavlovna) — fiica lui P. B. Akselrod. — *61, 74*.

Aleks. Nikolaevici — *vezi* Potresov, A. N.

Aleksandr — *vezi* Kremer, A. I.

Aleksandrova, E. M. (Natalia Ivanovna, Jack) (1864—1943) — membră a „Grupului narodovoliștilor". Arestată și deportată în 1894, a aderat în deportare la social-democrați. În 1902, aflîndu-se în străinătate, a intrat în organizația „Iskrei", iar apoi a activat în Rusia ca agent al acestei organizații. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a făcut parte din minoritatea iskristă ; după congres, menșevică activă ; în 1904 a fost cooptată în C.C. ca reprezentantă a menșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse instituții cultural-educative. — *207, 300—303, 363*.

Alekseev, K. — *419, 421, 443*.

Alekseev, N. A. (n. 1873) — social-democrat, iskrist, bolșevic. În 1897 a intrat în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Arestat la începutul anului 1898 și deportat pe termen de 4 ani, în 1899 a evadat și a fugit în străinătate. A stat la Londra din 1900 pînă în 1905. A fost membru al „Uniunii social-democraților ruși din străinatate" și al „Ligii din străinătate a social-

www.dacoromanica.ro

democraţiei revoluţionare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D R. a fost reprezentant al bolşevicilor la Londra. — *185, 186, 187.*

Alekseı — *vezi* Martov, L.

Alleman, Leo — *vezi* Deutsch, L. G.

Andreevski — *vezi* Ulianov, D. I.

Andropov, S. V. (Bruskov) (n. 1873) — social-democrat, iskrist. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1893. În 1898 a participat activ la lucrările grupului „Rabocee znamea". În 1901 a aderat la organizaţia „Iskrei" şi a fost unul dintre primii ei agenţi. Ulterior s-a retras din activitatea de partid. — *59, 61, 80—81, 87, 127, 142, 144.*

Ania — *vezi* Ulianova-Elizarova, A. I.

Anton — *vezi* Makadziub, M. S.

Argunin. — *437.*

Arkadii — *vezı* Radcenko, I. I.

Arkanov, S. M. — narodnic, medic în satul Ermakovskoe, districtul Minusinsk, gubernia Enisei. — *14, 34.*

Arseniev — *vezi* Potresov, A. N.

B

B. Abr. — *vezi* Kolţov, D.

B. N., B. N-ci — *vezi* Noskov, V. A.

Babuşkin, I. V. (Bogdan, Prietenul nostru apropiat, Noviţkaia) (1873—1906) — muncitor, revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1893 în cercul muncitoresc condus de V. I. Lenin. Din momentul organizării „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, Babuşkin devine unul dintre cei mai activi membri ai ei, colaborator apropiat al lui Lenin. Participă intens la organizarea apariţiei „Iskrei" leniniste şi este unul dntre primii ei agenţi şi corespondenţi. Este arestat, închis şi deportat în repetate rînduri. Participă activ la revoluţia din 1905—1907. Surprins de un detaşament de pedepsire în timp ce efectua un transport de arme, este împuşcat pe loc. — *117, 151, 261, 266, 268.*

Baharev — *vezi* Akimov, V. P.

Bainova — probabil, Smidovici, I. G.

Bakunin, A. I. (n. 1874) — cadet, moşier, de profesiune medic, nepotul cunoscutului ideolog al anarhismului M. A. Bakunin. — *166.*

Baramzin, E. V. (Embrion) (1868—1920) — social-democrat, iskrist. Începînd din 1891 a condus cercuri marxiste ; în 1894 a fost deportat în Siberia răsăriteană ; în 1899, împreună cu alţi 16 social-democraţi, a semnat „Protestul social-democraţilor ruşi" întocmit de

www.dacoromanica.ro

Lenin şi îndreptat împotriva „Credo"-ului „economiştilor". În 1902 a activat ca agent al „Iskrei" în Comitetul din Samara al P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din activitatea de partid. — *192.*

Barbă — *vezi* Desniţki, V. A.

Baronul — *vezi* Essen, E. E.

Barza — *vezi* Stasova, E. D.

Basovski, I. B. (Dementiev) (n. 1876) — în 1896 a făcut parte din cercurile social-democrate din Odesa, apoi a fost unul dintre organizatorii transportării ilegale a „Iskrei" în Rusia. În februarie 1902 a fost arestat şi judecat în procesul „Iskrei" şi al Comitetului din Kiev al P.M.S.D.R.; la 18 august acelaşi an, împreună cu N. E. Bauman, V. N. Krohmal ş.a. a evadat din închisoarea din Kiev şi a început să se ocupe din nou de transportarea „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. — *174, 280.*

Bătrînul — *vezi* Lenin, V. I.

Bauman, N. E. (Graci, Poletaev, Safarski, S.) (1873—1905) — revoluţionar de profesie, militant de seamă al partidului bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară la Kazan în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1896 a participat activ la munca „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, făcînd propagandă printre muncitorii din raionul Narva. În 1897 a fost arestat şi deportat în gubernia Veatka. În 1899 a emigrat în Elveţia, unde a intrat în „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate", înscriindu-se în rîndurile luptătorilor împotriva „economismului". În 1901—1902 a activat la Moscova ca agent al organizaţiei „Iskrei". Arestat în februarie 1902, la 18 august, împreună cu un grup de social-democraţi, a evadat din închisoarea din Kiev. Reprezentant al majorităţii iskriste la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Întors la Moscova în decembrie 1903, a condus Comitetul din Moscova şi Biroul din Nord al C.C. al partidului. A organizat la locuinţa sa o tipografie ilegală. Arestat în iunie 1904, este eliberat în octombrie 1905. La 18 octombrie, în timpul unei demonstraţii organizate de Comitetul Moscova, a fost ucis de un ultrareacţionar. — *73, 109—110, 123—124, 341, 470.*

Bazarov, V. (Rudnev, V. A.) (1874—1939) — a participat la mişcarea social-democrată din 1896. În 1905—1907 a colaborat la o serie de publicaţii bolşevice. În perioada reacţiunii s-a îndepărtat de bolşevism. Unul dintre principalii reprezentanţi ai machismului. — *428, 443.*

Bebel, August (1840—1913) — militant de seamă al social-democraţiei germane şi al mişcării muncitoreşti internaţionale. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii"). A fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag. La sfîrşitul secolului trecut şi începutul secolului nostru a luat atitudine împotriva reformismului şi revizionismului în rîndurile social-democraţiei germane. Cuvîntările rostite de el au fost

www.dacoromanica.ro

apreciate de Lenin ca „un model de apărare a concepţiilor marxiste şi de lupta pentru caracterul cu adevarat socialist al partidului muncitoresc". — *92, 176, 284, 287.*

Berdeaev, N. A. (1874—1948) — filozof idealist şi mistic. Încă din primele sale lucrări a aderat la „marxismul legal" şi a trecut la revizuirea învaţăturii lui Marx de pe poziţii neokantiene, devenind apoi duşman declarat al marxismului. În perioada reacţiunii a fost unul dintre reprezentanţii curentului filozofic-religios al căutării de dumnezeu. Dupa Revoluţia din Octombrie s-a manifestat ca apologet al feudalismului şi al scolasticii medievale, în care vedea singurul mijloc de scăpare a omenirii de comunismul în continuă creştere. În 1922 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate contrarevoluţionară. A continuat sa propage din străinătate misticismul filozofic şi a fost unul dintre ideologii contrarevoluţiei. — *120, 124, 125, 139, 177.*

Berg — vezi Martov, L.

Berlin, P. A. (n. 1877) — istoric şi publicist de orientare reacţionară. A colaborat la revista „Obozrenie". — *30.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii oportuniste a social-democraţiei germane şi al Internaţionalei a II-a, teoretician al revizionismului şi reformismului. În 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit" o serie de articole sub titlul comun „Problemele socialismului", care au fost editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului şi sarcinile social-democraţiei" (1899), în care a procedat deschis la revizuirea bazelor filozofice, economice şi politice ale marxismului revoluţionar. Bernstein considera că singura sarcină a mişcării muncitoreşti este sa lupte pentru reforme menite să „îmbunătăţească" situaţia economică a muncitorilor în societatea capitalistă ; el a lansat formula oportunistă „mişcarea este totul, scopul final nu este nimic".

El preconiza armonia de interese dintre proletariat şi burghezie, se pronunţa împotriva teoriei marxiste a luptei de clasă, nega necesitatea revoluţiei socialiste. Consecinţa practică a concepţiilor revizioniste ale lui Bernstein a fost sprijinirea imperialismului german. — *16, 25—26, 30, 32, 33, 150, 151, 152.*

Bîcikov — vezi Lepeşinski, P. N.

Bîvalîi — vezi Bogucearski.

Blondel, Georges (1856—1948) — economist francez, autorul unor lucrări referitoare la situaţia economică a Germaniei. — *139.*

Blumenfeld, I. S. (Prietenul comun, Raznoţvetov, Feld, Ţvetov) (n. 1865) — social-democrat, de profesiune zeţar, membru al grupului „Eliberarea muncii", apoi al organizaţiei „Iskrei". În cadrul ambelor organizaţii s-a ocupat de tipografie şi de transportul publicaţiilor. Prins la graniţă în martie 1902 cu un transport de tipărituri ale „Iskrei", a fost arestat şi întemniţat la Kiev, de unde a evadat în august acelaşi an, fugind în străinătate. Dupa Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a

www.dacoromanica.ro

aderat la menşevici. — *67—68, 71—72, 90, 93, 110, 141, 162, 166, 178, 184, 366, 373.*

Bobrovskaia (Zelikson), T. S. (Lenocika) (1876—1960) — revoluţionară de profesie, veche militantă a partidului comunist. Membră a P.C.U.S. din 1898. În 1900 a fost arestată la Harkov ; după un an de şedere în închisoare a emigrat în Elveţia, unde a stabilit legătura cu organizaţia „Iskra" şi, în calitate de agent al ei, a activat în cadrul Uniunii de Nord a P.M.S.D.R. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. În 1903 a plecat la Geneva, unde l-a cunoscut pe V. I. Lenin. A participat la revoluţiile din 1905 şi 1917. După Revoluţia din Octombrie a dus o vastă activitate politică şi publicistică la Moscova. — *435, 442.*

Bobrovski, V. S. (Petrov) (1873—1924) — revoluţionar de profesie, bolşevic. În 1900 a activat în organizaţia social-democrată din Harkov, în 1901 în Comitetul din Kiev al P.M.S.D.R. În 1904 a lucrat în Caucaz. În 1906 a organizat la Kostroma comitete ţărăneşti. — *470.*

Bogdan — vezi Babuşkin, I. V.

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A., Rahmetov, Readovoi, Sîsoika) (1873—1928) — filozof, sociolog şi economist, de profesiune medic. În ultimul deceniu al secolului trecut a activat în cercurile social-democrate. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. A activat în Rusia ca membru al B.C.M. pentru pregătirea Congresului al III-lea. A făcut parte din redacţia ziarului bolşevic „Vpered". În perioada reacţiunii a fost liderul otzoviştilor şi al grupului „Vpered". A încercat să creeze un sistem filozofic propriu, „empiriomonismul", criticat de Lenin în „Materialism şi empiriocriticism". După Revoluţia din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii şi conducatorii Proletcultului. — *31, 177, 181—182, 391, 400, 403, 405, 419—421, 428—430, 436—437, 438—440, 442—445, 446—447, 450, 457, 459.*

Bogdanova, N. B. (Rahmetova) — soţia lui A. A. Bogdanov. — *430.*

Bogucearski (Iakovlev, V. I., Bîvalîi) (1861—1915) — liberal burghez, istoric al narodnicismului rus. În ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la „marxismul legal". În 1902—1905 colaborator activ la revista „Osvobojdenie" a lui P. B. Struve. Autor şi redactor a numeroase lucrări de istorie a mişcării revoluţionare ruse. — *65, 66.*

Bolşak — vezi Skvorţov-Stepanov, I. I.

Boncii — vezi Bonci-Bruevici, V. D. şi Velicikina, V. M.

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — revoluţionar de profesie, bolşevic ; istoric şi literat. A intrat în mişcarea revoluţionară la sfîrşitul penultimului deceniu al secolului trecut. În 1896 a emigrat în Elveţia, unde a participat la activitatea grupului „Eliberarea muncii", iar apoi a colaborat la „Iskra". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolşevic. În 1904 a condus secţia de difuzare a materialelor

www.dacoromanica.ro

C.C., iar apoi a organizat editura de partid „V. Bonci-Bruevici şi N. Lenin". În anii următori s-a ocupat cu editarea de ziare şi reviste bolşevice şi cu organizarea editurilor de partid. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost secretar general al Consiliului Comisarilor Poporului. — *160, 253, 259, 260, 262, 263, 270, 272, 273, 281—282, 288—289, 304—305, 309—310, 354, 372—373, 386—387, 390—391, 399—401, 405, 409, 411, 419—420, 424, 436, 468.*

Boris, Boris Nikolaevici — vezi Noskov, V. A.

Bracke, Wilhelm (1842—1880) — socialist german, editor şi librar; membru al Uniunii generale a muncitorilor germani din 1865. Unul dintre întemeietorii şi conducătorii partidului eisenachian (1869). — *284.*

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider al partidului social-democrat din Suedia, unul dintre conducătorii Internaţionalei a II-a. — *96—97.*

Breşko-Breşkovskaia, E. K. (1844—1934) — unul dintre organizatorii şi conducătorii partidului eserilor, a făcut parte din aripa de extremă dreaptă a acestui partid. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — *299.*

Brok — vezi Iakubova, A. A.

Brokhaus, F. A. — editor german şi *Efron, I. A.* (m. 1917) — proprietar de tipografie rus. Au scos împreună dicţionarul enciclopedic care le poartă numele, una dintre cele mai de valoare enciclopedii ruse de dinainte de revoluţie. — *304.*

Bruskov — vezi Andropov, S. V.

Brutus — vezi Krjijanovski, G. M.

Bucătarul — vezi Şcekoldin, F. I.

Buchholz, V. A. (n. 1866) — social-democrat. În 1887 a fost exmatriculat din Universitatea din Petersburg pentru participare la acţiunile studenţeşti. În 1895—1897 a activat în grupul social-democrat din Berlin. Pînă în 1900 a ţinut legătura cu social-democraţii germani din partea „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. — *52, 70.*

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut — „marxist legal". În anii următori a revizuit teoria agrară a lui Marx. După revoluţia din 1905 a aderat la cadeţi. A propagat misticismul filozofic. În 1918 s-a preoţit. Expulzat în 1922 pentru activitate antisovietică, a desfăşurat în străinătate o propagandă ostilă U.R.S.S. — *15, 22—24, 25, 28, 29, 30, 31, 33, 96, 133, 177, 208.*

Bundistul — vezi Zeldov, A. M.

Bunicul — vezi Knipovici, L. M.

www.dacoromanica.ro

C

Calul — vezi Krasin, L. B.

Căprioara — vezi Krjijanovskaia-Nevzorova, Z. P.

Căprior — vezi Krjijanovski, G. M.

Ceacina, O. *I.* (m. 1919) — bolşevică. A intrat în mişcarea social-democrată în ultimii ani ai secolului trecut. În 1900—1904 a fost secretar al Comitetului din Nijni Novgorod al P.M.S.D.R. A participat la insurecţia din decembrie 1905. În 1909 a fost directoarea bibliotecii „Gogol" din Moscova, care a devenit loc de întîlniri conspirative şi adresă pentru corespondenţă conspirativă. — *407.*

Cearuşnikov, A. P. (1852—1913) — editor. În 1897—1899 a editat împreună cu I. P. Dorovatski „Nuvelele şi schiţele" lui Maksim Gorki în trei volume. — *450.*

Cebotarev, I. N. (1861—1934) — narodovolist, militant revoluţionar din 1886. A fost implicat în procesul lui A. I. Ulianov. V. I. Lenin s-a folosit la Petersburg de adresa lui pentru a purta corespondenţă cu familia şi a transmite literatură ilegală. — *471.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A., Nejdanov) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii, lichidator inveterat. În 1917 a fost unul dintre redactorii publicaţiei menşevice „Raboceaia Gazeta" şi membru al C.C. menşevic. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie. — *31.*

Cernisev, I. V. — social-democrat, a oscilat între „economişti" şi iskrişti. În 1894—1895 a condus grupul social-democraţilor din Petersburg cunoscuţi sub denumirea de „tineri". În aprilie 1903 a trecut la „economişti", declarîndu-se adept al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". — *229, 233.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — filozof materialist, socialist utopic, scriitor şi critic literar, conducător al mişcării revoluţionar-democrate ruse din deceniul al 7-lea al secolului trecut. Revista „Sovremennik", care aparea sub îngrijirea lui, era purtatorul de cuvînt al forţelor revoluţionare din Rusia. Cernîşevski a demascat cu vehemenţă caracterul iobăgist al „reformei ţărăneşti" din 1861, chemînd pe ţărani la răscoală. Arestat în 1862 de guvernul ţarist, după o detenţiune de 2 ani în fortăreaţa Petropavlovskaia a fost deportat în Siberia, unde şi-a petrecut 20 de ani din viaţă. Cernîşevski a rămas un luptător consecvent împotriva inegalităţii sociale şi a oricăror forme de asuprire economică şi politică. — *19, 68.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii partidului eserilor. A scris în revista „Russkoe Bogatstvo" articole contra marxismului. În 1902—1905 a redactat ziarul eserilor „Revoliuţionnaia Rossiia". Ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez din mai pînă în august 1917, a dus o politică de crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia

www.dacoromanica.ro

din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. A continuat în străinătate activitatea antisovietică. — *96, 125, 129, 131—132, 133, 134—135, 177, 263.*

Cetăţeanul — *vezi* Krasnuha, V. P.

Charcot — *vezi* Krupskaia, N. K.

Cijov — inspector-şef de fabrică ; unul dintre protectorii asociaţiei zubatoviste din Petersburg. — *425.*

Cioara — *vezi* Bauman, N. E.

Claire — *vezi* Krjijanovski, G. M.

Clemenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — fruntaş politic şi om de stat francez, timp de mai mulţi ani a fost unul dintre liderii partidului radical. Din 1876 — membru al Camerei deputaţilor. În 1906—1909 a fost şef al guvernului. Aparînd interesele marelui capital, a dus o politică de crunte represiuni împotriva clasei muncitoare. În primul război mondial s-a manifestat ca un şovinist inveterat. În noiembrie 1917 a revenit în fruntea guvernului, instaurînd în ţara un regim de dictatură militară. A fost unul dintre inspiratorii şi organizatorii blocadei şi ai intervenţiei armate împotriva Rusiei Sovietice. În 1920, înfrînt în alegerile prezidenţiale, s-a retras din viaţa politică. — *449.*

Columb — *vezi* Lalaianţ, I. H.

Copacul — *vezi* Dan, F. I.

D

Dadonov, V. — *151.*

Dan, F. I. (Gurvici, F. I.) (Copacul, Nadejda) (1871—1947) — a intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut, facînd parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare". Emigrînd în vara anului 1901, a intrat în grupul de sprijinire a „Iskrei" de la Berlin. În 1902, în calitate de agent al „Iskrei", a participat la conferinţa de la Belostok pentru pregatirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. Imediat după conferinţă a fost arestat şi deportat în Siberia răsăriteană. În septembrie 1903 a reuşit să fuga în străinătate, unde a devenit unul dintre liderii menşevicilor. — *94, 155, 188—190, 192, 319, 344, 348, 353, 363, 364, 365, 367, 405.*

Danevici — *vezi* Gurevici, E. L.

Danielson, N. F. (N. —on) (1844—1918) — economist rus. A terminat prima traducere în limba rusă a „Capitalului" lui Marx, care fusese începută de G. A. Lopatin. În timp ce lucra la ea a purtat corespondenţă cu Marx şi Engels, iar în scrisorile sale a atins şi probleme legate de dezvoltarea economică a Rusiei. El n-a înţeles însă esenţa marxismului şi ulterior a luat poziţie împotriva lui. În 1893

www.dacoromanica.ro

a publicat „Studii asupra economiei noastre sociale de după reformă", care, împreună cu lucrările lui V. P. Voronțov, au servit la fundamentarea teoretică a narodnicismului liberal. Lenin a criticat cu asprime concepțiile lui Danielson într-o serie de lucrări ale sale. — *28, 135.*

Dascălul vieții — vezi Sponti, E. I.

David, Eduard (1863—1930) — economist, unul dintre liderii de dreapta ai social-democrației germane, revizionist al teoriei marxiste în problema agrară. În 1919 a intrat în primul guvern de coaliție al Republicii germane. A fost ministru al afacerilor interne în 1919—1920. — *295.*

Davidson, I. — colaborator la o serie de publicații marxiste. A făcut parte din grupul de sprijinire a social-democraților de la Berlin și din „Uniunea social-democraților ruși din străinătate". — *101.*

Debogorîi-Mokrievici, V. K. (Deb. Mokrievici) (1848—1926) — revoluționar narodnic din deceniul al 8-lea. În 1873 s-a apropiat de bakuniști, fără să admită însă tactica terorii. Din 1881 s-a stabilit în străinătate, unde a participat la editarea unor reviste narodnice liberale. — *104, 116—117.*

Dementiev — vezi Basovski, I. B.

Demonul — vezi Zemliacika, R. S.

Desnițki, V. A. (Barbă) (1878—1958) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1897. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. A dus muncă de partid la Nijni Novgorod, Moscova, în Ural și în sudul Rusiei. În 1909 s-a îndepărtat de bolșevici. — *420, 428.*

Destrée, Jules (1863—1936) — socialist belgian, de profesiune avocat. A fost ales în parlament în 1894, a făcut parte din aripa dreaptă a Partidului muncitoresc. — *129, 139.*

Deutsch, L. G. (Evgheni, L. G., L. Gr., Alleman, Leo) (1855—1941) — narodnic, apoi social-democrat. Unul dintre fondatorii grupului „Eliberarea muncii", a contribuit la editarea de literatură marxistă și la transportarea ei în Rusia. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — iskrist din minoritate. După congres — menșevic. — *180, 187, 188, 195, 197, 206, 207, 216, 228, 247, 262, 272, 278, 279, 299, 437, 465—470.*

Dietz, Johann Henrich Wilhelm (1843—1922) — social-democrat german, deputat în Reichstag. A condus editura partidului social-democrat, în care s-au tipărit lucrări ale lui Marx și Engels. Tot aici au apărut primele numere ale „Iskrei", revista „Zarea", lucrarea lui Lenin „Ce-i de făcut?". — *48, 67, 72, 74, 90, 92, 96, 97, 103, 133, 150, 155, 156, 160, 162, 184, 187, 188, 206, 225.*

www.dacoromanica.ro

Dikstein, Simon (1858—1884) — publicist socialist polonez, autorul unei cunoscute broşuri de agitaţie „Cum trăiesc unii şi cum trăiesc alţii", tradusă în numeroase limbi. — *284, 287.*

Dimka — vezi Smidovici, L. G.

Dobrogeanu-Gherea, Constantin (1855—1920) — unul dintre conducătorii social-democraţiei române, sociolog şi critic literar. Originar din Ucraina, a participat la activitatea conspirativă a cercurilor narodnice studenţeşti. Urmărit de poliţia ţaristă, s-a refugiat în 1875 în România, unde s-a stabilit definitiv. Venind în contact cu personalităţi proeminente ale mişcării muncitoreşti internaţionale : F. Engels, Karl Kautsky, G. V. Plehanov etc., Gherea evoluează spre marxism. El devine propagandistul şi popularizatorul cel mai competent al învăţăturii marxiste în România. Gherea conduce sau este animatorul ideologic a numeroase publicaţii social-culturale legate de mişcarea muncitorească („Contemporanul", „Revista socială", „Critica socială", „Emanciparea" etc.) care cunosc o largă răspîndire şi influenţează substanţial întreaga gîndire social-politică a epocii.

În lucrările sale fundamentale : „K. Marx şi socialiştii noştri", „Ce vor socialiştii români ?", „Neoiobăgia", „Socialismul în ţările înapoiate", Dobrogeanu-Gherea, cu toate lipsurile şi limitele sale, susţine legitimitatea socialismului în România.

Lucrările sale critice, îndeosebi „Studii critice", au avut un rol important în dezvoltarea literaturii române pe drumul realismului. Lupta lui pentru crearea unei estetici şi a unei critici literare materialiste rămîne un bun de preţ în cultura română.

C. Dobrogeanu-Gherea ocupă un loc proeminent în dezvoltarea ştiinţelor sociale în România şi în formarea concepţiei revoluţionare a proletariatului. Academia R.S.R. l-a ales membru de onoare postmortem în 1948. — *92.*

Doctorul — vezi Gusarov, F. V.

Domnul — vezi Finn-Enotaevski, A. I.

Dragomanov, M. P. (1841—1895) — istoric, etnograf şi publicist ucrainean, de orientare burghezo-liberală. — *139.*

Druian. — 366.

„Dumneaei" — vezi Gorev, B. I.

Dvinskaia — vezi Ettinger — Davidson, E. S.

E

Efimov — zeţar la tipografia Dietz. — *74.*

Efron, I. A. (m. 1917) — emigrant rus, de profesiune medic ; a sprijinit grupul „Eliberarea muncii", iar apoi a fost membru al organizaţiei iskriste de la Paris. — *162, 305, 437.*

Egor — vezi Martov, L.

www.dacoromanica.ro

Elizarov, M. T. (1863—1919) — revoluţionar de profesie, membru al P.M.S.D.R. din 1893, bolşevic. A dus muncă de partid la Petersburg, Moscova şi în regiunea Volgai. Participant la prima revoluţie rusă.
Dupa Revoluţia din Octombrie a fost comisar pentru caile de comunicaţii, apoi membru al colegiului Comisariatului pentru industrie şi comerţ. — *93.*

Emma, Emmanuil — *vezi* Korenevski, M.

Embrion — *vezi* Baramzin, E. V.

Engberg, O. A. — muncitor la Uzinele „Putilov". Pentru activitatea sa revoluţionară a fost deportat în Siberia, unde a întreţinut legaturi permanente cu Lenin. În 1899 a fost printre cei 17 semnatari ai „Protestului social-democraţilor ruşi" scris de Lenin împotriva „Credo"-ului „economiştilor". — *34.*

Engels, Friedrich (1820—1895) — *28, 135, 139, 153, 155.*

Eramasov, A. I. (Monahul) (m. 1927) — social-democrat, iskrist. A acordat ajutor material partidului bolşevic din perioada apariţiei „Iskrei" pînă la Revoluţia din Octombrie. — *454, 460.*

Erema — *vezi* Şneerson, A. A.

Ermanski (Kogan), O. A. (Genosse) (1866—1941)— a intrat în mişcarea revoluţionară la sfîrşitul deceniului al 9-lea. În 1899—1902 a activat în sudul Rusiei. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. — *192.*

Ermolaev, I. S. — ţăran din satul Şuşenskoe, districtul Minusinsk, gubernia Enisei, în casa căruia a locuit deportatul politic O. A. Engberg. — *34.*

Ernst — *vezi* Rolau, E. H.

Essen, M. M. (Zverev, Zveruşka, Zver, Zernova, Nina Lvovna, Şoimul) (1872—1956) — social-democrată, iskristă ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. A intrat în mişcarea revoluţionară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. La sfîrşitul anului 1903 a fost cooptată în C.C. După revoluţia din februarie 1917 a aderat la internaţionalişti. În 1920 a intrat în partidul comunist. — *224, 323, 358, 370, 376, 383—384, 386, 392, 397, 403, 455.*

Essen, E. E. (Baronul) (1879—1931) — social-democrat, membru de partid din 1898, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară ca propagandist, apoi s-a ocupat de transportarea literaturii ilegale prin Finlanda. — *409, 410, 422.*

Ettinger-Davidson, E. S. (Dvinskaia) — social-democrată, iskristă ; în 1896—1898 a fost membră a „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Kiev şi a grupului de la „Raboceaia Gazeta". În 1898, dupa ce organizaţia de partid din Kiev a fost distrusă de

www.dacoromanica.ro

poliție, a emigrat. Apoi a intrat în „Uniunea social-democraților ruși din străinătate". — *70, 100, 125.*

Evgheni — *vezi* Deutsch, L. G.

Evsei — *vezi* Leibovici, M.

F

Fedoseev, N. E. (N. E.) (1871—1898) — unul dintre primii marxiști ruși, organizator și conducător de cercuri marxiste. Este exmatriculat din liceul din Kazan pentru participare la mișcarea revoluționară, iar în iulie 1889 este arestat. Deși și-a petrecut tot restul vieții în închisori și în deportare, Fedoseev a întreținut legături cu marxiștii din diferite orașe. A scris o serie de lucrări de analiză marxistă a dezvoltării politice și economice a Rusiei. A criticat concepțiile eronate ale narodnicilor și a fost primul dintre marxiștii ruși care a angajat polemica cu N. K. Mihailovski, ideolog al narodnicismului liberal. Pe această bază el a început corespondența cu Lenin, pe care a dus-o pînă la moartea sa. — *1.*

Fedotov. — *484.*

Feld — *vezi* Blumenfeld, I. S.

Felix — *vezi* Litvinov, M. M.

Filippov, M. M. (1858—1903) — om de știință, filozof și literat rus ; a aderat la „marxiștii legali". În 1894 a fondat revista „Naucinoe Obozrenie", organ al „marxismului legal", în care Lenin și-a publicat articolele : „Cu privire la teoria pieței", „Încă o dată cu privire la teoria realizării" și „O critică necritică". Și-a pierdut viața în cursul unor experiențe riscante, în timp ce lucra la o invenție. — *263.*

Finn-Enotaevski, A. I. („Domnul") (1872—1943) — social-democrat, economist și publicist. În 1903—1904 a aderat la bolșevici. A scris lucrări de economie, în care a denaturat esența marxismului. — *147—148, 149, 158—159, 161, 164.*

Fotieva, L. A. (Nekrasova) (n. 1881) — membră a P.C.U.S. din 1904. În 1904—1905 a făcut parte din grupul bolșevic rus din străinătate ; a ajutat-o pe N. K. Krupskaia în purtarea corespondenței cu organizațiile ilegale din Rusia. A participat la prima revoluție rusă și la Revoluția din Octombrie. Începînd din 1918 a fost secretară a C.C.P. și C.M.A. și secretara lui V. I. Lenin. În 1935—1936 a lucrat în cadrul Comisariatului pentru industria grea. În 1939—1956 a fost colaborator științific al Muzeului central „V. I. Lenin". — *393, 431.*

Frank, S. L. (1877—1950) — filozof idealist și economist burghez. A criticat teoria valorii a lui Marx În 1909 a colaborat la culegerea contrarevoluționară „Vehi". A fost profesor la Universitatea din Petersburg. În 1922 a fost expulzat din Rusia Sovietică. — *98, 157.*

www.dacoromanica.ro

Fratele — *vezi* Martov, I. O.

Fratele — *vezi* Potresov, A. N.

Fratele lui Akim — *vezi* Gorev, B. I.

Fratele lui Pahomie — *vezi* Ţederbaum, S. O.

Fred — *vezi* Vladimirov, M. R.

Frei — *vezi* Lenin, V. I.

Frice, V. M. (1870—1929) — critic de artă sovietic, a intrat în mişcarea social-democrată în ultimii ani ai secolului trecut. A colaborat la periodicele social-democrate. Membru al P.M.S.D.R. din 1917. După Revoluţia din Octombrie a activat în aparatul de partid şi sovietic. — *428.*

Frumosul — *vezi* Krohmal, V. N.

Fürtmiller, K. L. — *317.*

G

G., G-i — *vezi* Grişin.

G. V., G. V.-ci — *vezi* Plehanov, G. V.

Galberstadt, R. S. (Kostea) (1877—1940) — în 1896 a intrat în cercul social-democrat de la Geneva condus de G. V. Plehanov. A făcut parte din organizaţia „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevică activă. — *304, 319.*

Galerka — *vezi* Olminski, M. S.

Galperin, L. E. (Koneaga, Koneaghin, Ru, Valentin) (1872—1951) — social-democrat. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1898. În primăvara anului 1901 a fost trimis în calitate de agent al „Iskrei" la Baku, unde a participat la înfiinţarea Comitetului Baku al P.M.S.D.R. şi a unei tipografii ilegale, precum şi la organizarea transporturilor de literatură ilegală din străinătate şi la difuzarea ei în Rusia. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici şi cîtva timp a făcut parte din Consiliul partidului ca reprezentant al redacţiei O.C. Apoi s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici şi s-a pronunţat împotriva convocării Congresului al III-lea al partidului. — *122—123, 140—141, 319, 329, 332, 347, 371, 374, 375, 379, 381, 426, 447, 470.*

Gatti, Gerolamo — revizionist; deputat în parlamentul italian. — *129.*

Genosse — *vezi* Ermanski, O. A.

Georges — *vezi* Plehanov, G. V.

Ghinsburg, B. A. — *vezi* Kolţov, D.

www.dacoromanica.ro

Glebov, B. — *vezi* Noskov, V. A.

Gobi (Şnitnikova), L. H. (Irina) (1878—1944) — în 1901 a intrat în mişcarea social-democrată şi a început să se ocupe de răspîndirea literaturii ilegale. În 1902—1904 a fost secretară tehnică a Comitetului din Petersburg. În 1903 a făcut legătura cu provincia în calitate de agentă a C.C. — *411.*

Goldenberg, I. P. (Meşkovski) (1873—1922) — social-democrat, iskrist ; a intrat în mişcare în ultimul deceniu al secolului trecut, a fost membru al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *421—422.*

Goldendah, D. B. — *vezi* Reazanov, D. B.

Goldman, L. I. (Akim) (1877—1939) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1893. În 1899 a fost arestat, dar a evadat şi şi-a continuat activitatea la Odesa. În 1900 a plecat în străinătate, unde a intrat în organizaţia „Iskrei". La începutul anului 1901 s-a întîlnit la München cu Lenin, cu care a discutat planul înfiinţării unei tipografii ilegale a „Iskrei" în Rusia. În mai 1901 a organizat la Chişinău această tipografie, în care se tipăreau, în afară de „Iskra", şi alte publicaţii social-democrate. — *141—142, 168, 172—173, 174—175.*

Golubev, V. S. (1867—1911) — în 1890 a intrat în cercul studenţilor social-democraţi de la Institutul tehnologic. Acuzat de a fi făcut propagandă printre muncitori, a fost deportat pe termen de 4 ani în Siberia răsăriteană. Apoi s-a stabilit la Saratov, unde a întreţinut legături cu membrii Comitetului local al P.M.S.D.R. Ulterior s-a retras din mişcarea social-democrată şi a aderat la liberali. — *394.*

Golubeva, M. P. (Maria Petrovna, Iasneva) (1861—1936) — a participat la mişcarea revoluţionară din deceniul al 9-lea, la început ca narodnică. În 1891, avînd domiciliu forţat la Samara, a făcut cunoştinţă cu Lenin. A devenit membră a P.M.S.D.R. în 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. A fost secretar al Comitetului Saratov al P.M.S.D.R. La sfîrşitul lui 1904 s-a mutat la Petersburg, unde a activat în Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al III-lea de pe lîngă Biroul Comitetelor Majorităţii. — *410—411, 421, 454.*

Gopfenhaus, M. G. (M.G.G.) (1862—1898) — prietena lui N. E. Fedoseev. Prin ea a purtat Lenin corespondenţă cu Fedoseev. — *5.*

Gorev, B. I. (Goldman, B. I., Fratele lui Akim, „Dumneaei") (n. 1874) — social-democrat. A început să participe la mişcarea revoluţionară în ultimii ani ai secolului trecut. În 1905 — bolşevic, membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. În 1907 a aderat la menşevici. În 1920 a ieşit din organizaţia menşevică. — *271—272.*

Gorki, Maksim (Peşkov, A. M., Literă) (1868—1936) — mare scriitor proletar, părintele literaturii sovietice. — *420, 450.*

www.dacoromanica.ro

Gorşkov, S. A. — unul dintre organizatorii asociaţiei zubatoviste la Petersburg. — *425.*

Got, M. R. (Rafailov, M.) (1866—1906) — unul dintre întemeietorii şi teoreticienii partidului eserilor, membru al C.C. al acestui partid. În străinătate a participat la editarea publicaţiilor eseriste „Vestnik Russkoi Revoliuţii" şi „Revoliuţionnaia Rossiia". — *96.*

Grangurul — vezi Mihailovski, N. K.

Greulich, Hermann (1842—1925) — unul dintre fondatorii Partidului social-democrat din Elveţia, lider al aripii sale drepte. — *132.*

Grigoriev. — 106.

Grişin (Kopelzon, T. M., G., G.-i) — unul dintre fondatorii Bundului. În 1901 a făcut parte din Comitetul din străinătate al Bundului. A fost membru al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinatate". — *42, 45, 100.*

Gurevici, A. G. — la începutul ultimului deceniu al secolului trecut a făcut parte din primele cercuri social-democrate din Nijni Novgorod. În 1897 a plecat în străinătate, iar în 1899 a devenit membru al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". În 1900—1902 a ajutat „Iskra" în organizarea expediţiei şi a transporturilor. A fost membru al „Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse." După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. A participat la Congresul al II-lea al Ligii ca delegat menşevic. — *71, 74, 77.*

Gurevici, E. L. (Danevici) (n. 1865) — pînă în 1890 a fost narodovolist, apoi a aderat la social-democraţi; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. — *48, 49, 50, 67, 71, 85, 100, 103, 112, 114, 127, 149, 150, 156—157.*

Gurovici, M. I. (1862—1915) — agent introdus de ohrană în mişcarea social-democrată. — *239—240.*

Gurvici, I. A. (1860—1924) — economist. În 1881 a fost deportat în Siberia în urma procesului tipografiei narodnicilor. Întors din deportare, a desfăşurat propagandă revoluţionară printre muncitori şi a fost unul dintre organizatorii primului cerc muncitoresc evreiesc din Minsk. În 1889 a emigrat în America, unde a participat activ la mişcarea sindicală şi social-democrată. Lucrarea sa „Situaţia economică a satului rus" (1892, trad. rusă în 1896) a fost apreciată pozitiv de Lenin. — *4.*

Gurvici, F. I. — vezi Dan, F. I.

Gusarov, F. V. (Doctorul, Mitrofan, Mitrofanov) (m. 1920) — social-democrat, iskrist. Dupa Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *334, 358, 374, 383, 396.*

Gusev, S. I. (Drabkin, I. D., Lebedev) (1874—1933) — revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1896 în cadrul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din

www.dacoromanica.ro

Petersburg. În 1897 a fost deportat la Orenburg. În 1899 a activat în Comitetul P.M.S.D.R. din regiunea Donului, a fost unul dintre conducătorii grevei din 1902 şi ai demonstraţiei din martie 1903. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — iskrist din majoritate ; după congres a prezentat dări de seamă asupra desfăşurării lucrărilor într-o serie de oraşe din sudul Rusiei. În 1904 a participat la consfătuirea celor 22 de bolşevici de la Geneva. Din decembrie 1904 pînă în mai 1905 a fost secretar al B.C.M. şi al Comitetului de partid din Petersburg, apoi unul dintre conducătorii organizaţiei bolşevice de la Odesa. După Revoluţia din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere. — *320, 323, 332, 358, 409, 421, 443.*

Guesde, Jules (Basile, Mathieu, Jules) (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducatorii mişcării socialiste din Franţa şi ai Internaţionalei a II-a. În 1901 a fondat, împreună cu adepţii săi, Partidul socialist francez. Guesde a avut o contribuţie remarcabilă în răspîndirea ideologiei marxiste şi în dezvoltarea mişcării socialiste în Franţa. În 1920 n-a urmat majoritatea Congresului de la Tours a Partidului socialist francez, care a hotărît afilierea la Internaţionala Comunistă. — *284.*

Gvozdev, R. (Zimmerman, R. E.) (1866—1900) — publicist. A publicat studii şi articole pe teme economice în revistele „Russkoe Bogatstvo", „Jizn", „Naucinoe Obozrenie". — *28.*

H

Hans — *vezi* Krjijanovski, G.M.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — mare filozof german, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane. Filozofia lui Hegel reprezintă punctul culminant al idealismului german de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă şi multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Dialectica lui Hegel avea însă un caracter idealist, fiind indisolubil legată de sistemul său filozofic, în totalitate conservator, metafizic.

Principalele lucrări ale lui Hegel sînt : „Fenomenologia spiritului", „Ştiinţa logicii", „Enciclopedia ştiinţelor filozofice", „Prelegeri de istoria filozofiei" etc. — *16.*

Helvétius, Claude-Adrien (1715—1771) — reprezentant de seamă al materialismului şi ateismului francez din secolul al XVIII-lea, unul dintre ideologii burgheziei revoluţionare, colaborator al „Enciclopediei". Ideile sale etice, sociologice şi pedagogice au contribuit, în ciuda limitelor lor de clasă, la pregătirea teoretica a socialismului utopic din secolul al XIX-lea. Principalele sale opere sînt : „Despre spirit", „Despre om, facultaţile sale intelectuale şi educaţia sa". — *31.*

www.dacoromanica.ro

Hertz, Friedrich Otto (n. 1878) — economist austriac, social-democrat, revizionist. În cartea „Die Agrarischen Fragen im Verhältnis zum Sozialismus", apărută în 1899, Hertz s-a ridicat împotriva învăţăturii marxiste în problema agrară, încercînd să dovedească „trainicia" micii gospodării ţărăneşti, capacitatea ei de a rezista concurenţei marii gospodării. Cartea lui Hertz, tradusă în limba rusa, a fost larg folosită de Bulgakov, Cernov şi alţi apologeţi ai burgheziei în lupta lor împotriva marxismului. — *133.*

Hinciuk, L. M. (1868—1944) — membru al C.C. menşevic. Membru al partidului bolşevic din 1920. — *320.*

Hoinarul — *vezi* Silvin, M. A.

Holbach, Paul Henri (1723—1789) — reprezentant de seamă al materialismului şi ateismului francez din secolul al XVIII-lea, colaborator al „Enciclopediei", unul dintre ideologii revoluţiei franceze de la 1789. În lucrările sale a expus sistematic filozofia materialiştilor francezi contemporani lui. Scrierile sale ateiste, militante au jucat un rol însemnat în lupta împotriva teologiei şi obscurantismului. Principalele sale opere sînt: „Creştinismul demascat", „Sistemul naturii sau despre legile lumii fizice şi ale lumii morale", „Teologia de buzunar sau Dicţionar prescurtat al religiei creştine". — *31.*

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federaţia democrată, reorganizată în 1884 în Federaţia social-democrată. — *79.*

I

I. O. — *vezi* Martov, I. O.

Iablocikov — *vezi* Noghin, V. P.

Iakov — *vezi* Ţederbaum, I. O.

Iakubova, A. A. (Brok, Vetrinskaia) (1870—1917) — social-democrată din 1893, reprezentantă marcanta a „economismului". A facut parte din „Uniunea de lupta pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. A contribuit la organizarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R., la care a avut drept de vot consultativ. După scindarea partidului — simpatizantă menşevică. În 1905 s-a retras din activitatea politică şi a lucrat în organizaţiile cultural-educative muncitoreşti. — *54—59, 68, 238.*

Iasneva — *vezi* Golubeva, M. P.

Ignat — *vezi* Krasikov, P. A.

Ilia — *vezi* Vilenski, I. S.

Ingerman, S. M. (n. 1868) — unul dintre cei mai vechi social-democraţi. La mijlocul deceniului al 9-lea a intrat în grupul „Eliberarea muncii". Emigrînd peste cîtva timp în S.U.A., a sprijinit băneşte acti-

www.dacoromanica.ro

vitatea editorială a grupului, iar apoi a „Iskrei". A organizat printre emigranţi grupuri de sprijinire a social-democraţiei din Rusia. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. A fost secretar al Asociaţiei socialiste americane. — 104.

Inorodzew — vezi Struve, P. B.

Insarov — vezi Lalaianţ, I. H.

Insarova — vezi Kulcabko, P. I.

Iordanski, N. I. (Iurdanov) (1876—1928) — a intrat în mişcarea social-democrată în ultimii ani ai secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. — *216.*

Iozefina — vezi Vorovski, V. V.

Irina — vezi Gobi (Şnitnikova), L. H.

Isaenko, A. I. — 460.

Isari — vezi Topuridze, D. A.

Iuda — vezi Struve, P. B.

Iujakov, S. N. (1849—1910) — unul dintre ideologii narodnicismului liberal, sociolog şi publicist. A colaborat la revistele „Otecestvennîe Zapiski", „Vestnik Evropî" ş.a. Unul dintre conducătorii revistei „Russkoe Bogatstvo". A dus o luptă acerbă împotriva marxismului V. I. Lenin i-a dat o ripostă categorică în lucrările „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?", „Gospodarii liceale şi licee de corecţie" şi „Cîteva perle din proiectele utopice ale narodnicilor". — *93.*

Iulii — vezi Martov, L.

Iurdanov — vezi Iordanski, N. G.

Iuriev — vezi Veceslov, M. G.

Iurii — vezi Kamenev, L. B.

J

Jack — vezi Aleksandrova, M. F.

Jitlovski, H. I. (N. G.) (1865—1943) — şi a început activitatea sociala ca narodovolist. La sfîrşitul deceniului al 9-lea a emigrat în Elveţia, unde a fost unul dintre organizatorii „Uniunii socialiştilor-revoluţionari" de la Berna (1894). Ulterior, păstrînd strînse legaturi cu partidul eserilor, a devenit unul dintre ideologii mişcării mic-burgheze naţionaliste evreieşti. — *15.*

Jitomirski, I. A. (n. 1880) — provocator introdus de poliţie în mişcarea social-democrată. — *428.*

Jukovski, D. — editor de literatură filozofică. — *93.*

www.dacoromanica.ro

K

Kalmîkova, A. M. (Mătuşa, Mătuşica) (1849—1926) — militantă progresistă. A participat la mişcarea narodovolistă, apoi a întreţinut strînse legături cu grupul „Eliberarea muncii" şi cu „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. A facut parte din redacţia revistelor „marxiştilor legali" „Novoe Slovo" şi „Nacealo". În 1889—1902 a ţinut un depozit de librărie care era loc de întruniri conspirative ale social-democraţilor. A ajutat băneşte ziarul „Iskra" şi revista „Zarea". După scindarea partidului a refuzat să acorde sprijin financiar bolşevicilor. — *139, 236—238, 272, 305—309, 311, 314—316.*

Kamenev (Rosenfeld), L. B. (Iurii) (1883—1936) — a intrat în partidul social-democrat în 1901. În toamna anului 1902 a plecat la Paris, unde a aderat la organizaţia „Iskrei". Reîntors în Rusia, a desfăşurat muncă de propagandă la Tiflis, Moscova şi Petersburg.

Kamenev a manifestat în repetate rînduri şovăieli şi s-a ridicat împotriva politicii partidului. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1928, declarînd că îşi recunoaşte greşelile, a fost reprimit în partid, dar nu şi-a încetat activitatea antipartinică şi a fost exclus din nou în 1932. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934 a fost exclus pentru a treia oară din cauza activităţii sale antipartinice. — *451—452.*

Kamenski — vezi Plehanov, G. V.

Kant, Immanuel (1724—1804) — întemeietorul filozofiei clasice germane. „Trăsătura fundamentală a filozofiei lui Kant o constituie concilierea materialismului cu idealismul, realizarea unui compromis între ele, îmbinarea într-un singur sistem a unor curente filozofice eterogene, opuse" (Lenin). Scrierile sale din domeniul ştiinţelor naturii, datînd din prima perioadă a activităţii sale, şi în special ipoteza cu privire la originea lumii conţin elemente de materialism şi ale unei dialectici spontane ; ideolog al burgheziei germane. — *31.*

Kanţel, L. O. (sora lui Aleksei) — social-democrată, sora lui L. Martov. În 1902 a fost trimisă de redacţia „Iskrei" să lucreze la Moscova, unde, împreună cu alţi activişti, a organizat grupul „Iskrei". După Congresul al II-lea — menşevică. — *128, 138.*

Karelin — vezi Zasulici, V. I.

Kasian — vezi Radcenko, I. I.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a. A intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu Marx şi cu Engels şi, sub influenţa lor, a aderat la marxism. În această perioada a activităţii sale el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca ;

www.dacoromanica.ro

„Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1889) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Dar încă de pe vremea aceea el a dat dovadă de inconsecvenţă ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, această inconsecvenţă s-a accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. Kautsky a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esenţă pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care încerca să escamoteze contradicţiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania. După victoria Revoluţiei din Octombrie, el a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică a democraţiei „pure", situată deasupra claselor.

Concepţiile lui antimarxiste au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii stîngi a social-democraţiei germane, şi au fost supuse unei critici nimicitoare de către Lenin, în special în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky" (1918). — *22, 23—24, 26, 28, 29, 32, 64, 67, 78, 80, 103, 125, 127, 138, 151, 155, 252, 281, 295.*

Kiroff — vezi Zasulici, V. I.

Kisteakovski, B. A. (1868—1920) — cadet, publicist, de profesiune jurist. — *121.*

Klasson, P. E. (1868—1926) — eminent inginer electrotehnician. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost „marxist legal". A făcut parte din cercul marxist din Petersburg. Ulterior s-a retras din activitatea politică şi s-a consacrat exclusiv profesiunii sale. — *116, 122.*

Knipovici, L. M. (Bunicul, Unchiul) (1856—1920) — revoluţionară de profesie, bolşevică. Şi-a început activitatea revoluţionara în deceniul al 8-lea, în cercurile narodovoliştilor. În ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la social-democraţie. A jucat un rol important în stabilirea relaţiilor dintre „Iskra" şi organizaţiile locale din Rusia. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentantă a majorităţii iskriste. În ultimii ani ai vieţii, îmbolnăvindu-se grav, s-a retras din activitatea politică. — *115—116, 271, 323, 454.*

Knuniant, B. M. (Ruben) (1878—1911) — revoluţionar de profesie, bolşevic. În 1897 a intrat în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1901 a fost deportat la Baku, unde a devenit unul dintre conducătorii organizaţiei locale şi ai Comitetului Unional din Caucaz al P.M.S.D.R. În 1902 a participat la înfiinţarea „Uniunii social-democraţilor armeni" şi a ziarului „Proletariat", organul ei ilegal. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., reprezentant al majorităţii iskriste. După congres a activat ca agent al C.C. în Caucaz şi la Moscova. Arestat în septembrie 1910, a murit în închisoarea din Baku. — *320, 325, 332.*

Kojevnikova (Gurvici), V. V. (V. V.) (1873—1940) — în 1894—1895 a participat la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea

www.dacoromanica.ro

clasei muncitoare" din Petersburg. Plecînd în străinătate, a lucrat ca secretară tehnică a redacţiei „Iskrei". În toamna anului 1902 a fost delegată din partea organizaţiei „Iskra" la Moscova pentru refacerea comitetului local al P.M.S.D.R. — *208*.

Kol — vezi Lengnik, F. V.

Kolţov, D. (Ghinsburg, B. A., B. Abr.) (1863—1920) — social-democrat, menşevic. La începutul anului 1893 a emigrat în Elveţia, unde s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii"; în 1895—1898 a fost secretarul „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate" şi a colaborat intens la publicaţiile acesteia. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — delegat cu vot consultativ, reprezentant al minorităţii iskriste. După congres — menşevic activ, colaborator la publicaţiile menşevice. — *49*, *65*, *102*, *116*, *125*, *135*, *162*, *176*, *251*.

Koneaga, Koneaghin — vezi Galperin, L. E.

Korenevski, M. (Tomici=Emanoil=Emma) — social-democrat, de profesiune medic, membru al „Ligii din străinătate a social-democraţiei ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic; a participat la Congresul al II-lea al Ligii. — *207*, *402*.

Kostea — vezi Galberştadt, R. S.

Krasikov, P. A. (Ignat, Muzicantul, P. A., P. And., Pankrat, Pavlovici, —r——, Serghei Petrovici, Şpilka) (1870—1939) — revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1892. În acelaşi an a plecat în Elveţia, unde a luat legătură cu grupul „Eliberarea muncii". Reîntors în Rusia în 1893, este arestat, iar în 1894 este deportat în Siberia. În deportare cunoaşte pe Lenin şi pe alţi militanţi ai „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Stabilindu-se la Pskov în 1900, intră în organizaţia „Iskrei". Delegat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., se raliază majorităţii iskriste. După congres, participă la lupta împotriva menşevicilor. —*111*, *118—119*, *200*, *225*, *226*, *241*, *244*, *246*, *265*, *269*, *272*, *273*, *277—279*, *319*, *373*, *386*, *401*, *408*, *409*, *421*, *443*.

Krasin, L. B. (Calul, Nikitici) (1870—1926) — om de stat sovietic. A intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1900—1904, lucrînd ca inginer la Baku, a organizat, împreună cu V. Z. Keţhoveli, o tipografie ilegală a „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic, a fost cooptat în C.C., unde a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici şi a contribuit la cooptarea a trei reprezentanţi ai acestora; curînd după aceea a rupt însă cu menşevicii. A participat la prima revoluţie rusă. După Revoluţia din Octombrie a fost comisar pentru căile de comunicaţii, iar din 1918 a lucrat în diplomaţie. — *116*, *374*, *378—380*, *383*, *426*, *447*.

Krasnuha, V. P. (Cetăţeanul, Vanea) (1868—1913) — social-democrat din 1899; iskrist. A participat la Conferinţa de la Belostok din 1902 a comitetelor şi organizaţiilor P.M.S.D.R. În noiembrie 1902

www.dacoromanica.ro

a participat la consfătuirea de la Pskov, care a format Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. A doua zi după consfătuire a fost arestat. În 1905 a fost președintele Sovietului de deputați ai muncitorilor din Nikolaev. — *226—227, 235—236, 241, 266.*

Kremer, A. I. (Aleksandr) (1865—1935) — unul dintre întemeietorii și liderii Bundului. A participat la primul Congres al P.M.S.D.R. ca delegat al Bundului și a fost ales membru al C.C. al partidului. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost delegat din partea Bundului, antiiskrist. După congres — menșevic. — *189—190, 299.*

Kricevski, B. N. (1866—1919) — social-democrat, unul dintre liderii „economismului". În străinătate a aderat la grupul „Eliberarea muncii" și a colaborat la publicațiile sale, dar pentru scurtă vreme. A devenit apoi unul dintre conducătorii „Uniunii social-democraților ruși din străinătate". În 1899 a fost redactorul revistei „Rabocee Delo", organul Uniunii, în coloanele căreia a promovat ideile bernsteiniene. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a ieșit din mișcarea social-democrată. — *112, 114, 169, 179, 226, 293.*

Krjijanovskaia-Nevzorova, Z. P. (Căprioara) (1870—1948) — revoluționară de profesie. A activat în cadrul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Arestată în 1896, a fost deportată, împreună cu G. M. Krjijanovski, în satul Tesinskoe, districtul Minusinsk, gubernia Enisei. În 1899 a fost printre semnatarii „Protestului social-democraților din Rusia" scris de Lenin ca răspuns la „Credo"-ul „economiștilor". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevică. A condus Secretariatul C.C. al partidului bolșevic, care se afla la Kiev, dar a fost arestată în 1904. În 1905 a lucrat în redacțiile periodicelor bolșevice. — *235, 357.*

Krjijanovski, G. M. (Brutus, Claire, Căprioru, Hans, Smith, Travinski) (1872—1959) — unul dintre cei mai vechi militanți ai partidului comunist, savant sovietic, inginer energetician. A intrat în mișcarea revoluționară în 1893. A fost, alături de Lenin, unul dintre organizatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În decembrie 1895 a fost arestat și deportat în Siberia (districtul Minusinsk). Reîntors din deportare, s-a stabilit în 1901 la Samara, unde a organizat un centru iskrist. În toamna anului 1902 a intrat în Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. La congres a fost ales în lipsă în C.C. A participat la revoluția din 1905. În 1920, din însărcinarea lui V. I. Lenin, a condus Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO). În 1921—1930 a fost președintele Comisiei de stat a planificării. În 1929—1939 a fost vicepreședinte al Academiei de Științe a U.R.S.S. și directorul institutului de energetică al Academiei, institut fondat de el. Autorul unor lucrări în domeniul energeticii. — *192—193, 210, 258, 270—272, 295, 297—298, 303—304, 310—311, 319—320, 323—325, 330, 331, 333—334, 343, 350, 351—354, 357, 358, 362—365, 370—371, 375, 378, 380—381, 383, 391, 397, 398.*

www.dacoromanica.ro

Krohmal, V. N. (Frumosul, Zagorski) (1873—1933) — social-democrat, menşevic. Din 1901 a fost agent al „Iskrei" la Kiev. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al minorităţii iskriste. La sfîrşitul anului 1904 a fost cooptat în C.C. din partea menşevicilor. — *169, 175, 289.*

Krupskaia, E. V. (1842—1915)— mama lui N. K. Krupskaia ; a urmat-o pe ea şi pe Lenin în deportare şi în emigraţie. I-a ajutat în activitatea revoluţionară, păstrînd literatură ilegală şi trimiţînd pachete celor din închisori. — *484.*

Krupskaia, N. K. (Ulianova, N. K., Charchot, Nadia) (1869—1939) — revoluţionară de profesie, militantă de seama a partidului comunist şi a Statului sovietic, soţia lui V. I. Lenin.

În 1890 a intrat în cercurile marxiste studenţeşti din Petersburg, apoi a desfaşurat propagandă social-democrată printre muncitori. În 1895 a intrat în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Arestată în august 1896, a fost condamnată la deportare pe termen de trei ani în satul Şuşenskoe, apoi la Ufa. În 1901 a emigrat. A fost secretar de redacţie a ziarului „Iskra". A participat la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După congres a fost secretar de redacţie la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". În timpul primei revoluţii ruse a fost secretar al C.C. din Rusia al partidului. A participat la pregătirea şi înfaptuirea Revoluţiei din Octombrie. Dupa revoluţie a fost membră în colegiul Comisariatului pentru învaţămîntul public. A scris lucrări tratînd probleme ale învăţămîntului, ale educaţiei comuniste şi ale tineretului. — *30, 33, 35—38, 52, 92, 104, 134, 147, 171, 197, 207—208, 251, 270, 292—293, 342, 402, 406, 436—438, 470, 481—482, 484.*

Kuklin, G. A. (m. 1907) — editor social-democrat. În 1901 a intrat în grupul social-democrat „Jizn", care activa în străinatate. În 1903 a început să editeze „Biblioteca proletarului rus". Din 1905 — bolşevic. A înfiinţat la Geneva o vastă bibliotecă de literatură revoluţionară, care din 1902 a funcţionat ca bibliotecă publică. — *273.*

Kuleabko, P. I. (Insarova, Şoricelul) (1874—1959) — revoluţionară de profesie. Şi-a început activitatea în 1893 la Samara, unde i-a cunoscut pe Lenin, A. P. Sklearenko şi I. H. Lalaianţ, membri ai unui cerc marxist. A fost printre fondatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Ekaterinoslav. Membră de partid din 1898. Dupa Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. — *410, 459, 470.*

Kuleman, V. — *135.*

Kurţ — *vezi* Lengnik, F. V.

L

L. — *vezi* Leibovici, M.

L. — *vezi* Leiteizen, G. D.

www.dacoromanica.ro

L. — *vezi* Lenin, V. I.

L. G., L. Gr. — *vezi* Deutsch, L. G.

L. I. — *vezi* Akselrod, L. I.

Lafargue, Paul (1842—1911) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti franceze şi internaţionale, publicist de talent, unul dintre primii adepţi în Franţa ai comunismului ştiinţific, prieten apropiat şi tovarăş de luptă al lui Marx şi Engels. În numeroase lucrări, Lafargue a propagat şi a susţinut ideile marxismului, luptînd împotriva reformismului şi revizionismului din Internaţionala a II-a. Totuşi, scrierile sale conţin unele teze eronate în special în problema ţărănească şi în problema naţională. — *284.*

Lalaianţ, I. H. (Columb, Insarov, Z. Z.) (1870—1933) — militant activ al mişcării social-democrate din Rusia. În 1893 a intrat în cercul marxist grupat în jurul lui Lenin la Samara. În 1902 a plecat în străinătate. A intrat în „Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". A răspuns de tipografia „Iskrei" la Geneva. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic, agent al C.C. în Rusia. — *122, 228, 235, 243, 252, 255, 274, 331, 470.*

Lange, Friedrich Albert (1828—1875) — filozof german, neokantian. În lucrarea sa „Istoria materialismului" a prezentat eronat materialismul, ca pe o concepţie ce se justifică numai în ştiinţele naturii, nu şi în filozofie. A interpretat apriorismul kantian în spiritul idealismului fiziologic. A fost adept al darvinismului social. — *31.*

Langovoi, N. P. (1860—1920) — profesor, specialist în industria textilă. Unul dintre protectorii zubatovismului la Petersburg. — *425.*

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, în 1848—1849 participant la mişcarea democrată din Provincia renană. La începutul deceniului al 7-lea a aderat la mişcarea muncitorească. A fost unul dintre întemeietorii „Uniunii generale a muncitorilor germani" (1863). A sprijinit politica unificării „de sus" a Germaniei sub hegemonia Prusiei, a iniţiat curentul oportunist în mişcarea muncitorească germană. — *155—156.*

Lavrov, V. I. — social-democrat, inginer tehnolog. În noiembrie 1902 a fost desemnat ca locţiitor al lui E. D. Stasova în cazul cînd s-ar fi produs căderea ei. În 1903 a condus sectorul tehnic al Comitetului din Petersburg. A trimis corespondenţe la „Iskra". — *255—256.*

Leadov (Mandelştam), M. N. (Lidin, M. N., Martîn, Martîn Nikolaevici, Rusalka) (1872—1947) — revoluţionar de profesie. A intrat în mişcare în 1891. În 1893 a participat la crearea Uniunii muncitoreşti, prima organizaţie social-democrată din Moscova. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la majoritatea iskristă. După congres a fost agent al C.C., a luptat împotriva menşevicilor în Rusia şi în străinătate. A participat ca delegat al bolşevicilor la Congresul de la Amsterdam al Internaţionalei a II-a din 1904. — *334—341, 385, 387, 391, 399, 408, 409, 421, 436, 437, 439, 443, 445.*

www.dacoromanica.ro

Lebedev — vezi Gusev, S. I.

Leibovici, M. (Evsei, L., Maliutin) — social-democrat, bolşevic ; pînă la 1 februarie 1904 a condus la Geneva aparatul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. pentru transportul literaturii ilegale. — *372, 404—406.*

Leiteizen, G. D. (L.) (1874—1919) — social-democrat. A intrat în mişcare în ultimul deceniu al secolului trecut la Ekaterinoslav. După 1900 a plecat în străinătate, unde a aderat la grupul „Eliberarea muncii". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic ; a colaborat la ziarul „Vpered" şi la alte publicaţii bolşevice. — *91, 111—112, 127, 155, 158—159, 160—162, 190, 191, 215—216, 238—240, 321—323, 436, 437, 448—449.*

Lekkert (Lekuh), G. D. (1879—1902) — membru al Bundului, muncitor cizmar. În 1902 a fost executat pentru atentatul comis împotriva lui von Wahl, guvernatorul din Vilno, care ordonase torturarea celor arestaţi cu prilejul demonstraţiei de 1 Mai. V. I. Lenin şi vechea „Iskră" au condamnat teroarea individuală, dezaprobînd pe Martov şi Zasulici, care admiraseră fapta lui Lekkert. — *199.*

Lehmann, Carl — doctor în medicină, membru al organizaţiei social-democrate germane de la München. În perioada în care îşi avea sediul la München, redacţia „Iskrei" s-a folosit de adresa lui pentru corespondenţă. — *48, 67, 74, 94, 128, 131, 132, 137, 152.*

Leman, M. N. (Liza) (1872—1933) — social-democrată, iskristă ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. În anii reacţiunii a ieşit din mişcarea revoluţionară. — *304.*

Lengnik, A. M. (1878—1933) — fiica unui deportat politic, născută în Siberia. La început a fost învaţătoare, apoi a ieşit din cîmpul muncii. În 1918 a lucrat în cadrul C.C.P. — *407, 412.*

Lengnik, F. V. (Kol, Kurţ, Vasiliev, Wolf, Zarin, 7ţ 6f) (1873—1936) — revoluţionar de profesie, bolşevic. A intrat în mişcare în 1893. În 1896 a fost arestat, iar apoi condamnat la deportare pe termen de trei ani în Siberia răsăriteană. A fost printre semnatarii „Protestului social-democraţilor ruşi" scris de Lenin ca răspuns la „Credo"-ul „economiştilor". La întoarcerea din deportare a intrat în organizaţia „Iskrei". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost ales în lipsă membru al C.C. şi al Consiliului partidului. În 1903—1904, în calitate de reprezentant al Consiliului partidului în „Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse", a participat activ la lupta împotriva menşevicilor. — *192, 194, 257, 269, 282—288, 310, 319, 323, 325, 330, 331, 350, 353, 371, 377, 378, 383—384, 397, 407—408.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., L., Lenin, N., Bătrînul, Frei, Meyer, N. N., Petroff, Petrov, Richter, Jacob) (1870—1924) — *3, 5, 6—7, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 23, 26, 29, 31, 33, 35, 45, 48, 51, 53, 54, 57, 60, 61, 65, 66, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 87, 89, 91, 93, 94, 95, 96—97, 111, 120—121, 124, 125, 126, 127, 129, 131—132, 135, 137, 138, 140, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 162,*

www.dacoromanica.ro

164, 165, 166, 170, 171, 176, 179, 182, 184, 186, 187, 191, 194, 195, 197, 199, 205, 207, 208, 209, 215, 216, 217, 220, 224, 230, 237, 240—241, 243, 248, 255, 262, 264, 277—278, 279, 280, 282, 288, 293, 295—296, 299, 300, 304, 305, 310, 312—313, 314, 321, 323, 329, 331—334, 340, 341, 342, 343, 344, 348, 351, 353—354, 356, 362, 365, 367, 369, 372, 373, 375, 377, 380—381, 384, 385, 387, 388, 391, 392, 394, 400, 401, 403, 404, 409, 410, 411, 419, 425, 431, 433, 434—435, 437, 442, 445, 447, 454, 471—475, 476—484.

Lenocika — vezi Bobrovskaia, Ţ. S.

Lepeşinski, P. N. (Bîcikov, Olin, Opinca, 2a 3b) (1868—1944) — militant de frunte al partidului comunist. A intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1897 a fost deportat în Siberia, unde l-a cunoscut pe Lenin, devenindu-i prieten apropiat şi discipol. În 1900 s-a stabilit la Pskov şi a organizat difuzarea „Iskrei". În 1903 a fugit în Elveţia, unde, sub îndrumarea lui Lenin, a participat la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. A participat la revoluţiile din februarie şi din Octombrie 1917. A lucrat apoi la Comisariatul poporului pentru învăţămînt, îndeplinind şi o serie de alte însărcinări. — *107, 118—120, 191, 200, 201, 207—208, 236, 252, 399.*

Levin, E. I. (n. 1873) — social-democrat, unul dintre conducătorii grupului „Iujnîi Rabocii". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a participat ca delegat al acestui grup, situîndu-se pe poziţii centriste. După congres a aderat la menşevici. Ulterior s-a retras din activitatea politică. — *228—229, 244—246.*

Levinson. — 252.

Levitki, K. O. (Osip) (1868—1919) — bolşevic. În 1901—1907 a fost unul dintre conducătorii Comitetului din Odesa al P.M.S.D.R. Împreună cu alţi membri ai organizaţiei a semnat mandatul dat lui V. I. Lenin de Comitetul din Odesa pentru Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. — *410.*

Lidin — vezi Leadov, M. N.

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — eminent militant al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale a fost membru al C.C. al acestui partid şi redactor responsabil al organului său central, „Vorwärts". Începînd din 1874 a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentului pentru a demasca politica internă şi externă reacţionară a iuncherimii prusiene. Pentru activitatea sa revoluţionară a fost întemniţat în mai multe rînduri. A participat la activitatea Internaţionalei I şi la organizarea Internaţionalei a II-a. Marx şi Engels îl preţuiau pe Liebknecht, îi îndrumau activitatea, dar în acelaşi timp criticau aspru politica lui împăciuitoristă faţă de elementele oportuniste. — *48, 53, 62, 73, 129, 131, 284.*

www.dacoromanica.ro

Literă — vezi Gorki, Maksim.

Litvinov, M. M. (Papaşa, Feliks) (1876—1951) — om de stat şi remarcabil diplomat sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1898.

Dupa Revoluţia din Octombrie a lucrat în diplomaţie. Din 1921 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe, iar din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. Ca membru sau şef al delegaţiei sovietice a reprezentat U.R.S.S. la conferinţele internaţionale de la Genova (1922), Haga (1922), Montreux (1936), Moscova (1943) şi la Liga Naţiunilor. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. ; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. şi deputat în Sovietul Suprem. În 1936 la Montreux a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi România. — *409, 410, 421, 438—440, 442—444, 459, 470.*

Litvinov-Fallinski, V. P. — inginer tehnolog, inspector de fabrică ; unul dintre creatorii asociaţiei zubatoviste de la Petersburg. — *425.*

Liub. Isaak — vezi Akselrod, L. I.

Liuba — vezi Radcenko, L. N.

Liza — vezi Leman, M. N.

Lohov, N. N. (Olhin) — „economist", în 1900—1902 a scris la ziarul „Raboceaia Mîsl". A fost membru al „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate". În 1903 a fost membru-delegat din partea „Uniunii" în secţia din străinătate a C.O. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a retras din activitatea revoluţionara. — *226—227, 281, 299.*

Lozinski, E. I. (n. 1867) — publicist şi filozof reacţionar. — *177.*

Lunacearski, A. V. (Uşuratecul torpilor) (1875—1933) — om de stat sovietic, publicist şi critic literar. A fost membru al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a raliat bolşevicilor. În anii reacţiunii a fost influenţat de machism şi de curentul „ziditorilor de dumnezeu". După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru învăţămîntul public. Lunacearski a scris valoroase studii marxiste despre clasicii literaturii ruse, sovietice şi occidentale, dintre care în româneşte a apărut culegerea „Despre literatura" (1960). — *419, 420, 429, 436, 437, 443.*

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă a mişcării muncitoreşti internaţionale, unul dintre întemeietorii P.C. din Germania. În deceniul al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre întemeietorii mişcării social-democrate poloneze, a luptat împotriva naţionalismului din rîndurile acestei mişcări. Din 1887 a participat la mişcarea social-democrată germană, a combatut bernsteinismul şi millerandismul. A luat parte la prima revoluţie rusă (la Varşovia). De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre iniţiatorii creării grupului „Die Internationale", care după un timp şi-a luat denumirea de grupul „Spartacus", iar mai tîrziu de „Uniunea

www.dacoromanica.ro

Spartacus". A avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german în timpul revoluției din 1918. Dupa revoluția din noiembrie din Germania a avut un rol conducător la Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania. A fost asasinată de contrarevoluționari în ianuarie 1919. Unele scrieri ale Rosei Luxemburg au fos traduse în limba română („Cuvîntări și articole alese", 1962). — *103, 127, 198.*

M

M.G.G. — *vezi* Gopfenhaus, M. G.

M. N. — *vezi* Leadov, M. N.

Maevski, E. (Gutovski, V. A., Simonov) (1875—1918) — social-democrat, menșevic. În perioada reacțiunii — lichidator. — *415, 417, 418.*

Mahlin, L. D. („Mișa zețarul", Sokolovski) (1880—1925) — social-democrat din 1900. În străinătate a aderat la organizația „Iskrei". În 1902 a fost agent al „Iskrei" în Rusia. — *250—251, 329.*

Makadziub, M. S. (Anton) (n. 1876) — social-democrat, menșevic. În 1901—1903 a activat în organizațiile din sudul Rusiei. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al minorității iskriste. — *402—403.*

Makar — *vezi* Noghin, V. P.

Maliutkin — *vezi* Leibovici, M.

Maneașa — *vezi* Ulianova, M. I.

Maria Petrovna — *vezi* Golubeva, M. P.

Martîn — *vezi* Rozanov, V. N.

Martîn Nikolaevici — *vezi* Leadov, V. N.

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii „economismului", militant marcant al menșevismului. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — antiiskrist. După Revoluția din Octombrie a rupt cu menșevismul. Din 1924 a făcut parte din redacția revistei „Internaționala Comunistă". — *225, 417, 419.*

Martov, L. (Țederbaum, I. O., Aleksei, Berg, Fratele, I. O., Iulii, Martușa, Pahomie, Prietenul meu, Prietenul de la Poltava) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. A intrat în mișcarea social-democrată la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. În 1895 a fost printre fondatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1900 a participat la editarea „Iskrei". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost în fruntea minorității oportuniste, iar de atunci a devenit unul dintre conducatorii instituțiilor centrale ale menșevicilor și redactor la publicațiile acestora. În perioada reacțiunii și a noului avînt revoluționar a fost lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții cen-

www.dacoromanica.ro

triste. În 1917 a condus grupul menşevicilor internaţionalişti. În 1920 a emigrat la Berlin, unde a editat revista menşevică „Soţialisticeski Vestnik". — *22, 47, 49, 51, 56, 57, 59, 64, 67, 74, 76, 78, 80, 89, 90, 95, 101, 114, 126, 127, 134, 138, 147, 149, 151, 156, 160, 169, 171, 175, 177, 184, 187, 198, 205—207, 253, 273—275, 277—279, 295, 296, 310, 312, 325, 329, 337, 338, 339, 340, 341, 343—344, 347, 352—355, 356, 358—360, 361, 363, 365, 366, 369, 387—388, 396—397, 400, 417, 427, 430, 432.*

Martuşa — vezi Martov, L.

Marx, Karl (1818—1883). — *24, 25, 155—156, 176, 198, 296, 416.*

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist social-democrat, autor de lucrări în problema agrară în care a încercat să revizuiască tezele fundamentale ale economiei politice marxiste. A colaborat la revistele „Jizn", „Nacealo" şi „Naucinoe Obozrenie". În 1903—1907 — menşevic. După Revoluţia din Octombrie s-a retras din activitatea politică. Din 1929 academician. — *1—2, 3—5, 6, 27, 295.*

Mătuşa — probabil Zasulici, V. I.

Mătuşa, Mătuşica — vezi Kalmîkova, A. M.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant marcant al mişcării muncitoreşti germane, istoric şi publicist. În deceniul al 9-lea a devenit marxist. A scris lucrări de istorie a Germaniei şi a social-democraţiei germane. Biograf al lui Karl Marx. Unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul central al social-democraţiei germane. Mehring a fost unul dintre liderii şi teoreticienii aripii de stînga din social-democraţia germană. A jucat un rol important în crearea Partidului Comunist din Germania. — *28.*

Menkus, Max. — 78.

Meşcereakov, N. L. (1865—1942) — social-democrat, iskrist ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *204.*

Meşcerski, V. P. (1839—1914) — publicist reacţionar, conte. A servit în poliţie şi la Ministerul de Interne. — *344.*

Meşkovski — vezi Goldenberg, I. P.

Meyer — vezi Lenin, V. I.

Millerand, Alexandre Etienne (1859—1943) — om politic şi publicist francez. La sfîrşitul secolului trecut a aderat la mişcarea socialistă franceză, unde a devenit liderul curentului oportunist. În 1899 a intrat în guvernul burghez Waldeck-Rousseau, în cadrul căruia a colaborat cu Galiffet, călaul Comunei din Paris.

Exclus în 1904 din partidul socialist, a fondat, împreună cu alţi foşti socialişti (Briand, Viviani), gruparea „socialiştilor independenţi". În 1909—1910, 1912—1913, 1914—1915 a deţinut diverse posturi în guvern. Dupa Revoluţia din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenţiei antisovietice. În 1920—1924 a fost preşedintele Re-

www.dacoromanica.ro

publicii Franceze. În iunie 1924, în urma victoriei în alegeri a partidelor de stînga burgheze, care au refuzat colaborarea cu el, a fost silit să demisioneze. — *65, 179.*

Milovidova (Petrova), L. F. — cunoscută a lui Lenin şi a altor militanţi social-democraţi din Petersburg. Fiind în Elveţia, a încercat să tipărească cartea lui Lenin „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?", dar n-a reuşit. — *6—7.*

Mihailov, Z. — social-democrat din Rostov. După revoluţia din 1905 — provocator. — *263—264.*

Mihailovski, N. K. (Grangurul) (1842—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiective în sociologie. În 1892 a condus revista „Russkoe Bogatstvo", în paginile căreia a dus o luptă îndîrjită împotriva marxiştilor. Concepţiile lui Mihailovski au fost criticate de Lenin în lucrarea „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?" şi în alte lucrări. — *5, 27, 30, 96, 134.*

„Mişa zeţarul" — *vezi* Mahlin, L. D.

Mitrofan, Mitrofanov — *vezi* Gusarov, F. V.

Mocealov — social-democrat din Rostov. Sosit în străinătate, a scris redacţiei „Iskrei", declarîndu-se solidar cu programul ei. Este autorul broşurii „Adevărul despre evenimentele de la Rostov", editată în 1903 de Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse sub semnătura Ambrosie. — *263—265.*

Mohnatkin, I. I. — muncitor, unul dintre organizatorii asociaţiei zubatoviste din Petersburg şi casierul ei. — *425.*

Mokrievici — *vezi* Debogorîi-Mokrievici, V. K.

Molotov — *vezi* Parvus.

Monahul — *vezi* Eramasov, A. I.

Monistul — *vezi* Plehanov, G. V.

Muzicantul — *vezi* Krasikov, P. A

N

N. G. — *vezi* Jitlovski, N. G.

N. E. — *vezi* Fedoseev, N. E.

N. K. — *vezi* Krupskaia, N. K.

N. — on — *vezi* Danielson, N. F.

Nadeja — *vezi* Dan, F. I.

Nadia — *vezi* Krupskaia, N. K.

www.dacoromanica.ro

Nadejdin (Zelenski, E. O., Sokolovski) (1877—1905) — la început narodnic, a intrat în 1898 în organizaţia social-democrată din Saratov. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a colaborat la publicaţiile menşevice. — *137—138, 252, 275.*

Nadson, S. I. (1862—1887) — poet rus, a colaborat la revista „Otecestvennîe Zapiski". — *453.*

Nahamkis — *vezi* Steklov, I. M.

Natalia Ivanovna — *vezi* Aleksandrova, E. M.

Nejdanov — *vezi* Cerevanin, N.

Nekrasov, N. A. (1821—1878) — mare poet rus, democrat revoluţionar. V. I. Lenin aprecia în mod deosebit creaţia lui Nekrasov, pe care îl cita adeseori. — *260, 274, 280.*

Nekrasova — *vezi* Fotieva, L. A.

Nevzorov — *vezi* Steklov, I. M.

Nikitici — *vezi* Krasin, L. B.

Nikiforov — unul dintre organizatorii asociaţiei zubatoviste din Petersburg. — *425.*

Nikolai — *vezi* Rolau, E. N.

Nil — *vezi* Noskov, V. A.

Nina Lvovna — *vezi* Essen, M. M.

Noghin, V. P. (Iablocikov, Makar, Novoselov) (1878—1924) — revoluţionar de profesie, bolşevic, membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1903 a fost agent al Comitetului de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru industrie şi comerţ. Ulterior a deţinut posturi de răspundere în economie. — *49, 59—61, 78—81, 85—88, 89, 95, 130, 142, 144, 146, 406—407.*

Noskov, V. A. (B. N., B. N-ci, Boris, Glebov, Nil, Vadim) (1878—1913) — social-democrat. În ultimii ani ai secolului trecut a aderat la „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În aprilie 1902 a participat la consfătuirea de la Zürich a redacţiei „Iskrei", unde s-a dezbătut proiectul de program al partidului. În 1902—1903 a organizat transportarea literaturii ilegale în Rusia şi a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. La congres, reprezentant al majorităţii iskriste, a fost desemnat preşedintele comisiei pentru elaborarea statutului partidului. După congres s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici şi s-a pronunţat împotriva convocării Congresului al III-lea. În anii reacţiunii s-a retras din activitatea politică. — *185, 187, 207, 208, 220—224, 228, 311, 319—320, 323, 330, 331, 334, 358, 363, 364, 374, 378, 379, 380, 385, 386, 391, 392, 394—395, 397—398, 399, 400, 426, 441, 447.*

Noua cunoştinţă — *vezi* Potresov, A. N.

www.dacoromanica.ro

Noviţkaia — *vezi* Babuşkin, I. V.

Novobranţev — *vezi* Peşehonov, A. V.

Novoselov — *vezi* Noghin, V. P.

O

Olin — *vezi* Lepeşinski, P. N.

Olhin — *vezi* Lohov, N. N.

Olminski (Aleksandrov), M. S. (Vasili Vasilievici, Galerka) (1863—1933) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării revoluţionare din Rusia, publicist. La început narodnic, a intrat în P.M.S.D.R. în 1898. Din 1903 — bolşevic. — *391, 398, 399, 403, 405, 418, 427, 430, 437, 443.*

Opinca — *vezi* Lepeşinski, P. N.

Ortodox — *vezi* Akselrod, L. I.

Orşa — *vezi* Radcenko, L. N.

Osip — *vezi* Levitki, K. O.

Osip, Osipov — *vezi* Zemliacika, R. S.

P

P. A., P. And. — *vezi* Krasikov, P. A.

P. B., P. B.-ci — *vezi* Akselrod, P. B.

P. B., P. B.-ci — *vezi* Struve, P. B.

Pahomie — *vezi* Martov, L.

Pan — *vezi* Vorovski, V. V.

Pană — *vezi* Troţki, L. D.

Pankrat, Pavlovici — *vezi* Krasikov, P. A.

Papaşa — *vezi* Litvinov, M. M.

Parvus (Ghelfand, A. L., Molotov) (1869—1924) — a participat la mişcarea social-democrată din Rusia şi din Germania. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. A emis teoria antimarxistă a „revoluţiei permanente", reluată ulterior de Troţki. Mai tîrziu s-a îndepărtat de social-democraţie. — *21, 90, 103, 125, 127, 129, 131, 156, 442.*

Paşa — *vezi* Radcenko, L. N.

Pavel Borisovici — *vezi* Akselrod, P. B.

www.dacoromanica.ro

Peatniţki, I. A. (Vineri) (1882—1939) — militant al partidului comunist şi al Cominternului. A intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În emigraţie s-a ocupat de transportul literaturii ilegale şi trecerea activiştilor de partid din străinătate în Rusia. A fost printre organizatorii congreselor al II-lea şi al III-lea ale P.M.S.D.R. A participat la prima revoluţie rusă. După Revoluţia din Octombrie a activat pe linie de partid. — *426—428.*

Perova — vezi Velicikina, V. M.

Peşehonov, A. V. (Novobranţev) (1867—1933) — narodnic liberal, colaborator, iar din 1904 membru în comitetul de redacţie al revistei „Russkoe Bogatstvo". — *342, 344.*

Peşkov, A. M. — vezi Gorki, A. M.

Petersburghezul — vezi Smirnov, M. V.

Petroff, Petrov — vezi Lenin, V. I.

Petrov — vezi Bobrovski, V. I.

Petrovski — colonel de jandarmi. — *317.*

Peus, Wilhelm Heinrich (1862—1937) — social-democrat german, ulterior revizionist. În 1891 a fondat „Volksblatt für Anhalt", pe care a redactat-o timp de 10 ani. Din 1896 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstagul german. — *26.*

Pikunov, V. I. — unul dintre organizatorii şi conducătorii asociaţiei zubatoviste din Petersburg. — *425.*

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondatorul mişcării social-democrate din Rusia. La începutul activităţii sale a condus pe rînd organizaţiile narodnice „Zemlea i volea" şi „Ciornîi peredel". În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveţia, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mişcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx şi F. Engels şi s-a eliberat treptat de sub influenţa narodnicismului. În a doua perioadă a activităţii sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul dintre cei mai eminenţi teoreticieni marxişti. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca : „Socialismul şi lupta politică" (1883), „Divergenţele noastre" (1894), „Contribuţii la problema dezvoltării concepţiei moniste a istoriei" (1895), „Contribuţii la istoria materialismului" (1896), „Despre concepţia materialistă a istoriei" (1897), „Rolul personalităţii în istorie" (1898) etc. El a adus contribuţii importante îndeosebi în problema corelaţiei complexe a formelor ideologiei, a rolului istoric al maselor şi personalităţii şi a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepţia marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepţiilor decadente ale esteticii burgheze şi a adus contribuţii preţioase la valorificarea moştenirii culturale progresiste a literaturii ruse şi universale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului

www.dacoromanica.ro

în mişcarea muncitorească internaţională. El a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". Dar, încă în această perioadă, el a început să manifeste greşeli importante, care au constituit germenul concepţiilor sale menşevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În revoluţia rusă din 1905—1907, el s-a situat, în toate problemele fundamentale, pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machişti şi împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial a trecut pe poziţii social-şovine.

Criticînd în mod principial greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerînd că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului".

Dintre scrierile lui au apărut în limba română: articolul „1 Mai în Rusia" (numărul festiv din 1 mai 1895 al ziarului „Lumea nouă"), studiul „Augustin Thierry şi concepţia materialistă a istoriei" („Lumea nouă", nr. 6—7, 1896), recenzia romanului lui N. G. Cernîşevski „Ce-i de făcut?" (reprodusă în „Revista ideei", cu prilejul apariţiei acestei cărţi în limba română); studiile „Despre concepţia materialistă a istoriei" (Ed. P.C.R., 1945) şi „Contribuţii la istoria materialismului, Holbach, Helvetius, Marx" (Ed. P.C.R., 1947), Opere filozofice alese, vol. I şi II (Editura politică, 1958 şi 1962). — *7, 12, 15—16, 26, 28, 30, 31, 32, 35—36, 41, 54, 63, 65—69, 71, 81—83, 96, 100—102, 112, 115, 117, 124—126, 128—129, 133—135, 139—140, 149, 151—152, 153—154, 155—156, 157—158, 160, 162—163, 164—165, 169—170, 171, 175—176, 178, 180, 182—184, 185, 193—194, 197—199, 205—206, 217, 226—227, 243—244, 247—249, 251—252, 253—254, 262—263, 273—275, 280—281, 290—292, 295—296, 299—300, 321, 328—329, 332—333, 337, 338—341, 342—343, 363, 366—368, 369, 415, 416, 417, 427, 469, 471, 473.*

Poletaev — *vezi* Bauman, N. E.

Polov, A. — *474.*

Popova, O. F. — studentă în medicină, simpatizantă a bolşevicilor. — *419.*

Popova, O. N. — editoare. În 1897 a publicat în revista „Novoe Slovo", pe care o edita, studiul lui Lenin „Cu privire la caracterizarea romantismului economic". A tipărit cartea soţilor Webb „Teoria şi practica trade-unionismului englez", tradusă de Lenin şi Krupskaia în deportare. — *163.*

Portnoi, K. (1872—1941) — unul dintre liderii Bundului. A reprezentat Bundul în Comitetul de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. La congres — antiiskrist. A fost preşedintele C.C. al Bundului din Polonia pînă în 1939, cînd s-a retras din activitatea politică şi a emigrat în S.U.A. — *194—195.*

www.dacoromanica.ro

Posse, V. A. (1864—1940) — publicist şi militant pe tărîm social. A fost redactor al revistelor „Novoe Slovo" (1897) şi „Jizn" (1898—1901), organe de presă ale marxiştilor legali. — *253, 260.*

Postnikov, V. E. (1844—1908) — economist-statistician, a lucrat la Ministerul Agriculturii. Membru al Societăţii de ştiinţe economice. Autorul cărţii „Gospodaria ţărănească din sudul Rusiei" (1891). — *1—2, 3—5, 6.*

Postolovski, D. S. (1876—1948) — social-democrat. În 1904 a fost agent al C.C. al P.M.S.D.R. ; împăciuitorist. — *378.*

Potresov, A. N. (A. N., A. N-ci, A. P., Aleks. Nikolaevici, Arseniev, Fratele, Prietenul, Puttman, Starover, Vicontele) (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. A aderat la marxişti în ultimul deceniu al secolului trecut. A fost printre fondatorii ziarului „Iskra" şi ai revistei „Zarea". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — adept al menşevismului. După Revoluţia din Octombrie a emigrat ; în străinătate s-a dedat la atacuri în presa împotriva Puterii sovietice. — *14—17, 18—33, 35, 45, 47, 53, 64, 67, 75, 100, 117, 121, 126, 128, 142, 148—149, 180, 195, 237—238, 255, 260, 269, 272—273, 280, 311—314, 315, 338, 344, 449.*

Pravdin, V. — *vezi* Vakar, V. V.

Prietenul, Puttman — *vezi* Potresov, A. N.

Prietenul comun — *vezi* Blumenfeld, I. S.

Prietenul meu, Prietenul de la Poltava — *vezi* Martov, L.

Prietenul nostru apropiat — *vezi* Babuşkin, I. V.

Q

Quelch, Harry (1858—1913) — militant al mişcării muncitoreşti engleze şi internaţionale. Quelch a fost conducătorul elementelor revoluţionare din Federaţia social-democrată engleză, în cadrul căreia a propagat ideile marxismului. Din 1886 a fost redactorul ziarului „Justice", organul central al social-democraţiei engleze. A fost membru al B.S.I. În 1902—1903, cînd „Iskra" s-a editat la Londra, i a acordat un sprijin organizatoric substanţial. — *185.*

R

— r —— *vezi* Krasikov, P. A.

R. N. S. — *vezi* Struve, P. B.

Racinski, Sigmund (n. 1882) — membru al P.P.S., a activat la Cracovia, Varşovia şi Lodz. În 1905, ca membru al grupului de luptă al P.P.S., a fost arestat şi condamnat la 15 ani muncă silnică în Siberia. — *152*

www.dacoromanica.ro

Racovski, C. (1873—1941) — militant al mişcării muncitoreşti din România şi al celei internaţionale, de origine bulgar. A aderat din tinereţe la mişcarea socialistă. A participat la Congresul de la Stuttgart al Internaţionalei a II-a (1907) ca membru al delegaţiei socialiştilor români. Împreună cu alţi conducători ai mişcării muncitoreşti din România, a participat la editarea seriei a doua a ziarului „România muncitoare". A avut o bogată activitate publicistică în presa socialistă din România : a scris numeroase studii şi eseuri cu caracter politic. După reorganizarea în 1910 a Partidului social-democrat din România, Racovski a fost ales membru în Comitetul Executiv al acestuia. În 1915 a reprezentat Partidul social-democrat din România la Conferinţa internaţională de la Zimmerwald. Prigonit de organele represive, Racovski a plecat în 1917 în U.R.S.S., unde a avut munci de raspundere pe linie de partid şi de stat. A murit în U.R.S.S. — *65*.

Radcenko, *I. I. (Arkadi*, Casian) (1874—1942) — membru al partidului bolşevic din 1898, revoluţionar de profesie. A facut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg ; a jucat un rol de seamă în difuzarea „Iskrei" în Rusia. În 1902 a facut parte din C.O. pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S D.R. Din 1918 — unul dintre organizatorii şi conducătorii industriei turbei din U.R.S.S. — *191*, *195—196*, *200—205*, *207*, *208—215*, *225*, *227*, *235*, *413—414*.

Radcenko, *L. N.* (Liuba, Orşa, Paşa) (n. 1871) — şi-a început activitatea ca narodnică, apoi a făcut parte din „Uniunea de lupta pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. A fost agent al „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În 1918 s-a retras din activitatea politică, lucrînd ca statisticiană. — *130*, *169*, *319*.

Radcenko, *S. I.* (Stepan) (1868—1911) — în 1890 a intrat în grupul studenţilor social-democraţi de la Institutul tehnologic din Petersburg. În 1895 a fost unul dintre organizatorii „Uniunii de lupta pentru eliberarea clasei muncitoare". În 1898, la primul Congres al P.M.S.D.R., a fost ales membru al C.C. al partidului. În martie 1900 a participat la consfătuirea organizată de Lenin la Pskov în problema editării unui ziar ilegal în străinătate. În 1902 a fost arestat în legatură cu procesul „Iskrei" din Petersburg şi deportat. Eliberat în 1905 pe baza unei amnistii, în anii reacţiunii s-a retras din activitatea politică. — *106—107*.

Rafailov — *vezi* Goţ, M. R.

Rahmetov — *vezi* Bogdanov, A.

Rahmetova — *vezi* Bogdanova, N. B.

Raicin, *S. G.* (n. 1864) — social-democrat ; în deceniul al 9-lea a aderat la grupul „Eliberarea muncii", care l-a însărcinat în 1891 să plece în Rusia pentru a stabili legături cu organizaţiile social-democrate. Arestat în 1892, a fost deportat la Minusinsk. Ulterior s-a îndepărtat de social-democraţie. — *13*.

www.dacoromanica.ro

Rappoport, Charles (n. 1865) — socialist francez, filozof și sociolog. A încercat să revizuiască teoria marxistă, ceea ce i-a atras aspre critici din partea lui P. Lafargue. — *293.*

Rașid-Bek — vezi Zurabov, A. P.

Ratner, M. B. — bundist, publicist. În 1898 a scris în revista „Russkoe Bogatstvo" articole în care încerca să revizuiască „Capitalul" lui Marx. — *16.*

Raznoțvetov — vezi Blumenfeld, S. S.

Readovoi — vezi Bogdanov, A.

Reahovski, N. A. (n. 1872) — în 1894 a fost exmatriculat din Universitatea din Moscova pentru participare la mișcarea studențească. Mutîndu-se în 1895 la Universitatea din Harkov, și-a continuat activitatea revoluționară. A fost apoi unul dintre primii conducători ai cercurilor social-democrate din Voronej. În 1897 a fost arestat și deportat în gubernia Ienisei. Din 1916 pînă în 1930 a fost asistent, apoi profesor la Academia agricolă. — *445.*

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată la sfîrșitul secolului trecut, activînd la Odesa și Chișinău. În 1900 a plecat în străinătate, devenind unul dintre organizatorii grupului publicistic „Borba", care s-a ridicat împotriva programului partidului și a principiilor organizatorice leniniste elaborate de „Iskra". Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a pronunțat împotriva participării sale la congres ca reprezentant al acestui grup. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit, împreună cu „interraioniștii", în rîndurile P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția din Octombrie a lucrat în mișcarea sindicală ; a fost unul dintre organizatorii Institutului „K. Marx și F. Engels" și directorul lui pînă în 1931, cînd a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *46, 63, 67, 83—84, 111—114, 134, 138, 150, 157, 405, 418.*

Rerih, A. E. (Vlas) (n. 1876) — iskrist ; a activat în cadrul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. — *255.*

Richter, Jacobb — vezi Lenin, V. I.

Rittinghausen, Moritz (1814—1890) — democrat german, în 1848 a colaborat la „Neue Rheinische Zeitung". A fost membru al Internaționalei I. În 1884 a fost exclus din Partidul social-democrat din Germania pentru că nu s-a supus hotărîrilor cu privire la disciplina de partid ale Congresului de la Copenhaga. — *132.*

Rittmeyer, H. — social-democrat din München la care a locuit în 1900—1901 Lenin sub numele de Meyer ; pe adresa lui sosea corespondența pentru Lenin din decembrie 1900 pînă în iulie 1901. — *73, 92, 94, 104, 131.*

Rogova. — *431. 454.*

www.dacoromanica.ro

Rolau (Rolav), E. H. (Nikolai, Ernst) (1874—1907) — membru al Uniunii social-democraţilor letoni din Occident, cu concepţii apropiate de ale eserilor. Împreună cu alţi membri ai acestei Uniuni, a organizat transportul de literatură ilegală în Rusia, fapt pentru care a fost arestat în 1901 şi deportat. În 1907 a fost din nou arestat şi împuşcat sub pretextul că a încercat să fugă de sub escortă. — *71, 110, 123.*

Roza — vezi Zemleacika, R. S.

Rozanov, V. N. (Martîn) (1876—1939) — social-democrat, menşevic. A făcut parte din grupul „Iujnîi rabocii". A fost membru în C.O. pentru convocarea Congresului al II-lea. După congres — menşevic activ. Faţă de Revoluţia din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *345, 347, 363.*

Rozenberg, A. M. (1875—1941) — sora lui G. M. Krjijanovski, a urmat în deportare pe logodnicul ei, V. V. Starkov. — *452.*

Ru — vezi Galperin, L. E.

Ruben — vezi Knunianţ, B. M.

Rudin, A. (Potapov, A. I.) (1869—1915) — şi-a început activitatea politică ca narodnic. Ulterior a intrat în partidul eserilor. În 1901—1903 a fost membru al C.C. al acestui partid. În articolele şi broşurile sale în problema agrară a luat poziţie împotriva marxismului. — *274.*

Ruma, L. N. — provocator, adept al „economismului", a făcut parte din „Uniunea muncitorească" din Moscova. În 1895 a fost arestat şi apoi recrutat ca provocator de colonelul de jandarmi S. V. Zubatov. — *147—148, 159, 161.*

Rusalka — vezi Leadov, M. N.

Rusanov, N. S. (Tarasov) (n. 1859) — publicist, narodnic, ulterior eser. În emigraţie a avut prilejul să-l cunoască pe Engels. Reîntors în Rusia în 1905, a redactat o serie de publicaţii eseriste. După Revoluţia din Octombrie — emigrant alb. — *243, 247, 251, 254, 280.*

S

Samsonov — vezi Valentinov, N.

Sanin, A. A. (n. 1869) — publicist marxist, a colaborat la „Samarski Vestnik" (1896—1897) şi la culegerea „Proletarskaia borba". A tradus cartea lui I. Gurvici „Situaţia economică a satului rus" (în 1896), însoţind-o de ample comentarii. — *224, 255.*

Scandalagiul — vezi Tokarev, A. S.

Schönlank, Bruno (1859—1901) — publicist social-democrat german. — *472.*

www.dacoromanica.ro

Schwartz — vezi Vorovski, V. V.

Schweitzer, Johann Baptist von (1833—1875) — avocat din Frankfurt pe Main ; redactor-şef al publicaţiei „Sozial-Demokrat" (1864—1867) ; preşedinte al Uniunii generale a muncitorilor germani (1867—1871) ; lassallean, a susţinut politica lui Bismarck de unificare „de sus" a Germaniei, sub hegemonia Prusiei ; a încercat să împiedice pe muncitorii germani să adere la Asociaţia Internaţională a Muncitorilor ; a luptat împotriva Partidului muncitoresc social-democrat ; în 1872, după descoperirea legăturilor sale cu guvernul prusian, a fost exclus din Uniunea generală a muncitorilor germani. — *345, 361, 363.*

Serghei Petrovici — vezi Krasikov, P. A.

Silvin, M. A. (Hoinarul) (1874—1955) — social-democrat din 1891. A făcut parte din grupul de conducere al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1898 a fost deportat pe termen de trei ani în Siberia rasăriteană. În tot acest timp a menţinut legături permanente cu Lenin. În 1899 a fost printre semnatarii „Protestului social-democraţilor din Rusia" scris de Lenin ca răspuns la „Credo"-ul „economiştilor". A fost agent al „Iskrei". În 1904 a fost cooptat în C.C. al P.M.S.D.R. La sfîrşitul aceluiaşi an a trecut la menşevici, dar peste scurtă vreme s-a reîntors la bolşevici şi a colaborat la publicaţiile lor. În 1908 s-a retras din P.M.S.D.R. şi din activitatea politică. — *192—193, 407, 412.*

Simonov — vezi Maevski, E.

Singer, Paul (1844—1911) — unul dintre conducătorii social-democraţiei germane, tovarăş de luptă al lui A. Bebel şi W. Liebknecht, militant marcant al aripii marxiste din Internaţionala a II-a. Din 1900 — membru al B.S.I. — *92.*

Sisoika — vezi Bogdanov, A.

Skaldin (Elenev, F. P.) (1828—1902) — publicist şi scriitor rus. Reprezentant al liberalismului burghez din deceniul al 7-lea, colaborator la revista „Otecestvennîe Zapiski". — *18—19, 27.*

Skubik (Skubikis), E. P. (n. 1875) — în ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la mişcarea democrat-revoluţionară din Letonia. În 1900—1903, aflîndu-se la Zürich, a stabilit legături cu grupul editorial al „Iskrei" şi s-a ocupat de transportarea literaturii ilegale în Rusia. Ulterior s-a îndepărtat de social-democraţie. — *71, 77.*

Skvorţov-Stepanov, I. I. (Bolşak) (1870—1928) — activist de partid şi om de stat sovietic, publicist marxist, autor a numeroase lucrări economice, istorice şi cu conţinut ateist. A tradus integral „Capitalul", precum şi o serie de alte lucrări ale lui Marx şi Engels.

Participant la mişcarea revoluţionară din 1892, în 1904 devine bolşevic. După Revoluţia din Octombrie — comisar al poporului pentru finanţe. Membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. de la Congresul al XIV-lea, redactor al mai multor publicaţii de partid, directorul

www.dacoromanica.ro

Institutului „Lenin" de pe lîngă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., membru în prezidiul Academiei Comuniste. — *431, 454.*

Smidovici, I. G. (Bainova, Dimka, Zagorskaia) — social-democrată, iskristă. De la înfiinţarea „Iskrei" şi pînă în iulie 1901, cînd a sosit la Geneva N. K. Krupskaia, a fost secretara de redacţie a ziarului, apoi s-a ocupat de trecerea peste graniţă a literaturii ilegale. În anii reacţiunii s-a retras din activitatea politică. — *51, 52, 53, 63, 70, 72, 168—169, 207.*

Smidovici, P. G. (1874—1935) — la început „economist", apoi iskrist, bolşevic. — *218—220.*

Smirnov, M. V. (tovarăşul din Petersburg) — membru al grupului social-democrat „Rabocee Znamea". — *80.*

Smith — *vezi* Krjijanovski, G. M.

Sokolovski — *vezi* Mahlin, L. D.

Sokolski — *vezi* Nadejdin, L.

Soloviev, E. A. (1866—1905) — critic şi istoric literar rus ; a scris studii monografice despre clasicii literaturii ruse. A colaborat la „Naucinoe Obozrenie". — *22.*

Soloviov, V. S. (1853—1900) — filozof idealist rus. A prezentat denaturat marxismul, identificîndu-l cu materialismul economic. A propagat ideea mistică religioasă a „înnoirii" omenirii. — *67.*

Sora, Sora mai mare — *vezi* Zasulici, V. I.

Sora lui Aleksei — *vezi* Kanţel, L. O.

Sponti, E. I. („Dascălul vieţii") (1866—1931) — social-democrat, în 1894—1895 unul dintre militanţii Uniunii muncitoreşti din Moscova. În primăvara lui 1895 l-a însoţit pe Lenin în călătoria făcută în străinătate cu scopul de a stabili legaturi cu grupul „Eliberarea muncii". — *8.*

Stadthagen, Arthur (1857—1917) — avocat pînă în 1892, cînd a fost exclus din barou pentru că ţinuse o cuvîntare prin care cerea desfiinţarea tribunalelor militare. Autorul cunoscutei lucrări „Das Arbeiterrecht". — *472.*

Stammler, Rudolf (1856—1939) — profesor, jurist şi filozof german, neokantian. A criticat marxismul, exercitînd o puternică influenţă asupra „şcolii sociale" în economia politică. Lenin i-a caracterizat concepţiile teoretice drept scolastică total inconsistentă. — *31.*

Starojilov, D. V. — unul dintre organizatorii şi conducătorii asociaţiei zubatoviste la Petersburg. — *425.*

Starover — *vezi* Potresov, A. N.

Stasova, E. D. (1873—1966) (Absolut, Barza, Varvara Ivanovna) — veche militantă în mişcarea revoluţionară, membră a P.C.U.S. din

www.dacoromanica.ro

1898. În 1901—1905 a fost secretar al Comitetului din Petersburg şi al Biroului din Nord al C.C. al P.M.S.D.R. Din 1917 pînă în 1920 a fost secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1921—1938 a lucrat în cadrul Cominternului şi Ajutorului Roşu. A fost printre fondatoarele Comitetului mondial antifascist şi antirăzboinic al femeilor (1934). În 1938—1946 — redactor al revistei „Internaţionalnaia Literatura". — *235—236, 255—256, 265, 267, 275—276, 383—384, 407—408.*

Stavski, I. I. (1877—1957) — membru al partidului bolşevic din 1898. A fost unul dintre conducătorii grevei de la Rostov pe Don. În 1903, împreună cu Z. Mihailov şi Mocealov, au adresat o scrisoare redacţiei „Iskrei" în care se declarau solidari cu programul ei. — *250, 252, 264.*

Steklov, I. M. (Nahamkis, Nevzorov) (1873—1941) — social-democrat din 1893. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. Autorul unor lucrări de istorie a mişcării revoluţionare. — *38—41, 46, 48, 50, 67, 83, 103, 112, 113, 125, 148—149, 151, 293.*

Stopani, A. M. (Tu — ra) (1871—1932) — revoluţionar de profesie, bolşevic. Intrat în mişcare în 1892, în 1900, pe cînd activa la Pskov, l-a cunoscut pe Lenin. A fost unul dintre organizatorii Uniunii muncitorilor din Nord. A luat parte la preparativele în vederea editării „Iskrei". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al majorităţii iskriste. După congres, din însărcinarea C.C. a organizat o tipografie ilegală la Iaroslavl, iar după căderea acesteia, în vara lui 1904, a plecat la Baku, unde a fost unul dintre organizatorii Comitetului bolşevic local. După Revoluţia din Octombrie a deţinut posturi de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *423—425.*

Struve, P. B. (Inorodzew, Iuda, P. B., P. B-ci, R.N.S., Viţelul) (1870—1944) — economist şi publicist burghez rus, în ultimul deceniu al secolului trecut unul dintre reprezentanţii marcanţi ai „marxismului legal", colaborator şi redactor al revistelor „Novoe Slovo" (1897), „Nacealo" (1899) şi „Jizn" (1900). Încă de la prima sa lucrare, „Note critice cu privire la problema dezvoltării economice a Rusiei" (1894), combătînd narodnicismul, a procedat la o „critică" a teoriei economice a lui Marx. Struve s-a solidarizat cu exponenţii economiei politice vulgare şi a propagat neomalthusianismul. A fost unul dintre teoreticienii şi organizatorii „Uniunii eliberării" şi redactor al organului ei ilegal „Osvobojdenie" (1902—1905). O dată cu înfiinţarea partidului cadet în 1905, devine membru în C.C. al acestui partid. După Revoluţia din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înverşunat al Puterii sovietice. A făcut parte din guvernul contrarevoluţionar al lui Vranghel, ulterior emigrant alb. — *14—15, 21, 24, 25—26, 30—31, 32, 81—83, 90, 92, 103, 126, 128, 136, 139, 149, 163, 177, 433.*

Suvorov, S. A. (1869—1918) — publicist şi statistician, la început narodovolist, iar din 1900 social-democrat. După revoluţia din 1905 — machist. În culegerea „Studii de filozofie marxistă" (1908) a publicat articolul „Bazele filozofiei sociale", aspru criticat de Lenin în cartea sa „Materialism şi empiriocriticism". — *428.*

www.dacoromanica.ro

Ş

Şahovskoi, N. V. (1856—1906) — prinţ, preşedintele Comitetului de cenzură din Petersburg şi al direcţiei generale pentru problemele presei. — *125.*

Şcekoldin, F. I. (Bucătarul) (1870—1919) — social-democrat, iskrist. În 1900 a fost unul dintre organizatorii Uniunii din Nord a muncitorilor ruşi. În 1901—1902 s-a ocupat de transportul literaturii iskriste, precum şi de pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. — *207—208, 220, 223.*

Şelgunov, V. A. (1867—1939) — muncitor, revoluţionar de profesie, bolşevic. Din 1892 a propagat marxismul în cercurile muncitoreşti din Petersburg. A fost unul dintre organizatorii şi militanţii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare", fapt pentru care a fost arestat şi deportat. A participat la fondarea ziarului „Pravda". Din cauza represiunilor la care a fost supus şi-a pierdut vederea. — *250.*

Şergov, M. I. — social-democrat, membru al grupului de sprijinire a „Iskrei" de la Berlin şi al „Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *341.*

Şklearevici, V. G. (1877—1921) — student social-democrat, iskrist. A stabilit legătura dintre „Iskra" şi organizaţia social-democrată din Crimeea. — *207—208.*

Şneerson, A. A. (Erema) (n. 1881) — social-democrat. În 1902, făcînd parte din grupul de propagandişti ai Comitetului din Petersburg, a corespondat cu „Iskra". A elaborat un proiect de „organizare a partidului revoluţionar la Petersburg" şi l-a trimis lui Lenin, cerîndu-i să-i comunice observaţiile sale critice. Lenin i-a răspuns publicînd „Scrisoare către un tovarăş despre sarcinile noastre organizatorice". — *246, 319, 363.*

Şoricelul — *vezi* Kuleabko, P. I.

Şoimul — *vezi* Essen, M. M.

Şower, M. M. — social-democrat, iskrist, membru al „Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". La Congresul al II-lea al Ligii s-a situat de partea menşevicilor. — *91.*

T

Tarasov — *vezi* Rusanov, N. S.

Tezeakov, N. I. (1859—1925) — specialist în medicina socială. V. I. Lenin i-a apreciat pozitiv cartea „Muncitorii agricoli şi organizarea controlului lor sanitar în gubernia Herson", relevînd totodată unele erori cu caracter narodnicist cuprinse în ea. — *125, 139.*

www.dacoromanica.ro

Tokarev, A. S. (Scandalagiul) (n. 1874) — „economist", conducătorul aşa-numitei „Organizaţii muncitoreşti", desprinse din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, care a fiinţat din 1900 pînă în 1904. În iulie 1902 Tokarev s-a ridicat împotriva declaraţiei Comitetului din Petersburg prin care ziarul „Iskra" şi revista „Zarea" erau recunoscute drept organe conducătoare ale social-democraţiei ruse. Sub influenţa lui, în octombrie acelaşi an, comitetul „Organizaţiei muncitoreşti" a scos o foaie volantă în care se autodeclara organ conducător al „Uniunii de luptă". — *235—236, 255—256.*

Tomici — vezi Korenevski, M.

Torpilorul — vezi Lunacearski, A. V.

Travinski — vezi Krjijanovski, G. M.

Troţki (Bronştein), L. D. (Pană) (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menşevic. Întors din emigraţie după revoluţia din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost primit în partidul bolşevic. Dar el nu trecuse pe poziţiile bolşevismului şi a continuat să ducă făţiş şi în ascuns lupta împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, apoi comisar pentru problemele militare şi maritime militare, preşedinte al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, membru în Biroul Politic al C.C. şi membru în Comitetul Executiv al Cominternului. În 1918 a fost împotriva încheierii păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a situat în fruntea opoziţiei în discuţia cu privire la sindicate. Începînd din 1923 a dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, susţinînd că victoria socialismului în U.R.S.S. este imposibilă. Partidul comunist, demascînd troţkismul ca pe o deviere mic-burgheză, l-a înfrînt pe plan ideologic şi organizatoric. În 1927 Troţki a fost exclus din partid, iar în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică ; în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. Din străinătate a continuat lupta împotriva partidului comunist şi a Statului sovietic, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *250, 271, 273, 290—292, 363, 405, 412, 417—418, 432.*

Tu — ra — vezi Stopani, A. M.

Topuridze, D. A. (Isari) (1871—1942) — social-democrat gruzin, menşevic. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al majorităţii iskriste, s-a dovedit însă şovăitor, şi la sfîrşitul congresului a votat împreună cu minoritatea. După congres a aderat la menşevici, luînd poziţie împotriva instituţiilor centrale ale partidului alese la

www.dacoromanica.ro

congres, ceea ce i-a atras în octombrie 1903 înlăturarea din munca de partid. După instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a lucrat la Comisariatul pentru finanţe şi a desfăşurat activitate publicistică şi ştiinţifică. — *325, 338.*

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus, reprezentant marcant al „marxismului legal". — *24, 29—30, 263.*

Ţ

Ţederbaum, S. O. (Fratele lui Pahomie, Iakov) (1879—1939) — social-democrat din 1898, a lucrat la transportarea literaturii iskriste în Rusia. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic activ. — *142—146, 166, 169.*

Ţenski. — 403.

Ţvetov — *vezi* Blumenfeld, I. S.

U

Ulianov, D. I. (Andreevski) (1874—1943) — bolşevic, de profesiune medic, fratele mai mic al lui Lenin. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al majorităţii iskriste. După congres a activat ca agent al C.C. După Revoluţia din Octombrie a ocupat diferite funcţii în aparatul de partid şi de stat. — *323, 364.*

Ulianova-Elizarova, A. I. (Ania, Vechea prietenă) (1864—1935) — militantă a partidului comunist, sora mai mare a lui Lenin. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1886. În 1900—1905 a lucrat în organizaţia „Iskrei" şi la publicaţiile bolşevice ilegale. După Revoluţia din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru învăţămînt. — *12, 25, 47, 53, 54, 129, 147, 148, 215, 476.*

Ulianova, M. A. (1835—1916) — mama lui V. I. Lenin. Femeie instruită şi cu idei înaintate, şi-a sprijinit copiii în activitatea lor revoluţionară. — *198, 215, 472, 477, 479.*

Ulianova, M. I. (Maneaşa, Ursul, Ursuleţul) (1878—1937) — militantă a partidului comunist şi a Statului sovietic, sora mai mica a lui Lenin. A desfăşurat activitate de partid în diverse oraşe din Rusia. Din 1900 a participat la activitatea „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. După Revoluţia din Octombrie a fost, pînă în 1929, secretar de redacţie al ziarului „Pravda". — *93, 235, 295, 304, 357.*

Uşakov, M. A. — agent zubatovist în mişcarea muncitorească. — 425.

Uşuratecul torpilor — *vezi* Lunacearski, A. V.

www.dacoromanica.ro

V

V. I., V. Iv. — *vezi* Zasulici, V. I.

V. I-n — *vezi* Ivanşin, V. P.

V. M. — *vezi* Velicikina, V. M.

V. V. — *vezi* Kojevnikova, V. V.

V. V. — *vezi* Voronţov, V. P.

Vakar, V. V. (Pravdin, V.) (1878—1926) — în 1902 membru în Comitetul din Kiev al P.M.S.D.R. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *225, 269, 371.*

Valentin — *vezi* Galperin, L. E.

Valentinov, N. (Volski, N. V., Samsonov) (n. 1879) — social-democrat din 1898. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici, dar la sfîrşitul anului 1904 a trecut la menşevici şi a colaborat la o serie de publicaţii ale lor. După Revoluţia din Octombrie a lucrat la reprezentanţa comercială a U.R.S.S. la Paris. Emigrant din 1930, publică articole ostile partidului comunist şi Statului sovietic. — *401, 412.*

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc belgian, preşedintele Biroului Socialist Internaţional al Internaţionalei a II-a. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia din Octombrie. — *129, 139.*

Vanea — *vezi* Krasnuha, V. P.

Vaneev, A. A. (1872—1899) — a participat la înfiinţarea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. A fost propagandist în cercurile muncitoreşti social-democrate. Arestat împreună cu Lenin, a fost deportat în Siberia răsăriteană. A fost printre semnatarii „Protestului social-democraţilor din Rusia" scris de Lenin ca răspuns la „Credo"-ul „economiştilor". S-a stins de tuberculoză în deportare. — *473.*

Varvara Ivanovna — *vezi* Stasova, E. D.

Vasili Vasilievici — *vezi* Olminski, M. S.

Vasiliev — *vezi* Lengnik, F. V.

Vasiliev, N. V. (1858—1920) —menşevic, a participat la mişcarea social-democrată din Elveţia. — *76.*

Veceslov, M. G. (Iuriev) (1869—1934) — social-democrat, de profesiune medic. A înfiinţat şi condus grupul de sprijinire a „Iskrei" de la Berlin. A organizat transportarea „Iskrei" la graniţa apuseană. Membru al „Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. — *94, 98—99, 104—106, 108, 121—122, 216, 321, 341.*

www.dacoromanica.ro

Vechea prietenă — vezi Ulianova-Elizarova, A. I.

Velika. Velika Dm., Velika Dmitrievna — vezi Zasulici, V. I.

Velicikina, V. M. (V. M., Vera Mihailovna, Perova) (1868—1918) — în 1901 a intrat în „Liga din străinătate a social-democrației revoluționare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevică. A tradus din lucrările lui Marx și Engels. — *262, 270, 305, 387, 470.*

Vera Ivanovna — vezi Zasulici, V. I.

Vera Pavlovna — vezi Akselrod-Gurevici, V. P.

Vert, O. A. — 22.

Veteranul — vezi Plehanov, G. V.

Vetrinskaia — vezi Iakubova, A. A.

Vicontele — vezi Potresov, A. N.

Vilenski, I. S. (Ilia) (1873—1931) — social-democrat din 1897. Arestat în 1900, a reușit să fugă peste graniță. La Geneva a aderat la organizația „Iskrei". A lucrat la tipografia grupului „Eliberarea muncii", iar ulterior a condus tipografia partidului. — *391, 399.*

Vilonov, N. E. (1883—1910) — a intrat în mișcarea revoluționară în 1901, pe cînd era muncitor la atelierele căilor ferate din Kaluga. În 1902 a devenit adept al „Iskrei". Deportat în 1903 la Ekaterinoslav, a făcut parte din comitetul iskrist local și a fost unul dintre organizatorii grevei din august același an. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevic. — *348—351.*

Vițelul — vezi Struve, P. B.

Vladimirov, M. K. (*Șeinfinkel, M. K.*, Fred) (1879—1925) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevic. — *243, 420—421.*

Vlas — vezi Rerih, A. E.

Vodovozova, M. I. — editoare din Petersburg. În ultimul deceniu al secolului trecut a tipărit și răspîndit literatură marxistă. În editura ei a apărut cartea lui Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *163.*

Vorovski, V. V. (Iozefina, Schwartz) (1871—1923) — militant al partidului bolșevic din 1890, publicist și critic literar. În 1894, membru al „Uniunii muncitorești din Moscova". Emigrînd în 1902, a devenit colaborator al „Iskrei". A făcut parte din redacția ziarului bolșevic „Vpered". După Revoluția din Octombrie — diplomat sovietic; a fost ucis la Lausanne de albgardiști. — *332, 371, 401, 408, 436, 443.*

Voronțov, V. P. (V. V.) (1847—1918) — economist și publicist rus, unul dintre ideologii narodnicismului liberal din ultimele decenii ale secolului trecut. În lucrările sale, dintre care cea mai cunoscută este „Destinele capitalismului în Rusia", susținea că în Rusia nu există

www.dacoromanica.ro

condiţii pentru dezvoltarea capitalismului şi idealiza obştea ţărănească şi mica producţie de mărfuri. În acelaşi timp, el pleda pentru împăcarea cu cîrmuirea ţaristă şi combătea cu înverşunare marxismul. Concepţiile sale au fost aspru criticate de Lenin într-o serie de lucrări. — *3, 4.*

W

Wasserberg, E. A. — membră a grupului de sprijinire a „Iskrei" de la Paris. — *158.*

Webb, Beatrice (1858—1943) şi *Sidney* (1859—1947) — cunoscuţi militanţi ai mişcării muncitoreşti engleze. Au scris împreună o serie de lucrări de istorie şi teorie a acestei mişcări, dintre care Lenin a tradus în limba rusă în 1900—1901 „Industrial Democracy" (1897) sub titlul „Teoria şi practica trade-unionismului englez". — *163.*

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat rus, exponent al intereselor „imperialismului militaro-feudal" al Rusiei ţariste, partizan convins al absolutismului. A contribuit activ la reprimarea revoluţiei din 1905—1907. Ocupînd diferite posturi în guvern, Witte a stimulat accesul capitalului străin în Rusia, contribuind la dezvoltarea capitalismului şi accentuînd dependenţa ţării de puterile imperialiste. — *93, 103, 125, 126, 136, 287.*

Wolff — *vezi* Lengnik, F. V.

Wolff, Wilhelm (1809—1864) — revoluţionar şi publicist proletar german, prieten şi tovarăş de luptă al lui Marx şi Engels. — *133.*

X

X — *vezi* Knipovici, L. M.

X — vezi Plehanov, G. V.

Z

Z. Z. — *vezi* Lalaianţ, I. H.

Zagorskaia — *vezi* Smidovici, L. G.

Zagorsky — *vezi* Krohmal, V. N.

Zalezki, Kazimir (Trusevici, Stanislas) (1869—1918) — unul dintre fondatorii Uniunii muncitorilor lituanieni (1895). În 1900—1901 — membru al Conducerii centrale a S.D.P. şi L. A participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. În anii reacţiunii a colaborat la presa menşevică. — *99.*

Zaporojeţ, P. K. (1873—1905) — social-democrat, membru al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg.

www.dacoromanica.ro

Deportat în Siberia răsăriteană, a contractat o boală psihică şi internat în spital, s-a stins de tuberculoză. — *472.*

Zarin — vezi Lengnik, F. V.

Zasulici, V. I. (V. I., V. Iv., Karelin, Kiroff, Mătuşa, Sora, Sora mai mare, Velika, Velika Dmitrievna, Vera Ivanovna) (1849—1919) — militantă de seamă a mişcării narodnice şi apoi a celei social-democrate din Rusia, unul dintre fondatorii grupului „Eliberarea muncii". În 1900 a intrat în redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la minoritatea iskristă. După congres — unul dintre liderii menşevismului. — *12, 13, 26, 27, 28, 51, 61, 64—66, 72, 75, 90, 98, 121, 126, 133, 139, 148—149, 151, 156, 163, 178, 183, 199, 205, 208, 243, 269, 280, 296, 312, 315, 339, 344, 345, 437.*

Zeldov, A. M. (Bundistul) (1873—1924) — unul dintre activiştii de seamă ai Bundului, a participat la conferinţa comitetelor şi organizaţiilor P.M.S.D.R. de la Belostok din 1902. — *195.*

Zemleacika, R. S. (Zalkind, R. S., Demonul, Osip, Osipov, Roza) (1876—1947) — militantă a partidului comunist şi a Statului sovietic, social-democrată din 1893. În 1901 a lucrat ca agent al „Iskrei" la Odesa şi Ekaterinoslav. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentantă a majorităţii iskriste. După congres a fost cooptată în C.C. ca reprezentantă a bolşevicilor. A participat la consfătuirea celor 22 de bolşevici de la Geneva (august 1904), fiind aleasă în Biroul Comitetelor Majorităţii. A fost delegată la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. După Revoluţia din Octombrie a ocupat funcţii de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *323, 329, 374, 378, 393, 396, 397, 409, 421, 426, 428, 438—440, 450, 457, 459—460.*

Zernova — vezi Essen, M. M.

Zubatov, S. V. (1864—1917) — colonel de jandarmi, în 1901—1903 a organizat la Petersburg şi Moscova „Uniuni muncitoreşti" poliţieneşti, care i-au purtat numele, cu scopul de a îndepărta pe muncitori de la lupta revoluţionară. — *87, 148.*

Zurabov, A. G. (Raşid-Bek) (1873—1920) — social-democrat din 1892, a făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1902 a fost unul dintre organizatorii „Uniunii social-democraţilor armeni" şi ai organului ei de presă „Proletariat". În 1903 — membru în Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — reprezentant al majorităţii iskriste. După congres — bolşevic. — *325.*

Zver, Zverev, Zveruşka — vezi Essen, M. M.

2a 3b — vezi Lepeşinski, P. N.

7t 6f — vezi Lengnik, F. V.

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

1893

Prefață VII

1. CĂTRE P. P. MASLOV. *A doua jumătate a lunii decembrie* . . . . . 1—2

1894

2. CĂTRE P. P. MASLOV. *30 mai* . . . . . 3—5

*3. CĂTRE P. P. MASLOV. *31 mai* 6

4. CĂTRE L. F. MILOVIDOVA. *21 iulie* . . . . 6—7

1895

5. CĂTRE P. B. AKSELROD. *Începutul lunii noiembrie* 8—10

6. CĂTRE P. B. AKSELROD. *Mijlocul lunii noiembrie* 10—11

1897

7. CĂTRE P. B. AKSELROD. *16 august* . . . . 12—13

1898

8. CĂTRE S. M. ARKANOV. *10 mai* 14

9. CĂTRE A. N. POTRESOV. *2 septembrie* . . . . 14—17

1899

10. CĂTRE A. N. POTRESOV. *26 ianuarie* . . . . 18—22

11. CĂTRE A. N. POTRESOV. *27 aprilie* . . . . . 22—28

12. CĂTRE A. N. POTRESOV. *27 iunie* . . . . . 28—34

13. CĂTRE S. M. ARKANOV. *31 octombrie* 34

* Cu asterisc sînt notate scrisorile publicate pentru prima oară.

www.dacoromanica.ro

1900

14. CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *Înainte de 24 august* . 35—38
15. CĂTRE I. M. STEKLOV. *Înainte de 4 septembrie* . 38—41
16. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *5 septembrie* . . . . . 41—44
17. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *Între 6 și 15 septembrie* . . . . . 45—46
18. CĂTRE S. M. STEKLOV. *25 septembrie* 46
19. CĂTRE D. B. REAZANOV. *25 septembrie* 47
20. CĂTRE P. B. AKSELROD. *10 octombrie* . . . 47—48
21. CĂTRE V. P. NOGHIN. *10 octombrie* 49
22. CĂTRE I. M. STEKLOV. *10 octombrie* 50
23. CĂTRE P. B. AKSELROD. *18 octombrie* . . . . 50—52
24. CĂTRE P. B. AKSELROD. *19 octombrie* . . . . 52—53
25. CĂTRE P. B. AKSELROD. *21 octombrie* . . . . 53—54
26. CĂTRE A. A. IAKUBOVA. *26 octombrie* . . . 54—57
27. CĂTRE A. A. IAKUBOVA. *26 octombrie* . . . . 58—59
28. CĂTRE V. P. NOGHIN. *2 noiembrie* . . . . . 59—61
29. CĂTRE P. B. AKSELROD. *3 noiembrie* . . . . 61—62
30. CĂTRE P. B. AKSELROD. *8 noiembrie* . . . . 63—65
31. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *9 noiembrie* . . . . 65—69
32. CĂTRE P. B. AKSELROD. *16 noiembrie* . . . . 69—70
33. CĂTRE P. B. AKSELROD. *19 noiembrie* . . . . 70—71
34. CĂTRE P. B. AKSELROD. *26 noiembrie* . . . . 71—72
35. CĂTRE P. B. AKSELROD. *7 decembrie* . . . . 72—73
36. CĂTRE P. B. AKSELROD. *11 decembrie* . . . . 73—75
37. CĂTRE P. B. AKSELROD. *14 decembrie* . . . . 75—76
38. CĂTRE P. B. AKSELROD. *24 decembrie* . . . . 76—77

1901

39. CĂTRE V. P. NOGHIN. *3 ianuarie* . . . . . 78—79
40. CĂTRE V. P. NOGHIN. *24 ianuarie* . . . . . 79—81
41. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *30 ianuarie* . . . . 81—83
42. CĂTRE GRUPUL „BORBA". *3 februarie* . . . 83—84

www.dacoromanica.ro

43. CĂTRE D. B. REAZANOV. *5 februarie* . . . . 84—85
44. CĂTRE V. P. NOGHIN. *5 februarie* . . . . . 85—88
45. CĂTRE GRUPUL „BORBA". *21 februarie* . . . 88—89
46. CĂTRE V. P. NOGHIN. *21 februarie* 89
47. CĂTRE P. B. AKSELROD. *27 februarie* . . . . 90—91
48. CĂTRE P. B. AKSELROD. *11 martie* 91
49. CĂTRE P. B. AKSELROD. *20 martie* . . . . . 92—93
50. CĂTRE F. I. DAN. *22 martie* 94
51. CĂTRE V. P. NOGHIN. *23 martie* 95
52. CĂTRE V. P. NOGHIN. *6 aprilie* 95
53. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *15 aprilie* 96
54. CĂTRE K. H. BRANTING. *19 aprilie* . . . . 96—97
55. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *21 aprilie* . . . . 97—98
56. CĂTRE M. G. VECESLOV. *22 aprilie* . . . . 98—99
57. CĂTRE P. B. AKSELROD. *25 aprilie* . . . . . 99—104
58. CĂTRE M. G. VECESLOV. *25 aprilie* . . . . 104—106
59. CĂTRE S. I. RADCENKO. *Sfîrşitul lunii aprilie* . 106—107
60. CĂTRE GRUPUL „BORBA". *12 mai* 107
61. CĂTRE M. G. VECESLOV. *18 mai* 108
62. CĂTRE TIPOGRAFIA ZIARULUI „ISKRA". *Între 22 mai şi 1 iunie* 109
63. CĂTRE N. E. BAUMAN. *24 mai* . . . . . 109—110
*64. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *24 mai* . . . . . 111—112
65. CĂTRE P. B. AKSELROD. *25 mai* . . . . . 112—115
66. CĂTRE L. M. KNIPOVICI. *28 mai* . . . . . 115—116
67. CĂTRE R. E. KLASSON. *28 mai* 116
68. CĂTRE P. B. AKSELROD. *1 iunie* . . . . . 117—118
69. CĂTRE P. N. LEPEŞINSKI ŞI P. A. KRASIKOV. *1 iunie* . . . . . 118—119
70. CĂTRE GRUPUL DE SPRIJINIRE A „ISKREI", *5 iunie* 120
71. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *12 iunie* . . . . 120—121
72. CĂTRE M. G. VECESLOV. *17 iunie* . . . . . 121—122
73. CĂTRE L. E. GALPERIN. *Între 18 şi 22 iunie* . . 122—123

www.dacoromanica.ro

74. CĂTRE N. E. BAUMAN. *25 sau 26 iunie* . . . . 123—124
75. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *7 iulie* . . . . . 124—126
76. CĂTRE P. B. AKSELROD. *9 iulie* . . . . . 126—128
77. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *13 iulie* . . . . 128—129
78. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *18 iulie* . 129—130
79. CĂTRE L. N. RADCENKO. *Între 18 şi 27 iulie* . . 130
80. CĂTRE P. B. AKSELROD. *21 iulie* . . . . . 131—133
81. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *25 iulie* . . . . . 133—135
82. CĂTRE P. B. AKSELROD. *26 iulie* . . . . . 136—137
83. CĂTRE P. B. AKSELROD. *30 iulie* . . . . . 137—138
84. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *30 iulie* . . . . . 139—140
85. CĂTRE L. E. GALPERIN. *Între 31 iulie şi 12 august* . 140—141
86. CĂTRE L. I. GOLDMAN. *Între 31 iulie şi 12 august* . 141—142
87. CĂTRE S. O. ŢEDERBAUM. *A doua jumătate a lunii iulie* . . . . . 142—146
88. CĂTRE P. B. AKSELROD. *4 august* . . . . . 146—148
89. CĂTRE P. B. AKSELROD. *24 august* . . . . . 148—149
90. CĂTRE P. B. AKSELROD. *30 august* . . . . 150—151
91. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *18 septembrie* . . . 151—152
92. CĂTRE L. I. AKSELROD. *5 sau 6 octombrie* . . . 152—153
93. CĂTRE GRUPUL ISKRIST DE LA PETERSBURG. *După 15 octombrie* 153
94. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *21 octombrie* . . . 153—154
95. CĂTRE L. I. AKSELROD. *22 octombrie* . . . . 154—155
96. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *2 noiembrie* . . . . 155—156
97. CĂTRE E. L. GUREVICI. *3 noiembrie* . . . . 156—157
98. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *3 noiembrie* . . . 157—158
*99. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *10 noiembrie* . . . . 158—160
100. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *11 noiembrie* . . . 160
*101. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *14 noiembrie* . . . 160—162
102. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *19 noiembrie* . . . 162—163
103. CĂTRE L. I. AKSELROD. *27 noiembrie* . . . . 163—164
104. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *1 decembrie* . . . 164—165
105. CĂTRE L. I. AKSELROD. *17 decembrie* . . . . 165—166

www.dacoromanica.ro

106. CĂTRE ORGANIZAŢIILE DIN RUSIA ALE „ISKREI". *Înainte de 18 decembrie* . . . . . 166—168
107. CĂTRE I. G. SMIDOVICI. *18 decembrie* . . . . 168—169
108. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *19 decembrie* . . . 169—170
109. CĂTRE P. B. AKSELROD. *19 decembrie* . . . . 170—171
110. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *20 decembrie* . . . 171
111. CĂTRE P. B. AKSELROD. *23 decembrie* 172
112. CĂTRE L. I. GOLDMAN. *Decembrie* . . . . . 172—173

1902

113. CĂTRE L. I. GOLDMAN. *3 ianuarie* . . . . . 174—175
114. CĂTRE V. N. KROHMAL. *3 ianuarie* 175
115. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *7 februarie* . . . . 175—176
116. CĂTRE L. I. AKSELROD. *18 februarie* 177
*117. CĂTRE P. B. AKSELROD. *3 martie* . . . . . 177—178
118. CĂTRE P. B. AKSELROD. *22 martie* . . . . . 178—179
*119. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *Înainte de 23 martie* . . 179
120. CĂTRE P. B. AKSELROD. *27 martie* . . . . . 180—181
121. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *Între 28 martie şi 19 aprilie* . . . . . 181—182
122. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *4 aprilie* . . . . 182—185
123. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *17 aprilie* 185
124. CĂTRE P. B. AKSELROD. *18 aprilie* 186
125. CĂTRE P. B. AKSELROD. *23 aprilie* . . . . 186—187
126. CĂTRE P. B. AKSELROD. *3 mai* . . . . . 188—189
127. CĂTRE A. I. KREMER. *4 mai* . . . . . 189—190
128. CĂTRE UNIUNEA SOCIAL-DEMOCRAŢILOR RUŞI DIN STRĂINĂTATE. *4 mai* 190
*129. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *5 mai* 191
130. CĂTRE P. N. LEPEŞINSKI ŞI I. I. RADCENKO. *5 mai* 191
131. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *6 mai* . . . . 192—193
132. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *14 mai* . . . . . 193—194
133. CĂTRE F. V. LENGNIK. *23 mai* 194
134. CĂTRE L. I. AKSELROD. *14 iunie* 195

www.dacoromanica.ro

135. CĂTRE I. I. RADCENKO. *22 iunie* . . . . . 195—196
136. CĂTRE L. I. AKSELROD. *23 iunie* . . . . . 196—197
137. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *23 iunie* . . . . . 197—198
138. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *2 iulie* . . . . . 198—199
139. CĂTRE I. I. RADCENKO. *Între 9 şi 16 iulie* . . . 200—205
140. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *12 iulie* . . . . . 205—206
141. CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *16 iulie* . . . . . 207—208
142. CĂTRE I. I. RADCENKO. *16 iulie* . . . . . 208—211
143. CĂTRE I. I. RADCENKO. *22 iulie* . . . . . 212—215
144. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *24 iulie* . . . . . 215—216
145. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *28 iulie* 217
146. CĂTRE V. G. ŞKLEAREVICI. *29 iulie* . . . . 217—218
147. CĂTRE P. G. SMIDOVICI. *2 august* . . . . 218—220
148. CĂTRE V. A. NOSKOV. *4 august* . . . . . 220—224
149. CĂTRE KARTAVŢEV. *4 august* . . . . . 224—225
150. CĂTRE I. I. RADCENKO. *7 august* 225
151. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *8 august* . . . . . 226—227
152. CĂTRE I. I. RADCENKO. *12 august* 227
153. CĂTRE P. B. AKSELROD. *19 august* 228
154. CĂTRE E. I. LEVIN. *22 august* . . . . . 228—229
155. CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA AL P.M.S.D.R. *24 august* . . . . . 230—232
156. SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „IUJNÎI RABOCII". *16 septembrie* . . . . . 232—234
157. CĂTRE G. M. ŞI Z. P. KRJIJANOVSKI. *23 septembrie* 235
158. CĂTRE V. P. KRASNUHA ŞI E. D. STASOVA. *24 septembrie* . . . . . 235—236
159. CĂTRE A. M. KALMÎKOVA. *27 septembrie* . . 236—238
*160. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *Înainte de 5 octombrie* 238—240
161. CĂTRE L. I. AKSELROD. *11 noiembrie* . . . . 240—241
162. CĂTRE P. A. KRASIKOV. *11 noiembrie* . . . . 241—242
163. CĂTRE L. I. AKSELROD. *28 noiembrie* . . . . 242—243
164. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *1 decembrie* . . . . 243—244

www.dacoromanica.ro

165. CĂTRE E. I. LEVIN. *În jurul datei de 11 decembrie* . 244—246
166. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *14 decembrie* . . . 247—249
167. CĂTRE FIT. *16 decembrie* 249
168. CĂTRE L. I. AKSELROD. *18 decembrie* . . . . 250—251
169. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *19 decembrie* . . . . 251—252
170. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *25 decembrie* . . . 253—254
171. CĂTRE A. N. POTRESOV. *26 decembrie* 255
172. CĂTRE V. I. LAVROV ŞI E. D. STASOVA. *27 decembrie* . . . . . 255—256
173. CĂTRE F. V. LENGNIK. *27 decembrie* 257
174. CĂTRE BIROUL ORGANIZAŢIEI DIN RUSIA A „ISKREI". *28 decembrie* 258

1903

175. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *1 ianuarie* . . . 259
176. CĂTRE A. N. POTRESOV. *1 ianuarie* 260
177. CĂTRE I. V. BABUŞKIN. *6 ianuarie* 261
178. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *10 ianuarie* . . . . 262—263
179. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „IUJNÎI RABOCII". *10 ianuarie* 263
180. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *12 ianuarie* . . 263—264
181. CĂTRE L. I. AKSELROD. *15 ianuarie* 264
182. CĂTRE E. D. STASOVA. *15 ianuarie* 265
183. CĂTRE COMITETUL DIN HARKOV AL P.M.S.D.R. *15 ianuarie* . . . . . 266—267
184. CĂTRE E. D. STASOVA. *16 ianuarie* 267
185. CĂTRE I. V. BABUŞKIN. *16 ianuarie* 268
186. CĂTRE F. V. LENGNIK. *17 ianuarie* 269
187. CĂTRE L. I. AKSELROD. *27 ianuarie* . . . . 269—270
188. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *27 ianuarie* . . 270
189. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *27 ianuarie* . . . 270—272
190. CĂTRE A. N. POTRESOV. *27 ianuarie* . . . . 272—273
191. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *28 ianuarie* . . . . 273—275
192. CĂTRE E. D. STASOVA. *28 ianuarie* . . . . . 275—276

www.dacoromanica.ro

193. CĂTRE UNIUNEA SOCIAL-DEMOCRAȚILOR RUȘI DIN STRĂINĂTATE. *4 sau 5 februarie* . . . . 276—277
194. CĂTRE I. O. MARTOV. *5 februarie* . . . . . 277—279
195. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *5 februarie* . . . . 280—281
196. CĂTRE V. D. BRONCI-BRUEVICI. *8 februarie* . . 281—282
197. CĂTRE F. V. LENGNIK. În jurul datei de *12 februarie* 282—288
198. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *21 februarie* . . 288—289
199. CĂTRE COMITETUL DIN NIJNI NOVGOROD. *Înainte de 25 februarie* . . . . . 289—290
200. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *2 martie* . . . . . 290—292
201. SCRISOARE CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE ÎN CADRUL UNEI SCRISORI CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *Între 4 și 7 martie* . . . . 292—293
202. CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE. *Între 6 și 9 martie* . . . . . 293—294
203. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *15 martie* . . . 295
204. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *15 martie* . . . . 295—296
205. CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE. *31 martie* 296—297
206. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *3 aprilie* . . . 297—298
207. CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE. *6 aprilie* 298—299
208. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *10 aprilie* . . . . 299—300
209. CĂTRE E. M. ALEKSANDROVA. *În jurul datei de 22 mai* . . . . . 300—303
210. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *24 mai* . . . 303—304
211. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *16 iulie* . . . 304—305
212. CĂTRE A. M. KALMÎKOVA. *7 septembrie* . . . 305—309
213. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *10 septembrie* . 309—310
214. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *Între 10 și 14 septembrie* . . . . . 310—311
215. CĂTRE A. N. POTRESOV. *13 septembrie* . . . 311—314
216. CĂTRE A. M. KALMÎKOVA. *30 septembrie* . . 314—316
217. CĂTRE K. L. FÜRTMILLER. *30 septembrie* . . 317
218. CĂTRE COMITETUL DIN ODESA AL P.M.S.D.R. *1 octombrie* . . . . . 317—318
219. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI ȘI V. A. NOSKOV. *5 octombrie* . . . . . 319—320

www.dacoromanica.ro

220. CĂTRE I. O. MARTOV. *6 octombrie* . . . . 320—321
221. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *10 octombrie* . . . 321—323
222. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *20 octombrie* . . 323—325
223. CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ. *20 octombrie* . . . . . 325—326
224. CĂTRE COMITETUL DIN REGIUNEA DONULUI. *Octombrie* 326
225. CĂTRE SINDICATUL MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ. *Octombrie* . . . . . 327—328
226. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *1 noiembrie* . . . 328—329
227. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *4 noiembrie* . . 330
228. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *4 noiembrie* . . . . . 330—331
229. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI ŞI V. A. NOSKOV. *5 noiembrie* . . . . . 331—332
230. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *6 noiembrie* . . . 332—333
231. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *8 noiembrie* . . 333—334
232. CĂTRE M. N. LEADOV. *10 noiembrie* . . . . 334—341
233. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *14 noiembrie* . . . 342
234. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *18 noiembrie* . . . 342—343
235. CĂTRE I. O. MARTOV. *29 noiembrie* 343
236. CĂTRE F. I. DAN. *2 decembrie* 344
237. CĂTRE V. I. ZASULICI. *3 decembrie* 344
238. CĂTRE V. I. ZASULICI. *3 decembrie* 345
239. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *10 decembrie* . . . . . 345—346
240. CĂTRE REDACŢIA „ISKREI". *12 decembrie* . . 347—348
241. CĂTRE N. E. VILONOV. *Între 17 şi 22 decembrie* . 348—351
242. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *18 decembrie* . . 351—354
243. CĂTRE I. O. MARTOV. *19 decembrie* . . . . 354—355
244. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *22 decembrie* . . . . . 355—356
245. CĂTRE REDACŢIA „ISKREI". *24—27 decembrie* . 356—357
246. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *30 decembrie* . . . . . 357—360

www.dacoromanica.ro

1904

247. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *2 ianuarie* . . . . . 361—362

248. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. 4 ianuarie . . 362—365

249. CĂTRE REDACŢIA „ISKREI". *8 ianuarie* . . . 365—366

250. CĂTRE G. V. PLEHANOV, PREŞEDINTELE CONSILIULUI PARTIDULUI. *23 ianuarie* . . . . 366—367

251. CĂTRE G. V. PLEHANOV, PREŞEDINTELE CONSILIULUI PARTIDULUI. *27 ianuarie* . . . . 367—368

252. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *31 ianuarie* . . . . . 368—370

253. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *Între 2 şi 7 februarie* 370—371

254. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *7 februarie* 372

255. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *8 februarie* . . 372—373

256. CĂTRE REDACŢIA „ISKREI". *26 februarie* . . 373

257. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *Februarie* . . . . . 374—375

258. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *13 martie* . . . . . 375—377

259. CĂTRE REDACŢIA „ISKREI". *18 martie* . . . 377

260. CĂTRE F. V. LENGNIK. *26 mai* 378

261. CĂTRE L. B. KRASIN. *26 mai* . . . . . 378—380

262. CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI. *26 mai* . . . 380—381

263. CĂTRE BIROUL DIN SUD AL COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R. *Sfîrşitul lunii mai* . . 381—383

264. CĂTRE E. D. STASOVA ŞI F. V. LENGNIK. *19 iunie* 383—384

*265. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ISKRA". *20 iunie* 385

266. CĂTRE SECŢIA DIN PARIS A LIGII DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAŢIEI REVOLUŢIONARE RUSE. *Sfîrşitul lunii iunie — începutul lunii iulie* 385

267. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *26 iulie* . . . 386—387

268. CĂTRE I. O. MARTOV, SECRETARUL CONSILIULUI PARTIDULUI. *10 august* . . . . . 387—388

269. CĂTRE M. K. VLADIMIROV. *15 august* . . . . 388—390

270. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *Între 18 şi 31 august* . . . . . 390—391

www.dacoromanica.ro

271. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „ISKRA". *24 august* 392—393

272. SCRISOARE CĂTRE MEMBRII COMITETELOR MAJORITĂȚII ȘI CĂTRE TOȚI PARTIZANII ACTIVI AI MAJORITĂȚII DIN RUSIA ÎNSOȚITĂ DE O SCRISOARE CĂTRE L. A. FOTIEVA. *În jurul datei de 28 august* . . . . . 393—394

273. CĂTRE V. A. NOSKOV. *30 august* 394

274. CĂTRE V. A. NOSKOV. *30 sau 31 august* . . . 395

*275. CĂTRE M. N. LEADOV. *1 septembrie* 396

276. CĂTRE I. O. MARTOV, SECRETAR AL CONSILIULUI PARTIDULUI. *2 septembrie* . . . . . 396—397

277. CĂTRE V. A. NOSKOV. *2 septembrie* . . . . 397—398

*278. CĂTRE ZEȚARII DE LA TIPOGRAFIA PARTIDULUI. *2 sau 3 septembrie* 398

*279. CĂTRE I. S. VILENSKI. *Între 5 și 13 septembrie* . 399

280. CĂTRE I. O. MARTOV, SECRETAR AL CONSILIULUI PARTIDULUI. *7 septembrie* 400

281. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *13 septembrie* . 401

282. CĂTRE M. S. MAKADZIUB. *16 septembrie* . . 402—403

283. CĂTRE M. LEIBOVICI. *20 septembrie* . . . . 404—406

*284. CĂTRE V. P. NOGHIN. *21 septembrie* . . . . 406—407

285. CĂTRE E. D. STASOVA, F. V. LENGNIK Ș.A. *23 septembrie* . . . . . 407—408

286. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *29 septembrie* . . . 408

287. CĂTRE PARTICIPANȚII LA CONFERINȚA COMITETELOR DIN SUD ȘI A BIROULUI DIN SUD AL C.C. AL P.M.S.D.R. *După 5 octombrie* . . . 409

288. CĂTRE COMITETELE MAJORITĂȚII. *după 5 octombrie* . . . . . 409—410

289. CĂTRE M. P. GOLUBEVA. *După 5 octombrie* . 410—411

290. CĂTRE E. D. STASOVA, F. V. LENGNIK ș.a. *14 octombrie* . . . . . 411—412

291. CĂTRE I. I. RADCENKO. *28 octombrie* . . . 413—414

292. CĂTRE COMITETUL DIN SIBERIA AL P.M.S.D.R. *30 octombrie* . . . . . 415—419

293. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *2 noiembrie* . . . 419—421

*294. CĂTRE I. P. GOLDENBERG. *2 noiembrie* . . . 421—422

www.dacoromanica.ro

295. CĂTRE E. E. ESSEN. *4 noiembrie* . . . . . 422—423
296. CĂTRE A. M. STOPANI. *10 noiembrie* . . . 423—425
297. CĂTRE ORGANIZAȚIA DIN PETERSBURG A P.M.S.D.R. *Octombrie-decembrie* . . . . . 425—426
298. CĂTRE O. A. PEATNIȚKI. *Înainte de 16 noiembrie* . . . . . 426—428
299. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *21 noiembrie* . . . 428—430
*300. CĂTRE COMITETUL DIN TVER AL P.M.S.D.R. *26 noiembrie* . . . . . 430—431
301. CĂTRE COMITETUL P.M.S.D.R. DIN IMERETIA-MINGRELIA. *28 noiembrie* . . . . . 431—433
302. CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA AL P.M.S.D.R. *29 noiembrie* . . . . . 433—434
303. CĂTRE COMITETUL DIN BAKU AL P.M.S.D.R. *29 noiembrie* . . . . . 434—435
*304. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *La sfîrșitul lunii noiembrie* 435
305. CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *3 decembrie* . . . 436—438
306. CĂTRE A. A. BOGDANOV, R. S. ZEMLEACIKA ȘI M. M. LITVINOV. *3 decembrie* . . . . . 438—440
*307. CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R. *5 decembrie* . . . . . 441—442
308. CĂTRE M. M. LITVINOV. *8 decembrie* . . . . 442—445
309. CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA. *10 decembrie* . . 445—447
310. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *12 decembrie* . . . 448—449
*311. CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA. *13 decembrie* . . . 450
312 CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R. *După 12 decembrie* . . . . . 450—451
313. CĂTRE L. B. KAMENEV. *14 decembrie* . . . 451—452
314. CĂTRE COMITETUL UNIUNII DIN CAUCAZ A P.M.S.D.R. *20 decembrie* . . . . . 452—453
*315. CĂTRE COMITETUL DIN TVER AL P.M.S.D.R. *20 decembrie* . . . . . 453—454
316. CĂTRE M. P. GOLUBEVA. *Între 23 decembrie 1904 și 4 ianuarie 1905* 454
317. CĂTRE A. I. ERAMASOV. *Între 23 decembrie 1904 și 4 ianuarie 1905* . . . . . 454—455
318. CĂTRE M. M. ESSEN. *24 decembrie* . . . . 455—456

www.dacoromanica.ro

*319. CĂTRE BIROUL DIN CAUCAZ AL P.M.S.D.R. *În jurul datei de 25 decembrie* . . . . . 456—458

320. CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA. *26 decembrie* . . 459—460

*321. CĂTRE A. I. ISAENKO. *26 decembrie* 460

322. CĂTRE A. I. ERAMASOV. *Decembrie* . . . . 460—461

ANEXE

1. SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE MEMBRII LIGII DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI REVOLUȚIONARE RUSE. *Octombrie 1903* . . . 465—470

2. INTEROGATORIILE LUATE LUI V. I. ULIANOV (LENIN) ÎN TIMPUL DETENȚIUNII SALE LA ÎNCHISOAREA DIN PETERSBURG. *1895—1896* . . 471—475

3. PETIȚII ALE LUI V. I. ULIANOV (LENIN). *1896—1900* . . . . . 476—484

Scrisori ale lui V. I. Lenin incluse în volumele ediției de Opere complete *(1893—1904)* . . . . . 487—488

Scrisori ale lui V. I. Lenin care n-au fost găsite . . . . 489—490

Adnotări . . . . . 491—536

Indice de nume . . . . . 537—585

ILUSTRAȚII

Grupul de conducere a „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, în frunte cu V. I. Lenin — februarie 1897 . . . . . 12—13

Casa din Helford Square nr. 30 din Londra, în care au locuit V. I. Lenin și N. K. Krupskaia în 1902—1903 . . . . 252—253

Scrisoarea lui V. I. Lenin către G. M. Krjijanovski — 8 noiembrie 1903 335

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 06.04.1967. Bun de tipar 29.06.1967. Apărut 1967. Hîrtie tipar înalt A de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli editoriale 33,18. Coli de tipar 37,50. C.Z. pentru biblioteci 3 C 23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 6523/70 246 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro